

Årsredovisning 2013

Detta är Handelsbanken

Handelsbanken är en fullsortimentsbank för både privat- och företagskunder. Banken har ett landsomfattande kontorsnät i Sverige, Storbritannien, Danmark, Finland, Norge och Nederländerna. Handelsbanken ser dessa länder som sina hemmamarknader. Handelsbanken grundades 1871 och har verksamhet i 24 länder.

142

år av tillgänglighet.

810

kontor i 24 länder.

42

år i rad med bättre lönsamhet än genomsnittet för jämförbara banker på hemmamarknaderna.

25

år med nöjdast kunder enligt Svenskt Kvalitetsindex (SKI)*.

NÖJDA KUNDER PÅ VÅRA HEMMAMARKNADER

Varje år genomför Svenskt Kvalitetsindex (SKI) och systemorganisationen EPSI oberoende mätningar av kundnöjdhet, enligt en europeisk standard. Resultatet för 2013 visade att Handelsbanken hade de nöjdaste kunderna i Sverige. Handelsbanken hade även toppplaceringar på samtliga hemmamarknader, både bland privat- och företagskunder.

STARKASTE BANKEN I EUROPA

Våren 2013 publicerade den internationella nyhetsbyrån Bloomberg en granskning av världens starkaste banker. Resultatet visade att Handelsbanken är en av världens 15 starkaste banker och den starkaste banken i Europa, med plats

elva i resultatlistan. Framgången är ett bevis på att Handelsbankens långsiktiga affärsmodell håller hög kvalitet. Bloomberg använde fem olika finansiella mått för att komma fram till resultatet. Bland annat finansiell styrka, förmågan att hantera risk och kostnadseffektivitet. 78 banker med tillgångar på minst 100 miljarder dollar var med i undersökningen.

UPPLÄNINGSMARKNADEN – FORTSATT STARK POSITION

Handelsbanken har även under 2013 haft den lägsta upplåningskostnaden av alla europeiska banker.

Det illustreras av att banken under året har haft den lägsta nivån på sin CDS (Credit Default Swap), vilket speglar bankens upplåningskostnad.

En CDS kan jämföras med en kreditförsäkringspremie som en långgivare betalar för att försäkra sin fordran på en låntagare. Ju lägre risknivå en bank har, desto lägre blir den försäkringspremie som en investerare betalar för att försäkra den kreditrisk man tar när man köper bankens obligationer. Handelsbanken har lägst CDS-nivå av de europeiska bankerna och får därför låna pengar till lägst kostnad på upplåningsmarknaden.

Under året har Handelsbanken fortsatt att bredda och variera sina upplåningskällor, bland annat till den inhemska japanska obligationsmarknaden.

* Enligt SKI (Svenskt Kvalitetsindex), har Handelsbanken sedan mätningarna startade 1989 nöjdast privatkunder av de fyra stora bankerna i Sverige (Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank).

Året i korthet

Periodens resultat efter skatt för total verksamhet ökade med 2 procent till 14 295 miljoner kronor (14 038), exklusive jämförelseårets omräkning av uppskjutna skatter var ökningen 16 procent.

Resultatet per aktie steg till 22,52 kronor (22,34).

Rörelseresultatet ökade med 6 procent till 18 088 miljoner kronor (17 108) och steg i samtliga hemmamarknader utanför Sverige.

Räntabiliteten på eget kapital för total verksamhet minskade till 13,9 procent (14,9), exklusive effekten av omräkning av uppskjutna skatter 2012 ökade räntabiliteten med 0,8 procentenheter.

Intäkterna steg med 4 procent till 36 327 miljoner kronor (35 062).

Räntenettet ökade med 2 procent till 26 669 miljoner kronor (26 081) och i hemmamarknaderna utanför Sverige steg räntenettet med 17 procent.

K/I-talet förbättrades till 47,0 procent (47,6).

Kreditförlustnivån minskade till 0,07 procent (0,08).

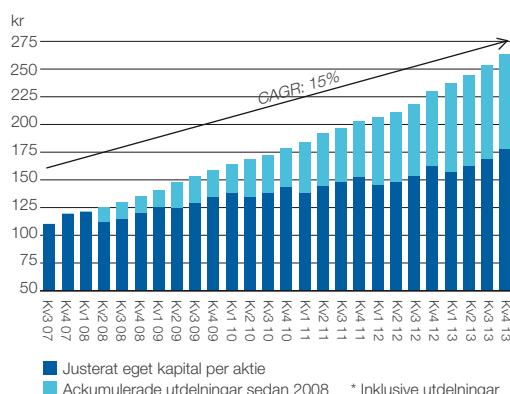
Kärnprimärkapitalrelationen enligt Basel II ökade till 19,2 procent (17,9) och den totala kapitaltäckningsgraden steg till 21,6 procent (20,7).

Kärnprimärkapitalrelationen enligt Basel III uppgick till 18,9 procent och banken fortsätter att bygga kapital.

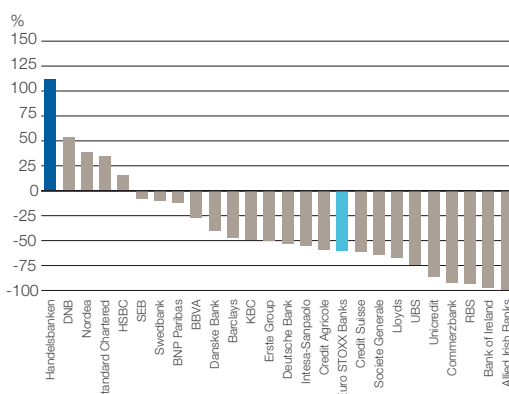
Likviditetsreserven översteg 800 miljarder kronor.

Styrelsen föreslår en total utdelning på 16,50 kronor per aktie, varav ordinarie utdelning uppgår till 11,50 kronor per aktie (10,75).

Genomsnittlig tillväxt i eget kapital 2008–2013*

Totalavkastning sedan finanskrisens början 31 december 2007–31 december 2013

Källa: SNL, per 2013-12-31 (utdelningar återinvesterade)

Kort information

Handelsbankens årsstämma 2014

Plats: Grand Hôtel, Vinterträdgården, ingång Royal, Stallgatan 4, Stockholm.

Tid: Onsdagen den 26 mars 2014 klockan 10.00.

Anmälan om deltagande

Aktieägare som önskar delta i stämman ska vara införd i den av Euroclear Sweden AB (tidigare VPC AB) förda aktieboken senast torsdagen den 20 mars 2014. Anmälan sker till Handelsbanken, Bolagsstyrning, Kungsträdgårdsgatan 2, 106 70 Stockholm, telefon 08-701 19 84, eller via bankens webbplats handelsbanken.se/bolagsstamma, senast torsdagen den 20 mars 2014.

Aktieägare som låtit förvaltarregistrera sina aktier måste, för att äga rätt att delta i stämman, begära att tillfälligt föras in i den av Euroclear förda aktieboken. Aktieägaren måste underrätta förvaltaren om detta i god tid före torsdagen den 20 mars 2014, då sådan införing ska vara verkställd.

Utdelning

Styrelsen föreslår som avstämningsdag för utdelning måndagen den 31 mars 2014, vilket innebär att Handelsbankens aktie handlas utan rätt till utdelning torsdagen den 27 mars 2014. Beslutar stämman i enlighet med förslaget, beräknas utdelningen skickas ut av Euroclear torsdagen den 3 april 2014.

Det är möjligt för privatpersoner med skattehemvist i Sverige att under vissa villkor skänka utdelning till ideella ändamål utan att beskattas för den. Aktieägare med intresse för detta måste kontakta sin bank eller annan förvaltare i god tid så att gåvan kan registreras före årsstämman.

Finansiell kalender 2014

5 februari	Bokslut 2013
26 mars	Årsstämma
30 april	Delårsrapport januari–mars 2014
17 juli	Delårsrapport januari–juni 2014
22 oktober	Delårsrapport januari–september 2014

Finansiell information

Följande rapporter kan laddas ner alternativt beställas från bankens webbplats handelsbanken.se/ir:

- årsredovisningar
- delårsrapporter
- riskrapporter
- bolagsstyrningsrapporter
- faktaböcker
- hållbarhetsredovisningar.

Distribution

Årsredovisningen kan beställas genom Investor Relations, telefon 08-701 10 00, eller via bankens webbplats handelsbanken.se/ir, där även övriga rapporter enligt ovan finns tillgängliga.

Handelsbankens tryckta årsredovisning distribueras till aktieägare som tillkommit under året. Därefter tillfrågas dessa skriftligen om fortsatt distribution. En tryckt version distribueras till samtliga aktieägare som tackat ja till denna förfrågan.

Årsredovisning inklusive hållbarhetsredovisning

Handelsbankens årsredovisning 2013 innehåller bankens fullständiga hållbarhetsredovisning för 2013. Hållbarhetsredovisningen är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer 3.0 för rapportering och omfattar aktiviteter och resultat för kalenderåret 2013. Handelsbankens hållbarhetsredovisning uppfyller informationsbehovet för nivå C+, vilket bekräftas av bankens externa revisorer. Handelsbanken redovisar koncernens hållbarhetsarbete årligen.

Redovisningen utgör Handelsbankens Communication on Progress Report till FN:s Global Compact.

Kompletterande information om Handelsbankens hållbarhetsarbete finns i en GRI-bilaga som finns publicerad på bankens webbplats, handelsbanken.se/csr.

Innehåll

VD-ord	Lokal, digital och långsiktig	4
	FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE KONCERNEN	
	Innehåll	7
	Idé och mål	9
	Måluppfyllelse	10
	Vår idé	12
	Organisation och arbetssätt	14
	Tillgängliga på kundens villkor	16
Verksamhetens utveckling	Finansiell översikt 2013	19
	Verksamhetens utveckling	20
	5-årsöversikt Koncernen	22
	Nyckeltal per år	24
	Utveckling per kvartal	25
	Segmentinformation	26
	Kontorsrörelsen i Sverige	28
	Kontorsrörelsen i Storbritannien	30
	Kontorsrörelsen i Danmark	32
	Kontorsrörelsen i Finland	34
	Kontorsrörelsen i Norge	36
	Kontorsrörelsen i Nederländerna	38
	Handelsbanken International	40
	Handelsbanken Capital Markets	42
	Aktien och ägarna	44
	Hållbarhet, medarbetare och miljö	46
Bolagsstyrningsrapport	Bolagsstyrningsrapport 2013	49
	Innehåll	49
	Struktur för bolagsstyrning	50
	Styrelsens ledamöter	60
	Koncernledning samt oberoende kontrollfunktioner	62
	FINANSIELLA RAPPORTER KONCERNEN	
	Innehåll	64
	Resultaträkning Koncernen	65
	Totalresultat Koncernen	66
	Balansräkning Koncernen	67
	Förändring i eget kapital Koncernen	68
	Kassaflödesanalys Koncernen	69
	Noter Koncernen	70
	FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE MODERBOLAGET	141
	FINANSIELLA RAPPORTER MODERBOLAGET	
	Innehåll	142
	Resultaträkning Moderbolaget	143
	Totalresultat Moderbolaget	143
	Balansräkning Moderbolaget	144
	Förändring i eget kapital Moderbolaget	145
	Kassaflödesanalys Moderbolaget	146
	5-årsöversikt Moderbolaget	147
	Noter Moderbolaget	149
	FÖRSLAG TILL VINSTDISPOSITION	
	Förslag till vinstdisposition	175
	REVISIONSBERÄTTELSE	
	Revisionsberättelse	176
	HÅLLBARHETSREDOVISNING	
	Innehåll	178
	Hållbarhet i Handelsbanken	179
	Nyckeltal för hållbarhetsarbetet	180
	Idé och organisation	182
	Kunder	184
	Medarbetare	186
	Ägare	189
	Samhälle	190
	Initiativ, utmärkelser, index och undersökningar	198
	Innehåll och avgränsningar	200
	GRI-protokoll	201
	Revisors rapport	203
	KONTAKTUPPGIFTER	
	Innehåll	205
	Kontaktuppgifter	206
	Kontor och kontorschefer	208
	Styrelser dotterbolag	215
	ÖVRIGT	
	Definitioner och förklaringar	216

Lokal, digital och långsiktig

- Rörelseresultatet för 2013 blev 18,1 miljarder kronor. Resultatet per aktie uppgick till 22,52 kronor.
- Handelsbankens räntabilitet, mätt som avkastning på eget kapital för total verksamhet, var 13,9 procent.
- K/I-talet - våra kostnader dividerade med våra intäkter - uppgick till 47,0 procent.
- Kapitalbasen uppgick till 106 miljarder kronor och kapitaltäckningsgraden enligt Basel III uppgick till 21,6 procent.
- Under en lång rad år har Handelsbankens egna kapital vuxit med i genomsnitt 15 procent per år, lämnad utdelning och återköp inräknade.
- Avkastningen på eget kapital har aldrig understigit 12 procent - efter kreditförluster och skatt - något enskilt kvartal de senaste åtta åren.
- Vi har nöjdare kunder - både privatkunder och företag - än genomsnittet för branschen på alla våra hemmamarknader. På flera av dem har vi de allra mest nöjda kunderna.

LÅNGSIKTIGHET OCH TILLVÄXT

Handelsbanken startade sin verksamhet år 1871 och har sedan dess - under 142 år - vuxit kontor för kontor, kund för kund. Vi arbetar utan budgetar, centrala säljmål eller någon bred, traditionell marknadsföring. Istället tillämpar vi en mycket decentraliserad arbetsmodell, där varje kontor har en hög grad av självbestämmande på sin lokala marknad. Det är således våra kontorschefer som fattar merparten av alla viktiga affärsbeslut i banken. Övriga enheter i Handelsbanken är organiserade för att på olika sätt stödja kontoren i sin affär.

Vi växer främst genom att öppna nya bankkontor på orter där vi ännu inte är verksamma. Ett nyöppnat kontor behöver 1-2 år på sig för att visa positivt kassaflöde, därefter stiger intäkterna som regel betydligt snabbare än kostnaderna. Vi kompletterar undantagsvis denna organiska tillväxtmodell med förvärv av välskötta, mindre aktörer - om dessa passar in i vår affärsmodell och företagskultur.

Långsiktighet präglar hela banken - i allt från våra engagemang, hur vi bygger och vårdar kundrelationer samt vår syn på våra medarbetare. Och, inte minst, vår idé om hur vi vill driva vår bank.

Denna långsiktighet tar avstamp i vår ägarbild - sedan lång tid är bankens största ägare investmentbolaget Industrivärden - bildat av Handelsbanken 1944 - samt bankens medarbetare, via personalstiftelsen Oktogonen. Stabila, långsiktiga ägare ger en långsiktig, stabil bank.

Handelsbanken har, under lång tid, skapat betydande värde för sina aktieägare. Under en lång rad år har Handelsbankens egna kapital vuxit med i genomsnitt 15 procent per år, lämnad utdelning medräknad. Vi har inte bett våra aktieägare om nytt kapital och inte heller tagit statligt stöd.

NÖJDA KUNDER I EN ANSEDD BANK

I Handelsbanken är vi övertygade om att långsiktig hållbar tillväxt och aktieägarvärde bara kan åstadkommas om vi samtidigt också skapar långsiktigt värde för bankens kunder.

Även 2013 hade Handelsbanken de nöjdaste kunderna av de fyra stora bankerna i Sverige, enligt oberoende undersökningsinstitutet SKI/EPSI. Mätningarna visar också att avståndet har ökat jämfört med de övriga stora bankerna. Handelsbanken låg i topp även på våra hemmamarknader i de nordiska länderna, i Storbritannien samt i Nederländerna, både bland privat- och företagskunder.

Handelsbanken blev det gångna året utsedd till Årets Bank av tidningen Privata Affärer i Sverige. Det var tredje gången på fem år, vi fick den utmärkelsen. Även den brittiska tidskriften The Banker utnämnde oss till Bank of the Year 2013.

Undersökningsföretaget TNS-Sifo mäter varje år vilket anseende olika företag har hos den svenska allmänheten. Även 2013 var Handelsbanken ett av de tio mest ansedda företagen i Sverige, oavsett bransch.

DE RIKTIGT STORA FÖRETAGENS BANK - OCKSÅ

Handelsbanken befäste under det gångna året sin ställning som de riktigt stora företagens bank. För tredje året i rad utsågs vi till Årets affärsbank av Finansbarometern, en utmärkelse som bygger på omdömen från personer i företagsledande befattningar. I undersökningen får de som deltar även ange företagets huvudbank. I kategorin för de allra största företagen, angav över 30 procent Handelsbanken.

Dessa kunder uppskattar vår höga tillgänglighet, inte minst att den man talar med alltid också har mandat att fatta beslut i banken. Det faktum att vi är Skandinavien mest internationella bank - med kontor i 24 länder runt om i världen, ger en annan sorts tillgänglighet: vi är redan på plats där våra företagskunder redan har - eller vill starta - verksamhet.

Vad gäller medelstora och ägarledda företag är Handelsbanken sedan lång tid tillbaka den ledande banken i Sverige.

En annan parameter är vår finansiella styrka. Vi rankas av Bloomberg som en av världens tio starkaste banker - den starkaste i Europa - vilket gör att vi aldrig behöver tacka nej till en affär som vi och våra företagskunder vill göra.

GOD LÖNSAMHET GER GODA VILLKOR

Denna finansiella styrka har inneburit att banken alltid haft god tillgång till sina finansieringskällor, även då finansmarknaderna varit stängda för de flesta aktörer.

Ett viktigt skäl till detta är Handelsbankens lönsamhet, alltså vår förmåga att generera god värdetillväxt långsiktigt, oavsett konjunktur. Handelsbanken har under många decennier kunnat uppvisa en lönsamhet som varit högre än genomsnittet för jämförbara banker på våra hemmamarknader. Denna lönsamhet har använts för tillväxt och möjliggjort en långsiktigt stabil balansräkning.

Solida finanser ger banken inte bara god tillgång till marknaden, utan även en av de absolut lägsta finansieringskostnaderna på marknaden.

För att öka det finansiella systemets motståndskraft på våra hemmamarknader har politiker och tillsynsmyndigheter skapat nya regelverk. Dessa träder ikraft successivt med början 2014 och ska vara fullt implementerade 2018, enligt nuvarande tidtabeller.

LÅNG TRADITION AV HÅLLBARHET

Att vara finansiellt stabil är inte enbart en affärsnytta, för våra kunder och oss – utan också ett sätt att ta ansvar i det samhälle banken verkar. Vi växer i den takt våra kunder växer, vi bygger på lång sikt och med låg risktolerans. På så sätt undviker vi att utsätta samhället för onödiga påfrestningar, bland annat i form av statliga stödåtgärder.

Hållbarhet, ansvarfullt företagande och socialt ansvar finns också djupt förankrat i Handelsbankens kultur och arbetssätt. Utöver våra interna styrdokument och riktlinjer, som vägleder oss i vårt agerande inom Handelsbanken, är banken också ansluten till de frivilliga initiativen Global Compact och Principer för ansvarsfulla investeringar (PRI), som båda är FN-initiativ riktade till företag. Handelsbanken stödjer fortsatt dessa initiativ som är i linje med de värderingar och principer som redan råder inom Handelsbanken.

LOKALT OCH DIGITALT

I dag kan en kund sköta i stort sett hela sin privatekonomi via någon av Handelsbankens digitala plattformar. Med några tryck på skärmen skaffar sig kunden beslutsunderlag och genomför sedan exempelvis ett köp av en fondportfölj.

Samtidigt vill människor träffa människor. Inte minst när det gäller något viktigt, som ett stort ekonomiskt beslut. Man vill diskutera, lyssna med någon – gärna någon som bor på samma ort, som känner till de lokala förhållandena – allt från villapriserna till infrastrukturen för de lokala företagen. Någon som begriper. Och kan förklara så man förstår.

Bankens mycket låga externa personalomsättning resulterar i medarbetare med lång erfarenhet, av såväl banken som den lokala affärsmiljön, vilket bygger lokala relationer och bidrar till förtroendefulla kundmöten.

Påfallande ofta besöker kunderna våra kontor eftersom ett spontant, trivialt behov uppstod där och då. Ett enkelt ärende, som kunden kanske normalt löser digitalt, men just denna gång valde att göra på kontoret.

Numera låter vi därför dessa två världar, i allt större utsträckning, mötas på kontoret. Kunden och vår medarbetare loggar in i kundens internet-tjänst – och ärendet blir löst i kundens egen digitala miljö.

Detta behov att, alla tekniska lösningar till trots, ibland mötas ansikte mot ansikte, kommer säkert att förändras – men aldrig försvinna.

Handelsbanken kommer därför att fortsätta utveckla sina tjänster både digitalt och lokalt.

VÅRA HEMMAMARKNADER

Handelsbanken har i dag sex hemmamarknader: Sverige, Norge, Storbritannien, Danmark, Finland och Nederländerna. På dessa marknader strävar vi efter att vara en fullsortimentsbank med ett rikstäckande kontorsnät.

Sverige

Handelsbanken i Sverige har vuxit på en marknad med relativt svag efterfrågan. Vår sparaffär har ökat under året, både mätt i volym på hushållsinlåning och i form av större marknadsandelar på fondsparandet. Våra kreditvolymerna ökar också.

Norge

Under våra 25 år i Norge har vi vuxit stadigt och Handelsbanken är i dag en av de tre största bankerna i landet. Även 2013 präglades av tillväxt med ökade volymer både på företags- och privatmarknaden.

Storbritannien

Under 2013 fortsatte vi vår expansion i Storbritannien. Vi öppnade 28 kontor och för att säkerställa att nya samt gamla kontor fortsatt får bra stöd, etablerades också en ny regionbank, den fjärde i Storbritannien. Handelsbankens affärsvolymerna fortsatte att växa i Storbritannien. Framförallt bolån och inlåning visade en god utveckling.

Danmark

Den danska bankmarknaden har ytterligare ett besvärligt år bakom sig med svag efterfrågan. På den marknaden har Handelsbanken även i år de

mest nöjda bankkunderna – bland både företags- och privatkunder. Vi har också vunnit många nya bra kunders förtroende och vi har ökat kreditvolymerna både på företags- och privatmarknaden.

Finland

I Finland har flera banker under året omorganiserat sig och stängt kontor. Handelsbanken däremot, planerar att etablera ett eller flera nya kontor. Trots en svag konjunktur i den finländska ekonomin har Handelsbanken ökat sina intäkter. Volymerna på privatutlåning har vuxit snabbare än marknaden.

Nederländerna

På vår nyaste hemmamarknad fortsatte vi växa, under året öppnades fem nya kontor, och vi finns nu på 18 orter väl spridda över landet. Under året genomförde också SKI/EPFI en oberoende undersökning av hur nöjda landets bankkunder var med sina banker. Handelsbanken blev även här den bank som har mest nöjda kunder – och i Nederländerna är avståndet till konkurrenterna större än på någon annan hemmamarknad.

VI HAR BLIVIT LITE BÄTTRE...

Det finns goda anledningar att känna tillförsikt för vår bank och hur vi driver den. Men stoltheten över vad vi hittills åstadkommit, kommer aldrig minska våra ansträngningar att hela tiden bli bättre.

Ett sådant område är sparaffären. Där har under senare år stora ansträngningar gjorts, något som under 2013 gav tydliga resultat.

För fjärde året i rad hade vårt fondbolag de absolut största nettoinflödena. Samtidigt har bankens fonder etablerat sig i toppen av analysföretaget Morningstars rating. Vår Private Banking har åter utsetts till marknadens bästa. I Norge har vi flyttat fram positionerna rejält inom diskretionär förvaltning och i Storbritannien slutfördes under året förvärvet av Heartwood – vilket gör att vi nu kan erbjuda våra brittiska kunder mycket kvalificerade lösningar inom förmögenhetsförvaltning. För att ge några exempel.

Arbetet med att ytterligare förbättra vårt erbjudande inom sparområdet kommer att fortsätta.

FLER UTMANINGAR

En annan, ständigt närvarande utmaning, ligger i att hela tiden anpassa vår bank till kundernas nya krav på var, när och hur de vill göra sina affärer med oss, utan att göra avkall på det som kännetecknar just Handelsbanken; det lokala, det personliga och det enkla.

Vi ska helt enkelt fortsätta vara Handelsbanken – men lite mer, lite bättre än tidigare och hela tiden i takt med nya kundbeteenden och affärslogiker.

För att detta ska vara möjligt, måste vi självklart också arbeta med oss själva. Satsningen på att utveckla våra medarbetare kommer fortsätta. Vårt arbete med jämställdhet har belönats med fina priser, men där återstår ännu mycket att göra – inte minst i våra medarbetares vardag.

Vi ska också bredda vår rekryteringsbas, inte bara för att få in nya sorters kompetenser för att möta nya sorters utmaningar – utan också vad gäller mångfald, så att vi ännu lite mer blir en bank vars medarbetare speglar det samhälle där vi verkar.

TILL SIST...

Sammanfattar vi det gångna året, så fortsatte Handelsbanken att växa, med ökande intäkter och de nöjdaste kunderna. När vi nu lägger 2013 bakom oss kan jag konstatera att bakom bankens goda resultat ligger mycket gedigna insatser från alla våra medarbetare och jag vill därför rikta ett varmt tack till alla dem för detta.

Jag vill också tacka alla våra kunder för ert förtroende.

Pär Boman
Stockholm i februari 2014

Förvaltningsberättelse

INNEHÅLL	
Idé och mål	9
Måluppfyllelse	10
Vår idé	12
Organisation och arbetsätt	14
Tillgängliga på kundens villkor	16
FINANSIELL ÖVERSIKT 2013	19
VERKSAMHETENS UTVECKLING	20
5-ÅRSÖVERSIKT KONCERNEN	22
NYCKELTAL PER ÅR	24
UTVECKLING PER KVARTAL	25
SEGMENTINFORMATION	26
Kontorsrörelsen i Sverige	28
Kontorsrörelsen i Storbritannien	30
Kontorsrörelsen i Danmark	32
Kontorsrörelsen i Finland	34
Kontorsrörelsen i Norge	36
Kontorsrörelsen i Nederländerna	38
Handelsbanken International	40
Handelsbanken Capital Markets	42
AKTIEN OCH ÄGARNA	44
HÅLLBARHET, MEDARBETARE OCH MILJÖ	46
BOLAGSSTYRNINGSRAPPORT 2013	49
Innehåll Bolagsstyrningsrapport	49
Struktur för bolagsstyrning	50
Styrelsens ledamöter	60
Koncernledning samt oberoende kontrollfunktioner	62

Idé

Handelsbanken är en fullsortimentsbank med ett decentraliserat arbetssätt, stark lokal förankring genom landsomfattande kontorsnät och långsiktighet i kundrelationerna.

Banken växer internationellt genom att etablera affärsmodellen på utvalda marknader.

Mål

Handelsbankens mål är att ha bättre lönsamhet än genomsnittet för jämförbara banker på hemmamarknaderna.

Handelsbankens lönsamhetsmål syftar bland annat till att ge aktieägarna en långsiktigt god värdetillväxt, uttryckt i en över konjunkturcykeln stigande vinst per aktie.

Målet ska främst nås genom nöjdare kunder och lägre kostnader än konkurrenterna.

Hög lönsamhet är avgörande, inte enbart för att attrahera aktieägare att investera i banken, utan också för att skapa förutsättningar för tillväxt, hög rating och låga fundingkostnader samt för bankens utlåningskapacitet.

Lönsamheten påverkar också bankens förmåga att hantera risker och bedriva effektiv kapitalhantering.

Måluppfyllelse

Handelsbankens mål är att ha bättre lönsamhet än genomsnittet för jämförbara banker på hemmamarknaderna. Målet ska främst nås genom att banken har nöjdare kunder och samtidigt lägre kostnader än konkurrenterna.

ÖVERGRIPANDE MÅL

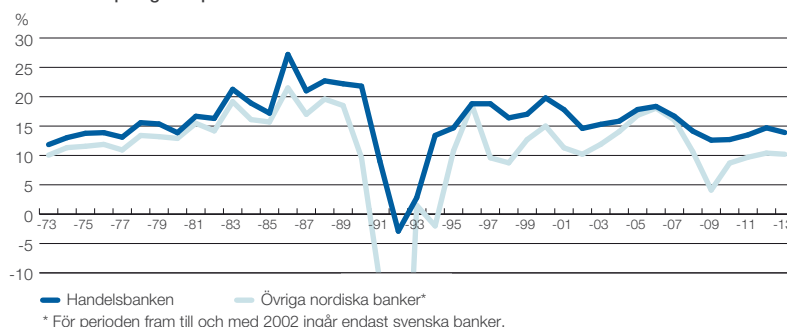
Företagsmål

Handelsbankens mål är att ha bättre lönsamhet än genomsnittet för jämförbara banker på hemmamarknaderna.

Måluppfyllelse

Handelsbankens räntabilitet på eget kapital för total verksamhet uppgick till 13,9 procent (14,9). Motsvarande siffra för ett vägt genomsnitt av övriga stora nordiska banker var 10,2 procent (10,4). Det innebär att Handelsbanken för 42:a året i rad uppfyllde företagsmålet.

Räntabilitet på eget kapital 1973–2013

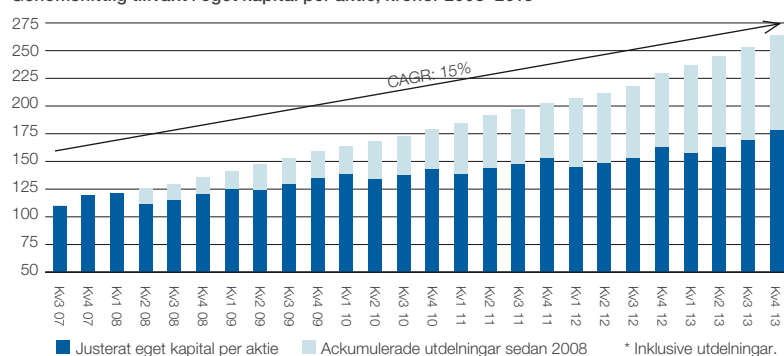
STABIL, HÖG VÄRDETILLVÄXT

Tillväxten i eget kapital, inklusive utdelningar och aktieåterköp, är ett mått på det finansiella värde som skapas.

Utfall

Den genomsnittliga tillväxten i eget kapital inklusive utdelning och aktieåterköp, uppgick till 15 procent per år under de senaste sex åren. Den låga variationen mellan kvartalen bekräftar bankens låga risktolerans och är ett mått på stabiliteten i värdeskapandet.

Genomsnittlig tillväxt i eget kapital per aktie, kronor 2008–2013*

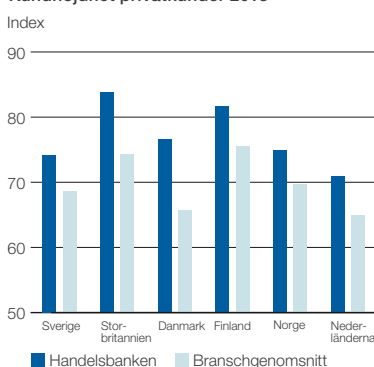
MEST NÖJDA KUNDER

Banken ska nå lönsamhetsmålet genom att ha nöjdare kunder än konkurrenterna. Kvaliteten och servicen ska därför minst motsvara och helst överträffa kundernas förväntningar.

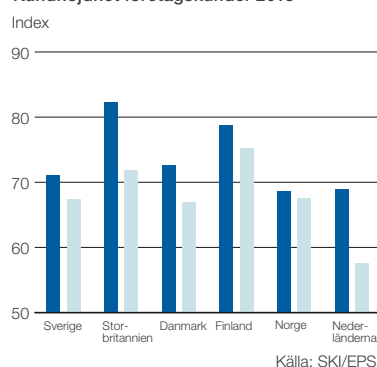
Utfall

Handelsbanken fortsatte att ha de nöjdaste kunderna av de fyra stora bankerna i Sverige. Det gäller både på privat- och företagssidan. Banken toppar dessa listor i alla nordiska länder, i Storbritannien och i Nederländerna. Nöjda kunder är ett mått på att Handelsbankens sätt att arbeta fungerar.

Kundnöjdhet privatkunder 2013

Kundnöjdhet företagskunder 2013

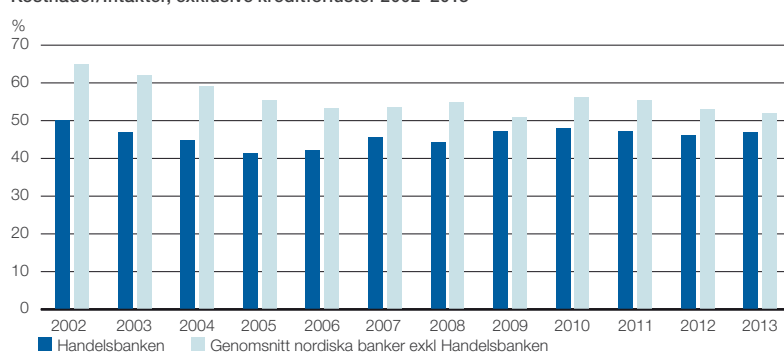
MEST KOSTNADEFFEKTIVA BANKEN

Lönsamhetsmålet ska också nås genom att kostnadseffektiviteten ska vara högre än i jämförbara banker.

Utfall

Handelsbankens omkostnader i relation till intäkter för kvarvarande verksamhet förbättrades till 47,0 procent (47,6). Motsvarande tal för ett genomsnitt av övriga stora nordiska banker var 52,1 procent (53,0). Handelsbanken var – liksom tidigare år – den av de stora börsnoterade nordiska bankerna som hade högst kostnadseffektivitet.

Kostnader/Intäkter, exklusive kreditförluster 2002–2013

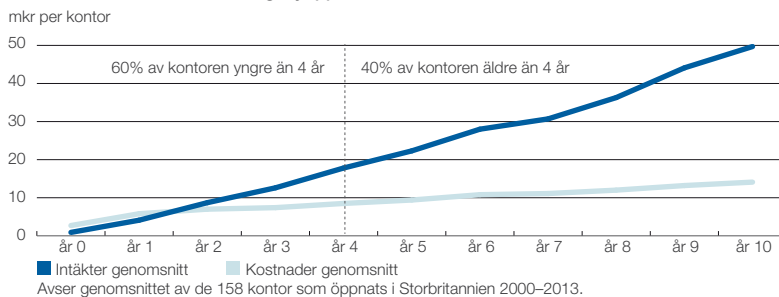

TILLVÄXT

Handelsbankens affär tar utgångspunkt i det lokala mötet med kunden. Det är därför naturligt att öppna nya kontor på orter där banken inte tidigare varit verksam.

Utfall

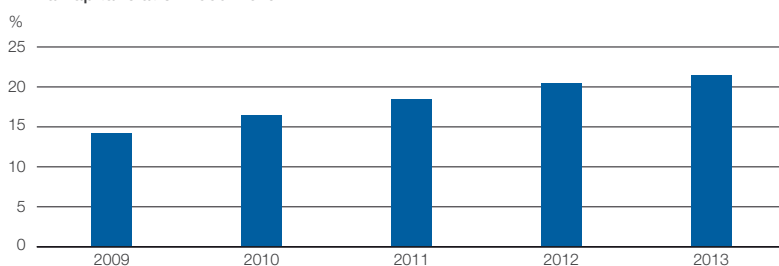
Under året öppnade Handelsbanken 37 nya kontor på hemmamarknaderna: två nya kontor i Sverige, 28 nya kontor i Storbritannien, två nya kontor i Danmark och fem nya kontor i Nederländerna.

Intäkt- och kostnadsutveckling, nyöppnade kontor i Storbritannien**KAPITAL**

Handelsbanken har under Basel II haft målet att bankens primärkapitalrelation ska vara mellan 9 och 11 procent. I avvaktan på beslut om nya strikta kapitalregelverk, har banken valt att öka kapitaliseringen till en nivå som överstiger bankens målintervall i Basel II.

Utfall

Under året ökade primärkapitalrelationen i Basel II till 21,5 procent (20,4). Kärnprimärkapitalrelationen, enligt Basel II, ökade under året till 19,2 procent (17,9).

Primärkapitalrelation 2009–2013**LIKVIDITET OCH FINANSIERING**

Handelsbanken ska kunna klara sig i minst 12 månader utan att låna upp nya pengar på de finansiella marknaderna.

Utfall

Emissionsvolymen av långfristig upplåning uppgick under året till 281 miljarder kronor, fördelat på 173 miljarder kronor i säkerställda obligationer, 68 miljarder kronor i seniora obligationer och 40 miljarder kronor i så kallade extendible notes på den amerikanska marknaden. Storleken på den totala likviditetsreserven översteg vid årets slut 800 miljarder kronor. Bankens fundingkostnader och femåriga CDS-spread fortsatte att vara bland de allra lägsta i den europeiska bankmarknaden.

ITRAXX Financials 5 år och Handelsbankens CDS-spread 5 år**KREDITKVALITET**

Handelsbanken har låg risktolerans. Detta innebär att krediternas kvalitet aldrig får åsidosättas för att nå högre volym eller högre marginal.

Utfall

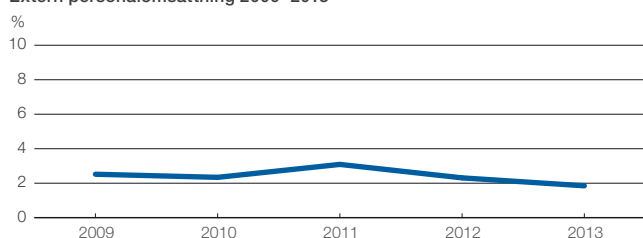
Kreditförlusterna uppgick till -1 195 miljoner kronor (-1 251). I relation till utlåningen uppgick kreditförlusterna till 0,07 procent (0,08). Motsvarande tal för övriga stora nordiska banker var 0,15 procent (0,26).

Kreditförluster i procent av utlåning 1998–2013**LÅNGSIKTIGHET**

Banken har en långsiktig syn på såväl kundrelationer som medarbetare, och ser varje anställning som en betydelsefull investering.

Utfall

Den externa personalomsättningen var fortsatt låg och uppgick till 1,8 procent i Sverige.

Extern personalomsättning 2009–2013*

* Andel anställda som slutat externt (exklusive pensioneringar och avlidna) i relation till medeltalet anställda.

— Sverige

RATING

Handelsbanken ska ha en hög rating hos de externa ratinginstituten.

Utfall

Handelsbankens lång- och kortfristiga rating var under året oförändrad hos de ratinginstitut som följer banken.

Nordiska bankers rating

	Standard & Poor's		Fitch		Moody's		
	Långfristig	Kortfristig	Långfristig	Kortfristig	Finansiell styrka*	Långfristig	Kortfristig
31 december 2013							
Handelsbanken	AA-	A-1+	AA-	F1+	C	Aa3	P-1
SEB	A+	A-1	A+	F1	C-	A1	P-1
Nordea	AA-	A-1+	AA-	F1+	C	Aa3	P-1
Swedbank	A+	A-1	A+	F1	C-	A1	P-1
Danske Bank	A-	A-2	A	F1	C-	Baa1	P-2
DNB	A+	A-1	A+	F1	C-	A1	P-1

* Bank Financial Strength Rating (BFSR) är en bedömning av respektive banks egen styrka, oberoende av stöd i någon form.

Vår idé

Handelsbanken är en fullsortimentsbank där det personliga mötet med våra kunder är centralt.

Vi har ett decentraliserat arbetsätt och en stark lokal förankring genom landsomfattande kontorsnät.

Banken lägger stor vikt vid tillgänglighet och långsiktiga kundrelationer, har låg risktolerans samt växer internationellt genom att etablera affärsmodellen på utvalda marknader.

Handelsbanken har bedrivit bankverksamhet sedan 1871 och har den äldsta noterade aktien på Stockholmsbörsen. Vårt mål är att ha bättre lönsamhet än genomsnittet för jämförbara banker på våra hemmamarknader. Målet ska främst uppnås genom att banken har lägre kostnader och nöjdare kunder än konkurrenterna.

Vår idé om hur vi ska driva vår bank bygger i grunden på tilltro och respekt för den enskilde individen. Därför är vi decentraliserade. Detta arbetsätt skapar bättre och snabbare beslut nära kunden samt delaktighet och möjlighet för våra medarbetare att påverka och göra ett ännu bättre jobb, vilket i sin tur bidrar till att banken får nöjdare kunder.

En bank bygger hela sin affär på förtroende. Våra kunder har valt oss därför att de litar på oss och har förtroende för vårt sätt att driva bank.

”Våra kunder får träffa den som bestämmer – inte ett ombud.”

I korthet handlar det om att våra kunder får stor vikt vid att vi är tillgängliga, enkla att ha att göra med samt att vårt sätt att bemöta kunderna präglas av förståelse och omtanke. Vår mer än 140-åriga erfarenhet har lärt oss vad som är viktigt för bankens kunder.

Lite förenklat utgörs grunden för vårt sätt att bygga och driva Handelsbanken av flera viktiga fundament. Dessa är i korthet:

KUNDMÖTET

Alla viktiga affärsbeslut ska tas så nära kunden som möjligt. Detta bidrar till bättre beslut och nöjdare kunder: våra kunder får träffa den som bestämmer – inte ett ombud. Det är en god förutsättning för bra kundmöten, både på våra kontor och på våra övriga mötesplatser. Kundens förtroende byggs på lång sikt, men vinns och vårdas vid varje kundmöte. Genom att vinna kundernas förtroende blir Handelsbanken

kundens naturliga val som leverantör av ekonomiska tjänster. Kundmötet är därför centralt i Handelsbankens verksamhet.

”Vi brukar säga att vi ska ge kunden ’nycklarna till banken.’”

Tillgänglighet

Vi lägger stor omsorg på att vara tillgängliga för våra kunder; det är en viktig del av Handelsbankens sätt att driva bank. Vi lägger inte ned kontor, istället öppnar vi nya. I Sverige har Handelsbanken Direkt Personlig Service alltid öppet och är bemannat med professionella banktjänstemän som via telefon hjälper kunden till rätta. Dygnet runt. Året runt.

Vi arbetar hela tiden med att utveckla och förbättra våra mötesplatser samt öka tillgängligheten för våra kunder. Det gäller både på våra kontor, på internettjänsten samt på digitala mötesplatser som till exempel tjänster som appar (mobilapplikationer) för smartphones och läsplattor.

Enkelhet

När kunden tar kontakt med oss ska mötet vara enkelt och obyråkratiskt. Oavsett hur kunden kontakter oss eftersträvar vi till exempel att ha samma tjänsteutbud på våra olika mötesplatser. Det innebär att samma typ av affärer ska kunna göras med banken oavsett om kunden gör ett besök på sitt lokala kontor, ringer oss eller loggar in på någon av våra digitala mötesplatser. Därför arbetar vi ständigt med att utveckla och förbättra bankens tekniska lösningar.

Under året har flera nya tekniska lösningar lanserats för att förenkla för våra kunder. Bland annat har en ny internetjänst tagits i bruk med bättre och mer effektiva funktioner och tjänster. Mobila betalningslösningar har också utvecklats för både privat- och företagskunder och en ny elektronisk signeringsteknik har tagits fram för att underlätta kundmötet.

Omtanke

Allt banken gör syftar till att skapa bästa möjliga förutsättningar för bra kundmöten. Det är med bra kundmöten banken inleder, vidmakthåller och utvecklar goda, långsiktiga kundrelationer.

Ett exempel som skapar förutsättningar för att kunden ska uppleva oss som ”bästa bank på orten” är att vi fortsätter med att hantera kontanter och att vi inte lägger ned några bankkontor. Tvärtom utvecklar vi bankens mötesplatser – eftersom våra kunder vill ha det så.

Kundmötet innebär inte bara att vi ska lösa kundens vardagsärenden på ett enkelt sätt. Vi har alltid kundens behov i fokus och strävar efter att kunden ska uppleva att vår service präglas av omtanke.

Decentraliserade beslut

Handelsbanken strävar hela tiden efter att alla viktiga affärsbeslut ska tas så nära kunden som möjligt. Detta bidrar till bättre kundmöten, bättre beslut och nöjdare kunder.

”Vi lägger inte ned kontor, istället öppnar vi nya.”

Varje kontor i Handelsbanken leds av en kontorschef, som är ensam ansvarig för hela bankaffären inom sitt lokala verksamhetsområde. Kontorens självständighet ger en mycket stark lokal förankring med långsiktiga kundrelationer. Korta beslutsvägar ger också en snabbare anpassningsförmåga till olika förändringar på lokala marknader och möjlighet att snabbt utnyttja nya affärsmöjligheter.

Skickliga medarbetare

Handelsbankens decentraliserade arbetsätt innebär att vi ger våra medarbetare stort ansvar och stora befogenheter att sköta kundernas affärer. Denna höga grad av förtroende grundar sig på en övertygelse om människans vilja och förmåga

att hela tiden bli lite skickligare i sitt arbete och sträva efter att söka och lösa nya utmaningar.

Nycklarna till banken

Nästan alla våra kundrelationer har börjat på kundens bankkontor, men kunden möter Handelsbanken betydligt oftare via telefon, smartphone, läsplatta och via internet. Målet är att kunderna fritt ska kunna växla mellan våra olika mötesplatser och sköta sina bankaffärer – när det passar dem bäst. Vi brukar säga att vi ska ge kunden ”nycklarna till banken”.

Heltäckande sortiment

En viktig förutsättning för lyckade kundmöten är att aldrig sakna något en kund behöver. Handelsbanken nischar sig aldrig mot en särskild kundgrupp, eller inom särskilda produkt- eller tjänsteområden.

Det är den enskilda kundens unika behov som styr. Handelsbanken har därför ett heltäckande sortiment av produkter och tjänster för att möta alla våra kunders olika finansiella behov.

”Handelsbanken växer, främst genom att öppna kontor på orter där banken inte tidigare varit verksam.”

Vårt bästa råd

Oavsett mötesplats ger vi alltid vårt bästa råd till kunden utan att snegla på vad som kortsiktigt är den mest lönsamma produkten för Handelsbanken. Våra medarbetare som möter kunden har inte rörlig ersättning varken i form av bonus eller provisioner, och saknar därför personliga ekonomiska incitament att försöka övertyga kunden om att en viss tjänst eller produkt passar bäst.

Med vårt bästa råd bygger vi förtroendefulla, långsiktiga relationer med varje kund. Det är kundens behov som är viktigt.

LÖNSAMHET FÖRE VOLYM

Handelsbanken anpassar sitt erbjudande till varje enskild kunds unika behov och förutsättningar. Därför finns inga volymkrav, budgetar eller centralt bestämda säljmål i banken. Istället mäter banken sin framgång i kundnöjdhet, lönsamhet och kostnadseffektivitet.

Handelsbanken når en högre lönsamhet genom att driva banken mer effektivt och därmed till lägre kostnad än andra banker. Hög lönsamhet betyder således inte att Handelsbankens kunder betalar mer.

ORGANISK TILLVÄXT

För att Handelsbanken ska uppnå och bevara hög lönsamhet krävs också tillväxt. Handelsbanken växer, främst genom att öppna kontor på orter där banken inte tidigare varit verksam. På så sätt växer Handelsbanken kund för kund, kontor för kontor. Denna organiska tillväxtmodell innebär att Handelsbanken kan växa med låg risk och god kontroll på kostnaderna. Såväl sättet att arbeta som sättet att växa har visat sig fungera på allt fler orter och i allt fler länder. Under året etablerade vi till exempel en sjätte hemmamarknad i Nederländerna.

STABILA FINANSER

Genom låga funderingskostnader och låga kreditförluster i kombination med hög lönsamhet bygger Handelsbanken en stark balansräkning. Stabila finanser är en förutsättning för förmågan att göra alla de affärer banken och dess kunder önskar göra – med goda villkor.

Stabila finanser ger inte enbart handlingsfrihet, utan också lägre finansieringskostnader och bidrar därmed till högre lönsamhet – utan att kunden betalar mer.

Handelsbanken bygger sina stabila finanser på helt kommersiella villkor och är en av få banker på sina hemmamarknader som inte sökt finansiellt stöd från staten, centralbanker eller aktieägare under tider av oro på de finansiella marknaderna.

”Våra medarbetare som möter kunden har inte rörlig ersättning varken i form av bonus eller provisioner, och saknar därför personliga ekonomiska incitament att försöka övertyga kunden om att en viss tjänst eller produkt passar bäst.”

LÅG RISKTOLERANS

Handelsbanken har låg risktolerans. Bankens strikta förhållningssätt till risk innebär att banken medvetet undviker att delta i affärer med hög risk, även om ersättningen för ögonblicket är hög. Den låga risktoleransen upprätthålls genom en stark riskkultur som är uthållig över tiden och som gäller på alla områden i koncernen.

Bankens affärsmodell fokuserar på att ta kreditrisker i kontorsrörelsen. Målsättningen är därför att minimera övriga risker, till exempel marknadsrisker. Positionstagande är bara accepterat i kunddrivna affärer och enbart inom strikt definierade limiter.

Handelsbanken strävar också efter att minska alla makrorisker i syfte att ha en affärsmodell som är oberoende av förändringar i konjunkturcykeln.

Organisation och arbetssätt

Handelsbanken är organiserad för att skapa bästa möjliga förutsättningar för bra kundmöten.

I stort sett alla viktiga affärsbeslut tas därför nära kunden, ute på våra mer än 800 kontor runt om i världen.

Detta kräver korta, effektiva och snabba vägar till de centrala stödfunktionerna.

KONTORSRÖRELSEN

Handelsbanken har sex hemmamarknader: Sverige, Storbritannien, Danmark, Finland, Norge och Nederländerna. I dessa länder har vi rikstäckande kontorsnät, organiserade i en eller flera regionbanker i varje land.

Handelsbankens decentraliserade arbetssätt ger en mycket platt organisationsstruktur. I takt med att nya hemmamarknader etableras strävar banken efter att flytta ut centralt placerad besluts-kraft, så att besluten kan tas så nära kunden och marknaden som möjligt.

Nästan alla affärsfrågor, som inte kan avgöras på ett kontor, klaras av inom landet där kontoret ligger.

”Varje kontor i Handelsbanken leds av en kontorschef, som är ensam ansvarig för hela bankaffären inom sitt lokala verksamhetsområde.”

I takt med vår tillväxt har därför behovet av starkare landsorganisationer vuxit fram. Varje hemmamarknad har sin egen landsorganisation med lönsamhetsansvar för kontorsrörelsen i respektive land.

På regionbanken finns gemensamma administrativa resurser, regional expertis och specialister som stöd för kontorens affärer.

Varje kontor i Handelsbanken leds av en kontorschef, som är ensam ansvarig för hela bankaffären inom sitt lokala verksamhetsområde. Kontorschefen bemannar och organiserar kontoret efter de affärer som kontoret väljer att göra på sin lokala marknad.

Vi har gett våra kontorschefer en mycket hög grad av självbestämmande eftersom vi är övertygade om att de som sitter närmast kunden fattar de klokaste besluten – både ur kundens och ur bankens synvinkel.

Detta mandat, att fatta de viktiga affärsbesluten tillsammans med kunden, vid sittande bord, är en god förutsättning för bra kundmöten. Våra kunder får träffa den som bestämmer, inte ett ombud.

Kontorens självständighet ger en mycket stark lokal förankring med långsiktiga kundrelationer. För att kunna behålla och utveckla dessa relationer har vi också ett kontorsnät utanför våra hemmamarknader.

Handelsbanken har i dag fler än 800 kontor i 24 länder runt om i världen. Närmare 30 av dessa kontor, varav 19 bankkontor och nio representantkontor, finns i 18 länder runt om i världen och är organiserade i Handelsbanken International eftersom de ligger utanför våra sex hemmamarknader. Handelsbanken International har som huvuduppgift att stödja bankens kunder på hemmamarknaderna med deras internationella affärer.

I Storbritannien har vi nu 161 kontor och bankens tillväxt i landet fortsätter. Handelsbanken har också öppnat flera nya kontor i Nederländerna där vi nu har 18 kontor.

I Sverige är Handelsbanken den bank som har flest riktigt stora företag som kunder. För dessa kunder, bland de största internationella företagen, har vi samlat bankens specialister till en särskild enhet – Large Corporates.

Banken erbjuder här olika kvalificerade tjänster och specialistkompetens bland annat inom rådgivning, Cash Management samt ränte- och valutahandel där vi samordnar bankens internationella närvaro och goda utlåningskapacitet.

PRODUKTSPECIALISTER OCH AFFÄRSOMRÅDEN

Handelsbanken har ett heltäckande sortiment av produkter och tjänster för att möta kundernas olika behov. För detta sortiment ansvarar produktspecialister inom bankens affärsområden, som i nära samarbete med kontorsrörelsen i respektive land tar fram och utvecklar lösningar och tjänster. Dessa specialister kallas produktägare. De ansvarar för sin produkts funktionalitet, förpackning och ekonomi.

Handelsbanken har fyra affärsområden med produktägare: Handelsbanken Capital Markets, Stadshypotek, Skog och lantbruk samt Handelsbanken Direkt.

Handelsbanken Capital Markets

I affärsområdet Capital Markets ingår verksamheterna för investmentbank, kapitalförvaltning samt pension och försäkring. Här har vi samlat medarbetare med högt specialiserade kompetenser och verksamheten utgår från bankens analys-, förvaltnings- och allokeringsprodukter, vilket utgör grunden för såväl produktutveckling som rådgivning.

”Kontorens självständighet ger en mycket stark lokal förankring med långsiktiga kundrelationer.”

Verksamheten omfattar aktier, råvaror, räntor, valutor, diskretionär förmögenhetsförvaltning, strukturerade produkter, traditionella och börshandlade fonder, Corporate Finance, Debt Capital Markets, Cash Management, Private Banking samt pension och försäkrings-sparande.

Analysutbudet omfattar makroanalys, strategianalys och företagsanalys där nära 250 nordiska bolag aktivt bevakas och utgör basen för rekommendationer vid val av aktier. Handelsbanken är en av de ledande aktörerna inom samtliga tre analyskategorier.

Ett exempel på att Handelsbankens affärsmodell fungerar är vårt erbjudande inom Private Banking. Här samverkar lokala bankkontor med bankens specialistenheter och skapar tillsammans ett unikt erbjudande. Enligt TNS Sifo Prosperas årliga undersökning om Private Banking har Handelsbanken återigen fått högsta betyg av Private Banking-kunderna inom kategorierna tillgänglighet och service. Handelsbanken har för tredje året i rad rankats som nummer ett totalt inom Private Banking och inom de två undersökta kundsegmenten. Segmenten består av privatpersoner med finan-

siella tillgångar på mer än tio miljoner kronor och företagsägare med finansiella tillgångar på mer än fem miljoner kronor.

”I Storbritannien har vi nu 161 kontor och bankens tillväxt i landet fortsätter.”

Stadshypotek

Stadshypotek är ett av Sveriges ledande bolåneinstitut som lånar ut pengar till kunders boende. Stadshypotek belånar villor, bostadsrätter och fritidshus, men också skogs- och lantbruks-egendomar samt flerfamiljshus, affärshus och kontorshus.

Stadshypotek har en historia som sträcker sig tillbaka till 1865 och är sedan 1997 ett helägt dotterbolag till Handelsbanken.

Handelsbanken Skog och lantbruk

Skogsägare och lantbrukare har ofta speciella behov av ekonomisk rådgivning för att utveckla sin näringsverksamhet. Handelsbanken erbjuder

der därför specialistkompetens inom affärsområdet med god lokal förankring. Våra skogs- och lantbruksspecialister finns på plats nära kunden, runt om i Sverige.

Handelsbanken Direkt

Handelsbanken Direkt har det övergripande ansvaret för affärs- och produktutveckling av standardiserade banktjänster för privat- och företagsmarknaden. Tjänster vi erbjuder privatmarknaden är till exempel in- och utlåning samt kort och betalningstjänster. Till företagsmarknaden erbjuder vi bland annat tjänster för in- och utlåning, kortverksamhet, investeringsfinansiering med leasing och avbetalning samt fakturatjänster, inkasso och säljfinansiering.

Affärsområdet har också ansvar för utveckling av kundmöten som sker utanför kontorens lokaler på bankens digitala mötesplatser och via telefontjänsten Handelsbanken Direkt Personlig Service, som är öppen för kunderna dygnet runt.

CENTRALA STABER

På Handelsbankens centrala huvudkontor finns staber och specialistavdelningar som har ett övergripande ansvar för olika funktioner i banken. Dessa är stöd- och ledningsfunktioner där vissa avdelningar och staber även utformar bankens företagspolitik inom till exempel ekonomi-, personal-, kredit- och informationsfrågor.

”Enligt TNS Sifo Prosperas årliga undersökning om Private Banking har Handelsbanken återigen fått högsta betyg av Private Banking-kunderna inom kategorierna tillgänglighet och service.”

Centrala
avdelningar
och staber

Centrala
affärsområden och
produktägare

Regionala
huvudkontor

Kontor

KUND

Så här är vi organiserade

Handelsbankens sätt att arbeta kan enkelt beskrivas med en pil där all verksamhet är inriktad mot kunden. Kontoren är närmast kunden och ansvarar för bankens kunder på sin lokala marknad. Varje hemmamarknad har sin egen landsorganisation med lönsamhetsansvar för kontorsrörelsen i respektive land. För att våra kunderbjudanden ska hålla hög kvalitet har vi ett antal centrala affärsområden där produktägare tar fram och utvecklar våra produkter och lösningar. På det centrala huvudkontoret finns också staber och specialistavdelningar som har ett övergripande ansvar för olika funktioner i banken.

Tillgängliga på kundens villkor

Handelsbanken ökar ständigt tillgängligheten för våra kunder. Nya kontor och mötesplatser öppnas på bankens hemmamarknader och runt om i världen. Dessutom är bankens unika kundservice, Handelsbanken Direkt Personlig Service, öppen dygnet runt, året runt och bemannad med kvalificerad bankpersonal. Flera digitala lösningar har även presenterats under året för att förbättra tillgängligheten ännu mer.

Nya bankkontor

Handelsbanken lägger stor vikt vid det personliga mötet och närheten till våra kunder. Därför öppnar Handelsbanken nya kontor både på våra hemmamarknader och runt om i världen. Under året har nya kontor öppnats i Sverige, Storbritannien, Danmark och Nederländerna.

I Sverige öppnades två nya kontor och vi har nu 462 kontor.

Handelsbanken fortsätter att växa i Storbritannien. Den 1 januari 2013 startades en fjärde regionbank med säte i Bristol. I slutet på året hade Handelsbanken därmed fyra regionbanker, 161 kontor och drygt 1 400 medarbetare i Storbritannien.

I Danmark har vi under året öppnat två nya kontor och har nu totalt 56 kontor i landet.

Nederländerna etablerades som den sjätte hemmamarknaden i

januari i år och intresset för Handelsbanken växer. Banken har under året öppnat fem nya kontor, har nu 18 kontor och närmare 130 medarbetare. Handelsbanken har funnits i landet sedan 2002.

I slutet på året hade banken därmed totalt 791 kontor på våra hemmamarknader och totalt 810 kontor i hela världen. Dessutom är Handelsbanken nu ensam bank på totalt 59 orter, varav 53 i Sverige och sex i Danmark.

Fler nya fysiska mötesplatser

Handelsbanken öppnar också mindre, fysiska mötesplatser knutna till befintliga bankkontor. Vi har hittills öppnat elva sådana mötesplatser i Sverige för att göra det ännu enklare för kunderna att träffa banken på tider som passar dem.

Vi besöker också våra kunder när de har behov av det.

Med förbättrad teknik kan vi också förenkla det fysiska kundmötet även utanför bankens lokaler, bland annat genom elektronisk signering och med internettjänsten som arbetsverktyg.

Digitala mötesplatser

Handelsbankens applikationer (appar)

för smartphones och läsplattor förbättras ständigt för att ännu bättre möta kundernas behov att utföra bankärenden när det passar dem.

I Sverige har appen Mobiltjänst Privat uppdaterats för våra privatkunder så att de nu även kan köpa och sälja fonder, lägga upp månads-sparande och få överblick över sina lån. Mobiltjänst Företag är en ny app för våra företagskunder där de bland annat kan se saldon och transaktioner, göra överföringar och betala räkningar.

I Storbritannien erbjuder vi kunderna att med hjälp av en ny app för smartphones och läsplattor göra grundläggande bankärenden. Till exempel se saldon och transaktioner för konton och kort, flytta pengar och betala räkningar.

Även i Danmark och Norge har kunderna tillgång till appar via smartphones och läsplattor. I Finland har kunderna tillgång till Mobilbanken som erbjuder mobila banktjänster och fungerar med alla nu kända typer av smartphones, läsplattor och operativsystem.

Personlig kundservice, dygnet runt, året runt

Handelsbanken Direkt Personlig Service erbjuder unik tillgänglighet i Sverige

till privat- och företagskunder där utbildade rådgivare svarar på frågor och hjälper till med bankärenden, dygnet runt, året runt. Handelsbanken Direkt Personlig Service kontaktas bland annat via telefon och bankens appar för smartphones och läsplattor.

Internationellt nätverk

Handelsbanken är Nordens mest internationella bank med fler än 800 kontor i 24 länder runt om i världen, varav sex länder är bankens hemmamarknader. Vårt internationella kontorsnätverk är en styrka då våra kunder rör sig mer och mer över landgränserna.

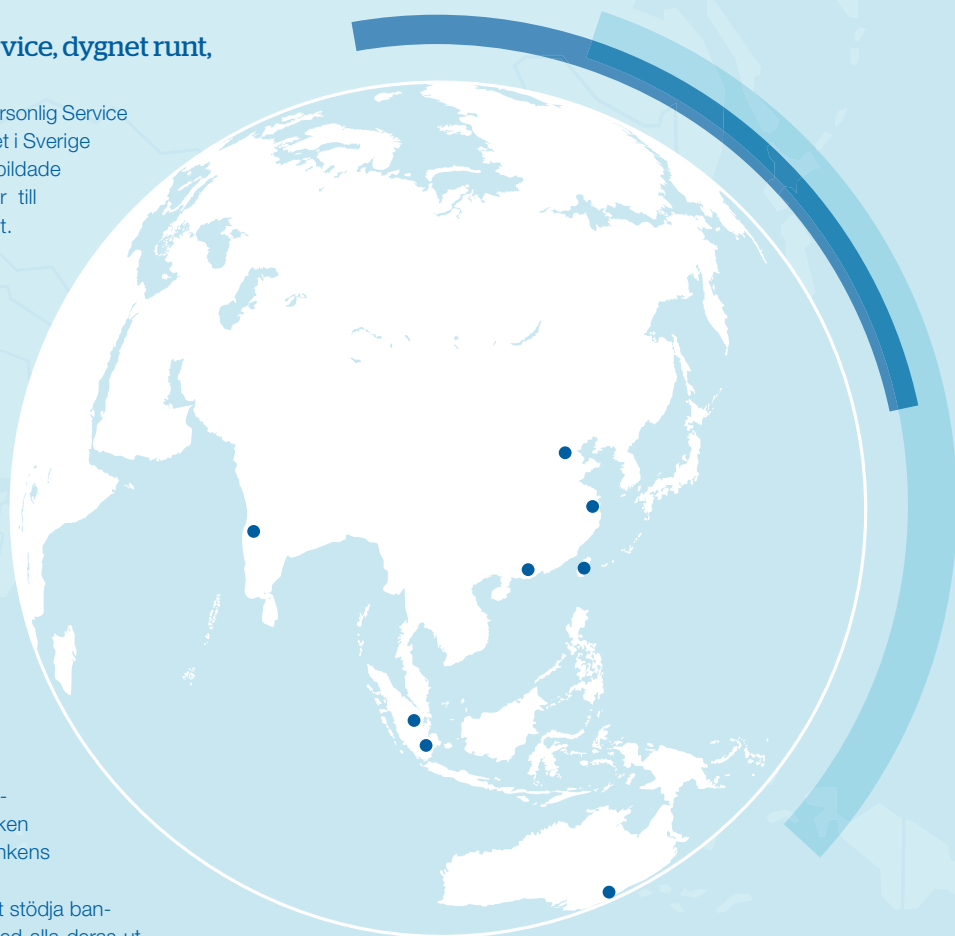
Närmare 30 av kontoren finns i 18 länder utanför våra hemmamarknader. Dessa bank- och representantkontor är organiserade i Handelsbanken International och utgör stommen i bankens internationella nätverk.

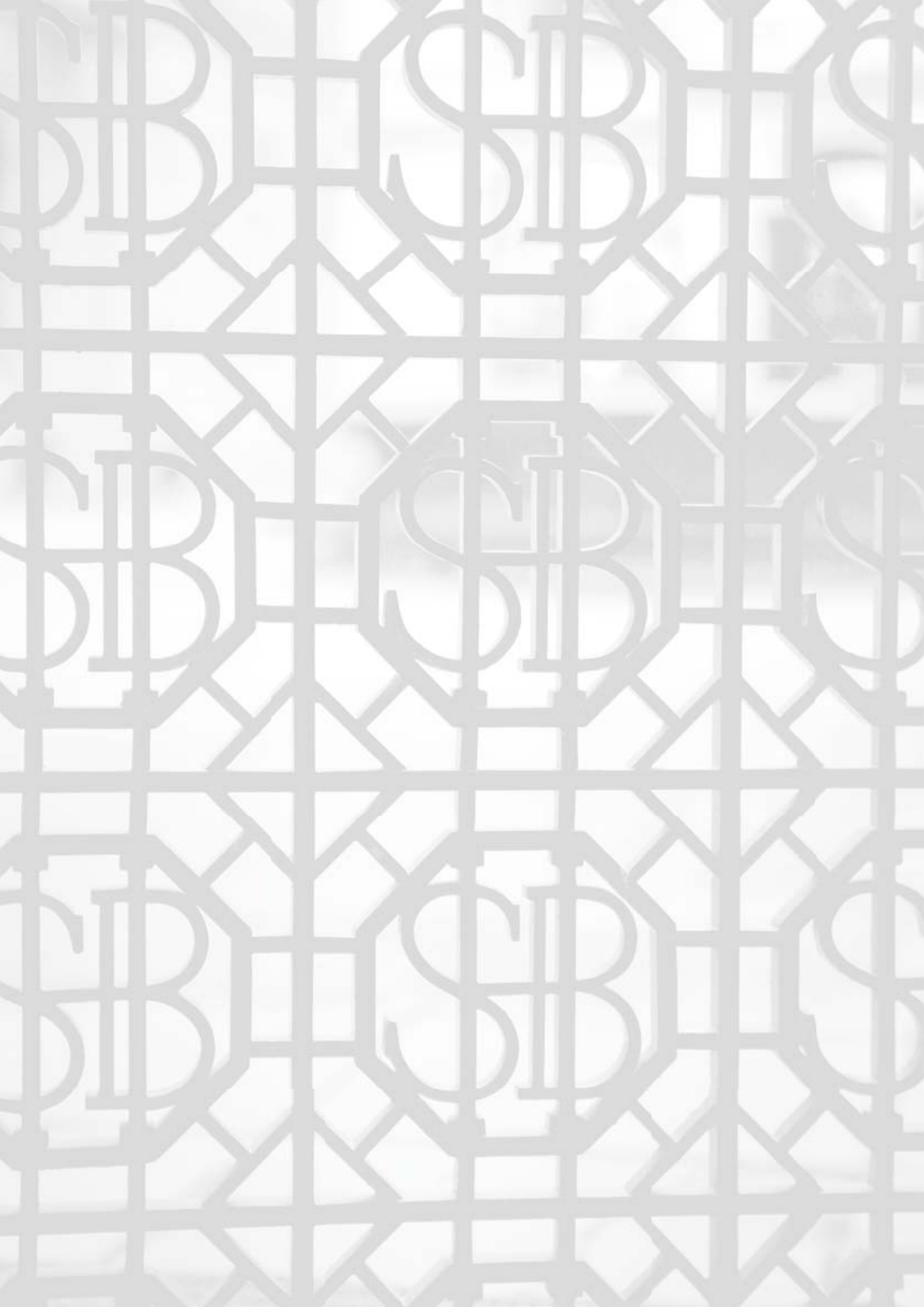
Huvuduppgiften för dessa kontor är att stödja bankens kunder på hemmamarknaderna med alla deras utlandsaffärer. Ett tätt samarbete mellan kundens hemmakontor och det lokala kontoret ute i världen garanterar att kunden erbjuds samma goda tillgänglighet och höga servicenivå.

Vi strävar alltid efter att göra det enkelt för kunden – oavsett var i världen kunden gör sina internationella affärer. Handelsbanken erbjuder också ett brett utbud av banktjänster och produkter i vårt internationella kontorsnätverk, även Cash Management, Private Banking och olika typer av finansiering.

Vår lokala expertis i vårt internationella kontorsnätverk har unik spetskompetens och gedigen erfarenhet av lokala affärsförhållanden på de marknader där vi är verksamma. De har även breda lokala kontaktnät med till exempel myndigheter och intresseorganisationer i respektive land. Allt för att stödja kunden och kundens affärer.

Precis som på Handelsbankens övriga mötesplatser, strävar vi efter högsta möjliga tillgänglighet och servicenivå på våra internationella mötesplatser.

Finansiell översikt 2013

- Periodens resultat efter skatt för total verksamhet ökade med 2 procent till 14 295 miljoner kronor (14 038), exklusive jämförelseårets omräkning av uppskjutna skatter var ökningen 16 procent.
- Resultatet per aktie steg till 22,52 kronor (22,34).
- Rörelseresultatet ökade med 6 procent till 18 088 miljoner kronor (17 108) och steg i samtliga hemmamarknader utanför Sverige.
- Räntabiliteten på eget kapital för total verksamhet minskade till 13,9 procent (14,9), exklusive effekten av omräkning av uppskjutna skatter 2012 ökade räntabiliteten med 0,8 procentenheter.
- Intäkterna steg med 4 procent till 36 327 miljoner kronor (35 062).
- Räntenettet ökade med 2 procent till 26 669 miljoner kronor (26 081) och i hemmamarknaderna utanför Sverige steg räntenettet med 17 procent.
- K/I-talet förbättrades till 47,0 procent (47,6).
- Kreditförlustnivån minskade till 0,07 procent (0,08).
- Kärnprimärkapitalrelationen enligt Basel II ökade till 19,2 procent (17,9) och den totala kapitaltäckningsgraden steg till 21,6 procent (20,7).
- Kärnprimärkapitalrelationen enligt Basel III uppgick till 18,9 procent och banken fortsätter att bygga kapital.
- Bankens likviditetsreserv översteg 800 miljarder kronor.
- Styrelsen föreslår en total utdelning på 16,50 kronor per aktie, varav ordinarie utdelning uppgår till 11,50 kronor per aktie (10,75).

Verksamhetens utveckling

Handelsbanken fortsatte att visa en god utveckling av verksamheten under 2013. Koncernens rörelseresultat steg med 6 procent till 18 088 miljoner kronor (17 108). I hemmamarknaderna utanför Sverige var ökningen 27 procent. I det fjärde kvartalet ökade rörelseresultatet med 13 procent jämfört med motsvarande period föregående år. K/I-talet sjönk för helåret till 47,0 procent (47,6).

Periodens resultat efter skatt för total verksamhet ökade med 2 procent till 14 295 miljoner kronor (14 038). Justerat för den positiva effekten av jämförelseperiodens omräkning av uppskjutna skatter till följd av ändrad skattesats på 1 682 miljoner kronor, steg periodens resultat med 16 procent. Resultat per aktie ökade och uppgick till 22,52 kronor (22,34). Räntabiliteten på eget kapital för total verksamhet sjönk till 13,9 procent (14,9).

INTÄKTER

Koncernen – Intäkter mkr	Helår 2013	Helår 2012	Förändring
Räntenetto	26 669	26 081	2%
Provisionsnetto	7 804	7 369	6%
Nettoresultat av finansiella poster	1 357	1 120	21%
Övriga intäkter	497	492	1%
Summa intäkter	36 327	35 062	4%

Intäkterna ökade med 4 procent till 36 327 miljoner kronor. Förstärkningen av den svenska kronan medförde valutakurseffekter på -339 miljoner kronor. Justerat för detta steg intäkterna med 5 procent.

Räntenettet steg med 2 procent till 26 669 miljoner kronor. Valutakurseffekter påverkade med -285 miljoner kronor och i lokala valutor ökade räntenettet med 3 procent.

En lägre räntenivå i Sverige innebar att inlåningsmarginalerna i den svenska kontorsrörelsen minskade räntenettet med 958 miljoner kronor, vilket påverkade koncernens räntenetto tillväxt negativt med 4 procentenheter.

Räntenettet sjönk med 2 procent i Sverige, men ökade sammanlagt med 17 procent i övriga hemmamarknader.

I Storbritannien steg räntenettet med 23 procent, i Finland med 18 procent och i Nederländerna var ökningen 30 procent. Justerat för valutakurseffekter på -257 miljoner kronor steg räntenettet i hemmamarknaderna utanför Sverige med 20 procent.

Kostnaden för Stabilitetsfonden och olika insättargarantier uppgick till -1 101 miljoner kronor (-1 066).

Medelvolymen utlåning till allmänheten ökade med 4 procent till 1 674 miljarder kronor (1 616).

Valutakurseffekter minskade volymen med 17 miljarder kronor och i lokala valutor var ökningen 5 procent. Utlåningen till hushållssektorn ökade med 5 procent till 800 miljarder kronor (759) och företagsutlåningen steg med 2 procent till 874 miljarder kronor (857). I Sverige var kredit efterfrågan från företag fortsatt svag.

Medelvolymen in- och upplåning steg med 6 procent till 731 miljarder kronor (690). Justerat för valutakurseffekter på -9 miljarder kronor ökade volymen med 7 procent. Medelvolymen hushållsinlåning steg med 6 procent till 267 miljarder kronor (252), och även inlåningen från företag ökade med 6 procent till 464 miljarder kronor (438).

Provisionsnettot steg med 6 procent till 7 804 miljoner kronor (7 369), främst till följd av högre fondförvaltningsprovisioner och ökade rådgivningsintäkter.

Fondförvaltningsprovisionerna steg med 20 procent eller 328 miljoner kronor till 2 008 miljoner kronor (1 680) och rådgivningsprovisionerna ökade med 43 procent till 278 miljoner kronor (195).

Courtagentäkterna växte med 5 procent till 1 189 miljoner kronor (1 137) och betalningsprovisionerna ökade netto med 2 procent till 1 638 miljoner kronor (1 606).

Nettoresultatet av finansiella transaktioner ökade med 21 procent till 1 357 miljoner kronor (1 120), främst till följd av ökade affärsvolymerna.

KOSTNADER

Koncernen – Kostnader mkr	Helår 2013	Helår 2012	Förändring
Personalkostnader	-11 404	-11 167	2%
Övriga administrativa kostnader	-5 181	-5 069	2%
Av- och nedskrivningar	-476	-464	3%
Summa kostnader	-17 061	-16 700	2%

De totala kostnaderna steg med 2 procent till -17 061 miljoner kronor. Justerat för valutakurseffekter på 184 miljoner kronor ökade kostnaderna med 3 procent.

Personalkostnaderna ökade med 2 procent till -11 404 miljoner kronor (-11 167). Den föreslagna utdelningshöjningen medförde att av-

sättningen till Stiftelsen Oktogonen steg till -1 096 miljoner kronor (-1 020). De förliga ersättningarna, inklusive sociala avgifter och lönebidrag, steg till -136 miljoner kronor (-127). Valutakurseffekter minskade personalkostnaderna med 123 miljoner kronor.

Genomsnittligt antal anställda steg med 3 procent eller 311 medarbetare, till 11 503 medarbetare (11 192), framförallt till följd av ökat antal anställda i Storbritannien (+316) och Nederländerna (+20).

Övriga administrativa kostnader ökade med 2 procent till -5 181 miljoner kronor (-5 069), främst till följd av ökade kostnader för IT-utveckling.

KREDITFÖRLUSTER

Kreditförluster mkr	Helår 2013	Helår 2012	Förändring
Kreditförluster, netto	-1 195	-1 251	56
Kreditförlustnivå i % av utlåning	0,07	0,08	-0,01
Osäkra fordringar, netto	3 041	3 197	-5%
Andel osäkra fordringar, %	0,18	0,18	0,00

Kreditförlusterna minskade till -1 195 miljoner kronor (-1 251) och kreditkvaliteten var fortsatt stabil. Kreditförlustnivån minskade till 0,07 procent (0,08). Osäkra fordringar netto minskade till 3 041 miljoner kronor (3 197), motsvarande 0,18 procent av utlåningen (0,18).

SKATTER

Svensk bolagsskatt utgår från och med 2013 med 22 procent. Koncernens skattekostnad uppgick under 2013 till -3 915 miljoner kronor (-3 092). Omräkning av latent skatt påverkade föregående års skatt positivt med 1 682 miljoner kronor. Den effektiva skattesatsen uppgick till 21,6 procent (18,1).

FINANSIERING OCH LIKVIDITET

Handelsbankens starka position på marknaden innebar en fortsatt god tillgång till såväl lång som kort upplåning. Banken var under året aktiv på flera internationella marknader och så kallade benchmarkemissioner genomfördes i USD, EUR, GBP, CHF och JPY. Under helåret 2013 uppgick den emitterade obligationsvolymen till

281 miljarder kronor (231), inklusive 40 miljarder kronor i så kallade extendible notes på den amerikanska marknaden. Den genomsnittliga löptiden på årets obligationsemissioner var 4,3 år.

Under fjärde kvartalet emitterades obligationer till ett totalt värde av 46 miljarder kronor (28 miljarder kronor under fjärde kvartalet 2012), varav 39 miljarder kronor i säkerställda obligationer och 7 miljarder kronor i seniora obligationer.

Den samlade likviditetsreserven översteg 800 miljarder kronor.

Kassamedel och likvida tillgångar placerade i centralbanker uppgick till 368 miljarder kronor och volymen likvida obligationer uppgick till 90 miljarder kronor. Resterande del av reserven utgörs främst av outnyttjat emissionsutrymme av säkerställda obligationer i Stadshypotek.

Enligt gällande svensk definition från och med januari 2013 uppgick koncernens Liquidity Coverage Ratio (LCR) vid utgången av perioden till 128 procent. I USD uppgick LCR till 170 procent och i EUR till 110 procent. Koncernens LCR, beräknat enligt definitionen i CRD4, uppskattas till cirka 140 procent.

KAPITAL

Kapitalfrågor mkr	31 dec 2013	31 dec 2012	Förändring
Kapitaltäckningsgrad, Basel II	21,6%	20,7%	0,9
Kapitaltäckningsgrad, Basel III	21,6%	-	-
Kärnprimärkapitalrelation, Basel II	19,2%	17,9%	1,3
Kärnprimärkapitalrelation, Basel III	18,9%	-	-
Kärnprimärkapital, Basel II	89 535	87 207	3%
Kärnprimärkapital, Basel III	93 038	-	-
Total kapitalbas, Basel II	100 406	100 503	0%
Total kapitalbas, Basel III	106 393	-	-
Eget kapital	111 339	103 850	7%

Kapitalbasen minskade till 100 miljarder kronor (101) och den totala kapitaltäckningsgraden enligt Basel II ökade till 21,6 procent (20,7). Under perioden löste banken netto in förlagslån till ett värde av 3,5 miljarder kronor. Vid periodens utgång utgjordes 89 procent av kapitalbasen av kärnprimärkapital (87).

Kärnprimärkapitalet ökade till 89,5 miljarder kronor (87,2) och kärnprimärkapitalrelationen enligt Basel III uppgick till 18,9 procent. Enligt Basel II steg kärnprimärkapitalrelationen med 1,3 procentenheter till 19,2 procent (17,9), där periodens vinst efter föreslagen utdelning bidrog med 0,7 procentenheter och konvertering av personalkonvertibler med 0,1 procentenhet.

Ökade utlåningsvolymerna minskade kärnprimärkapitalrelationen med 0,4 procentenheter och kreditriskmigration i låneportföljen med 0,4 procentenheter. En förbättrad kreditkvalitet till följd av volymmigration, det vill säga mixeffekten av att nya utlåningsvolymerna är av bättre kreditkvalitet än genomsnittet i portföljen, bidrog samtidigt positivt med 0,8 procentenheter. Därmed kompenserade den förbättrade kreditkvaliteten för hela det ökade kapitalbehovet från kreditriskmigration och växande utlåningsvolymerna.

De slopade övergångsreglerna för investeringar i försäkringsinnehav och kapitaltillskott i Handelsbanken Liv påverkade med -0,5 procentenheter.

IAS 19 bidrog positivt med 0,2 procentenheter och valutakurseffekter med 0,1 procentenhet. Övriga effekter, bland annat inkluderande modellvalidering, avancerad metod och ökat utnyttjande av säkerheter, förbättrade kärnprimärkapitalrelationen med 0,7 procentenheter.

Definitionen av bruttosoliditetskvot (leverage ratio) är ännu inte fastställd. Handelsbanken kommer i 2013 års Pelare 3-rapport att belysa hur olika definitioner påverkar storleken på bankens bruttosoliditetskvot.

Kapitalkrav för svenska bolån i Pelare 2

Finansinspektionen beslutade den 21 maj att som en tillsynsåtgärd inom ramen för Pelare 2 införa ett kapitalkrav motsvarande ett riskvikts-golv på 15 procent för svenska bolåneportföljer. För Handelsbanken innebär detta 2014, baserat på bankens svenska bolånevolym vid årsskiftet, ett kapitalkrav i Pelare 2 på cirka 8 miljarder kronor. Om svenska myndigheters förslag att 2015 öka systemviktiga bankers totala kapitalkrav med ytterligare 2 procentenheter genomförs, ökar bankens påslag i Pelare 2 till drygt 9 miljarder kronor.

Under det fjärde kvartalet meddelade Finans-

inspektionen att det är väl avvägt att höja riskviktsgolvet i Pelare 2 till 25 procent om det nya kapitaltäckningsregelverket ger möjlighet till detta. Ett genomförande skulle 2015 öka bankens kapitalkrav i Pelare 2 med ytterligare cirka 9 miljarder kronor.

RATING

Handelsbankens lång- och kortfristiga rating var under året oförändrad hos de ratinginstitut som följer banken.

Rating	Långfristig	Kortfristig	Finansiell styrka
Standard & Poor's	AA-	A-1+	
Fitch	AA-	F1+	
Moody's	Aa3	P-1	C
DBRS	AA (low)		

HÄNDELSE EFTER PERIODENS SLUT

I början av januari 2014 emitterade banken ett tioårigt förlagslån i euro. Emissionsbeloppet uppgick till 1,5 miljarder euro motsvarande 13,2 miljarder kronor och inräknas fullt ut i kapitalbasen. Effektivräntan på 2,66 procent är den lägsta som noterats på denna typ av lån. Emissionen ökar bankens totala kapitaltäckningsgrad enligt Basel II med cirka 2,9 procentenheter.

HANDELSBANKENS ÅRSSTÄMMA

DEN 26 MARS

Styrelsen konstaterar att kapitalregelverket för svenska banker ännu inte är beslutat, vilket omöjliggör för banken att fastställa nya kapitalmål. Nya mål kommer att fastställas efter det att de nya regelverken är beslutade. Styrelsen föreslår till bolagsstämman en total utdelning om 16,50 kronor per aktie, varav den ordinarie utdelningen uppgår till 11,50 kronor per aktie (10,75), samt att det befintliga återköpsprogrammet på maximalt 40 miljoner aktier förlängs ytterligare ett år.

Styrelsen föreslår som avstämningsdag för utdelning måndagen den 31 mars 2014, vilket innebär att Handelsbankens aktie handlas utan rätt till utdelning torsdagen den 27 mars 2014.

Styrelsen föreslår även att bolagsstämman beslutar om att emittera ett nytt konvertibelt förlagslån riktat till bankens anställda på maximalt 3,2 miljarder kronor till marknadsmässiga villkor.

5-årsöversikt Koncernen

Koncernens resultaträkning mkr	2013	2012	2011	2010	2009
Räntenetto	26 669	26 081	23 613	21 337	22 000
Provisionsnetto	7 804	7 369	7 673	8 022	7 393
Nettoresultat av finansiella transaktioner	1 357	1 120	1 016	1 377	2 457
Riskresultat försäkring	142	196	209	205	171
Övriga utdelningsintäkter	161	152	146	190	141
Andelar i intresseföretags resultat	9	8	9	11	26
Övriga intäkter	185	136	143	154	147
Summa intäkter	36 327	35 062	32 809	31 296	32 335
Personalkostnader	-11 404	-11 167	-9 942	-9 504	-10 018
Övriga kostnader	-5 181	-5 069	-5 060	-5 062	-4 719
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-476	-464	-462	-452	-483
Summa kostnader	-17 061	-16 700	-15 464	-15 018	-15 220
Resultat före kreditförluster	19 266	18 362	17 345	16 278	17 115
Kreditförluster, netto	-1 195	-1 251	-816	-1 507	-3 392
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	17	-3	7	-1	4
Rörelseresultat	18 088	17 108	16 536	14 770	13 727
Skatter	-3 915	-3 092	-4 372	-3 962	-3 519
Årets resultat från kvarvarande verksamhet	14 173	14 016	12 164	10 808	10 208
Årets resultat hänförligt till avvecklad verksamhet, efter skatt	122	22	159	217	36
Årets resultat	14 295	14 038	12 323	11 025	10 244
<i>Varav tillhör</i>					
Aktieägare i Svenska Handelsbanken AB	14 295	14 037	12 323	11 025	10 244
Minoritet	0	1	0	0	0
Resultat per aktie, kvarvarande verksamhet, kr efter utspädning	22,33 22,07	22,30 21,82	19,52 19,14	17,37 17,10	16,38 15,92
Resultat per aktie, avvecklad verksamhet, kr efter utspädning	0,19 0,19	0,04 0,03	0,26 0,25	0,35 0,34	0,06 0,06
Resultat per aktie, total verksamhet, kr efter utspädning	22,52 22,26	22,34 21,85	19,78 19,39	17,72 17,44	16,44 15,98

5-årsöversikt för Moderbolaget presenteras på sidan 147.

Den senaste femårsperioden präglades av den globala finanskris som successivt övergick i en skuldskris och djup lågkonjunktur. Under denna period har Handelsbanken förbättrat resultatet, stärkt balansräkningen, expanderat verksamheten och ökat kundnöjdheten.

15 procents årlig tillväxt i eget kapital

Sedan årsskiftet 2008/2009 har banken ökat justerat eget kapital per aktie med 48 procent från 120,31 kronor till 177,71 kronor per aktie. Inklusive återinvestering av periodens ackumulerade utdelningar uppgick den genomsnittliga årliga tillväxten i justerat eget kapital per aktie till 15 procent.

Skapat aktieägarvärde

Under den senaste femårsperioden, det vill säga sedan den 31 december 2008, har Handelsbanken genererat ett positivt aktieägarvärde

på 150 miljarder kronor. Börsvärdet har ökat med 122 miljarder kronor och under perioden har Handelsbanken lämnat 28 miljarder kronor i utdelning till aktieägarna. Handelsbanken är den enda av de svenska börsnoterade affärsbankerna som under perioden inte behövde beaktning av aktieägarna om nytt kapital.

Lägre risk

I början av 2007 påbörjade Handelsbanken ett arbete med att minska riskerna i verksamheten i syfte att minska volatiliteten. Under hösten 2007 sålde Handelsbanken tjänstepensionsbolaget SPP för 18,2 miljarder kronor till Storebrand. Även övriga marknadsriskar har målmedvetet reducerats.

Under den senaste femårsperioden uppgick Handelsbankens totala kreditförluster till 8 161 miljoner kronor, vilket motsvarar en genomsnittlig årlig kreditförlustnivå på

0,10 procent. Motsvarande siffra för de övriga stora nordiska bankerna uppgick till 0,40 procent. Primärkapitalrelationen enligt Basel II har mer än fördubblats under perioden och en betydande likviditetsreserv har byggts upp.

Nöjdare kunder

Handelsbanken har varje år, sedan SKI (Svenskt Kvalitetsindex) startade mätningarna 1989, varit den av de större bankerna som haft de nöjdaste kunderna i Sverige. Under hösten presenterade SKI årets undersökning av kundnöjdhet och i den konstaterades att Handelsbanken behåller sin ledande position. Av privatkunderna fick Handelsbanken indexvärdet 74,2, vilket ska jämföras med de övriga tre huvudkonkurrenterna som alla låg inom intervallet 64,1–66,2. Även avseende företagskunder hade Handelsbanken betydligt högre kundnöjdhet än branschen i övrigt.

Koncernens totalresultat mkr	2013	2012	2011	2010	2009
Årets resultat	14 295	14 038	12 323	11 025	10 244
Övrigt totalresultat					
Poster som inte omklassificeras till årets resultat					
Förmånsbestämda pensionsplaner	1 402	2 583			
Skatt på poster som inte omklassificeras till årets resultat	-307	-568			
Summa poster som inte omklassificeras till årets resultat	1 095	2 015			
Poster som kan komma att omklassificeras till årets resultat					
Kassafödessäkringar	-3 410	2 390	-297	-325	47
Instrument tillgängliga för försäljning	535	984	-1 318	2 186	3 274
Årets omräkningsdifferens	763	-126	-4	-2 015	-109
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	767	486	-2	377	-6
Skatt på poster som kan komma att omklassificeras till årets resultat	514	-913	443	-612	-934
<i>varav kassafödessäkringar</i>	744	-565	78	85	-12
<i>varav instrument tillgängliga för försäljning</i>	-61	-248	365	-598	-924
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	-169	-100	0	-99	2
Summa poster som kan komma att omklassificeras till årets resultat	-1 598	2 335	-1 176	-766	2 278
Summa övrigt totalresultat	-503	4 350	-1 176	-766	2 278
Årets totalresultat	13 792	18 388	11 147	10 259	12 522
<i>Varav tillhör</i>					
Akteägare i Svenska Handelsbanken AB	13 792	18 387	11 147	10 259	12 522
Minoritet	0	1	0	0	0
Koncernens balansräkning mkr	2013	2012	2011	2010	2009
Tillgångar					
Kassa och centralbanker	369 954	248 915	375 979	107 626	106 813
Utlåning till allmänheten	1 696 339	1 680 479	1 591 128	1 513 687	1 495 622
Utlåning till övriga kreditinstitut	62 898	89 511	106 823	123 465	92 730
Räntebärande värdepapper	121 576	117 260	104 202	119 238	176 002
Övriga tillgångar	239 039	247 786	276 234	289 514	251 676
Summa tillgångar	2 489 806	2 383 951	2 454 366	2 153 530	2 122 843
Skulder och eget kapital					
In- och upplåning från allmänheten	825 205	682 223	724 888	564 142	564 048
Skulder till kreditinstitut	171 624	183 945	201 889	251 972	225 490
Emitterade värdepapper	1 150 641	1 151 426	1 140 074	963 501	966 075
Efterställda skulder	15 965	21 167	35 317	43 948	59 005
Övriga skulder	215 032	241 340	257 674	241 576	225 137
Eget kapital	111 339	103 850	94 524	88 391	83 088
Summa skulder och eget kapital	2 489 806	2 383 951	2 454 366	2 153 530	2 122 843

Nyckeltal per år

Koncernens nyckeltal	2013	2012	2011	2010	2009
Resultat före kreditförluster, kvarvarande verksamhet, mkr	19 266	18 362	17 345	16 278	17 115
Kreditförluster, netto mkr	-1 195	-1 251	-816	-1 507	-3 392
Rörelseresultat, kvarvarande verksamhet, mkr	18 088	17 108	16 536	14 770	13 727
Årets resultat från kvarvarande verksamhet, mkr	14 173	14 016	12 164	10 808	10 208
Årets resultat hänförligt till avvecklad verksamhet, mkr	122	22	159	217	36
Årets resultat från total verksamhet, mkr	14 295	14 038	12 323	11 025	10 244
Balansomslutning, mkr	2 489 806	2 383 951	2 454 366	2 153 530	2 122 843
Eget kapital, mkr	111 339	103 850	94 524	88 391	83 088
Räntabilitet på eget kapital total verksamhet, %	13,9	14,9	13,5	12,9	12,6
Räntabilitet på eget kapital kvarvarande verksamhet, %	13,8	14,8	13,4	12,6	12,5
Räntabilitet på totalt kapital, %	0,74	0,69	0,71	0,67	0,63
K/I-tal kvarvarande verksamhet, %	47,0	47,6	47,1	48,0	47,1
K/I-tal kvarvarande verksamhet, inkl kreditförluster, %	50,3	51,2	49,6	52,8	57,6
Kreditförlustnivå, %	0,07	0,08	0,05	0,10	0,21
Reserveringsgrad för osäkra fordringar, %	56,2	56,4	60,7	60,7	62,4
Andel osäkra fordringar, %	0,18	0,18	0,16	0,23	0,21
Resultat per aktie, kr	22,52	22,34	19,78	17,72	16,44
efter utspädning	22,26	21,85	19,39	17,44	15,98
Ordinarie utdelning per aktie, kr	11,50 ¹	10,75	9,75	9,00	8,00
Total utdelning per aktie, kr	16,50 ¹	-	-	-	-
Justerat eget kapital per aktie, kr	177,71	162,63	152,71	143,14	134,40
Antal aktier per 31 december, miljoner	635,6	632,8	624,1	623,5	623,5
varav utestående	635,6	632,8	624,0	623,5	623,3
Genomsnittligt antal utestående aktier, miljoner	634,8	628,5	623,1	622,1	623,3
efter utspädning	647,5	649,9	642,4	634,3	642,6
Kapitaltäckningsgrad, % enligt Basel II	21,6	20,7	20,9	20,9	20,2
Primärkapitalrelation, % enligt Basel II	21,5	20,4	18,4	16,5	14,2
Kärnprimärkapitalrelation, % enligt Basel II	19,2	17,9	15,6	13,8	11,7
Medelantal anställda	11 503	11 192	11 184	10 850	10 821
Antal kontor i Sverige	462	461	461	461	461
Antal kontor på våra övriga hemmamarknader	329	281	253	230	208
Antal kontor i övriga världen	19	32	32	32	35

Definitioner, se sidan 216.

¹ Utdelning enligt styrelsens förslag.

Utveckling per kvartal

Koncernens utveckling per kvartal mkr	2013:4	2013:3	2013:2	2013:1	2012:4
Ränteintäkter	13 573	13 569	13 544	13 777	14 428
Räntekostnader	-6 801	-6 886	-6 871	-7 236	-7 944
Räntenetto	6 772	6 683	6 673	6 541	6 484
Provisionsintäkter	2 484	2 284	2 316	2 210	2 277
Provisionskostnader	-377	-388	-392	-333	-367
Provisionsnetto	2 107	1 896	1 924	1 877	1 910
Nettoresultat av finansiella transaktioner	304	354	440	259	366
Riskresultat försäkring	35	30	26	51	88
Övriga utdelningsintäkter	1	4	155	1	1
Andelar i intresseföretags resultat	7	5	2	-5	7
Övriga intäkter	52	37	20	76	35
Summa intäkter	9 278	9 009	9 240	8 800	8 891
Personalkostnader	-2 980	-2 845	-2 796	-2 783	-2 923
Övriga kostnader	-1 411	-1 187	-1 304	-1 279	-1 511
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-116	-125	-115	-120	-112
Summa kostnader	-4 507	-4 157	-4 215	-4 182	-4 546
Resultat före kreditförluster	4 771	4 852	5 025	4 618	4 345
Kreditförluster, netto	-322	-284	-306	-283	-395
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	9	3	4	1	-2
Rörelseresultat	4 458	4 571	4 723	4 336	3 948
Skatter	-966	-997	-1 067	-885	400
Periodens resultat från kvarvarande verksamhet	3 492	3 574	3 656	3 451	4 348
Periodens resultat hänförligt till avvecklad verksamhet, efter skatt	35	33	39	15	-64
Periodens resultat	3 527	3 607	3 695	3 466	4 284
<i>Varav tillhör</i>					
Aktieägare i Svenska Handelsbanken AB	3 527	3 607	3 695	3 466	4 283
Minoritet	0	0	0	0	1
Resultat per aktie, kvarvarande verksamhet, kr efter utspädning	5,50	5,63	5,76	5,45	6,88
Resultat per aktie, avvecklad verksamhet, kr efter utspädning	0,05	0,05	0,06	0,02	-0,10
Resultat per aktie, total verksamhet, kr efter utspädning	5,55	5,68	5,82	5,47	6,78
	5,49	5,61	5,75	5,41	6,67

Segmentinformation

Segmentinformation 2013	Hemmamarknader										Totalt
	Kontors- rörelsen i Sverige	Kontors- rörelsen i Stor- britannien	Kontors- rörelsen i Danmark	Kontors- rörelsen i Finland	Kontors- rörelsen i Norge	Kontors- rörelsen i Neder- länderna	Handels- banken Inter- national	Capital Markets	Övrigt	Justeringar och elimi- neringar	
Räntenetto	16 424	2 624	1 519	1 219	3 574	230	660	151	313	-45	26 669
Provisionsnetto	3 528	213	329	412	364	23	308	2 658	-31		7 804
Nettoreultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	462	120	97	40	83	1	79	977	-502		1 357
Riskresultat försäkring								142			142
Andelar i intresseföretags resultat									9		9
Övriga intäkter	27	13	18	5	12	-	6	10	255		346
Summa intäkter	20 441	2 970	1 963	1 676	4 033	254	1 053	3 938	44	-45	36 327
Personalkostnader	-3 300	-1 059	-546	-331	-662	-96	-510	-2 033	-2 858	-9	-11 404
Övriga administrativa kostnader	-1 190	-243	-175	-145	-232	-21	-181	-785	-2 209		-5 181
Internt köpta och sålda tjänster	-3 027	-317	-252	-239	-368	-56	-153	31	4 336	45	
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-87	-41	-17	-10	-10	-1	-11	-50	-249		-476
Summa kostnader	-7 604	-1 660	-990	-725	-1 272	-174	-855	-2 837	-980	36	-17 061
Resultat före kreditförluster	12 837	1 310	973	951	2 761	80	198	1 101	-936	-9	19 266
Kreditförluster, netto	-357	-168	-161	-268	-169	-7	-65				-1 195
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	9	1	-	0	0	-	0	0	7		17
Rörelseresultat	12 489	1 143	812	683	2 592	73	133	1 101	-929	-9	18 088
Resultatutdelning	902	30	47	70	43	4	38	-1 134	0		
Rörelseresultat efter resultatutdelning	13 391	1 173	859	753	2 635	77	171	-33	-929	-9	18 088
Interna intäkter	-1 104	-1 212	-395	-417	-3 606	-140	-50	-1 414	8 338		
K/I-tal, %	35,6	55,3	49,3	41,5	31,2	67,4	78,4	101,2			47,0
Kreditförlustnivå, %	0,03	0,14	0,25	0,30	0,08	0,05	0,22				0,07
Tillgångar	1 325 261	194 503	78 830	153 436	202 567	33 039	76 640	294 607	1 533 505	-1 402 582	2 489 806
Skulder	1 263 456	186 859	73 482	147 315	190 444	32 221	72 419	291 546	1 533 505	-1 412 780	2 378 467
Allokerat kapital	61 805	7 644	5 348	6 121	12 123	818	4 221	3 061		10 198	111 339
Räntabilitet på allokerat kapital, %	17,7	13,2	12,7	9,9	17,0	7,7	3,1	-			13,8
Årets investeringar i icke finansiella anläggningstillgångar	71	22	37	10	14	8	22	225	233		642
Årets investeringar i intresseföretag									53		53
Medelantal anställda	4 420	1 260	624	490	650	102	511	1 464	1 982		11 503

Principer för redovisning av segment samt beskrivning av de poster som visas i kolumnerna Övrigt och Justeringar och elimineringar framgår av not K44.

Segmentinformation 2012	Hemmamarknader										Totalt
	Kontors- rörelsen i Sverige	Kontors- rörelsen i Stor- britannien	Kontors- rörelsen i Danmark	Kontors- rörelsen i Finland	Kontors- rörelsen i Norge	Kontors- rörelsen i Neder- länderna	Handels- banken Inter- national	Capital Markets	Övrigt	Justeringar och elimi- neringar	
mkr											
Räntenetto	16 781	2 142	1 397	1 032	3 098	177	766	517	209	-38	26 081
Provisionsnetto	3 375	94	290	375	329	26	328	2 438	114		7 369
Nettoresultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	579	91	55	30	87	2	86	658	-468		1 120
Risikresultat försäkring								196			196
Andelar i intresseföretags resultat									8		8
Övriga intäkter	18	15	19	5	15	-	2	11	203		288
Summa intäkter	20 753	2 342	1 761	1 442	3 529	205	1 182	3 820	66	-38	35 062
Personalkostnader	-3 157	-793	-537	-326	-700	-77	-526	-2 255	-2 745	-51	-11 167
Övriga administrativa kostnader	-1 218	-178	-173	-143	-235	-18	-192	-768	-2 144		-5 069
Internt köpta och sålda tjänster	-2 828	-201	-235	-208	-316	-37	-108	-127	4 022	38	
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-90	-12	-16	-21	-12	-7	-13	-54	-239		-464
Summa kostnader	-7 293	-1 184	-961	-698	-1 263	-139	-839	-3 204	-1 106	-13	-16 700
Resultat före kreditförluster	13 460	1 158	800	744	2 266	66	343	616	-1 040	-51	18 362
Kreditförluster, netto	-420	-151	-368	-128	-200	0	16				-1 251
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	-1	-	0	0	-	-2	0	0		-3
Rörelseresultat	13 040	1 006	432	616	2 066	66	357	616	-1 040	-51	17 108
Resultatutdelning	641	15	27	44	31	1	20	-779	0		
Rörelseresultat efter resultatutdelning	13 681	1 021	459	660	2 097	67	377	-163	-1 040	-51	17 108
Interna intäkter	-2 178	-1 308	-538	-689	-4 131	-235	-44	-1 167	10 290		
K/I-tal, %	34,1	50,2	53,7	47,0	35,5	67,5	69,8	105,4			47,6
Kreditförlustnivå, %	0,04	0,16	0,61	0,15	0,11	0,00	-0,04				0,08
Tillgångar	1 275 804	147 787	74 077	134 985	212 392	21 482	67 594	317 892	1 335 051	-1 203 113	2 383 951
Skulder	1 218 560	141 909	69 151	129 558	200 519	20 942	63 593	313 705	1 335 051	-1 212 887	2 280 101
Allokerat kapital	57 244	5 878	4 926	5 427	11 873	540	4 001	4 187		9 774	103 850
Räntabilitet på allokerat kapital, %	18,5	13,9	7,3	9,8	13,5	10,4	6,8	-			14,8
Årets investeringar i icke finansiella anläggningstillgångar	78	14	2	20	7	2	15	222	228		588
Årets investeringar i intresseföretag									30		30
Medelantal anställda	4 397	944	617	478	647	82	536	1 550	1 941		11 192

Kontorsrörelsen i Sverige

Kontorsrörelsen i Sverige består av sex regionbanker samt av Handelsbanken Finans och Stadshypoteks verksamheter i Sverige. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbankerna tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 462 kontor i hela Sverige. Handelsbanken Finans erbjuder finansbolagstjänster och arbetar genom bankens kontor. Stadshypotek är bankens hypoteksbolag och är helt integrerat i kontorsrörelsen.

Resultat per kvartal							
Kontorsrörelsen i Sverige							
mkr	2013:4	2013:3	2013:2	2013:1	Totalt 2013	Totalt 2012	Förändring %
Räntenetto	4 066	4 091	4 173	4 094	16 424	16 781	-2
Provisionsnetto	978	886	838	826	3 528	3 375	5
Nettoresultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	52	104	190	116	462	579	-20
Övriga intäkter	9	8	3	7	27	18	50
Summa intäkter	5 105	5 089	5 204	5 043	20 441	20 753	-2
Personalkostnader	-814	-831	-822	-833	-3 300	-3 157	5
Övriga administrativa kostnader	-326	-261	-301	-302	-1 190	-1 218	-2
Internt köpta och sålda tjänster	-770	-719	-770	-768	-3 027	-2 828	7
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-21	-21	-25	-20	-87	-90	-3
Summa kostnader	-1 931	-1 832	-1 918	-1 923	-7 604	-7 293	4
Resultat före kreditförluster	3 174	3 257	3 286	3 120	12 837	13 460	-5
Kreditförluster, netto	-75	-44	-135	-103	-357	-420	-15
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	2	3	3	1	9	0	0
Rörelseresultat	3 101	3 216	3 154	3 018	12 489	13 040	-4
Resultatutdelning	361	182	197	162	902	641	41
Rörelseresultat efter resultatutdelning	3 462	3 398	3 351	3 180	13 391	13 681	-2
Interna intäkter	-278	-218	-223	-385	-1 104	-2 178	49
K/I-tal, %	35,3	34,8	35,5	36,9	35,6	34,1	
Kreditförlustnivå, %	0,03	0,02	0,05	0,04	0,03	0,04	
Tillgångar	1 325 261	1 313 283	1 310 067	1 286 474	1 325 261	1 275 804	4
Skulder	1 263 456	1 254 895	1 254 225	1 226 390	1 263 456	1 218 560	4
Allokerat kapital	61 805	58 388	55 842	60 084	61 805	57 244	8
Räntabilitet på allokerat kapital, %	17,5	18,2	18,7	16,5	17,7	18,5	
Medelantal anställda	4 357	4 632	4 342	4 350	4 420	4 397	1
Antal kontor	462	461	461	461	462	461	0

Resultatutveckling

Rörelseresultatet minskade med 4 procent till 12 489 miljoner kronor (13 040), till följd av lägre räntenetto och högre kostnader.

Räntenettet minskade med 2 procent, till 16 424 miljoner kronor (16 781). Lägre inlåningsmarginaler minskade räntenettet med -958 miljoner kronor, vilket delvis motverkades av att större in- och utlåningsvolymerna ökade räntenettet med 482 miljoner kronor. Högre utlåningsmarginaler bidrog positivt med 202 miljoner kronor. Avgifterna till Stabilitetsfonden och insättargarantin minskade med 45 miljoner kronor och belastade räntenettet med -634 miljoner kronor (-679). Den så kallade benchmark-effekten i Stadshypotek påverkade räntenettet positivt och uppgick till 19 miljoner kronor (-14).

Provisionsnettot ökade med 5 procent till 3 528 miljoner kronor (3 375), främst till följd av högre fondprovisioner.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner minskade med 20 procent till 462 miljoner kronor (579).

De totala kostnaderna steg med 4 procent till -7 604 miljoner kronor (-7 293), främst till följd av årliga lönejusteringar och ökade kostnader för IT-utveckling. K/I-talet uppgick till 35,6 procent (34,1).

Kreditförlusterna minskade till -357 miljoner kronor (-420). Kreditförlustnivån uppgick till 0,03 procent (0,04).

Affärsutveckling

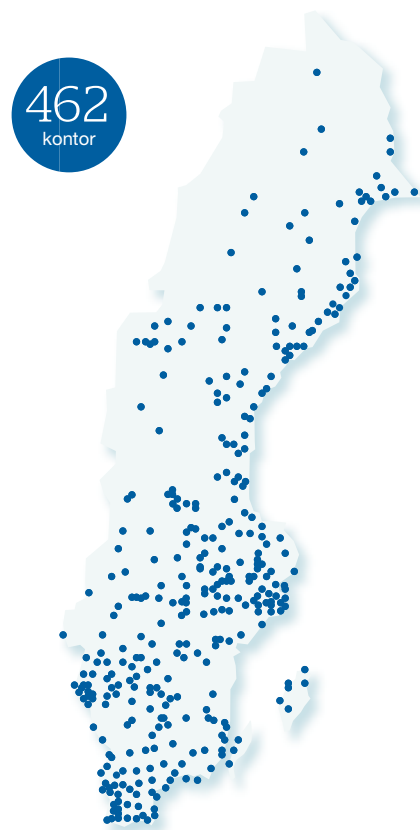
Enligt Svenskt Kvalitetsindex (SKI) hade Handelsbanken även i 2013-års undersökning de nöjdaste kunderna av de stora bankerna i Sverige. Av privatkunderna fick Handelsbanken indexvärdet 74,2, vilket kan jämföras med de övriga tre huvudkonkurrenterna som låg mellan 64,1–66,2. Handelsbanken har sedan finanskrisen startade ökat försprånget gentemot de övriga tre stora bankerna och i årets kundnöjdhetsundersökning ökade försprånget ytterligare. Även avseende företagskunderna hade Handelsbanken betydligt högre kundnöjdhetsindex än branschen i övrigt.

För tredje året i rad utsågs Handelsbanken till "Årets affärsbank" i Finansbarometerns årliga undersökning. Banken fick det högsta betyget som någon bank har fått under de elva år som undersökningen har gjorts.

Medelvolymer inlåning från hushåll fortsatte att öka och uppgick till 220 miljarder kronor (207), en ökning med 6 procent jämfört med föregående år. Samtidigt visade Svensk Fondstatistik att Handelsbanken, för fjärde året i rad, var största aktör avseende nettoinflöden på den svenska fondmarknaden. Under året uppgick nysparandet i bankens fonder i Sverige till 12,0 miljarder kronor, motsvarande en marknadsandel på 11,4 procent.

Under året öppnades två nya kontor: under första kvartalet öppnades ett kontor i Sävar och under fjärde kvartalet i Bara. Därmed hade banken 462 kontor i Sverige.

Medelvolymer hypotekslåning till privatpersoner växte med 5 procent till 560 miljarder kronor (534) och medelvolymer utlåning till företag växte med 9 miljarder kronor till 490 miljarder kronor (481).

Affärsvolym, Sverige

Medelvolymer, mdkr	2013	2012	Förändring %
Utlåning till allmänheten¹	1 103	1 068	3
varav hushåll	613	587	4
varav hypotekslån	560	534	5
företag	490	481	2
varav hypotekslån	248	226	10
Inlåning från allmänheten	386	371	4
varav hushåll	220	207	6
företag	166	164	1

¹ Exklusive utlåning till Riksgäldskontoret.

Kontorsrörelsen i Storbritannien

Kontorsrörelsen i Storbritannien består av fyra regionbanker samt av kapitalförvaltaren Heartwood. Dessutom ingår Handelsbanken Finans verksamhet i Storbritannien. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbankerna tillhandahåller banktjänster på 161 kontor i hela Storbritannien.

Resultat per kvartal							
Kontorsrörelsen i Storbritannien							
mkr	2013:4	2013:3	2013:2	2013:1	Totalt 2013	Totalt 2012	Förändring %
Räntenetto	719	682	631	592	2 624	2 142	23
Provisionsnetto	73	73	42	25	213	94	127
Nettoresultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	51	25	21	23	120	91	32
Övriga intäkter	4	0	6	3	13	15	-13
Summa intäkter	847	780	700	643	2 970	2 342	27
Personalkostnader	-327	-271	-241	-220	-1 059	-793	34
Övriga administrativa kostnader	-75	-59	-53	-56	-243	-178	37
Internt köpta och sålda tjänster	-82	-82	-81	-72	-317	-201	58
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-14	-16	-4	-7	-41	-12	242
Summa kostnader	-498	-428	-379	-355	-1 660	-1 184	40
Resultat före kreditförluster	349	352	321	288	1 310	1 158	13
Kreditförluster, netto	2	-65	-50	-55	-168	-151	11
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	1	0	0	1	-1	
Rörelseresultat	351	288	271	233	1 143	1 006	14
Resultatutdelning	15	6	5	4	30	15	100
Rörelseresultat efter resultatutdelning	366	294	276	237	1 173	1 021	15
Interna intäkter	-306	-312	-303	-291	-1 212	-1 308	7
K/I-tal, %	57,8	54,5	53,8	54,9	55,3	50,2	
Kreditförlustnivå, %	-0,01	0,22	0,17	0,19	0,14	0,16	
Tillgångar	194 503	173 140	155 853	140 170	194 503	147 787	32
Skulder	186 859	166 130	149 376	133 670	186 859	141 909	32
Allokerat kapital	7 644	7 010	6 477	6 500	7 644	5 878	30
Räntabilitet på allokerat kapital, %	15,0	13,1	13,3	11,4	13,2	13,9	
Medelantal anställda	1 405	1 332	1 201	1 102	1 260	944	33
Antal kontor	161	151	147	138	161	133	21

Resultatutveckling

Rörelseresultatet ökade med 14 procent till 1 143 miljoner kronor (1 006). Resultatet belastades av kostnader för fortsatt expansion av kontorsnätet men också av negativa valutakurs-effekter. Uttryckt i lokal valuta ökade rörelse-resultatet med 20 procent.

Resultatet före kreditförluster steg med 13 procent till 1 310 miljoner kronor (1 158), till följd av fortsatt tillväxt i affärsvolymerna och antal kunder. I lokal valuta ökade resultatet före kreditförluster med 19 procent.

Intäkterna växte med 27 procent och räntenetto ökade med 23 procent till 2 624 miljoner kronor (2 142), framförallt till följd av större affärsvolymerna men även av högre utlåningsmarginaler.

Provisionsnettot mer än fördubblades till 213 miljoner kronor (94). Ökningen förklaras främst av ökade kapitalförvaltningsprovisioner som en följd av förvärvet av Heartwood i slutet av maj, men även av högre betalningsprovisioner. Heartwood bidrog under året med 95 miljoner kronor (-) i kapitalförvaltnings- och rådgivningsprovisioner.

Nettoreultat av finansiella transaktioner ökade med 29 miljoner kronor och uppgick till 120 miljoner kronor (91) till följd av ökade affärsvolymerna.

Kostnaderna steg med 40 procent till -1 660 miljoner kronor (-1 184), till följd av den fortsatta expansionen. Medelantalet anställda ökade med 33 procent till 1 260 medarbetare (944).

Kreditförlusterna steg till -168 miljoner kronor (-151) men då utlåningsvolymerna ökade sjönk kreditförlustnivån till 0,14 procent (0,16).

Affärsutveckling

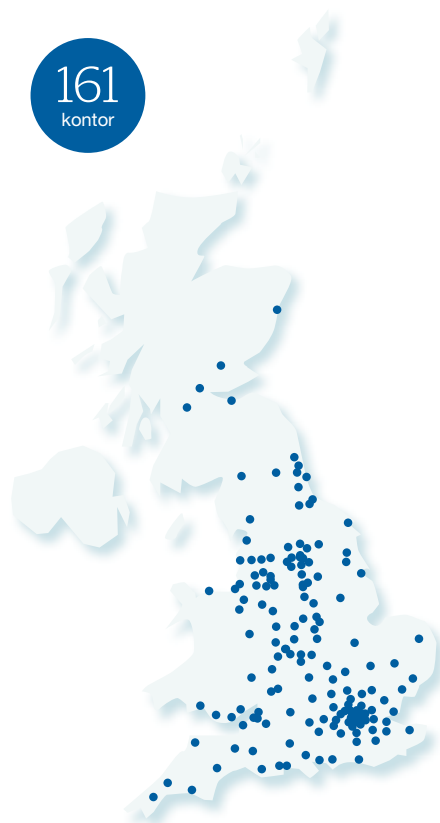
Enligt EPSI:s undersökning av kundnöjdhet hade Handelsbanken, för femte året i rad, de nöjdaste privat- och företagskunderna bland bankerna i Storbritannien. Privatkunderna gav banken indexvärdet 83,8, vilket kan jämföras med branschgenomsnittet på 74,4. Företagskunderna gav banken indexvärdet 82,3, vilket kan jämföras med branschgenomsnittet på 71,9.

Affärsvolymerna fortsatte att öka. Under året steg ultimovolymerna inlåning med 92 procent, medan utlåningsvolymerna ökade med 15 procent.

Den 1 januari 2013 startades en fjärde regionbank med säte i Bristol. Under fjärde kvartalet öppnades tio nya kontor och vid årets utgång hade banken 161 kontor i Storbritannien, en ökning med 28 kontor under 2013. Därutöver har kontorschefer rekryterats för ytterligare nio kontorsetableringar.

Arbetet med att integrera bankens förvärv av kapitalförvaltaren Heartwood fortskrider enligt plan. Det förvaltade kapitalet har sedan förvärvstillsfallet i slutet av maj ökat från 1,5 miljarder pund till 1,8 miljarder pund.

161
kontor

Affärsvolymerna, Storbritannien			
Medelvolymer, mn pund	2013	2012	Förändring %
Utlåning till allmänheten	11 633	9 656	20
<i>varav hushåll</i>	3 252	2 537	28
<i>företag</i>	8 381	7 119	18
Inlåning från allmänheten	3 676	2 789	32
<i>varav hushåll</i>	688	463	49
<i>företag</i>	2 988	2 326	28

Kontorsrörelsen i Danmark

Kontorsrörelsen i Danmark består av regionbanken samt av Handelsbanken Finans och Stadshypoteks verksamheter i Danmark. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbanken tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 56 kontor i hela Danmark. Handelsbanken Finans erbjuder finansbolagstjänster och arbetar genom bankens kontor. Hypoteksverksamheten i Stadshypotek är helt integrerad i kontorsrörelsen.

Resultat per kvartal							
Kontorsrörelsen i Danmark							
mkr	2013:4	2013:3	2013:2	2013:1	Totalt 2013	Totalt 2012	Förändring %
Räntenetto	397	403	363	356	1 519	1 397	9
Provisionsnetto	92	74	82	81	329	290	13
Nettoresultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	35	29	25	8	97	55	76
Övriga intäkter	5	4	4	5	18	19	-5
Summa intäkter	529	510	474	450	1 963	1 761	11
Personalkostnader	-142	-137	-137	-130	-546	-537	2
Övriga administrativa kostnader	-49	-37	-43	-46	-175	-173	1
Internt köpta och sålda tjänster	-69	-61	-59	-63	-252	-235	7
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-5	-4	-4	-4	-17	-16	6
Summa kostnader	-265	-239	-243	-243	-990	-961	3
Resultat före kreditförluster	264	271	231	207	973	800	22
Kreditförluster, netto	-65	-29	-37	-30	-161	-368	-56
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	-	-	-	-	-	-	-
Rörelseresultat	199	242	194	177	812	432	88
Resultatutdelning	17	12	10	8	47	27	74
Rörelseresultat efter resultatutdelning	216	254	204	185	859	459	87
Interna intäkter	-89	-106	-94	-106	-395	-538	27
K/I-tal, %	48,5	45,8	50,2	53,1	49,3	53,7	
Kreditförlustnivå, %	0,40	0,18	0,22	0,19	0,25	0,61	
Tillgångar	78 830	75 379	78 154	74 662	78 830	74 077	6
Skulder	73 482	69 932	73 169	69 394	73 482	69 151	6
Allokerat kapital	5 348	5 447	4 985	5 268	5 348	4 926	9
Räntabilitet på allokerat kapital, %	12,6	14,6	12,7	10,9	12,7	7,3	
Medelantal anställda	625	625	626	619	624	617	1
Antal kontor	56	55	55	55	56	54	4

Resultatutveckling

Rörelseresultatet ökade med 88 procent till 812 miljoner kronor (432), till följd av högre intäkter och lägre kreditförluster. Resultatet före kreditförluster ökade med 22 procent till 973 miljoner kronor (800). Intäkterna ökade med 11 procent medan kostnaderna steg med 3 procent. Valutakurseffekter påverkade resultatet negativt och i lokal valuta förbättrades resultatet före kreditförluster med 23 procent.

Räntenettet steg med 9 procent, eller 122 miljoner kronor, till 1 519 miljoner kronor (1 397). I lokal valuta var ökningen 10 procent och förklaras främst av större utlåningsvolym. Lägre inlåningsmarginaler till följd av sjunkande räntenivåer påverkade samtidigt räntenettet negativt med -69 miljoner kronor. Avgifter för den svenska Stabilitetsfonden och insättargarantin samt den danska insättargarantin belastade räntenettet med -44 miljoner kronor (-45).

Kostnaderna ökade med 3 procent till -990 miljoner kronor (-961). Valutakurseffekter minskade kostnaderna med 8 miljoner kronor. Räknat i lokal valuta ökade kostnaderna med 4 procent, främst till följd av ökade IT-kostnader. Medelantalet anställda steg med 1 procent till 624 (617).

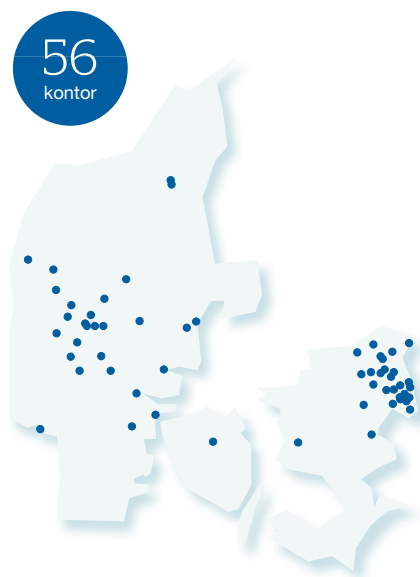
Kreditförlusterna minskade till -161 miljoner kronor (-368), vilket motsvarar en kreditförlustnivå på 0,25 procent (0,61).

Affärsutveckling

EPSI:s årliga undersökning av kundnöjdhet i Danmark visade att Handelsbanken hade de mest nöjda kunderna. Privatkunderna gav banken ett indexvärde på 76,6 att jämföra med genomsnittet för branschen som var 65,8. Av företagskunderna fick Handelsbanken värdet 72,6 jämfört med branschens 66,9.

Banken fortsatte att ha ett stabilt inflöde av nya kunder och marknadsandelarna ökade. Medelvolymen utlåning ökade totalt med 12 procent till 59,1 miljarder danska kronor (52,9). Bankens utlåning till hushåll ökade med 14 procent och utlåningen till företag ökade med 9 procent. Medelvolymen inlåning från allmänheten ökade med 2 procent till 22,7 miljarder danska kronor (22,3).

Under året öppnades två nya kontor, varav ett under fjärde kvartalet, och därmed har banken 56 kontor i Danmark.

Affärsvolym, Danmark			
Medelvolym, md dkr	2013	2012	Förändring %
Utlåning till allmänheten	59,1	52,9	12
<i>varav hushåll</i>	29,1	25,5	14
<i>företag</i>	30,0	27,4	9
Inlåning från allmänheten	22,7	22,3	2
<i>varav hushåll</i>	9,1	8,7	5
<i>företag</i>	13,6	13,6	0

Kontorsrörelsen i Finland

Kontorsrörelsen i Finland består av regionbanken samt av Handelsbanken Finans och Stadshypoteks verksamheter i Finland. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbanken tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 45 kontor i hela Finland. Handelsbanken Finans erbjuder finansbolagstjänster och arbetar genom bankens kontor. Hypoteksverksamheten i Stadshypotek är helt integrerad i kontorsrörelsen.

Resultat per kvartal							
Kontorsrörelsen i Finland							
mkr	2013:4	2013:3	2013:2	2013:1	Totalt 2013	Totalt 2012	Förändring %
Räntenetto	337	315	294	273	1 219	1 032	18
Provisionsnetto	107	106	100	99	412	375	10
Nettoresultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	12	6	13	9	40	30	33
Övriga intäkter	1	1	1	2	5	5	0
Summa intäkter	457	428	408	383	1 676	1 442	16
Personalkostnader	-85	-79	-84	-83	-331	-326	2
Övriga administrativa kostnader	-36	-35	-40	-34	-145	-143	1
Internt köpta och sålda tjänster	-62	-59	-60	-58	-239	-208	15
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-2	-2	-2	-4	-10	-21	-52
Summa kostnader	-185	-175	-186	-179	-725	-698	4
Resultat före kreditförluster	272	253	222	204	951	744	28
Kreditförluster, netto	-121	-77	-34	-36	-268	-128	109
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	-	-	-	0	0	
Rörelseresultat	151	176	188	168	683	616	11
Resultatutdelning	27	17	15	11	70	44	59
Rörelseresultat efter resultatutdelning	178	193	203	179	753	660	14
Interna intäkter	-99	-110	-97	-111	-417	-689	39
K/I-tal, %	38,2	39,3	44,0	45,4	41,5	47,0	
Kreditförlustnivå, %	0,54	0,34	0,16	0,16	0,30	0,15	
Tillgångar	153 436	142 837	143 636	133 183	153 436	134 985	14
Skulder	147 315	136 549	138 265	127 329	147 315	129 558	14
Allokerat kapital	6 121	6 288	5 371	5 854	6 121	5 427	13
Räntabilitet på allokert kapital, %	9,0	9,6	11,8	9,5	9,9	9,8	
Medelantal anställda	485	502	496	477	490	478	3
Antal kontor	45	45	45	45	45	45	0

Resultatutveckling

Rörelseresultatet förbättrades med 11 procent till 683 miljoner kronor (616), främst till följd av ett stigande räntenetto. Intäkterna steg med 16 procent samtidigt som kostnaderna endast ökade med 4 procent.

Räntenettet ökade med 187 miljoner kronor, eller 18 procent, till 1 219 miljoner kronor (1 032), som en följd av såväl högre utlåningsmarginaler som stigande utlåningsvolym. I lokal valuta steg räntenettet med 19 procent. Avgifter för den svenska Stabilitetsfonden och insättargarantin belastade räntenettet med -47 miljoner kronor (-48).

Provisionsnettot ökade med 10 procent till 412 miljoner kronor (375) och förklaras av högre utlåningsprovisioner och kapitalförvaltningsintäkter. Nettoresultatet av finansiella transaktioner ökade till 40 miljoner kronor (30).

De totala kostnaderna ökade med 4 procent till -725 miljoner kronor (-698), framförallt som ett resultat av ökade kostnader för internt köpta tjänster. Personalkostnaderna ökade med 2 procent, främst till följd av att medelantalet anställda ökade med 12 personer, eller 3 procent.

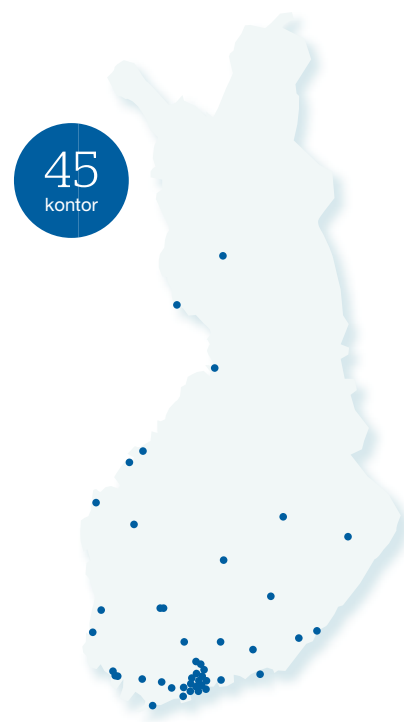
Kreditförlusterna ökade till -268 miljoner kronor (-128) och kreditförlustnivån var 0,30 procent (0,15).

Affärsutveckling

Enligt EPSI:s undersökning av kundnöjdhet hade Handelsbanken, liksom tidigare år, de nöjdaste privat- och företagskunderna bland affärsbankerna i Finland. Privatkunderna gav banken indexvärdet 81,7, vilket kan jämföras med 75,6 som var genomsnittet för branschen.

Medelvolymen utlåning ökade med 10 procent jämfört med föregående år. Företagsutlåningen ökade med 12 procent och medelvolymen utlåning till hushåll ökade med 6 procent.

Medelvolymen inlåning från hushåll minskade med 2 procent och företagsinlåningen minskade med 17 procent. Under fjärde kvartalet ökade dock medelvolymen inlåning från företag och var därmed 26 procent högre jämfört med motsvarande kvartal föregående år.

Affärsvolym, Finland			
Medelvolymer, mn euro	2013	2012	Förändring %
Utlåning till allmänheten	11 672	10 632	10
<i>varav hushåll</i>	3 693	3 480	6
<i>företag</i>	7 979	7 152	12
Inlåning från allmänheten	3 026	3 422	-12
<i>varav hushåll</i>	1 262	1 287	-2
<i>företag</i>	1 764	2 135	-17

Kontorsrörelsen i Norge

Kontorsrörelsen i Norge består av regionbanken samt av Handelsbanken Finans och Stadshypoteks verksamheter i Norge. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbanken tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 49 kontor i hela Norge. Handelsbanken Finans erbjuder finansbolagstjänster och arbetar genom bankens kontor. Hypoteksverksamheten i Stadshypotek är helt integrerad i kontorsrörelsen.

Resultat per kvartal							
Kontorsrörelsen i Norge							
mkr	2013:4	2013:3	2013:2	2013:1	Totalt 2013	Totalt 2012	Förändring %
Räntenetto	902	918	905	849	3 574	3 098	15
Provisionsnetto	90	100	88	86	364	329	11
Nettoresultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	22	19	23	19	83	87	-5
Övriga intäkter	3	4	2	3	12	15	-20
Summa intäkter	1 017	1 041	1 018	957	4 033	3 529	14
Personalkostnader	-161	-171	-159	-171	-662	-700	-5
Övriga administrativa kostnader	-66	-53	-54	-59	-232	-235	-1
Internt köpta och sålda tjänster	-104	-85	-93	-86	-368	-316	16
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-2	-3	-2	-3	-10	-12	-17
Summa kostnader	-333	-312	-308	-319	-1 272	-1 263	1
Resultat före kreditförluster	684	729	710	638	2 761	2 266	22
Kreditförluster, netto	-43	-25	-38	-63	-169	-200	-16
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	0	0	0	0	0	
Rörelseresultat	641	704	672	575	2 592	2 066	25
Resultatutdelning	22	7	8	6	43	31	39
Rörelseresultat efter resultatutdelning	663	711	680	581	2 635	2 097	26
Interna intäkter	-895	-911	-922	-878	-3 606	-4 131	13
K/I-tal, %	32,1	29,8	30,0	33,1	31,2	35,5	
Kreditförlustnivå, %	0,08	0,05	0,07	0,12	0,08	0,11	
Tillgångar	202 567	200 958	206 174	203 062	202 567	212 392	-5
Skulder	190 444	189 058	194 591	190 373	190 444	200 519	-5
Allokerat kapital	12 123	11 900	11 583	12 689	12 123	11 873	2
Räntabilitet på allokerat kapital, %	17,1	18,6	18,3	14,3	17,0	13,5	
Medelantal anställda	655	654	648	644	650	647	0
Antal kontor	49	49	49	49	49	49	0

Resultatutveckling

Rörelseresultatet ökade med 25 procent till 2 592 miljoner kronor (2 066), framförallt till följd av ett stigande räntenetto. Intäkterna steg med 14 procent samtidigt som kostnaderna ökade med 1 procent. Den norska kronan försvagades och valutakurseffekter minskade rörelseresultatet med 84 miljoner kronor. I lokal valuta steg rörelseresultatet med 32 procent.

Räntenettet steg med 15 procent, eller 476 miljoner kronor, till 3 574 miljoner kronor (3 098), framförallt till följd av högre utlåningsmarginaler men även av högre utlåningsvolym. Avgifterna för den svenska Stabilitetsfonden och insättargarantin samt den norska insättargarantin belastade räntenettet med -97 miljoner kronor (-103).

Provisionsnettot ökade med 11 procent till 364 miljoner kronor (329), framförallt som ett resultat av högre utlånings- och betalningsprovisioner samt av ökade fondförvaltningsintäkter.

Kostnaderna steg med 1 procent till -1 272 miljoner kronor (-1 263). Personalkostnaderna sjönk med 5 procent men var oförändrade uttryckt i lokal valuta. Den totala kostnadsökningen förklaras främst av ökade IT-kostnader och andra internt köpta tjänster.

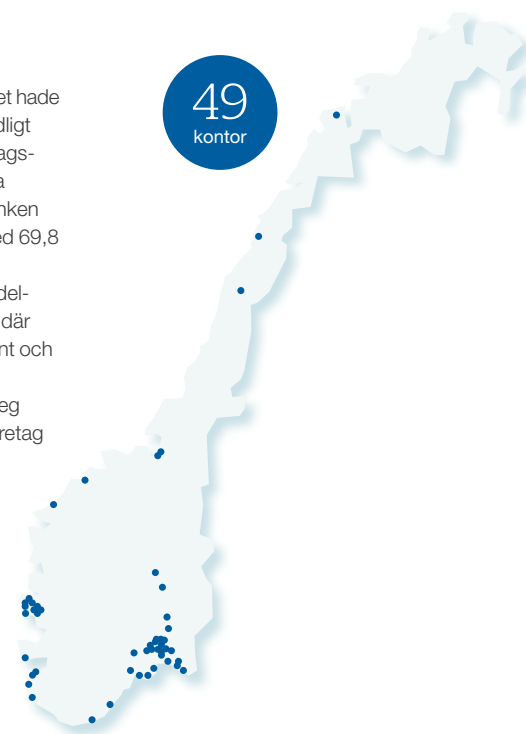
Kreditförlusterna minskade till -169 miljoner kronor (-200) och kreditförlustnivån uppgick till 0,08 procent (0,11).

Affärsutveckling

Enligt EPSI:s undersökning av kundnöjdhet hade Handelsbanken, liksom tidigare år, betydligt nöjdare kunder – såväl privat- som företagskunder – än genomsnittet för den norska bankbranschen. Privatkunderna gav banken indexvärdet 75,0, vilket kan jämföras med 69,8 som var genomsnittet för branschen.

Affärsvolymerna fortsatte att öka. Medelvolyms utlåning ökade med 5 procent, där utlåningen till hushåll växte med 6 procent och företagsutlåningen med 4 procent.

Medelvolyms inlåning från hushåll steg med 5 procent medan inlåningen från företag minskade med 2 procent.

Affärsvolym, Norge			
Medelvolymer, md nkr	2013	2012	Förändring %
Utlåning till allmänheten	182,8	174,8	5
<i>varav hushåll</i>	72,0	67,9	6
<i>företag</i>	110,8	106,9	4
Inlåning från allmänheten	49,6	49,5	0
<i>varav hushåll</i>	14,0	13,3	5
<i>företag</i>	35,6	36,2	-2

Kontorsrörelsen i Nederländerna

Kontorsrörelsen i Nederländerna är sedan januari 2013 organiserad i en egen regionbank. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbanken tillhandahåller banktjänster på 18 kontor i Nederländerna.

Resultat per kvartal							
Kontorsrörelsen i Nederländerna							
mkr	2013:4	2013:3	2013:2	2013:1	Totalt 2013	Totalt 2012	Förändring %
Räntenetto	66	61	53	50	230	177	30
Provisionsnetto	6	6	5	6	23	26	-12
Nettoresultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	0	0	1	0	1	2	-50
Övriga intäkter	-	-	-	-	-	-	-
Summa intäkter	72	67	59	56	254	205	24
Personalkostnader	-26	-25	-23	-22	-96	-77	25
Övriga administrativa kostnader	-6	-5	-5	-5	-21	-18	17
Internt köpta och sålda tjänster	-17	-13	-15	-11	-56	-37	51
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	0	-1	0	0	-1	-7	-86
Summa kostnader	-49	-44	-43	-38	-174	-139	25
Resultat före kreditförluster	23	23	16	18	80	66	21
Kreditförluster, netto	-6	0	-1	0	-7	0	
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	-	-	-	-	-	-	
Rörelseresultat	17	23	15	18	73	66	11
Resultatutdelning	1	0	1	2	4	1	300
Rörelseresultat efter resultatutdelning	18	23	16	20	77	67	15
Interna intäkter	-33	-35	-37	-35	-140	-235	40
K/I-tal, %	67,1	65,7	71,7	65,5	67,4	67,5	
Kreditförlustnivå, %	0,17	0,01	0,02	0,00	0,05	0,00	
Tillgångar	33 039	36 191	32 748	27 804	33 039	21 482	54
Skulder	32 221	35 386	32 009	27 059	32 221	20 942	54
Allokerat kapital	818	805	739	745	818	540	51
Räntabilitet på allokerat kapital, %	6,9	8,9	6,6	8,5	7,7	10,4	
Medelantal anställda	110	103	100	95	102	82	24
Antal kontor	18	16	15	15	18	13	38

Resultatutveckling

Rörelseresultatet steg med 11 procent och uppgick till 73 miljoner kronor (66). Intäkterna steg med 24 procent samtidigt som fortsatta investeringar i verksamheten medförde att kostnaderna ökade med 25 procent.

Räntenettet steg med 30 procent till 230 miljoner kronor (177), till följd av främst ökade affärsvolymerna från privatkunder samt ökade företagsmarginaler.

Kostnaderna steg till -174 miljoner kronor (-139) som ett resultat av uppbyggnaden av såväl regionhuvudkontor som kontorsnät. Medelantalet anställda steg till 102 (82).

Kreditförlusterna uppgick till -7 miljoner kronor (-) och kreditförlustnivån var 0,05 procent (-).

Affärsutveckling

Enligt EPSI:s undersökning av kundnöjdhet visade mätningarna i Nederländerna att Handelsbanken har nöjdare kunder – såväl privat- som företagskunder – än genomsnittet i branschen.

I början av 2013 beslutade banken att etablera en regionbank i Nederländerna och att samtidigt utse den marknaden till koncernens sjätte hemmamarknad. Under året öppnades fem nya kontor, varav två öppnades under fjärde kvartalet. Vid utgången av året hade banken 18 kontor i Nederländerna.

Medelvolymer inlåning ökade med 45 procent till 944 miljoner euro (650) och utlåningsvolymer ökade med 4 procent till 1 728 miljoner euro (1 657). Hushållsinlåningen ökade med 53 procent och medelvolymer utlåning till hushåll med 99 procent.

Affärsvolymerna, Nederländerna			
Medelvolymer, mn euro	2013	2012	Förändring %
Utlåning till allmänheten	1 728	1 657	4
<i>varav hushåll</i>	478	240	99
<i>företag</i>	1 250	1 417	-12
Inlåning från allmänheten	944	650	45
<i>varav hushåll</i>	26	17	53
<i>företag</i>	918	633	45

Handelsbanken International

Handelsbanken International har som huvuduppgift att stödja bankens kunder på hemmamarknaderna med deras internationella affärer. Banken bedriver verksamhet på 28 orter (19 kontor och nio representantkontor) i 18 länder utanför hemmamarknaderna.

Resultat per kvartal							
Handelsbanken International							
mkr	2013:4	2013:3	2013:2	2013:1	Totalt 2013	Totalt 2012	Förändring %
Räntenetto	176	170	161	153	660	766	-14
Provisionsnetto	73	75	79	81	308	328	-6
Nettoresultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	14	22	27	16	79	86	-8
Övriga intäkter	2	0	1	3	6	2	200
Summa intäkter	265	267	268	253	1 053	1 182	-11
Personalkostnader	-126	-125	-129	-130	-510	-526	-3
Övriga administrativa kostnader	-58	-42	-43	-38	-181	-192	-6
Internt köpta och sålda tjänster	-47	-34	-37	-35	-153	-108	42
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-3	-2	-3	-3	-11	-13	-15
Summa kostnader	-234	-203	-212	-206	-855	-839	2
Resultat före kreditförluster	31	64	56	47	198	343	-42
Kreditförluster, netto	-14	-44	-11	4	-65	16	
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	0	0	0	0	-2	
Rörelseresultat	17	20	45	51	133	357	-63
Resultatutdelning	18	9	3	8	38	20	90
Rörelseresultat efter resultatutdelning	35	29	48	59	171	377	-55
Interna intäkter	2	-3	-21	-28	-50	-44	-14
K/l-tal, %	82,7	73,6	78,2	78,9	78,4	69,8	
Kreditförlustnivå, %	0,18	0,58	0,15	-0,05	0,22	-0,04	
Tillgångar	76 640	80 766	67 697	70 355	76 640	67 594	13
Skulder	72 419	76 259	63 495	66 086	72 419	63 593	14
Allokerat kapital	4 221	4 507	4 202	4 269	4 221	4 001	5
Räntabilitet på allokerat kapital, %	2,5	2,0	3,6	4,3	3,1	6,8	
Medelantal anställda	498	511	517	519	511	536	-5
Antal kontor	19	19	19	19	19	19	0

Resultatutveckling

Rörelseresultatet minskade till 133 miljoner kronor (357), till följd av en medveten minskning av affärsvolymerna samt av högre kreditförluster.

Räntenettet minskade med 14 procent till 660 miljoner kronor (766), som en följd av lägre utlåningsvolym och lägre marginaler.

Provisionsnettot minskade med 6 procent till 308 miljoner kronor (328), främst till följd av att lägre affärsvolym bidrog till minskade utlånings-, betalnings- och garantiprovisioner.

Nettoreultat av finansiella transaktioner, som främst består av valutarelaterat resultat samt ränteskillnadsersättningar, minskade till 79 miljoner kronor (86).

Kostnaderna ökade med 2 procent och uppgick till -855 miljoner kronor (-839). Medelantalet anställda minskade till 511 medarbetare (536).

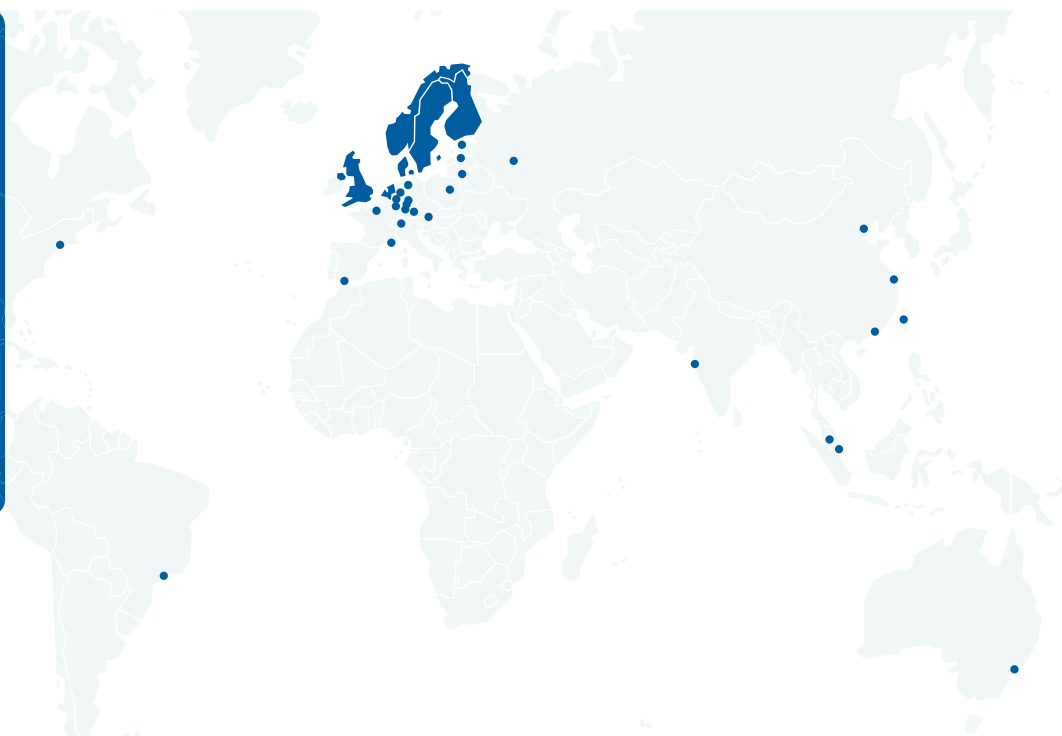
Kreditförlusterna uppgick till -65 miljoner kronor (16), vilket motsvarar en kreditförlustnivå på 0,22 procent (-0,04).

Affärsutveckling

Medelvolymer utlåning sjönk med 10 procent till 33,2 miljarder kronor (36,7) jämfört med föregående år. Inlåningen ökade med 7 procent till 28,7 miljarder kronor (26,7), främst till följd av att företagsinlåningen ökade med 11 procent till 26,3 miljarder kronor (23,8).

Affärsvolym, Handelsbanken International	2013	2012	Förändring %
Medelvolymer, mdkr			
Utlåning till allmänheten	33,2	36,7	-10
<i>varav hushåll</i>	3,5	3,6	-3
<i>företag</i>	29,7	33,1	-10
Inlåning från allmänheten	28,7	26,7	7
<i>varav hushåll</i>	2,4	2,9	-17
<i>företag</i>	26,3	23,8	11

Handelsbanken har ett rikstäckande kontorsnät på sex av bankens hemmarknader: Sverige, Storbritannien, Danmark, Finland, Norge och Nederländerna. Utanför dessa marknader har banken 19 bankkontor och nio representantkontor i 18 länder: Australien, Brasilien, Estland, Frankrike, Indien, Kina, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malaysia, Polen, Ryssland, Schweiz, Singapore, Spanien, Tyskland, USA och Österrike.

Handelsbanken Capital Markets

Capital Markets består av Handelsbankens investmentbank och kapitalförvaltningsverksamhet inklusive försäringssparande. Enheten har ett funktions- och produktansvar i hela koncernen för handel i finansiella instrument, strukturerade produkter, Cash Management, Corporate Finance och Debt Capital Markets, ekonomisk och finansiell analys. Enheten ansvarar även för samtliga sparprodukter utom sparande på bankkonto.

I tabellen nedan redovisas först intäkterna i hela koncernen för Capital Markets produkter och resultatkommentarer, därefter för segmentet Handelsbanken Capital Markets.

Intäktsfördelning i koncernen för Handelsbanken Capital Markets produkter Januari – december 2013				Summa Capital Markets produkter i koncernen	Förändr. % jan-dec 2013/ jan-dec 2012
mkr	Capital Markets	Kontorsrörelsen	Övrigt		
Räntenetto	151			151	-71
Provisionsintäkter	2 979	1 967	-135	4 811	13
varav courtageintäkter	789	452	-52	1 189	5
varav fonder och depå	1 336	1 155	-56	2 435	20
varav försäkring	239	360	-28	571	-2
Provisionsnetto	2 658	1 914	-55	4 517	20
Nettoreultat av finansiella poster	977	525	-1	1 501	27
Riskresultat försäkring	142			142	-27
Övriga intäkter	10			10	-9
Summa intäkter	3 938	2 439	-56	6 321	12

Resultat per kvartal Capital Markets							
mkr	2013:4	2013:3	2013:2	2013:1	Totalt 2013	Totalt 2012	Föränd- ring %
Räntenetto	28	34	46	43	151	517	-71
Provisionsnetto	707	588	703	660	2 658	2 438	9
Nettoreultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	253	215	298	211	977	658	48
Riskresultat försäkring	35	30	26	51	142	196	-28
Övriga intäkter	2	10	-6	4	10	11	-9
Summa intäkter	1 025	877	1 067	969	3 938	3 820	3
Personalkostnader	-512	-505	-509	-507	-2 033	-2 255	-10
Övriga administrativa kostnader	-228	-164	-208	-185	-785	-768	2
Internt köpta och sålda tjänster	0	13	13	5	31	-127	-124
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-11	-14	-11	-14	-50	-54	-7
Summa kostnader	-751	-670	-715	-701	-2 837	-3 204	-11
Resultat före kreditförluster	274	207	352	268	1 101	616	79
Kreditförluster, netto							
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	0	0	0	0	0	
Rörelseresultat	274	207	352	268	1 101	616	79
Resultatutdelning	-461	-233	-239	-201	-1 134	-779	46
Rörelseresultat efter resultatutdelning	-187	-26	113	67	-33	-163	80
Interna intäkter	-412	-290	-340	-372	-1 414	-1 167	-21
K/I-tal, %	133,2	104,0	86,4	91,3	101,2	105,4	
Tillgångar	294 607	319 389	317 782	327 530	294 607	317 892	-7
Skulder	291 546	316 148	313 856	323 576	291 546	313 705	-7
Allokerat kapital	3 061	3 241	3 926	3 954	3 061	4 187	-27
Räntabilitet på allokerat kapital, %	-	-	9,0	5,3	-	-	
Medelantal anställda	1 448	1 486	1 458	1 463	1 464	1 550	-6

Koncernens courtageintäkter ökade med 5 procent till 1 189 miljoner kronor (1 137). Kapitalförvaltningsprovisionerna ökade med 20 procent till 2 435 miljoner kronor (2 028), varav fondprovisionerna steg med 20 procent till 2 008 miljoner kronor (1 680), främst till följd av positiva värdeförändringar i fonderna.

Försäkringsprovisionerna minskade till 571 miljoner kronor (583) till följd av färre försäkringar med garanterad ränta.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner ökade med 27 procent till 1 501 miljoner kronor (1 178). Valutaaffärer relaterade till kontorsrörelsen, vilket ingår i nettoresultatet av finansiella transaktioner, gav ett valutaagio på 525 miljoner kronor (522).

Affärsutveckling

Banken var för fjärde året i rad störst på nysparande i fonder i Sverige med ett nettointflöde på 12 miljarder kronor. Totalt i koncernen uppgick nettosparandet i bankens fonder till 16 miljarder kronor under året. Det oberoende fondanalysföretaget Morningstar gav Handelsbankens fonder högst snittbetyg av de stora svenska bankerna i sin 3-åriga rating av fondbolagen på den svenska marknaden. Enligt Svenskt Kvalitetsindex hade Handelsbanken även de mest nöjda spar-kunderna av de fyra stora bankerna i Sverige.

Intäktsfördelning mkr	2013	2012
Kapitalförvaltning	945	838
Handelsbanken Liv	690	846
Investmentbanken	2 303	2 136
Totala intäkter	3 938	3 820

Xact var störst på den nordiska marknaden för börshandlade fonder med en marknadsandel på 90 procent av det totala förvaltade kapitalet.

Den totala fondvolymen, inklusive börshandlade fonder, ökade under året med 47 miljarder kronor, till 271 miljarder kronor (224) – den högsta volymen någonsin. Det totala förvaltade kapitalet i koncernen ökade under året med 84 miljarder kronor till 452 miljarder kronor (368).

Kundernas intresse för strukturerade placeringar ökade under året och för så kallade kapital-skyddade placeringar ökade försäljningen med 85 procent. Banken var störst i Sverige på kapital-skyddade placeringar riktade till allmänheten med en marknadsandel på drygt 22 procent.

Bankens riskmandat används uteslutande för att genomföra kundaffärer. Bland annat därigenom säkerställs att bankens kunder alltid kan få bästa möjliga exekvering av sina affärer.

Private Banking-verksamheten fortsatte att utvecklas väl, både avseende kundtillströmning och förvaltat volym. TNS Sifo Prospera har sedan 2010 rankat banken som bäst på Private Banking, och så även i år.

I januari lanserades så kallade "Tiotaggar-lösningar" inom tjänstepension, utan vare sig kapital-, premie- eller fast avgift. Hög efterfrågan på tjänstepensionslösningar resulterade i att försäljningsvolymerna ökade med 53 procent.

Inom Corporate Finance behöll banken sin starka position och var fortsatt den ledande rådgivaren vid köp- och försäljning av företag i Sverige.

Affärsutbytet med stora internationella företag inom Large Corporates utvecklades positivt.

Resultatutveckling

Rörelseresultatet förbättrades med 79 procent till 1 101 miljoner kronor (616). Kapitalförvaltnings-verksamheten, exklusive Handelsbanken Liv, ökade resultatet till 407 miljoner kronor (306) och investmentbanken till 384 miljoner kronor (-106).

Räntenettet minskade till 151 miljoner kronor (517). Nedgången bör dock ses tillsammans med nettoresultatet av finansiella transaktioner, vilket samtidigt steg till 977 miljoner kronor (658).

Provisionsnettot ökade med 9 procent till 2 658 miljoner kronor (2 438), främst till följd av högre fond- och rådgivningsprovisioner.

Riskresultatet i Handelsbanken Liv uppgick till 142 miljoner kronor (196).

Totalt ökade intäkterna med 3 procent till 3 938 miljoner kronor (3 820) och kostnaderna minskade med 11 procent till -2 837 miljoner kronor (-3 204). Kostnadsminskningen är hänförlig främst till personalkostnader. Medelantalet anställda minskade med 6 procent till 1 464 medarbetare (1 550).

Förvaltad kapital mkr	2013	2012
Fonder, exkl PPM och fondförsäkring	199	166
PPM	14	11
Fondförsäkring	60	49
varav externa fonder	-2	-2
Summa fonder	271	224
Strukturerade produkter	25	28
Depåförsäkring	17	15
varav i bankens fonder och strukturerade produkter	-5	-4
Traditionell försäkring	11	12
varav i bankens fonder och strukturerade produkter	0	0
Diskretionärt och Institutionellt kapital, exkl försäkring ¹	140	100
varav i bankens fonder och strukturerade produkter	-59	-51
Handelsbankens stiftelser	58	49
varav i bankens fonder och strukturerade produkter	-6	-5
Summa förvaltad kapital, exkl värdepapper i depå	452	368
Värdepapper i depå, exklusive fonder	256	228

¹ Inklusive Heartwoods hela förvaltade volym, varav egna fonder 10 mdkr.

Inom Capital Markets arbetar omkring 1 400 specialister verksamma i sju länder: Sverige, Storbritannien, Danmark, Finland, Norge, Luxemburg och USA.

Aktien och ägarna

Aktien noterades vid Stockholms Fondbörs 1873, vilket gör Handelsbankens aktie till den äldsta noterade aktien på Stockholmsbörsen. Under 2013 noterade aktien nya "all time high" under 31 handelsdagar. Under året steg aktiekursen med 36 procent och inklusive lämnad utdelning uppgick totalavkastningen till 41 procent.

Handelsbankens aktie finns i två aktieslag: serie A och serie B. A-aktien är den helt dominerande serien och svarar för drygt 98 procent av samtliga aktier, både vad gäller antal aktier och omsättning. Aktier av serie A har en röst vardera medan en aktie av serie B har 1/10-dels röst. Aktiekapitalet uppgick till 2 956 miljoner kronor fördelat på 635 645 795 aktier. Aktiekapital per aktie uppgår således till 4,65 kronor.

BÖRSHANDEL

Handelsbankens aktie handlas på flera olika marknadsplatser. Störst är omsättningen på Nasdaq OMX (Stockholmsbörsen), men sedan ett par år tillbaka handlas aktien även på alternativa handelsplatser som till exempel Burgundy, Chi-X/BATS. Under 2013 omsattes

i genomsnitt 1,3 miljoner Handelsbankenaktier varje handelsdag på Nasdaq OMX.

Handelsbankens aktie tillhör gruppen av mest omsatta aktier på Stockholmsbörsen.

UTDELNING

Handelsbankens lönsamhetsmål syftar bland annat till att ge aktieägarna en långsiktigt god värdetillväxt uttryckt i en, över konjunkturcykeln, stigande vinst per aktie. Utdelningen ska vara konkurrenskraftig i förhållande till övriga börsnoterade nordiska bankaktier.

Styrelsen föreslår att årsstämman 2014 beslutar om en total utdelning på 16,50 kronor per aktie, varav ordinarie utdelning uppgår till 11,50 kronor (10,75). Det kompletta förslaget till vinstutdelning framgår på sidan 175.

SKAPAT AKTIEÄGARVÄRDE

Handelsbanken är en av få banker i Europa som skapat ett positivt aktieägarvärde under de år som finans- och skuldskrisen pågick. Handelsbanken är den enda av affärsbankerna på Stockholmsbörsen som under denna period inte behövt be sina aktieägare om nytt kapital.

Under den senaste femårsperioden har Handelsbanken genererat ett positivt aktieägarvärde på 150 miljarder kronor. Börsvärdet har ökat med 122 miljarder kronor samtidigt som banken lämnat 28 miljarder kronor i utdelningar.

KURSUTVECKLING

Under 31 av årets handelsdagar noterade Handelsbankens aktie ett nytt "all time high". Årets högsta notering, 319,60 kronor, noterades

Handelsbankens aktie	2013	2012	2011	2010	2009
Resultat per aktie, total verksamhet, kr	22,52	22,34	19,78	17,72	16,44
efter utspädning	22,26	21,85	19,39	17,44	15,98
Ordinarie utdelning per aktie, kr	11,50 ¹	10,75	9,75	9,00	8,00
Total utdelning per aktie, kr	16,50 ¹	-	-	-	-
Utdelningstillväxt, ordinarie utdelning, %	7 ¹	10	8	13	14
Börskurs A-aktien, 31 december, kr	316,00	232,40	181,00	214,90	204,20
Högsta börskurs under året, kr	319,60	249,90	226,00	229,00	212,70
Lägsta börskurs under året, kr	234,30	181,00	147,40	180,50	81,75
Kursutveckling, %	36	28	-16	5	62
Totalavkastning, %	41	34	-12	9	68
Direktavkastning, %	3,6 ¹	4,6	5,4	4,2	3,9
Justerat eget kapital per aktie, kr	177,71	162,63	152,71	143,14	134,40
Börskurs/eget kapital, %	178	143	119	151	153
Genomsnittlig dagsomsättning på Nasdaq OMX (antal aktier)					
Serie A	1 240 755	1 542 761	2 056 789	1 927 262	2 792 980
Serie B	17 007	16 111	23 754	25 798	35 361
P/E-tal	14,0	10,4	9,2	12,1	12,4
Börsvärde, mdkr	201	147	113	134	127
Antal konverterade aktier från konvertibellån 2008, miljoner	2,8	8,7	0,6	-	-
Antal aktier per 31 december, miljoner	635,6	632,8	624,1	623,5	623,5
Innehav av återköpta egna aktier, miljoner	-	-	-	-	-
Innehav av egna aktier i handelslager, miljoner	-	-	0,1	-	0,2
Antal utestående aktier per 31 december, miljoner	635,6	632,8	624,0	623,5	623,3
Utspädningseffekt uttill, miljoner	12,0	15,4	26,3	12,2	12,3
Antal utestående aktier efter utspädning, miljoner	647,6	648,2	650,3	635,7	635,6
Genomsnittligt antal utestående aktier, miljoner	634,8	628,5	623,1	622,1	623,3
efter utspädning	647,5	649,9	642,4	634,3	642,6

¹ Utdelning enligt styrelsens förslag.

den 27 december. Handelsbankens börsvärde ökade under året med 54 miljarder kronor och uppgick per den 31 december 2013 till 201 miljarder kronor (147). Den svenska aktiemarknaden steg under året med 21 procent, och Stockholmsbörsens bankindex ökade med 42 procent. A-aktien slutade året på stängningskursen 316,00 kronor, vilket var en uppgång med 36 procent. Inklusiv utdelning uppgick totalavkastningen till 41 procent.

ÅTERKÖP AV AKTIER

Vid årsstämman i mars 2013 bemyndigades styrelsen att återköpa maximalt 40 miljoner aktier fram till årsstämman i mars 2014. Detta mandat utnyttjades inte under 2013. Sedan år 2000 har banken återköpt netto 91,2 miljoner aktier, vilket inneburit en överföring av kapital till Handelsbankens aktieägare på totalt 15,5 miljarder kronor.

KONVERTIBLA FÖRLAGSBEVIS

Under våren 2008 emitterade banken ett konvertibelt förlagslån på 2,3 miljarder kronor riktat till koncernens anställda på marknadsmässiga villkor. Lånet har hybridstatus och kan konverteras till A-aktier i Handelsbanken.

Innehavaren har kunnat konvertera förlagslånet till aktier från den 1 juni 2011 till den ordinarie konverteringskursen 187,56 kronor. Från den 21 maj 2013 finns möjlighet att konvertera till Handelsbankens aktier till den ordinarie konverteringskursen eller till en justerad konverteringskurs som motsvarar den då gällande börskursen, om denna skulle vara lägre än konverteringskursen. Även banken kan påkalla konvertering.

Under våren 2011 emitterade banken ännu ett konvertibelt förlagslån på 2,5 miljarder kronor på marknadsmässiga villkor riktat till koncernens anställda. Innehavaren kan konvertera till A-aktier i Handelsbanken från och med den 1 maj 2016 till och med den 30 november 2016. Ordinarie konverteringskurs uppgick ursprungligen till 256,52 kronor. Konvertibeln är dock fullt utdelningsskyddad, vilket innebär att ordinarie konverteringskurs räknas ned med ett belopp

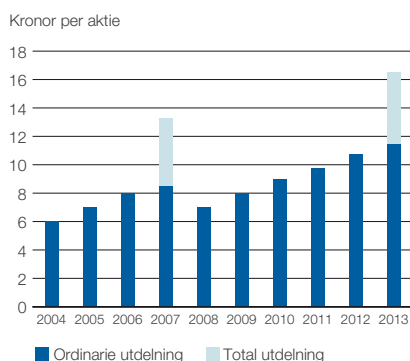
som procentuellt motsvarar den av Handelsbanken lämnade utdelningen på A-aktien. Efter utdelningen som lämnades våren 2013 omräknades konverteringskursen därför till 235,98 kronor. Även banken kan påkalla konvertering.

ÄGARSTRUKTUR

Under de senaste åren har andelen utländska ägare ökat från 30 procent vid utgången av

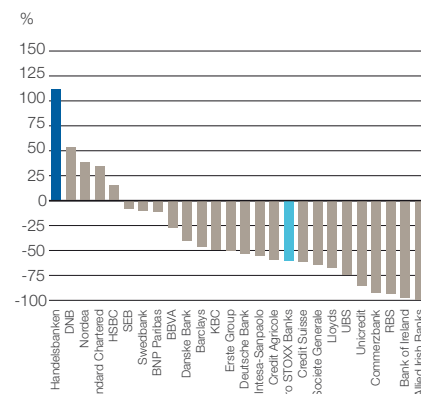
2008 och uppgick vid årsskiftet till 47 procent (46). Handelsbanken har närmare 100 000 aktieägare. Två tredjedelar av dessa ägde färre än 501 aktier. De 4 procent av aktieägarna vars innehav översteg 5 000 aktier vardera, ägde tillsammans drygt 91,6 procent av aktiekapitalet. Två aktieägare har en ägarandel som överstiger 10 procent: Stiftelsen Oktogonen och Industrivärden.

Aktieutdelning de senaste 10 åren

2013 enligt styrelsens förslag.

Totalavkastning sedan finanskrisens början 31 december 2007–31 december 2013

Källa: SNL, per 2013-12-31 (utdelningar återinvesterade)

De största svenska aktieägarna per 31 december 2013	Antal aktier	% av kapital	% av röster
Stiftelsen Oktogonen	64 451 572	10,14	10,31
Industrivärden	64 351 679	10,12	10,30
Swedbank Robur Fonder	17 077 900	2,69	2,73
Lundbergs, m fl	14 932 000	2,35	2,39
AMF Försäkring och fonder	14 698 379	2,31	2,35
Handelsbanken Fonder	9 306 402	1,46	1,49
Alecta	8 910 000	1,40	1,43
SEB Fonder	8 591 616	1,35	1,37
4:e AP-fonden	6 432 450	1,01	1,03
AFA Försäkring	5 181 234	0,82	0,83
3:e AP-fonden	4 277 288	0,67	0,68
J. Wallanders & T. Hedelius stiftelse, T. Browaldhs stiftelse	4 100 000	0,65	0,66
SPP Fonder	3 589 307	0,56	0,57
Folksam	3 005 491	0,47	0,48
2:a AP-fonden	2 664 654	0,42	0,43

Aktieinnehav per aktieägare 31 december 2013

Antal aktier	Aktieinnehav				
	Aktieägare Antal	Antal A-aktier	Antal B-aktier	% av aktiekapitalet	% av röster
1-500 aktier	63 607	8 111 860	2 225 256	1,6	1,3
501-1 000 aktier	13 343	8 756 599	1 472 660	1,6	1,4
1 001-5 000 aktier	15 204	29 584 033	3 432 575	5,2	4,8
5 001-20 000 aktier	2 618	21 278 374	1 946 007	3,7	3,5
20 001- aktier	922	556 164 486	2 673 945	87,9	89,0
Totalt	95 694	623 895 352	11 750 443	100,0	100,0

Aktierna fördelade på aktieslag 31 december 2013

Aktieslag	Antal	% av kapital	% av röster	Snittkurs/ belopp återköpt	Aktiekapital
Serie A	623 895 352	98,15	99,81	-	2 901 113 387
Serie B	11 750 443	1,85	0,19	-	54 639 560
Totalt	635 645 795	100,00	100,00		2 955 752 947

Hållbarhet, medarbetare och miljö

Handelsbankens affärsmöjligheter och framgångar är beroende av det förtroende vi får av kunder, investerare, allmänhet, myndigheter och våra medarbetare. En förutsättning för detta förtroende är att bankens verksamhet präglas av hög etisk standard, ett ansvarsfullt agerande samt att bankens medarbetare uppträder förtroendeskapande. Här följer ett sammandrag av bankens hållbarhetsarbete. Den fullständiga hållbarhetsredovisningen finns på sidorna 178-203 i denna årsredovisning.

HÅLLBARHET

HANDELSBANKEN I SAMHÄLLET

Handelsbanken är en långsiktigt stabil bank. En bank som, oavsett tillståndet i vår omvärld, finns till hands för våra kunder. Genom att vara en bank med stabila finanser och stabil närvaro vill Handelsbanken uppfylla rollen som en ansvarsfull samhällsaktör. I den rollen tar Handelsbanken också ansvar genom att agera på ett sådant sätt att så få kunder som möjligt ska drabbas av betalningssvårigheter. Handelsbanken kan därmed fortsätta att vara en bank med stabila finanser som ger ett positivt bidrag till kunder, ägare och samhälle.

HANDELSBANKEN I DET LOKALA SAMHÄLLET

Handelsbanken är övertygad om behovet av lokal närvaro. Grundidén med bankens sätt att arbeta är att affärsbesluten fattas så nära kunden som möjligt. Därför tillhandahåller Handelsbanken ett landsomfattande kontorsnät i de länder som banken identifierat som sina hemmamarknader. Bankens decentraliserade organisation, där den lokala kontorschefen ansvarar för alla bankens affärer inom sitt lokala verksamhetsområde, gör att Handelsbanken har en stark förankring i det lokala samhället.

På senare år har de flesta banker valt att kraftigt dra ned på antalet kontor. Handelsbanken har istället valt att behålla de lokala kontoren och därmed fortsätta att fylla en viktig funktion i det lokala samhället. Under 2013 öppnade Handelsbanken 37 nya kontor på hemmamarknaderna. På 59 platser är Handelsbanken i dag ensam bank på orten.

VÅR ANALYS AV VERKSAMHETENS PÅVERKAN

Framgångsrik och hållbar bankverksamhet kännetecknas av ansvarstagande. Handelsbanken ska tillgodose kundernas behov av finansiella produkter och tjänster på ett ansvarsfullt sätt samt ge aktieägarna en god avkastning. Därutöver tar banken ett socialt ansvar, agerar etiskt i förhållande till alla sina intressenter och arbetar för att minimera bankens miljöpåverkan.

Olika branscher har olika stor påverkan inom olika områden. Till exempel är en banks direkta miljöpåverkan förhållandevis begränsad, även om Handelsbanken bland annat arbetar för att

minimera de koldioxidutsläpp som verksamheten genererar.

Handelsbankens kunder ansvarar fullt ut för sin verksamhet och hur den bedrivs. Handelsbankens möjlighet att påverka kundens agerande är normalt relativt begränsad.

ANSVARSFULL KREDITGIVNING

Handelsbanken har en mycket låg risktolerans. Den låga risktoleransen upprätthålls genom en stark riskkultur som är uthållig över tiden och som gäller på alla områden i koncernen.

När det gäller socialt ansvarstagande och samhällsansvar har en bank möjlighet att göra skillnad, inte minst i rollen som kreditgivare.

Därför är det viktigt att bankens kreditgivning är ansvarsfull och baseras på en noggrann bedömning av kundens återbetalningsförmåga. Strävan efter kortsiktiga vinster för banken måste stå tillbaka för vad som kan bedömas vara långsiktigt hållbart.

ANSVARSFULLA INVESTERINGAR

Handelsbanken arbetar med att integrera hållbarhetsfrågor i de investeringsbeslut som vi tar för våra kunders räkning. Som grund för vårt arbetssätt ligger FN:s principer för ansvarsfulla investeringar, PRI, som Handelsbanken undertecknade 2009. Undertecknandet av PRI innebär bland annat att vi åtagit oss att integrera hållbarhetsfrågor i analys och investeringsbeslut samt att engagera oss för större öppenhet kring miljöfrågor, sociala frågor och ägarstyrningsfrågor i de bolag som Handelsbanken Fonder investerar i.

ETISKA RIKTLINJER

Handelsbankens etiska riktlinjer antas av bankens styrelse. Där formuleras de grundläggande riktlinjerna för varje medarbetares agerande. En självklar regel är att banken och de anställda ska följa de lagar och föreskrifter som reglerar bankens verksamhet. Riktlinjerna omprövas varje år av styrelsen.

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Handelsbanken ställer sig bakom de principer som kommer till uttryck i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Handelsbanken är ansluten till FN:s Global Compact som befäster bankens uttalade stöd för

universella mänskliga rättigheter. Vid kreditgivning beaktar banken kundernas förhållningssätt till mänskliga rättigheter.

MEDARBETARE

Under 2013 hade Handelsbanken 11 503 medarbetare verksamma i 24 länder, varav närmare 35 procent var anställda utanför Sverige.

HANDELSBANKEN REKRITERAR PERSONER SOM DELAR BANKENS GRUNDLÄGGANDE VÄRDERINGAR

Att arbeta i Handelsbanken handlar främst om relationer med andra människor. När vi rekryterar nya medarbetare söker vi hela tiden efter personer som delar bankens grundläggande värderingar. Vi vill att medarbetarna ska drivas av att sätta kunden främst, tycka om stort eget ansvar och vilja ta egna initiativ.

STÄNDIG UTVECKLING

Handelsbankens styrka bygger på medarbetarnas samlade kompetens. Den viktigaste källan till ökad professionalism är lärande i det dagliga arbetet där alla medarbetare har ansvar för en ständig utveckling, både sin egen och verksamhetens.

Därför är alla medarbetare delaktiga när den egna enhetens verksamhetsplan tas fram. Den ligger till grund för det planerade utvecklings-samtalet, PLUS, som varje medarbetare har med sin närmaste chef minst en gång per år. Därefter gör medarbetaren en handlingsplan där det framgår vilka mål som ska uppnås och vilka förutsättningar som krävs. Medarbetaren

Hjulet – samspelet mellan bankens verksamhet och medarbetarens utveckling

har i slutet på året ett lönesamtal med sin chef med utgångspunkt från de uppföljningar av handlingsplanen som har genomförts.

INTERN ARBETSMARKNAD OCH CHEFSFÖRSÖRJNING

Eftersom företagskulturen och bankens värderingar har avgörande betydelse för bankens framgång är intern rekrytering viktig. Intern rörlighet bidrar till att arbetsätt och kultur sprids i alla delar i banken och länder.

Den externa personalomsättningen i koncernen uppgick under året till 2,9 procent (3,6).

Chefer i Handelsbanken måste vara starka kulturbärare. Därför rekryteras även de flesta chefer internt. Under 2013 rekryterades 98 procent (98) av alla chefer i Sverige internt. För hela koncernen, inklusive de marknader där banken är relativt nyetablerad, var motsvarande siffra 90 procent (93).

En av de viktigaste uppgifterna för bankens chefer är att identifiera, stimulera och utveckla nya chefer i banken.

FÖR JÄMSTÄLLDHET – MOT DISKRIMINERING

Ingen diskriminering på grund av kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder får förekomma i Handelsbanken.

Fall av diskriminering som gäller medarbetare hanteras som regel i verksamheterna genom de lokala personalfunktionerna, men i de fall där ärendet anmälts till nationell diskrimineringsombudsman eller motsvarande officiell instans följs detta upp på koncernnivå. Under 2013 rapporterades inga sådana fall.

Handelsbanken ska vara ett jämställt företag där kvinnor och män har samma möjligheter, förutsättningar och makt att forma banken och sina arbetsliv. Jämställdhet handlar om att ta tillvara hela Handelsbankens potential.

I varje land där banken är verksam ska banken arbeta fram en jämställdhetsplan som stödjer koncernens jämställdhetsmål. Jämställdhetsplanen ska utgå från Handelsbankens grundläggande värderingar samt beakta de lagar och riktlinjer som gäller i landet.

I Sverige var 44 procent (43) av bankens chefer kvinnor vid årsskiftet. Motsvarande siffra för det totala antalet medarbetare i Sverige var 54 procent (54).

I hela koncernen var 38 procent (37) av cheferna kvinnor. Motsvarande siffra för det totala antalet medarbetare i koncernen var 52 procent (52).

Bankens jämställdhetsarbete fortsätter med olika åtgärder för att vara ett jämställt Handelsbanken. Utbildningsinsatser genomförs för att öka medvetenheten om hur sociala och kulturella normer påverkar attityder och bete-

den i vardagen för chefer, medarbetare inom personalfunktioner och fackliga företrädare. Satsningen på att åtgärda osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män har fortsatt under året. Personalfunktioner och fackliga företrädare har arrangerat gemensamma träffar med lönesättande chefer för att ge ytterligare stöd i arbetet med jämställda löner.

ARBETSMILJÖ OCH HÄLSA

Handelsbankens övergripande mål med arbetsmiljöarbetet fokuserar på att medarbetarna ska må bra, utvecklas och fungera optimalt. Det är ett långsiktigt mål som innehåller faktorer som tydlig och ärlig kommunikation, rätt kompetens och rätt förutsättningar för att kunna lösa uppgifter och hantera olika situationer i arbetet, att känna stolthet och tilltro samt att känna och få respekt.

Chefer ska i samverkan med sina medarbetare och personalrepresentanter utveckla en hälsosam och säker arbetsplats, enligt bankens arbetsmiljömål.

I Sverige ska chefer med delegerat arbetsmiljöansvar i samarbete med arbetsmiljöombud och medarbetare genomföra en arbetsmiljö-rond, minst en gång per år. Den omfattar medarbetarnas fysiska och psykosociala miljö. Resultatet ska diskuteras inom respektive enhet i banken och eventuella åtgärder ska integreras i verksamhetsplanen.

ARBETSVILLKOR OCH FACKLIGA RÄTTIGHETER

Alla anställda i Handelsbanken har rätt att ansluta sig till fackföreningar eller arbetstagarorganisationer. Handelsbankens traditionellt goda fackliga relationer är en värdefull del av kulturen i Handelsbanken. Samtliga medarbetare i Danmark, Finland, Frankrike, Luxemburg, Norge, Sverige och Österrike – det vill säga närmare 85 procent av bankens anställda – omfattas av kollektivavtal. I dessa länder omfattas även de medarbetare som inte är fackligt anslutna av kollektivavtalets villkor. Antalet anställda har ökat i länder med traditionellt sett låg anslutning till kollektivavtal. Därför har andelen av kollektivavtalsanslutna i banken sjunkit något.

Det förs en ständig dialog mellan fackliga företrädare och chefer om verksamheten, till exempel om förändringar och nyheter som ska lanseras – där värdefulla kunskaper utbyts redan på idéstadiet. Förutom de frågor som hanteras i dialog med de fackliga organisationerna inom respektive land, finns även Handelsbankens European Work Council (EWC) vilket fungerar som ett forum för gemensamma och gränsöverskridande frågor inom Handelsbankens koncern. EWC består av representanter från nio länder: Danmark, Finland, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Polen, Storbritannien, Sverige och Tyskland.

LÄS MER

Mer information om hur banken arbetar med hållbarhetsfrågor redovisas i bankens hållbarhetsredovisning på sidorna 178–203 i årsredovisningen samt på bankens webbplats handelsbanken.se/csr.

OKTOGONEN – BANKENS RESULTATANDELSSYSTEM

En förutsättning för att uppnå bankens finansiella mål om bättre lönsamhet än genomsnittet för jämförbara banker på hemmamarknaderna, är att de anställda gör en bättre arbetsinsats än vad som är normalt för branschen i övrigt. Styrelsen anser därför att det är rimligt att de anställda får del av ett eventuellt merresultat. Sedan 1973 har Handelsbanken varje år utom två, avsatt en del av vinsten till ett resultatandelssystem för de anställda. Medlen förvaltas av Stiftelsen Oktogonen.

Varje anställd får lika stor del av det avsatta beloppet och systemet omfattar samtliga anställda på bankens hemmamarknader. På senare år har även anställda i Hong Kong, Luxemburg, Polen, Singapore och Taipei kommit att omfattas av Oktogonen.

MILJÖ

HANDELSBANKENS DIREKTA MILJÖPÅVERKAN

En banks direkta miljöpåverkan är förhållandevis begränsad. Handelsbankens direkta miljöpåverkan kommer framförallt från förbrukning av energi, material, utrustning, resor och transporter. Sedan flera år mäter och redovisar banken de koldioxidutsläpp som den egna verksamheten genererar från transporter, el och värme. För bankens samtliga regionbanker i Norden, Storbritannien och Nederländerna samt central verksamhet uppmättes utsläpp av koldioxid (CO₂) från verksamhetens elförbrukning, till totalt 2 971 ton för 2013.

För den svenska verksamheten mäter vi utöver elförbrukningen även transporter, tjänsteresor samt värme och kyla för de fastigheter Handelsbanken äger i Sverige, vilket uppgick till totalt 4 094 ton CO₂ för 2013. Mängden uppmätt utsläpp av CO₂ i Sverige har minskat med sex procent jämfört med 2012. Mängden CO₂-utsläpp från elförbrukning har minskat, men CO₂-utsläpp från tjänsteresor har ökat i Sverige. Handelsbanken strävar efter att minimera de koldioxidutsläpp som verksamheten genererar.

Banken har valt att i Sverige köpa miljömärkt el i större utsträckning jämfört med tidigare år. Andelen miljömärkt el för Sverige är 99 procent och för hela Norden är den 92 procent.

HANDELSBANKENS INDIREKTA MILJÖPÅVERKAN

Genom att ansluta sig till FN:s Global Compact åtar sig Handelsbanken att beskriva hur banken arbetar med till exempel miljöfrågor. Utöver bankens egen resursförbrukning gäller det främst den indirekta miljöpåverkan via kreditgivning och kapitalförvaltning.

Bolagsstyrningsrapport

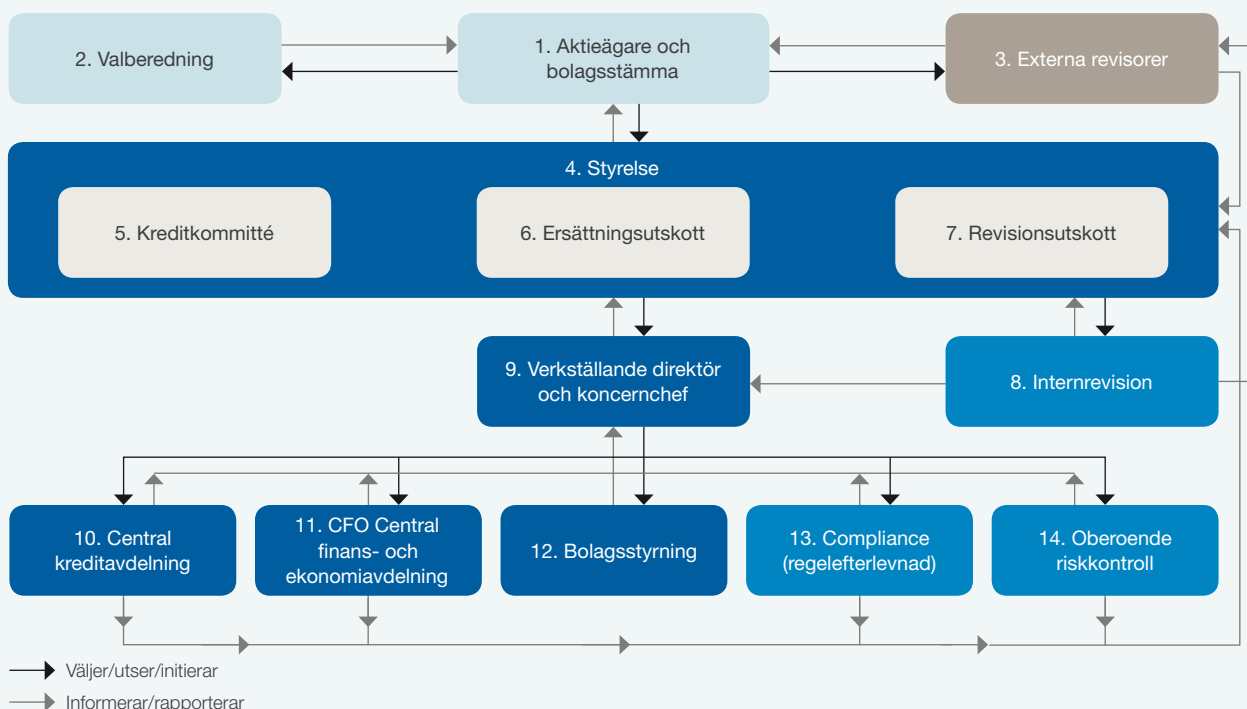
Handelsbanken är ett svenskt publikt aktiebolag vars aktier är noterade på Nasdaq OMX Stockholm. Aktieägarna är de som ytterst fattar beslut om Handelsbankens styrning. Styrelsen lämnar här 2013 års bolagsstyrningsrapport. Handelsbanken tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning.

INNEHÅLL

STRUKTUR FÖR BOLAGSSTYRNING	50	RAMVERK FÖR KONTROLL	55
BOLAGSSTYRNING I HANDELSBANKEN	52	Verksamhetens interna kontroll	55
Särskilt om bolagsstyrning i banker	52	Internrevision	55
GRUNDER FÖR BOLAGSSTYRNING I HANDELSBANKEN	52	Compliance (regelefterlevnad)	55
AKTIEÄGARE OCH BOLAGSSTÄMMA	52	Riskkontroll	55
Aktieägares rättigheter	52	POLICYDOKUMENT	56
Aktieägare med större innehav	53	ERSÄTTNINGSPRINCIPER I HANDELSBANKEN	58
Årsstämman 2013	53	Grundläggande ersättningsprinciper	58
Valberedning	53	Principer för ersättning till ledande befattningshavare	58
Revisorer	53	Rörlig ersättning	58
STYRELSE	53	STYRELSENS RAPPORT OM INTERN KONTROLL AVSEENDE DEN FINANSIELLA RAPPORTERINGEN	59
Styrelsens sammansättning	53	Kontrollmiljö	59
Ledamöternas oberoende	53	Riskbedömning	59
Styrelsearbetets grunder	54	Kontrollaktiviteter	59
Styrelseordförande	54	Information och kommunikation	59
Utskottsarbete	54	Uppföljning	59
Styrelsens arbete 2013	54	STYRELSENS LEDAMÖTER	60
BANKENS LEDNING	55	KONCERNLEDNING SAMT OBEROENDE KONTROLLFUNKTIONER	62
Verkställande direktör	55		
Koncernledning och koncernledningsstruktur	55		

Struktur för bolagsstyrning

Bolagsstyrning i Handelsbanken – en översikt

Bilden sammanfattar bolagsstyrningen i Handelsbanken. Aktieägarna beslutar vid bolagsstämman. I vissa frågor bereds aktieägarnas beslut av valberedningen. Aktieägarna utser en styrelse som i sin tur utser en verkställande direktör för att sköta den löpande verksamheten. Styrelsen organiserar inom sig olika utskott. Som stöd för styrningen av banken har verkställande direktören Centrala finans- och ekonomiavdelningen, Centrala kreditavdelningen samt bolagsstyrningsenheten. Inom banken finns också ett antal kontrollfunktioner. Därtill utövar aktieägarna kontroll genom externrevisorerna.

1. AKTIEÄGARE OCH BOLAGSSTÄMMA

Aktieägares rätt att besluta i bankens angelägenheter utövas på bolagsstämman, som är bankens högsta beslutande organ. En bolagsstämma tar till exempel ställning till eventuella ändringar i bankens mest grundläggande styrdokument, bolagsordningen. Varje år hålls en årsstämma som bland annat utser styrelse, styrelsens ordförande och revisor. Den kan också besluta om hur valberedning ska utses. Se även sidan 52.

2. VALBEREDNING

Valberedningen är aktieägarnas organ för beredning av förslag till årsstämman på styrelseordförande och övriga ledamöter i styrelsen, samt om arvode till ordförande och övriga ledamöter. Valberedningen tar del av styrelsens utvärdering av sitt arbete, i första hand utifrån

den rapport som styrelsens ordförande lämnar till valberedningen. Valberedningen föreslår även val av revisorer och arvode till dessa. Årsstämman beslutar hur valberedningen ska utses.

3. EXTERNA REVISORER

Revisorer utses av årsstämman för en period som sträcker sig ett år, till utgången av nästa årsstämma. Revisorerna är ansvariga inför aktieägarna på stämman. De granskar och lämnar en revisionsberättelse över bland annat årsredovisningen, inklusive denna bolagsstyrningsrapport, och styrelsens förvaltning. Revisorerna rapporterar dessutom muntligen och skriftligen till styrelsens revisionsutskott hur revisionen har bedrivits och hur de bedömer ordningen och den interna kontrollen i banken. Revisorerna lämnar även en sammanfattande redogörelse för revisionen till styrelsen i sin helhet.

4. STYRELSE

Styrelsen ansvarar för bankens organisation och förvaltar bankens angelägenheter för aktieägarnas räkning. Styrelsen ska fortlöpande bedöma bankens ekonomiska situation och se till att banken är organiserad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bankens ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Styrelsen fastställer policyer och instruktioner för hur detta ska utföras, samt fastställer en arbetsordning för styrelsen och en instruktion för verkställande direktören.

Av dessa centrala styrdokument framgår hur ansvar och befogenheter fördelas mellan styrelsen som helhet, utskott, kommittéer, styrelsens ordförande och verkställande direktören. Styrelsen utser och fastställer anställningsvillkor för verkställande direktören och vice verkställande direktörer samt huvudansvarig för internrevision. Styrelsen

beslutar även om anställningsvillkoren för de huvudansvariga för compliance och riskkontroll. Ordföranden ansvarar för utvärdering av styrelsens arbete och informerar valberedningen om resultatet av utvärderingen.

5. KREDITKOMMITTÉ

Styrelsens kreditkommitté beslutar i sådana kreditärenden som beloppsmässigt överstiger den beslutandelimit som centralstyrelsen delegerat till annan enhet. Ärenden av särskild betydelse avgörs av styrelsen i sin helhet. Kreditkommittén består av styrelsens ordförande, vice ordförandena, ordföranden i revisionsutskottet, verkställande direktören och tre av styrelsen utsedda styrelseledamöter samt chefen för Centrala kreditavdelningen. Representant från den enhet inom banken som kreditärendet gäller är föredragande i kreditkommittén.

6. ERSÄTTNINGsutskott

Styrelsens ersättningsutskott utvärderar löpande de ledande befattningshavarnas anställningsvillkor mot bakgrund av gällande marknadsvillkor för motsvarande befattningshavare i andra företag. Bland utskottets uppgifter ingår bland annat också att bereda styrelsens förslag till årsstämman om riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare, att följa och utvärdera tillämpningen av dessa riktlinjer liksom att bereda styrelsens beslut om ersättningsprinciper, ersättningar och andra anställningsvillkor för de ledande befattningshavarna samt huvudansvariga för compliance, internrevision och riskkontroll. Utskottet gör även en oberoende bedömning av Handelsbankens ersättningspolicy och ersättningssystem. Ersättningsutskottet består av styrelsens ordförande jämte två av styrelsen utsedda styrelseledamöter.

7. REVISIONSUTSKOTT

Styrelsens revisionsutskott övervakar den finansiella rapporteringen genom att granska kritiska redovisningsfrågor och andra förhållanden som kan påverka den finansiella rapporteringens kvalitativa innehåll. Utskottet övervakar även effektiviteten i bankens och koncernens interna kontroll, internrevision och riskhantering samt de externa revisorernas opartiskhet och självständighet. Utskottet utvärderar revisionsinsatsen och biträder valberedningen i fråga om val av revisor. Revisionsutskottet består av styrelsens ordförande

samt två av styrelsen utsedda styrelseledamöter. En av de senare ska vara utskottets ordförande.

8. INTERNREVISION

Internrevisionen granskar självständigt och oberoende Handelsbankskoncernens verksamhet och redovisning. En central uppgift för internrevisionen är att bedöma och verifiera processer för riskhantering, intern kontroll och bolagsstyrning. Revisionen utförs enligt internationellt accepterade normer. Chefen för internrevision utses av styrelsen och rapporterar regelbundet muntligen och skriftligen till revisionsutskottet och lämnar även en årlig sammanfattande rapportering till styrelsen i sin helhet.

9. VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR OCH KONCERNCHEF

Verkställande direktören utses av styrelsen att leda Handelsbankens löpande verksamhet. För verkställande direktören gäller, förutom instruktioner från styrelsen, reglerna i aktiebolagslagen och en rad andra författningar om bankens bokföring, medelsförvaltning och kontroll över verksamheten.

10. CENTRAL KREDITAVDELNING

Centrala kreditavdelningen ansvarar för utformningen samt upprätthållandet av bankens kreditpolitik, kreditprocess och för beredning av de större kreditärenden som beslutas av styrelsens kreditkommitté eller styrelsen i sin helhet. Kreditchefen föredrar alla ärenden för verkställande direktören och styrelsens ordförande innan de föredras för beslut i kreditkommittén eller styrelsen. Kreditchefen rapporterar till verkställande direktören och är ledamot i styrelsens kreditkommitté. Kreditchefen rapporterar även till styrelsen om kreditförluster och risker i kreditportföljen.

11. CFO CENTRAL FINANS- OCH EKONOMIAVDELNING

Centrala finans- och ekonomiafdelningen ansvarar för styrsystem, rapportering, bokföring, redovisning och skatt. Avdelningen ansvarar även för koncernens likviditet, finansiering, kapital och för koncernens samlade riskhantering avseende alla andra risker än kreditrisker och compliancerisker. För en utförlig beskrivning av denna riskhantering hänvisas till not K2 på sidorna 78–101.

LÄS MER PÅ VÅR WEBBPLATS

Mer om bolagsstyrning i Handelsbanken finns att läsa på handelsbanken.se. Där finns bland annat följande information:

- Tidigare års bolagsstyrningsrapporter från och med 2007
- bolagsordning
- information om valberedningen
- information från årsstämmor från och med 2004.

12. BOLAGSSTYRNING

Enheten för bolagsstyrning ser till att beslut som fattas på bolagsstämma och i styrelsen samt förändringar i lagstiftning, regelverk och bolagsstyrningskod omsätts till policydokument från styrelsen samt riktlinjer och instruktioner från verkställande direktören, i syfte att fastställa ansvar och befogenheter internt i banken.

13. COMPLIANCE (REGELEFTERLEVAD)

Compliancefunktionens ansvarsområde är att se till att lagar, förordningar och interna regler samt god sed eller god standard efterlevs inom Handelsbankskoncernens verksamhet. Funktionen ska vara ett stöd till den affärsdrivande verksamheten och följa upp tillämpningen av och kontrollera gällande regler samt informera berörda enheter om de risker som kan uppkomma i verksamheten till följd av bristande regelefterlevnad, hjälpa till att identifiera och bedöma sådana risker samt biträda vid utformningen av interna regler. Complianceansvariga har utsetts för alla affärsområden, regionbanker och centrala avdelningar samt för alla länder där banken är verksam. Det funktionella ansvaret för compliancefunktionen bärs av enheten Central compliance. Chefen för Central compliance rapporterar regelbundet till verkställande direktören och revisionsutskottet i frågor om regelefterlevnad.

14. OBEROENDE RISKKONTROLL

Den centralt placerade oberoende riskkontrollen ansvarar för att kontrollera och rapportera koncernens alla väsentliga risker på aggregerad nivå. Ansvaret omfattar kredit-, motparts- och marknadsrisker (ränte-, valutakurs-, aktiekurs- och råvaruprisrisker), operativa risker, likviditetsrisker, försäkringsrisker och risker förenade med koncernens ersättningssystem. Riskkontrollen identifierar, mäter och analyserar koncernens risker. Den rapporterar löpande till verkställande direktören och regelbundet till revisionsutskottet och ersättningsutskottet. Även styrelsen informeras om verksamhetens väsentliga risker. Chefen för riskkontrollen lämnar även fortlöpande information till CFO. Hanteringen av den enskilda risken är en uppgift för den operativa enhet som har ansvaret för kunden eller motparten (kundansvarig) eller ansvaret för att utföra en viss affär (affärsansvarig). Riskkontrollen är direkt underställd verkställande direktören och agerar självständigt och oberoende av den kontrollerade verksamheten.

BOLAGSSTYRNING I HANDELSBANKEN

God bolagsstyrning (corporate governance) handlar om att säkerställa att ett bolag sköts på ett för aktieägarna så ändamålsenligt sätt som möjligt. Det är även viktigt för andra intressenter, till exempel kunder, obligationsinvestorer och tillsynsmyndigheter.

Handelsbanken tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning med endast en avvikelse som avser ersättningsutskottets sammansättning. Ledamoten Jan Johansson är inte oberoende i förhållande till banken och bankledningen men styrelsen har bedömt att Jan Johanssons kompetens och erfarenhet inom ersättningsfrågor bör tas tillvara av banken och detta motiverar avvikelsen från kodens bestämmelser.

Enligt koden ska information lämnas om verkställande direktörens egna eller närståendes väsentliga aktieinnehav eller andra delägarskap i bolag som banken har betydande affärsförbindelser med. Pär Boman har inga väsentliga aktieinnehav. Oaktat detta anser Handelsbanken att kodens bestämmelser inte är tillämpliga för banken eftersom lagregler om banksekretess förhindrar Handelsbanken att namnge kundföretag.

En central del i styrningen av Handelsbanken är att hantera de risker som uppkommer i verksamheten. Riskhanteringen behandlas utförligt i ett separat riskavsnitt i årsredovisningen, not K2 på sidorna 78–101 och beskrivs även i denna bolagsstyrningsrapport.

Särskilt om bolagsstyrning i banker

Svenska bankers verksamhet regleras i lag och bankverksamhet får enbart bedrivas efter tillstånd från den svenska Finansinspektionen.

Regelverket för bankrörelse är mycket omfattande men beskrivs inte närmare i denna rapport*. Handelsbankens huvudprincip är att för verksamhet utanför Sverige tillämpa såväl det svenska regelverket som värdlandets regler om de är strängare eller kräver avvikelser från svenska regler.

Finansinspektionen utövar en omfattande tillsyn över bankens verksamhet i Sverige och i alla länder där banken bedriver verksamhet i filial, det vill säga när den utländska verksamheten utgör en del av den svenska juridiska personen Svenska Handelsbanken AB. Tillsynsmyndigheter i andra länder bedriver en begränsad tillsyn över filialernas verksamhet och har full tillsyn över bankens

* Till de mer centrala författningarna hör lagen om bank- och finansieringsrörelse (SFS 2004:297), aktiebolagslagen (SFS 2005:551), lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar (SFS 2006:1371) samt omfattande lagreglering av värdepappersrörelsen och försäkringsrörelsen. Bland Finansinspektionens författningar märks bland annat allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag (FFFS 2005:1), föreskrifter och allmänna råd om kapitaltäckning och stora exponeringar (FFFS 2007:1), föreskrifter om värdepappersrörelse (FFFS 2007:16) och föreskrifter och allmänna råd om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (FFFS 2009:1). Under 2014 förväntas nya regelverk införas såsom lag om kapitaltäckning och nya föreskrifter från Finansinspektionen som gäller styrning, riskhantering och kontroll i kreditinstitut. För en mer utförlig förteckning över lagar och föreskrifter som rör tillståndspliktig verksamhet, se handelsbanken.se/ir.

dotterbolag utanför Sverige. Tillsynsinsatserna i Norden, Storbritannien och Tyskland samordnas i ett tillsynskollegium för Handelsbanken under den svenska Finansinspektionens ledning.

Den svenska tillsynen bygger förutom på lagar och förordningar, på föreskrifter och allmänna råd från Finansinspektionen. Finansinspektionen kräver en omfattande rapportering vad gäller bland annat bankens organisation, beslutsstruktur, interna kontroll, villkor för bankens kunder och information till privatkunder.

I Finansinspektionens arbete ingår också att systematiskt besöka olika delar av banken. Syftet är att följa upp hur banken i praktiken lever upp till villkor i lämnade tillstånd och de detaljerade regelverken i övrigt och därefter avge rapport till bankens ledning och i vissa fall bankens styrelse.

GRUNDER FÖR BOLAGSSTYRNING I HANDELSBANKEN

Bankens främsta verktyg för bolagsstyrning är dels de dokument som antas av styrelsen som till exempel styrelsens arbetsordning, instruktioner till verkställande direktören och chefen för Centrala revisionsavdelningen samt policydokument för bankens verksamhet (se även sidorna 56–58), dels de instruktioner och riktlinjer som utfärdas av verkställande direktören. Dessa dokument revideras varje år men kan vid behov justeras oftare. Grunden för fungerande bolagsstyrning är dock inte enbart formella dokument utan också bankens företagsmål, arbetsätt, ersättningsystem och företagskultur.

Bankens företagsmål är att ha bättre lönsamhet än genomsnittet för jämförbara banker på hemmamarknaderna. Det ska främst uppnås genom nöjdare kunder och en högre kostnads-effektivitet än konkurrenterna. Målet syftar bland annat till att ge aktieägarna en långsiktig god värdetillväxt, uttryckt i en över konjunkturcykeln stigande vinst per aktie.

Handelsbanken är en fullsortimentsbank med ett decentraliserat arbetssätt, stark lokal förankring genom rikstäckande kontorsnät och långsiktighet i kundrelationerna. Denna grundidé har konsekvent tillämpats under flera årtionden. Bankens decentraliserade sätt att arbeta innebär i sig en stark tilltro till medarbetarnas vilja och förmåga att ta ansvar. Detta arbetssätt som varit oförändrat under lång tid har lett till bankens mycket starka företagskultur.

Löne- och pensionssystemen i kombination med resultatandelssystemet Oktogonen är också ett sätt att stärka företagskulturen genom att de främjar en långvarig anställning. Avsättningar till Oktogonen sker om Handelsbankens lönsamhet är bättre än genomsnittet för jämförbara banker. Avsatta medel förvaltas av Stiftelsen Oktogonen. Resultatandelssystemet bidrar till att medarbetarnas intressen står i överensstämmelse med bankens företagsmål om bland annat lönsamhet och kostnadseffektivitet. Kostnadsmedvetenhet och försiktighet blir på detta sätt också en del av Handelsbankens företagskultur.

Handelsbankens önskemål är att rekrytera unga medarbetare för just en långvarig anställ-

ning i banken genom att erbjuda utvecklingsmöjligheter som gör banken självförsörjande på kompetenta medarbetare och chefer.

Denna långsiktighet gäller även bankens förhållningssätt till sina kunder. Det tar sig bland annat uttryck i ambitionen att alltid ge kunden bästa möjliga råd, utan att snegla på vad som på kort sikt är mest lönsamt för banken. För den anställda innebär det en trygghet att alltid kunna erbjuda kunden bankens bästa råd utan att det påverkar den anställdes ersättning. Härigenom bygger banken långvariga relationer med både kunder och medarbetare.

AKTIEÄGARE OCH BOLAGSSTÄMMA

Aktieägares rättigheter

Handelsbanken har fler än 95 000 aktieägare. De har rätt att besluta i bolagets angelägenheter på ordinarie bolagsstämma (årsstämma) eller extra bolagsstämma. I Handelsbanken finns aktier i två serier, A och B. Serie A är den helt dominerande serien och svarar för drygt 98 procent av alla utestående aktier. Aktier av serie A har en röst vardera och aktier av serie B har en tiondels röst vardera. Handelsbankens bolagsordning anger att ingen aktieägare vid bolagsstämma får rösta för mer än tio procent av det totala antalet röster i banken.

För att en aktieägare ska kunna få ett ärende behandlat vid årsstämman måste han eller hon komma in med en skriftlig begäran till styrelsen i så god tid att ärendet kan tas upp i kallelsen till stämman. När sådan begäran ska vara styrelsen tillhanda framgår före stämman på bankens webbplats.

På årsstämman fattar bankens aktieägare en rad beslut av stor vikt för bankens styrning. Aktieägarna fattar bland annat beslut om:

- vilka som ska sitta i bankens styrelse och vilka som ska vara bankens revisorer
- arvoden till styrelseledamöter och revisorer
- fastställande av resultat- och balansräkningen
- vinstdisposition
- styrelsen och verkställande direktören ska beviljas ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret
- riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare.

Därutöver fattar aktieägarna på en bolagsstämma beslut om eventuell ändring av bankens bolagsordning. Bolagsordningen är det grundläggande styrdokumentet för banken i vilket bland annat framgår vilken verksamhet banken ska bedriva, aktiekapitalets storlek, aktieägarnas rätt att delta på bolagsstämma och vilka ärenden som ska förekomma på årsstämman. Bolagsordningen anger även att antalet styrelseledamöter ska vara lägst åtta och högst 15. De väljs för ett år i taget.

Information inför bankens bolagsstämmor publiceras på bankens webbplats handelsbanken.se/bolagsstamma. Där finns också protokoll från tidigare bolagsstämmor.

Kallelse och förslag till bolagsstämmor samt protokoll översätts till engelska och finns tillgängliga på bankens webbplats handelsbanken.se/reng.

Aktieägare med större innehav

Två aktieägare hade vid utgången av 2013 mer än tio procent av rösterna, Stiftelsen Oktogonen med 10,3 procent och AB Industrivärden med 10,3 procent. Utförliga uppgifter om bankens största svenska aktieägare finns på sidan 45.

Årsstämman 2013

Årsstämma ägde rum den 20 mars 2013.

Drygt 1 450 aktieägare var företrädare på stämman. De representerade 51,76 procent av alla röster i banken. Vid stämman var hela styrelsen närvarande. Vidare deltog valberedningens ordförande Carl-Olof By och från de stämmodvalda revisionsbolagen, Stefan Holmström och Erik Åström. Ordförande vid stämman var advokat Sven Unger.

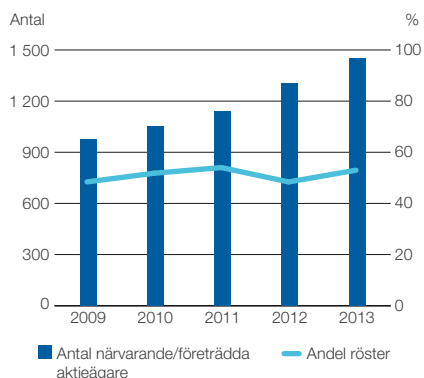
På stämman fattade aktieägarna beslut om bland annat följande:

- utdelning med 10,75 kronor per aktie, sammanlagt 6 822 miljoner kronor
- bemyndigande för styrelsen att besluta om förvärv av högst 40 miljoner aktier i banken
- styrelsen ska bestå av elva ledamöter
- omval av samtliga styrelseledamöter för tiden till nästa årsstämma med undantag för styrelsens ordförande Hans Larsson som avböjt omval
- val av Anders Nyrén till ordförande i styrelsen
- arvoden ska utgå till styrelsens ledamöter med 3 150 000 kronor till styrelsens ordförande, med 875 000 kronor till var och en av de vice ordförandena och till övriga ledamöter med 600 000 kronor samt ersättning för kommittéarbete.

Vidare beslutade aktieägarna på stämman att fastställa de riktlinjer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare som styrelsen föreslagit, nämligen följande:

- de samlade totala ersättningarna ska vara marknadsmässiga
- ersättning ges endast i form av fast lön, avsättning till pension och sedvanliga löneförmåner
- banken kan efter särskilt beslut av styrelsen, tillhandahålla tjänstebostad
- rörliga ersättningsformer som bonus eller tantiem förekommer inte
- de ledande befattningshavarna omfattas, på samma villkor som alla medarbetare i banken, av resultatandelssystemet Oktogonen
- pensionsåldern är normalt 65 år. Pensionsför-

Närvaro på årsstämman 2009–2013

månar är förmånsbaserade, premiebaserade eller en kombination därav

- uppsägningstiden är från befattningshavarens sida sex månader och från Handelsbankens sida högst tolv månader. Om banken säger upp avtalet senare än fem år efter inträde i gruppen ledande befattningshavare utgör uppsägningstiden högst 24 månader. Härutöver utgår ingen avgångsersättning
- styrelsen ska ha rätt att undantagsvis frågå de fastställda riktlinjerna om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl för det.

Riktlinjerna påverkar inte sådan ersättning till ledande befattningshavare som bestämts tidigare. Den krets av befattningshavare som omfattas av riktlinjerna är verkställande direktören och vice verkställande direktörer.

Valberedning

På årsstämman 2010 beslöt aktieägarna att fastställa en instruktion för hur valberedningen ska utses. Enligt beslutet ska instruktionen gälla till dess den ändras av en senare årsstämma. Av instruktionen framgår bland annat att valberedningen ska bestå av fem ledamöter: styrelsens ordförande och en representant för var och en av de fyra största ägarna i banken per den 31 augusti året före det år årsstämma hålls.

I valberedningen ska det dock inte ingå någon representant för företag som utgör en betydande konkurrent inom något av bankens huvudområden. Det är styrelseordförandens uppgift att kontakta de största ägarna för att dessa ska utse varsin representant att jämte ordföranden utgöra valberedning. Så har skett och efter att AMF har avstått sin plats i valberedningen utgörs 2014-års valberedning av:

Representant	Ägare	Röstandel i % per 31 aug 2013
Anders Nyberg, ordförande	Industrivärden	10,30
Jan-Erik Höög	Stiftelsen Oktogonen	10,29
Mats Guldbbrand	Ägargruppen Lundberg	2,39
Bo Selling	Alecta	1,34
Anders Nyrén, styrelseordförande		

Anders Nyberg, Mats Guldbbrand och Bo Selling är oberoende i förhållande till banken och bankledningen. Mats Guldbbrand och Bo Selling är oberoende i förhållande till bankens större aktieägare. Uppgifter om valberedningens sammansättning har funnits tillgängliga på bankens webbplats sedan den 25 september 2013.

Valberedningens uppgift är att inför årsstämman den 26 mars 2014 ta del av styrelsens utvärdering av sitt arbete. Därutöver ska valberedningen lämna förslag på val av ordförande under årsstämman, förslag på ordförande och övriga ledamöter i styrelsen, styrelsearvode till ordföranden och övriga ledamöter samt ersättning för utskottsarbete samt val av och arvode till revisorer.

Valberedningen beaktar i sitt arbete frågor om mångfald, inklusive könsfördelning, i styrelsen. Valberedningen strävar efter en jämn könsför-

delning. Andelen kvinnor i bankens styrelse uppgår till 27 procent och andelen ledamöter av annan nationalitet än där Handelsbanken har sitt säte, uppgår till 36 procent.

Revisorer

Stefan Holmström är huvudansvarig revisor för KPMG AB i Handelsbanken och sedan 2008 ordförande i revisorskollegiet i Handelsbanken. Holmström har varit auktoriserad revisor sedan 1975. Han är även revisor i Länsförsäkringar AB, Svenska Rymdaktiebolaget, Proffice AB och Fastighetsaktiebolaget Norrporten. Holmström är född 1949.

Erik Åström har varit auktoriserad revisor sedan 1989 och är sedan 2008 huvudansvarig revisor för Ernst & Young AB i Handelsbanken. Härutöver är Åström revisor i bland annat Nasdaq OMX Holding AB, AB Svensk Exportkredit, Hemtex AB och Skistar AB. Åström är född 1957.

STYRELSE

Sedan aktieägarna på årsstämman 2013 utsett Anders Nyrén till styrelsens ordförande, utsågs Fredrik Lundberg och Sverker Martin-Löf till vice ordföranden på det konstituerande styrelsesammanträdet i anslutning till årsstämman. Styrelsen utsåg samtidigt ledamöter i kreditkommittén, revisionsutskottet och ersättningsutskottet. Uppgifter om styrelsen lämnas på sidorna 60–61.

Styrelsens sammansättning

Styrelsen består av elva ledamöter. Vid styrelseval föreslår valberedningen ledamöterna. I valberedningen ingår Stiftelsen Oktogonen som också föreslår två av ledamöterna i valberedningens förslag.

Styrelsens ledamöter har en bred och omfattande erfarenhet från näringslivet och huvuddelen av ledamöterna är eller har varit verkställande direktörer i större företag och flertalet upprätthåller andra uppdrag som ledamöter i styrelser för större företag. Deras branschkunande sträcker sig över ett stort område från till exempel traditionell industriverksamhet till telekom. Se även sidorna 60–61. Flera ledamöter har arbetat i bankens styrelse under lång tid och är väl förtrogna med bankens verksamheter.

Ledamöternas oberoende

Svensk kod för bolagsstyrning innehåller bestämmelser om att majoriteten av de bolagsstämmodvalda ledamöterna ska vara oberoende i förhållande till banken och bankledningen, samt att minst två av de oberoende ledamöterna ska vara oberoende även i förhållande till aktieägare som kontrollerar tio procent eller mer av aktier eller röster i banken. Valberedningen fann inför årsstämman 2013 – efter en samlad bedömning av varje ledamöts förhållande till banken, bankledningen och större aktieägare – att åtta ledamöter var oberoende i förhållande till banken och bankledningen samt att fem av dem var oberoende även i förhållande till större aktieägare. Inför årsstämman 2014 har valberedningen gjort en förnyad bedömning av oberoenden och funnit att tre ledamöter är anställda i banken och

således beroende i förhållande till banken. Två av de anställda ledamöterna (Tommy Bylund och Charlotte Skog) är även beroende i förhållande till Stiftelsen Oktogonen som är en större ägare. Den tredje av de anställda ledamöterna, Pär Boman, arbetar i banken som verkställande direktör och är även beroende i förhållande till AB Industrivärden, som är en större ägare i banken där Pär Boman är styrelseledamot. Därtill anses Jan Johansson och Anders Nyrén vara beroende i förhållande till banken eftersom de är verkställande direktörer i Svenska Cellulosa AB SCA respektive AB Industrivärden samtidigt som bankens verkställande direktör Pär Boman är styrelseledamot i båda bolagen. Anders Nyrén är även beroende i förhållande till större ägare (AB Industrivärden).

Valberedningens bedömning av oberoendeförhållanden för föreslagna ledamöter inför årsstämman 2014

Namn	Oberoende i förhållande till banken och bankledningen	Oberoende i förhållande till större aktieägare
Anders Nyrén		
Fredrik Lundberg	•	
Sverker Martin-Löf	•	
Jon Fredrik Baksaas	•	•
Jan Johansson		•
Ole Johansson	•	•
Bente Rathe	•	•
Pär Boman		
Tommy Bylund		
Charlotte Skog		

Inför valberedningens förslag har Lone Fønss Schrøder meddelat att hon inte står till förfogande för omval.

Styrelsearbetets grunder

De grundläggande bestämmelserna om kompetensfördelningen mellan styrelse, styrelsens utskott, ordförande, verkställande direktör och internrevision kommer till uttryck i styrelsens arbetsordning samt i styrelsens instruktioner till verkställande direktören och till chefen för Centrala revisionsavdelningen.

Styrelseordförande

Av styrelsens arbetsordning framgår bland annat att ordföranden ska se till att styrelsens arbete bedrivs effektivt och att styrelsen fullgör sina skyldigheter. I detta ligger att organisera och leda styrelsens arbete samt skapa bästa möjliga förutsättningar för dess arbete. Dessutom ska ordföranden se till att styrelsens ledamöter löpande uppdateras och fördjupar sina kunskaper om banken och att nya ledamöter får lämplig introduktion och utbildning. Ordföranden ska stå till förfogande som rådgivare och diskussionspartner till verkställande direktören men också bereda styrelsens utvärdering av dennes arbete. Till ordförandens uppgifter hör också att vara ordförande i kreditkommittén och ersättningsutskottet samt att vara ledamot i revisionsutskottet. Därutöver är det ordförandens uppgift att se till att styrelsens arbete utvärderas varje år. Styrelseutvärderingen sker genom samtal med varje ledamot och vissa år besvarar ledamöterna också en särskild enkät. Ordföranden ansvarar också för kontaktarna med de större ägarna i ägarfrågor och har som ordförande i bankens pensionsstiftelse, pensionskassa

samt personalstiftelse även ett övergripande ansvar för de ägarfrågor som är förknippade med aktieinnehaven i dessa. I styrelsen förekommer i övrigt ingen annan arbetsfördelning än vad som följer av arbetet i styrelsens utskott.

Utskottsarbete

Kreditkommittén

Kreditkommittén hade åtta ledamöter, styrelsens ordförande (Anders Nyrén, som även är ordförande i kommittén), de två vice ordförandena (Fredrik Lundberg och Sverker Martin-Löf), verkställande direktören (Pär Boman), chefen för Centrala kreditavdelningen (Lars Kahlund), samt tre av styrelsen utsedda styrelseledamöter (Tommy Bylund, Ole Johansson och Bente Rathe).

Kreditkommittén sammanträder i regel en gång i månaden för beslut i kreditärenden över viss limitnivå och som inte på grund av ärendets betydelse ska avgöras av styrelsen i sin helhet. Regionbankscheferna, chefen för Handelsbanken International och chefen för Large Corporates föredrar ärenden från de egna enheterna och deltar som åhörare till övriga ärenden, vilket ger dem en god bild av styrelsens syn på risk. Kreditärenden som beslutas av styrelsen i sin helhet föredras av chefen för Centrala kreditavdelningen. Kreditinstruktionen medger att verkställande direktören och chefen för Centrala kreditavdelningen fattar beslut i kreditärende mellan sammanträden, om dröjsmål med beslut skulle innebära olägenhet för banken eller kredittagaren.

Kreditkommittén har under 2013 haft elva sammanträden.

Revisionsutskottet

Revisionsutskottet bestod av styrelsens ordförande (Anders Nyrén) och två av styrelsen utsedda styrelseledamöter (Sverker Martin-Löf och Lone Fønss Schrøder). De senare är oberoende i förhållande till banken och bankledningen. Lone Fønss Schrøder är även oberoende i förhållande till större ägare. Ordförande i utskottet är Sverker Martin-Löf.

Revisionsutskottets arbetsuppgifter omfattar bland annat följande:

- övervaka den finansiella rapporteringen, effektiviteten i bankens interna kontroll, internrevision och riskhanteringssystem
- fastställa en revisionsplan för internrevisionsens arbete
- ha regelbunden kontakt med externrevisorerna. Dessa rapporterar till utskottet om viktiga omständigheter som framkommit vid den lagstadgade revisionen, särskilt om brister i den interna kontrollen av den finansiella rapporteringen
- beakta rapporter från internrevision, compliance och den oberoende riskkontrollen.

Utskottet sammanträder i regel fem gånger om året, normalt i samband med kvartals- och årsrapporter. Föredragande är verkställande direktören, CFO, chefen för Centrala revisionsavdelningen samt huvudrevisorerna från de revisionsbolag årsstämman utsett till revisorer.

Revisionsutskottet har under 2013 haft fem sammanträden.

Ersättningsutskottet

Ersättningsutskottet bestod av styrelsens ordförande (Anders Nyrén, som även är ordförande i utskottet) och två av styrelsen utsedda styrelseledamöter (Jan Johansson och Bente Rathe). Bente Rathe är oberoende i förhållande till banken och bankledningen. Denna sammansättning utgör en avvikelse från Svensk kod för bolagsstyrning. Avvikelsen motiveras på sidan 52 under rubriken Bolagsstyrning i Handelsbanken.

Ersättningsutskottet bereder bland annat ersättningsärenden som ska beslutas av styrelsen och årsstämman. Sedan aktieägarna på årsstämman beslutat om riktlinjer för ersättningsvillkor till verkställande direktören och de vice verkställande direktörerna, beslutar styrelsen i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter om ersättning till verkställande direktören, de vice verkställande direktörerna och ansvariga för kontrollfunktionerna compliance, internrevision och riskkontroll.

Ersättningsutskottet har under 2013 haft åtta sammanträden.

Styrelsens arbete 2013

Styrelsen har under året haft nio sammanträden inklusive ett längre strategimöte.

Styrelsearbetet följer en struktur med fasta och återkommande ärenden i huvudsak enligt följande:

Ärende	När
Konstituering och bolagsstyrningsdokument	efter årsstämman
Ramar för uppläning	minst en gång per år
Strategi	--
VD:s instruktioner och riktlinjer	--
Operativa risker	halvårsvis
Compliancerisken (i revisionsutskottet)	--
Koncernrisken (i revisionsutskottet)	--
Antagande av intern kapitalutvärdering	årligen
Uppföljning av intern kapitalutvärdering	kvartalsvis
Limiter för finansiella risker	årligen
Uppföljning av finansiella risklimiter	varje sammanträde
Kreditförluster och kreditrisker	kvartalsvis
Årsbokslut	februari
Delårsrapport	april, juli och oktober
Utvärdering av styrelsens arbete	årligen
Utvärdering av VD	--
Personalutveckling och chefsförsörjning	--
Lönerevision för koncernledningen och huvudsansvariga för kontrollfunktionerna	--
Utvärdering av riskberäkningsmetoder (i revisionsutskottet)	--
Förslag till årsstämman	inför årsstämman
Extern revisionsrapport	--
Internrevisionsrapport	--
Fråga om avsättning till Oktogonen	--
Affärsläget	varje sammanträde
Rapportering av kreditärenden	--
Beredning av bolagsstyrningsdokument	februari

Därutöver rapporteras vad som förekommit på utskottens sammanträden på det styrelsesam-

mantråde som följer närmast efter respektive utskottssammantråde.

BANKENS LEDNING

Verkställande direktör

Pär Boman är verkställande direktör sedan april 2006. Pär Boman är född 1961 och har arbetat i Handelsbanken sedan 1991. År 1998 inträdde Pär Boman i bankledningen som vice verkställande direktör och chef för Regionbanken Danmark och därefter för Handelsbanken Markets. Pär Boman har både ingenjör- och ekonomexamen. Eget och närstående innehav av aktier i banken uppgår till 11 892 aktier, varav 5 892 indirekt via resultatandelssystemet Oktogonen. Därutöver har Pär Boman ett innehav av personalkonvertibler om nominellt 8,32 miljoner kronor med en konverteringskurs om 235,98 kronor, motsvarande 35 249 aktier.

Koncernledning och koncernledningsstruktur

Verksamheten bedrivs i mycket stor utsträckning i moderbolaget och av främst legala skäl även i dotterbolag, såväl i Sverige som i flera andra länder. Koncernledningen består av ledningen för kontorsrörelsen, affärsområden, centrala avdelningar och staber.

Handelsbanken arbetar sedan lång tid med en decentraliserad modell, där så gott som alla viktiga affärsbeslut tas på de lokala bankkontoren, nära kunden. Kontorsrörelsen är geografiskt organiserad i regionbanker: sex i Sverige, fyra i Storbritannien, en i respektive Danmark, Finland, Norge samt i Nederländerna. Tillsammans utgör dessa länder bankens hemmarknader. Regionbankerna i Storbritannien (UK) har samordnats under chefen för UK. Kontorsrörelsen utanför hemmarknaderna leds av chefen för Handelsbanken International.

Varje regionbank leds av en regionbankschef, som ingår i koncernledningen. I koncernledningen ingår även chefen för Handelsbanken International och chefen för UK.

Regionbankscheferna i Danmark, Norge, Finland och Nederländerna, samt chefen för UK och landscheferna inom Handelsbanken International ansvarar gentemot myndigheterna i respektive värmland för all verksamhet banken och dess dotterbolag bedriver i landet.

I Handelsbanken finns det fyra affärsområden, Handelsbanken Capital Markets, Stadshypotek, Handelsbanken Direkt samt Skog och lantbruk, vilkas chefer ingår i koncernledningen.

I Handelsbanken Capital Markets ingår invest- mentbankingverksamhet. Där ingår också kapitalförvaltning samt verksamhet inom pension och försäkring. I affärsområdet ingår även dotterbolagen Handelsbanken Fonder och Handelsbanken Liv. Banken har också samlat en grupp specialister inom Large Corporates för att ge de största internationella företagskunderna bästa möjliga service. Large Corporates samverkar med Handelsbanken Capital Markets. I affärsområdet Stadshypotek ingår dotterbolaget Stadshypotek AB i vilket bolån och annan fastighetsfinansiering bedrivs. Affärsområdet Skog och lantbruk ansvarar för bankens kunderbjudande till skog-

och lantbrukskunder. Handelsbanken Direkt har det övergripande ansvaret för ett urval av bankens standardiserade tjänster, bland annat korttjänster samt in- och utlåningsprodukter. Därutöver har Handelsbanken Direkt ansvaret för kundmötesplatserna utanför det fysiska bankkontoret, som till exempel internet, mobil och telefon. I affärsområdet ingår även finansbolagsrörelsen, som bedrivs inom dotterbolaget Handelsbanken Finans AB. Varje affärsområde har ett koncernövergripande ansvar för sina produkter och tjänster.

I koncernledningen finns slutligen olika delar av bankens centrala avdelningar och staber representerade, till exempel avdelningarna för bolagsstyrning och myndighetskontakter, finans och ekonomi, information, infrastruktur, IT, juridik, kredit samt personal.

Banken tillämpar ett något vidare koncernledningsbegrepp än vad som anses ingå i aktiebolagslagens regler om ledande befattningshavare. Detta innebär att personkretsen i koncernledningen som redovisas på sidorna 62–63 i bolagsstyrningsrapporten är vidare än den personkrets som ingår i begreppet ledande befattningshavare i not K8 på sidorna 104–107.

Ansvaret och befogenheter har i stor utsträckning tilldelats enskilda befattningshavare, snarare än grupper och kommittéer. Det innebär att koncernledningen och ledningsgrupperna i regionbanker och avdelningar är samrådsorgan och inte beslutsorgan. Dock förekommer kollektiva beslut för sådana kreditbeslut som fattas i kreditkommittéer. Vid sådana beslut krävs dessutom enighet hos kommittéernas ledamöter.

Uppgifter om koncernledningen framgår på sidorna 62–63.

RAMVERK FÖR KONTROLL

Verksamhetens interna kontroll

Ansvaret för intern kontroll har delegerats från verkställande direktören till chefer som är direkt underställda verkställande direktören, vilka ansvarar för den interna kontrollen inom sina respektive enheter. Dessa chefer har i sin tur delegerat ansvaret för internkontrollen inom kontoret respektive avdelningen till kontorschefer och avdelningschefer. Ansvaret innebär att det ska finnas ändamålsenliga instruktioner och rutiner för verksamheten och att efterlevnaden av dessa rutiner ska följas upp regelbundet. Ansvaret för den interna kontrollen och regel- efterlevnaden är således en integrerad del av chefsansvaret på alla nivåer i banken.

Internrevision

Långt innan externa krav på internrevision infördes har banken haft en från linjeorganisationen fristående internrevisionsfunktion till sitt förfogande. Organisationen har centralt och regionalt placerade internrevisorer. De regionala internrevisionsavdelningarna ingår i den Centrala revisionsavdelningen som utgör en sammanhållen internrevisionsfunktion. Revisionsavdelningen består av cirka 100 medarbetare. Chefen för Centrala revisionsavdelningen utses av och rapporterar till styrelsen. Internrevisionsfunktionen är således styrelsens kontrollorgan. Den valda

organisationen och den långa traditionen gör att internrevisionen har den auktoritet och den integritet som fordras för att de av årsstämman valda revisorerna ska kunna förlita sig på åtgärder och uppgifter från internrevision.

Internrevisionen har i uppdrag att självständigt och oberoende granska Handelsbankskoncernens verksamhet och redovisning. I granskningen ingår att utvärdera och verifiera bankens processer för riskhantering, intern kontroll och bolagsstyrning. Uppdraget grundas på en av styrelsen fastställd policy och utförs utifrån en riskbaserad metodik i enlighet med internationellt accepterade normer utgivna av IIA (The Institute of Internal Auditors). Planerade revisionsuppgifter dokumenteras varje år i en revisionsplan som på styrelsens vägnar fastställs av styrelsens revisionsutskott. Slutsatsen av internrevisionens granskning, de åtgärder som ska vidtas och statusen avseende dessa, avrapporteras löpande till revisionsutskottet och varje år till styrelsen i sin helhet.

Internrevisionen är regelbundet föremål för oberoende extern kvalitetsutvärdering. Därutöver gör bankens externa revisorer årligen en kvalitetsutvärdering av internrevisionens arbete.

Compliance (regelefterlevnad)

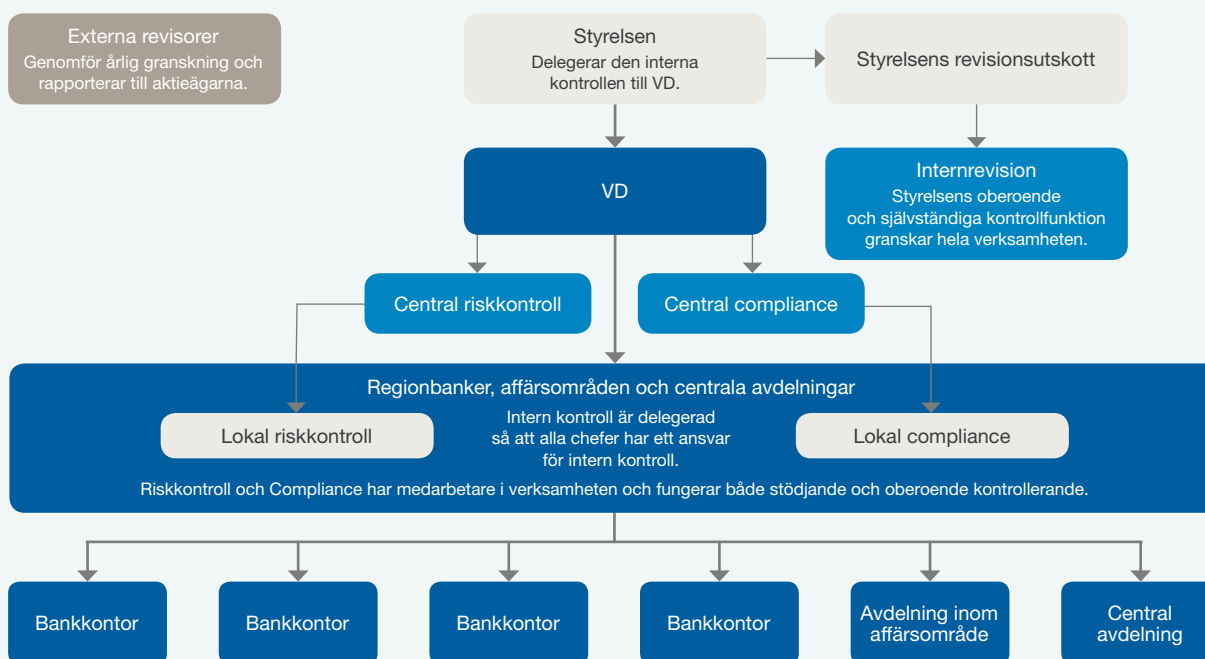
Regelefterlevnad är ett ansvar för alla i koncernen. Inrättandet av compliancefunktioner centralt, för regionbanker, affärsområden och centrala avdelningar samt för varje land där banken är verksam, fritar inte någon medarbetare från ansvaret att följa de externa och interna regler som gäller för verksamheten. Regelverken är emellertid ofta komplicerade och den enskilde medarbetarens erfarenhet kan ibland vara begränsad. Därför är möjligheten till vägledning väsentlig för att undvika misstag. Compliancefunktionen ska följa upp och aktivt kontrollera att lagar, förordningar och interna regler samt god sed och god standard efterlevs inom Handelsbankskoncernens verksamhet. I sin stödjande roll ska funktionen ge råd och stöd till ansvariga för verksamheten samt även biträda vid utformningen av interna regler och informera om nya och ändrade regler för verksamheten.

Central compliance är en självständig enhet med det funktionella ansvaret för compliancefrågor i koncernen. Verkställande direktören utser chefen för Central compliance. Chefen för compliancefunktionen rapporterar till verkställande direktören om regelefterlevnaden i koncernen varje kvartal. Två gånger om året lämnas en rapport direkt till styrelsens revisionsutskott om regelefterlevnaden i koncernen. Dessutom rapporteras väsentliga iakttagelser löpande till verkställande direktören.

Riskkontroll

Banken präglas av en tydlig ansvarsfördelning där varje del av affärsverksamheten bär det fulla ansvaret för att riskerna hanteras. Det finns en lokal riskkontroll i varje regionbank och inom de olika affärsområdena, vilka bland annat kontrollerar att riskerna ligger inom limit och är korrekt värderade. Den lokala riskkontrollen gör riskanalyser och kontrollerar att affärer inte utförs på ett sätt som medför oönskade risker. Den lokala

Förenklad illustration av kontroll i Handelsbanken

riskkontrollen rapporterar till verksamhetens ledning och till den centrala riskkontrollen.

Den centrala riskkontrollen identifierar, mäter, analyserar och rapporterar koncernens alla väsentliga risker. Den övervakar också att riskerna och riskhanteringen lever upp till bankens låga risktolerans och att ledningen har tillförlitliga underlag om riskerna för att agera vid kritiska situationer. Vidare har den centrala riskkontrollen ett funktionellt ansvar för den lokala riskkontrollen.

Chefen för den centrala riskkontrollen rapporterar direkt till verkställande direktören. Information lämnas även löpande till CFO. Chefen för den centrala riskkontrollen rapporterar regelbundet till styrelsens revisionsutskott och ersättningsutskott. Styrelsen hålls kontinuerligt informerad om väsentliga risker i banken. Den centrala riskkontrollen har också hand om bankens omfattande riskrapportering till tillsynsmyndigheter.

En mer utförlig beskrivning av bankens riskhantering framgår i not K2 på sidorna 78–101 samt i bankens så kallade Pelare 3-rapport. Där beskrivs också den roll som Handelsbankens kreditprocess, och särskilt Centrala kreditavdelningen, spelar i bankens kreditriskhantering.

POLICYDOKUMENT

Nedan sammanfattas i korthet de policydokument som styrelsen i Handelsbanken beslutat om.

Kreditpolitik

Kredit får endast beviljas om kredittagaren på goda grunder kan förväntas fullgöra förbindelsen. Krediter ska normalt vara säkerställda. Banken strävar efter att dess historiskt låga kreditförlustnivå i förhållande till andra banker ska bestå och därmed bidra till bankens lönsamhetsmål samt till att bibehålla en god finansiell ställning.

Policy för oberoende riskkontroll

Banken har en central och oberoende riskkontrollfunktion med ansvar för att på aggregerad nivå identifiera, mäta, analysera och rapportera alla väsentliga risker. Den centrala riskkontrollfunktionen är underställd verkställande direktören.

Policy för operativa risker

Operativa risker ska hanteras så att koncernens operativa förluster förblir små, både i jämförelse med tidigare inträffade förluster och med andra bankers förluster. Ansvar för operativa risker är en integrerad del i chefsansvaret i hela koncernen.

Kapitalpolicy

Kapitalplaneringen ska säkerställa att banken vid var tid har tillgängliga finansiella resurser för att täcka de risker som kan leda till oväntade förluster (se riskavsnitt i not K2 på sidorna 78–101). Den ska säkerställa att kapitalet täcker det legala minimikapitalkravet med fastställd säkerhetsmarginal. Bankens kapitalsituation ska också stödja en fortsatt hög rating hos de viktigaste ratinginstituten.

Finanspolicy

Koncernens upplåning ska vara väl diversifierad avseende marknad, valuta och löptid. Styrelsen fastställer ramar för upplåningen. Banken ska under stressade förhållanden ha en tillräcklig likviditetsreserv för att under fastställd tidsperiod kunna fortsätta sin rörelse utan nyupplåning på de finansiella marknaderna.

Finansiell riskpolicy

Med finansiella risker avses marknadsrisker och likviditetsrisker. Marknadsriskerna delas i sin tur in i ränterisker, aktiekursrisker, valutakursrisker och råvaruprisrisker. Bankens marknadsrisk

ska vara låga och normalt endast förekomma som ett naturligt led i kundaffärer. Styrelsen fastställer mätmetoder och övergripande limiter för finansiella risker samt ålägger verkställande direktören att organisera en oberoende riskkontrollfunktion som anslås tillräckliga resurser.

Informationspolicy

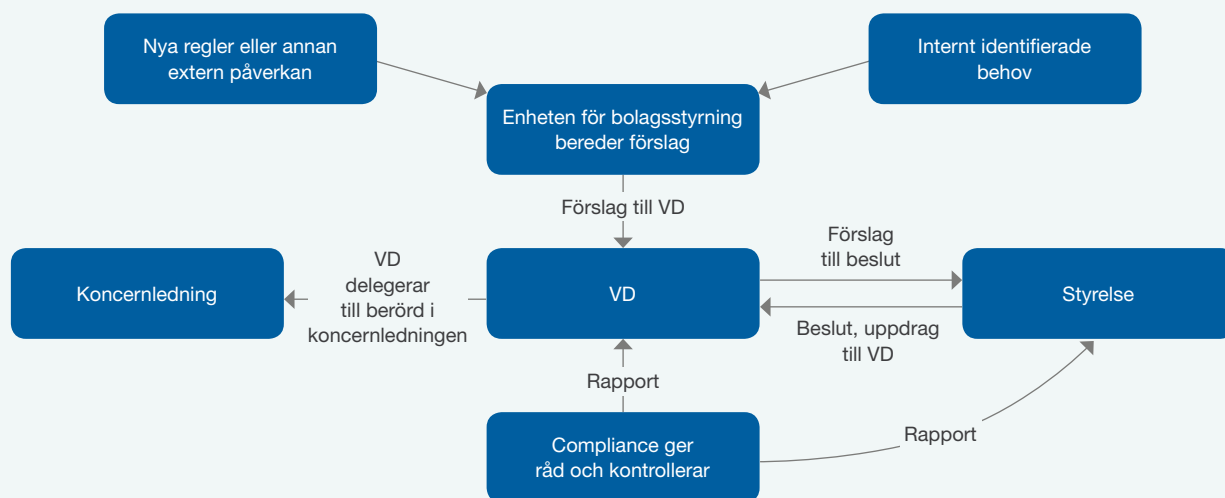
Bankens information ska vara korrekt, saklig och lättbegriplig. Den ska präglas av respekt för mottagaren och lämnas i rätt tid och på rätt sätt. Informationen ska stärka bankens varumärke och förtroende hos kunder, kapitalmarknaden och samhället i övrigt. Den information som lämnas till aktiemarknaden ska vara korrekt, relevant och tillförlitlig samt i enlighet med börsens regler. Offentliggörande av information ska ske så snart som möjligt och samtidigt till börsen, investerare, analytiker, nyhetsbyråer och övriga media. Vid presskonferenser och kapitalmarknadsdagar bjuds normalt media och analytiker in samtidigt.

Etiska riktlinjer

Anställda i banken ska uppträda så att förtroendet för banken upprätthålls. All verksamhet i banken ska präglas av hög etisk standard. Ekonomisk rådgivning ska utgå från kundens behov. Intressekonflikter ska identifieras och hanteras på ett för berörda parter rimligt sätt. Vid tvekan om vad som är etiskt godtagbart ska frågan diskuteras med närmaste chef. Diskriminering på grund av exempelvis kön eller religion får inte förekomma.

Bankens etiska riktlinjer är tillgängliga för alla på bankens webbplats handelsbanken.se/csr. Där finns mer information om bland annat Handelsbanken i samhället, socialt ansvarstagande och miljöarbete.

Tillkomst och uppföljning av bolagsstyrningsdokument

Bilden visar en översikt över processen för att ta fram och följa upp bolagsstyrningsdokument, som till exempel policydokument från styrelsen. Det kan vara extern påverkan, bland annat nya regelverk eller interna behov som leder till att en policy behöver tas fram eller förändras. Bolagsstyrningsenheten ser till att policyn tas fram och därefter lämnas ett förslag till verkställande direktören, som föreslår styrelsen att anta policyn. Verkställande direktören ser till att den beslutade policyn implementeras och kan delegera den uppgiften till berörd i koncernledningen. Centrala complianceavdelningen har till uppgift att följa upp att dessa policydokument efterlevs i organisationen.

Policy för hantering av frågor om intressekonflikter och åtgärder mot mutor och otillbörlig påverkan

Intressekonflikter är en naturlig del i en affärsdrivande verksamhet vilket innebär att denna typ av konflikter kan uppkomma inom bankens verksamhetsområde. Det åligger varje enhetschef i banken att löpande i sin verksamhet identifiera eventuella intressekonflikter. Identifieras en intressekonflikt ska ansvarig enhetschef i första hand se till att kundens intressen inte påverkas negativt. Är det inte möjligt ska kunden informeras om intressekonflikten.

Anställda i banken ska i all sin verksamhet i banken och vid utförande av andra uppdrag uppträda så att förtroendet för banken upprätthålls och därför inte medverka vid handlingar som kan innebära muta eller annan otillbörlig påverkan. I den dagliga verksamheten ska även den så kallade Näringslivskoden från Institutet Mot Mutor beaktas.

Policy om ersättning och lämplighetsbedömning

Banken är i vissa länder part i kollektivavtal om generella anställningsvillkor under anställningstiden och om pensionsvillkor efter uppnådd pensionsålder. Ersättning för utfört arbete fastställs individuellt för varje medarbetare. Ersättning utgår normalt i form av fast lön, sedvanliga löneförmåner och avsättning till pension. Lön fastställs lokalt i enlighet med bankens decentraliserade arbetssätt och revideras en gång per år.

Lämplighetsbedömningar vid val av styrelseledamöter till bankens dotterbolag utförs av Centrala personalavdelningen som även utför lämplighetsbedömning inför beslut om tillsättning av medlemmar i koncernledningen.

En mer utförlig beskrivning av ersättningsprinciper i Handelsbanken finns på sidan 58 och i not K8 på sidorna 104–107.

Policy för pensioner

Pensionsförmåner är en del av den totala ersättningen till bankens medarbetare. Den totala ersättningen ska vara marknadsanpassad. Pensionsvillkoren i de länder där banken bedriver verksamhet ska vara konkurrenskraftiga samt anpassade efter lagstiftning och regelverk i enlighet med de förutsättningar som gäller för respektive land.

Policy för intern revisionsverksamhet

Internrevisionen ska utvärdera koncernens effektivitet och ändamålsenlighet avseende processer för riskhantering, intern styrning och kontroll. Revisionen ska självständigt och oberoende granska koncernens verksamhet och redovisning, att väsentliga risker identifieras och hanteras tillfredsställande och att väsentlig finansiell information är tillförlitlig, korrekt och lämnas i tid. Internrevision ska rapportera till styrelsen och dess revisionsutskott.

Policy för hantering och rapportering av händelser av väsentlig betydelse

Händelser av väsentlig betydelse ska rapporteras till Finansinspektionen. Här avses händelser som kan äventyra bankens stabilitet eller skyddet för kunders tillgångar. Ingen sådan händelse inträffade under året.

Policy för bankens utnyttjande av externrevisorernas tjänster

Om de revisorer som valts på årsstämman anlitas för andra uppdrag än revision och därmed sammanhängande uppdrag, fordras

att särskilda instruktioner från verkställande direktören följs. Dessutom ska det rapporteras till revisionsutskottet.

Policy för compliance (regelefterlevnad)

Regelefterlevnad innebär efterlevnad av lagar, förordningar, myndigheters föreskrifter och interna regler samt god sed eller god standard. Compliancefunktionen ska med ett riskbaserat arbetssätt såväl stödja som kontrollera regelefterlevnad och rapporterar till styrelsens revisionsutskott och verkställande direktören. Se även sidan 55.

Policy för klagomålshantering

Kundansvarigt kontor ansvarar för att ta emot och hantera kundklagomål. Klagomål ska handläggas skyndsamt, seriöst och i dialog med kunden, med beaktande av gällande regler för det som klagomålet gäller.

Policy för anställdas värdepappers- och valutaaffärer

Policyn, som omfattar samtliga anställda i Handelsbankskoncernen, både fast och tillfälligt anställda, närstående samt uppdragstagare, har till syfte att förhindra att någon som omfattas av policyn gör egna värdepappersaffärer som innebär marknadsmissbruk, missbruk av eller otillbörligt röjande av konfidentiell information enligt de regler som gäller för banken och anställda enligt gällande lagstiftning, myndighetsföreskrifter och frivilliga överenskommelser.

Redovisningspolicy

Policyn tillämpas på bankens redovisningsfunktion. Bankens räkenskaper samt finansiella rapportering ska upprättas i enlighet med bestämmelserna i bokföringslagen och god

redovisningssed i Sverige samt tillämpliga lagar och internationella standarder för finansiella rapporter. Utländska verksamheter ska utöver koncernens regler även upprätta bokföring i enlighet med det regelverk som är tillämpligt i det land där de är bokföringsskyldiga.

Policy om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Policyn är baserad på lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Banken ska inte medverka i affärer som misstänks ha en koppling till brottslig verksamhet eller som de anställda inte förstår innebörden av.

Policy för uppdragsavtal

När banken lägger ut verksamhet som är tillståndspliktig, eller annan verksamhet som har naturligt samband med bankens verksamhet, på någon annan regleras detta av policyn för uppdragsavtal.

Banken eller dess dotterbolag ansvarar alltid för att den verksamhet som lagts ut drivs i enlighet med de tillstånd som kan vara kopplade till verksamheten.

ERSÄTTNINGSPRINCIPER I HANDELSBANKEN

Bankens principer för ersättningar till anställda har legat fast under lång tid. Handelsbanken har generellt en låg risktolerans och anser att fast ersättning bidrar till en sund verksamhet vilket därför ska tillämpas som huvudregel. Rörlig ersättning ska tillämpas med försiktighet och förekommer endast i begränsad omfattning. Från den 1 mars 2011 gäller Finansinspektionens föreskrifter om ersättningsystem i kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag med tillstånd för diskretionär portföljförvaltning (FFFS 2011:1) vilka är en vidareutveckling av tidigare föreskrifter. Föreskrifterna innehåller bland annat särskilda regler för anställda som erhåller rörlig ersättning och som kan påverka risknivån i ett institut. Föreskrifterna omfattar även bestämmelser om uppskjuten ersättning.

Här följer en samlad redogörelse för bankens grundläggande principer för fast och rörlig ersättning. Övriga uppgifter om ersättning som banken lämnar i enlighet med gällande föreskrifter framgår av not K8 på sidorna 104–107. Där lämnas även uppgifter om belopp avseende löner, pensioner och andra förmåner samt lån till ledande befattningshavare.

Grundläggande ersättningsprinciper

Banken är i Sverige och i vissa andra länder part i kollektivavtal om generella anställningsvillkor under anställningstiden och pensionsvillkor efter uppnådd pensionsålder.

Bankens lönepolitik syftar till att bankens konkurrenskraft och lönsamhet ska utvecklas positivt och att banken ska attrahera, behålla och utveckla kompetenta medarbetare samt att säkerställa en väl fungerande kompetensutveckling och chefsförsörjning. En god lönsamhets- och produktivitet utveckling i banken skapar förutsättningar för en

positiv löneutveckling för bankens medarbetare.

Ersättning för utfört arbete fastställs individuellt för varje medarbetare och utgår i form av fast kontant lön, sedvanliga löneförmåner och avsättning till pension. Lönesättningen i Handelsbanken sker lokalt. Lönen fastställs i lönesamtal mellan medarbetaren och dennes chef. Denna ordning har tillämpats med stor framgång under många år och innebär att chefer på alla nivåer regelbundet deltar i löneprocessen och tar ansvar för bankens lönepolitik och den egna enhetens personalkostnadsutveckling.

Lönen baseras på i förväg kända lönegrundande faktorer: arbetets art och svårighetsgrad, kompetens, prestationsförmåga och uppnådda arbetsresultat, ledarskap för de som har utvecklingsansvar för medarbetare, utbud och efterfrågan på marknaden och som bärare av bankens kultur.

Principen om enbart fast lön gäller för mer än 97 procent av koncernens anställda och tillämpas undantagslöst för ledande befattningshavare, alla som beslutar i bankens kreditgivning och anställda inom bankens kontrollfunktioner.

Principer för ersättning till ledande befattningshavare

Aktieägarna beslutar på årsstämman om riktlinjer för ersättning till verkställande direktören och de vice verkställande direktörerna. Beträffande årsstämmans riktlinjer för 2013 hänvisas till avsnittet om Årsstämman 2013 på sidan 53.

I Handelsbanken beslutar styrelsen om ersättning till verkställande direktören och de vice verkställande direktörerna, tillsammans 18 personer (per den 31 december 2013). Styrelsen beslutar också om ersättning till de huvudansvariga för kontrollfunktionerna compliance, interrevision och riskkontroll.

Ersättning till verkställande direktören och de vice verkställande direktörerna utgår endast i form av fast lön, sedvanliga förmåner som till exempel tjänstebil och avsättning till pension. Som en del av ersättningen kan Handelsbanken även tillhandahålla en bostad efter särskilt beslut från styrelsen. Rörlig ersättning förekommer inte. Det finns inte heller avtal om avgångsvederlag. Uppsägningstiden från befattningshavarens sida är sex månader och från Handelsbankens sida högst tolv månader, eller, om banken säger upp avtalet senare än fem år efter inträde i gruppen ledande befattningshavare, högst 24 månader.

För befattningshavare som kvarstår i tjänst efter ordinarie pensionsålder gäller en ömse-sidig uppsägningstid om högst sex månader.

Ledande befattningshavare erhåller tilldelning i Handelsbankens resultatandelssystem Oktogonen på samma villkor som alla andra anställda i banken.

Ytterligare information om ersättning till ledande befattningshavare framgår i not K8 på sidorna 104–107.

Externa arvoden från exempelvis styrelseuppdrag i andra bolag för bankens räkning ska betalas in till banken.

Inför årsstämman 2014 föreslår styrelsen riktlinjer för ersättningar och andra anställ-

ningsvillkor till ledande befattningshavare med i huvudsak oförändrat innehåll, men med ett ytterligare villkor som innebär att Handelsbanken ska hålla ledande befattningshavare skadeslösa för den händelse de påförs en administrativ sanktionsavgift enligt de nya regler som föreslås träda ikraft under 2014. Riktlinjerna ska inte påverka sådan ersättning till ledande befattningshavare som bestämts tidigare. Den krets av befattningshavare som riktlinjerna omfattar är verkställande direktören och vice verkställande direktörer.

Rörlig ersättning

I Handelsbanken beslutar styrelsen om ersättningspolicy. Ersättningspolicyns huvudprincip är att ersättning ska utgå som fast ersättning. Policyn medger dock att rörlig ersättning kan utgå, men då fordras särskilt beslut från verkställande direktören. I ersättningsutskottets beredning av styrelsens ersättningspolicy har såväl chefer för berörda sakområden som ansvariga för riskkontroll och compliance deltagit.

Rörlig ersättning förekommer i mycket begränsad utsträckning och endast inom affärsområdet Handelsbanken Capital Markets och i det engelska dotterbolaget Heartwood. Rörlig ersättning tillämpas inte heller för bankens ledning eller för någon anställd som fattar beslut om krediter eller limiter. Medarbetare som själv eller tillsammans med andra har rätt att besluta om kredit-, marknads-, likviditets-, råvaru-, valuta- eller ränterisk och medarbetare som genom beslut om produktvillkor kan påverka bankens riskprofil, kan endast få fast ersättning.

Rörlig ersättning ska i Handelsbanken bland annat utformas så att den inte uppmuntrar till osunt risktagande och ryms inom bankens risktolerans samt präglas av en rimlig balans mellan fast och rörlig ersättning. Det resultat som ligger till grund för rörlig ersättning ska också vara riskjusterat. Handelsbankens ersättningspolicy beskrivs även i not K8 på sidorna 104–107. Policyn föreskriver bland annat att endast medarbetare inom enheter vars resultat byggs upp av provisioner eller sådana förmedlingsaffärer som sker utan risktagande för banken, kan få rörlig ersättning. Rörlig ersättning utgår i sådana fall kontant och utbetalningen av rörlig ersättning om 100 000 kronor eller mer ska skjutas upp med minst 40 procent i minst tre år. Uppskjuten ersättning kan bortfalla eller nedjusteras och tillfaller den berättigade först efter utgången av uppskjutandeperioden. Ingen medarbetare kan få en högre rörlig ersättning än 150 procent av sin fasta ersättning. Summan av rörliga ersättningar i koncernen kan inte bli högre än 100 procent av den sammanlagda fasta ersättningen för personer som kan få rörlig ersättning.

Under 2014 förväntas nya regler träda ikraft som förbjuder rörlig ersättning med större belopp än 100 procent av den fasta ersättningen om inte bolagsstämma medger högre rörlig ersättning. Handelsbanken kommer att anpassa sina regler för rörlig ersättning till de nya reglerna och avser inte söka bolagsstämmans medgivande till högre rörlig ersättning.

Styrelsens rapport om intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen

Redogörelsen för Handelsbankens process för intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen grundar sig på det ramverk som tagits fram av The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). Processen har utformats för att säkerställa att bankens principer för finansiell rapportering och intern kontroll efterlevs, samt att den finansiella rapporteringen är upprättad i överensstämmelse med lag, tillämpliga redovisningsstandarder och övriga krav på noterade bolag.

Kontrollmiljö

Det grundläggande för Handelsbankens interna kontroll av den finansiella rapporteringen är den kontrollmiljö som har beskrivits tidigare i bolagsstyrningsrapporten: organisationsstruktur, ansvarsfördelning, riktlinjer och styrande dokument.

Ytterligare en del av den interna kontrollprocessen är riskbedömningen – det vill säga identifiering och hantering av de risker som kan påverka den finansiella rapporteringen samt de kontrollaktiviteter som syftar till att förebygga, upptäcka och korrigera fel och avvikelser.

Riskbedömning

En viktig del av bankens riskbedömning är de självutvärderingar som årligen utförs på regionbanker, dotterbolag, centrala avdelningar och utländska enheter. Risker avseende den finansiella rapporteringen är en del av denna totalanalys.

I en självutvärdering definieras vilka händelser som utgör potentiella risker för verksamheten och därefter uppskattas sannolikheten för och konsekvenserna av varje risk. Särskild hänsyn tas till risken för oegentligheter och risken för förlust eller förskingring av tillgångar. Med utgångspunkt från självutvärderingen utformas en åtgärdsplan. Handelsbankens riskhantering i övrigt beskrivs i detalj i not K2 på sidorna 78–101.

Kontrollaktiviteter

Olika kontrollaktiviteter finns inbyggda i hela processen för finansiell rapportering.

Centrala finans- och ekonomiavdelningen ansvarar för koncernredovisning och koncernbokslut samt för ekonomiska och administrativa styrsystem. I avdelningens ansvar ingår även koncernens likviditet, internbank, kapitalbas, riskberäkningar, skatteanalys samt den koncerngemensamma myndighetsrapporteringen. Dessutom ska avdelningen säkerställa att instruktioner av betydelse för den finansiella rapporteringen görs kända och tillgängliga för berörd personal.

Inom redovisnings- och controllerorganisationen sker fortlöpande avstämningar och kontroller av redovisade belopp samt analyser av resultat- och balansräkningar.

De ekonomiansvariga på regionbanker, dotterbolag, centrala avdelningar och utländska enheter ansvarar för att kontrollaktiviteterna i den finansiella rapporteringen för deras respektive enheter är ändamålsenliga, det vill säga att de är utformade för att förebygga, upptäcka och korrigera fel och avvikelser, samt att de står i överensstämmelse med interna riktlinjer och instruktioner. Vid varje kvartalsbokslut intygar enheterna att föreskrivna periodiska kontroller och avstämningar av konton har utförts.

Inom ramen för bankens Centrala finans- och ekonomiavdelning finns en värderingskommitté med uppgift att stödja beslutsfattande inom värderings- och redovisningsfrågor. Kommittén behandlar värdering av finansiella tillgångar och skulder, inklusive derivat som värderas till verkligt värde, samt finansiella garantier. Kommittén ska säkerställa att värderingen följer externa regelverk, interna riktlinjer och gällande marknadspraxis.

En hög informationssäkerhet är en förutsättning för en god intern kontroll av den finansiella rapporteringen. Därför finns regler och riktlinjer

för att säkerställa tillgänglighet, riktighet, sekretess och spårbarhet i informationen i affärssystemen.

Som ett led i arbetet med att kvalitetssäkra den finansiella rapporteringen har styrelsen inrättat ett revisionsutskott bestående av styrelsens ordförande samt två styrelseledamöter. Utskottet behandlar kritiska redovisningsfrågor samt de finansiella rapporter som banken lämnar. Utskottet övervakar också effektiviteten i internkontrollen, internrevisionen och riskhanteringssystemen avseende den finansiella rapporteringen, se vidare under rubriken Utskottsarbete på sidan 54.

Information och kommunikation

Banken har informations- och kommunikationsvägar som syftar till att främja fullständighet och riktighet i den finansiella rapporteringen. Koncernens övergripande redovisningsinstruktion och särskilda rutinbeskrivningar för bokslutsarbetet kommuniceras till berörda medarbetare via koncernens intranät. Det system som används för finansiell rapportering omfattar hela koncernen.

Uppföljning

Internrevision, Compliance och den centralt placerade oberoende riskkontrollavdelningen samt redovisnings- och controlleravdelningarna följer upp att interna policyer, instruktioner och andra styrdokument efterlevs. Uppföljningen sker på central nivå, men också på lokal nivå – inom regionbanker, dotterbolag, centrala avdelningar och utländska enheter. I den policy som styrelsen har fastställt för internrevisionen framgår att den ska granska den interna styrningen och kontrollen. Internrevisionen beskrivs närmare på sidan 55. Koncernens informations- och kommunikationsvägar följs upp kontinuerligt för att säkerställa att dessa är ändamålsenliga för den finansiella rapporteringen.

Styrelsens ledamöter

Namn	Anders Nyrén, ordförande	Fredrik Lundberg, vice ordförande	Sverker Martin-Löf, vice ordförande	Jon Fredrik Baksaa, ledamot	Pär Boman, ledamot	Tommy Bylund, ledamot
Befattning	VD och koncernchef i AB Industrivärden	VD och koncernchef i L E Lundbergföretagen AB	Direktör	VD och koncernchef i Telenor ASA	VD och koncernchef i Handelsbanken	Bankdirektör
Utbildning	Civilekonom och MBA	Civilekonom och Civilingenjör, ekon dr hc och tekn dr hc	Tekn lic, Fil dr hc	Civilekonom och MBA	Ingenjör och ekonomexamen	Gymnasieutbildning
Invald år	2001	2002	2002	2003	2006	2000
Född	1954	1951	1943	1954	1961	1959
Nationalitet	Svensk	Svensk	Svensk	Norsk	Svensk	Svensk
Andra uppdrag	Ordförande i Sandvik AB. Ledamot i Ernström & C:o AB, Handelshögskolan i Stockholm samt Handelshögskoleföreningen, AB Industrivärden, Svenska Cellulosa AB SCA, AB Volvo.	Ordförande i Holmen AB, Hufvudstaden AB, Indutrade AB. Ledamot i L E Lundbergföretagen AB, AB Industrivärden, Sandvik AB, Skanska AB.	Ordförande i AB Industrivärden, Svenska Cellulosa AB SCA, SSAB AB. Vice ordförande i Telefonaktiebolaget L M Ericsson. Ledamot i Skanska AB.	Ordförande i GSM Association. Ledamot i Doorstep AS, Vimpel-Com Ltd. Medlem i Det Norske Veritas (rådet).	Ledamot i AB Industrivärden, Svenska Cellulosa AB SCA.	Ordförande i Stiftelsen Oktogonen. Ledamot i Ljusdals kommuns näringspolitiska stiftelse, Närjhus.
Bakgrund	1997–2001 Vice VD, Ekonomi- och finansdirektör Skanska. 1996–1997 Dir Markets och Corporate Finance Nordbanken. 1992–1996 Vice VD, Ekonomi- och finansdirektör Securum. 1987–1992 VD OM International AB. 1986–1987 VD STC Venture AB. 1982–1987 Vice VD, Ekonomi- och finansdirektör STC. 1979–1982 Direktör AB Wilhelm Becker.	Verksam inom Lundbergs sedan 1977. Koncernchef i L E Lundbergföretagen AB sedan 1981.	1977–2002 verksam inom Svenska Cellulosa AB SCA i olika ledande befattningar.	1994–2002 Chief Financial Officer, Executive Vice President, Senior Executive Vice President Telenor ASA. 1997–1998 Managing Director Telenor Bedrift AS. 1989–1994 Chief Finance Officer, Chief Executive Officer TBK AS. 1988–1989 Chief Finance Director Aker AS. 1985–1988 Chief Finance Director Stolt Nielsen Seaway AS, Oslo and Haugesund. 1979–1985 System consultant, Controller, Contract Co-ordinator Det Norske Veritas.	2002–2005 Vice VD, Chef för Handelsbanken Markets. 1998–2002 Vice VD, Chef för Regionbank Danmark, Handelsbanken. Anställd i Handelsbanken sedan 1991.	Anställd i Handelsbanken sedan 1980. Kontorschef i Handelsbanken sedan 1992.
Ersättning 2013¹	3 100 000 kr	1 187 500 kr	1 318 750 kr	593 750 kr	0 kr	0 kr
Kreditkommitté Närvaro	Ordförande 9/11	Ledamot 11/11	Ledamot 11/11	–	Ledamot 11/11	Ledamot 11/11
Revisionsutskott Närvaro	Ledamot 3/3 ²	–	Ordförande 5/5	–	–	–
Ersättningsutskott Närvaro	Ordförande 6/6 ³	–	–	–	–	–
Styrelsemöten Närvaro	9/9	9/9	9/9	6/9	9/9	9/9
Egna och närståendes aktieinnehav	2 000	2 525 000 samt 12 500 000 via L E Lundbergföretagen AB	4 000	0	11 892, varav 5 892 i indirekt innehav ⁴ . Personalkonvertibel till nominellt belopp: 2011: 8 318 142 kr	18 556, varav 18 556 i indirekt innehav ⁴ . Personalkonvertibel till nominellt belopp: 2011: 1 131 799 kr
Beroende/oberoende	Ej oberoende (VD och koncernchef i AB Industrivärden).	Oberoende i förhållande till banken och bankledningen. Ej oberoende i förhållande till större ägare (ledamot i AB Industrivärden).	Oberoende i förhållande till banken och bankledningen. Ej oberoende i förhållande till större aktieägare (ledamot i AB Industrivärden).	Oberoende i förhållande till banken, bankledningen och större aktieägare.	Ej oberoende (VD).	Ej oberoende (anställd).

¹ Under perioden januari 2013 fram till årsstämman i mars 2013 var Hans Larsson ordförande i styrelsen. Hans ersättning för detta samt för arbete i kreditkommitté, revisionsutskott och ersättningsutskott uppgick till 931 250 kronor. Summan av ersättningar till styrelsen uppgick 2013 till 10 543 750 kronor.

² Ledamot i revisionsutskottet från mars 2013.

³ Ordförande i ersättningsutskottet från mars 2013.

⁴ Indirekt innehav av aktier i Handelsbanken via vinstandelsstiftelsen Oktogonen.

⁵ Ledamot i kreditkommittén från mars 2013.

⁶ Lone Fønss Schroder har meddelat valberedningen att hon inte står till förfogande för omval.

⁷ Suppleant i kreditkommittén från mars 2013. Dessförinnan ledamot.

Namn	Jan Johansson, ledamot	Ole Johansson, ledamot	Bente Rathe, ledamot	Lone Fønss Schröder, ledamot	Charlotte Skog, ledamot
Befattning	VD och koncernchef i Svenska Cellulosa AB SCA	Direktör	Direktör	Direktör	Banktjänsteman
Utbildning	Jur kand	Diplomekonom	Civilekonom och MBA	Civilekonom och jur kand	Ekonomiskt gymnasium
Invald år	2009	2012	2004	2009	2012
Född	1954	1951	1954	1960	1964
Nationalitet	Svensk	Finsk	Norsk	Dansk	Svensk
Andra uppdrag	Ledamot i SSAB AB, Svenska Cellulosa AB SCA.	Ordförande i EQ Oyj Abp.	Ordförande i Ecohz AS och Cenium AS (båda bolagen är dotterbolag till Home Invest AS). Vice ordförande i Powel AS. Ledamot i Polaris Media ASA, Home Invest AS och dess dotterbolag Nordic Choice Hospitality Group AS, Aker Kvaerner Holding AS, Etikrådet för norska Statens Pensjonsfond utland.	Vice ordförande i Saxo Bank A/S ⁶ . Ledamot i Aker Solutions ASA, NKT A/S (ordförande revisionskommittén), Volvo Personvagnar AB (ordförande revisionskommittén). Partner i Norfalck AS.	Vice ordförande i Finansförbundets koncernklubb i Handelsbanken. Ledamot i Finansförbundet, Stiftelsen Oktogonen.
Bakgrund	2001–2007 VD och koncernchef Boliden AB. 2001 Chef för nätverksamheten Telia AB. 1994–2001 Vice VD Vattenfall. 1990–1994 Affärsområdeschef Svenska Shell. 1985–1990 Bolagsjurist inom Shell. 1984–1985 Biträdande jurist. 1981–1983 Tingsnotarie.	1975–2011 innehaft olika uppdrag inom Wärtsilä (Metra) koncernen med ett avbrott för Valmet 1979–1981. Koncernchef 2000–2011.	1999–2002 Vice koncernchef Gjensidige NOR (VD livbolaget, ordförande Fond- och Kapitalförvaltnings bolaget). 1996–1999 VD Gjensidige Bank AS. 1993–1996 VD Elcon Finans AS. 1991–1993 Vice VD Forenede Forsikring. 1989–1991 Ekonomidirektör Forenede Forsikring. 1977–1989 Kredit- och ekonomichef E.A. Smith AS.	2005–2010 VD Walleniusrederierna AB. 1982–2004 ledande befattningar inom AP Møller/Maersk A/S.	Anställd i Handelsbanken sedan 1989.
Ersättning 2013¹	718 750 kr	837 500 kr	1 037 500 kr	818 750 kr	0 kr
Kreditkommitté Närvaro	–	Ledamot 8/8 ⁵	Ledamot 11/11	Suppleant 3/11 ⁷	Suppleant
Revisionsutskott Närvaro	–	–	–	Ledamot 4/5	–
Ersättningsutskott Närvaro	Ledamot 8/8	–	Ledamot 8/8	–	–
Styrelsemöten Närvaro	9/9	9/9	9/9	7/9	9/9
Egna och närståendes aktieinnehav	5 000	9 500	1 330	0	6 321, varav 6 321 i indirekt innehav ⁸ . Personalkonvertibel till nominellt belopp: 2011: 242 722 kr
Beroende/oberoende	Ej oberoende i förhållande till banken och bankledningen (Handelsbankens VD är ledamot i styrelsen i SCA). Oberoende i förhållande till större aktieägare.	Oberoende i förhållande till banken, bankledningen och större aktieägare.	Oberoende i förhållande till banken, bankledningen och större aktieägare.	Oberoende i förhållande till banken, bankledningen och större aktieägare.	Ej oberoende (anställd).

Koncernledning

samt oberoende kontrollfunktioner

Koncernledning

Namn	Befattning	Född	Anställd	Aktieinnehav	Personal-konvertibel ¹ 2011
Pär Boman	Verkställande direktör, koncernchef	1961	1991	11 892, varav 5 892 i indirekt innehav*	8 318 142 kr
Nina Arkilahti	Vice verkställande direktör, chef för Regionbanken Finland	1967	1995	5 339, varav 2 940 i indirekt innehav*	4 000 000 kr
Per Beckman	Verkställande direktör för Stadshypotek	1962	1993	2 936, varav 2 936 i indirekt innehav*	5 545 428 kr
Yonnie Bergqvist	Vice verkställande direktör, Handelsbanken Direkt	1961	1979	17 590, varav 17 453 i indirekt innehav*	5 000 000 kr
Katarina Berner Frösödal	Vice verkställande direktör, Centrala personalavdelningen och ansvarig CSR	1956	1979	20 033, varav 20 033 i indirekt innehav*	5 545 428 kr
Anders Bouvin	Vice verkställande direktör, chef Handelsbanken UK	1958	1985	11 700, varav 11 700 i indirekt innehav*	5 545 428 kr
Michael Broom	Bankdirektör, chef för Regionbanken Sydvästra Storbritannien	1959	2009	162, varav 162 i indirekt innehav*	1 131 799 kr
Annika Brunnéd	Bankdirektör, chef för Regionbanken Norra Sverige	1964	1984	12 092, varav 12 092 i indirekt innehav*	3 763 599 kr
Michael Green	Vice verkställande direktör, Handelsbanken Capital Markets	1966	1994	4 021, varav 4 021 i indirekt innehav*	5 545 428 kr
Jan Häggström	Bankdirektör, Ekonomisk analys	1949	1988	7 352, varav 7 352 i indirekt innehav*	3 763 599 kr
Ulf Köping-Höggård	Bankdirektör, Centrala juristavdelningen	1949	1990	6 291, varav 6 291 i indirekt innehav*	3 763 599 kr
Anders H Johansson	Vice verkställande direktör, Centrala dataavdelningen	1955	1999	2 444, varav 2 444 i indirekt innehav*	5 545 428 kr
Lars Kahlund	Vice verkställande direktör, Centrala kreditavdelningen	1954	1975	30 843, varav 30 843 i indirekt innehav*	5 545 428 kr
Johan Lagerström	Bankdirektör, Centrala informationsavdelningen	1961	2002	2 280, varav 1 883 i indirekt innehav*	3 763 599 kr
Rainer Lawniczak	Bankdirektör, Skog och lantbruk	1958	1982	15 969, varav 15 969 i indirekt innehav*	4 654 514 kr
Agneta Lilja	Bankdirektör, Centrala infrastrukturavdelningen	1961	1985	11 466, varav 11 466 i indirekt innehav*	3 763 599 kr
Katarina Ljungqvist	Vice verkställande direktör, chef för Regionbanken Västra Sverige	1965	1989	6 486, varav 6 486 i indirekt innehav*	1 131 799 kr
Simon Lodge	Bankdirektör, chef för Regionbanken Södra Storbritannien	1958	2004	775, varav 775 i indirekt innehav*	4 654 514 kr

* Indirekt innehav av aktier i Handelsbanken via vinstandelsstiftelsen Oktogonen.

¹ Se not K37.

Namn	Befattning	Född	Anställd	Aktieinnehav	Personal-konvertibel ¹ 2011
Stefan Nilsson	Bankdirektör, chef för Regionbanken Östra Sverige	1957	1980	18 519, varav 18 519 i indirekt innehav*	1 131 799 kr
Claes Norlén	Vice verkställande direktör, ordförande regionbanksstyrelse	1955	1978	23 599, varav 23 018 i indirekt innehav*	4 654 514 kr
Anders Ohlner	Vice verkställande direktör, chef för Regionbanken Södra Sverige	1955	1985	10 280, varav 9 780 i indirekt innehav*	3 763 559 kr
John Parker	Bankdirektör, chef för Regionbanken Norra Storbritannien	1955	2006	452, varav 452 i indirekt innehav*	1 131 799 kr
Ulf Riese	Vice verkställande direktör, CFO, Centrala finans- och ekonomiavdelningen, Investor relations	1959	1983	45 293, varav 14 555 i indirekt innehav*	5 545 428 kr
Håkan Sandberg	Vice verkställande direktör, ordförande dotterbolag och regionbanksstyrelse	1948	1969	5 329, varav 239 i indirekt innehav*	4 654 514 kr
Göran Stille	Bankdirektör, chef för Regionbanken Centrala Storbritannien	1966	1987	2 838, varav 2 838 i indirekt innehav*	4 654 514 kr
Mikael Sørensen	Vice verkställande direktör, chef för Regionbanken Nederländerna	1966	1994	1 480, varav 1 480 i indirekt innehav*	1 131 799 kr
Dag Tjernsmo	Vice verkställande direktör, chef för Regionbanken Norge	1962	1988	3 675, varav 3 675 i indirekt innehav*	4 000 000 kr
Klas Tollstadius	Bankdirektör, styrelsens sekreterare, bolagsstyrning och myndighetskontakter	1954	1991	5 922, varav 5 922 i indirekt innehav*	3 327 257 kr
Magnus Ugglå	Vice verkställande direktör, Handelsbanken International	1952	1983	44 612, varav 14 612 i indirekt innehav*	3 763 599 kr
Frank Vang-Jensen	Vice verkställande direktör, chef för Regionbanken Danmark	1967	1998	1 402, varav 1 402 i indirekt innehav*	4 000 000 kr
Pontus Åhlund	Bankdirektör, chef för Regionbanken Mellansverige	1963	1983	10 653, varav 9 653 i indirekt innehav*	3 763 599 kr
Carina Åkerström	Vice verkställande direktör, chef för Regionbanken Stockholm	1962	1986	6 562, varav 6 562 i indirekt innehav*	5 545 428 kr

* Indirekt innehav av aktier i Handelsbanken via vinstandelsstiftelsen Oktogonen.

¹ Se not K37.

Oberoende kontrollfunktioner (ingår inte i koncernledningen)

Maria Hedin	Bankdirektör, Oberoende riskkontroll			613, varav 531 i indirekt innehav*	155 454 kr
Luciana Pacor Hygrel	Bankdirektör, Central compliance			19 237, varav 19 234 i indirekt innehav*	750 000 kr
Tord Jonerot	Bankdirektör, Centrala revisionsavdelningen			6 209, varav 6 209 i indirekt innehav*	4 654 514 kr

* Indirekt innehav av aktier i Handelsbanken via vinstandelsstiftelsen Oktogonen.

¹ Se not K37.

Finansiella rapporter

Koncernen

INNEHÅLL

Resultaträkning	65	K24 Fastigheter och inventarier	118
Totalresultat	66	K25 Övriga tillgångar	118
Balansräkning	67	K26 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	118
Förändring i eget kapital	68	K27 Skulder till kreditinstitut	119
Kassaflödesanalys	69	K28 In- och upplåning från allmänheten	119
Noter Koncernen	70	K29 Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	119
K1 Redovisningsprinciper och andra utgångspunkter vid upprättande av de finansiella rapporterna	70	K30 Emitterade värdepapper	120
K2 Risk- och kapitalhantering	78	K31 Korta positioner	120
K3 Räntenetto	102	K32 Försäkringsskulder	120
K4 Provisionsnetto	102	K33 Skatter	121
K5 Nettoresultat av finansiella transaktioner	103	K34 Avsättningar	122
K6 Riskresultat försäkring	103	K35 Övriga skulder	122
K7 Övriga intäkter	103	K36 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	122
K8 Personalkostnader	104	K37 Efterställda skulder	122
K9 Övriga kostnader	108	K38 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder	123
K10 Kreditförluster	108	K39 Värdering av finansiella instrument till verkligt värde	125
K11 Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	111	K40 Ställda och mottagna säkerheter samt överförda finansiella tillgångar	128
K12 Årets resultat hänförligt till avvecklad verksamhet	111	K41 Ansvarsförbindelser	129
K13 Resultat per aktie	111	K42 Övriga åtaganden	129
K14 Övrig utlåning till centralbanker	111	K43 Leasing	129
K15 Utlåning till övriga kreditinstitut	112	K44 Segmentinformation	130
K16 Utlåning till allmänheten	112	K45 Tillgångar och skulder i valuta	132
K17 Räntebärande värdepapper	113	K46 Upplysningar om närstående	133
K18 Aktier och andelar	113	K47 Rörelseförvärv	134
K19 Andelar i intresseföretag	114	K48 Omräkning av finansiella rapporter med anledning av reviderade IAS 19	135
K20 Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	114	K49 Kapitaltäckning	136
K21 Derivatinstrument	115		
K22 Kvittning av finansiella instrument	116		
K23 Immateriella tillgångar	117		

Resultaträkning Koncernen

Koncernen mkr		2013	2012
Ränteintäkter	Not K3	54 463	62 814
Räntekostnader	Not K3	-27 794	-36 733
Räntenetto		26 669	26 081
Provisionsintäkter	Not K4	9 294	8 750
Provisionskostnader	Not K4	-1 490	-1 381
Provisionsnetto		7 804	7 369
Nettoresultat av finansiella transaktioner	Not K5	1 357	1 120
Riskresultat försäkring	Not K6	142	196
Övriga utdelningsintäkter		161	152
Andelar i intresseföretags resultat	Not K19	9	8
Övriga intäkter	Not K7	185	136
Summa intäkter		36 327	35 062
Personalkostnader	Not K8	-11 404	-11 167
Övriga kostnader	Not K9	-5 181	-5 069
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	Not K23, K24	-476	-464
Summa kostnader		-17 061	-16 700
Resultat före kreditförluster		19 266	18 362
Kreditförluster, netto	Not K10	-1 195	-1 251
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	Not K11	17	-3
Rörelseresultat		18 088	17 108
Skatter	Not K33	-3 915	-3 092
Årets resultat från kvarvarande verksamhet		14 173	14 016
Årets resultat hänförligt till avvecklad verksamhet, efter skatt	Not K12	122	22
Årets resultat		14 295	14 038
<i>Varav tillhör</i>			
Aktieägare i Svenska Handelsbanken AB		14 295	14 037
Minoritet		0	1
Resultat per aktie, kvarvarande verksamhet, kr	Not K13	22,33	22,30
efter utspädning	Not K13	22,07	21,82
Resultat per aktie, avvecklad verksamhet, kr	Not K13	0,19	0,04
efter utspädning	Not K13	0,19	0,03
Resultat per aktie, total verksamhet, kr	Not K13	22,52	22,34
efter utspädning	Not K13	22,26	21,85

Totalresultat Koncernen

Koncernen mkr	2013	2012
Årets resultat	14 295	14 038
Övrigt totalresultat		
Poster som inte omklassificeras till årets resultat		
Förmånsbestämda pensionsplaner	1 402	2 583
Skatt på poster som inte omklassificeras till årets resultat	-307	-568
Summa poster som inte omklassificeras till årets resultat	1 095	2 015
Poster som kan komma att omklassificeras till årets resultat		
Kassaflödessäkringar	-3 410	2 390
Instrument tillgängliga för försäljning	535	984
Årets omräkningsdifferens	763	-126
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	767	486
Skatt på poster som kan komma att omklassificeras till årets resultat	514	-913
<i>varav kassaflödessäkringar</i>	744	-565
<i>varav instrument tillgängliga för försäljning</i>	-61	-248
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	-169	-100
Summa poster som kan komma att omklassificeras till årets resultat	-1 598	2 335
Summa övrigt totalresultat	-503	4 350
Årets totalresultat	13 792	18 388
<i>Varav tillhör</i>		
Aktieägare i Svenska Handelsbanken AB	13 792	18 387
Minoritet	0	1

Periodens omklassificeringar till resultaträkningen framgår av Förändring i eget kapital.
 Awecklad verksamhet påverkar endast raden Årets omräkningsdifferens i Övrigt totalresultat.

Balansräkning Koncernen

Koncernen mkr		2013	2012	Ingående balans 2012 ¹
TILLGÅNGAR				
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		334 794	236 545	251 857
Övrig utlåning till centralbanker	Not K14	35 160	12 370	124 122
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	Not K17	57 451	48 906	43 971
Utlåning till övriga kreditinstitut	Not K15	62 898	89 511	106 823
Utlåning till allmänheten	Not K16	1 696 339	1 680 479	1 591 128
Värdeförändring på räntesäkrad post i portföljsäkring		96	5 271	4 490
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Not K17	64 125	68 354	60 231
Aktier och andelar	Not K18	48 595	30 146	27 236
Andelar i intresseföretag	Not K19	272	203	205
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	Not K20	86 015	69 590	62 721
Derivatinstrument	Not K21	69 961	110 850	142 074
Återförsäkringstillgångar		4	1	2
Immateriella tillgångar	Not K23	7 835	7 206	7 079
Fastigheter och inventarier	Not K24	2 205	2 209	3 507
Aktuella skattefordringar		405	129	42
Uppskjutna skattefordringar	Not K33	269	350	380
Pensionstillgångar, netto	Not K8	1 733	766	-
Tillgångar som innehas för försäljning		1 247	854	944
Övriga tillgångar	Not K25	13 262	12 812	14 267
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Not K26	7 140	7 399	8 512
Summa tillgångar	Not K38	2 489 806	2 383 951	2 449 591
SKULDER OCH EGET KAPITAL				
Skulder till kreditinstitut	Not K27	171 624	183 945	201 889
In- och upplåning från allmänheten	Not K28	825 205	682 223	724 888
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	Not K29	86 062	69 638	62 800
Emitterade värdepapper	Not K30	1 150 641	1 151 426	1 140 074
Derivatinstrument	Not K21	61 529	106 044	127 303
Korta positioner	Not K31	22 845	16 201	21 397
Försäkringsskulder	Not K32	622	666	690
Aktuella skatteskulder		831	497	818
Uppskjutna skatteskulder	Not K33	7 413	8 713	7 842
Avsättningar	Not K34	141	120	31
Pensionsskulder, netto	Not K8	-	-	1 401
Skulder hänförliga till tillgångar som innehas för försäljning		539	349	345
Övriga skulder	Not K35	13 189	17 848	13 847
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not K36	21 861	21 264	20 977
Efterställda skulder	Not K37	15 965	21 167	35 317
Summa skulder	Not K38	2 378 467	2 280 101	2 359 619
Minoritetsintresse		2	2	0
Aktiekapital		2 956	2 943	2 902
Överkursfond		2 843	2 337	793
Reserver		1 837	2 340	-2 010
Balanserad vinst		89 406	82 191	75 964
Årets resultat, tillhörande aktieägare i Svenska Handelsbanken AB		14 295	14 037	12 323
Summa eget kapital		111 339	103 850	89 972
Summa skulder och eget kapital		2 489 806	2 383 951	2 449 591

¹ Kolumnen ingående balans 2012 visar den nya ingående balansen, efter att omräkning skett av förmånsbestämda pensioner enligt reviderade IAS 19 Ersättningar till anställda. För mer information, se not K48.

Förändring i eget kapital Koncernen

Koncernen 2013									
mkr	Aktie- kapital	Överkurs- fond	Förmåns- bestämda pensions- planer	Säkrings- reserv	Verkligt värde- reserv	Omräknings- reserv	Balanserade vinstmedel	Minoritet	Totalt
Ingående eget kapital 2013	2 943	2 337		1 149	569	-1 393	101 290	2	106 897
Effekt av övergång till nya IAS 19			2 015				-5 062		-3 047
Ingående eget kapital efter justering	2 943	2 337	2 015	1 149	569	-1 393	96 228	2	103 850
Årets resultat							14 295	0	14 295
Övrigt totalresultat			1 095	-2 666	474	594			-503
Årets totalresultat			1 095	-2 666	474	594	14 295	0	13 792
Utdelning							-6 822		-6 822
Konvertering av 2008-års konvertibla förlagslån	13	506							519
Förändring i innehav av egna aktier i handelslager									0
Förändring av minoritetsintressen									0
Utgående eget kapital 2013	2 956	2 843	3 110	-1 517	1 043	-799	103 701	2	111 339
Koncernen 2012									
mkr	Aktie- kapital	Överkurs- fond	Förmåns- bestämda pensions- planer	Säkrings- reserv	Verkligt värde- reserv	Omräknings- reserv	Balanserade vinstmedel	Minoritet	Totalt
Ingående eget kapital 2012	2 902	793		-676	-167	-1 167	92 839	0	94 524
Effekt av övergång till nya IAS 19							-4 552		-4 552
Ingående eget kapital efter justering	2 902	793		-676	-167	-1 167	88 287	0	89 972
Årets resultat							14 037	1	14 038
Övrigt totalresultat			2 015	1 825	736	-226		0	4 350
Årets totalresultat			2 015	1 825	736	-226	14 037	1	18 388
Utdelning							-6 110		-6 110
Konvertering av 2008-års konvertibla förlagslån	41	1 544							1 585
Förändring i innehav av egna aktier i handelslager							14		14
Förändring av minoritetsintressen								1	1
Utgående eget kapital 2012	2 943	2 337	2 015	1 149	569	-1 393	96 228	2	103 850

Under perioden januari–december 2013 hade konvertibler till ett nominellt värde av 533 mkr (1 641) avseende 2008 års konvertibla förlagslån konverterats till 2 838 683 A-aktier (8 744 470). Vid räkenskapsårets slut uppgick antalet egna aktier i handelslagret till 0 aktier (0).

Specifikation av förändringar i eget kapital

Förändring av säkringsreserv		2013	2012
mkr			
Säkringsreserv vid årets ingång		1 149	-676
Orealiserade värdetförändringar under året		-2 666	1 825
Säkringsreserv vid årets utgång		-1 517	1 149
Förändring av verkligt värdereserv		2013	2012
mkr			
Verkligt värdereserv vid årets ingång		569	-167
Orealiserad marknadsvärdetförändring under året för kvarvarande samt nya innehav		509	789
Realiserad marknadsvärdering omklassificerat till resultaträkningen ¹		-35	-53
Verkligt värdereserv vid årets utgång		1 043	569
Förändring av omräkningsreserv		2013	2012
mkr			
Omräkningsreserv vid årets ingång		-1 393	-1 167
Förändring av omräkningsdifferens hänförlig till filialer		687	-176
Förändring av omräkningsdifferens hänförlig till dotterföretag		-107	-49
Omklassificerat till resultaträkningen ²		14	-1
Omräkningsreserv vid årets utgång		-799	-1 393

¹ Skatt som omklassificerats till resultaträkningen hänförlig till denna post 16 mkr (17).

² Skatt som omklassificerats till resultaträkningen hänförlig till denna post -17 mkr (18).

Kassaflödesanalys Koncernen

Koncernen mkr	2013	2012
LÖPANDE VERKSAMHET		
Förelseresultat, total verksamhet	18 233	17 140
<i>varav inbetalda räntor</i>	55 030	63 858
<i>varav utbetalda räntor</i>	-27 923	-36 678
<i>varav inbetalda utdelningar</i>	1 044	441
Justering för ej kassaflödespåverkande poster i rörelseresultatet		
Kreditförluster	1 392	1 438
Orealiserade värdeförändringar	-250	-33
Av- och nedskrivningar	476	464
Betalda inkomstskatter	-4 973	-3 997
Förändring i den löpande verksamhetens tillgångar och skulder		
Övrig utlåning till centralbanker	-22 790	111 752
Utlåning till övriga kreditinstitut	26 605	17 465
Utlåning till allmänheten	-12 152	-91 366
Räntebärande värdepapper och aktier	-23 393	-20 099
Skulder till kreditinstitut	-12 321	-17 944
In- och upplåning från allmänheten	142 810	-42 837
Emitterade värdepapper	-785	11 352
Derivatinstrument, nettositioner	-3 323	10 432
Korta positioner	6 644	-5 196
Fondlikvidfordringar och fondlikvidskulder	-782	914
Övrigt	-7 607	20 839
Kassaflöde från löpande verksamhet	107 784	10 324
INVESTERINGSVERKSAMHET		
Förvärv av dotterbolag	-446	-
Förändring aktier	-85	-1
Förändring räntebärande värdepapper	594	4 551
Förändring materiella anläggningstillgångar	-320	-297
Förändring immateriella anläggningstillgångar	-335	-341
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-592	3 912
FINANSIERINGSVERKSAMHET		
Amortering av förlagslån	-4 048	-14 890
Emitterade förlagslån	-	2 990
Utbetald utdelning	-6 822	-6 110
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	-10 870	-18 010
Årets kassaflöde	96 322	-4 230
Likvida medel vid årets början	236 545	251 857
Kassaflöde från löpande verksamhet	107 784	10 324
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-592	3 912
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	-10 870	-18 010
Kursdifferens i likvida medel	1 927	-11 538
Likvida medel vid årets slut	334 794	236 545
Likvida medel definieras som Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker.		
Förvärv av dotterbolag		
mkr		
Likvida medel		
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	0	
Löpande verksamheten		
Utlåning till kreditinstitut	93	
Övrigt	1	
Investeringsverksamheten		
Immateriella anläggningstillgångar	345	
Materiella anläggningstillgångar	7	
Summa förvärvade tillgångar och skulder	446	
Utbetald köpeskilling	-446	
Likvida medel i det förvärvade företaget	0	
Nettoeffekt på kassaflödet	-446	

Den 24 maj 2013 slutfördes förvärvet av Heartwood Wealth Group Limited. För ytterligare information om förvärvet hänvisas till not K47.

Noter Koncernen

K1 Redovisningsprinciper och andra utgångspunkter vid upprättande av de finansiella rapporterna

1. LAG- OCH FÖRESKRIFTSENLIGHET

Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med de internationella redovisningsstandarder (IFRS) och tolkningar av dessa standarder som antagits av EU. Därutöver tillämpas de tillägg som följer av lagen 1995:1559 om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKRL) och av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2008:25 Årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. I koncernredovisningen tillämpas även RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner samt uttalanden från Rådet för finansiell rapportering.

Moderbolagets redovisningsprinciper framgår av not M1.

Avgivande och fastställelse av årsredovisningen

Års- och koncernredovisningen godkändes för utfärdande av styrelsen den 4 februari 2014 och blir föremål för fastställelse på årsstämman den 26 mars 2014.

2. FÖRÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER M M

Den 1 januari 2013 trädde den reviderade IAS 19 Ersättningar till anställda ikraft för tillämpning i EU. Den har medfört effekter på Handelsbankens redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner då den så kallade korridor metoden för periodisering av aktuariella vinster och förluster har slopats. Vidare har tidigare antagande om avkastning på förvaltningstillgångarna ersatts med en beräknad avkastning motsvarande diskonteringsräntan för pensionskulden, vilket påverkar beräkningen av den pensionskostnad som redovisas i resultaträkningen. Ackumulerade aktuariella vinster och förluster har vid övergången redovisats mot balanserade vinstmedel. Efterföljande omvärderingar av förpliktelser och tillgångar redovisas i övrigt totalresultat. Koncernens ingående egna kapital 2013 har genom detta principbyte minskat med 3 047 miljoner kronor. Justering av jämförelsesiffror för 2012 har gjorts och kommunicerats i pressmeddelande den 15 april 2013. De justerade jämförelsesiffrorna framgår av not K48.

Även IFRS 13 Värdering till verkligt värde trädde ikraft för tillämpning inom EU den 1 januari 2013. Standarden innehåller gemensamma principer för värdering till verkligt värde för merparten av de tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i redovisningen. I IFRS 13 förtydligas bland annat principerna för värdering av kreditriskkomponenter vid modellvärdering

av finansiella instrument. Vid modellvärdering av derivat tillämpar banken sedan tidigare en konservativ ansats som innebär att väsentliga positiva skillnader mellan det värde som räknats fram vid första redovisningstillfället och transaktionspriset periodiseras över derivatets löptid. Därutöver görs en löpande fristående värdering av den sammanlagda kreditriskkomponenten i utestående modellvärderade derivat. Förändringar i kreditrisk tas till resultatet i den utsträckning den sammanlagda effekten överstiger ännu ej periodiserade dag-1 resultat, se vidare punkten 8 samt not K39. Tillämpningen av IFRS 13 har inte fått någon effekt på resultat- eller balansräkningarna. Den nya standarden innehåller dock mer omfattande krav på upplysningar om värdering till verkligt värde. Upplysningar om värdering av finansiella instrument till verkligt värde lämnas i punkt 8 och not K39. Enligt IFRS 13 ska vidare upplysningar lämnas årsvis från och med årsredovisningen 2013 kring värdering till verkligt värde av vissa icke-finansiella poster. Dessa upplysningar framgår av not K24.

Från och med räkenskapsåret 2013 lämnas nya upplysningar om kvittning av finansiella tillgångar och skulder, i enlighet med IFRS 7 Finansiella instrument: Upplysningar, som trädde ikraft för tillämpning inom EU den 1 januari 2013, se not K22.

Den omarbetade IAS 1 Utformning av finansiella rapporter, som trädde ikraft för tillämpning inom EU den 1 januari 2013, har påverkat bankens presentation av övrigt totalresultat genom att poster som senare kommer att omklassificeras till resultaträkningen särredovisas från de poster som inte omklassificeras.

I övrigt överensstämmer de redovisningsprinciper, klassificeringar och beräkningsmetoder som tillämpats av koncernen under räkenskapsåret i allt väsentligt med de principer som tillämpades i årsredovisningen 2012.

Kommande regelverksförändringar

Från och med räkenskapsåret 2014 kommer IFRS 10 Koncernredovisning, IFRS 11 Samarbetsarrangemang och IFRS 12 Upplysningar om andelar i andra företag att träda ikraft för tillämpning i EU. I och med de nya reglerna ersätts nuvarande bestämmelser om när ett företag ska konsolideras i koncernredovisningen i IAS 27 och SIC 12 med ett antal bedömningskriterier för när bestämmande inflytande över ett annat företag föreligger. De nya reglerna innebär bland annat att fondandelar som banken äger genom fondförsäkringsavtal inte kommer att medräknas vid bedömningen av om bestämmande inflytande föreligger över ett fondföretag. Om de nya reglerna tillämpats vid utgången av räkenskapsåret hade balansposterna Tillgångar respektive Skulder där kunden står värdeförändringsrisken minskat med 5 085 miljoner kronor. Tillämpningen av de nya reglerna påverkar inte

resultaträkningen och förväntas inte heller ha någon betydande inverkan på kapitaltäckningen.

IASB arbetar för närvarande med att revidera ett antal befintliga standarder. Av dessa framtida förändringar i regelverket förväntas IFRS 9 Finansiella instrument, som ska ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering, få störst påverkan på Handelsbankens finansiella rapporter. Med hänsyn till att mycket av arbetet med IFRS 9 kvarstår avstår banken från att bedöma på vilket sätt de finansiella rapporterna kommer att påverkas eller när de nya bestämmelserna kommer att börja tillämpas.

Ingen av de övriga förändringar i redovisningsregelverket som är utfärdade för tillämpning bedöms få någon väsentlig inverkan på Handelsbankens finansiella rapporter, kapitaltäckning, stora exponeringar eller andra förhållanden enligt tillämpliga rörelseregler.

3. KONCERNREDOVISNING OCH PRESENTATION

Dotterföretag

I koncernredovisningen har samtliga företag där Handelsbanken direkt eller indirekt har ett bestämmande inflytande (dotterföretag) konsoliderats fullständigt. Normalt anses bestämmande inflytande föreligga om Handelsbanken har mer än 50 procent av rösterna på årsstämma eller motsvarande.

Dotterföretag konsolideras med tillämpning av förvärvsmetoden. Det innebär att förvärv av ett dotterföretag betraktas som en transaktion där koncernen förvärvar företagets identifierbara tillgångar och tar över dess skulder och förpliktelser. Vid rörelseförvärv upprättas en förvärvsbalans där identifierbara tillgångar och skulder värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Anskaffningsvärdet utgörs av det verkliga värdet på samtliga tillgångar, skulder och emitterade egetkapitalinstrument som lämnats som vederlag för nettotillgångarna i dotterföretaget. Eventuella överskott till följd av att anskaffningsvärdet överstiger förvärvsbalansens identifierbara nettotillgångar redovisas som goodwill i koncernens balansräkning. Dotterföretagets finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum bestämmande inflytande upphör. Koncerninterna transaktioner och mellanhavanden elimineras vid upprättandet av koncernens finansiella rapporter.

I den mån de redovisningsprinciper som tillämpas i ett enskilt dotterföretag inte överensstämmer med de principer som tillämpas av koncernen, görs en justering av koncernräkenskaper vid konsolidering av dotterföretaget.

Fondföretag i vilka banken, genom fondförsäkringsavtal eller på annat sätt, äger mer än 50 procent av andelarna, konsolideras helt i balansräkningen på raderna Tillgångar respektive Skulder där kunden står värdeförändringsrisken.

Intresseföretag

Som intresseföretag redovisas företag där Handelsbanken har ett betydande inflytande. Betydande inflytande föreligger normalt när röstandelen i företaget uppgår till lägst 20 procent och högst 50 procent. Intresseföretag redovisas i koncernredovisningen enligt kapitalandelsmetoden. Det innebär att innehavet inledningsvis tas upp till anskaffningsvärde. Det redovisade värdet ökas eller minskas därefter för att beakta koncernens andel av intresseföretagets resultat efter förvärvstidpunkten. Eventuella utdelningar från intresseföretag minskar det redovisade värdet på innehavet. Resultatandelar i intresseföretag redovisas som Andelar i intresseföretags resultat på egen rad i koncernens resultaträkning.

Redovisning av avvecklad verksamhet och tillgångar som innehas för försäljning

Anläggningstillgångar eller en grupp av tillgångar (avyttringsgrupp) klassificeras som att de innehas för försäljning när det redovisade värdet i huvudsak kommer att återvinnas genom försäljning och när försäljningen är mycket sannolik. Efter klassificeringen som tillgång som innehas för försäljning tillämpas särskilda värderingsprinciper. Dessa innebär i huvudsak att, med undantag för bland annat finansiella tillgångar och skulder, tillgångar som innehas för försäljning och avyttringsgrupper värderas till det lägsta av det redovisade värdet och verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader. Därmed görs inte några avskrivningar på materiella eller immateriella tillgångar som innehas för försäljning. Eventuella nedskrivningar och efterföljande omvärderingar redovisas direkt i resultaträkningen. Vinst redovisas inte om den överstiger ackumulerad nedskrivning. Tillgångar och skulder som innehas för försäljning särredovisas i koncernens balansräkning fram till försäljningstidpunkten.

Som avvecklad verksamhet redovisas självständig verksamhet av väsentlig karaktär som är klart särskiljbar från koncernens övriga verksamhet och som klassificerats som att den innehas för försäljning med tillämpning av ovan beskrivna principer. Som avvecklad verksamhet redovisas även dotterföretag som förvärvats uteslutande i syfte att vidareförsäljas. Redovisning som avvecklad verksamhet innebär att verksamhetens resultat särredovisas på egen rad i resultaträkningen skilt från övriga resultatposter. Resultatet från avvecklade verksamheter består av resultatet efter skatt av avvecklade verksamheter, det resultat efter skatt som uppstår vid värdering till verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader av de tillgångar som innehas för försäljning/avyttringsgrupper som ingår i avvecklade verksamheter, samt realiserat resultat från avyttring av avvecklade verksamheter.

4. SEGMENTRAPPORTERING

I segmentrapporteringen presenteras intäkter och kostnader uppdelade på rörelsesegment. Ett rörelsesegment är en sådan del av koncernen som bedriver verksamhet som genererar

externa eller interna intäkter och kostnader och vars resultat i styrningssyfte regelbundet granskas och följs upp av koncernledningen. Som en del av segmentrapporteringen redovisas även intäkter och kostnader uppdelat på de geografiska områden där koncernen bedriver verksamhet. Principer för segmentrapportering beskrivs vidare i not K44.

5. TILLGÅNGAR OCH SKULDER I UTLÄNDSK VALUTA

Koncernens rapporteringsvaluta är svenska kronor. Den funktionella valutan för koncernens verksamheter utomlands aviker som regel från koncernens rapporteringsvaluta. Som funktionell valuta betraktas den valuta som används i den ekonomiska miljö där verksamheten primärt bedrivs.

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan på transaktionsdagen. Monetära poster samt tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde värderas till den funktionella valutans avistakurs vid balansdagens slut. Omräkningsdifferenser hänförliga från icke-monetära poster som kategoriserats som finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning, redovisas som en komponent i övrigt totalresultat och ackumuleras i eget kapital. Så redovisas även valutakursdifferenser som uppstår vid omräkning av monetära poster som utgör en del av en nettoinvestering i en utlandsverksamhet. Övriga valutakursdifferenser redovisas i resultaträkningen.

Omräkning av utländska verksamheter till koncernens redovisningsvaluta

Vid omräkning av utländska etableringars (däribland filialers) balans- och resultaträkningar från funktionell valuta till koncernens rapporteringsvaluta, tillämpas dagskursmetoden. Det innebär att tillgångar och skulder omräknas till balansdagens kurs. Eget kapital omräknas till kursen vid investerings- respektive intjänandetidpunkten. Resultaträkningen räknas om efter genomsnittskursen under året. Omräkningsdifferenser redovisas som en komponent i övrigt totalresultat och ingår i omräkningsreserven i eget kapital.

6. REDOVISNING AV TILLGÅNGAR OCH SKULDER I BALANSRÄKNINGEN

Köp och försäljning av aktier samt penning och kapitalmarknadsinstrument på avistamarknaden redovisas på affärsdagen. Motsvarande gäller för derivat. Övriga finansiella tillgångar och skulder redovisas normalt på likviddagen. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när de avtalsenliga rättigheterna till de kassaflöden som härrör från tillgången upphör eller när samtliga risker och fördelar förknippade med tillgången överförs till någon annan. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när förpliktelsen upphör eller annulleras.

Vid rörelseförvärv redovisas den förvärvade rörelsen i koncernens räkenskaper från förvärvstidpunkten. Förvärvstidpunkten är den tidpunkt då bestämmande inflytande över den

förvärvade enheten inträder. Förvärvstidpunkten kan skilja sig från den tidpunkt då transaktionen är lagligt fastställd.

Finansiella tillgångar och skulder kvittas i balansräkningen om banken har avtalsmässig rätt och avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp. Ytterligare upplysningar om kvittning av finansiella tillgångar och skulder lämnas i not K22.

Principerna för redovisning av tillgångar och skulder i balansräkningen har bland annat särskild betydelse för redovisning av återköps-transaktioner, värdepapperslån och leasing, se respektive separat avsnitt nedan.

7. KLASSIFICERING AV FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER

I värderingssyfte delas alla finansiella tillgångar i enlighet med bestämmelserna i IAS 39 in i följande värderingskategorier:

1. lån och andra fordringar
2. tillgångar som innehas till förfall
3. tillgångar som värderas till verkligt värde via resultaträkningen
 - innehav för handelsändamål
 - tillgångar som vid första redovisningstillfället kategoriserats som värderade till verkligt värde via resultaträkningen
4. tillgångar som är tillgängliga för försäljning.

Finansiella skulder delas in i följande värderingskategorier:

1. skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkningen
 - skulder som innehas för handelsändamål
 - skulder som vid första redovisningstillfället kategoriserats som värderade till verkligt värde via resultaträkningen
2. övriga finansiella skulder.

Klassificeringen i balansräkningen är oberoende av värderingskategori. Olika värderingsprinciper kan således tillämpas för tillgångar och skulder som redovisas på samma rad i balansräkningen. En uppdelning av de klasser av finansiella tillgångar och skulder som redovisas i balansräkningen med avseende på värderingskategori görs i not K38.

Vid första redovisningstillfället redovisas alla finansiella tillgångar och skulder till verkligt värde. För tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkningen förs transaktionskostnader direkt till resultaträkningen vid anskaffningstillfället. För övriga finansiella instrument räknas transaktionskostnader in i anskaffningsvärdet.

Lån och andra fordringar

I kategorin Lån och andra fordringar redovisas onoterade räntebärande tillgångar. Lån och fordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde, det vill säga det diskonterade nuvärdet av alla framtida betalningar hänförliga till instrumentet där diskonteringsräntan utgörs av tillgångens effektivränta vid anskaffningstillfället. Lån och fordringar prövas för nedskrivning när det finns en indikation på nedskrivningsbehov, se vidare under punkten 9. Nedskrivningar

redovisas över resultaträkningen. Lån och fordringar redovisas därmed till sitt nettobelopp, efter avdrag för sannolika och konstaterade kreditförluster. Ränteskillnadsersättning avseende lån och andra fordringar som återbetalas i förtid redovisas omedelbart i resultaträkningen i posten Nettoresultat av finansiella transaktioner.

Tillgångar som innehas till förfall

I kategorin tillgångar som innehas till förfall redovisas räntebärande tillgångar som koncernen har för avsikt och förmåga att hålla till förfall. Tillgångar som kategoriserats som tillgångar innehavda till förfall värderas till upplupet anskaffningsvärde. Tillgångar som innehas till förfall prövas för nedskrivning när det finns en indikation på nedskrivningsbehov, se vidare under punkten 9.

Tillgångar och skulder som innehas för handelsändamål

Tillgångar och skulder som innehas för handel består av noterade finansiella instrument och derivat. Finansiella instrument som innehas för handel redovisas till verkligt värde i balansräkningen. Räntor, utdelningar och andra värdeförändringar hänförliga till dessa instrument redovisas i resultaträkningen i posten Nettoresultat av finansiella transaktioner.

Finansiella tillgångar och skulder som vid första redovisningstillfället kategoriserats som värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Valmöjligheten att kategorisera finansiella instrument som värderade till verkligt värde via resultaträkningen har tillämpats för finansiella tillgångar och skulder som inte innehas för handel men för vilka den interna förvaltningen och utvärderingen baseras på verkliga värden (till exempel tillgångar och skulder till följd av fondförsäkringsavtal). Denna värderingsprincip har även tillämpats för att undvika inkonsekvens vid värderingen av tillgångar och skulder som utgör motpositioner till varandra och förvaltas på portföljbasis. Valmöjligheten att redovisa tillgångar och skulder till verkligt värde över resultaträkningen har tillämpats för finansiella instrument som redovisas i balansräkningen under Belåningsbara statsskuldförbindelser, Utlåning till allmänheten, Obligationer och andra räntebärande värdepapper, Aktier och andelar och Tillgångar/Skulder där kunden står värdeförändringsrisken.

Förändringar i verkligt värde på finansiella instrument som värderas till verkligt värde redovisas i resultaträkningen i posten Nettoresultat av finansiella transaktioner. Ränta hänförlig till utlåning som vid första redovisningstillfället kategoriserats som värderad till verkligt värde över resultaträkningen redovisas i räntenettet.

Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning

Som finansiella tillgångar som är tillgängliga för försäljning redovisas större delen av koncernens innehav i sådana finansiella instrument för

vilka det finns en aktiv marknad men som inte innehas för handel.

Finansiella tillgångar som kategoriserats som tillgängliga för försäljning värderas till verkligt värde i balansräkningen. Marknadsvärdeförändringar på tillgångarna redovisas som en komponent i övrigt totalresultat och ingår i verkligt värdereserven i eget kapital. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen först när tillgången realiserar eller när nedskrivning sker. Räntor hänförliga till denna kategori tillgångar redovisas direkt i räntenettet i resultaträkningen. Valutakurseffekter hänförliga till monetära tillgångar som är tillgängliga för försäljning redovisas i Nettoresultat av finansiella transaktioner. Nedskrivningsprövning av finansiella tillgångar som är tillgängliga för försäljning sker när det finns en indikation på nedskrivningsbehov, se vidare om nedskrivningar av finansiella tillgångar under punkten 9. Utdelningar på aktier som kategoriserats som tillgängliga för försäljning redovisas löpande i resultaträkningen som Övriga utdelningsintäkter.

Omklassificering av finansiella instrument

Under räkenskapsåret 2008 omklassificerade Handelsbanken vissa portföljer av räntebärande värdepapper. Bestämmelserna i IAS 39 tillåter endast omklassificering för vissa finansiella tillgångar och endast under exceptionella omständigheter. Någon ytterligare omklassificering har inte genomförts sedan den omklassificering som gjordes 2008. Effekterna av omklassificeringen framgår av not K38.

Återköpsttransaktioner

Med återköpsttransaktioner, eller repotransaktioner, avses avtal där parterna samtidigt har kommit överens om försäljning och återköp av ett visst värdepapper till ett i förväg bestämt pris. Värdepapper som säljs i en repotransaktion kvarstår i balansräkningen under transaktionens löptid. Det sålda värdepappret redovisas därutöver utanför balansräkningen som ställd säkerhet. Erhållen likvid redovisas beroende på motpart som Skuld till kreditinstitut eller In- och upplåning från allmänheten. Värdepapper som köps i en repotransaktion redovisas på motsvarande sätt, det vill säga värdepappret tas inte upp i balansräkningen under transaktionens löptid. Den erlagda likviden redovisas beroende på motpart som Övrig utlåning till centralbanker, Utlåning till övriga kreditinstitut eller Utlåning till allmänheten. Mottagna panter som sålts vidare under återköpsavtal redovisas som åtagande utanför balansräkningen.

Värdepapperslån

Värdepapper som lånats ut kvarstår i balansräkningen och redovisas därtill utanför balansräkningen som Ställd säkerhet. Inlånade värdepapper tas inte upp i balansräkningen, såvida de inte säljs, då ett värde motsvarande det avyttrade värdepapprets verkliga värde tas upp som skuld. Inlånade värdepapper som vidareutlånas redovisas som åtagande utanför balansräkningen.

Finansiella garantier och lånelöften

Finansiella garantier är sådana förbindelser som kräver att utställaren gör angivna betalningar för att ersätta innehavaren för en förlust denne ådrar sig på grund av att en angiven gäldenär inte fullgör betalning vid förfall enligt villkoren i ett skuldinstrument, exempelvis en kreditgaranti. Det verkliga värdet på en utställd garanti motsvaras vid utfärdandet av den mottagna premien. Vid första redovisningstillfället redovisas den mottagna premien för garantin som förutbetalad intäkt i balansräkningen. Därefter värderas garantin till det högsta av den periodiserade premien, och det belopp som representerar den förväntade kostnaden för att reglera den förpliktelse som garantin ger upphov till. Därutöver redovisas det totala garanterade beloppet hänförligt till utställda garantier som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. En infriad garanti redovisas, beroende på omständigheterna, som sannolik eller konstaterad kreditförlust.

Premier för köpta finansiella garantier redovisas som minskad ränteintäkt i räntenettet i den mån räntan på det instrument garantin avser redovisas där. Övriga premier för köpta garantier redovisas i provisionsnettot. Lånelöften redovisas som ett åtagande utanför balansräkningen fram till lånets likviddag. Mottagna avgifter för lånelöften periodiseras i provisionsnettot över åtagandets löptid, såvida det inte är mycket sannolikt att löftet kommer att infrias, då mottagen avgift räknas in i lånets effektivränta.

Sammansatta finansiella instrument

Tydligt separerbara finansiella komponenter av tillgångar och skulder (exempelvis derivat) särredovisas i balansräkningen i normalfallet. Så sker exempelvis i fråga om emitterade aktieindexobligationer och andra strukturerade produkter där derivatet redovisas separat från värdepapperet till verkligt värde över resultaträkningen.

Särredovisning sker inte i fråga om sammansatta finansiella instrument som innehas för handelsändamål samt sammansatta finansiella instrument där de ekonomiska egenskaperna och riskerna i instrumentets olika komponenter är besläktade, exempelvis rörlig utlåning med räntetak. Värdet av konverteringsrätten i emitterade konvertibla skuldebrev särredovisas som eget kapital. Värdet av konverteringsrätten fastställs vid emissionstillfället som skillnaden mellan det verkliga värdet på det konvertibla skuldebrevet som helhet minskat med det verkliga värdet på skuldkomponenten. Konverteringsrättens redovisade värde justeras inte under skuldebrevets löptid. Skuldkomponenten värderas och redovisas till verkligt värde i balansräkningen vid emissionstillfället. Under löptiden redovisas skuldkomponenten till upplupet anskaffningsvärde till ursprunglig effektivränta.

8. PRINCIPER FÖR VÄRDERING AV FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER TILL VERKLIGT VÄRDE

Verkligt värde definieras som priset till vilken en tillgång skulle kunna säljas eller en skuld över-

föras i en normal transaktion mellan oberoende marknadsaktörer.

För finansiella instrument som handlas på en aktiv marknad likställs verkligt värde med det aktuella marknadspriset. Som aktiv betraktas en sådan marknad där noterade priser med lätthet och regelbundenhet finns tillgängliga på en reglerad marknad, handelsplats, tillförlitlig nyhetstjänst eller motsvarande och där erhållna prisuppgifter lätt kan verifieras genom regelbundet förekommande transaktioner. Det aktuella marknadspriset motsvaras i regel av aktuell köpkurs för finansiella tillgångar respektive aktuell säljkurs för finansiella skulder. För grupper av finansiella instrument som förvaltas på basis av bankens nettoexponering för marknadsrisk likställs det aktuella marknadspriset med det pris som skulle erhållas eller betalas vid en avyttring av nettositionen.

För finansiella instrument för vilka tillförlitliga uppgifter om marknadspris saknas, bestäms verkligt värde med hjälp av värderingsmodeller. De värderingsmodeller som används bygger på indata som i allt väsentligt kan verifieras med marknadsobservationer, exempelvis marknadsräntor och aktiekurser. Vid behov görs en justering för andra variabler som en marknadsaktör förväntas ta i beaktande vid prissättningen. De antaganden som används vid värdering baseras på internt genererad erfarenhet och granskas löpande av riskorganisationen. Uppföljning görs mot verkliga utfall för att därigenom identifiera eventuella behov av Anpassningar av antaganden och prognosverktyg.

Räntebärande värdepapper

Räntebärande värdepapper utgivna av stater samt svenska bostadsobligationer värderas med hjälp av aktuella marknadspriser. Företagsobligationer värderas med värderingstekniker som baseras på marknadsräntor för motsvarande löptid med justering för kredit- och likviditetsrisk. Värderingen genomgår regelbundet kontroller för att säkerställa att värderingen avspeglar gällande marknadspris. Kontrollerna utförs främst genom inhämtning av prisnoteringar från fler oberoende prisställare samt avstämning mot nyligen genomförda transaktioner i samma eller likvärdiga instrument.

Aktier och andelar

Aktier noterade på en aktiv marknad värderas till marknadspris. Vid värdering av onoterade aktier och andelar styrs valet av värderingsmodell av vad som bedöms lämpligt för det enskilda instrumentet.

Innehav i onoterade aktier består i huvudsak av olika typer av gemensamägd verksamhet med anknytning till bankens affär. Sådana innehav värderas i regel till bankens andel av substansvärdet i bolaget. För onoterade aktier för vilka bolagsavtalet reglerar det pris till vilket aktierna kan avyttras, värderas innehaven till det i förväg bestämda avyttringspriset. Onoterade aktier är i allt väsentligt klassificerade som tillgängliga för försäljning. Värdeförändringar på dessa innehav redovisas därmed i övrigt totalresultat.

Vid värdering av onoterade andelar i riskkapitalfonder används på marknaden vedertagna värderingsmodeller som godkänts av European Venture Capital & Private Equity Association (EVCA). Dessa modeller innebär att investeringarnas marknadsvärde härleds genom relativvärdering av jämförbara noterade företag i samma bransch. Resultatposter som stör jämförelser mellan investeringen och jämförelsebolaget justeras och därefter beräknas värdet av investeringen på basis av vinstmultiplar som exempelvis P/E och EV/EBITA. Värdeförändringar samt realiserat resultat på innehav i riskkapitalfonder som utgör en del av placeringstillgångarna i försäkringsrörelsen redovisas inte direkt i resultaträkningen utan ingår i underlaget för beräkning av avkastningsdelning i försäkringsrörelsen, se vidare under punkten 12.

Derivat

Derivat som handlas på en aktiv marknad värderas till marknadspris. Merparten av koncernens derivatkontrakt, däribland räntewappar och olika typer av linjära valutaderivat, värderas med värderingsmodeller som bygger på marknadsräntor och andra marknadspriser. Värderingen av icke-linjära derivatkontrakt som inte handlas aktivt bygger även på en rimlig skattning av marknadsbaserad indata, exempelvis volatilitet.

Vid modellvärdering av derivat förekommer i vissa fall differenser mellan transaktionspris och det värde som räknats fram med hjälp av en värderingsmodell vid det första redovisningstillfället. Sådana skillnader orsakas av att den tillämpade värderingsmodellen inte fullt ut fångar upp alla komponenter som påverkar derivatets värde. Väsentliga realiserade resultat på grund av positiva skillnader mellan transaktionspris och det värde som räknas fram med hjälp av en värderingsmodell (så kallade dag-1 resultat) förs inte till resultatet vid det första redovisningstillfället, utan periodiseras över derivatets löptid. Banken gör därutöver löpande en fristående värdering av den sammanlagda kreditriskkomponenten (såväl egen kreditrisk som motpartsrisk) i utestående modellvärderade derivat. Förändringar i verkligt värde till följd av förändrad kreditrisk tas till resultatet i den utsträckning den sammanlagda effekten överstiger ännu ej resultatförda dag-1 resultat.

Utlåning klassificerad att värderas till verkligt värde

Utlåning som är klassificerad att värderas till verkligt värde via resultaträkningen värderas till nuvärdet av förväntade framtida kassaflöden. Vid beräkningen justeras marknadsräntan för kreditrisk. Den aktuella kreditriskpremien antas motsvaras av den ursprungliga så länge det saknas belägg för att motpartens återbetalningsförmåga väsentligen försämrats. Information om återbetalningsförmåga hämtas från bankens interna ratingsystem. Värdeförändringar på lån värderade till verkligt värde redovisas i nettoresultat av finansiella transaktioner.

Tillgångar och skulder där kunden står värdeförändringsrisken

Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken består i huvudsak av fondandelar i fondförsäkringsavtal och fonder som konsolideras i koncernredovisningen. Sådana fondandelar värderas till fondens aktuella marknadsvärde (NAV). Tillgångarna motsvaras av skulder för vilka kunden står värdeförändringsrisken. Värderingen av dessa skulder speglar värderingen av tillgångarna. Med hänsyn till att försäkrings-tagarna och fondandelsägarna har förmånsrätt i tillgångsmassan, saknas skäl för att justera värderingen för kreditrisk.

9. KREDITFÖRLUSTER OCH NEDSKRIVNING AV FINANSIELLA TILLGÅNGAR

Lån och fordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde

Individuell bedömning av nedskrivningsbehov avseende lån och andra fordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde genomförs löpande av samtliga kund- och kreditansvariga enheter i koncernen. Nedskrivningsprövning görs i den mån det finns objektiva omständigheter som tyder på att en fordrans återvinningsvärde understiger dess bokförda värde. Sådana objektiva belägg kan exempelvis, beroende på omständigheterna, vara försenad eller utebliven betalning, konkurs, ändrad kreditrating eller nedgång i säkerheternas marknadsvärde.

Vid nedskrivningsprövning beräknas fordrans återvinningsvärde genom en diskontering av estimerade framtida kassaflöden hänförliga från fordran och eventuella säkerheter (inklusive garantier) med fordrans effektivränta. Är säkerheten en marknadsnoterad tillgång, görs värderingen av säkerheten med utgångspunkt i det noterade värdet, i annat fall görs värderingen med utgångspunkt i avkastningsvärdet eller på annat sätt uppskattat marknadsvärde. Säkerheter i form av fastighetsinteckningar värderas på samma sätt som övertagna fastigheter. Nedskrivning görs om det beräknade återvinningsvärdet understiger bokfört värde och redovisas som Kreditförlust i resultaträkningen. Redovisad kreditförlust reducerar fordrans bokförda värde i balansräkningen, antingen direkt (konstaterad förlust) eller genom ett avsättningskonto för kreditförluster (sannolik förlust).

Utöver denna individuella bedömning av fordringar görs en gruppvis bedömning av individuellt värderade fordringar i syfte att identifiera nedskrivningsbehov som ännu inte kan fördelas på enskilda krediter. Analysen baseras på en fördelning av individuellt värderade fordringar med avseende på riskklass. Nedskrivning görs om det är befogat med hänsyn till förändringar i riskklassificering och förväntad förlust. Nedskrivningar som redovisats för en grupp fordringar förs över till nedskrivningar avseende enskilda fordringar så snart det finns tillgänglig information om värdeminskning på individuell nivå. En gruppvis nedskrivningsprövning görs även för homogena grupper av mindre fordringar med likartad riskprofil.

Periodens kreditförluster utgörs av konstaterade och sannolika förluster för beviljade krediter med avdrag för återvinningar samt återförda tidigare gjorda nedskrivningar för sannolika kreditförluster. Konstaterade kreditförluster kan avse hela eller delar av fordringar och redovisas då det inte finns någon realistisk möjlighet till återvinning. Så är exempelvis fallet när konkursförvaltare lämnat uppskattning av utdelning i konkurs, när ett ackordsförslag antagits eller en fordran eftergivits på annat sätt. Belopp som efterges i samband med en omstrukturering av en fordran eller grupp av fordringar klassificeras alltid som konstaterad kreditförlust. I de fall kunden följer betalplanen för en kredit som sedan tidigare har klassificerats som konstaterad kreditförlust, sker en omprövning av förlustens storlek. Återvinningar består av återförda belopp på kreditförluster som tidigare redovisats som konstaterade. Information om sannolika och konstaterade kreditförluster lämnas i not K10.

Ränteeffekter som uppstår till följd av att diskonterings effekter då perioden fram till förväntad inbetalning minskar resulterar i en upplösning av tidigare reserverade belopp som redovisas som räntetäkt i enlighet med effektivräntemetoden.

Upplysningar om osäkra fordringar

Upplysningar om osäkra fordringar lämnas brutto, innan reservering för sannolika kreditförluster, och netto efter reservering för sannolika kreditförluster. Fordringar definieras som osäkra om det inte är sannolikt att samtliga kontrakterade kassaflöden kommer att fullföljas. Varje fordran som klassificerats som osäker ingår i det redovisade värdet på osäkra fordringar med sitt fulla belopp, även om delar av fordran täcks av säkerheter. Fordringar som skrivits ned som konstaterade kreditförluster ingår inte i osäkra fordringar.

Värdering av egendom som övertagits för skyddande av fordran

Vid första redovisningstillfället redovisas övertagna egendom till verkligt värde i balansräkningen. Övertagna fastigheter och inventarier (inklusive övertagna leasingobjekt) som förväntas avyttras inom en snar framtid, tas vid efterföljande värdering upp till det lägsta av redovisat värde och verkligt värde med avdrag för kostnader för försäljning. Övriga övertagna fastigheter redovisas som förvaltningsfastigheter till verkligt värde över resultaträkningen. Onoterade aktieinnehav som övertas för skyddande av fordran redovisas som finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning.

Nedskrivning av finansiella tillgångar som är tillgängliga för försäljning

Nedskrivning av Finansiella tillgångar som är tillgängliga för försäljning görs när det finns objektiva belägg för att en eller flera förlusthändelser inträffat som har en inverkan på de förväntade framtida kassaflödena för tillgången. Vad avser räntebärande finansiella tillgångar utgör exempel på förlusthändelser som kan indikera

ett nedskrivningsbehov en sannolik framtida konkurs, bevis för betydande finansiella svårigheter hos emittenten eller bevis för bestående förändringar i marknaden för tillgången. För egetkapitalinstrument utgör en bestående eller betydande nedgång i dess verkliga värde en indikation på nedskrivningsbehov. Vid nedskrivning förs en andel av den ackumulerade förlust som tidigare redovisats i verkligt värdereserven i eget kapital till resultaträkningen.

Tidigare gjorda nedskrivningar på räntebärande värdepapper, som kategoriserats som finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning återförs via resultaträkningen om tillgångens verkliga värde ökat efter nedskrivning och ökningen objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter nedskrivningstillfället. Tidigare nedskrivningar på eget kapitalinstrument som kategoriserats som finansiella instrument tillgängliga för försäljning återförs inte.

10. SÄKRINGSREDOVISNING

Koncernen tillämpar olika metoder för säkringsredovisning beroende på syftet med säkringen. Som säkringsinstrument används derivat, i huvudsak ränte- och valutaswappar. Vid säkringar av valutarisker kopplade till nettoinvesteringar i utländska enheter används även skulder i respektive utländsk enhets funktionella valuta som säkringsinstrument. Som en del av koncernens säkringsstrategier delas värdet på säkringsinstrument i vissa fall upp och ingår i fler än en säkringsrelation. Ett och samma säkringsinstrument kan därmed säkra olika risker. Sådan uppdelning görs endast om de säkrade riskerna tydligt kan identifieras, om effektiviteten kan mätas tillförlitligt och om den totala värdeförändringen på instrumentet ingår i en säkringsrelation.

Säkringar av verkligt värde tillämpas i syfte att skydda koncernen mot icke önskvärda resultat-effekter på grund av exponeringar för förändringar i marknadspriser på redovisade tillgångar eller skulder. Säkrade risker i säkringspaket till verkligt värde består av ränte- och valutarisk i ut- och upplåning till fast ränta. Säkringsinstrumenten i dessa säkringspaket består av ränte- och valutaswappar. Vid säkring av verkligt värde värderas såväl säkringsinstrumentet som den säkrade risken till verkligt värde. Värdeförändringarna redovisas direkt i resultaträkningen i posten Nettoresultat av finansiella transaktioner. Då säkringar av verkligt värde avslutas i förtid periodiseras den upparbetade värdeförändringen på den säkrade posten i Nettoresultat av finansiella transaktioner.

Säkring av verkligt värde tillämpas för enskilda tillgångar och skulder samt för portföljer av finansiella instrument. Den säkrade risken i sådana portföljsäkringar är ränterisken i utlåning med tre månaders ursprunglig räntebindning samt räntetak på utlåning med tre månaders ursprunglig räntebindning. Som säkringsinstrument i dessa portföljsäkringar används ränteswappar och ränteoptioner (cappar). Vid portföljsäkring till verkligt värde marknads-

värderas den del av portföljen vars värde är exponerat för den säkrade risken. Värdet på den säkrade posten i säkrade portföljer redovisas på en enskild rad i balansräkningen i anslutning till Utlåning till allmänheten. Ackumulerade värdeförändringar på portföljsäkringar som avslutats i förtid redovisas i balansräkningen under posten Övriga tillgångar och periodiseras i Nettoresultat av finansiella transaktioner över portföljens återstående löptid.

Kassaflödessäkring används för att hantera exponeringar för variationer i kassaflöden hänförliga till förändringar i rörlig ränta på ut- och upplåning. Den förväntade löptiden för sådan ut- och upplåning är i regel betydligt längre än bindningstiden som är mycket kort. Kassaflödessäkring används även för att säkra valutarisken i framtida kassaflöden hänförliga till upplåning till fast ränta. Ränteswappar som är säkringsinstrument i kassaflödessäkringar värderas till verkligt värde. I den mån swappens värdeförändring är effektiv, det vill säga motsvaras av framtida kassaflöden hänförliga till den säkrade posten, redovisas den som en komponent i övrigt totalresultat och i säkringsreserven i eget kapital. Ineffektiva delar av swappens värdeförändring redovisas i resultaträkningen i posten Nettoresultat av finansiella transaktioner.

Säkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter tillämpas för att skydda koncernen mot valutakursdifferenser till följd av verksamhet i utlandet. Som säkringsinstrument används valutaswappar samt lån i utländsk valuta. Den säkrade posten i dessa säkringar utgörs av nettoinvesteringar i form av direkta investeringar samt fordringar på utlandsverksamhet som inte förväntas regleras inom en överskådlig framtid. Lån i utländsk valuta som säkrar nettoinvesteringar i utlandsverksamhet redovisas i koncernen till kursen på balansdagen. Den effektiva delen av valutakursdifferenser på sådana lån redovisas som en komponent i övrigt totalresultat och i omräkningsreserven i eget kapital. Så redovisas även den effektiva delen av värdeförändringar på valutaswappar som säkrar valutakursrisk i fordringar på utlandsverksamhet. Ineffektiva delar av säkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamhet redovisas i resultaträkningen i posten Nettoresultat av finansiella transaktioner.

11. LEASING

Koncernens leasingavtal är antingen finansiella eller operationella. Finansiella leasingavtal är sådana avtal där de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av den leasade tillgången i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Övriga leasingavtal betraktas som operationella leasingavtal. Samtliga avtal där koncernen är leasegivare har definierats som finansiella leasingavtal. Sådana leasingavtal redovisas som utlåning i balansräkningen, initialt till ett belopp som motsvarar nettoinvesteringen. Erhållna leasingavgifter redovisas löpande som räntetäkter respektive amorteringar. Nedskrivningsprövning

av finansiella leasingavtal görs enligt samma principer som för övrig utlåning som redovisas till upplupet anskaffningsvärde.

Operationella leasingavtal redovisas inte i balansräkningen. Kostnader hänförliga från operationella leasingavtal där koncernen är leasetagare kostnadsförs linjärt över tiden som övriga kostnader.

12. FÖRSÄKRINGSVERKSAMHET

Koncernens försäkringsverksamhet bedrivs i dotterbolaget Handelsbanken Liv. Verksamhetens produkter består främst av legala livförsäkringar i form av traditionell livförsäkring och fondförsäkring samt riskförsäkringar i form av sjukförsäkring och premiebefrielse.

Klassificering och uppdelning av försäkringskontrakt

I koncernredovisningen klassas sådana avtal som innehåller betydande försäkringsrisk som försäkring. Avtal som inte överför betydande försäkringsrisk klassificeras i sin helhet som investeringsavtal. I regel innebär detta att försäkringar med återbetalningsskydd klassas som investeringsavtal och övriga avtal klassas som försäkringskontrakt. Försäkringskontrakt som består av både försäkringskomponenter och sparande (finansiella komponenter) delas upp och särredovisas i enlighet med de principer som beskrivs nedan.

Redovisning av försäkringskomponenter i försäkringskontrakt

Premieintäkter och utbetalda försäkringsersättningar avseende försäkringsavtal redovisas i resultaträkningen i nettoposten Riskresultat försäkring. Under denna post redovisas även årets förändring av koncernens försäkringsskulder.

Mottagna premier som ännu ej intäktsförts redovisas som skuld för inbetalda premier under posten Försäkringsskulder i balansräkningen. I balansposten Försäkringsskulder ingår även skulder för sjukräntor, livräntor samt andra oreglerade skador. Försäkringsskulden värderas genom diskontering av uppskattade framtida kassaflöden hänförliga till ingångna försäkringsavtal. Värderingen bygger på antaganden om ränta, livslängd, hälsa och framtida avgifter. Livslängdsantagandena varierar med hänsyn till när försäkring tecknats och beaktar den förväntade framtida ökningen av livslängden. Även avgiftsantaganden beror på när försäkringen tecknats. Det innebär i huvudsak en avgift som är proportionell mot premien och en avgift som är proportionell mot livförsäkringsavsättningen. Tillämpade antaganden om de försäkrades framtida hälsa är baserade på internt genererad erfarenhet och varierar beroende på produkt. Ränteantagandena är baserade på aktuella marknadsräntor och beror på skuldens löptid. Koncernens försäkringsskulder prövas regelbundet och minst årligen i syfte att säkerställa att den redovisade försäkringsskulden är tillräcklig för att täcka förväntade framtida anspråk. Vid behov görs en ytterligare avsättning. Mellanskillnaden redovisas i resultaträkningen.

Redovisning av investeringsavtal samt finansiella komponenter i försäkringskontrakt

Inbetalningar och utbetalningar avseende kundens sparkapital som härrör från investeringsavtal samt finansiella komponenter i försäkringskontrakt redovisas som insättningar respektive uttag direkt i balansräkningen.

Den från försäkringskontraktet separerade finansiella komponenten i traditionella legala livförsäkringar redovisas i balansräkningen som upplåning från allmänheten. Dessa skulder värderas till det högsta av garanterat belopp och försäkringens aktuella värde. Det garanterade beloppet förräntas med garanterad ränta och motsvarar försäkringens upplupna anskaffningsvärde. Försäkringens aktuella värde är lika med värdet av de tillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning, och förräntas med en avkastning som bestäms från totalavkastningen för tillgångarna med avdrag för eventuell avkastningsdelning. Avkastningsdelningen innebär att försäkringsgivaren tilldelas en avtalad del av totalavkastningen om denna avkastning under kalenderåret överstiger den garanterade räntan. Beräkningen görs årligen och ackumulerat för varje enskilt försäkringskontrakt. Det innebär att den villkorade återbäringen minskar i de fall avkastningen ett enskilt år understiger garantiräntan och vice versa. Den del av avkastningen som enligt modellen för avkastningsdelning tillfaller koncernen redovisas som provisionsintäkt. I det fall avkastningen understiger den per kontrakt garanterade räntan redovisas mellanskillnaden i resultaträkningen i posten Nettoresultat av finansiella transaktioner.

Tillgångar och skulder som härrör från fondförsäkringsavtal redovisas till verkligt värde i balansräkningen som tillgångar och skulder där kunden står värdeförändringsrisken.

Premieavgifter samt administrativa avgifter avseende investeringsavtal samt finansiella komponenter i försäkringskontrakt periodiseras och redovisas i resultaträkningen i posten Provisionsintäkter. Anskaffningskostnader redovisas direkt i resultaträkningen.

Återförsäkring

Återförsäkrars andel av koncernens försäkringsskulder redovisas som Återförsäkringstillgångar i balansräkningen.

13. IMMATERIELLA TILLGÅNGAR

Redovisning i balansräkningen

En immateriell tillgång är en identifierbar, icke-monetär tillgång utan fysisk form. Immateriella tillgångar tas endast upp i balansräkningen om det är troligt att de framtida ekonomiska fördelar som härrör från tillgången kommer att tillfalla koncernen och det går att beräkna anskaffningsvärdet på ett tillförlitligt sätt. Det innebär att internt upparbetade värden i form av goodwill, varumärken, kundregister och liknande inte redovisas som tillgångar i balansräkningen.

Investeringar i egenutvecklad programvara tas till resultatet löpande i den mån utgifterna avser underhåll av befintlig affärsverksamhet

eller befintlig programvara. Vid egen utveckling av ny programvara, eller vid utveckling av befintlig programvara för ny affärsverksamhet, aktiveras nedlagda utgifter från den tidpunkt det är sannolikt att ekonomiska fördelar kommer att uppstå som kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Utgifter som härrör från lånekostnader aktiveras från den tidpunkt beslut har fattats om aktivering av utgifter för utveckling av immateriell tillgång.

Vid ett rörelseförvärv hänförs förvärvspriset till värdet av förvärvade identifierbara tillgångar, skulder och eventalförpliktelser i den förvärvade rörelsen. Bland dessa tillgångar kan även ingå sådana immateriella tillgångar som inte skulle ha tagits upp i balansräkningen om de förvärvats separat eller upparbetats internt. Den del av förvärvspriset som vid ett rörelseförvärv inte kan hänföras till identifierbara tillgångar och skulder redovisas som goodwill.

Goodwill och immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod

Goodwill och andra immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar. Nedskrivningsprövning sker årligen i samband med bokslutet eller när det finns en indikation på att tillgången kan ha minskat i värde. Nedskrivningsprövning görs genom en beräkning av tillgångens återvinningsvärde, det vill säga det högsta av nyttjandevärdet och det verkliga värdet med avdrag för försäljningskostnader. Så länge återvinningsvärde överstiger redovisat värde är nedskrivning ej befogad. Nedskrivningar redovisas direkt i resultaträkningen.

Med hänsyn till att det inte är möjligt att särskilja de kassaflöden som hänförs från goodwill från kassaflöden som hänförs från andra tillgångar, sker nedskrivningsprövningen på nivån kassagenererande enhet. En kassagenererande enhet är den minsta grupp tillgångar som ger upphov till inbetalningar som är oberoende av inbetalningar från andra tillgångar eller tillgångsgrupper. Goodwill som följs upp internt på en högre nivå än kassagenererande enhet prövas på den högre nivån, dock lägst på rörelsesegmentnivå. Väsentliga bedömningar och antaganden vid nedskrivningsprövning av goodwill framgår av not K23. Tidigare gjorda nedskrivningar av goodwill återförs inte.

Immateriella tillgångar med bestämbar nyttjandeperiod

Immateriella tillgångar för vilka det går att fastställa en bedömd nyttjandeperiod är föremål för avskrivning. Avskrivningen sker linjärt över nyttjandeperioden. För närvarande innebär det att kundkontrakt skrivs av på 20 år och att internt utvecklad programvara skrivs av på fem år. Varumärken som är föremål för avskrivning skrivs av på fem år. Avskrivningstiden prövas individuellt, dels vid nyanskaffning, dels fortlöpande vid indikation på att nyttjandeperioden kan ha ändrats. Immateriella tillgångar med bestämbar nyttjandeperiod prövas för nedskrivning när det

finns indikation på att tillgången kan ha minskat i värde. Nedskrivningsprövning görs i enlighet med samma principer som för immateriella tillgångar med obestämd nyttjandeperiod, det vill säga genom en beräkning av tillgångens återvinningsvärde.

14. FASTIGHETER OCH INVENTARIER

Koncernens materiella anläggningstillgångar består av fastigheter och inventarier. Med undantag av sådana fastigheter som utgör placeringstillgångar i försäkringsrörelsen samt fastigheter som övertagits för skydd av fordran, värderas dessa tillgångar till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade av- och nedskrivningar.

Avskrivningarna sker utifrån tillgångarnas bedömda nyttjandeperioder. Normalt tillämpas en linjär avskrivningsplan. De bedömda nyttjandeperioderna prövas årligen. De materiella tillgångar som består av delkomponenter med olika bedömda nyttjandeperioder, indelas i olika kategorier med separata avskrivningsplaner. Sådan så kallad komponentavskrivning är normalt endast aktuellt avseende fastigheter. Som delkomponenter betraktas då de delar av fastigheten som har ett anskaffningsvärde som är betydande i förhållande till det sammanlagda anskaffningsvärdet. Resterande delar av fastigheten (stomme) skrivs av som helhet över den förväntade nyttjandeperioden. För närvarande är den bedömda nyttjandeperioden för stomme 100 år, för vatten och avlopp 35 år, för tak 30 år, för fasad, värme, ventilation och el 25 år, för hissar 20 år och för byggnadsinventarier tio år. Personatorer och övrig IT-utrustning skrivs i regel av på tre år och investeringar i bankvalv och liknande lokalinvesteringar på tio år. Övriga inventarier skrivs normalt av på fem år.

Nedskrivningsprövning av materiella anläggningstillgångar sker när det finns indikation på att tillgången kan ha minskat i värde. Nedskrivning görs i det fall återvinningsvärdet understiger det redovisade värdet. Eventuell nedskrivning redovisas omedelbart i resultaträkningen. En nedskrivning reverseras om det finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet.

15. AVSÄTTNINGAR

Posten Avsättningar består av resultatförda förväntade negativa utflöden av resurser från koncernen som är osäkra vad gäller förfallotidpunkt eller belopp. Avsättningar redovisas när koncernen till följd av en inträffad händelse har en legal eller informell förpliktelse som det är sannolikt att det kommer att krävas ett utflöde av resurser för att reglera. För att redovisning ska kunna ske måste det vara möjligt att göra en tillförlitlig uppskattning av beloppet. Avsättningen värderas till det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av vad som krävs för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Vid värderingen tas hänsyn till den förväntade framtida tidpunkten för reglering.

16. EGET KAPITAL

Eget kapital består av nedanstående komponenter.

Överkursfond

Överkursfonden består av optionskomponenten av emitterade konvertibla skuldebrev och det belopp som vid emission av aktier samt vid konvertering av konvertibla skuldebrev överstiger de emitterade aktiernas kvotvärde.

Säkringsreserv

I säkringsreserven redovisas realiserade värdeförändringar på derivatinstrument som utgör säkringsinstrument i kassaflödessäkringar.

Reserv för verkligt värde

Reserven för verkligt värde består av realiserade värdeförändringar på finansiella tillgångar som klassificerats som tillgängliga för försäljning.

Omräkningsreserv

Omräkningsreserven består av realiserade valutakurseffekter som uppstår till följd av omräkning av utländska enheter till koncernens rapporteringsvaluta.

Förmånsbestämda pensionsplaner

I posten förmånsbestämda pensionsplaner redovisas omvärderingar av pensionsförpliktelsen och pensionstillgångarna.

Balanserade vinstmedel

Balanserade vinstmedel består av intjänat resultat från innevarande och tidigare räkenskapsår. Utdelning samt återköp av egna aktier redovisas som avdrag från Balanserade vinstmedel.

Minoritetsintresse

Minoritetsintresse utgörs av den andel av koncernens nettotillgångar som inte direkt eller indirekt ägs av moderföretagets stamaktieägare. Minoritetsintresse redovisas som en separat andel av eget kapital.

Redovisning av egna aktier

Återköpta egna aktier redovisas inte som tillgång utan kvittas mot posten Balanserad vinst i eget kapital.

17. INTÄKTER

Intäkter redovisas i resultaträkningen när det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att erhållas och dessa fördelar kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Följande generella principer gäller i fråga om tidpunkt för intäktföring av olika typer av ersättningar:

- Ersättningar som tjänas in successivt genom att tjänster utförs, exempelvis förvaltningsavgifter inom kapitalförvaltningen, intäktsförs i takt med att dessa tjänster levereras. I praktiken sker detta linjärt över tiden.
- Ersättningar hänförliga till en specifik tjänst eller handling intäktsförs när tjänsten utförts. Till dessa intäkter hör courtage och betalningsprovisioner.

- Ersättningar som utgör en del av effektivräntan för ett finansiellt instrument periodiseras i det fall instrumentet värderas till upplupet anskaffningsvärde i enlighet med effektivräntemetoden. För finansiella instrument som värderas till verkligt värde intäktsförs motsvarande ersättningar direkt.

Räntenetto

Ränteintäkter och räntekostnader redovisas i räntenettet i resultaträkningen, med undantag för ränteflöden som härrör från finansiella instrument som innehas för handelsändamål. I räntenettet redovisas även räntor hänförliga till derivatinstrument som säkrar poster vars ränteflöden redovisas i räntenettet. Utöver ränteintäkter och räntekostnader ingår i räntenettet avgifter för statliga garantier, exempelvis insättningsgaranti- och stabilitetsavgiften.

För att få ett räntenetto rensat från ränteflöden som härrör från finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel och samtidigt åstadkomma en samlad bild av aktiviteten i handelslagret, redovisas ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel i resultatposten Nettoresultat av finansiella transaktioner.

Provisionsnetto

Intäkter och kostnader för olika typer av tjänster redovisas i resultaträkningen som Provisionsintäkter respektive Provisionskostnader. Det innebär bland annat att courtage och olika former av förvaltningsavgifter redovisas som provisioner. Andra typer av intäkter som redovisas som provisioner är betalningsprovisioner och kortavgifter, premier avseende utställda finansiella garantier liksom provisioner i försäkringsverksamheten. Även positiv avkastningsdelning i försäkringsrörelsen redovisas som provision. Ränteliknande garantiprovisioner samt avgifter som utgör integrerade delar av finansiella instrument och därför räknas in i effektivräntan, redovisas inte som provisioner utan ingår i räntenettet.

Nettoresultat av finansiella transaktioner

Posten Nettoresultat av finansiella transaktioner samlar upp all den resultatpåverkan som uppstår vid värdering av finansiella tillgångar och skulder till verkligt värde över resultaträkningen och vid realisation av finansiella tillgångar och skulder. Mera specifikt redovisas här:

- realisationsresultat från avyttring och reglering av finansiella tillgångar och skulder
- realiserade värdeförändringar på de tillgångar och skulder som vid första redovisningstillfället klassificerats som Tillgångar som värderas till verkligt värde via resultaträkningen, exklusive den del av värdeförändringen som redovisas som ränta
- realiserade och realiserade värdeförändringar på finansiella tillgångar och skulder som har klassificerats som innehav för handel
- räntor hänförliga till finansiella instrument som innehas för handel, med undantag för sådana räntor som härrör från derivat som säkrar

- poster vars ränteflöde redovisas i räntenettet
- utdelningsintäkter på de finansiella tillgångar som har klassificerats som innehav för handel
 - realiserade förändringar i verkligt värde avseende den säkrade risken i tillgångar och skulder som är säkrade poster i säkringar till verkligt värde, samt periodisering av sådana realiserade värdeförändringar för säkringar som avbrutits i förtid
 - realiserade värdeförändringar på derivat som utgör säkringsinstrument i säkringar till verkligt värde
 - ineffektiv del av värdeförändringar på derivat som utgör säkringsinstrument i kassaflödes-säkringar
 - ineffektiv del av värdeförändringar på säkringsinstrument som säkrar nettoinvesteringar i utländska verksamheter
 - negativ avkastningsdelning i försäkringsrörelsen, det vill säga de förluster som uppstår när avkastningen på finansiella tillgångar i försäkringsrörelsen understiger den garanterade skulduppräknigen.

Mottagen utdelning

Utdelningar på aktier som kategoriserats som tillgängliga för försäljning redovisas i resultaträkningen som Övriga utdelningsintäkter. Utdelningar på aktier som kategoriserats som finansiella tillgångar som innehåller handelsändamål redovisas i resultaträkningen som Nettoresultat av finansiella transaktioner. Utdelningar på aktier i intresseföretag ingår inte i posten utdelningar i resultaträkningen. Redovisning av andelar i intresseföretags resultat beskrivs under punkten 3.

18. ERSÄTTNINGAR TILL ANSTÄLLDA

Personalkostnader

Som Personalkostnader redovisas löner, pensionskostnader och andra former av direkta personalkostnader inklusive sociala kostnader, särskild löneskatt på pensionskostnader och andra former av lönebidrag. Eventuella ersättningar i samband med avslutad anställning skuldförs vid avtalets ingång och periodiseras över återstående tjänstgöringstid.

Redovisning av pensioner

Ersättningar till anställda efter anställningens upphörande utgörs av dels avgiftsbestämda, dels förmånsbestämda planer. Som avgiftsbestämda planer redovisas sådana planer för ersättningar enligt vilka koncernen betalar fastställda avgifter till en utomstående juridisk enhet och därefter saknar rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter om den juridiska enheten saknar tillgångar för att fullgöra sitt åtagande gentemot den anställde. Erlagda premier för avgiftsbestämda planer redovisas löpande i resultaträkningen som personalkostnad.

Övriga planer för ersättning efter avslutad anställning redovisas som förmånsbestämda planer.

Vid förmånsbaserad pensionslösning utgår en pension baserad på lön och anställningstid vilket innebär att arbetsgivaren bär alla väsent-

liga risker för fullgörandet av pensionsutfästelsen. För majoriteten av de förmånsbaserade pensionsplanerna har koncernen avskilt förvaltningstillgångar i pensionsstiftelser och pensionskassa. Som nettotillgång i balansräkningen avseende de förmånsbaserade pensionsplanerna redovisas förvaltningstillgångarna minskade med pensionsförpliktelseerna. Aktuariella vinster och förluster på pensionsförpliktelsen samt avkastning som överstiger den beräknade avkastningen på förvaltningstillgångarna redovisas i övrigt totalresultat.

Den redovisade pensionskostnaden avseende förmånsbestämda planer utgörs av nettot av följande poster, som samtliga ingår i personalkostnader:

- + Intjänad pensionsrätt under året, det vill säga årets andel av den beräknade slutliga totala pensionsutbetalningen. Beräkningen av intjänad pensionsrätt utgår från en beräknad slutlön och är föremål för aktuariella antaganden.
- + Årets räntekostnad på grund av att nuvärdet av pensionsskulden har ökat under året då tiden till utbetalning minskat. För beräkning av årets räntekostnad används aktuell företagsobligationsränta (räntan vid årets början) för en löptid motsvarande återstående tid till utbetalning av pensionsskulden.
- Beräknad avkastning (ränta) på förvaltningstillgångarna. Räntan på förvaltningstillgångar redovisas i resultatet med tillämpning av samma ränta som vid fastställande av årets räntekostnad.
- + Beräknade kostnader för särskild löneskatt periodiseras i enlighet med samma principer som tillämpas för den underliggande pensionskostnaden.

Beräkningen av kostnader och åtaganden med anledning av koncernens förmånsbestämda planer är förenad med ett flertal bedömningar och antaganden som kan ha en betydande inverkan på redovisade belopp. En utförligare beskrivning av dessa antaganden och bedömningar lämnas under punkten 20 samt i not K8.

19. SKATTER

Periodens skattekostnad utgörs av aktuell skatt samt uppskjuten skatt. Som aktuell skatt redovisas skatter som hänför sig till periodens skattepliktiga resultat. Uppskjuten skatt är skatt som hänför sig till temporära skillnader mellan en tillgångs eller skulds redovisade värde och dess skattepliktiga värde. Uppskjutna skatter värderas till den skattesats som bedöms vara tillämplig då posten realiserar. Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att utnyttjas. Uppskjutna skatteskulder värderas till nominellt värde. Skatt redovisas över resultaträkningen eller över övrigt totalresultat beroende på var den underliggande transaktionen redovisas.

20. UPPSKATTNINGAR OCH VÄSENTLIGA BEDÖMNINGAR

Tillämpningen av koncernens redovisningsprinciper innebär i vissa fall att bedömningar måste göras som får en väsentlig inverkan på redovisade belopp. Redovisade belopp påverkas dessutom i ett antal fall av antaganden om framtiden. Sådana antaganden innebär alltid en risk för en justering av det redovisade värdet för tillgångar och skulder. De bedömningar och antaganden som görs speglar alltid företagsledningens bästa och mest rimliga uppfattning och är kontinuerligt föremål för granskning och validering. Nedan följer en redogörelse över de bedömningar och antaganden som har haft en väsentlig inverkan på de finansiella rapporterna. Uppgifter om väsentliga antaganden lämnas även i respektive not.

Aktuariell beräkning av förmånsbestämda pensionsplaner

Beräkningen av koncernens kostnader och förpliktelser för förmånsbestämda pensioner bygger på ett flertal aktuariella, demografiska och finansiella antaganden som har betydande inverkan på redovisade belopp. En förteckning över de antaganden som använts vid beräkningen av årets avsättning finns i not K8. Beräkningen av pensionsförpliktelseerna avseende anställda i Sverige bygger på DUS06 som är på marknaden vedertagna antaganden om livslängd baserade på statistik framtagen av Svensk Försäkring. Antagandena om framtida löneökningar och inflation bygger på den förväntade långsiktiga utvecklingen. Diskonteringsräntan baseras på förstklassiga företagsobligationer. Säkerställda bostadsobligationer anses i detta sammanhang vara företagsobligationer. Löptiden motsvarar återstående tid till utbetalning.

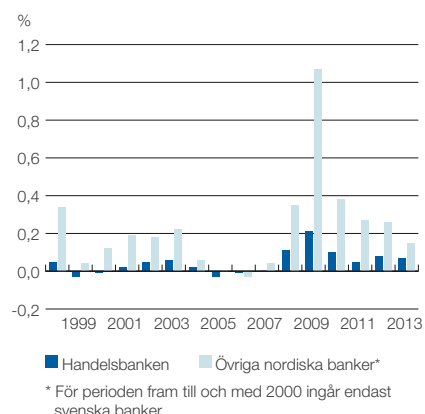
En känslighetsanalys av koncernens pensionsförpliktelse för varje betydande aktuariellt antagande, som visar hur förpliktelsen skulle ha påverkats av rimligt möjliga förändringar i dessa antaganden, framgår av not K8.

Bedömning av nedskrivningsbehov på lån och andra fordringar

Värdet på koncernens fordringar prövas löpande och individuellt för varje fordran. Vid behov skrivs fordran ned till bedömt återvinningsvärde. Det uppskattade återvinningsvärdet bygger på en bedömning av motpartens finansiella återbetalningsförmåga och antaganden om realisationsvärdet på eventuella säkerheter. Det slutliga utfallet kan komma att avvika från ursprungliga reserveringar för kreditförluster. De bedömningar och antaganden som används är föremål för regelbunden kontroll inom ramen för den interna kreditorganisationen. Se vidare not K2 för en mer utförlig beskrivning av intern riskkontroll och bankens hantering av kreditrisk.

K2 Risk- och kapitalhantering

Kreditförluster i procent av utlåning 1998–2013

Även om oron på finansiella marknaderna minskade under året finns de strukturella problemen som gav upphov till krisen kvar. Vissa länders skuldproblematik är fortfarande besvärande och såväl den finansiella sektorn som den reala ekonomin fortsätter att vara understödd av massiva penningpolitiska stimulanser. För eller senare måste dock ekonomins aktörer anpassa sig till mer normala omständigheter. För den finansiella sektorn innebär det, förutom att förhålla sig till dessa omständigheter, även att anpassa sig till betydligt hårdare och mer omfattande regelverkskrav som i alla delar ännu inte är fastställda.

Handelsbankens historiskt låga risktolerans, goda kapitalisering och starka likviditetssituation gör banken väl rustad att verka även under betydligt svårare marknadsförutsättningar än de som varit under året och kärnverksamheten kommer att bedrivas enligt samma affärsmodell även under kommande striktare regelverk.

Bankens strikta förhållningssätt till risk innebär att banken medvetet undviker att delta i affärer med hög risk även om ersättningen för ögonblicket kan vara hög. Den låga risktoleransen upprätthålls genom en stark riskkultur som är utgående över tiden och som gäller på alla områden i koncernen. Kreditgivning har en stark lokal förankring, där den nära kundrelationen verkar för låga kreditrisker. Marknadsriskerna i bankens affärsverksamhet tas endast som ett led i att lösa kunders placerings- och riskhanteringsbehov och i samband med bankens finansiering. Likviditetssituationen i banken planeras så att affärsverksamheten inte begränsas när störningar inträffar på de finansiella marknaderna.

Det strikta förhållningssättet till risk innebär att banken kan vara en stabil och utgående affärspartner till kunderna. Det bidrar både till god riskhantering och att en hög servicenivå kan upprätthållas även när verksamheten och de marknader banken verkar på utsätts för påfrestningar. Samma principer för bankens inställning till risk gäller i alla länder där banken har verksamhet och är vägledande i den fortsatta utlandsexpansionen. Banken har under 2013 bildat en regionbank i Nederländerna

Risker i Handelsbanken

	Beskrivning
Kreditrisk	Kreditrisk är risken att banken ska drabbas av ekonomisk förlust som följd av att bankens motparter inte kan fullfölja sina kontraktssenliga förpliktelser.
Marknadsrisk	Marknadsriskerna härrör från förändringar i priser och volatiliteter på de finansiella marknaderna. Marknadsriskerna delas in i ränterisker, aktiekursrisker, valutakursrisker och råvaruprisrisker.
Likviditetsrisk	Likviditetsrisk är risken för att banken inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser när dessa förfaller utan att drabbas av oacceptabla kostnader eller förluster.
Operativ risk	Operativ risk är risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Definitionen inkluderar legal risk.
Försäkringsrisk	Risken i en försäkrings utfall, som beror på den försäkrades livslängd eller hälsa.
Fastighetsrisk	Risken i prisförändringar på bankens egna fastighetsinnehav.
Affärsrisk	Risken för oväntade resultatförändringar som inte är hänförliga till de ovan beskrivna riskslagen.
Ersättningsrisk	Ersättningsrisk utgörs av risken för förlust eller annan skada som uppkommer till följd av ersättningssystemet.

som därigenom är en av bankens hemmamarknader. Vidare har den organiska tillväxten i Storbritannien fortsatt och kompletterats med förvärvet av kapitalförvaltaren Heartwood Wealth Group Limited.

Handelsbanken har sedan oron på de finansiella marknaderna började 2007 haft god tillgång på likviditet i samtliga för banken viktiga valutor. Banken har under krisåren breddat sin investerings- och utökad antalet finansieringsprogram för såväl säkerställd som senior upplåning. Det faktum att detta skett under rådande omvärldsförutsättningar är ett tydligt tecken på marknadens förtroende för bankens riskarbete och affärsmodell. Banken har haft och har kontinuerlig tillgång till de finansiella marknaderna via sina kort- och långfristiga finansieringsprogram. Centrala finansavdelningens likviditetsportfölj, som är en del av bankens likviditetsreserv, har en låg riskprofil och består främst av stats- och säkerställda obligationer. Den samlade likviditetsreserven har ökat ytterligare under året, vilket ger en hög motståndskraft mot eventuella störningar på de finansiella marknaderna. Vid årsskiftet översteg bankens likviditetsreserv 800 miljarder kronor.

Av reserven uppgick likvida tillgångar placerade i centralbanker till 368 miljarder kronor, likvida värdepapper till 90 miljarder kronor och resterande del utgjordes främst av outnyttjat emissionsutrymme av säkerställda obligationer i Stadshypotek. Likviditetsreserver hålls i alla för banken väsentliga valutor. Den totala likviditetsreserven täcker bankens likviditetsbehov i ett stressat scenario med utflöde av inlåning, i mer än två år utan tillgång till ny marknadsfinansiering. En bibehållen verksamhet kan upprätthållas under en betydande tid även i en extrem situation med stängda marknader för valutaväxling.

Bankens kapitalposition har fortsatt att stärkas under året och banken har haft stabil intjäning. Detta har, tillsammans med låga kreditförluster, bidragit till den starka positionen. Vidare har den minskade risken i kreditportföljen lett till ett lägre kapitalkrav för kreditrisker. Den starka kapitalpositionen är en bra försäkring i

den bräckliga makroekonomiska situationen och ska även ses mot bakgrund av kommande regelverksförändringar. Handelsbanken uppfyller redan kommande krav om kärnprimärkapitalrelation, även om alla föreslagna kapitalbuffertkrav av myndigheterna sätts på sin maximala nivå.

Handelsbanken är en universalbank och har därmed ett brett utbud av olika bank- och försäkringsprodukter. Därigenom uppkommer en rad olika risker som identifieras, mäts och hanteras på ett systematiskt sätt inom koncernens alla delar.

Handelsbankens riskhantering

Affärsverksamheten

Bankens helhetssyn på risk- och kapitalhanteringen utgörs av följande delar:

Affärsverksamheten

Banken präglas av en tydlig ansvarsfördelning där varje del av affärsverksamheten bär det fulla ansvaret för sina affärer och för att riskerna hanteras. Den som bäst känner kunden och marknadsförutsättningarna har bäst möjlighet att bedöma risken och kan också på ett tidigt stadium agera om eventuella problem uppkommer. Varje kontor och varje resultatansvarig enhet bär ansvaret för att hantera uppkomna problem. En följd av detta är att det finns starka incitament till hög riskmedvetenhet och till försiktighet i affärsverksamheten.

Lokal riskkontroll

Ansvarstagandet hos den som tar affärsbeslut kompletteras med en lokal kontroll av riskerna i regionbankerna och inom de olika affärsområdena. Det säkerställer att risktagandet inte blir för stort i den enskilda affären eller i den lokala verksamheten och att affärerna är i linje med bankens syn på risktagande. Den lokala riskkontrollen gör riskbedömningar, kontrollerar bland annat limiter och att de enskilda affärerna dokumenteras och utförs på ett sätt som inte medför oönskade risker. Den lokala riskkontrollen ansvarar även för riskanalyser av nya produkter och tjänster. Den lokala riskkontrollen rapporterar till centrala riskkontrollen och till verksamhetens ledning.

Lokal riskkontroll

Central riskkontroll

Behovet av central uppföljning av risk- och kapital-situationen ökar med graden av decentraliserade affärsbeslut. De centrala kredit- och riskfunktionerna är således en naturlig och viktig del av bankens affärsmodell.

Centrala kreditavdelningen förbereder beslut som fattas av styrelsen eller dess kreditkommitté. Centrala kreditavdelningen säkerställer också att kreditbedömningarna sker på ett enhetligt sätt och att kreditgivningen sker i enlighet med den kreditpolitik styrelsen har beslutat om. Vidare ansvarar Centrala kreditavdelningen för identifiering av risker i alla större individuella engagemang och agerar stödande och rådgivande till den övriga kreditorganisationen.

Centrala riskkontrollen har till uppgift att identifiera, mäta, analysera och rapportera koncernens alla väsentliga risker. Den övervakar också att riskerna och riskhanteringen lever upp till bankens låga risktolerans och att ledningen har tillförlitliga underlag för hur risker ska hanteras vid kritiska situationer. Vidare har centrala riskkontrollen ett funktionellt ansvar för den lokala riskkontrollen i affärsområdena och dotterbolagen, att risker mäts på ett ändamålsenligt och enhetligt sätt och att bankens ledning löpande får rapporter och analyser om den aktuella risksituationen.

Central riskkontroll

Kapitalplanering

Kapitalplanering

Om Handelsbanken – trots arbetet i de tre beskrivna delarna – skulle råka ut för allvariga förluster, håller banken ett kapital som säkerställer bankens fortlevnad såväl under som efter extrema händelser. Det är kapitalsituationen bedömd enligt det legala kapitalkravet som, tillsammans med beräkningen av ekonomiskt kapital och stresstester, utgör grunderna i kapitalplaneringen. Genom stresstester identifieras vilka åtgärder som framåtblickande behöver förberedas eller genomföras för att kapitaliseringen vid varje tidpunkt ska vara tillfredsställande.

Utöver den formella riskorganisationen har Centrala finansavdelningen ansvarar även för koncernen vid varje tidpunkt har en tillfredsställande likviditet och håller beredskap för att snabbt kunna stärka likviditeten vid behov. Centrala finansavdelningen ansvarar även för bankens likviditetsreserv. Likviditetssituationen rapporteras dagligen till CFO och regelbundet till bankens VD och styrelse.

Utöver detta granskar såväl compliance, på central-, affärsområdes- och dotterbolagsnivå, som interna och externa revisorer verksamheten.

Att banken sedan länge har en väl fungerande riskhantering visar sig bland annat i att banken under lång tid haft lägre kreditförluster än konkurrenterna och visat en mycket stabil resultatutveckling.

KREDITRISK

Kreditrisk definieras som risken att banken ska drabbas av ekonomisk förlust som följd av att bankens motparter inte kan fullfölja sina kontraktensliga förpliktelser.

Kreditprocessen i Handelsbanken utgår från övertygelsen att en decentraliserad organisation med lokal närvaro ger hög kvalitet i kreditbesluten. Banken eftersträvar att vara en relationsbank där kontoren håller löpande kontakt med kunden, vilket ger en djup förståelse för varje enskild kund och en kontinuerligt uppdaterad bild av kundens ekonomiska situation.

I Handelsbankens decentraliserade organisation bär varje kundansvarigt kontor det fulla kreditansvaret. Kund- och kreditansvar ligger på kontorschefen eller de medarbetare på det lokala kontoret som kontorschefen utser.

Kontorschefer och de flesta medarbetare på kontor har personliga beslutandelimiter som gör det möjligt för dem att besluta om krediter till de kunder som de ansvarar för.

Vid behov av större krediter finns beslutsinstanser på regional och central nivå. Varje högre beslutandenivå tillför ytterligare kreditkompetens. På varje beslutandenivå finns rätt att avstyrka krediter inom såväl den egna beslutandenivån som krediter som annars skulle beslutats på högre beslutandenivåer. Samtliga delegater i beslutsprocessen oavsett nivå ska vara eniga för att ett positivt kreditbeslut ska komma till stånd. De största krediterna beslutas av styrelsens kreditkommitté eller av styrelsen i dess helhet, där ärenden har förberetts av Centrala kreditavdelningen. Utan tillstyrkan av

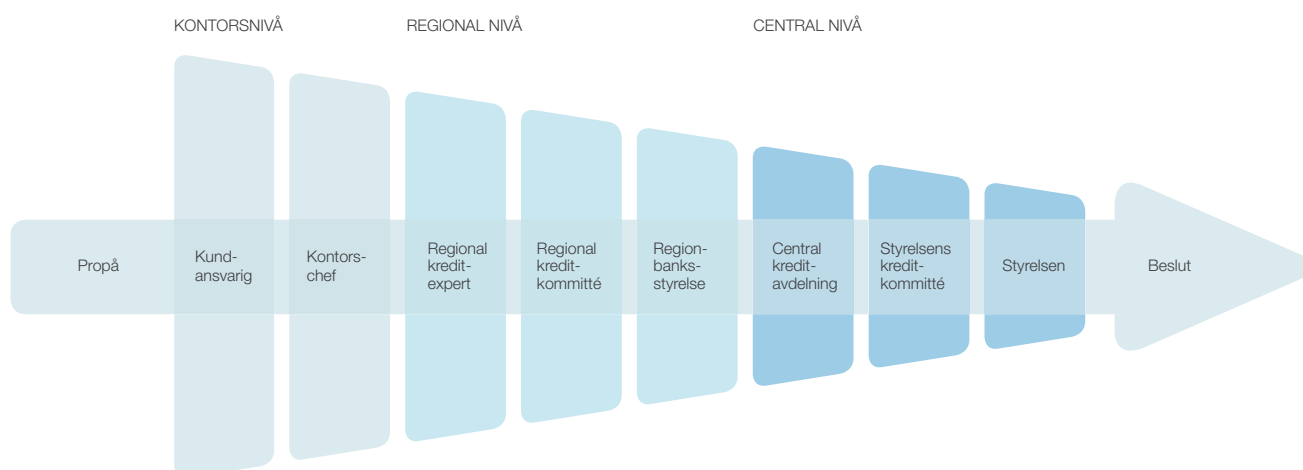
kontorschefen kan dock ingen kreditansökan processas vidare i banken.

Beslutsgången när det gäller krediter illustreras av nedanstående bild. I bilden visas även procentuell andel av antal beslut och beslutade belopp fördelade på olika beslutandenivåer.

I Handelsbankens decentraliserade organisation ingår också att underlaget för kreditbeslut alltid utarbetas av det kreditansvariga kontoret oavsett om det slutgiltiga beslutet fattas på kontoret, på regional nivå, i styrelsens kreditkommitté eller av styrelsen. Underlaget för kreditbeslut innehåller bland annat allmän och ekonomisk information om kredittagaren, en bedömning av dennes återbetalningsförmåga, krediter och kreditvillkor samt värdering av säkerheter. För kredittagare vars sammanlagda krediter överstiger tre miljoner kronor fattas kreditbeslutet i form av kreditlimit.

Vid krediter till privatpersoner mot säkerhet i bostad inträder limitplikten för belopp över sex miljoner kronor. Krediter till bostadsrätts-

Kreditprocessen och beslutandenivåer i Handelsbanken

Fördelning av fattade limitbeslut

Andel av antal limiter	67%	31%	2%
Andel av limitbelopp	7%	23%	70%

föreningar mot säkerhet i bostadsfastighet blir limitpliktiga för belopp över tolv miljoner kronor.

Beviljade kreditlimiter gäller högst ett år. Vid förlängning av limiter är beslutsunderlag och beslutsordning desamma som vid ny kredit.

I Handelsbankens decentraliserade organisation, där en stor andel av kredit- och limitbesluten fattas på de enskilda kontoren, är det viktigt att det finns en väl fungerande granskningsprocess som säkerställer att kreditbeslut håller en hög kvalitet. Kontorschefen kvalitetsgranskar medarbetarnas beslut och regionala kreditavdelningen kvalitetsgranskar beslut fattade av kontorschefer.

Syftet med kvalitetsgranskningen är att säkerställa att bankens kreditpolitik och interna instruktioner efterlevs, att kreditkvaliteten upprätthålls och att kreditbeslut vittnar om gott kreditomdöme och sund affärsmässighet. En motsvarande granskning av kvaliteten sker även av kreditbeslut som fattas av högre beslutandenivåer i banken. Krediter som beviljas av regionala kreditkommittéer och regionbanksstyrelser granskas av Centrala kreditavdelningen, som även bereder och granskar krediter som beslutas av bankens centralstyrelse eller dess kreditkommitté.

Handelsbanken är inte en massmarknadsbank utan är selektiv i kundurvalet. Krediterna ska vara av hög kvalitet. Kvalitetskravet åsidosätts aldrig till förmån för högre kreditvolym eller för att erhålla högre avkastning. Banken undviker även att delta i finansiering där det förekommer komplicerade kundkonstellationer eller komplexa och svårförståeliga affärsupplägg.

Det lokala kontorets nära kontakt med kunden innebär också att kontoret snabbt kan identifiera och agera vid eventuella problem. Detta medför att banken i många fall kan agera snabbare än vad som hade varit möjligt vid en

mer centraliserad hantering av problemkrediter. Kontoret har också det fulla ekonomiska ansvaret för kreditgivningen. Kontoret hanterar således de problem som uppstår när en kund brister i betalningsförmåga och kontoret bär eventuella kreditförluster. Vid behov får det lokala kontoret stöd från det regionala huvudkontoret och från centrala avdelningar. Bankens arbetssätt leder till att alla som gör affärer förknippade med kreditrisk tillägnar sig ett väl etablerat synsätt för denna typ av risker. Detta synsätt utgör en viktig del av bankens kultur.

Riskklassificeringssystemet

Handelsbankens riskklassificeringssystem består av ett antal olika system, metoder, processer och rutiner som stödjer Handelsbankens klassificering och kvantifiering av kreditrisk.

Genom Handelsbankens interna riskklassificeringssystem mäts kreditrisken i all verksamhet på ett tillförlitligt och konsekvent sätt. Riskklassificeringen bygger på bankens interna rating, som grundar sig på en bedömning av varje motparts återbetalningsförmåga. Ratingen bestäms av risken för finansiella påfrestningar samt av den bedömda motståndskraften vid sådana påfrestningar. Metoden och klassificeringen bygger på den ratingmodell som tillämpats av banken under flera decennier.

Den interna ratingen är den viktigaste beståndsdel i bankens modell för att beräkna kapitalkrav enligt IRK-metoden. Ratingen är dynamisk, det vill säga den omprövas om det finns tecken på att motpartens återbetalningsförmåga har ändrats. Vidare omprövas ratingen med den periodicitet som regelverket föreskriver. Klassificeringen görs av den som ansvarig för att bevilja en kredit och kontrolleras därefter av oberoende instanser.

Metoder för riskklassificeringen

För att kvantifiera bankens kreditrisker beräknas sannolikheten för att kunder ska falla (probability of default, PD), hur stor exponering banken förväntas ha om fallissemang inträffar (exposure at default, EAD) och hur stor andel av den exponeringen som banken förlorar vid fallissemang (Loss Given Default, LGD). Fallissemang definieras som att motparten antingen är 90 dagar sen med betalning eller att det gjorts en bedömning att motparten inte kommer att kunna betala kontraktensligt, till exempel i samband med konkurs.

PD-värdet uttrycks som ett procenttal, där exempelvis ett PD-värde på 0,5 procent innebär att en kredittagare av 200 med samma PD-värde väntas falla inom ett år. En fallerad kredit betyder inte nödvändigtvis att banken drabbas av förluster eftersom det i de flesta fall finns säkerhet för exponeringen. Dessutom betyder ett fallissemang inte att det är uteslutet att motparten vid något tillfälle kommer att betala.

För företags- och institutsexponeringar översätts den interna ratingen som sätts för varje motpart direkt till en riskklass på en skala mellan 1 och 10 (där riskklass 10 avser fallerade motparter). För varje riskklass och motpartstyp beräknas en viss genomsnittlig fallissemangssannolikhet (PD). För institutsexponeringar och de företagsexponeringar som kapitaltäcks enligt grundläggande IRK-metod tillämpas standardiserade värden för förlustandelen givet fallissemang (LGD), vilka bestäms av Finansinspektionens regelverk. Vilket standardiserat värde som får användas styrs av vilken säkerhet som finns för respektive exponering.

Även för hushållsexponeringar utgår riskklassificeringen från den interna rating som sätts för alla kreditkunder. Ratingen översätts inte direkt till en riskklass som för företagsexponeringar,

utan de olika exponeringarna sorteras i ett antal mindre grupper, beroende på vissa faktorer. Exempel på sådana faktorer är vilken typ av kredit det gäller, motpartens betalningsskötsel och om det finns en eller flera låntagare. För var och en av de mindre grupperna beräknas en genomsnittlig fallissemangandel och baserad på denna sorteras grupperna in i någon av de tio riskklasserna. Olika modeller används för exponeringar mot privatpersoner respektive mot småföretag (som också räknas till kategorin hushållsexponeringar), men principen är densamma.

För hushållsexponeringar och för exponeringar mot medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar beräknas förlustandelen givet fallissemang (LGD) från bankens egna förlusthistorik. För exponeringar mot Stora företag som kapitaltäckas med avancerad IRK-metod beräknas förlustandelen givet fallissemang på interna förluster och externa observationer. För hushållsexponeringar med fastighetssäkerhet i Sverige och för fastighetsexponeringar mot medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar tillämpas olika värden beroende på exponeringens belåningsgrad. För övriga exponeringar styrs LGD-värdet av faktorer som kan bero på förekomst och värde på säkerhet, produkt eller liknande.

För varje exponeringsklass beräknas genomsnittlig fallissemangssannolikhet (PD) för var och en av de nio riskklasserna som avser icke-fallerade motparter eller avtal. Fallissemangssannolikheten grundar sig på beräkningar av hur stor andelen fallissemang varit historiskt för olika typer av exponeringar. Den genomsnittliga fallissemangsandelen justeras därefter dels med en säkerhetsmarginal, dels med en konjunkturjusteringsfaktor. Säkerhetsmarginalen syftar till att säkerställa att fallissemangssannolikheten inte underskattas.

Konjunkturjusteringsfaktorn tar hänsyn till att den uppmätta fallissemangsandelen per riskklass kan förväntas variera med konjunkturen. Den uppmätta andelen kan därför behöva justeras i förhållande till var i konjunkturcykeln bankens låntagare befunnit sig under den period som ligger till grund för beräkningarna. Detta för att återspegla en långsiktig fallissemangssannolikhet som ska användas för riskviktningen.

Konjunkturjusteringarna grundar sig på bankens interna historik för åren 1985 till 2012 och dessa blir mindre uttalade ju längre historik som finns tillgänglig för beräkning av historiska genomsnitt per riskklass.

Handelsbankens metod för konjunkturjustering syftar till att utjämna konjunkturvariationer i fallissemangssannolikhet (PD) på riskklassnivå. Detta innebär att PD per riskklass blir mindre volatilt över tiden och att PD på motparts- och portföljnivå varierar i samband med att vissa motparter får en förändrad rating vid starka konjunkturvariationer. Handelsbankens interna rating av en motpart är dock så långsiktig att PD på motparts- och portföljnivå förväntas vara stabil under en normal konjunkturcykel.

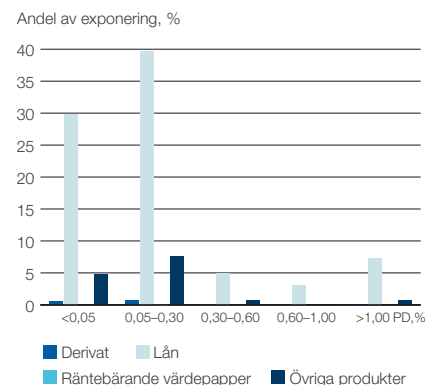
Vid beräkning av LGD beaktas att riskmättet ska återspegla förlustandelen under ekonomiskt ogynnsamma förhållanden, vilket benämns Nedgångs-LGD. För fastighetssäkerheter baseras Nedgångs-LGD på observerade förlustandelar från fastighetskrisen under början av 1990-talet. För övriga säkerheter avseende hushållsexponeringar nedgångsjusteras observerat LGD med en faktor som beror på PD och produkttyp. För företagsexponeringar inom avancerad IRK-metod nedgångsjusteras LGD så att bankens observerade förluster under krisåren 1991–92 kan förklaras av riskmätten med god marginal.

När exponeringsbeloppet (EAD) ska beräknas sker vissa justeringar av den bokförda exponeringen. Exempel på det är kreditlöften eller revolverande krediter, där banken avtalar med kunden om att denne får låna upp till ett visst belopp i framtiden. Denna typ av åtaganden utgör en kreditrisk som också ska kapitaltäckas. Normalt betyder det att den beviljade krediten justeras med en viss konverteringsfaktor (KF) för den del av krediten som inte utnyttjas. När det gäller vissa produktklasser för företagsexponeringar och för institutsexponeringar är konverteringsfaktorerna bestämda av regelverket, men för hushållsexponeringar och vissa produktklasser för Stora företag, medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar använder banken egenberäknade konverteringsfaktorer. Här styrs konverteringsfaktorn framförallt av vilken produkt som avses, men även utnyttjandegrad kan spela in.

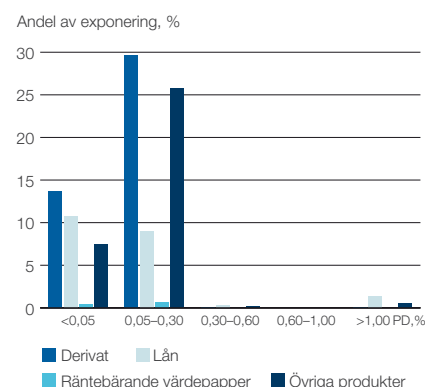
Riskmätten (PD, EAD, LGD) används förutom vid kapitaltäckningsberäkningen även för beräkning av kostnaden för kapital i varje enskild affär och vid beräkning av ekonomiskt kapital (Economic Capital, EC). Detta innebär att det finns marginaler i form av konjunktur- och säkerhetsjusteringar i riskmätten även i beräkningarna av kostnader för kapital i enskilda affärer och vid beräkning av ekonomiskt kapital, vilket gör att de förlustnivåer som riskmätten implicerar är konservativa. Nya krediter som bedöms ha högre risk än normalt avslås oavsett pris och oavsett vilka säkerheter som erbjuds. Den använda metoden medför att bankens historiska förluster får en direkt inverkan på riskberäkningar och kapitalkrav, vilket bidrar till det för banken positiva utfallet av Basel II-regelverket jämfört med Basel I.

För företags-, instituts- och hushållsexponeringar återges i diagrammen här intill hur exponeringen fördelar sig mellan obligationer och andra räntebärande värdepapper respektive lån, derivat och övriga produkter. Övriga produkter är till exempel garantier och kreditlöften. Diagrammen visar hur exponeringarna (EAD), exklusive fallerade krediter, fördelar sig mellan olika PD-intervall inom respektive exponeringsklass. De PD-värden som används är de som tillämpas vid beräkning av kapitalkravet.

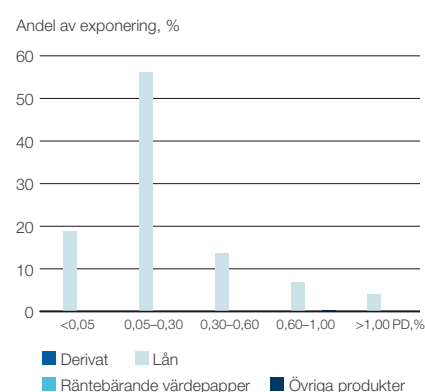
Andel exponering per produkttyp per PD-intervall exklusive fallerade krediter – Företagsexponeringar

Andel exponering per produkttyp per PD-intervall exklusive fallerade krediter – Institutsexponeringar

Andel exponering per produkttyp per PD-intervall exklusive fallerade krediter – Hushållsexponeringar

Säkerheter

När banken bedömer kreditrisken hos en viss kund bedöms i första hand kredittagarens återbetalningsförmåga. Enligt bankens kreditpolitik kan en svag återbetalningsförmåga aldrig kompenseras med att banken erbjuds goda säkerheter. Säkerheter kan dock reducera bankens förlust väsentligt om kredittagaren inte kan fullfölja sina förpliktelser. Krediter ska därför normalt vara betryggande säkerställda.

Kredit utan säkerhet beviljas främst till kunder med mycket god återbetalningsförmåga. Vid kredit utan säkerhet till större företag upprättas särskilda lånevillkor som ger banken rätt till omförhandling eller uppsägning om kredittagarens återbetalningsförmåga skulle försämrans eller om villkoren på annat sätt bryts.

Då det som regel blir aktuellt att ta säkerheter i anspråk först sedan kredittagaren drabbats av allvarliga betalningssvårigheter inriktas värderingen av säkerheter på det värde säkerheterna förväntas ha vid en snabb försäljning under ogynnsamma omständigheter i samband med en obeståndssituation. För vissa tillgångar kan

värdet påverkas avsevärt vid en obeståndssituation och en därigenom framtvungad försäljning.

En stor del av utlåningen till kreditinstitut är omvända repor. En omvänd repa är en återköpsransaktion som innebär att banken repar in (köper) räntebärande värdepapper eller aktier med särskild överenskommelse att värdepapp-

ret ska säljas tillbaka till ett visst pris vid en viss tidpunkt. Omvända repor betraktas av banken som säkerställd utlåning.

Under speciella omständigheter kan banken köpa kreditderivat eller finansiella garantier som kreditriskskydd för fordringar. Detta förekommer dock inte inom bankens ordinarie kreditgivning.

Kreditriskeponering on balance, fördelad per säkerhet mkr	2013	2012
Bostadsfastigheter ¹	1 030 392	961 955
Övriga fastigheter	245 196	240 895
Stat, kommun och landsting	452 502	339 171
Borgen	19 338	18 698
Finansiella säkerheter	54 286	89 458
Objektssäkerheter	19 360	20 115
Övriga säkerheter	55 671	57 798
Blanko	272 851	287 854
Summa kreditriskeponering on balance	2 149 596	2 015 944

¹ Inklusive bostadsrätter.

Utlåning till allmänheten, fördelad per säkerhet mkr	2013	2012
Bostadsfastigheter ¹	1 030 392	961 955
Övriga fastigheter	245 196	240 895
Stat, kommun och landsting	59 869	81 404
Borgen	19 327	18 639
Finansiella säkerheter	13 773	26 328
Objektssäkerheter	19 360	20 114
Övriga säkerheter	55 671	57 798
Blanko	252 751	273 346
Utlåning till allmänheten	1 696 339	1 680 479

¹ Inklusive bostadsrätter.

Portföljens fördelning

Bankens kreditportfölj presenteras i detta avsnitt med utgångspunkt från sammanställda balansräkningsposter. I avsnittet Kapitalkrav för kreditrisker på sidan 26 i Pelare 3 presenteras kreditportföljen med kapitalkravregelverket som utgångspunkt.

Till skillnad från balansräkningsinformation, där kreditriskeponeringar kategoriseras i balansräkningsposter i form av utlåning till allmänhet respektive utlåning till kreditinstitut samt off-balanceposter fördelade på produkttyp, kategoriseras kreditriskeponering i kapitalkravssammanhang efter de exponerings-

klasser som regelverket fastlagt för respektive beräkningsmetod. När begreppet exponering används avses summan av poster i och utanför balansräkningen.

Kreditriskeponeringar mkr	2013	2012
Utlåning till allmänheten ¹ varav omvända repor	1 696 339 15 711	1 680 479 33 799
Utlåning till övriga kreditinstitut varav omvända repor	62 898 33 874	89 511 59 241
Outnyttjad del av beviljade räkningskrediter	122 572	132 534
Kreditlöften	246 518	239 774
Övriga åtaganden	9 046	20 779
Garantiförbindelser, krediter	8 371	10 723
Garantiförbindelser, övriga	58 568	39 913
Dokumentkrediter	7 190	30 164
Derivatinstrument ²	69 961	110 850
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	57 451	48 906
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	64 125	68 354
Summa	2 403 039	2 471 987

I beloppen ingår ej tillgodohavanden mot centralbanker.

¹ Av detta belopp består 2 580 mkr (4 078) av utlåning som vid första redovisningstillfället kategoriserats som värderad till verkligt värde via resultaträkningen.

² Avser summa positiva marknadsvärden. Om rättsliga hållbara nettningsavtal beaktas uppgår exponeringen till 25 775 mkr (30 422).

Geografisk fördelning 2013	Utlåning				Åtaganden utanför balansräkningen		Totalt
	Allmänheten	Kreditinstitut	Derivat	Placeringar	Garantier	Övrigt	
mkr							
Sverige	1 153 930	21 598	69 957	98 399	26 896	227 889	1 598 669
Storbritannien	131 424	546	-552	0	5 390	27 874	164 682
Danmark	70 725	73	57	5	2 890	26 619	100 369
Finland	100 119	186	70	0	3 791	24 728	128 894
Norge	196 596	110	0	0	7 299	49 558	253 563
Nederländerna	17 869	3	0	0	678	4 310	22 860
Tyskland	4 778	39	9	0	3 368	5 345	13 539
Polen	2 297	74	0	0	1 043	81	3 495
USA	2 827	33 555	406	21 619	10 726	13 730	82 863
Övriga världen	15 774	6 714	14	1 553	4 858	5 192	34 105
Summa	1 696 339	62 898	69 961	121 576	66 939	385 326	2 403 039

Geografisk fördelning 2012	Utlåning				Åtaganden utanför balansräkningen		Totalt
	Allmänheten	Kreditinstitut	Derivat	Placeringar	Garantier	Övrigt	
mkr							
Sverige	1 169 937	33 297	110 726	99 942	23 486	273 379	1 710 767
Storbritannien	112 871	339	-942	0	3 763	24 207	140 238
Danmark	65 200	51	121	27	2 137	19 628	87 164
Finland	88 247	304	116	-	4 543	23 306	116 516
Norge	204 473	32	2	-	7 728	40 176	252 411
Nederländerna	13 261	3	-	-	656	5 601	19 521
Tyskland	7 136	243	20	-	3 051	7 600	18 050
Polen	2 573	86	1	-	719	190	3 569
Övriga världen	16 781	55 156	806	17 291	4 553	29 164	123 751
Summa	1 680 479	89 511	110 850	117 260	50 636	423 251	2 471 987

Utlåning till allmänheten, sektor- och branschfördelad	2013			2012		
	Utlåning före beaktande av reserveringar	Reserveringar för sannolika kreditförluster	Utlåning efter beaktande av reserveringar	Utlåning före beaktande av reserveringar	Reserveringar för sannolika kreditförluster	Utlåning efter beaktande av reserveringar
mkr						
Privatpersoner	788 495	-790	787 705	743 454	-852	742 602
varav hypotekslån	642 459	-54	642 405	607 163	-44	607 119
varav övriga lån säkerställda i bostad	77 461	-111	77 350	67 031	-115	66 916
varav övriga lån privatpersoner	68 575	-625	67 950	69 260	-693	68 567
Bostadsrättsföreningar	140 320	-33	140 287	129 131	-17	129 114
varav hypotekslån	128 524	-9	128 515	105 421 ¹	-4	105 417
Fastighetsförvaltning	461 726	-394	461 332	436 694	-365	436 329
Tillverkningsindustri	39 051	-517	38 534	45 170	-473	44 697
Handel	31 570	-362	31 208	33 646	-441	33 205
Hotell- och restaurangverksamhet	7 396	-24	7 372	8 234	-36	8 198
Person- och godstransport till sjöss	14 733	-423	14 310	17 839	-406	17 433
Övrig transport och kommunikation	26 972	-80	26 892	32 406	-182	32 224
Byggnadsverksamhet	12 295	-116	12 179	13 395	-106	13 289
Elektricitet, gas och vatten	23 620	-44	23 576	23 965	-25	23 940
Jordbruk, jakt och skogsbruk	8 365	-25	8 340	8 917	-15	8 902
Övrig serviceverksamhet	22 996	-101	22 895	25 558	-213	25 345
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	73 272	-569	72 703	89 219	-601	88 618
Stat och kommun	20 935	-	20 935	36 711	-	36 711
Övrig företagsutlåning	28 496	-68	28 428	40 268	-108	40 160
Summa utlåning till allmänheten, före beaktande av gruppvis reservering	1 700 242	-3 546	1 696 696	1 684 607	-3 840	1 680 767
Gruppvis reservering			-357			-288
Summa utlåning till allmänheten	1 700 242		1 696 339	1 684 607		1 680 479

¹ Inkluderar endast Stadshypotek Sverige.

Kreditrisikkoncentrationer

Handelsbankens kontor är starkt fokuserade på att etablera långsiktiga relationer med kunder som har hög kreditvärdighet. Om ett kontor identifierar en bra kund ska kontoret kunna göra affärer med kunden oavsett om banken som helhet har en stor exponering mot den bransch som kunden representerar. Banken har därmed i sin kreditgivning inte något inbyggt hinder mot att få relativt stora exponeringar i enskilda sektorer. Banken följer och beräknar dock koncentrationsriskerna mot olika typer av branscher, geografiska områden eller enskilda större exponeringar. Koncentrationsriskerna fångas upp i bankens beräkning av ekonomiskt kapital för kreditriskerna och i de stresstester som görs i den interna kapitalutvärderingen. Därigenom säkerställs att banken är väl kapitaliserad med hänsyn till koncentrationsriskerna. Om koncentrationsriskerna skulle bedömas vara för stora har banken både möjlighet och förmåga att reducera riskerna genom olika riskreducerande åtgärder.

Handelsbanken har, utöver bolån och utlåning till bostadsrättsföreningar, en betydande utlåning till fastighetsförvaltning (462 miljarder kronor).

Med fastighetsförvaltning avses här alla företag som kreditbedöms som "fastighetsbolag". Det är vanligt förekommande att koncerner verksamma i andra branscher har dotterbolag som förvaltar de fastigheter som koncernen bedriver verksamhet i, och även sådana fastighetsbolag anses här tillhöra fastighetsförvaltning. Den underliggande kreditrisken i sådana fall är dock inte enbart fastighetsrelaterad.

En stor del av fastighetsutlåningen sker till statliga fastighetsbolag, kommunala bostadsbolag och annan bostadsrelaterad verksamhet där låntagarna genomgående har starka och stabila kassaflöden och därigenom mycket hög kreditvärdighet. En stor del av utlåningen till fastighetssektorn är således till bolag med mycket låg sannolikhet för fallissemang och med låg belåningsgrad. Bankens exponering mot fastighetssektorn finns specificerade i tabeller nedan.

Andelen exponeringar hänförliga till fastighetsmotparter som har en sämre rating än bankens riskklass 5 (normal risk) är mycket låg. 98 (96) procent av total fastighetsutlåning i Sverige återfinns i riskklass 5 eller bättre. Motsvarande uppgift avseende fastighetsutlåningen i Storbritannien,

Danmark, Finland, Norge och Nederländerna uppgår till 96 procent (94), 99 (91) procent, 92 (99) procent, 93 (95) procent respektive 100 procent. Av de motparter som återfinns i sämre riskklasser än normalt återfinns huvuddelen i riskklasserna 6–7 och endast små volymer i de högre riskklasserna 8–9.

Under de senaste åren har Handelsbanken haft en betydande kreditillväxt i Storbritannien genom en medveten expansion av kontorsnätet. En relativt stor del av tillväxten har varit i fastighetsrelaterade krediter. Detta har skett under en tid då utvecklingen på den brittiska fastighetsmarknaden varit svag. Med en strikt kreditpolitik är det ofta enklare att bedöma kreditvärdigheten under sämre ekonomiska tider, då potentiella problem är lättare att identifiera. Handelsbanken har i sin expansion haft samma strikta krav på återbetalningsförmåga och säkerheternas kvalitet som på övriga hemmamarknader. Resultatet av detta är en hög koncentration av kunder i goda riskklasser och en kreditförlustnivå i linje med övriga hemmamarknader.

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning	2013			2012		
	Utlåning före beaktande av reserveringar	Reserveringar för sannolika kreditförluster	Utlåning efter beaktande av reserveringar	Utlåning före beaktande av reserveringar	Reserveringar för sannolika kreditförluster	Utlåning efter beaktande av reserveringar
mkr						
Utlåning i Sverige						
Statligt ägda fastighetsbolag	7 798	-	7 798	9 213	-	9 213
Kommunalt ägda fastighetsbolag	15 430	-	15 430	14 468	-	14 468
Bostadsfastighetsbolag	73 571	-15	73 556	72 894	-13	72 881
<i>varav hypotekslån</i>	57 726	-1	57 725	52 759	-3	52 756
Övrig fastighetsförvaltning	151 410	-110	151 300	145 066	-129	144 937
<i>varav hypotekslån</i>	75 969	-3	75 966	61 097	-5	61 092
Summa utlåning i Sverige	248 209	-125	248 084	241 641	-142	241 499
Utlåning utanför Sverige						
Storbritannien	81 129	-69	81 060	69 699	-20	69 679
Danmark	12 108	-117	11 991	10 623	-96	10 527
Finland	23 612	-	23 612	19 481	-10	19 471
Norge	76 457	-60	76 397	80 549	-74	80 475
Nederländerna ¹	12 633	-	12 633			
Övriga länder	7 578	-23	7 555	14 701	-23	14 678
Summa utlåning utanför Sverige	213 517	-269	213 248	195 053	-223	194 830
Summa utlåning - Fastighetsförvaltning	461 726	-394	461 332	436 694	-365	436 329

¹ Regionbank per 2013-01-01.

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning Säkerheter	2013					2012				
	Total	Bolag ägda av stat och kommun/ fastighetsutlåning garanterad av stat och kommun	Flerbostads- hus/bostads- fastighet	Kommersiella fastigheter och övriga säkerheter	Blanko	Total	Bolag ägda av stat och kommun/ fastighetsutlåning garanterad av stat och kommun	Flerbostads- hus/bostads- fastighet	Kommersiella fastigheter och övriga säkerheter	Blanko
mkr										
Sverige	248 209	24 744	89 037	111 582	22 846	241 641	25 252	80 983	105 039	30 367
Storbritannien	81 129	0	34 724	41 475	4 930	69 699	9	29 339	36 623	3 728
Danmark	12 108	0	6 290	3 813	2 005	10 623	1	5 368	3 911	1 343
Finland	23 612	8 549	2 974	10 452	1 637	19 481	6 624	2 492	8 982	1 383
Norge	76 457	964	13 626	52 671	9 196	80 549	24	17 146	49 518	13 861
Nederländerna	12 633	0	3 682	8 046	905					
Övriga världen	7 578	532	828	5 645	573	14 701	694	1 801	10 670	1 536
Summa	461 726	34 789	151 161	233 684	42 092	436 694	32 604	137 129	214 743	52 218

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning, riskklass och land 2013
 mkr

Riskklass	Sverige	Storbritannien	Danmark	Finland	Norge	Nederlän- derna	Övriga världen	Total	%	Akkumulerat % av total
1	20 341	746	2	3 143	1 234	62	930	26 458	5,73	6
2	69 224	14 996	440	10 899	13 566	4 474	3 641	117 240	25,39	31
3	91 645	36 764	5 881	7 484	36 291	5 979	2 290	186 334	40,36	71
4	45 804	15 657	2 965	1 341	16 312	1 575	196	83 850	18,17	90
5	15 851	7 461	1 844	487	5 678	487	390	32 198	6,97	97
6	2 492	1 917	225	155	1 762	0	105	6 656	1,44	98
7	1 643	1 855	187	33	1 165	56	0	4 939	1,07	99
8	327	401	163	16	38	0	0	944	0,20	99
9	139	112	33	0	56	0	0	340	0,07	99
Fallissemang	743	1 220	368	54	356	0	25	2 766	0,60	100
Summa	248 209	81 129	12 108	23 612	76 458	12 633	7 577	461 726	100	

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning, riskklass och land 2012
 mkr

Riskklass	Sverige	Storbritannien	Danmark	Finland	Norge	Nederlän- derna ¹	Övriga världen	Total	%	Akkumulerat % av total
1	20 059	1 027	3	3 125	1 218		882	26 314	6,03	6
2	71 341	11 856	545	8 156	17 202		6 165	115 265	26,39	32
3	88 330	31 319	3 650	6 119	34 650		6 105	170 173	38,97	71
4	37 792	14 745	4 015	1 351	18 761		855	77 519	17,75	89
5	16 651	6 491	1 412	523	4 870		331	30 278	6,93	96
6	4 663	1 883	263	84	2 018		260	9 171	2,10	98
7	1 864	1 265	169	90	1 185		17	4 590	1,05	99
8	328	121	233	9	109		16	816	0,19	99
9	171	37	1	7	67		-	283	0,07	99
Fallissemang	442	954	332	17	469		71	2 285	0,52	100
Summa	241 641	69 698	10 623	19 481	80 549		14 702	436 694	100	

¹ Regionbank per 2013-01-01.

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning, riskklass och typ av säkerhet 2013
 mkr

Riskklass	Exponering		Säkerhet			
	Flerbostadshus/ bostadsfastighet	Kommersiell fastighet	Garanti av stat och kommun	Övriga säkerheter	Blanko	
1	26 458	14 253	5 282	4 186	1 551	
2	117 240	41 572	54 975	8 894	10 822	
3	186 334	63 910	94 792	3 822	17 594	
4	83 850	23 497	46 212	473	7 680	
5	32 198	10 249	14 940	540	2 839	
6	6 656	2 281	3 710	11	322	
7	4 940	1 683	2 520	9	517	
8	944	357	366	0	212	
9	340	182	120	0	35	
Fallissemang	2 766	1 134	808	8	741	
Summa	461 726	159 118	223 725	17 943	42 313	

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning, riskklass och typ av säkerhet 2012
 mkr

Riskklass	Exponering		Säkerhet			
	Flerbostadshus/ bostadsfastighet	Kommersiell fastighet	Garanti av stat och kommun	Övriga säkerheter	Blanko	
1	26 314	13 815	5 590	3 406	2 948	
2	115 265	35 677	50 046	6 772	21 802	
3	170 173	56 803	84 866	3 934	19 372	
4	77 519	22 030	43 577	619	6 330	
5	30 278	10 483	13 538	348	2 714	
6	9 171	2 829	4 343	25	1 293	
7	4 590	1 586	2 108	16	723	
8	816	339	396	2	70	
9	283	54	162	0	24	
Fallissemang	2 285	846	745	8	618	
Summa	436 694	144 462	205 371	15 130	55 894	

MOTPARTSRISK

Motpartsrisiker uppkommer när banken har ingått derivatkontrakt, till exempel terminer, swappar eller optioner, eller kontrakt för lån av värdepapper med en motpart.

Motpartsrisiken är att betrakta som en kreditrisk, där exponeringens storlek styrs av marknadsvärdet på kontraktet. I det fall det finns ett positivt värde på kontraktet betyder ett fallissemang hos motparten en potentiell förlust för banken, på motsvarande sätt som för en kredit.

Vid beräkningen av såväl kapitalkrav som ekonomiskt kapital (Economic Capital, EC) beaktas motpartsexponeringarna utifrån de exponeringsbelopp som kapitaltäckningsreglerna ställer upp. Dessa kreditexponeringar behandlas sedan på samma sätt som andra kreditexponeringar.

Kapitaltäckningsreglerna behandlar förutom derivat också repor och aktielån som motpartsrisiker. Vid beräkning av EC behandlas dessa transaktionstyper på motsvarande sätt. Banken tillämpar marknadsvärderingsmetoden vid beräkning av exponeringsbeloppet för motpartsrisiker för kapitaltäckningsändamål.

Storleken på motpartsexponeringarna begränsas genom kreditlimitering i den ordinarie kreditprocessen. Exponeringarnas storlek kan variera kraftigt med anledning av prisförändringar på den underliggande tillgången. För att beakta risken att exponeringen kan öka, görs vid kreditlimiteringen tillägg till värdet på den aktuella exponeringen. Tilläggen beräknas med schabloner som beror av typen av kontrakt och kontraktets löptid. Exponeringarna beräknas och följs upp dagligen. Motpartsrisiken i derivat reduceras genom avtal om så kallad netting, det vill säga kvittning av positiva och negativa värden i alla derivattransaktioner med en och samma motpart. Banken har som policy att

eftersträva nettningsavtal med alla motparter. Nettningsavtalen kompletteras med avtal om ställande av säkerheter för nettoexponeringen, vilket ytterligare reducerar kreditrisken.

I huvudsak används kontanter som säkerhet för dessa transaktioner, men även statspapper förekommer. Till följd av den höga andelen kontanter är koncentrationsriskerna i säkerhetsmassan begränsade. I ett litet fåtal av de avtal om säkerställande som banken har ingått, förekommer villkor om ratingbaserade tröskelbelopp för Handelsbanken. Villkoren innebär att banken måste ställa ytterligare säkerheter till den aktuella motparten i händelse av att bankens externa rating försämraras. Vid årsskiftet skulle en nedgradering från AA- till A+ medfört att banken måste ställa ytterligare säkerheter om 30 miljoner kronor (144).

Banken innehar en portfölj av kreditderivat (Credit Default Swaps, CDS) vilken är handelslagerklassificerad. Värdet av köpt skydd uppgår till 0,8 miljarder kronor (1, 1) och värdet av sålt skydd uppgår till 0,8 miljarder kronor (1).

Enligt Basel III-regelverket kommer ett nytt kapitalkrav att appliceras på motpartsrisikexponeringar från och med 1 januari 2014. Detta kapitalkrav baseras på risken för värdeförändring beroende på motpartens kreditkvalitet (Credit Valuation Adjustment, CVA) i motpartsrisikexponeringarna. Enligt 2013 års regelverk håller bankerna kapital för fallissemangsriskerna, men inte för värdeförändringsrisken. Implementering av dessa regler i Sverige genomförs genom den Europeiska implementationen av Basel III-regelverket, det så kallade CRD IV. Givet befintlig struktur på motpartsriskerna skulle ett införande av CVA-risk under 2013 höja kapitalkravet för motpartsrisk med cirka 0,4 miljarder kronor. Beräknat enligt 2012 års regelverksförslag uppgick CVA 2012 till 1,4 miljarder kronor.

Handelsbanken har arbetat med att minska denna effekt bland annat genom förändringar avseende kontraktutformning och säkerställande samt genom utökad användning av clearing.

Betalningsrisiker uppkommer vid transaktioner där banken har fullgjort sina åtaganden i form av valutaväxling, betalning eller leverans av värdepapper och samtidigt inte kan säkerställa att motparten fullgjort sina åtaganden mot banken. Riskbeloppet är lika med beloppet för betalningstransaktionen. Betalningsriskerna ingår inte i respektive kunds kreditlimit utan de omfattas istället av en separat limit. I banken limiteras värdeförändringsrisk vid avistaaffärer som betalningsrisk medan värdeförändringsrisiker i derivattransaktioner limiteras som kreditrisk.

Att begränsa betalningsrisiken ingår som en väsentlig del i Handelsbankens kontinuerliga strävan att begränsa risker. Detta innebär bland annat utveckling av tekniska lösningar som minskar tidsperioden där betalningsrisk förekommer. Handelsbanken samarbetar i denna strävan med olika bankgemensamma clearinginstitut. Banken har även etablerat samarbete med de banker som bedöms vara starkast och mest kreditvärda.

Handelsbanken deltar även i clearingsarbeten som till exempel CLS (Continuous Linked Settlement) för valutahandeln. CLS, som är en global organisation, syftar till att säkerställa avveckling av valutaväxlingsaffärer genom att begränsa motpartsrisiken. Handelsbanken är delägare tillsammans med ett 60-tal av de största internationella valutabankerna. Handelsbanken är även delägare och direktmedlem i EBA (Euro Banking Association) och dess betalningssystem för eurobetalningar.

Motpartsrisiker i derivatkontrakt exklusive schablon tillägg för potentiell framtida exponering mkr	2013	2012
Positivt bruttomarknadsvärde för derivatkontrakt	72 844 ¹	108 872
Nettningsvinster	47 069	78 450
Aktuell kvittad exponering	25 775	30 422
Säkerheter	15 405	11 843
Nettokreditexponering för derivat	10 370	18 579

¹ Bruttomarknadsvärdet anges för finansiell företagsgrupp, exklusive clearade derivat vilka inte ska kapitaltäckas 2013.

Motpartsrisiker i derivatkontrakt inklusive potentiell framtida exponering 2013

mkr	Aktuell kvittad exponering	Potentiell framtida exponering	Total kreditexponering för derivat/EAD	Riskvägt belopp	Kapitalkrav
Statsexponeringar	1 249	1 174	2 423	14	1
Institutsexponeringar	14 174	20 440	34 613	6 082	487
Företagsexponeringar	10 321	4 247	14 568	4 392	351
Övriga	31	36	67	48	4
Summa	25 775	25 897	51 671	10 536	843

Motpartsrisiker i derivatkontrakt inklusive potentiell framtida exponering 2012

mkr	Aktuell kvittad exponering	Potentiell framtida exponering	Total kreditexponering för derivat/EAD	Riskvägt belopp	Kapitalkrav
Statsexponeringar	888	1 726	2 615	11	1
Institutsexponeringar	14 305	19 006	33 311	5 756	460
Företagsexponeringar	15 142	4 601	19 743	6 101	488
Övriga	87	43	130	43	3
Summa	30 422	25 376	55 799	11 911	952

MARKNADSRISK

Marknadsriskerna härrör från pris- och volatilitetsförändringar på de finansiella marknaderna. Marknadsriskerna delas in i ränterisker, aktiekursrisker, valutakursrisker och råvaruprisrisker.

Handelsbanken har en restriktiv syn på marknadsrisker. Marknadsrisker i bankens affärsverksamhet tas i allt väsentligt endast som ett led i att lösa kunders placerings- och riskhanteringsbehov. Banken har under de senaste åren aktivt arbetat med att minska marknadsriskerna i balansräkningen. En konsekvens av detta är att en betydligt mindre andel av resultatet kommer från nettoresultat av finansiella transaktioner.

I en universalbank som Handelsbanken uppstår marknadsrisker till följd av att bankens kunder efterfrågar tjänster som kräver att banken har en flexibel finansiering. Vidare kan banken finansiera sig på andra marknader än där den har sin utlåning i syfte att diversifiera finansieringskällorna. Finansieringen kan också ha en annan löptid än de tillgångar som ska finansieras. Dessutom förvaltar Centrala finansavdelningen en likviditetsportfölj som med kort varsel kan omsättas till likviditet i samband med eventuella störningar på de marknader där banken bedriver sin verksamhet. Portföljen säkerställer också koncernens betalningar i den dagliga clearingverksamheten och är en del av bankens likviditetsreserv.

Marknadsrisker uppstår också för att möta kunders efterfrågan på finansiella instrument med exponering mot ränte-, valuta-, aktie- eller råvarumarknaderna. För att möta denna efterfrågan kan det krävas att banken håller ett visst lager. Denna situation uppstår exempelvis när banken har åtagit sig att ställa priser mot marknaden, så kallad market maker-funktion. Slutligen har banken betydande affärsflöden, vilket innebär att det är rationellt för banken att utnyttja möjliga skalfördelar.

Bankens limitsystem begränsar hur stor exponeringen mot marknadsrisker får vara. Mätmetoder och limiter fastställs av styrelsen. Limiterna för ränte-, valuta- och likviditetsrisk fördelas av VD och CFO till chefen för Centrala finansavdelningen som i sin tur fördelar dessa på de affärsdrivande enheterna. Chefen för Centrala finansavdelningen har det operativa ansvaret för hanteringen av ränte-, valuta- och likviditetsriskerna.

VD och CFO beslutar även om kompletterande riskmått, limiter och närmare riktlinjer. De kompletterande limitmåttan syftar till att minska bankens totala känslighet för volatilitetsförändringar på de finansiella marknaderna, begränsa riskerna i specifika innehav och likviditetsrisken per valuta. Vidare begränsar de kompletterande limitmåttan riskerna ur ett löptidsperspektiv. Marknadsriskerna och utnyttjande av limiter rapporteras löpande till CFO, VD och styrelsen.

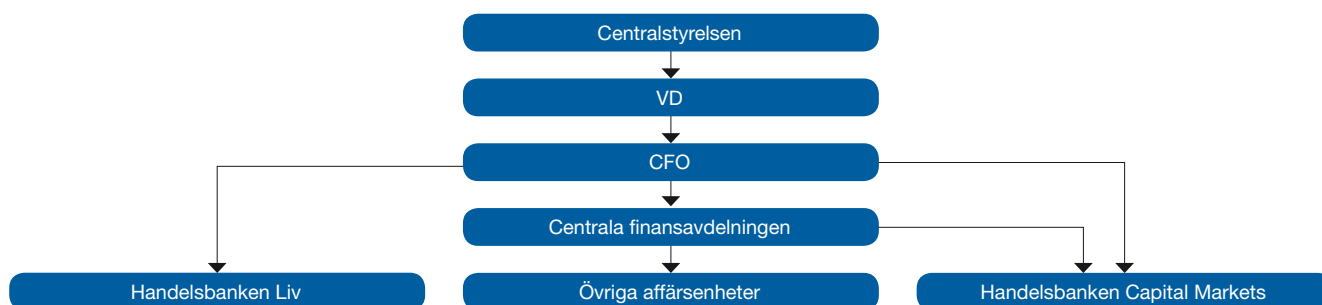
Affärsverksamhetens marknadsrisker uppstår och hanteras huvudsakligen på Centrala finansavdelningen, i Handelsbanken Capital Markets och i Handelsbanken Liv. Marknadsriskerna i Handelsbanken Liv behandlas i ett särskilt avsnitt. De upplysningar som lämnas i detta avsnitt avser således riskerna exklusive Handelsbanken Liv.

Riskmätning

Marknadsrisken mäts med flera olika metoder. Olika känslighetsmått används som visar vilka värdeförändringar som uppstår av fördefinierade förändringar i priser och volatiliteter. Vidare används positionsrelaterade riskmått och sannolikhetsbaserade Value at Risk modeller (VaR). VaR uttrycker i kronor de förluster som kan uppstå i riskpositioner på grund av rörelser i underliggande marknader över en specificerad innehavsperiod och en given konfidensnivå.

VaR-metoden medför att olika riskslag kan behandlas på ett enhetligt sätt, vilket möjliggör en jämförelse mellan riskslag och att dessa kan aggregeras till en total marknadsrisk. Handelsbanken har dock varit, och kommer även fortsättningsvis att vara, mycket restriktiv med att basera limitsystemet på VaR-riskmått, då VaR per konstruktion stipulerar en given förlustnivå. Riskerna är då att denna förlustnivå blir accepterad som en norm i verksamheten.

Beslutandenivåer för marknads- och likviditetsrisker

VaR för handelslagret – Handelsbanken Capital Markets och Centrala finansavdelningen

mkr	Totalt		Aktier		Räntor		Valuta		Råvaror	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Genomsnitt	18	15	3	2	18	15	2	3	1	1
Maximum	42	26	6	5	40	31	5	8	4	7
Minimum	9	7	1	0	9	8	0	1	0	0
Årsskifte	14	11	1	2	14	11	1	4	2	1

Risken i Handelsbanken mätt som VaR

För de handelslagerklassificerade portföljerna i Handelsbanken Capital Markets och Centrala finansavdelningen beräknas VaR för de enskilda riskslagen och på portföljnivå med 99 procents konfidensnivå och en innehavsperiod på en dag.

Eftersom VaR bygger på modellantaganden verifieras fortlöpande modellens aktualitet. Av den anledningen utvärderas VaR regelbundet med så kallad backtestning. Resultatet rapporteras kvartalsvis till CFO, VD och styrelsen. I sådana tester kontrolleras antalet dagar då

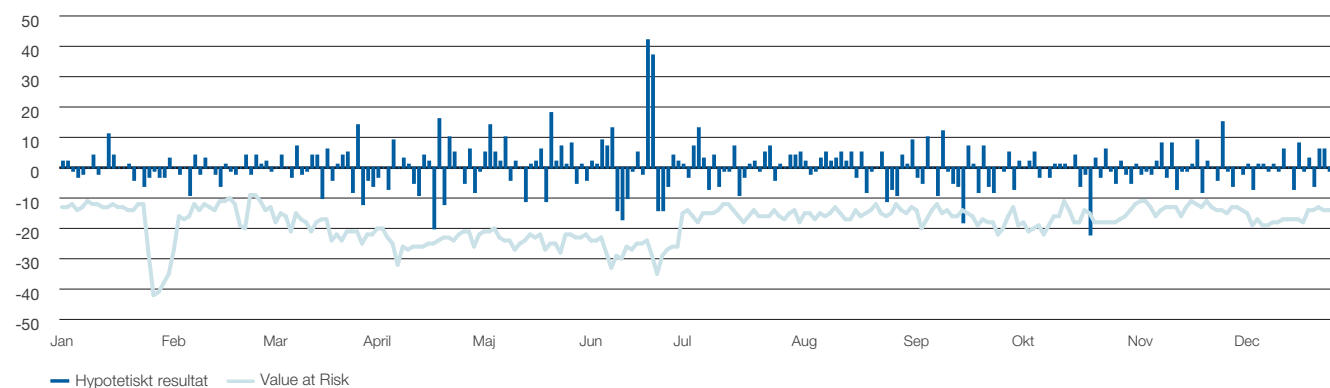
förlusten översteg det beräknade VaR-måttet. Backtestningen utförs både på verkligt resultat och på hypotetiskt resultat. Det sistnämnda mäter utfallet om portföljen hade varit oförändrad under innehavsperioden.

En VaR-modell med 99 procents konfidensnivå implicerar att resultatet förväntas vara sämre än uppmätt VaR vid två till tre tillfällen per år. Överstiger observerat antal tillfällen de förväntade, finns risk för att modellen underskattar den verkliga risken. Under 2013 var det hypotetiska resultatet sämre än VaR vid två tillfällen.

Det är i linje med vad en VaR-modell med 99 procents konfidensnivå implicerar.

VaR-modeller fångar inte alltid in risker vid extrema marknadsrörelser. Beräkningarna kompletteras därför med regelbundna stresstester där portföljerna testas mot scenarier som grundar sig på alla händelser på de finansiella marknaderna sedan 1994. Även resultaten av dessa stresstester redovisas löpande till CFO, VD och styrelsen.

VaR och hypotetiskt resultat för handelslagret 2013, Handelsbanken Capital Markets och Centrala finansavdelningen

Värsta utfall i stresstest av handelslagret – Handelsbanken Capital Markets och Centrala finansavdelningen

mkr	2013	2012
Genomsnitt	26	38
Maximum	69	70
Minimum	12	18
Årsskifte	28	28

RÄNTERISK

Ränterisken uppstår främst inom Handelsbanken Capital Markets, Centrala finansavdelningen och i utlåningsverksamheten.

I den senare uppstår ränterisken som ett resultat av att utlåningen delvis löper med längre räntebindningstid än finansieringen. Vid obligationsfinansiering kan också det omvända gälla, det vill säga att räntebindningstiden på obligationerna är längre än räntebindningstiden på den utlåning som obligationerna finansierar. Ränterisk hanteras till stor del genom ränteswappar. Generellt gäller att ränterisken i allt väsentligt tas i marknader som kännetecknas av god likviditet.

Ränterisken mäts på olika sätt inom banken. I Handelsbanken Capital Markets portföljer och på Centrala finansavdelningen mäts risken med VaR och andra riskmått som kompletteras med olika stressscenarier. De så kallade kurvvriddningsriskerna, som mäts och följs upp löpande, visar hur riskerna utvecklas vid hypotetiska förändringar av olika avkastningskurvor. Den icke-linjära ränterisken, exempelvis en del av risken i ränteoptioner, mäts och limiteras med fördefinierade stressscenarier som uttrycks i matriser. Det innebär att risken mäts som förändringar i underliggande marknadsräntor och volatiliteter.

För övriga enheter, och för den aggregere-

rade ränterisken i koncernen, mäts ränterisken som effekten på verkligt värde vid ett kraftigt momentant parallellskift av samtliga räntor.

Vid årsskiftet uppgick bankens totala ränterisk, mätt som det sämsta utfallet vid ett parallellskift uppåt eller nedåt av avkastningskurvan med en procentenhet, till -992 miljoner kronor (-701). Detta riskmått omfattar såväl marknadsvärderade som icke marknadsvärderade räntebärande poster och är därför inte lämpligt för att bedöma effekter på balans- och resultaträkningen. Det tar inte hänsyn till det egna kapital som banken håller och beaktar inte heller bankens möjligheter att anpassa sig till förändrade räntenivåer.

Räntekänslighet (förändring i nuvärde av framtida kassaflöden med 1% skift av avkastningskurva)	2013	2012
mkr		
SEK	-746	-680
NOK	-138	-1
DKK	-121	-103
USD	114	72
GBP	-54	-43
EUR	-41	59
Övriga valutor	-6	-5
Summa	-992	-701

Räntenettoeffekten vid ränteförändringar mäts som förändringen av räntenettet över en tolv månadersperiod vid en generell ökning av marknadsräntorna med en procentenhet. Denna effekt speglar de skillnader som finns i räntebindingstider och volymsammansättning mellan tillgångar, skulder och derivat utanför handelslagret med antagandet att balansräkningens storlek är konstant.

I beräkningen beaktas att räntor på vissa

inlåningskonton utan fastställd räntebindingstid inte har en direkt koppling till marknadsräntorna. Räntenettoeffekten uppgick vid årsskiftet till 1 191 miljoner kronor.

Den specifika ränterisken mäts och limiteras med känsligheten för förändringar i kreditspreadar. Denna risk uppkommer endast inom Handelsbanken Capital Markets och i Centrala finansavdelningens likviditetsportfölj. Risken mäts och limiteras utifrån

olika ratingkategorier och beräknas som marknadsvärdeförändring för sämsta utfall vid +/- en baspunkts parallellförändring av kreditspreadarna, det vill säga skillnaden mellan det aktuella innehavets ränta och räntan på en statsobligation med motsvarande löptid. Detta görs för varje enskild motpart och utfallen absolutsummeras. Total specifik ränterisk uppgick vid årsskiftet till 7 miljoner kronor (8).

Räntebindingstider för tillgångar och skulder 2013 mkr	Upp till 3 månader	3-6 mån	6-12 mån	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Tillgångar						
Utlåning	1 183 993	79 945	88 320	317 937	26 294	1 696 489
Banker och andra finansinstitut	431 284	1 351	130	87	0	432 852
Obligationer med mera	30 549	11 182	1 218	42 861	7 508	93 318
Summa tillgångar	1 645 826	92 478	89 668	360 885	33 802	2 222 659
Skulder						
Inlåning	804 844	3 499	2 074	2 277	1 624	814 318
Banker och andra finansinstitut	167 610	6 943	489	125	5 019	180 186
Emitterade värdepapper	369 497	169 073	24 758	501 699	101 579	1 166 606
Övriga skulder	-	-	-	-	-	-
Summa skulder	1 341 951	179 515	27 321	504 101	108 222	2 161 110
Poster utanför balansräkningen	-200 184	-14 766	5 014	160 395	49 191	-350
Skillnad mellan tillgångar och skulder inklusive poster utanför balansräkningen	103 691	-101 803	67 361	17 179	-25 229	61 199

Tabellen visar räntebindingstiden för ränterelaterade tillgångar och skulder per 2013-12-31, rapporterade per affärsdag. Icke räntebärande tillgångar och skulder har exkluderats.

Räntebindingstider för tillgångar och skulder 2012 mkr	Upp till 3 månader	3-6 mån	6-12 mån	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Tillgångar						
Utlåning	1 169 895	72 208	98 827	315 171	24 378	1 680 479
Banker och andra finansinstitut	324 464	1 171	95	279	-	326 009
Obligationer med mera	16 713	2 428	955	65 867	7 980	93 942
Summa tillgångar	1 511 071	75 807	99 876	381 317	32 358	2 100 430
Skulder						
Inlåning	662 783	3 995	2 746	976	39	670 538
Banker och andra finansinstitut	172 723	5 399	766	146	5 066	184 100
Emitterade värdepapper	410 652	106 050	116 130	457 898	81 862	1 172 592
Övriga skulder	-	98	316	193	3 176	3 783
Summa skulder	1 246 158	115 542	119 958	459 212	90 143	2 031 013
Poster utanför balansräkningen	-207 011	-22 769	23 115	157 104	50 390	829
Skillnad mellan tillgångar och skulder inklusive poster utanför balansräkningen	57 902	-62 505	3 032	79 209	-7 395	70 245

Tabellen visar räntebindingstiden för ränterelaterade tillgångar och skulder per 2012-12-31, rapporterade per affärsdag. Icke räntebärande tillgångar och skulder har exkluderats. Handelsbanken Liv har exkluderats från tabellen och därmed har jämförelsetalen förändrats för 2012. Marknadrisken i försäkringsrörelsen redogörs i sin helhet i ett särskilt avsnitt.

AKTIEKURSRISK

Bankens aktiekursrisk uppstår främst i Handelsbanken Capital Markets genom kundhandel och i bankens egna aktieinnehav.

Aktiekursrisk i handelslagret

Aktiekursrisken i Handelsbanken Capital Markets uppkommer vid kundgenererade aktierelaterade affärer. Vidare är Handelsbanken Capital Markets market maker för strukturerade produkter, vilket ger upphov till aktiekursrisk, såväl linjär som icke-linjär. Den icke-linjära aktiekursrisken uppkommer via inslag av optioner som finns i de strukturerade produkterna.

Omfattningen av det egna positionstagandet, som uppkommer för att lösa kundernas behov, begränsas av de limiter som bankens styrelse, VD och CFO har beslutat. Banken limiterar och mäter aktiekursrisken i Handelsbanken Capital Markets med matriser. Fördelen med metoden är att den fångar upp aktiekursrisken inklusive den icke-linjära risken på ett ändamålsenligt sätt. VaR, såväl som andra riskmått och stressscenarier, används som ett komplement i mätningen av aktiekursrisken. De kompletterande riskmåttan innefattar utdelningsrisk, eventrisk och känslighet för generella volatilitetsförändringar på aktie marknaden.

Aktiekursrisk utanför handelslagret

Den övervägande delen av koncernens aktieinnehav, 96 procent, utgörs av aktier noterade på en aktiv marknad som värderas till marknadspris. Innehav i onoterade aktier, består i huvudsak av olika typer av gemensam ägd verksamhet med anknytning till bankens affär. Sådana innehav värderas som regel till bankens andel av substansvärdet i bolaget. För onoterade aktier för vilka bolagsavtalet reglerar det pris till vilket aktierna kan avyttras, värderas innehaven till det i förväg bestämda avyttrings priset. Onoterade aktier är i allt väsentligt klassificerade som tillgängliga för försäljning.

Nedanstående tabell visar risken i bankens totala aktiepositioner vid hypotetiska förändringar i underliggande priser och volatiliteter vid årsskiftet.

VALUTAKURSRISK

Banken har hemmamarknader utanför Sverige och dessutom verksamhet i ett antal andra länder. Därigenom uppkommer en indirekt

valutaexponering av strukturell natur då koncernens räkenskaper är uttryckta i svenska kronor. Den strukturella risken minimeras genom att tillgångar och skulder i möjligaste mån matchas i samma valuta. De valutakursförändringar som påverkar bankens egna kapital framgår av tabellen på sidan 68 i årsredovisningen: Förändringar i eget kapital, koncernen.

Bankens direkta valutakursexponering uppstår till följd av kunddriven intradaghandel på de internationella valutamarknaderna. Handeln bedrivs inom Handelsbanken Capital Markets. För valutakursrisken har styrelsen, VD och CFO fastställt VaR-limiter. Vid årsskiftet uppgick VaR till 0,4 miljoner kronor (2).

En viss valutaexponering uppstår även i den vanliga bankverksamheten som ett led i hantering av kundflöden och inom finansieringsverksamheten på Centrala finansavdelningen. För dessa har styrelsen, VD och CFO allokerat positionslimiter. Vid årsskiftet uppgick den aggregerade nettopositionen till 186 miljoner kronor (293). Valutakursrisken i banken är inte bero-

ende av trendutvecklingen av en enskild valuta eller grupp av valutor, då positionerna är mycket korta och uppkommer i hanteringen av kunddrivna flöden. Den samlade valutakursrisken var 5 miljoner kronor (-18), mätt som en påverkan på bankens resultat vid en momentan förändring av den svenska kronan med 5 procent.

RÅVARUPRISRISK

Exponering i råvarurelaterade instrument uppkommer endast till följd av kunddriven handel på de internationella råvarumarknaderna och begränsas av limiter beslutade av styrelsen, VD och CFO. Handeln med råvaror bedrivs uteslutande inom Handelsbanken Capital Markets. Råvaruprisrisk, såväl linjär som icke-linjär, mäts som absolutsumman av risken för alla råvaror där banken har exponering. Råvaruprisrisken var vid årsskiftet -24 miljoner kronor (-20), mätt som den maximala förlusten vid prisförändringar upp till 20 procent i underliggande råvaror och volatilitetsförändringar upp till 35 procent.

Valutakänslighet (värsta utfall +/- 5% förändring av SEK mot respektive valuta)	2013	2012
mkr		
EUR	10	-8
USD	-10	-9
GBP	-5	-3
NOK	-2	-8
DKK	-2	0
Övriga valutor	-10	-24

Aktieexponeringar utanför handelslagret	2013	2012
mkr		
Innehav klassificerade som tillgängliga för försäljning	5 725	5 205
varav noterade	4 369	4 176
varav icke noterade	1 356	1 029
Innehav klassificerade som tillgängliga för försäljning	5 725	5 205
varav näringsbetingade	768	546
varav övrigt innehav	4 957	4 659
Verkligt värde-reserv vid årets ingång	796	134
Orealiserad marknadsvärdeförändring under året för kvarvarande samt nya innehav	420	661
Realiserat till följd av försäljningar och avvecklingar under perioden	1	1
Verkligt värde-reserv vid årets utgång	1 217	796
Inbegripet i supplementärt kapital	1 216	797

Aktiekursrisk mkr	Förändring i volatilitet					
	2013			2012		
Förändring i aktiepris	-25%	0%	25%	-25%	0%	25%
10%	581	581	581	514	511	507
-10%	-577	-570	-565	-525	-518	-509

FINANSIERING OCH LIKVIDITETSRIK

Likviditetsrisk är risken för att banken inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser när dessa förfaller, utan att drabbas av oacceptabla kostnader eller förluster.

Finansieringsstrategi

Handelsbanken har låg tolerans för likviditetsrisker och arbetar aktivt för att minimera dem både totalt sett och i alla valutor. Ambitionen är att på så sätt ha god tillgång till likviditet, låg resultatvariation och stor kapacitet att även i svåra tider kunna tillgodose kundernas finansieringsbehov. Det sker genom att upprätthålla god matchning av ingående och utgående kassaflöden över tid i alla för banken väsentliga valutor och genom att upprätthålla stora likviditetsreserver av god kvalitet.

Vidare eftersträvas en bredd i finansieringsprogrammen och deras användning så att ingen typ av investerare förfördelas framför någon annan. Därigenom säkerställs att banken kan bedriva sin kärnverksamhet intakt under en mycket lång period även om de finansiella marknaderna skulle ha omfattande störningar.

Utgångspunkten i detta arbete är en väl matchad balansräkning där illikvida tillgångar finansieras med stabil finansiering. De illikvida

tillgångarna är krediter till hushåll och företag. Dessa krediter utgör bankens kärnverksamhet. Den långsiktiga stabila finansieringen av dessa tillgångar utgörs av säkerställda obligationer emitterade i Stadshypotek, seniora obligationer emitterade av Handelsbanken, inlåning från hushåll och företag, efterställda skulder och eget kapital. En del av kärnverksamheten utgörs av utlåning till hushåll och företag på kortare löptider och på skuldsidan är en del av inlåningen för dessa kunder av mer kortfristig natur.

Det centrala är således att illikvida tillgångar inte finansieras med kortfristiga skulder. Restrande delar av balansräkningen utgörs av likvida tillgångar och skulder av mer kortsiktig natur.

Den kortfristiga marknadsupplåningen och inlåning från finansiella institut finansierar likvida tillgångar och tillgångar med kortare löptid. Vidare uppstår mer kortfristiga tillgångar och skulder via transaktioner som stödjer kunddrivna affärer, exempelvis derivataffärer och repotransaktioner med andra banker.

En balansräkning är en ögonblicksbild av tillgångar och skulder. För att säkerställa bankens åtaganden gentemot kunder och investerare är det viktigt med ett framåtblickande perspektiv i finansierings- och likviditetsriskhanteringen. Balansräkningen är därför strukturerad så att även under en långvarig stress på de finansiella marknaderna kan den reala ekonomins aktörer i form av företag och hushåll och deras behov av krediter understöjas. De kortfristiga skulderna täcks med god marginal av de kortfristiga tillgångarna. Effekten av en långvarig kris skulle bli en krympt balansräkning med bibehållen kärnverksamhet. Skulle en kris bli

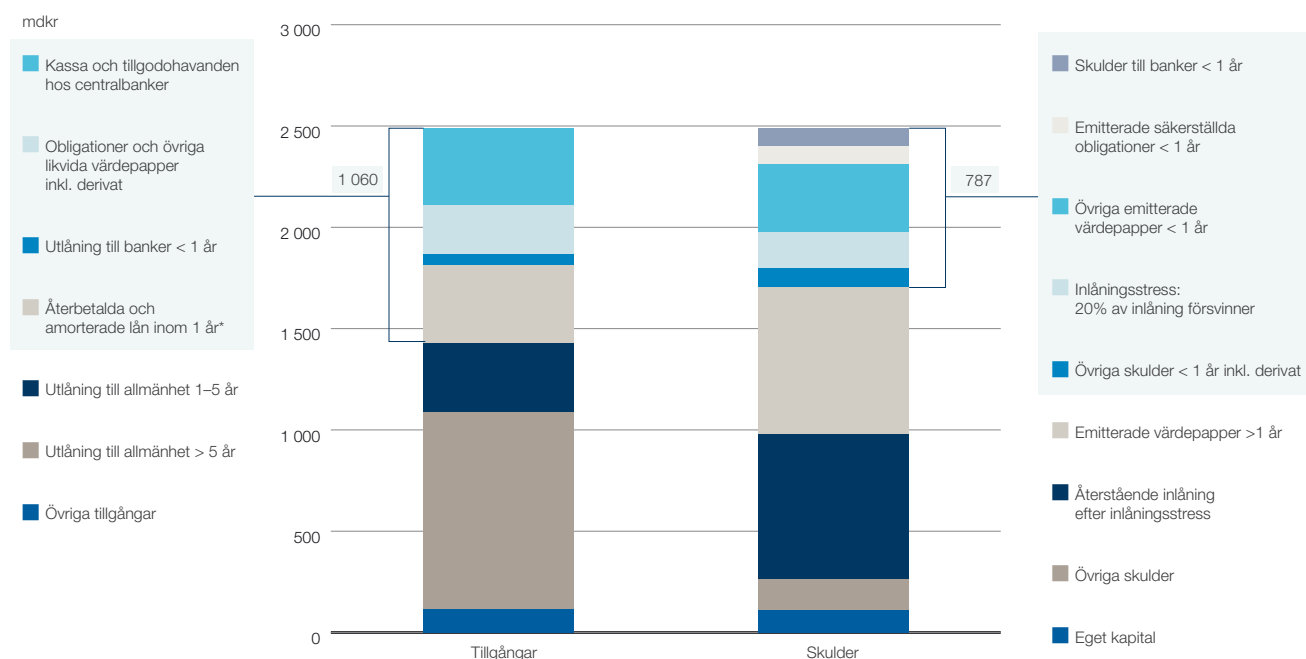
än mer långvarig finns det likviditetsskapande åtgärder förberedda för att stödja verksamheten ytterligare.

En balansräkning som vid varje tidpunkt är strukturerad på detta sätt, på marknadsmässiga villkor, är Handelsbankens sätt att ta sitt ansvar i egenskap av systemviktig bank i det svenska finansiella systemet.

Handelsbankens förtroende på marknaden är högt och marknaden bedömer att Handelsbankens kreditrisk är mycket låg. Detta illustreras bland annat av att kostnaden för att försäkra en kreditrisk på banken, den så kallade CDS-spreaden, är en av de absolut lägsta bland europeiska banker, och Handelsbanken har lägst finansieringskostnad bland alla jämförbara konkurrenter.

Ett viktigt inslag i finansieringsstrategin är att ha en god spridning mellan olika typer av finansieringskällor i olika marknader, valutor och typer av upplåningsinstrument. På så vis reduceras betydelsen av enskilda marknader eller finansieringskällor. Banken har under senare år väsentligt breddat sin långfristiga utlandsfinansiering och har emitterat betydande volymer av obligationer i bland annat Storbritannien, USA, Asien och Australien samt på euromarknaden. De viktigaste finansieringskällorna är inlåning från hushåll och företag samt säkerställda och seniora obligationer. Den korta finansieringen utgörs primärt av inlåning från finansiella företag och institutioner samt emissioner av certifikat. Centrala finansavdelningen förfogar över ett antal olika finansieringsprogram för marknadsfinansiering, som utöver de program som redovisas i tabellen Upplåningsprogram/

Balansräkningens sammansättning ur ett löptidsperspektiv, 31 december 2013

* Enligt amorteringsplaner, kontraktuella förfall och ytterligare återbetalningar av lån enligt prognos.

ramar, innefattar säkerställda obligationer i svenska kronor. Under dessa program emitteras obligationer och certifikat i såväl bankens som i Stadshypoteks namn. Finansieringsprogrammen säkerställer en väl diversifierad tillgång till finansiering med avseende på olika valutor, antal investerare och geografisk spridning.

Pantsatta tillgångar och säkerhetspooler

Ett viktigt led i Handelsbankens likviditetshandling är att hålla betydande volymer av outnyttjade säkerheter som kan användas vid störningar på finansmarknaderna. En förutsättning för att kunna ställa mer säkerheter är att banken förfogar över säkerheter i utgångsläget. Banken upprätthåller betydande volymer av icke-pantsatta tillgångar som skulle kunna användas som säkerhet vid emission av säkerställda obligationer och mycket likvida värdepapper med hög kreditvärdighet. Banken är mycket restriktiv med att ingå avtal som stipulerar att banken under vissa kriterier kan tvingas att ställa säkerheter till en annan motpart. Utöver att säkerställa bankens likviditet så bidrar detta också till att begränsa i vilken utsträckning bankens seniora långivare blir efterställda de långivare som investerar i säkerställda obligationer, så kallad subordination.

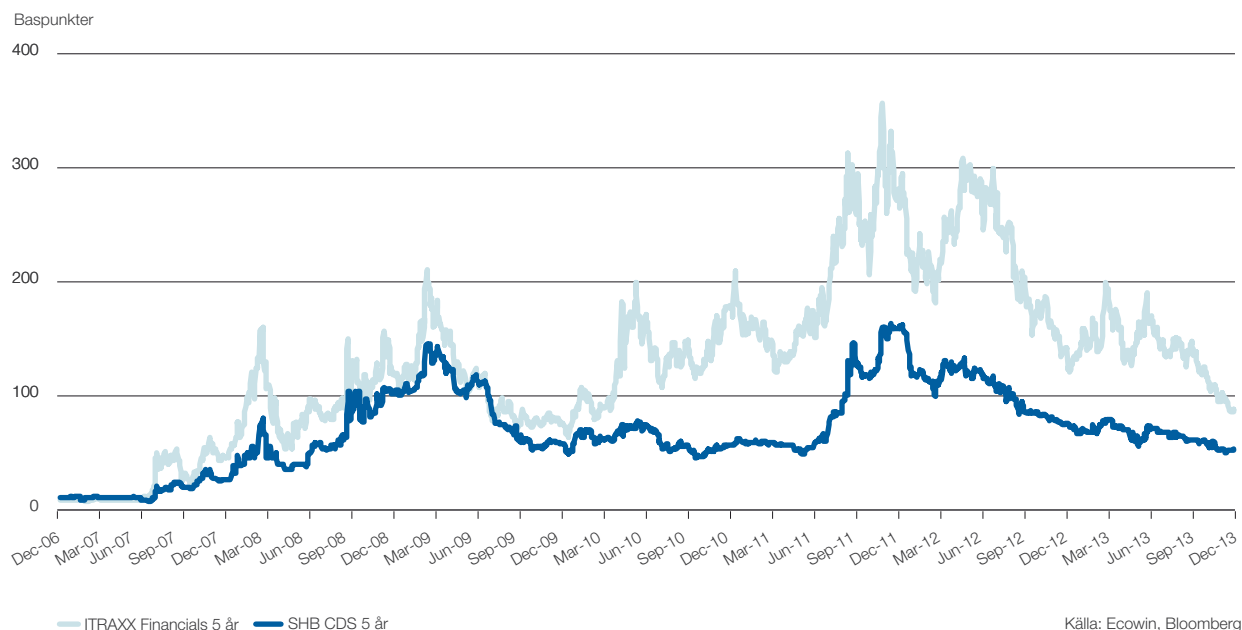
För att bedöma graden av subordination mellan investerare av icke-säkerställd finansiering och säkerställd finansiering är det volymen och kreditkvaliteten på de icke-pantsatta tillgångarna som är relevant. Handelsbankens mycket restriktiva syn på risktagande gör att de icke-pantsatta tillgångarna har en mycket hög kvalitet. Eftersom Handelsbanken vill ha en

balanserad användning av säkerställda obligationer finns en betydande volym hypotekslån som inte är pantsatta. Övriga icke-pantsatta lån har också en mycket låg risk mätt i termer av bankens interna rating.

Tabellen visar att volymen icke-pantsatta tillgångar för Handelsbanken utgör 222 procent av den utestående volymen icke-säkerställd upplåning.

Den helt dominerande delen av de pantsatta tillgångarna utgörs av Stadshypoteks "cover pooler", vilka består av hypotekslån som ställs som säkerhet för utestående säkerställda obligationer. Dessutom har banken ett frivilligt så kallat OC ("over-collateralization", extra tillgångar utöver de som behövs för att täcka de emitterade obligationerna) på 10 procent som ingår i poolen. Dessa extra tillgångar finns i poolen i händelse av att värdet på hypotekslånen skulle sjunka ned till en sådan nivå att ytterligare tillgångar behövs för att matcha volymen utestående obligationer. Vid en bedömning av risken för att ytterligare tillgångar blir nödvändiga att skjuta till, är belåningsgraden på hypotekslånen i tillgångspoolen central. Ju lägre belåningsgrad, desto mindre risk för att ytterligare hypotekslån krävs i poolen vid prisfall på fastighetsmarknaden. Handelsbankens genomsnittliga belåningsgrad i den svenska poolen är mycket låg och uppgick vid årsskiftet till 50 procent och motsvarande siffra i den norska poolen var 54 procent. Detta visar att banken klarar betydande prisfall på underliggande fastighetstillgångar innan ytterligare hypotekslån måste tillföras poolerna.

Handelsbankens 5-åriga CDS-spread jämfört med ITRAXX Financials 2007–2013

ITRAXX Financials är ett index över CDS-spreadarna för de 25 största obligationsemitterarna inom bank- och försäkringssektorn i Europa och beskriver den genomsnittliga premie som en investerare kräver för att acceptera kreditrisk på bolagen.

Intecknade tillgångar och andra ställda säkerheter	Exponering on balance	
	2013	2012
mdkr		
Utlåning till allmänheten	562	560
Tillgångar för försäkringstagare	92	79
Statspapper och obligationer	53	56
Kontanter, aktier och värdepapperslån	15	7
Övrigt	17	0
Totalt	739	702
Pantsatt utan underliggande fordran ¹	57	51

Tillgångar som ej är intecknade/pantsatta	2013		2012	
	IPT (NEA) ²	Ackumulerad andel av icke säkerställd upplåning, % ³	IPT (NEA) ²	Ackumulerad andel av icke säkerställd upplåning, % ³
mdkr				
Kontanter samt behållning hos centralbanken	370	48	246	31
Likvida obligationer i likviditetsportföljen	90	60	114	45
Utlåning till hushåll inklusive derivat	385	349		
varav hypotekslån	255	93	225	74
varav utlåning med säkerhet i fastighet	16	95	17	76
varav övrig hushållsutlåning	114	110	107	90
Utlåning till företag inklusive derivat	679	687		
varav hypotekslån	85	122	67	98
varav utlåning till bostadsrättsföreningar exkl hypotekslån	24	125	23	101
varav utlåning fastighetsbolag exkl hypotekslån				
- riskklass 1-3	203	151	196	126
- riskklass 4-5	85	162	79	136
- varav riskklass >5	12	164	12	137
varav övrig företagsutlåning				
- riskklass 1-3	168	186	194	162
- riskklass 4-5	71	195	91	173
- riskklass >5	31	199	25	176
Utlåning till kreditinstitut inklusive derivat	69	88		
- riskklass 1-3	68	208	86	187
- riskklass >3	1	209	2	188
Övrig utlåning	0	209	33	192
Övriga tillgångar	101	222	118	207
Summa	1 694	222	1 635	207

¹ Överpantsättning i cover pool (OC).

² IPT: Icke intecknade/pantsatta tillgångar. NEA: Non encumbered assets.

³ Emitterad kort och lång icke säkerställd upplåning samt skulder till kreditinstitut.

Cover pool data	Sverige		Norge	
	2013-12-31	2012-12-31	2013-12-31	2012-12-31
mdkr				
Stadshypotek total utlåning, allmänheten	833 614	780 770	60 902	59 961
Tillgängliga tillgångar för cover pool	745 954	691 596	53 365	49 308
lanspråktagna tillgångar i cover pool	604 316	596 128	14 794	11 173
Max-belåningsgrad, vägt genomsnitt enligt ASCB:s definition	49,6	47,4	54,1	54,8
Volymvägd belåningsgrad (LTV-Mid)	25,1	23,7	28,2	27,5
Belåningsgrad, fördelning				
0-10%	24,1	26,6	21,1	22,6
10-20%	20,9	21,9	20,9	21,4
20-30%	18	17,7	18,4	17,9
30-40%	15,1	14,1	16,6	15,6
40-50%	12,3	11	13,5	12,9
50-60%	9,4	8,3	9,5	9,3
60-70%	0,1	0,3	0	0,2
70-75%	0,1	0,1	0	0,1
Lånestorlek, vägt genomsnitt, kronor	614 400	544 800	2 698 600	2 119 400
Lånelivslängd, vägt genomsnitt, antal månader	39	38	20	17
Räntebindingstider, fördelning				
Rörlig ränta %	42	34	100	100
Bunden ränta %	58	66	0	0

Organisation

Handelsbanken har en helt decentraliserad affärsmodell. Men all finansiering och likviditetsriskhantering i koncernen är centraliserad till Centrala finansavdelningen. Finansierings- och likviditetsriskhanteringen styrs av policyer fastställda av styrelsen som också beslutar om limiter. Dessa policyer konkretiseras i riktlinjer av VD och CFO. Riktlinjerna stipulerar bland annat limiter, finansieringens sammansättning och riktvärden i samband med störningar på finansieringsmarknaderna.

Grundförutsättningen för upplåningsverksamheten är att den ska främja en långsiktig stabil vinsttillväxt genom att begränsa marknads- och likviditetsriskerna. Det sker genom att matcha kassaflöden mellan upplåningen och utlåningen. Banken minimerar på det sättet de ekonomiska riskerna i upplåningen och kan därmed bestämma stabila och långsiktiga internräntor till de affärsdrivande enheterna. Vidare kanaliseras alla likviditetsrisklimiter via den Centrala finansavdelningen ut i verksamheten.

I kölvattnet av de senaste årens finansiella kris kommer ett antal nya regelverk att träda ikraft under de kommande åren. Banken har genomfört ett antal olika förändringar för att uppfylla dessa nya krav. En centraliserad finansfunktion med det övergripande ansvaret för all finansiering och likviditetsriskhantering, ökad andel långfristig finansiering, internpriser som

speglar såväl marknadspriset som likviditetsrisk och löptid är några av dessa. Härutöver har transparensen kring finansiering- och likviditetsrisk utökats väsentligt.

Den Centrala finansavdelningen ansvarar också för bankens clearingverksamhet och övervakar likviditetsflödena under dagen för att säkerställa att banken vid var tid har tillräckligt med säkerheter i betalningssystemen för att fullfölja bankens betalningsförpliktelser. Bankens likviditetsövervakning sker lokalt nära affärerna kompletterat med en central hantering av panter och likviditetsreserv för hela gruppen. Banken deltar i Continuous Linked Settlement (CLS) och övriga lokala betalningssystem som krävs för att stödja kärnverksamheten och säkerställer därigenom betalningar och avvecklingar genom att tillhandahålla likviditet eller panter.

Under 2013 blev banken direktmedlem i CHAPS i Bank of England. Storleken på panter i clearingsystemen sätts utifrån den omfattning som banken bedömer behövs för bankens åtagande både vid normala förhållanden och vid större flöden. Vid förändringar av flödet justeras storleken av panter och likviditet och vid kris-situationer kan också panter omfördelas och likviditetsreserven aktiveras. Banken säkerställer likviditeten på bankens nostrokonton för förväntade betalnings- och avvecklingsåtaganden genom aktiv likviditetsplanering och övervakning i samtliga valutor.

Prissättning av likviditetsrisk

En viktig del av likviditetsriskhanteringen är att inlåning och utlåning internt prissätts med hänsyn till de likviditetsriskerna de ger upphov till. När banken exempelvis ger ett lån med lång löptid så skapar det ett behov av att skaffa ytterligare långfristig finansiering, vilken är dyrare än mer kortfristig finansiering. Det beror på att investeraren som köper bankens långfristiga obligationer, utöver räntan, normalt också kräver en högre kompensation för löptiden. Detta behöver beaktas i bankens interna prissättning, vilket sker genom att det pris som interna enheter i banken får betala för de lån de tar från bankens finansfunktion beror på löptiden samtidigt som inga likviditetsrisker får tas lokalt. Den interna prissättningen är viktig för att skapa rätt incitament och på så vis undvika att ett osunt risktagande uppstår. Banken har under lång tid arbetat med löptidsbaserade interna priser som säkerställer att priset på kontraktsnivå tar höjd för den likviditetsrisk avtalet get upphov till. Detta system var fullt implementerat i banken 2010.

Upplåningsprogram/ramar inom koncernen per 31 december 2013

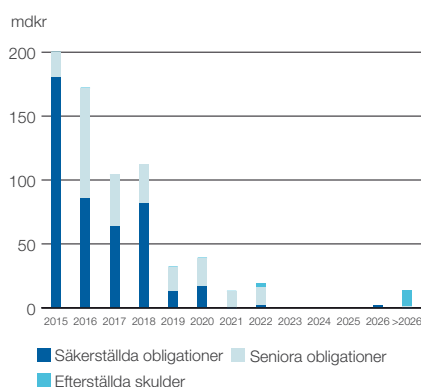
Program	Programbelopp	Ramvaluta	Outnyttjat belopp under befintlig ram	Motvärde mkr
ECP ¹	5 000	EUR	3 080	27 430
ECP (Stadshypotek) ¹	4 000	EUR	2 521	22 452
Franska certifikat	7 500	EUR	6 889	61 352
EMTCN (Stadshypotek) ¹	20 000	EUR	8 384	74 666
MTN ¹	100 000	SEK	75 639	75 639
Svenska certifikat	25 000	SEK	24 805	24 805
Svenska certifikat (Stadshypotek)	90 000	SEK	90 000	90 000
EMTN ¹	50 000	USD	25 660	166 030
Övrig finansiering > 1 år ¹	15 000	USD	12 650	81 851
USCP	15 000	USD	7 994	51 724
Extendible Notes	15 000	USD	7 920	51 246
US 144A / 3(a)(2)	15 000	USD	5 150	33 323
Stadshypotek US 144A	15 000	USD	12 250	79 262
Stadshypotek AUD Covered Bond Programme	5 000	AUD	4 250	24 409
Samurai	400 000	JPY	349 500	21 503
Summa				885 692
Totala program- och rambelopp, mkr	1 402 188			
Outnyttjat belopp, mkr	885 692			
Kvar att utnyttja, %	63			

¹ Inom dessa program finns möjlighet att emittera i ett antal olika valutor förutom ramvalutan, där valutaomräkning sker vid emissionstillfället.

Finansierings sammansättning

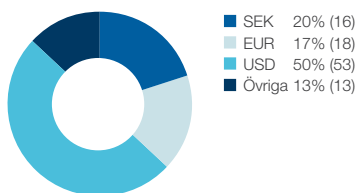
Banken har under året använt samtliga finansieringsprogram. Finansieringsprogrammen kompletterades under året med en upplåningsram i Japan. Handelsbanken har under året emitterat såväl säkerställda som icke-säkerställda långfristiga obligationer i alla för banken relevanta valutor. Kortfristig upplåning sker företrädesvis genom emissioner av bankcertifikat under de olika låneprogrammen i Sverige, Europa och USA. Dessa låneprogram kompletteras av upplåning på den internationella interbankmarknaden. Centrala finansavdelningen säkerställer att förfallostrukturen och valutasammansättningen i balansräkningen harmoniserar med bankens risktolerans. Totalt emitterades under året 290 miljarder kronor (239) i långfristig finansiering.

Förfallostruktur långfristig finansiering

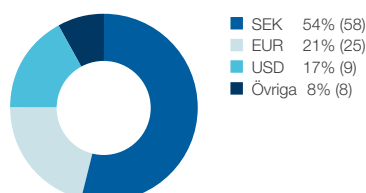
Avser emitterade värdepapper per 2013-12-31 med en ursprunglig löptid överstigande ett år.

Kortfristig finansiering per valuta 31 december 2013

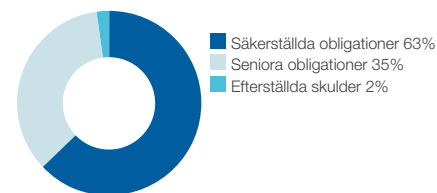
Avser fördelningen av valutor 2013-12-31 för emitterade värdepapper och finansiering från kreditinstitut med en återstående löptid under ett år.

Långfristig finansiering per valuta 31 december 2013

Avser fördelningen av valutor 2013-12-31 för emitterade värdepapper och finansiering från kreditinstitut med en återstående löptid över ett år.

Långfristig finansiering per instrument 31 december 2013

Avser fördelning per instrument 2013-12-31 för emitterade värdepapper med en återstående löptid över ett år.

Tillgodohavanden i centralbanker och banker samt värdepappersinnehav i likviditetsreserven 31 december 2013, marknadsvärde

mkr	SEK	EUR	USD	Övrigt	Summa
Kassa samt tillgodohavanden hos och övrig utlåning till centralbank	2 034	48 127	235 115	83 075	368 351
Tillgodohavanden hos andra banker och Riksgälden, overnight	3	487	539	1 153	2 182
Värdepapper emitterade av stater	20 609	7 690	12 979	1 462	42 740
Värdepapper emitterade av kommuner och övriga offentliga enheter	6	-	-	-	6
Säkerställda obligationer	26 097	2 329	0	8 267	36 693
Egna säkerställda obligationer	6 499	73	-	53	6 625
Värdepapper emitterade av icke-finansiella företag	0	2	974	0	976
Värdepapper emitterade av finansiella företag (exkl säkerställda obligationer)	1 130	788	417	170	2 505
Övriga värdepapper	-	-	-	-	-
Summa	56 378	59 496	250 024	94 180	460 078

Tillgodohavanden i centralbanker och banker samt värdepappersinnehav i likviditetsreserven 31 december 2012, marknadsvärde

mkr	SEK	EUR	USD	Övrigt	Summa
Kassa samt tillgodohavanden hos och övrig utlåning till centralbank	1 398	77 217	148 312	19 167	246 094
Tillgodohavanden hos andra banker och Riksgälden, overnight	12 790	313	734	3 451	17 288
Värdepapper emitterade av stater	20 463	3 830	10 939	218	35 450
Värdepapper emitterade av kommuner och övriga offentliga enheter	507	0	130	-	637
Säkerställda obligationer	47 557	2 268	4 525	1 846	56 196
Egna säkerställda obligationer	15 286	286	-	1 773	17 345
Värdepapper emitterade av icke-finansiella företag	-	-	1 233	-	1 233
Värdepapper emitterade av finansiella företag (exkl säkerställda obligationer)	660	1 591	455	-	2 706
Övriga värdepapper	-	-	-	-	-
Summa	98 661	85 505	166 328	26 455	376 949

Likviditetsreserven

För att säkerställa att banken har tillräckligt med likviditet för att stödja kärnverksamheten under stressade finansiella förhållanden håller banken betydande likviditetsreserver. Likviditetsreserver hålls i alla för banken relevanta valutor och är tillgängliga för den Centrala finansavdelningen. Likviditetsreserven är oberoende av finansierings- och valutaväxlingsmarknaderna och kan vid var tid ge likviditet till banken, vissa delar omedelbart och andra delar successivt under en tidsperiod.

Likviditetsreserven består av flera olika delar. Kassa, tillgodohavanden och övrig utlåning till centralbanker är delar som omedelbart kan ge likviditet till banken. Vidare består reserven av statsobligationer, säkerställda obligationer och övriga värdepapper av god kreditkvalitet som är likvida och belåningsbara i centralbanker. Även dessa kan ge banken likviditet omedelbart. Resterande del av likviditetsreserven består av outnyttjat emissionsutrymme av säkerställda obligationer och övriga likviditetsskapande åtgärder. Bankens samlade likviditetsreserv översteg vid årsskiftet 800 miljarder kronor.

Likviditetsrisk

Banken hanterar en stor mängd in- och utgående kassaflöden varje dag. Gapet mellan in- och utgående kassaflöden begränsas med limiter. Den centrala riskkontrollen rapporterar riskutnyttjandet dagligen till CFO, veckovis till VD och löpande till styrelsen.

Likviditetsplaneringen bygger på en analys av kassaflöden för respektive valuta. Generellt gäller att exponeringen tillåts vara större i valutor med hög likviditet än i valutor där likviditeten är låg. Strategin är att förväntade kassaflöden ut ur banken alltid ska matchas med minst lika stora kassaflöden in i banken och att ett positivt kassaflöde och kassaposition ska upprätthållas även under stressade förhållanden. En sådan Gap-

analys kompletteras också med scenariotester där effekten på likviditeten stressas och analyseras under olika antaganden. Dessa stresstester utförs på såväl koncernnivå som enskilt på de för banken väsentliga valutorna. Det är dessa stressade likviditetsmått som den interna styrningen av bankens likviditetssituation baseras på.

Som ett mått på kortsiktiga störningar på finansieringsmarknaden har såväl Baselkommittén som Finansinspektionen föreslagit riskmättet Liquidity Coverage Ratio (LCR). Måttet definieras inte på samma sätt av Finansinspektionen och Baselkommittén.

LCR är sedan 2013 ett bindande krav för svenska banker och Handelsbanken redovisar enligt Finansinspektionens definition. Kravet gäller LCR på aggregerad nivå och separat för USD och EUR. Måttet uttrycker kvoten mellan bankens likviditetsbuffert och nettokassaflöden i ett mycket stressat scenario under en trettiodagars period. Kvoten ska överstiga 100 procent.

Ett kortfristigt likviditetsmått kan uppvisa en viss volatilitet över tiden, till exempel när finansiering som ursprungligen är långfristig och som finansierar hypotekslåning ersätts av ny långfristig finansiering, eller när sammansättningen av motparts-kategorier i den kortfristiga upplåningen varierar. Vid årsskiftet uppgick koncernens aggregerade LCR i enlighet med finansinspektionens definition till 128 procent (136), vilket visar att banken har stor motståndskraft mot kortsiktiga störningar på finansieringsmarknaden. Detta gäller också i USD och EUR.

Som ett test av motståndskraften för mer långvariga störningar på marknaden används dagliga stresstest av kassaflöden under vissa antaganden. Till exempel antas att banken inte kan finansiera sig alls på de finansiella marknaderna samtidigt som 10 procent av inlåningen från hushåll och företag försvinner successivt under den första månaden. Vidare antas att banken fortsätter att bedriva sin kärnverksam-

het, det vill säga att den tidsbundna in- och utlåningen till hushåll och företag förlängs vid förfall och att utställda löften och kreditfaciliteter delvis utnyttjas av kunderna. Samtidigt beaktas att tillgodohavanden i centralbanker och banker tas i anspråk och att Centrala finansavdelningens värdepapper omedelbart kan ge likviditet genom belåning i centralbanker.

Därutöver används likviditetsskapande åtgärder för att successivt ge likviditet till banken. Under dessa förutsättningar är banken likvid i mer än två år. Banken har således en stor motståndskraft även mot mycket allvarliga och långvariga störningar på finansieringsmarknaderna.

Ett nödvändigt villkor för att banken ska kunna upprätthålla en sådan stor motståndskraft mot störningar på de finansiella marknaderna som beskrevs ovan, är att balansräkningen är balanserad på det sätt som schematiskt beskrivs i inledningen av detta kapitel. Vidare krävs att volym och kvalitet på outnyttjade säkerheter är sådana att de vid en kris-situation kan ge banken den likviditet som är nödvändig. Att konsekvent styra banken efter framåtblickande positiva nettokassaflöden, och inte ögonblicksbaserade kvotmått, säkerställer vidare detta över tid.

I tabellen för förfalloanalys redovisas kassaflöden för de kontrakterade betalningsåtaganden som senast ska erläggas inom de angivna tidsintervallen inklusive ränteflöden. I tabellen redovisas innehav i obligationer och andra räntebärande värdepapper i det tidsintervall i vilket de kan omsättas till likviditet vid en eventuell belåning eller försäljning. Det innebär att tabellen inte återspeglar de faktiska löptiderna för de ingående värdepapperen. Vidare redovisas tillgångar, skulder och ränteflöden som förfaller i de tidsintervall som motsvarar kontraktens förfalldatum. Ränteflöden för utlåning i hypoteksväksamheten matchas tidsmässigt med de skulder som finansierat utlåningen. Finansiella garantier, lånelöften och outnyttjade räkningskrediter redovisas i sin helhet i tidsintervallet 0–3 månader. Totalt utestående belopp för dessa åtaganden representerar inte nödvändigtvis framtida finansieringsbehov. För derivatinstrument redovisas kassaflöden netto för ränteswappar och brutto för instrument för vilka bruttokassaflöden erläggs respektive erhålls, som exempelvis valutaswappar.

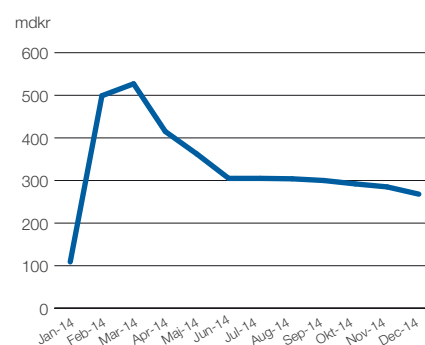
Liquidity Coverage Ratio (LCR), %	2013	2012
EUR	110	301
USD	170	174
Totalt	128	136

Beräknat i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2012:6 som trädde ikraft 1 januari 2013.

Liquidity Coverage Ratio (LCR) – delkomponenter mkr	2013	2012
Likvida tillgångar	162 346	210 299
Likvida tillgångar nivå 1	130 591	161 442
Likvida tillgångar nivå 2	31 755	48 857
Kassautflöden	507 882	402 356
Kundinlåning	165 295	149 860
Marknadsupplåning	265 572	207 681
Övriga kassaflöden	77 016	44 815
Kassainflöden	380 912	247 176
Inflöden från förfallande utlåning till icke-finansiella kunder	22 080	26 122
Övriga kassainflöden	358 832	221 054

Komponenterna definieras i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter om krav på likviditetstäckningsgrad och rapportering av likvida tillgångar och kassaflöden (FFFS 2012:6). Likvida tillgångar nivå 1 motsvarar 3 kap 6 §. Likvida tillgångar nivå 2 motsvarar 3 kap 7 §. Kundinlåning motsvarar 4 kap 4–9 §§. Marknadsupplåning motsvarar 4 kap 10–13 §§. Övriga kassaflöden motsvarar 4 kap 14–25 §§. Utlåning till icke-finansiella kunder motsvarar 5 kap 4 §. Övriga kassainflöden motsvarar 5 kap 6–12 §§.

Stresstest av likviditeten inklusive likviditetsskapande åtgärder – ackumulerad likviditetsposition

Förfalloanalys för finansiella tillgångar och skulder, 2013 mkr	Upp till 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år	Ospecificerad löptid	Summa
Kassa och tillgodohavanden i centralbanker	369 957	-	-	-	-	369 957
Belåningsbara statsskuldförbindelser ¹	58 112	-	-	-	-	58 112
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²	64 863	-	-	-	-	64 863
Utlåning till kreditinstitut	57 769	1 075	1 878	2 441	291	63 454
<i>varav omvända repor</i>	33 892	-	-	-	-	33 892
Utlåning till allmänheten	139 112	198 242	412 719	1 063 934	3 859	1 817 866
<i>varav omvända repor</i>	15 714	-	-	-	-	15 714
Övrigt	55 730	-	-	-	183 309	239 039
<i>varav aktier och andelar</i>	48 595	-	-	-	-	48 595
<i>varav fordringar på fondlikvider</i>	7 135	-	-	-	-	7 135
Summa tillgångar	745 543	199 317	414 597	1 066 375	187 459	2 613 291
Skulder till kreditinstitut	138 694	4 673	2 024	14 511	17 197	177 099
<i>varav repor</i>	748	-	-	-	-	748
<i>varav inlåning från centralbanker</i>	68 544	1 404	-	-	1 634	71 582
In- och upplåning från allmänheten	198 909	20 696	5 074	10 145	591 646	826 470
<i>varav repor</i>	7 606	-	-	-	-	7 606
Emitterade värdepapper ³	212 815	242 028	673 606	113 676	-	1 242 125
Efterställda skulder	3 800	1 709	10 123	3 245	-	18 877
Övrigt	29 947	-	-	-	296 749	326 696
<i>varav korta positioner</i>	23 170	-	-	-	-	23 170
<i>varav fondlikvidskulder</i>	6 777	-	-	-	-	6 777
Summa skulder	584 165	269 106	690 827	141 577	905 592	2 591 267
Poster utanför balansräkningen						
Finansiella garantier och ej utnyttjade lånelöften	378 136					

Derivat 2013 mkr	Upp till 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år	Summa
Summa derivat inflöde	465 618	284 153	437 695	133 681	1 321 147
Summa derivat utflöde	481 367	268 287	424 401	127 844	1 301 899
Netto	-15 749	15 866	13 294	5 837	19 248

¹ Av beloppet (exklusive räntor) har 26 098 mkr en återstående löptid som understiger ett år.

² Av beloppet (exklusive räntor) har 11 192 mkr en återstående löptid som understiger ett år.

³ Av beloppet (exklusive räntor) har 424 710 mkr en återstående löptid som understiger ett år.

För inlåningsvolymerna avser kolumn "Ospecificerad löptid" inlåning som är betalbar på anfordran. Jämförelsetal för 2012 är inte redovisade enligt den mer detaljerade uppställningen 2013. Tabellen innehåller ränteflöden vilket innebär att balansraderna inte är avstämningsbara mot koncernens balansräkning. Löptidstabeller utan ränteflöden (inkl löptidstabeller i valuta) återfinns i Faktabok.

Förfalloanalys för finansiella tillgångar och skulder, 2012 mkr	Upp till 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år	Ospecificerad löptid	Summa
Kassa och tillgodohavanden i centralbanker	248 917	-	-	-	-	248 917
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	119 019	-	-	-	-	119 019
Utlåning till kreditinstitut	67 130	692	942	3 954	17 473	90 191
<i>varav omvända repor</i>	59 257	-	-	-	-	59 257
Utlåning till allmänheten	246 870	221 126	349 089	938 782	15 777	1 771 644
<i>varav omvända repor</i>	33 800	-	-	-	-	33 800
Summa tillgångar	681 936	221 818	350 031	942 736	33 250	2 229 771
Skulder till kreditinstitut	132 664	6 235	454	17 225	33 683	190 261
<i>varav repor</i>	2 394	-	-	-	-	2 394
In- och upplåning från allmänheten	129 799	23 471	5 562	11 124	515 826	685 782
<i>varav repor</i>	12 295	-	-	-	-	12 295
Emitterade värdepapper	322 185	277 089	553 903	90 840	-	1 244 017
Övriga tradingskulder	14 261	-	-	-	-	14 261
Efterställda skulder	607	4 242	13 429	6 091	550	24 919
Summa skulder	599 516	311 037	573 348	125 280	550 059	2 159 240
Poster utanför balansräkningen						
Finansiella garantier och ej utnyttjade lånelöften	393 087					

Derivat 2012 mkr	Upp till 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år	Summa
Summa derivat inflöde	712 417	327 296	514 236	132 378	1 686 327
Summa derivat utflöde	714 534	322 003	503 293	131 641	1 671 471
Netto	-2 117	5 293	10 943	737	14 856

RISKER I FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN

Risken i försäkringsrörelsen består främst av marknadsrisker och försäkringsrisker.

Marknadsrisk

Handelsbanken Liv bedriver livförsäkringsverksamhet med traditionell förvaltning, fondförsäkring och depåförsäkring. För fond- och depåförsäkring väljer kunden investeringsalternativ och bär själv marknadsrisken. I traditionell försäkring med garanterad ränta står Handelsbanken Liv för risken att de finansiella garantierna, som försäkringsvillkoren innebär, inte uppfylls.

Den finansiella garantin innebär att bolaget gör ett kapitaltillskott till försäkringsavtalets värde vid bestämda tidpunkter då värdet understiger försäkringens garanterade värde. Eventuella kapitaltillskott realiseras vid årsskifte eller vid försäkringshändelse.

Handelsbanken Livs styrelse fastställer årligen bolagets placeringsriktlinjer, som är det ytterst styrande dokumentet för allokering av bolagets placeringstillgångar avseende traditionellt förvaltade försäkringar. Syftet med placeringsriktlinjerna är att ge anvisningar till bolaget för hur tillgångarna ska förvaltas givet åtagandena till försäkringstagarna samt givet lagstadgade krav enligt försäkringsrörelselagen och tillämpliga föreskrifter från Finansinspektionen.

Handelsbanken Liv har låg risktolerans. Målet med förvaltningen är att trygga bolagets åtaganden gentemot försäkringstagarna.

Marknadsriskerna inom Handelsbanken Liv uppstår i förvaltningen av placeringstillgångar för de traditionella försäkringarna och av att värderingen av bolagets garanterade åtaganden är känsliga för ränteförändringar.

Den totala marknadsrisken i Handelsbanken Liv beräknas med VaR på 99,5 procents konfidenznivå och ett kvartals innehavsperiod. Utöver detta kontrolleras företagens solvenskvot, så kallad "trafikljus" och skuldtäckning enligt myndighetskrav. Den modell för marknadsriskhantering som Handelsbanken Liv använder väger samman risken för kapitaltillskott på försäkringsnivå och risken för kapitaltillskott på bolagsnivå på grund av förhöjt nuvärde av framtida garanterade belopp. Marknadsrisken mäts i termer av kapitaltillskottens samlade känslighet för marknadsstörningar och risk-exponeringen kontrolleras dagligen i förhållande till ett av styrelsen i Handelsbanken angivet rambelopp. Det största värdet av tillskott till försäkringstagarna eller tillskott på grund av solvensen utgör riskutnyttjandet. Underkategorier av finansiella risker utgörs av ränterisk, aktierisk, kreditrisk, fastighetsrisk och valutarisk. Den huvudsakliga risken för Handelsbanken Liv är ränterisk. Vid årsskiftet uppgick VaR till 893 miljoner kronor (995).

Likviditetsrisken i försäkringsrörelsen är risken för att bolaget inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser när dessa förfaller, eller att bolaget inte kan sälja värdepapper till acceptabla priser. Denna risk är begränsad genom att huvuddelen av placeringstillgångarna placeras i marknadsnoterade värdepapper med god likviditet.

Försäkringsrisk

Försäkringsbolag grundar sin premiesättning på antaganden om hur stora kostnaderna för inträffade försäkringshändelser kommer att bli. Risken för att de verkliga och antagna försäkringskostnaderna avviker från varandra benämns försäkringsrisk. Det ytterst styrande dokumentet, är styrelsen i Handelsbanken Livs riskpolicy för försäkringsrisk, där det anges inom vilka belopp försäkringar får ges.

Försäkringsrisk i Handelsbanken Liv finns i anknytning till följande händelser:

- dödsfall – ersättning till försäkringstagare vid den försäkrades död
- livsfall – ersättning som är beroende av att den försäkrade lever, till exempel pensionsutbetalningar
- sjukdom – ersättning vid sjukdom eller arbetsoförmåga
- olycksfall – ersättning vid olycksfall.

En försäkring kan innehålla kombinationer av dessa fyra händelser.

En större del av Handelsbanken Livs försäkringar är tecknade av mindre företag och privatpersoner. Någon riskkoncentration när det gäller försäkringsrisker, utöver att flertalet försäkringar är tecknade i Sverige, finns inte.

Den ökade livslängden i Sverige får konsekvenser för livbolagets framtida åtaganden, positivt när det gäller dödsfallsförsäkringar men för livsfallsförsäkringar kan det däremot bli en ekonomisk belastning för bolaget då livslängden stiger och pensionsutbetalningar då ska ske under en längre tid. Handelsbanken Liv använder sedan 2009 livslängdsantaganden enligt DUS06, vilket är standard i branschen. Skulle dödligheten fortsätta att sjunka och generellt bli 10 procent lägre än bolagets antaganden, skulle nuvärdet av den förväntade ökade kostnaden uppgå till 56 miljoner kronor, för den äldre delen av beståndet som har livslång utbetalning. För den stora delen av Handelsbanken Livs försäkringar med dödsfallsrisk är prissättningen däremot ettårig. Det betyder att bolaget ensidigt kan ändra premien från år till år. Ett felaktigt dödlighetsantagande kan därför ändras med snabb verkan.

Förändring i sjuklighet sker betydligt snabbare än förändringar i dödlighet, vilket kan bidra till variation i riskresultatet. Resultatet är således beroende av hur många försäkrade som blir sjuka och hur många som tillfrisknar i förhållande till tillämpade antaganden. Sjukförsäkringsprodukter är i allmänhet utformade så att premien kan ändras årligen, vilket ger bolaget möjlighet att parera förändringar i sjuklighet. Sjukresultatet

2013 uppgår till 67 miljoner kronor av vilka 70 miljoner kronor kan hänföras till anmälda sjukfall under året, -19 miljoner kronor till avveckling av befintliga sjukfall och resterande 16 miljoner kronor till inträffade, men ännu ej anmälda sjukfall.

Försäkringsrörelsen rapporterar sina marknads-, försäkrings- och operativa risker till försäkringsbolagets styrelse och VD, Handelsbankens Centrala riskkontroll samt till bankens CFO och VD. Risksituationen rapporteras också löpande till bankens styrelse.

Solvens II

Handelsbanken Liv har de senaste åren arbetat aktivt med att anpassa verksamheten till kommande nya regelkrav och arbetet kommer att fortgå under 2014. Införandet av Solvens II-regelverket förväntas ske 2016 då direktivet införs fullt ut och blir implementerat i svensk lag. Från och med januari 2014 införs delar av regelverket i tillsynsmyndigheternas praktiska tillsyn, då bland annat nya föreskrifter avseende beräkning av diskonteringskurvor för solvens, trafikljus och skuldtäckning träder ikraft.

Ett övergripande syfte med regelverket är att stärka skyddet för försäkringstagarna genom att tydligare koppla solvenskravet och därmed kapitalkravet till hur försäkringsbolagen identifierar, mäter och hanterar samtliga risker.

OPERATIV RISK

Operativ risk är risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Definitionen inkluderar legal risk.

Handelsbanken har låg tolerans för operativa risker och arbetar aktivt med att identifiera och hantera operativa risker. Detta arbete stöds av bankens strikta syn på risk, men också av den starka fokuseringen på kostnadseffektivitet, eftersom brister i processer eller bristande ordning och reda lätt kan ge upphov till onödiga kostnader.

Operativa fel och brister reduceras därför så långt som möjligt både vad gäller mindre, men frekventa händelser och större händelser som skulle kunna orsaka stora oväntade förluster. Ledningen har en tät och aktiv uppföljning av operativa risker genom verksamhetens organisation för riskkontroll. Särskild uppmärksamhet ägnas de operativa risker som kan leda till de mest allvarliga konsekvenserna. Internrevisionens granskning av verksamheten är också inriktad på operativa risker.

Operativ risk förekommer i all verksamhet inom Handelsbanken och ansvaret för löpande identifiering, styrning och kontroll av risken är en tydlig och integrerad del av chefsansvaret på alla nivåer i verksamheten. Bankens decentraliserade arbetssätt främjar en kostnadsmedvetenhet som medför vaksamhet mot potentiella förlustrisker i dagliga rutiner och händelser. Med fokus på ordning och reda samt möjliga proaktiva åtgärder, håller alla delar av verksamheten sina risker på en acceptabel nivå.

När funktionsansvariga chefer utfärdar interna instruktioner är operativa risker en viktig del, och då beaktas ändamålsenligheten i arbets- och ansvarsfördelning, kontrollstruktur i rutiner samt informations- och rapportsystem. Regler och rutiner utvärderas årligen och den interna kontrollen av rutiner och affärslöden dokumenteras. Dessutom genomför chefen för varje arbetsenhet årligen säkerhetsgenomgångar med sin personal, inkluderande intern kontroll, informationssäkerhet, banksekretess och övriga säkerhetsåtgärder.

Utöver ansvaret för operativa risker hos respektive chef finns särskilt ansvariga för informations- säkerhet och koncernsäkerhet med rapporteringskyldighet direkt till VD.

Ansvaret för hanteringen av operativa risker är fördelat mellan affärsverksamhet, lokal koordinator för operativ risk, lokal riskkontroll och central riskkontroll.

Affärsverksamheten ansvarar för löpande identifiering och hantering av risker samt genomförande av proaktiva åtgärder.

På regionbanker, huvudavdelningar, dotterbolag och enheter utanför bankens hemmamarknader finns lokala koordinators för operativ risk. Dessa koordinators ansvarar för att befintliga metoder och rutiner för hantering av operativa risker används i affärsverksamheten. Dessutom ansvarar de för uppföljning av att affärsverksamheten vidtar och fullföljer lämpliga proaktiva åtgärder.

På regionbanker, huvudavdelningar, dotterbolag och enheter utanför bankens hemmamarknader finns också lokala riskkontroller som kontrollerar att hanteringen av operativ risk utförs på korrekt sätt. Detta sker genom regelbunden kvalitetssäkring och utvärdering.

Centrala riskkontrollen har det övergripande ansvaret för de metoder och rutiner som används vid identifiering, styrning, kontroll och rapportering av operativa risker samt för uppföljning på koncernnivå. För att uppnå och behålla god kvalitet i denna hantering har den centrala riskkontrollen ett nära och löpande samarbete med lokal koordinator för operativ risk och de lokala riskkontrollerna. Centrala

riskkontrollen ansvarar också för analys och rapportering av koncernens operativa risker till ledning och styrelse.

Som ett stöd för löpande identifiering, bedömning och hantering av operativa risker har banken ett rapporterings- och ärendehanteringssystem för incidenter och en självutvärderingsrutin.

Alla anställda i hela koncernen ska samla fakta om incidenter med förlust överstigande 25 000 kronor som deras enhet drabbas av. För att ytterligare främja enhetens proaktiva riskarbete uppmanas alla anställda att även samla fakta om incidenter som vållar mindre förluster eller ingen skada alls.

Rapporterade incidenter granskas och kategoriseras löpande av den lokala koordinatoren för operativ risk. Banken kategoriserar operativ risk efter Basels sju händelsetyper: brister i handläggning och processer; avbrott/störning i verksamhet/system; kunder, produkter och affärspraxis; extern brottslighet; skada på materiella tillgångar; anställningsförhållanden och arbetsmiljö; interna bedrägerier. I arbetet ingår också uppföljning av proaktiva åtgärder i samarbete med drabbade avdelningar och kontor. Även lokal compliance har tillgång till och kan bevaka rapporterade incidenter inom respektive del av affärsverksamheten. Lokal riskkontroll gör en årlig utvärdering av rutinen. Den centrala riskkontrollen gör därefter en aggregerad utvärdering på koncernnivå.

OPRA Riskanalys är en självutvärderingsrutin för att dokumentera och bedöma operativa risker som kan få konsekvenser för banken. Den utförs minst en gång om året på alla enheter. Ansvaret för utförandet ligger hos respektive chef på alla regionbanker, huvudavdelningar, dotterbolag och utländska enheter utanför bankens hemmamarknader. Den lokala koordinatoren för operativ risk ger stöd vid planering och genomförande. Enheter med en mer komplex verksamhet delar upp självutvärderingen i flera övningar. Vanligtvis deltar fem till åtta erfarna medarbetare som tillsammans har en god överblick över enhetens verksamhet och risker. Syftet är att bedöma konsekvens och sannolikhet för en händelse. Konsekvensbedömningen omfattar både ekonomisk förlust och förlorat anseende. Viktig input är bland annat fakta och statistik från rapporterade incidenter under det gångna året, samt händelser som drabbat andra delar av koncernen eller andra banker och företag. Självutvärderingen utmynnar i en åtgärdsplan som anger vilka risker som ska reduceras, hur detta ska ske, vem som är ansvarig samt tidsramar för åtgärder. Åtgärdsplanen är ett arbetsunderlag som följs upp regelbundet under

året av affärsverksamheten med stöd av den lokala koordinatoren för operativ risk. Lokala riskkontrollen tar del av utförd OPRA inklusive åtgärdsplan för utvärdering av rutinen. Centrala riskkontrollen ger löpande stöd till koordinators för operativ risk vid planering, genomförande och uppföljning samt gör en årlig aggregerad bedömning av utvärderingarna från alla lokala riskkontroller.

Banken är noggrann i hanteringen av nya produkter och tjänster samt större förändringar av befintliga produkter och tjänster. Varje affärsområde, dotterbolag och regionbank med produktansvar hanterar nya produkter i enlighet med centrala riktlinjer. Detta innefattar en beslutsordning för hur nya produkter får introduceras. Dessutom sker alltid en riskanalys under ledning av den lokala riskkontrollen före en produktansering. I analysen beaktas riskerna för banken och för kunden, inklusive operativa risker. Den centrala riskkontrollen informeras om analysresultatet och involveras i komplicerade fall, samt när så är motiverat.

För att hantera allvarliga störningar finns kris- och kontinuitetsplaner på plats i alla delar av koncernen. Krisplanering hjälper krisstaben att snabbt, organiserat och systematiskt starta sitt arbete med att ta sig an en krisituation och dess effekter. Det finns en central krisstab på koncernnivå samt en lokal krisstab inom varje regionbank, dotterbolag och utländsk enhet utanför bankens hemmamarknader, samt inom Centrala dataavdelningen och Handelsbanken Capital Markets.

Centrala krisstaben är en permanent stab sammansatt av ett antal nyckelpersoner i eller nära bankledningen. Centrala krisstabens uppgift är att fungera som sammanhållande krisstab vid större kriser i koncernen, stödja den eller de lokala krisstaber som arbetar med en akut kris samt fungera som krisstab för centrala huvudavdelningar. Kontinuitetsplanering syftar till att vidta förberedande åtgärder för att lindra följdverkningar av en allvarlig störning i affärsverksamheten. Lokal riskkontroll gör en årlig utvärdering av rutinen. Centrala riskkontrollen gör därefter en aggregerad utvärdering på koncernnivå.

Handelsbanken använder schablonmetoden för att beräkna kapitalkravet för operativa risker. Kapitalkravet enligt schablonmetoden beräknas genom att en i regelverket bestämd faktor multipliceras med den genomsnittliga rörelseintäkten under de tre senaste verksamhetsåren. Olika faktorer tillämpas för olika affärssegment.

Det totala kapitalkravet för operativa risker för hela Handelsbankens koncern uppgick vid utgången av 2013 till 4 246 miljoner kronor (4 181).

Hantering av operativ risk i Handelsbanken

RISKER I ERSÄTTNINGSSYSTEMET

Ersättningsrisk utgörs av risken för förlust eller annan skada som uppkommer till följd av ersättningssystemet.

Handelsbankens lönepolitik syftar till att bankens konkurrenskraft och lönsamhet ska utvecklas positivt och att banken kan attrahera, behålla och utveckla kompetenta medarbetare samt säkerställa en väl fungerande kompetensutveckling och chefsförsörjning. En god, långsiktig lönsamhets- och produktivitetsutveckling i banken skapar förutsättningar för en stabil och positiv löneutveckling för bankens medarbetare.

Ersättning för utfört arbete fastställs individuellt för varje medarbetare och utgår i form av fast kontant lön, sedvanliga löneförmåner och avsättningar till pension. Lönesättningen i Handelsbanken sker lokalt. Lönen fastställs i lönesamtal mellan medarbetaren och dennes chef. Denna ordning har tillämpats med stor framgång under flera år och innebär att chefer på alla nivåer deltar regelbundet i löneprocesser och tar ansvar för bankens lönepolitik och den egna enhetens personalkostnadsutveckling. Lönen baseras på i förväg definierade lönegrundade faktorer: arbetets art och svårighetsgrad, kompetens, prestationsförmåga och uppnådda arbetsresultat, ledarskap för de som har utvecklingsansvar för medarbetare, utbud och efterfrågan på marknaden samt uppgiften som bärare av bankens kultur.

Handelsbanken har låg tolerans för ersättningsrisker och eftersträvar aktivt att hålla dessa risker på en låg nivå. Det sker bland annat genom att endast i ytterst begränsad omfattning använda rörlig ersättning och enbart inom områden där detta är marknadspraxis och nödvändigt för att uppnå målen för enhetens verksamhet. I de fall rörlig ersättning förekommer är den föremål för uppskjuten utbetalning. Bankens principer för ersättningar till anställda har legat fast under lång tid. Principerna för bankens ersättningssystem fastställs i ersättningspolicy som beslutas av styrelsen. Mer detaljerade tillämpningsföreskrifter beslutas av verkställande direktören. Ansvar för att identifiera och hantera ersättningsrisker vilar på varje ansvarig chef i verksamheten och sker enligt interna policydokument, riktlinjer och instruktioner. Lokal riskkontroll följer löpande upp att ersättningssystemet tillämpas på avsett sätt. Bankens centrala riskkontroll ansvarar för att analysera riskerna med ersättningspolicy och ersättningssystemet inför att ersättningspolicy årligen behandlas och beslutas av styrelsen. I rapporten analyseras bland annat incitaments-

struktur, balans mellan fast och rörlig ersättning, regler om uppskjutande samt effekter på kapitalbasen. Centrala riskkontrollen utvärderar dessutom ersättningssystemets tillämpning. Utifrån denna riskanalys och utvärdering bedöms om ersättningssystemet är utformat på ett sätt som skulle kunna hota bankens finansiella ställning. Ansvar för att säkerställa att riskkostnader i ersättningsystemet beräknas på ett korrekt sätt.

Bedömningen är att Handelsbankens ersättningspolicy och ersättningssystem genererar låga risker och främjar en sund och effektiv riskhantering, motverkar ett överdrivet risktagande, harmoniserar med bankens låga risktolerans samt stöder bankens långsiktiga intressen. Ersättningssystemet är utformat så att det inte finns någon risk för att bankens kapitalbas riskerar att urholkas på grund av tvingande utbetalning av rörlig ersättning. Utrymme finns att nedsätta rörlig ersättning helt eller delvis – vilket gäller såväl avsättning till rörlig ersättning som ej utbetald uppskjuten rörlig ersättning.

För mer detaljerad information och statistik om bankens ersättningssystem, se bolagsstyrningsrapport och not K8.

EKONOMISKT KAPITAL

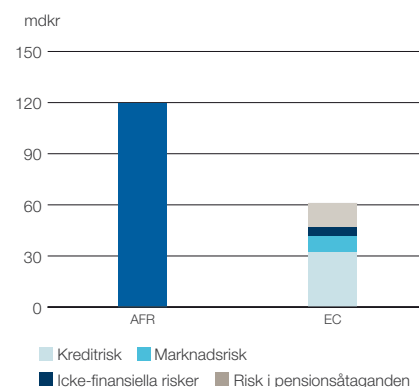
Handelsbankens modell för beräkning av ekonomiskt kapital fångar i ett mått koncernens samlade risker och anger det kapital som med en mycket hög sannolikhet ska täcka oväntade förluster eller värdeminskningar.

Centrala riskkontrollen har ansvaret för att bedriva en heltäckande bevakning av koncernens olika risker. Ett instrument i den bevakningen är bankens modell för ekonomiskt kapital (Economic Capital, EC) som är en viktig del i planeringen för att säkerställa att koncernen vid varje tidpunkt har tillräckligt med kapital i förhållande till koncernens samtliga risker. Koncernperspektivet innebär således att det ekonomiska kapitalet även innefattar risker i försäkringsrörelsen och risker i bankens pensionsåtaganden.

Beräkningen av EC görs med ett års tids horisont och en konfidenznivå som speglar en acceptabel risknivå och önskad rating. Styrelsen har beslutat att beräkningen av ekonomiskt kapital ska göras på 99,97 procent konfidenznivå, vilket fångar en för banken extremt ogynnsam händelse. EC utgör skillnaden mellan utfallet under ett genomsnittligt år – med positivt resultat och god värdeutveckling av bankens tillgångar – och utfallet vid 99,97 procents konfidenznivå.

I sammanräkningen av EC beaktas diversifieringseffekter mellan de olika risklagen. Kapitalbehovet för samtliga risker är således lägre än summan av det ekonomiska kapitalet för varje individuell risk för sig, eftersom riskerna delvis är oberoende av varandra.

Sammanställning av AFR och EC inklusive diversifiering, 31 december 2013

Det kapital och andra finansiella resurser som utgör en buffert som kan absorbera negativa utfall benämns tillgängliga finansiella resurser (Available Financial Resources, AFR). AFR är Handelsbankens eget kapital med tillägg av andra finansiella värden i och utanför balansräkningen som är tillgängliga för att täcka förluster med ett års tidshorisont.

Koncernen arbetar med ett aktieägarperspektiv på risk- och kapital situationen. Genom modellen för ekonomiskt kapital erhålls en samlad bild av koncernen som ger förutsättningar för att optimera risk- och kapital situationen utifrån aktieägarens perspektiv. Utfallet från beräkningarna spelar en viktig roll i den interna styrningen av banken och när nya affärer eller strukturförändringar övervägs.

Kreditrisken är beräknad med hjälp av en simulering av utfall avseende fallissemang för koncernens samtliga motparter och exponeringar.

Marknadsriskerna består av risken i handelslagerklassificerade tillgångar, ränterisk i bankverksamheten, marknadsrisk i försäkringsrörelsen och av risken för värdeförluster i egna aktieinnehav.

Risken i pensionsåtagandena består i huvudsak av risken för att de värden som finns inom ramen för trygghandling av bankens pensionsåtagandena ska minska. Huvuddelen av pensionsåtagandena finns i Sverige och tryggas där i en pensionsstiftelse och försäkras i en tjänstepensionskassa.

De icke finansiella riskerna består av operativ risk, affärsrisk, fastighetsrisk och försäkringsrisk. Affärsrisken är relaterad till oväntade resultatförändringar inom respektive affärsområde som kan uppstå. Exempelvis uppstår detta då efterfrågan eller konkurrensen förändras på ett oväntat sätt, med minskade volymer och pressade marginaler som följd. Fastighetsrisken fångar risken att de fastigheter som banken äger faller i värde.

EC uppgick vid årsskiftet till 61 miljarder kronor (57), där kreditriskerna står för huvuddelen av den totala risken. Den av styrelsen fastställda målsättningen är att kvoten mellan AFR och EC ska överstiga 120 procent. Kvoten var vid årsskiftet 197 procent (213), vilket visar att banken är väl kapitaliserad i förhållande till sina totala risker. Finansinspektionen har inom ramen för sin samlade kapitalbedömning av banken kommit till samma slutsats.

Den redovisade risk- och kapital situationen är en ögonblicksbild, även om det i riskberäkningarna ingår säkerhetsmarginaler för variationer i konjunkturen. För en slutlig bedömning av koncernens kapitalbehov måste också hänsyn tas till den stress- och scenarionanalys som genomförs inom ramen för bankens kapitalplanering.

KAPITALPLANERING

Handelsbankens kapitalplanering syftar till att säkerställa att koncernen vid varje tidpunkt har tillgängliga finansiella resurser och att kapitalet har en optimal sammansättning.

Avdelningen för kapitalplanering ansvarar för bedömningen av bankens samlade kapitalbehov. Kapitalbehovet är en funktion av koncernens risker, förväntade utveckling, regelverk och måltal. Handelsbankens modell för ekonomiskt kapital samt stresstester. Bankens kapitalbehov rapporteras veckovis till CFO, löpande till VD och minst kvartalsvis till styrelsen.

Målen för bankens kapital fastställs löpande av styrelsen utifrån stresstester av regleringsmässigt kapital och EC. Primärkapitalrelationen i Basel II, som är det relevanta måttet för styrningen av banken enligt 2013 års regler, har av styrelsen fastställts till mellan 9 och 11 procent.

Mot bakgrund av förväntade nya regler med ökade kapitalkrav har banken valt att öka kapitaliseringen över målintervallet. Ett justerat kapitalmål kan fastställas när den svenska tillämpningen av de nya regelverken beslutats.

Som en del av den proaktiva kapitalplaneringen finns en beredskaps- och handlingsplan med konkreta åtgärder som kan vidtas om banken behöver förbättra sin kapitalposition. Syftet med beredskaps- och handlingsplaneringen är att säkerställa att det finns ett varningssystem som upptäcker potentiella hot i ett tidigt skede och att koncernen är förberedd att skyndsamt kunna genomföra åtgärder, om så måste ske.

Årligen upprättas en långsiktig kapitalplan som syftar till att ge en övergripande bild av koncernens nuvarande kapital situation, en prognos över den förväntade kapitalutvecklingen och utfallet i olika scenarier. Dessa scenarier är utformade så att de väsentligt avviker från den förväntade utvecklingen och harmonierar således med koncernens låga risktolerans. Kapitalplanen innehåller också förslag på hur kapital situationen ska kunna behållas på en tillfredsställande nivå i ett starkt negativt omvärldsscenario, både utifrån ett reglerings- och aktieägarperspektiv.

Kapitalplaneringen är uppdelad i ett kortsiktigt och ett medellångt till långsiktigt prognosarbete. Den del av kapitalplaneringen som utgörs av kortsiktiga prognoser på upp till två år är främst inriktad på att bedöma rådande resultatutveckling och utveckling av kapitalkravet. Prognosarbetet är nödvändigt för att löpande kunna anpassa kapitalbasens storlek och sammansättning.

Kapitalplanering görs genom en löpande analys av volym-, risk- och resultatutveckling samt genom bevakning av händelser som kan påverka kapitalbehov och kapitalmängd. Det kortsiktiga prognosarbetet omfattar alla delkomponenter som utgör koncernens kapitalbas. I detta arbete ingår också att i ett kortsiktigt perspektiv utföra olika känslighetsanalyser av den förväntade utvecklingen av kapitalkravet och kapitalbasen för att vid behov vara beredd att påverka kapitalbasens storlek och sammansättning genom till exempel marknadsoperationer.

Resultatet av den kortsiktiga analysen utgör grunden för de eventuella kapitaloperationer som genomförs, och resultatet rapporteras löpande till CFO och vid behov till VD och styrelsen. Analysen utgår från ett försiktigt grundscenario med beslutspunkter i närtid om hur den befintliga intjäningsförmågan klarar av att bära olika volymförändringar, och vilka effekter som uppkommer av potentiella kapitaloperationer.

Den del av kapitalplaneringen som utgörs av medellånga till långsiktiga prognoser syftar till att säkerställa dels att de lagstadgade kapitalkraven uppfylls, dels att koncernens AFR vid varje tidpunkt med marginal täcker alla risker beräknade enligt modellen för ekonomiskt kapital.

Syftet är att prognostisera den förväntade utvecklingen och bedöma huruvida bankens motståndskraft är tillfredställande i olika scenarier. Planeringsperioden är minst fem år och beaktar utvecklingen i hela koncernen.

Även i detta prognosarbete utförs scenarion- och stresstester kontinuerligt. Basen för kapitalprognosen är ett grundscenario som ges av den förväntade utvecklingen under de kommande fem åren beträffande resultat, volymtillväxt, finansiella antaganden, som exempelvis kreditförluster, samt utveckling på aktie-, fastighets- och räntemarknaden. Grundscenariot ställs sedan mot utfallen i ett antal konjunktur- och krisscenarier. Stressscenarierna har fastställts efter analys av de historiska sambanden mellan olika makroekonomiska variablers påverkan på de finansiella marknaderna och har valts utifrån de scenarier som kan förväntas påverka Handelsbanken mest negativt.

Resultatet av den interna kapitalutvärderingen rapporteras kvartalsvis till styrelsen.

Primärkapitalrelationen enligt Basel II uppgick vid utgången av 2013 till 21,5 procent då banken, i avvaktan på beslut om nya kapitalregelverk, har valt att öka kapitaliseringen till en nivå som överstiger bankens målintervall i Basel II på mellan 9 och 11 procent. Kvoten mellan AFR och EC uppgick till 197 procent vid samma tidpunkt.

Bankens starka position framhävs ytterligare av resultatet av de olika framåtblickande stressscenarier som utförs, vilket visar på att Handelsbankens långsiktiga kapitalisering är mycket stabil ur ett ekonomiskt och legalt perspektiv.

K3 Räntenetto

mkr	2013	2012
Ränteintäkter		
Utlåning till kreditinstitut och centralbanker	1 575	2 295
Utlåning till allmänheten	52 614	59 084
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	2 106	1 534
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 898	1 967
Derivatinstrument	-2 556	-1 198
Övriga ränteintäkter	1 459	1 498
Summa ränteintäkter	57 096	65 180
Varav ränteintäkter redovisade i nettoresultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	2 633	2 366
Ränteintäkter enligt resultaträkning	54 463	62 814
Räntekostnader		
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	-1 287	-2 066
In- och upplåning från allmänheten	-4 608	-7 151
Emitterade värdepapper	-23 137	-25 527
Derivatinstrument	3 591	-319
Efterställda skulder	-1 214	-1 359
Övriga räntekostnader	-3 294	-2 633
Summa räntekostnader	-29 949	-39 055
Varav räntekostnader redovisade i nettoresultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	-2 155	-2 322
Räntekostnader enligt resultaträkning	-27 794	-36 733
Räntenetto	26 669	26 081

Inkluderar ränteintäkter på osäkra fordringar 107 mkr (118). Totala ränteintäkter på tillgångar bokförda till upplupet anskaffningsvärde samt tillgångar som är tillgängliga för försäljning var 55 788 mkr (62 655). Totala räntekostnader på skulder bokförda till upplupet anskaffningsvärde var 31 385 mkr (36 414).

K4 Provisionsnetto

mkr	2013	2012
Courtage och övriga värdepappersprovisioner	1 189	1 137
Fonder	2 008	1 680
Depå och övrig kapitalförvaltning	427	348
Rådgivning	278	195
Försäkringar	571	583
Betalningar	2 813	2 676
Ut- och inlåning	1 124	1 195
Garantier	438	466
Övrigt	446	470
Summa provisionsintäkter	9 294	8 750
Värdepapper	-228	-216
Betalningar	-1 175	-1 070
Övrigt	-87	-95
Summa provisionskostnader	-1 490	-1 381
Provisionsnetto	7 804	7 369

K5 Nettoresultat av finansiella transaktioner

mkr	2013	2012
Handel, derivat, valutakurseffekt m m	2 026	80
Övriga finansiella instrument till verkligt värde över resultaträkningen	-785	732
varav räntebärande värdepapper	-707	730
varav lån	-78	2
Finansiella instrument till upplupet anskaffningsvärde	149	103
varav lån	439	329
varav skulder	-290	-226
Finansiella instrument tillgängliga för försäljning	24	18
Säkringsredovisning		
Säkring av verkligt värde	-26	210
varav säkringsinstrument	-1 575	925
varav säkrad post	1 549	-715
Ineffektivitet på kassaflödessäkringar	28	-5
Ineffektivitet på säkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamhet	-	-
Vinst/förlust på dekomponerade försäkringskontrakt	-59	-18
Summa	1 357	1 120

Handel, derivat, valutakurseffekter mm

Posten innehåller i huvudsak realiserade och realiserade marknadsvärdesförändringar samt räntor avseende finansiella tillgångar och skulder som innehas för handelsändamål.

Övriga finansiella instrument till verkligt värde över resultaträkningen

Posten består av realiserade och realiserade värdeförändringar på sådana instrument som vid första redovisningstillfället klassificerats att värderas till verkligt värde över resultaträkningen.¹ Realiserade värdeförändringar på dessa instrument består av ränte- och valutaeffekter samt effekter av ändrad kreditrisk. Den ackumulerade värdeförändring som beror av förändringar av kreditrisk från det första redovisningstillfället av utlåning som klassificerats att värderas till verkligt värde över resultaträkningen uppgår till -14 miljoner kronor (-1).

Finansiella instrument till upplupet anskaffningsvärde

Posten består av realisationsresultat som uppstår vid förtidsinlöst utlåning, samt realisationsresultat som genereras vid återköp av egna emitterade värdepapper.

Finansiella instrument tillgängliga för försäljning

Posten består av realiserat resultat avseende sådana finansiella tillgångar som klassificerats som tillgängliga för försäljning. Ränteintäkter från dessa tillgångar redovisas i räntenettet och utdelningar på raden Övriga utdelningsintäkter. Realiserade värdeförändringar på finansiella tillgångar som är tillgängliga för försäljning redovisas i övrigt totalresultat och uppgick till 586 miljoner kronor (1 049) före skatt under räkenskapsåret. Realiserade värdeförändringar på finansiella instrument tillgängliga för försäljning, som tidigare redovisats i övrigt totalresultat och som under räkenskapsåret omklassificerats till resultaträkningen, uppgick till -51 miljoner kronor före skatt (-65). Beloppet har delvis redovisats i räntenettet.

Säkringsredovisning

På raden "Säkring av verkligt värde" redovisas nettoresultatet av realiserade och realiserade förändringar i verkligt värde på säkringsinstrument respektive säkrad riskkomponent i finansiella tillgångar och skulder som ingår i säkringspaket. Ränteintäkter och räntekostnader som härrör från säkringsinstrument redovisas i

räntenettet. Värdeförändringar på säkringsinstrument i kassaflödessäkringar som överstiger värdeförändringar på säkrade framtida kassaflöden, redovisas på raden "Ineffektivitet på kassaflödessäkringar". Resultateffekten av ineffektiva delar av säkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamhet redovisas på raden "Ineffektivitet på säkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamhet".

Resultat på dekomponerade försäkringskontrakt

"Resultat på dekomponerade försäkringskontrakt" motsvaras av det resultat som har uppkommit vid beräkning av garanterad avkastning på den finansiella komponenten i dekomponerade försäkringskontrakt.

¹ Värdeförändringar som härrör från finansiella instrument som utgör förvaltningstillgångar i koncernens försäkringsrörelse ingår inte i denna post. Principerna för redovisning av resultat som härrör från försäkringsverksamhet framgår av not K1.

K6 Riskresultat försäkring

mkr	2013	2012
Premieinkomst	586	493
Utbetalda försäkringsersättningar	-433	-382
Förändring avsättningar oreglerade skador	25	31
Övrigt	-36	54
Summa	142	196

K7 Övriga intäkter

mkr	2013	2012
Hysesintäkter	32	37
Andra rörelseintäkter	153	99
Summa	185	136

K8 Personalkostnader

mkr	2013	2012
Löner och arvoden	-7 107	-6 926
Sociala avgifter	-1 780	-1 682
Pensionskostnader ¹	-974	-1 117
Avsättning till vinstandelsstiftelse	-1 096	-1 020
Andra personalkostnader	-447	-422
Summa	-11 404	-11 167

¹ Komponenterna i redovisade pensionskostnader framgår av tabellen Pensionskostnader.

Medelantal anställda	2013			2012		
	Män	Kvinnor		Män	Kvinnor	
Sverige	7 537	3 465	4 072	7 526	3 475	4 051
Norge	755	412	343	765	405	360
Finland	615	256	359	610	252	358
Danmark	699	348	351	697	353	344
Storbritannien	1 351	813	538	1 031	641	390
Luxemburg	73	42	31	83	54	29
Tyskland	64	36	28	68	40	28
USA	76	48	28	77	51	26
Nederländerna	113	74	39	85	59	26
Singapore	37	9	28	36	8	28
Hongkong	68	26	42	32	19	13
Polen	45	18	27	48	19	29
Ryssland	5	2	3	22	6	16
Övriga länder	65	25	40	112	37	75
Summa	11 503	5 574	5 929	11 192	5 419	5 773

ERSÄTTNINGAR TILL ANSTÄLLDA

Handelsbankens principer för ersättningar till anställda har legat fast under lång tid. Banken har generellt en låg risktolerans och anser att fast ersättning bidrar till sund verksamhet och därför ska tillämpas som huvudregel. Banken har en långsiktig syn på medarbetarnas anställning. Utvecklingen av lön och andra ersättningar varierar över en medarbetares anställningstid i banken och en god insats ska alltid belönas. Den totala kompensationen ska bidra till att bankens konkurrenskraft och lönsamhet utvecklas genom att banken kan attrahera, behålla och utveckla kompetenta medarbetare samt att säkerställa en väl fungerande kompetensutveckling och chefsförsörjning.

Ersättning utgår i form av fast kontant lön, sedvanliga löneförmåner och avsättning till pension. Lön fastställs lokalt i enlighet med bankens decentraliserade arbetssätt och baseras på i förväg kända lönegrundande faktorer, nämligen arbetets art och svårighetsgrad, kompetens, prestationsförmåga och uppnådda arbetsresultat, ledarskap för dem som har utvecklingsansvar för medarbetare, utbud och efterfrågan på marknaden samt som bärare av bankens kultur.

Rörlig ersättning förekommer enbart i begränsad utsträckning inom verksamhet där sådan ersättning bedöms vara en marknadsförutsättning. Bankens styrelse fattar beslut om det slutliga beloppets storlek för rörlig ersättning. Beslut om var rörlig ersättning får förekomma fattas av verkställande direktören under de förutsättningar som styrelsen angivit.

Policy för ersättning och lämplighetsbedömning

Principerna för bankens ersättningsystem fastställs i Handelsbankens policy för ersättning

och lämplighetsbedömning som beslutas av styrelsen efter beredning i styrelsens ersättningsutskott. Ersättningsutskottet bereder ersättningsärenden som ska beslutas av styrelsen och årsstämman. Sedan aktieägarna på årsstämman beslutat om riktlinjer för ersättningsvillkor till verkställande direktören och de vice verkställande direktörerna, beslutar styrelsen i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter om ersättning till verkställande direktören och de vice verkställande direktörerna samt de huvudsansvariga för kontrollfunktionerna compliance, internrevision och riskkontroll.

Handelsbankens policy för ersättning och lämplighetsbedömning ses över årligen eller vid behov. Bankens låga risktolerans präglar policyn. Utvärdering av ersättningsystemet och tillämpningen av policyn görs årligen av kontrollfunktionerna compliance och riskkontroll samt av Centrala personalavdelningen.

Rörliga ersättningar

Inom Handelsbanken förekommer rörlig ersättning i begränsad utsträckning och endast inom affärsområdet Handelsbanken Capital Markets och det engelska dotterbolaget Heartwood. Rörlig ersättning tillämpas inte för bankens ledning eller för någon anställd som fattar beslut om krediter eller limiter. Medarbetare som själv, eller tillsammans med andra, har rätt att besluta om kredit-, marknads-, likviditets-, råvaru-, valuta- eller ränterisk samt medarbetare som genom beslut om produktvillkor kan påverka bankens riskprofil, kan endast få fast ersättning. Genom att det resultat som rörliga ersättningar grundar sig på belastas med faktiska kostnader för det kapital och den likviditet som verksam-

heten kräver, säkerställs att ersättningsnivåerna ligger i linje med bankens övergripande mål.

Rörlig ersättning baseras på Handelsbankens modell för lönesättning och de lönegrundande faktorerna. Utöver de lönegrundande faktorerna förekommer även verksamhetsspecifika faktorer och särskilt stor vikt läggs vid sunt risktagande, iakttagande av god ordning och regel efterlevnad. Rörlig ersättning utgår endast kontant.

Samtliga medarbetare som omfattas av rörlig ersättning hamnar under begreppet särskilt reglerad personal och omfattas av regler kring uppskjutande av ersättning. Handelsbanken skjuter upp 40 till 60 procent under minst tre år i de fall där den rörliga ersättningen uppgår till eller överstiger 100 000 kronor. Rörlig ersättning som innebär att medarbetares fasta och rörliga ersättning överstiger fast ersättning till någon i koncernledningen skjuts upp med 60 procent i fyra år. Enligt bankens policy är huvudregeln att rörlig ersättning på individnivå inte får överstiga 150 procent av den fasta ersättningen. Fastställda regler för uppskjutande av rörlig ersättning gäller för samtliga medarbetare och chefer. Utbetalning av och äganderätt till uppskjuten ersättning övergår till den anställde vid uppskjutandeperiodens utgång. Bortfall eller nedjustering av uppskjuten rörlig ersättning sker om det visar sig att förluster, ökade risker och kostnader uppstår under uppskjutandeperioden. Bortfall eller nedjustering ska också ske om utbetalning bedöms oförsvarbar med hänsyn till bankens finansiella situation. För ytterligare beskrivning av bankens principer kring rörlig ersättning, se bolagsstyrningsrapporten sidan 58.

Personalkostnader, segment	2013	2012
Kontorsrörelsen i Sverige	-3 300	-3 157
Kontorsrörelsen i Storbritannien	-1 059	-793
Kontorsrörelsen i Danmark	-546	-537
Kontorsrörelsen i Finland	-331	-326
Kontorsrörelsen i Norge	-662	-700
Kontorsrörelsen i Nederländerna	-96	-77
Handelsbanken International	-510	-526
Capital Markets	-2 033	-2 255
Övriga	-2 858	-2 745
Justeringar och eliminerings	-9	-51
Summa	-11 404	-11 167

Löner och arvoden	2013	2012
Ledande befattningshavare ²	-134	-140
Övriga	-6 973	-6 786
Summa	-7 107	-6 926

Könsfördelning	2013		2012	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
%				
Ledande befattningshavare exkl styrelser ³	70	30	74	26
Styrelsen	73	27	75	25
Styrelser ⁴	69	31	77	23

² Styrelseledamöter, verkställande direktörer och vice verkställande direktörer i moderbolag och dotterbolag.

³ Verkställande direktörer och vice verkställande direktörer i moderbolag och dotterbolag.

⁴ Inklusive styrelser i dotterbolag.

Totala ersättningar	2013			2012		
	Verkställande ledning ¹	Särskilt reglerad personal	Övriga	Verkställande ledning ¹	Särskilt reglerad personal	Övriga
Intjänade fasta ersättningar, mkr ²	95	4 648	2 412	90	4 546	2 234
Avsättningar pensioner, mkr	33	666	346	31	653	321
Intjänade rörliga ersättningar, mkr		107		-	101	-
Summa	128	5 421	2 758	121	5 300	2 555
Antal personer som enbart fått fast ersättning	19	7 075	5 074	18	6 868	4 771
Antal personer som både fått fast och rörlig ersättning	-	286	-	-	305	-
Summa antal personer	19	7 361	5 074	18	7 173	4 771
Tilldelade rörliga ersättningar, mkr		91	-	-	100	-
<i>varav uppskjutet</i>		45	-		48	-
<i>varav utbetalt</i>		46	-		52	-
Antal personer till vilka rörlig ersättning tilldelas	-	202	-	-	221	-
Ingående uppskjutna rörliga ersättningar	-	57	-	-	9	-
Årets tilldelade och uppskjutna rörliga ersättningar	-	45	-	-	48	-
Utbetalt under året	-	-	-	-	-	-
Justerat under året	-	-	-	-	-	-
Utgående uppskjutna rörliga ersättningar	-	102	-	-	57	-
Garanterade kostnadsförda rörliga ersättningar i samband med nyanställning, mkr	-	2	-	-	23	-
Utfästa garanterade rörliga ersättningar i samband med nyanställning, mkr	-	-	-	-	-	-

Intjänade ersättningar har kostnadsförts i sin helhet. Intjänade rörliga ersättningar tilldelas på individuell nivå under räkenskapsåret efter intjänningen. Årets tilldelade rörliga ersättningar intjänades i sin helhet under 2012. Tilldelade rörliga ersättningar betalas ut eller skjuts upp i enlighet med bankens policy för rörliga ersättningar. Förfoganderätten över uppskjutna ersättningar övergår till den anställda vid utbetalningstillfället. All rörlig ersättning utgår kontant. Beloppen redovisas exklusive sociala avgifter. Under året har avgångsvederlag till 81 personer (122) kostnadsförts med 51 mkr (74) och utfästs med 46 mkr (10) till 77 personer (21). Det högsta enskilda utfästa avgångsvederlaget uppgår till 4,5 mkr (1,5). Under året har garanterad rörlig ersättning erhållits av 3 personer (18).

¹ Finansinspektionen använder begreppet verkställande ledning i sina föreskrifter FFFS 2011:1. I Handelsbanken motsvarar detta verkställande direktören och de vice verkställande direktörerna i moderbolaget.

² Inklusive övriga löneförhöjningar.

LEDANDE BEFATTNINGSHAVARES VILLKOR OCH ERSÄTTNINGAR

Årsstämman beslutar om riktlinjer för ersättning till verkställande direktören och de vice verkställande direktörerna. Styrelsen i Handelsbanken beslutar om ersättning till verkställande direktören och de vice verkställande direktörerna.

För mer information om principer samt beslutsprocess avseende ersättningar hänvisas till bolagsstyrningsrapporten på sidan 58 i förvaltningsberättelsen.

Generellt

Ersättningar till verkställande direktör och vice verkställande direktörer i moderbolaget utgår i form av fast lön, sedvanliga förmåner som tjänstebil och liknande samt pensionsavsättning. Som en del av ersättningen kan Handelsbanken även tillhandahålla tjänstebostad efter särskilt beslut av styrelsen. Rörlig ersättning förekommer inte för denna krets. Det finns heller inga avtal om avgångsvederlag. Årsstämmans riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare anger 65 år som pensionsålder för nya befattningshavare*. Verkställande direktören och vice verkställande direktörer i Handelsbanken erhåller tilldelning i resultatandelsstiftelsen Oktogonen. Tilldelning sker i enlighet med samma principer som för alla andra medarbetare i banken i de länder där Oktogonen implementerats. Tilldelningen i Sverige motsvarade 2013 (avseende 2012) 74 892 kronor. För 2012 var motsvarande belopp 67 552 kronor.

I Sverige har verkställande direktören och vice verkställande direktörer i Handelsbanken rätt att växla lön till pension enligt samma princip som för andra medarbetare.

Samtliga uppgifter om pensioner under året är redovisade enligt IAS 19.

Styrelseersättningar

Styrelseledamöter i Handelsbankens koncern som inte är anställda i banken har endast erhållit arvode enligt årsstämmans beslut. Styrelseledamöter som är anställda i banken eller dess dotterbolag erhåller ersättning och pensionsförmåner med anledning av sin anställning. Inga ytterligare ersättningar eller pensionsförmåner utgår på grund av styrelseuppdraget. Arvodena till styrelse i moderbolaget framgår på sidorna 60–61. Arvodena till styrelseledamöter i dotterbolag, tio personer (tio) vilka inte är anställda i banken eller dess dotterbolag uppgår till 0,8 miljoner kronor (0,6).

Verkställande direktörens villkor och ersättningar

Verkställande direktören i moderbolaget, Pär Boman, har år 2013 erhållit en fast lön om 11,3 miljoner kronor (10,9). Övriga löneförhöjningar uppgick till 0,2 miljoner kronor (0,4). Externa arvoden från styrelseuppdrag, har fakturerats och levererats in till banken.

Verkställande direktörens pensionsålder är 65 år. Förmånsbestämd pension intjänas successivt fram till 60 års ålder och motsvarar vid denna tidpunkt 60 procent av fast lön inklusive förväntad utbetalning från lagstadgad försäkring. Den intjänade förmånsbestämda pensionen räknas om enligt försäkringstekniska grunder för utbetalning vid pensioneringstidpunkten. Mellan 60 till 65 år utges istället en pensionspremie som uppgår till 35 procent av fast lön.

Intjänad förmånsbestämd pension är oantastbar och vid avgång ur tjänst före 60 års ålder

erhåller verkställande direktören fribrev på intjänad förmånsbestämd pensionsrätt.

Villkor för vice verkställande direktörer i moderbolaget

Vice verkställande direktörer har lägst 60 års pensionsålder*. De erhåller förmånsbestämd ålderspension med som mest 65 procent av den fasta lönen vid pensioneringstillfället samt erhåller en pensionspremie uppgående till som mest två procent av fast lön.

För tre vice verkställande direktörer gäller istället premiebestämd ålderspension med högst 35 procent av fast lön.

Förmånsbestämd ålderspension till vice verkställande direktörer intjänas successivt under åren fram till pensionsåldern och är fullt intjänad när pensionsåldern uppnås. Intjänad pension är oantastbar och vid avgång ur tjänst före pensionsålder erhåller den anställda fribrev på intjänad pensionsrätt. Intjänad pensionsrätt tryggas i bankens pensionsstiftelse eller försäkras i bankens pensionskassa.

För en vice verkställande direktör med 65 års pensionsålder gäller att förmånsbestämd ålderspension intjänas fram till 60 års ålder varefter premiebestämd pension intjänas med 35 procent av lön mellan 60 till 65 år.

Ersättningar för vice verkställande direktörer i moderbolaget

Till vice verkställande direktören Lars Kahlund har ersättning och övriga förmåner utgått med

* I nya pensionsvillkor för vice verkställande direktörer i moderbolaget som ingåtts efter 1 januari 2012 tillämpas 65 år som pensionsålder, se även bolagsstyrningsrapporten på sidan 53 i förvaltningsberättelsen.

K8 Forts

5,3 miljoner kronor (5,2), varav övriga förmåner utgör 0,2 miljoner kronor (0,2).

Till övriga vice verkställande direktörer, 17 personer (16), har ersättningar utgått med 78,2 miljoner kronor (73,9), varav övriga förmåner utgör 5,4 miljoner kronor (5,4). Arvodet från externa styrelseuppdrag som bedömts ligga i bankens intresse har levererats in till banken.

Ersättningar för verkställande direktörer och vice verkställande direktörer i dotterbolag

Till verkställande direktörer och vice verkställande direktörer i dotterbolag, 17 personer (19), har ersättning och övriga förmåner utgått med 35,7 miljoner kronor (37,6), varav övriga förmåner utgör 1,9 miljoner kronor (2,0).

Ersättning utges ej till verkställande direktörer och vice verkställande direktörer i dotterbolag vilka har en annan huvudsaklig arbetsuppgift i Handelsbanken.

Kostnad för under året intjänad pensionsrätt för verkställande direktörer och vice verkställande direktörer

Kostnad för intjänad pensionsrätt för verkställande direktören Pär Boman uppgick 2013 till 5,8 miljoner kronor (6,0), vilket motsvarar 51,4 procent av pensionsgrundande ersättning (55,0), och för vice verkställande direktören Lars Kahlund till 2,4 miljoner kronor (2,3) vilket motsvarar 46,8 procent av pensionsgrundande ersättning (46,4). Kostnad för under året intjänad pensionsrätt för övriga vice verkställande direktörer i moderbolaget, 17 personer (16), uppgick 2013 till 24,4 miljoner

ner kronor (22,6), vilket motsvarar 42,6 procent av pensionsgrundande ersättning (44,0).

Intjänad pensionsrätt för samtliga verkställande direktörer och vice verkställande direktörer i dotterbolagen uppgick 2013 till 5,7 miljoner kronor (5,2), vilket motsvarar 24,8 procent av pensionsgrundande ersättning (25,2).

Pensionsrätt intjänas ej för verkställande direktörer och vice verkställande direktörer i dotterbolag vilka har en annan huvudsaklig arbetsuppgift i Handelsbanken.

Med intjänad pensionsrätt avses intjänad förmånsbestämd pension samt premier avseende premiebestämd pension.

Pensionsförpliktelserna** för samtliga nuvarande och tidigare styrelseledamöter, verkställande och vice verkställande direktörer

Pensionsförpliktelserna för verkställande direktören, Pär Boman, uppgick till 143,3 miljoner kronor per 31 december 2013 (134,5). Pensionsförpliktelserna för vice verkställande direktören Lars Kahlund uppgick till 72,1 miljoner kronor per 31 december 2013 (70,1) och för övriga vice verkställande direktörer i moderbolaget, 17 personer (16) till 790,5 miljoner kronor för 2013 (685,2).

Pensionsförpliktelserna i Handelsbankens koncern för samtliga nuvarande och tidigare styrelseledamöter, verkställande och vice verkställande direktörer uppgår till 2 308 miljoner kronor per 31 december 2013 (2 329). Pensionsförpliktelserna uppgår för samma krets i moderbolaget till 2 124 miljoner kronor per 31

december 2013 (2 110). Antal personer som omfattas av dessa förpliktelser är i koncernen 75 (76), varav 44 är pensionärer (44). Motsvarande antal för moderbolaget är 57 (57), varav 38 (39) är pensionärer.

Krediter och inlåning till styrelseledamöter, verkställande direktörer och vice verkställande direktörer

Krediter till styrelseledamöter, verkställande direktören Pär Boman och till vice verkställande direktörer i moderbolaget uppgår i moderbolaget till 105 miljoner kronor (124) och i dotterbolagen till 50 miljoner kronor (45). Inlåning till moderbolaget från dessa personer uppgår till 629 miljoner kronor (672). Bankens räntetäckter från dessa personer för krediter i moderbolaget uppgår till 3,8 miljoner kronor (4,5) och i dotterbolagen till 1,9 miljoner kronor (1,5). Erlagd ränta till dessa personer för inlåning i moderbolaget uppgår till 13,3 miljoner kronor (9,5).

Krediter till styrelseledamöter, verkställande direktörer och vice verkställande direktörer i dotterbolagen uppgår i Handelsbankens koncern till 192 miljoner kronor (189).

Villkor för krediter och inlåning för ovan nämnda är i enlighet med samma principer som för alla andra medarbetare i Handelsbankens koncern. Alla krediter beviljas efter sedvanlig kreditprövning.

** Med pensionsförpliktelser avses belopp som banken enligt IAS19 reserverar för utbetalning av framtida förmånsbestämda pensioner. Storlek på belopp beror på finansiella och demografiska antaganden vilka kan ändras mellan åren.

Pensionstillgångar, netto mkr	2013	2012	2011
Pensionsförpliktelser	21 556	20 712	19 696
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde	23 289	21 478	18 295
Pensionstillgångar, netto	1 733	766	-1 401

Utöver pensionsförpliktelserna och förvaltningstillgångarna i tabellen ovan finns inom Svenska Handelsbankens Pensionsstiftelse avsättningar som gjorts under åren 1989–2004 till en särskild kompletterande pension (SKP). I den ingår förvaltningstillgångar vars marknadsvärde uppgår till 11 042 mkr (9 508). SKP:n medför en utfästelse för banken uppgående till samma belopp som förvaltningstillgångarna. En del av denna utfästelse, 8 655 mkr (7 312), är villkorad.

En planändring har skett under 2013 som innebär att möjligheten att gå i förtida pension från 60 års ålder har inskränkts. För anställda födda 1967 och senare har denna möjlighet helt försvunnit, för födda 1956 och tidigare kvarstår den helt och för åldersgruppen däremellan tillämpas övergångsregler. Därutöver har ett antagande om framtida särskilda pensionsavtal gjorts, som utgör ett nytt pensionsåtagande. Dessa två ändringar redovisas som Vinster och förluster från regleringar och reduceringar.

Pensionskostnader mkr	2013	2012
Pensioner intjänade under året	-653	-661
Pensioner intjänade under tidigare år	-	-
Ränta på pensionsförpliktelserna	-640	-615
Ränta på förvaltningstillgångar	659	568
Inlösen av pensionsförpliktelser	-	-
Vinster och förluster från regleringar och reduceringar	46	-
Sociala avgifter, förmånsbaserade planer	-10	-19
Pensionskostnader, förmånsbaserade planer	-598	-727
Pensionskostnader, avgiftsbaserade planer	-392	-342
Sociala avgifter, avgiftsbaserade planer	16	-48
Totala pensionskostnader	-974	-1 117

Pensionsförpliktelser mkr	2013	2012
Ingående balans	20 712	19 696
Pensioner intjänade under året	653	661
Pensioner intjänade under tidigare år	-	-
Ränta på pensionsförpliktelserna	640	615
Betalda förmåner	-650	-495
Inlösen av pensionsförpliktelser	-	-
Vinster och förluster från regleringar och reduceringar	-46	-
Effekter av rörelseförvärv och avyttringar	-	-
Aktuariella vinster (-)/förluster (+)	306	246
Valutaeffekt	-59	-11
Utgående balans	21 556	20 712

Förvaltningstillgångar mkr	2013	2012
Ingående balans	21 478	18 295
Ränta på förvaltningstillgångar	659	568
Tillskjutna medel från arbetsgivaren	148	243
Ersättning till arbetsgivaren	-575	-599
Utbetalda medel direkt till anställd	-159	17
Aktuariella vinster (+)/förluster (-)	1 774	2 964
Valutaeffekt	-36	-10
Utgående balans	23 289	21 478

Avkastning på förvaltningstillgångar mkr	2013	2012
Ränta på förvaltningstillgångar	659	568
Aktuariella vinster (+)/förluster (-)	1 774	2 964
Verklig avkastning	2 433	3 532

Fördelning av förvaltningstillgångar mkr	2013	2012
Noterade aktier och andelar	20 825	19 052
Icke-noterade aktier och andelar	414	522
Noterade räntebärande värdepapper	1 580	1 610
Icke-noterade räntebärande värdepapper	165	130
Övriga förvaltningstillgångar	305	164
Summa	23 289	21 478

I förvaltningstillgångarna ingår aktier i Svenska Handelsbanken AB (publ) med ett marknadsvärde om 0 mkr (0) på balansdagen 2013-12-31. Obligationer utgivna av Svenska Handelsbanken AB (publ) ingår med ett marknadsvärde om 561 mkr (546).

Aktuariella vinster (-)/förluster (+), pensionsförpliktelser mkr	2013	2012
Ändringar i demografiska antaganden	1 194	328
Ändringar i finansiella antaganden	-888	-82
Summa	306	246

Framtida kassaflöden mkr	Utfall 2013	Prognos 2014
Betalda förmåner	-650	-595

Förmånsbestämd pension utgår huvudsakligen för personal i Sverige, Norge och Storbritannien. Därutöver finns en förmånsbestämd plan i Tyskland av mindre omfattning, som med hänsyn till sin storlek inte anses väsentlig och därför inte redogörs för närmare.

I Sverige utgår ålderspension från och med 65 års ålder enligt pensionsavtal mellan BAO och Finansförbundet/SACO-förbunden med 10% av årslönen, upp till 7,5 inkomstbasbelopp. På lönedel i inkomstbasbeloppintervall 7,5–20 utgår ålderspension med 65% och i inkomstbasbeloppintervall 20–30 med 32,5% av årslönen. På lönedel överstigande 30 inkomstbasbelopp utgår ingen ålderspension.

I Norge utgår ålderspension från och med 67 års ålder. Pensionens storlek beror bland annat på tjänstgöringstid och slutlön upp till 12 grundbelopp. Inklusive lagstadgad pension förväntas ålderspensionen bli ca 70% av slutlönen upp till 12 grundbelopp.

I Storbritannien utgår förmånsbestämd pension för personal som anställts innan den 1 januari 2006. För personal som anställts därefter utgår premiebestämd pension. Normal pensionsålder är 65 år. Maximal ålderspension är ca 67% av pensionsmedförande lön, vilken uppnås efter 40 års tjänstetid. Pensionsmedförande lön begränsas av ett maxbelopp som för närvarande uppgår till 137 400 GBP.

Pensionsplanerna är externt fonderade, där förvaltningstillgångarna innehas av pensionskassa, stiftelser eller liknande juridiska personer. Dessa verksamheter regleras av nationella bestämmelser och praxis, vilket även reglerar förhållandet mellan koncernen och förvaltaren (eller motsvarande) av förvaltningstillgångar, samt sätter ramar för hur förvaltningstillgångar får placeras. I Sverige är det främst Tryggandelagen och Lagen om understödsföreningar som är tillämplig, i Norge tillämpas Foretagspensionsloven och i Storbritannien standard UK pensions and tax law.

Den genomsnittliga durationen för den svenska pensionsskuden är 15,6 år.

Väsentliga antaganden	Sverige		Norge		Storbritannien	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Diskonteringsränta, %	3,3	3,0	4,1	3,8	4,4	4,0
Förväntad löneökning, %	3,5	3,5	3,8	3,5	5,0	4,6
Pensionsuppräknings, %	2,0	2,0	3,5	3,0	3,4	3,0
Inkomstbasbelopp, %	3,0	3,0	na	na	na	na
Personalomsättning, %	3,0	3,0	0-8 ¹	0-8 ¹	na	na
Förväntad återstående tjänstgöringstid, år	20,0	20,0	15,0	15,0	16,0	17,0

¹ Åldersberoende trappa. För de yngsta 8% årligen för att sedan successivt gå ner till 0% för de äldre.

Känslighetsanalys	Påverkan på pensionsförpliktelserna		
	Ändring i antagande, %	Ökad pensionsförpliktelse, mkr	Minskad pensionsförpliktelse, mkr
Diskonteringsränta	0,5	2 063	-1 808
Förväntad löneökning	1,0	962	-1 287
Pensionsuppräknings	0,5	988	-1 430

Känslighetsanalysen ovan baseras på att ett antagande förändras och övriga antaganden är konstanta. I praktiken är det osannolikt att detta inträffar och förändringar i vissa antaganden kan vara korrelerade. Vid beräkningen av känsligheten i pensionsförpliktelserna av förändringar i väsentliga antaganden, har samma metod används för att beräkna pensionsförpliktelserna som den som används för den redovisade pensionsförpliktelserna. Metoden beskrivs närmare i bankens redovisningsprinciper (se not K1, avsnitt 20).

Genom sina förmånsbestämda pensionsplaner är banken exponerad för ett antal risker. De viktigaste riskerna beskrivs nedan:

Tillgångsvolatilitet: Pensionsförpliktelserna beräknas med hjälp av en diskonteringsränta som baseras på företagsobligationer. Om förvaltningstillgångarna genererar sämre avkastning än diskonteringsräntan, kommer det att skapa ett underskott. I förvaltningstillgångarna ingår en betydande andel aktier, vilket förväntas ge högre avkastning än företagsobligationer på lång sikt, samtidigt som det ger högre volatilitet och risk på kort sikt. Med anledning av pensionsförpliktelsernas långsiktiga karaktär anser banken att en fortsatt hög andel aktier är lämplig för att hantera planerna effektivt.

Förändringar i obligationsräntor: Om företagsobligationsräntorna sjunker så kommer pensionsförpliktelserna att öka. Detta kommer dock delvis att kompenseras genom att värdet av de obligationer som ingår i förvaltningstillgångarna kommer att öka.

Inflationsrisk: Pensionsförpliktelserna är kopplade till inflationen. Högre inflation kommer att leda till att pensionsförpliktelserna ökar. Förvaltningstillgångarna påverkas inte av inflationen i någon väsentlig utsträckning, vilket innebär att om inflationen ökar så kommer det att leda till ett ökat underskott i pensionsplanerna.

Förväntad livslängd: Syftet med pensionsplanerna är att generera en pension som sträcker sig över den anställdes livstid. Detta innebär att om den förväntade livslängden ökar så kommer pensionsförpliktelserna att öka.

Matchning av tillgångar och skulder: Placering av tillgångar utgår ifrån utfästelsernas sammansättning och förväntade utveckling. Den övergripande målsättningen är att placeringstillgångarnas avkastning på medellång och lång sikt minst ska motsvara pensionsförpliktelsernas utveckling. Den största andelen av tillgångarna har investerats i aktier, men investeringar har även gjorts i räntebärande instrument och likvida medel. En hög andel aktier anses lämplig för att hantera planerna effektivt.

Fondering: Fonderingsnivån övervakas löpande. Bankens anser att den nuvarande avgiftsnivån är lämplig.

K9 Övriga kostnader

mkr	2013	2012
Fastigheter och lokaler	-1 118	-1 232
Externa datakostnader	-1 704	-1 588
Kommunikation	-369	-345
Resor och marknadsföring	-378	-392
Köpta tjänster	-1 031	-1 003
Materialanskaffning	-202	-190
Andra omkostnader	-379	-319
Summa	-5 181	-5 069
<i>Varav kostnader avseende operationell leasing</i>		
Minimileaseavgift	-687	-763
Variabel avgift	-109	-20
Summa	-796	-783

Operationell leasing är främst hänförlig till för verksamheten normala avtal avseende kontorslokaler och kontorsutrustning. Hyreskostnader avseende lokaler har normalt en variabel avgift knuten till inflation och fastighetsskatt. Kostnaden för det enskilt största leasingavtalet uppgick under 2013 till cirka 165 mkr (130). Inget av de större leasingavtalen löper med variabel avgift.

Ersättning till revisorer och revisionsbolag mkr	KPMG		Ernst & Young AB	
	2013	2012	2013	2012
Revisionsuppdraget	-12	-11	-3	-3
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-4	-6	0	0
Skatterådgivning	0	0	-1	-1
Övriga tjänster	0	0	0	0

Kostnader för internrevision har under året uppgått till 132 mkr (129).

K10 Kreditförluster

mkr	2013	2012
Specifik reservering för individuellt värderade fordringar		
Årets reservering	-1 287	-1 460
Återfört från tidigare gjorda reserveringar	289	344
Summa	-998	-1 116
Gruppvis reservering		
Årets nettoreservering för individuellt värderade fordringar	-60	77
Årets nettoreservering för homogena fordringar	15	5
Summa	-45	82
Poster utanför balansräkningen		
Förluster på poster utanför balansräkningen	-9	-
Återföring av förluster på poster utanför balansräkningen	0	0
Förändring i kollektiv avsättning för poster utanför balansräkningen	-10	5
Summa	-19	5
Bortskrivningar		
Årets konstaterade kreditförluster	-1 503	-1 383
Utnyttjad andel av tidigare reserveringar	1 174	975
Återvinningar	196	186
Summa	-133	-222
Kreditförluster, netto	-1 195	-1 251

Osäkra fordringar m m mkr	2013	2012
Osäkra fordringar	6 944	7 325
Specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar	-3 454	-3 725
Reserveringar för gruppvis värderade homogena grupper av fordringar med begränsat värde	-92	-115
Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade fordringar	-357	-288
Osäkra fordringar, netto	3 041	3 197
Total reserveringsgrad för osäkra fordringar, %	56,2	56,4
Andel osäkra fordringar, %	0,18	0,18
Reserveringsgrad exkl gruppvisa reserveringar, %	51,1	52,4
Oreglerade men ej osäkra fordringar	2 150	2 563
Osäkra fordringar som under året omklassificerats till normalån	30	41

Fordringar klassificeras som osäkra om kontrakterade kassaflöden sannolikt inte kommer att fullföljas. Varje fordran som ger upphov till specifik reservering ingår i osäkra fordringar med sitt fulla belopp även om delar täcks av säkerheter. Det innebär att reserveringsgraden ej beaktar erhållna säkerheter. Som oreglerade klassificeras fordringar för vilken ränta, amortering eller övertrassering är förfallna till betalning sedan mer än 60 dagar. För övriga definitioner se sidan 216.

Förändring av reserv för sannolika kreditförluster 2013				
mkr	Reserv för individuellt värderade fordringar	Gruppvis reserv individuellt värderade fordringar	Reserv gruppvis värderade homogena fordringar	Summa reserv för sannolika kreditförluster
Reserv vid årets ingång	-3 725	-288	-115	-4 128
Årets reservering	-1 287	-60	-55	-1 402
Återfört från tidigare reserveringar	289	-	15	304
Utnyttjat för konstaterade förluster	1 174	-	56	1 230
Valutaeffekt m m	95	-9	7	93
Reserv vid årets utgång	-3 454	-357	-92	-3 903

Förändring av reserv för sannolika kreditförluster 2012				
mkr	Reserv för individuellt värderade fordringar	Gruppvis reserv individuellt värderade fordringar	Reserv gruppvis värderade homogena fordringar	Summa reserv för sannolika kreditförluster
Reserv vid årets ingång	-3 680	-366	-115	-4 161
Årets reservering	-1 460	-	-82	-1 542
Återfört från tidigare reserveringar	344	77	15	436
Utnyttjat för konstaterade förluster	975	-	72	1 047
Valutaeffekt m m	96	1	-5	92
Reserv vid årets utgång	-3 725	-288	-115	-4 128

Osäkra fordringar och fordringar som är förfallna sedan mer än 60 dagar, sektor- och branschfördelade 2013

mkr	Osäkra fordringar			Varav förfallna sedan 60 dagar	Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra
	Brutto	Reserver	Netto ¹		
Privatpersoner	1 634	-790	844	689	1 316
Bostadsrättsföreningar	101	-33	68	45	7
Fastighetsförvaltning	1 299	-394	905	560	526
Tillverkningsindustri	890	-517	373	189	9
Handel	705	-362	343	210	42
Hotell- och restaurangverksamhet	37	-24	13	11	9
Person- och godstransport till sjöss	424	-423	1	1	1
Övrig transport och kommunikation	110	-80	30	28	5
Byggnadsverksamhet	194	-116	78	71	88
Elektricitet, gas och vatten	72	-44	28	28	7
Jordbruk, jakt och skogsbruk	33	-25	8	7	2
Övrig serviceverksamhet	153	-101	52	43	33
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	1 138	-569	569	61	4
Övrig företagsutlåning	154	-68	86	74	101
Kreditinstitut	-	-	-	-	-
Summa	6 944	-3 546	3 398	2 017	2 150

Osäkra fordringar och fordringar som är förfallna sedan mer än 60 dagar, sektor- och branschfördelade 2012

mkr	Osäkra fordringar			Varav förfallna sedan 60 dagar	Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra
	Brutto	Reserver	Netto ¹		
Privatpersoner	1 541	-852	689	584	1 611
Bostadsrättsföreningar	32	-17	15	12	46
Fastighetsförvaltning	1 004	-365	639	365	465
Tillverkningsindustri	829	-473	356	174	118
Handel	1 085	-441	644	399	45
Hotell- och restaurangverksamhet	79	-36	43	42	19
Person- och godstransport till sjöss	419	-406	13	13	0
Övrig transport och kommunikation	288	-182	106	105	17
Byggnadsverksamhet	216	-106	110	107	66
Elektricitet, gas och vatten	88	-25	63	1	13
Jordbruk, jakt och skogsbruk	26	-15	11	9	36
Övrig serviceverksamhet	415	-213	202	190	59
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	1 153	-601	552	25	13
Övrig företagsutlåning	150	-108	42	42	55
Kreditinstitut	-	-	-	-	-
Summa	7 325	-3 840	3 485	2 068	2 563

¹ Redovisat värde efter beaktande av specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar och reserveringar för gruppvis värderade fordringar, men exklusive gruppvisa reserveringar för fordringar som värderas individuellt.

K10 Forts

Osäkra fordringar och fordringar som är förfallna sedan mer än 60 dagar, geografiskt fördelade 2013

mkr	Osäkra fordringar			Varav förfallna sedan 60 dagar	Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra
	Brutto	Reserver	Netto ¹		
Sverige	2 605	-1 367	1 238	1 106	1 126
Norge	433	-177	256	214	310
Finland	1 090	-444	646	396	153
Danmark	1 324	-871	453	173	19
Storbritannien	320	-106	214	47	459
Nederländerna	15	-3	12	12	-
Övriga Europa	140	-65	75	69	83
Nordamerika	1 015	-513	502	-	-
Asien	2	0	2	-	-
Summa	6 944	-3 546	3 398	2 017	2 150

Osäkra fordringar och fordringar som är förfallna sedan mer än 60 dagar, geografiskt fördelade 2012

mkr	Osäkra fordringar			Varav förfallna sedan 60 dagar	Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra
	Brutto	Reserver	Netto ¹		
Sverige	2 762	-1 653	1 109	989	1 327
Norge	645	-292	353	207	417
Finland	1 042	-318	724	415	278
Danmark	1 239	-811	428	237	34
Storbritannien	440	-158	282	177	441
Nederländerna	-	-	-	-	-
Övriga Europa	174	-92	82	43	66
Nordamerika	1 021	-516	505	-	-
Asien	2	0	2	-	-
Summa	7 325	-3 840	3 485	2 068	2 563

¹ Redovisat värde efter beaktande av specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar och reserveringar för gruppvis värderade fordringar, men exklusive gruppvisa reserveringar för fordringar som värderas individuellt.

Förfallstruktur avseende förfallna fordringar som inte är osäkra 2013

mkr	Utlåning till kreditinstitut	Utlåning till allmänheten			Summa
		Hushåll	Företag	Övrigt	
Förfallna ≥ 5 dagar ≤ 1 månad	-	3 088	1 174	-	4 262
Förfallna > 1 månad ≤ 2 månader	-	395	166	-	561
Förfallna > 2 månader ≤ 3 månader	-	247	117	-	364
Förfallna > 3 månader ≤ 12 månader	-	614	405	-	1 019
Förfallna > 12 månader	-	608	159	-	767
Summa	-	4 952	2 021	-	6 973

Förfallstruktur avseende förfallna fordringar som inte är osäkra 2012

mkr	Utlåning till kreditinstitut	Utlåning till allmänheten			Summa
		Hushåll	Företag	Övrigt	
Förfallna ≥ 5 dagar ≤ 1 månad	-	3 827	1 636	-	5 463
Förfallna > 1 månad ≤ 2 månader	-	481	154	-	635
Förfallna > 2 månader ≤ 3 månader	-	391	119	-	510
Förfallna > 3 månader ≤ 12 månader	-	1 035	213	-	1 248
Förfallna > 12 månader	-	591	214	-	805
Summa	-	6 325	2 336	-	8 661

Tillgångar övertagna för skyddande av fordran

mkr	2013	2012
Fastigheter	392	390
Lös egendom	12	18
Aktier och andelar	73	39
Redovisat värde	477	447

Lös egendom består i allt väsentligt av återtagna leasingobjekt. Utöver övertagen egendom redovisad i ovanstående tabell redovisas egendom som övertagits för skyddande av fordran i verksamhet under avveckling, se vidare not K12. Värderingsprinciper för tillgångar och skulder som övertagits för skyddande av fordran beskrivs i not K1.

K11 Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar

mkr	2013	2012
Inventarier	16	-1
Fastigheter	1	-2
Summa	17	-3

K12 Årets resultat hänförligt till avvecklad verksamhet

mkr	2013	2012
Intäkter	2 160	1 772
Kostnader	-2 015	-1 645
Rörelseresultat från avvecklad verksamhet	145	127
Därtill hänförlig skatt	-23	-10
Summa	122	117
Nedskrivning	-	-95
Årets resultat hänförligt till avvecklad verksamhet	122	22

Rörelseresultat från avvecklade verksamheter består av avkastning från bankens andelar i Plastalkoncernen. Verksamheten i Plastalkoncernen består av tillverkning av exteriöra plastkomponenter till fordonsindustrin. Bankens avsikt är att avyttra verksamheten i Plastal så snart förutsättningar föreligger. En redogörelse för bankens principer för värdering av tillgångar som härrör från avvecklad verksamhet framgår av not K1.

K13 Resultat per aktie

	2013	2012
Årets resultat från kvarvarande verksamhet, mkr	14 173	14 016
varav räntekostnad på konvertibla skuldebrev efter skatt	-119	-162
Årets resultat från avvecklad verksamhet, mkr	122	22
varav räntekostnad på konvertibla skuldebrev efter skatt	-	-
Årets resultat från total verksamhet, mkr	14 295	14 038
varav räntekostnad på konvertibla skuldebrev efter skatt	-119	-162
Genomsnittligt antal under året konverterade aktier, miljoner	2,1	4,9
Genomsnittligt innehav av egna aktier i handelslager, miljoner	0,2	0,5
Genomsnittligt antal utestående aktier, miljoner	634,8	628,5
Genomsnittlig utspädningseffekt antal aktier, miljoner	12,7	21,4
Genomsnittligt antal utestående aktier efter utspädning, miljoner	647,5	649,9
Resultat per aktie, kvarvarande verksamhet, kr	22,33	22,30
efter utspädning	22,07	21,82
Resultat per aktie, avvecklad verksamhet, kr	0,19	0,04
efter utspädning	0,19	0,03
Resultat per aktie, total verksamhet, kr	22,52	22,34
efter utspädning	22,26	21,85

Resultat per aktie efter utspädning beräknas genom att ta hänsyn till effekterna av en konvertering av utestående konvertibla skuldebrev. Det innebär att genomsnittligt antal aktier justeras med potentiella stamaktier och att årets resultat justeras med årets räntekostnad på utestående konvertibla skuldebrev efter skatt.

K14 Övrig utlåning till centralbanker

mkr	2013	2012
Övrig utlåning till centralbanker i svenska kronor	2 540	2 444
Övrig utlåning till centralbanker i utländsk valuta	32 620	9 926
Summa	35 160	12 370
Varav omvända repor	360	2 820
Medelvolymer		
mkr	2013	2012
Övrig utlåning till centralbanker i svenska kronor	14 999	21 278
Övrig utlåning till centralbanker i utländsk valuta	27 218	66 272
Summa	42 217	87 550
Varav omvända repor	1 969	2 997

K15 Utlåning till övriga kreditinstitut

mkr	2013	2012
Utlåning i svenska kronor		
Banker	2 902	5 022
Övriga kreditinstitut	1 218	4 283
Summa	4 120	9 305
Utlåning i utländsk valuta		
Banker	23 492	25 943
Övriga kreditinstitut	35 286	54 263
Summa	58 778	80 206
Sannolika kreditförluster	-	-
Summa utlåning till övriga kreditinstitut	62 898	89 511
<i>Varav omvända repor</i>	33 874	59 241
<i>Varav efterställda</i>	-	-
Medelvolymer		
mkr	2013	2012
Utlåning till övriga kreditinstitut i svenska kronor	17 140	23 661
Utlåning till övriga kreditinstitut i svenska kronor, försäkringsrörelsen	37	35
Utlåning till övriga kreditinstitut i utländsk valuta	86 277	116 813
Utlåning till övriga kreditinstitut i utländsk valuta, försäkringsrörelsen	13	9
Summa	103 467	140 518
<i>Varav omvända repor</i>	33 560	9 097

K16 Utlåning till allmänheten

mkr	2013	2012
Utlåning i svenska kronor		
Hushåll	627 212	596 896
Företag	491 036	515 052
Riksgälden	5 180	16 442
Summa	1 123 428	1 128 390
Utlåning i utländsk valuta		
Hushåll	200 098	182 164
Företag	376 716	374 053
Riksgälden	-	-
Summa	576 814	556 217
Sannolika kreditförluster	-3 903	-4 128
Summa utlåning till allmänheten	1 696 339	1 680 479
<i>Varav omvända repor</i>	15 711	33 799
Medelvolymer, exkl Riksgälden		
mkr	2013	2012
Utlåning till allmänheten i svenska kronor	1 116 418	1 076 757
Utlåning till allmänheten i utländsk valuta	557 638	539 371
Summa	1 674 056	1 616 128
<i>Varav omvända repor</i>	22 665	19 472

K17 Räntebärande värdepapper

mkr	2013			2012		
	Nominellt värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Nominellt värde	Verkligt värde	Redovisat värde
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	56 402	57 471	57 451	44 853	48 973	48 906
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	61 936	64 123	64 125	65 125	68 351	68 354
Summa	118 338	121 594	121 576	109 978	117 324	117 260
<i>Varav onoterade värdepapper</i>		3 240	3 240		2 890	2 890

mkr	2013			2012		
	Nominellt värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Nominellt värde	Verkligt värde	Redovisat värde
Stat	48 878	49 857	49 837	41 068	45 098	45 031
Kreditinstitut	11 044	11 453	11 455	14 251	14 879	14 882
Bostadsinstitut	41 987	43 671	43 671	41 890	44 396	44 396
Övrigt	16 429	16 613	16 613	12 769	12 951	12 951
Summa	118 338	121 594	121 576	109 978	117 324	117 260

Medelvolymer	2013	2012
mkr		
Räntebärande värdepapper	124 215	108 865
Räntebärande värdepapper, försäkringsrörelsen	9 139	9 802
Summa	133 354	118 667

K18 Aktier och andelar

mkr	2013	2012
Innehav värderade till verkligt värde över resultaträkningen		
Noterade	41 019	23 894
Icke noterade	1 851	1 047
Summa	42 870	24 941
Innehav klassificerade som tillgängliga för försäljning		
Noterade	4 369	4 176
Icke noterade	1 356	1 029
Summa	5 725	5 205
Summa aktier och andelar	48 595	30 146

K19 Andelar i intresseföretag

Andelar i intresseföretag mkr	2013	2012
Icke noterade	272	203
Summa	272	203
Redovisat värde vid årets början	203	205
Andel av årets resultat	8	8
Skatt	-2	-3
Aktieägartillskott	-	30
Utdelning	-11	-37
Förvärv	73	0
Avyttringar	0	-2
Återvinningar	0	-
Omräkningsdifferenser	1	2
Redovisat värde vid årets slut	272	203

Intresseföretag	Organisations- nummer	Säte	Antal aktier	Röstandel %	Redovisat värde mkr	
					2013	2012
Bankomat AB	556817-9716	Stockholm	150	20,00	48	48
Bankomatcentralen AB	556197-2265	Stockholm	1 100	21,90	0	0
BDB Bankernas Depå AB	556695-3567	Stockholm	13 000	20,00	9	9
BGC Holding AB	556607-0933	Stockholm	25 382	25,40	68	63
Dyson Group plc	163096	Sheffield	122 387 481	29,99	29	16
Festival AS	993 798 304	Kristiansand	9 800 000	49,00	7	13
Finansiell ID-teknik BID AB	556630-4928	Stockholm	12 735	28,30	20	22
Flisekompaniet Holding AS	992 999 136	Oslo	2 400	47,00	53	0
Getswish AB	556913-7382	Stockholm	10 000	20,00	2	2
Upplysningscentralen UC AB	556137-5113	Stockholm	2 448	24,48	36	30
Summa					272	203

Finansiell information om intresseföretag, avser 100% av respektive bolag mkr	2013				2012			
	Tillgångar	Skulder	Intäkter	Resultat	Tillgångar	Skulder	Intäkter	Resultat
Bankomat AB	5 392	5 161	505	0	758	528	4	-24
Bankomatcentralen AB	2	1	2	0	4	4	0	0
BDB Bankernas Depå AB	3 253	3 205	56	3	1 859	1 816	41	3
BGC Holding AB ¹	388	112	651	23	367	114	656	14
Dyson Group plc	199	12	85	-8	232	25	109	-7
Festival AS	83	69	134	-9	109	83	172	-3
Finansiell ID-teknik BID AB	88	18	109	-6	97	16	106	5
Flisekompaniet Holding AS	268	267	373	1	254	349	384	-16
Getswish AB	144	133	2	-1	10	0	0	0
Upplysningscentralen UC AB ¹	250	91	497	47	223	86	454	36

¹ Avser uppgifter för koncernen.

K20 Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken

mkr	2013	2012
Fond- och depåförsäkringstillgångar	76 817	63 714
Övriga fondtillgångar	4 064	2 702
Ej ägd andel av konsoliderade fonder	5 134	3 174
Summa	86 015	69 590

K21 Derivatinstrument

mkr	Nominellt belopp/löptid			Nominellt belopp		Positiva marknadsvärden		Negativa marknadsvärden	
	upp till 1 år	mer än 1 år upp till 5 år	mer än 5 år	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Derivat för handel									
Ränterelaterade kontrakt									
Optioner	88 150	167 633	12 731	268 514	351 923	4 179	5 155	4 318	4 521
FRA/terminer	1 814 427	1 157 801	-	2 972 228	2 987 099	421	1 347	143	1 512
Swappar	565 399	1 069 970	437 923	2 073 292	2 437 936	30 661	57 879	30 713	59 423
Övriga instrument	-	-	-	-	10	0	-	-	0
Valutarelaterade kontrakt									
Optioner	43 144	1 490	-	44 634	89 107	311	467	234	599
Terminer	103 932	7 058	223	111 213	184 435	1 085	1 840	1 313	2 633
Swappar	582 997	174 939	27 685	785 621	1 012 331	10 318	14 950	7 740	12 512
Övriga instrument	60	-	1	61	107	15	-	120	131
Aktierelaterade kontrakt									
Optioner	18 836	23 605	258	42 699	47 180	3 019	2 652	5 112	3 806
Terminer	4 416	-	-	4 416	2 222	9	19	35	6
Swappar	30 271	4 273	144	34 688	20 144	691	293	2 486	1 302
Övriga instrument	434	0	243	677	1 977	3	14	494	588
Råvarurelaterade kontrakt									
Optioner	1 871	-	3 196	5 067	7 197	105	161	992	1 272
Terminer	17 739	5	3 303	21 047	29 542	375	367	377	384
Swappar	300	13	-	313	1 031	-	9	49	49
Övriga instrument	372	3	82	457	729	132	150	420	718
Kreditrelaterade kontrakt									
Optioner	-	-	-	0	-	-	-	-	-
Swappar	893	7 900	1 256	10 049	12 585	544	253	-	46
Övriga instrument	-	-	-	0	-	-	-	45	-
Övriga derivatkontrakt	-	-	-	-	-	-	0	-	-
Summa	3 273 241	2 614 690	487 045	6 374 976	7 185 555	51 868	85 556	54 591	89 502
Derivat för marknadsvärdesäkringar									
Ränterelaterade kontrakt									
Optioner	2 705	9 840	-	12 545	12 713	21	6	-	-
Swappar	32 352	17 866	-	50 218	400 178	-	21 425	762	3 892
Övriga instrument	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Valutarelaterade kontrakt									
Swappar	-	-	817	817	105 994	177	766	-	8 300
Summa	35 057	27 706	817	63 580	518 885	198	22 197	762	12 192
Derivat för kassaflödessäkringar									
Ränterelaterade kontrakt									
Swappar	62 892	297 229	94 625	454 746	154 247	17 995	6 720	4 313	1 328
Valutarelaterade kontrakt									
Swappar	28 808	155 731	64 175	248 714	113 968	5 935	326	7 898	6 971
Summa	91 700	452 960	158 800	703 460	268 215	23 930	7 046	12 211	8 299
Summa derivatinstrument	3 399 998	3 095 356	646 662	7 142 016	7 972 655	75 996	114 799	67 564	109 993
Belopp som kvittats i balansräkningen						-6 035	-3 949	-6 035	-3 949
Nettobelopp i balansräkningen						69 961	110 850	61 529	106 044
<i>Clearade derivat</i>				2 429 187	2 583 355	3 153	1 967	3 346	3 206
Valutafördelning av marknadsvärden									
SEK						32 046	179 679	209 182	355 265
USD						44 929	-89 681	-204 134	-309 179
EUR						98 651	45 513	15 845	-81 760
Övriga						-99 630	-20 712	46 671	145 667

I noten presenteras derivatkontrakt brutto. Belopp som kvittats i balansräkningen består av det kvittade marknadsvärdet på kontrakt för vilka det finns en legal rätt och avsikt att reglera avtalade kassaflöden netto (däribland clearade kontrakt). Dessa kontrakt nettoredovisas i balansräkningen per motpart och valuta.

Positiva skillnader mellan det värde som räknats fram med en värderingsmodell vid det första redovisningstillfället och transaktionspriset (dag-1 resultat), periodiseras över derivatets löptid. Vid årsskiftet uppgick sådana ännu ej resultatförda dag-1 resultat till 396 mkr (341).

K22 Kvittning av finansiella instrument

2013		Derivat	Återköpsavtal samt in- & utlåning av värdepapper	Totalt
mkr				
Finansiella tillgångar som kvittas eller som omfattas av avtal om kvittning				
	Bruttobelopp av finansiella tillgångar	75 996	53 586	129 582
	Bruttobelopp av finansiella skulder som kvittats i balansräkningen	-6 035	-	-6 035
	Nettobelopp av finansiella tillgångar som redovisas i balansräkningen	69 961	53 586	123 547
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen				
	Finansiella instrument som inte uppfyller kvittningskriterierna	-41 036	-	-41 036
	Mottagna finansiella säkerheter	-10 540	-53 569	-64 109
	Nettobelopp	18 385	17	18 402
Finansiella skulder som kvittas eller som omfattas av avtal om kvittning				
	Bruttobelopp av finansiella skulder	67 564	8 352	75 916
	Bruttobelopp av finansiella tillgångar som kvittats i balansräkningen	-6 035	-	-6 035
	Nettobelopp av finansiella skulder som redovisas i balansräkningen	61 529	8 352	69 881
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen				
	Finansiella instrument som inte uppfyller kvittningskriterierna	-41 036	-	-41 036
	Ställda finansiella säkerheter	-4 793	-7 889	-12 682
	Nettobelopp	15 700	463	16 163
2012				
mkr				
Finansiella tillgångar som kvittas eller som omfattas av avtal om kvittning				
	Bruttobelopp av finansiella tillgångar	114 799	96 313	211 112
	Bruttobelopp av finansiella skulder som kvittats i balansräkningen	-3 949	-	-3 949
	Nettobelopp av finansiella tillgångar som redovisas i balansräkningen	110 850	96 313	207 163
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen				
	Finansiella instrument som inte uppfyller kvittningskriterierna	-78 534	-	-78 534
	Mottagna finansiella säkerheter	-9 230	-96 290	-105 520
	Nettobelopp	23 086	23	23 109
Finansiella skulder som kvittas eller som omfattas av avtal om kvittning				
	Bruttobelopp av finansiella skulder	109 993	14 686	124 679
	Bruttobelopp av finansiella tillgångar som kvittats i balansräkningen	-3 949	-	-3 949
	Nettobelopp av finansiella skulder som redovisas i balansräkningen	106 044	14 686	120 730
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen				
	Finansiella instrument som inte uppfyller kvittningskriterierna	-78 534	-	-78 534
	Ställda finansiella säkerheter	-6 647	-14 686	-21 333
	Nettobelopp	20 863	-	20 863

Derivatinstrument kvittas i balansräkningen när det återspeglar bankens förväntade kassaflöden vid regleringen av två eller flera derivat. Det inträffar när banken både har en avtalsmässig rätt och avsikt att reglera avtalade kassaflöden netto. Den kvarvarande motpartsrisken i derivat reduceras genom avtal om nettning vid betalnings-

inställelse, det vill säga nettning av positiva och negativa värden i alla derivattransaktioner med en och samma motpart i en konkurssituation. Banken har som policy att teckna nettningsavtal med alla bankmotparter. Nettningsavtalen kompletteras med avtal om ställande av säkerheter för nettoexponeringen. I huvudsak används

kontanter som säkerhet, men även statspapper förekommer. Säkerheter för återköpsavtal samt in- och utlåning av värdepapper utgår i regel i form av kontanter eller andra värdepapper.

K23 Immateriella tillgångar

2013					
mkr	Goodwill	Varumärken och andra rättigheter	Kundkontrakt	Internt utvecklad programvara	Totalt 2013
Anskaffningsvärde vid ingången av året	6 273	3	143	1220	7 639
Anskaffningsvärde på tillkommande immateriella tillgångar	144	51	209	336	740
Avyttringar och utrangeringar	-	-	-	-82	-82
Valutaeffekt	14	3	15	2	34
Anskaffningsvärde vid utgången av året	6 431	57	367	1 476	8 331
Akkumulerade av- och nedskrivningar vid ingången av året	-	-	-31	-402	-433
Avyttringar och utrangeringar	-	-	-	82	82
Årets avskrivningar	-	-6	-13	-121	-140
Årets nedskrivningar	-	-	-	-2	-2
Valutaeffekt	-	0	-1	-2	-3
Akkumulerade av- och nedskrivningar vid utgången av året	-	-6	-45	-445	-496
Redovisat värde	6 431	51	322	1 031	7 835
2012					
mkr	Goodwill	Varumärken och andra rättigheter	Kundkontrakt	Internt utvecklad programvara	Totalt 2012
Anskaffningsvärde vid ingången av året	6 352	3	149	911	7 415
Anskaffningsvärde på tillkommande immateriella tillgångar	-	-	-	333	333
Avyttringar och utrangeringar	-	-	-	-21	-21
Valutaeffekt	-79	-	-6	-3	-88
Anskaffningsvärde vid utgången av året	6 273	3	143	1 220	7 639
Akkumulerade av- och nedskrivningar vid ingången av året	-	-	-25	-311	-336
Avyttringar och utrangeringar	-	-	-	21	21
Årets avskrivningar	-	-	-7	-111	-118
Årets nedskrivningar	-	-	-	-3	-3
Valutaeffekt	-	-	1	2	3
Akkumulerade av- och nedskrivningar vid utgången av året	-	-	-31	-402	-433
Redovisat värde	6 273	3	112	818	7 206
Immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod					
mkr	Goodwill		Immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod		
	2013	2012	2013	2012	
Kontorsrörelsen i Sverige	3 331	3 331	-	-	
Kontorsrörelsen i Storbritannien	152	-	-	-	
Kontorsrörelsen i Finland	15	15	-	-	
Kontorsrörelsen i Danmark	2 224	2 148	-	-	
Kontorsrörelsen i Norge	699	769	-	-	
Capital Markets	10	10	3	3	
Summa	6 431	6 273	3	3	

Nedskrivningsprövning av goodwill och immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod

Redovisad koncerngoodwill härrör till övervägande del från traditionell bankverksamhet på Handelsbankens hemmamarknader. Goodwill och immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod prövas för nedskrivning årligen i samband med årsbokslutet. Vid nedskrivningsprövningen beräknas nyttjandevärdet för de enheter till vilka goodwill fördelats ut genom diskontering av estimerade framtida kassaflöden samt slutvärde. I tabellen ovan har goodwill fördelats ut på rörelsesegment. Goodwill som följs upp internt på en lägre nivå än rörelsesegment prövas på den lägre nivån. Detta gäller den nyförvävade verksamheten i Heartwood Wealth Group i Storbritannien, samt en mindre goodwillpost som allokerats till fondverksamhet inom segmentet Capital Markets.

Estimerade framtida kassaflöden bygger de första fem åren på prognoser på riskvägda volymer, intäkter, kostnader samt kreditförluster. Prognoserna baseras främst på en intern bedömning av den framtida intäkt- och kostnadsutvecklingen, konjunkturläge, förväntad ränteutveckling samt förväntade effekter av kommande regelverk. Efter den första femårsperioden görs en prognos baserad på ett antagande om långsiktig tillväxttakt. Antagandet om kassaflödestillväxt baseras på historisk real BNP-utveckling samt Riksbankens långsiktiga inflationsmål. Årets nedskrivningsprövning bygger på ett antagande om en långsiktig tillväxttakt på två procent. Den totala prognosperioden är 20 år. Som slutvärde används det prognostiserade substansvärdet för den prövade enheten. Estimerade kassaflöden har diskonterats med en ränta som baseras på riskfri ränta samt riskjustering motsvarande marknadens genomsnittliga avkastningskrav. Diskonterings-

räntan uppgick vid årets nedskrivningsprövning till 7,6 procent efter skatt (7,9). Motsvarande ränta före skatt uppgick till 10,8 procent (10,9).

Vid årets nedskrivningsprövning bedömdes avståndet mellan återvinningsvärde och bokfört värde på goodwill vara betryggande. Det beräknade nyttjandevärdet på goodwill är känsligt för ett antal olika variabler som har betydelse för förväntade kassaflöden samt diskonteringsräntan. De variabler som har störst betydelse för beräkningen är antaganden om ränte- och konjunkturutveckling, framtida marginaler och kostnadseffektivitet. Ingen rimligt möjlig förändring av diskonteringsränta eller tillväxttakt skulle påverka det redovisade värdet på goodwill.

K24 Fastigheter och inventarier

Fastigheter och inventarier mkr	2013	2012
Inventarier	492	475
Fastigheter	1 309	1 326
Egendom övertagen för skyddande av fordran	404	408
Summa	2 205	2 209

I posten Egendom övertagen för skyddande av fordran ingår fastigheter som återkommande värderas till verkligt värde i enlighet med koncernens redovisningsprinciper för tillgångar som övertagits för skydd av fordran, se not K1. Det verkliga värdet på fastigheter som återkommande värderas till verkligt värde uppgår till 392 mkr. Orealiserade värdetförändringar på dessa fastigheter har påverkat årets resultat med -10 mkr. Värdering av privatbostäder bygger i allt väsentligt på marknadsobservationer av jämförbara fastighetsköp på den aktuella orten. Värdering av kontorsfastigheter bygger på diskontering av framtida kassaflöden och baseras på antaganden om bland annat hyresnivå, vakansgrad, drift- och underhållskostnader, direktavkastningskrav och kalkylränta. Vid värdering av industrilokaler används alltid en godkänd värderingsman. Värderingen av industrilokaler baseras främst på fastighetens skick, läge samt alternativa användningsområden. Underlag till de antaganden som använts vid värderingen hämtas i så stor utsträckning som möjligt från externa marknadsobservationer. Värdering som enbart bygger på marknadsobservationer (48 mkr) klassificeras som nivå 2 i den värderingshierarki som beskrivs i not K39. Värdering som har ett väsentligt inslag av egna antaganden (344 mkr) klassificeras som nivå 3 i värderingshierarkin. Orealiserade värdetförändringar i nivå 3 avseende fastigheter som återkommande värderas till verkligt värde har påverkat årets resultat med -17 mkr. Årets försäljning av fastigheter som återkommande värderas till verkligt värde uppgår till 81 mkr varav 64 mkr var klassade som nivå 3 innan försäljningen. Nya fastigheter har tillkommit under året med 50 mkr varav 48 mkr klassats som nivå 3.

Inventarier mkr	2013	2012
Anskaffningsvärde vid ingången av året	1 617	1 701
Anskaffningsvärde på tillkommande under året	265	240
Förändring genom rörelseförvärv under året	22	-
Avyttringar och utrangeringar	-256	-309
Valutaeffekt	-21	-15
Anskaffningsvärde vid utgången av året	1 627	1 617
Akkumulerade av- och nedskrivningar vid ingången av året	-1 142	-1 166
Akkumulerade avskrivningar genom rörelseförvärv under året	-15	-
Årets avskrivningar enligt plan	-260	-291
Avyttringar och utrangeringar	261	304
Valutaeffekt	21	11
Akkumulerade av- och nedskrivningar vid utgången av året	-1 135	-1 142
Redovisat värde	492	475

Fastigheter mkr	2013	2012
Anskaffningsvärde vid ingången av året	2 092	2 086
Anskaffningsvärde på tillkommande under året	-	-
Ny- och ombyggnation	20	14
Avyttringar och utrangeringar	-	-
Valutaeffekt	8	-8
Anskaffningsvärde vid utgången av året	2 120	2 092
Akkumulerade av- och nedskrivningar vid ingången av året	-766	-717
Årets avskrivningar enligt plan	-45	-49
Årets nedskrivningar	-	-3
Avyttringar och utrangeringar	-	-
Valutaeffekt	0	3
Akkumulerade av- och nedskrivningar vid utgången av året	-811	-766
Redovisat värde	1 309	1 326

Fastigheter inom försäkringsrörelsen mkr	2013	2012
Redovisat värde vid årets ingång	-	1 140
Nyanskaffning	-	-
Omvärdering	-	-
Avyttringar och utrangeringar	-	-1 140
Redovisat värde	-	-

K25 Övriga tillgångar

mkr	2013	2012
Fondlikvidfordringar	7 135	7 668
Övrigt	6 127	5 144
Summa	13 262	12 812

K26 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

mkr	2013	2012
Upplupna ränteintäkter	5 278	5 843
Övriga upplupna intäkter	1 649	1 361
Förutbetalda kostnader	213	195
Summa	7 140	7 399

K27 Skulder till kreditinstitut

mkr	2013	2012
Skulder i svenska kronor		
Banker	19 870	17 937
Övriga kreditinstitut	9 825	8 316
Summa	29 695	26 253
Skulder i utländsk valuta		
Banker	135 895	149 162
Övriga kreditinstitut	6 034	8 530
Summa	141 929	157 692
Summa skulder till kreditinstitut	171 624	183 945
<i>Varav repor</i>	<i>748</i>	<i>2 391</i>

Medelvolymer mkr	2013	2012
Skulder till kreditinstitut i svenska kronor	31 074	61 508
Skulder till kreditinstitut i utländsk valuta	189 546	190 109
Summa	220 620	251 617
<i>Varav repor</i>	<i>3 961</i>	<i>4 396</i>

K28 In- och upplåning från allmänheten

Inlåning från allmänheten mkr	2013	2012
Inlåning i svenska kronor		
Hushåll	208 147	191 162
Företag	159 615	153 562
Riksgälden	-	-
Summa	367 762	344 724
Inlåning i utländsk valuta		
Hushåll	49 045	44 377
Företag	174 840	126 725
Riksgälden	-	-
Summa	223 885	171 102
Summa inlåning från allmänheten	591 647	515 826

Medelvolymer mkr	2013	2012
Inlåning från allmänheten		
Inlåning från allmänheten i svenska kronor	344 238	328 405
Inlåning från allmänheten i utländsk valuta	181 335	165 482
Summa	525 573	493 887
Upplåning från allmänheten		
Upplåning i svenska kronor	55 329	59 491
Upplåning i svenska kronor, försäkringsrörelsen	11 060	12 396
Upplåning i utländsk valuta	149 135	135 545
Summa	215 524	207 432
<i>Varav repor</i>	<i>10 551</i>	<i>11 305</i>

Upplåning från allmänheten mkr	2013	2012
Upplåning i svenska kronor	61 378	69 126
Upplåning i utländsk valuta	172 180	97 271
Summa	233 558	166 397
<i>Varav repor</i>	<i>7 604</i>	<i>12 294</i>
<i>Varav försäkringsrörelsen</i>	<i>10 759</i>	<i>11 685</i>
Summa in- och upplåning från allmänheten	825 205	682 223

K29 Skulder där kunden står värdeförändringsrisken

mkr	2013	2012
Fond- och depåförsäkringsskulder	76 817	63 714
Övriga fondskulder	4 111	2 750
Ej ägd andel av konsoliderade fonder	5 134	3 174
Summa	86 062	69 638

K30 Emitterade värdepapper

mkr	2013		2012	
	Nominellt belopp	Redovisat värde	Nominellt belopp	Redovisat värde
Certifikat				
Certifikat i svenska kronor	15 613	17 299	19 057	19 494
Varav				
till upplupet anskaffningsvärde	101	101	5 996	5 992
för handel	15 512	17 198	13 061	13 502
Certifikat i utländsk valuta	286 346	286 329	387 426	387 399
Varav				
till upplupet anskaffningsvärde	286 159	286 107	387 209	387 145
för handel	187	222	217	254
Summa	301 959	303 628	406 483	406 893
Obligationslån				
Obligationslån i svenska kronor	437 977	460 093	431 356	458 751
Varav				
till upplupet anskaffningsvärde	437 977	459 801	276 689	295 461
för marknadsvärdesäkringar	-	292	154 667	163 290
Obligationslån i utländsk valuta	382 621	386 920	278 667	285 782
Varav				
till upplupet anskaffningsvärde	380 077	385 983	160 694	172 543
för marknadsvärdesäkringar	2 544	937	117 973	113 239
Summa	820 598	847 013	710 023	744 533
Summa emitterade värdepapper	1 122 557	1 150 641	1 116 506	1 151 426

Omsättning av egna skuldinstrument mkr	2013	2012
Emitterade	1 680 745	1 713 555
Återköpta	271 918	226 080
Förfallna	1 381 358	1 369 815

Medelvolymer mkr	2013	2012
Svenska kronor	475 734	490 455
Utländsk valuta	705 123	668 751
Summa	1 180 857	1 159 206

K31 Korta positioner

mkr	2013	2012
Korta positioner värderade till verkligt värde		
Aktier	3 430	1 940
Räntebärande värdepapper	19 415	14 261
Varav		
övriga emittenter	19 279	14 147
egna emitterade	136	114
Summa	22 845	16 201

Medelvolymer mkr	2013	2012
Svenska kronor	22 832	17 445
Utländsk valuta	1 214	2 406
Summa	24 046	19 851

K32 Försäkringsskulder

mkr	2013	2012
Skuld för sjukräntor	194	184
Skuld för livsfall	146	149
Skuld för andra oreglerade skador	273	286
Skuld för förinbetalda premier	9	47
Summa	622	666

K33 Skatter

Uppskjutna skattefordringar mkr	2013	2012	2011
Derivatinstrument	213	298	322
Fastigheter och inventarier	37	41	45
Övrigt	19	11	13
Summa	269	350	380

Uppskjutna skatteskulder mkr	2013	2012	2011
Utlåning till allmänheten ¹	6 616	6 649	7 879
Derivatinstrument ²	103	728	82
Immateriella tillgångar	93	32	36
Fastigheter och inventarier	86	91	91
Pensionstillgångar ³	464	198	1 282
Periodiseringsfond	-	926	-
Säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet ²	14	43	52
Övrigt	37	46	44
Summa	7 413	8 713	9 466
Netto uppskjutna skatteskulder	7 144	8 363	9 086

Förändring av uppskjutna skatter 2013 mkr	Ingående balans	Redovisat över resultaträkningen	Redovisat i övrigt totalresultat	Utgående balans
Utlåning till allmänheten ¹	6 649	-33	-	6 616
Derivatinstrument ²	430	6	-546	-110
Immateriella tillgångar	32	-2	63	93
Fastigheter och inventarier	50	-1	-	49
Pensionstillgångar ³	198	-41	307	464
Periodiseringsfond	926	-926	-	-
Säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet ²	43	-	-29	14
Övrigt	35	-17	-	18
Summa	8 363	-1 014	-205	7 144

Förändring av uppskjutna skatter 2012 mkr	Ingående balans	Redovisat över resultaträkningen	Redovisat i övrigt totalresultat	Utgående balans
Utlåning till allmänheten ¹	7 879	-1 230	-	6 649
Derivatinstrument ²	-240	-	670	430
Immateriella tillgångar	36	-3	-1	32
Fastigheter och inventarier	46	4	0	50
Pensionstillgångar ³	1 282	-170	-914	198
Periodiseringsfond	-	926	-	926
Säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet ²	52	-	-9	43
Övrigt	31	4	0	35
Summa	9 086	-469	-254	8 363

Redovisade skattekostnader i resultaträkningen mkr	2013	2012
Aktuell skatt		
Årets skattekostnad		-4 995
Justering av skatt hänförlig till tidigare år		66
Uppskjuten skatt		
Förändringar i temporära skillnader ⁴		1 014
Summa		-3 915

Nominell skattesats i Sverige, %	2013	2012
Avvikelser		
Annan skattesats i försäkringsrörelse		-0,5
Ej skattepliktiga intäkter/ej avdragsgilla kostnader		0,2
Ändrad skattesats		0,0
Skatt avseende tidigare år och övrigt		-0,1
Effektiv skattesats, %	21,6	18,1

Från och med 2013 är den svenska bolagsskatten ändrad från 26,3% till 22%. Uppskjutna skatter i balansräkningen är omräknade till den nya skattesatsen.

¹ Varav leasing 6 612 mkr (6 639).

² Uppskjuten skatteskuld för derivatinstrument 2012 har justerats med 106 mkr som tidigare ingick i posten Säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet.

³ Uppskjuten skatteskuld för pensionstillgångar 2012 är minskad med 860 mkr till följd av reviderad IAS 19, se not K48.

⁴ Förändring i temporära skillnader för 2012 är minskad med 54 mkr till följd av reviderad IAS 19, se not K48.

K34 Avsättningar

mkr	Avsättning för omstrukturering	Avsättning för garanti-åtaganden	Övriga avsättningar	Summa 2013	Summa 2012
Avsättningar vid årets ingång	91	15	14	120	31
Avsatt under året	-	44	17	61	95
lanspråktaget	-40	-	-	-40	-
Återfört	-	-	-	-	-6
Avsättningar vid årets utgång	51	59	31	141	120

Avsättningen för omstruktureringens kostnader avser merkostnader till följd av uppsägning av hyrda lokaler. Merparten av det resterande avsättningsbeloppet förväntas regleras under 2014. Avsättning för garantiåtaganden består av avsättningar för ett antal utombalansposter.

Handelsbanken är föremål för krav i ett antal tvistemål som drivs i allmänna domstolar. Bankens bedömning är att tvistemålen i allt väsentligt kommer att utfalla till bankens fördel. Tvistebeloppet bedöms inte kunna få en väsentlig inverkan på bankens ställning eller resultat. Under övriga avsättningar redovisas de belopp som avsatts för reglering av de anspråk som riktats mot banken.

K35 Övriga skulder

mkr	2013	2012
Fondlikvidskulder	6 777	8 093
Övrigt	6 412	9 755
Summa	13 189	17 848

K36 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

mkr	2013	2012
Upplupna räntekostnader	16 865	17 013
Övriga upplupna kostnader	4 434	4 048
Förutbetalda intäkter	562	203
Summa	21 861	21 264

K37 Efterställda skulder

mkr	2013	2012
Förlagslån i svenska kronor	10 472	10 897
Förlagslån i utländsk valuta	5 493	10 270
Summa	15 965	21 167

Medelvolym	2013	2012
Förlagslån i svenska kronor	10 764	9 480
Förlagslån i utländsk valuta	7 824	16 670
Summa	18 588	26 150

Specifikation, förlagslån	Ursprungligt nominellt belopp av respektive valuta	Räntesats %	Utestående belopp	
Utgivn/konv/slutbet år	Valuta			
I SVENSKA KRONOR				
2008/evigt ¹		2 350	11,000	2 348
2008/evigt ²		2 905	10,500	2 897
2011/evigt ³		2 512	rörlig	2 230
2012/tidsbunden ⁴		1 750	4,472	1 740
Övriga svenska ⁵				1 257
Summa				10 472
I UTLÄNDSK VALUTA				
2005/evigt ⁶	EUR	500	4,194	4 427
Övriga utländska ⁷				1 066
Summa				5 493

Summa efterställda skulder

15 965

¹ Evigt förlagslån till fast ränta. Villkoren ger möjlighet att förtidslösa lånet vid varje ränteförfallodag fr o m mars 2019. Vid förtidslösen krävs Finansinspektionens medgivande. I samband med rätten att förtidsinlösa blir räntan rörlig, knuten till Stibor.

² Evigt förlagslån till fast ränta. Villkoren ger möjlighet att förtidslösa lånet vid varje ränteförfallodag fr o m mars 2014. Vid förtidslösen krävs Finansinspektionens medgivande. I samband med rätten att förtidsinlösa blir räntan rörlig, knuten till Stibor.

³ Evigt förlagslån till rörlig ränta. Lånet är ett konvertibelt förlagslån på nominellt 2,5 mdkr riktat till koncernens anställda på marknadsmässiga villkor. Lånet har status som supplementärkapital och kan omvandlas till aktier i Handelsbanken. Konvertering kan ske från den 1 maj 2016 till den initiala konverteringskursen 256,52 kr, vilket motsvarar 122% av den genomsnittliga aktiekursen under perioden 19 april–maj 2011. Den initiala konverteringskursen justeras för utdelningar under löptiden. Från den 31 maj 2016 finns möjlighet att konvertera till aktier i Handelsbanken till konverteringskursen eller den då gällande börskursen om denna skulle vara lägre än konverteringskursen. Sista dag att begära konvertering är den 30 november 2016.

⁴ Tidsbundet förlagslån till fast ränta. Villkoren ger möjlighet att förtidslösa lånet vid varje ränteförfallodag fr o m oktober 2017. Vid förtidslösen krävs Finansinspektionens medgivande. I samband med rätten att förtidsinlösa blir räntan rörlig, knuten till Euribor.

⁵ Övriga svenska här ej specificerade förlagslån är emitterade i form av tidsbundna eller eviga förlagslån. I totalbeloppet ingår dels ett konvertibelt förlagslån på nominellt 2,3 mdkr riktat till koncernens anställda på marknadsmässiga villkor. Lånet om 2,3 mdkr har hybridstatus och kan omvandlas till aktier i Handelsbanken. Konvertering kan ske från den 1 juni 2011 till konverteringskursen 187,56 kr, vilket motsvarar 110% av den genomsnittliga aktiekursen under perioden 6–12 maj 2008 justerat för 2008 års utdelning. Nominellt utestående belopp efter beaktande av konverteringar fram till 31 december 2013 uppgick till 7,6 mkr. Från den 21 maj 2013 finns möjlighet att konvertera till aktier i Handelsbanken till konverteringskursen eller den då gällande börskursen om denna skulle vara lägre än konverteringskursen. Resterande del innehåller ett tidsbundet förlagslån till rörlig ränta på 1,25 mdkr. Villkoren i detta lån är flexibelt och syftar till att fullt ut göra instrumentet medräkningsbart i kapitalbasen enligt kommande regelverk, CRDIV/CRR. Villkoren ger möjlighet att förtidslösa lånet vid varje förfallodag fr o m oktober 2017. Vid förtidslösen krävs Finansinspektionens medgivande.

⁶ Evigt förlagslån till fast ränta. Villkoren ger möjlighet att förtidslösa lånet vid varje ränteförfallodag fr o m december 2015. Vid förtidslösen krävs Finansinspektionens medgivande. I samband med rätten att förtidsinlösa blir räntan rörlig, knuten till Euribor.

⁷ Övriga utländska, här ej specificerade förlagslån, är emitterade i form av eviga förlagslån.

K38 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

2013	Värderat till verkligt värde i RR uppdelat på		Derivat identifierat som säkringsinstrument	Investeringar som hålles till förfall	Lån och andra fordringar	Finansiella tillgängliga för försäljning	Övriga finansiella tillgångar/skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Innehav för handel	Övrigt ¹							
Tillgångar									
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker					334 185		609	334 794	334 794
Övrig utlåning till centralbanker					35 160			35 160	35 160
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	32 611	19 819		3 463		1 558		57 451	57 471
Utlåning till övriga kreditinstitut					62 898			62 898	62 413
Utlåning till allmänheten		2 580			1 693 759			1 696 339	1 701 517
Värdeförändring på räntesäkrad post i portföljsäkring					96			96	
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	26 959	35 331		933		902		64 125	64 123
Aktier och andelar	41 542	1 328				5 725		48 595	48 595
Andelar i intresseföretag							272	272	272
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken		85 319			696			86 015	86 015
Derivatinstrument	46 692		23 269					69 961	69 961
Övriga tillgångar	68				12 846		348	13 262	13 262
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	480	791		117	3 848		1 904	7 140	7 140
Summa finansiella tillgångar	148 352	145 168	23 269	4 513	2 143 488	8 185	3 133	2 476 108	2 480 723
Övriga icke finansiella tillgångar								13 698	
Summa tillgångar								2 489 806	
Skulder									
Skulder till kreditinstitut							171 624	171 624	173 128
In- och upplåning från allmänheten							825 205	825 205	824 904
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken		85 366					696	86 062	86 062
Emitterade värdepapper	17 420						1 133 221	1 150 641	1 167 147
Derivatinstrument	48 790		12 739					61 529	61 529
Korta positioner	22 845							22 845	22 845
Övriga skulder	19						13 170	13 189	13 189
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	357						21 504	21 861	21 861
Efterställda skulder							15 965	15 965	17 710
Summa finansiella skulder	89 431	85 366	12 739				2 181 385	2 368 921	2 388 375
Övriga icke finansiella skulder								9 546	
Summa skulder								2 378 467	

¹ Klassificerats att värderas till verkligt värde.

K38 Forts

2012	Värderat till verkligt värde i RR uppdelat på		Derivat identifierat som säkringsinstrument	Investeringar som hålles till förfall	Lån och andra fordringar	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Övriga finansiella tillgångar/skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Innehav för handel	Övrigt ¹							
Tillgångar									
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker					236 545			236 545	236 545
Övrig utlåning till centralbanker					12 370			12 370	12 370
Belåningsbara statsskuldforbindelser m m	26 474	17 622		3 759		1 051		48 906	48 973
Utlåning till övriga kreditinstitut					89 511			89 511	89 292
Utlåning till allmänheten		4 078			1 676 401			1 680 479	1 689 938
Värdeförändring på räntesäkrad post i portföljsäkring					5 271			5 271	
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	30 535	35 073		1 340		1 406		68 354	68 351
Aktier och andelar	23 078	1 863				5 205		30 146	30 146
Andelar i intresseföretag							203	203	203
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken		68 565			1 025			69 590	69 590
Derivatinstrument	83 357		27 493					110 850	110 850
Övriga tillgångar	28				12 784			12 812	12 812
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	229	1 043		118	6 009	0		7 399	7 399
Summa finansiella tillgångar	163 701	128 244	27 493	5 217	2 039 916	7 662	203	2 372 436	2 376 469
Övriga icke finansiella tillgångar								11 515	
Summa tillgångar								2 383 951	
Skulder									
Skulder till kreditinstitut							183 945	183 945	186 259
In- och upplåning från allmänheten							682 223	682 223	682 320
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken		68 613					1 025	69 638	69 638
Emitterade värdepapper	13 756						1 137 670	1 151 426	1 167 175
Derivatinstrument	85 933		20 111					106 044	106 044
Korta positioner	16 201							16 201	16 201
Övriga skulder	19						17 829	17 848	17 848
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	54						21 210	21 264	21 264
Efterställda skulder							21 167	21 167	22 507
Summa finansiella skulder	115 963	68 613	20 111				2 065 069	2 269 756	2 289 256
Övriga icke finansiella skulder								10 345	
Summa skulder								2 280 101	

¹ Klassificerats att värderas till verkligt värde.

Omklassificerade finansiella tillgångar

mkr	Innehav klassificerade som lån	
	Omklassificerat från innehav för handel	Omklassificerat från tillgängligt för försäljning
Redovisat värde	74	5 375
Verkligt värde	74	5 464
Redovisat värde vid omklassificeringen 2008-07-01	3 041	19 722
Redovisat värde vid ingången av 2013	96	7 782
Verkligt värde vid ingången av 2013	95	7 930
Redovisad värdeförändring i resultaträkningen 2013	-	170
Redovisad värdeförändring i resultaträkningen 2012	-	-5
Redovisad värdeförändring i övrigt totalresultat 2013	0	-3
Redovisad värdeförändring i övrigt totalresultat 2012	-5	-177
Värdeförändring som skulle redovisats i resultaträkningen 2013 om tillgångarna inte hade klassificerats om	1	170
Värdeförändring som skulle redovisats i resultaträkningen 2012 om tillgångarna inte hade klassificerats om	2	-5
Värdeförändring som skulle redovisats i övrigt totalresultat 2013 om tillgångarna inte hade klassificerats om	-	-25
Värdeförändring som skulle redovisats i övrigt totalresultat 2012 om tillgångarna inte hade klassificerats om	-	266
Andel amorteringar och förfall sedan omklassificeringen	99,5%	75,1%
Intäktsförd ränta 2013	69	137

Tabellen visar effekter på redovisade belopp av den omklassificering av delar av koncernens likviditetsportfölj som genomfördes den 1 juli 2008. Sedan detta tillfälle har inte någon ytterligare omklassificering genomförts. Orealiserade resultat på finansiella tillgångar som tidigare redovisades som tillgängliga för försäljning periodiseras i räntenettet över instrumentens återstående löptid. De belopp, som ovan uppges skulle ha påverkat resultaträkningen/övrigt totalresultat om omklassificeringen inte genomförts, utgörs av periodens förändring i verkligt värde på de innehav som vid räkenskapsårets slut kvarstod i balansräkningen.

K39 Värdering av finansiella instrument till verkligt värde

Värderingsprocessen

Handelsbankens oberoende centrala riskkontroll ansvarar för att det finns ändamålsenliga processer, instruktioner och en ändamålsenlig ansvarsfördelning för värdering av finansiella instrument till verkligt värde i koncernen. Den oberoende riskkontrollen ansvarar även för att utfärda riktlinjer och godkända övergripande värderingsinstruktioner.

Det dagliga värderingsarbetet utförs av lokala enheter. De grundläggande principer som ligger till grund för värdering till verkligt värde framgår av koncernens redovisningsprinciper i not K1. Generellt baseras värderingarna på externt genererad data i så stor utsträckning som är möjligt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Vid modellvärdering används alltid värderingsmodeller som är vedertagna på marknaden. De modeller och indata som ligger

till grund för värderingarna valideras regelbundet av riskkontrollen för att säkerställa att de överensstämmer med marknadspraxis och vedertagen finansiell teori. Nya och förändrade värderingsmodeller valideras alltid innan de tas i bruk. Riskkontrollen gör därutöver en regelbunden bedömning av osäkerheten i de värderingar som görs.

Principiellt viktiga värderingsfrågor behandlas av koncernens värderingskommitté där såväl centrala som lokala risk- och ekonomifunktioner finns representerade. Värderingskommittén säkerställer att övergripande instruktioner för värdering av finansiella instrument följs på ett konsekvent sätt i hela koncernen och tjänar som ett stöd för beslutsfattande i värderings- och redovisningsfrågor. Värderingskommittén är även ett forum för att sprida information samt bereda större utredningsfrågor inom värderingsområdet.

Skillnader mellan transaktionspris och det värde som räknas fram med hjälp av en värderingsmodell

Som framgår av redovisningsprinciperna i not K1 periodiseras väsentliga positiva skillnader mellan det värde som räknats fram vid det första redovisningstillfället och transaktionspriset (så kallat dag-1 resultat) vid modellvärdering av derivat. Principen innebär att en periodiserings-effekt om 81 miljoner kronor (55) redovisats i nettoresultat av finansiella transaktioner under året. Vid utgången av året uppgick sammanlagda ännu ej resultatförda dag-1 resultat till 396 miljoner kronor (341).

Finansiella instrument värderade till verkligt värde 2013 mkr	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m				
Innehav för handel	32 611	-	-	32 611
Klassificerade att värderas till verkligt värde	19 819	-	-	19 819
Tillgängliga för försäljning	1 558	-	-	1 558
Utlåning till allmänheten	-	2 562	18	2 580
Obligationer och andra räntebärande värdepapper				
Innehav för handel	21 881	5 078	-	26 959
Klassificerade att värderas till verkligt värde	30 149	5 182	-	35 331
Tillgängliga för försäljning	582	320	-	902
Aktier och andelar				
Innehav för handel	40 283	1 183	76	41 542
Klassificerade att värderas till verkligt värde	733	-	595	1 328
Tillgängliga för försäljning	4 368	640	717	5 725
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	84 829	-	490	85 319
Derivatinstrument	1 333	68 628	-	69 961
Summa	238 146	83 593	1 896	323 635
Skulder				
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	84 876	-	490	85 366
Emitterade värdepapper	4	17 332	84	17 420
Derivatinstrument	2 158	59 371	-	61 529
Korta positioner	21 951	894	-	22 845
Summa	108 989	77 597	574	187 160
Finansiella instrument värderade till verkligt värde 2012 mkr	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m				
Utlåning till allmänheten	44 808	339	-	45 147
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	4 054	24	4 078
Aktier och andelar	53 204	13 810	-	67 014
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	28 060	526	1 560	30 146
Derivatinstrument	68 565	-	-	68 565
	1 242	109 608	-	110 850
Summa	195 879	128 337	1 584	325 800
Skulder				
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	68 613	-	-	68 613
Emitterade värdepapper	5	13 674	77	13 756
Derivatinstrument	2 508	103 536	-	106 044
Korta positioner	15 430	771	-	16 201
Summa	86 556	117 981	77	204 614

K39 Forts

Värderingshierarkin

Finansiella instrument värderade till verkligt värde har i tabellerna kategoriserats med avseende på hur de värderats och graden av marknadsdata som använts vid värderingen. Kategoriseringen framgår som nivå 1–3 i tabellen. Som grund för indelningen ligger den värderingsmetod som använts på balansdagen. Om kategorin för ett specifikt instrument har förändrats i jämförelse med föregående balansdag (2012-12-31) har instrumentet flyttat mellan nivåerna i tabellen.

Finansiella instrument som värderas till aktuellt marknadspris kategoriserar som nivå 1. Dessa finansiella instrument består främst av statspapper och andra räntebärande värdepapper som handlas aktivt, noterade aktier samt korta positioner i motsvarande tillgångar. I nivå 1 ingår även merparten av de fondandelar och andra tillgångar som är kopplade till fondförsäkringskontrakt och liknande avtal samt motsvarande skulder.

Finansiella instrument som värderas med värderingsmodeller som i allt väsentligt bygger på marknadsdata kategoriserar som nivå 2. I nivå 2 ingår främst räntebärande värdepapper samt ränte- och valutarelaterade derivat. Sedan föregående räkenskapsår har räntebärande värdepapper till ett värde av 1 733 miljoner kronor flyttats från nivå 2 till nivå 1 till följd av ökad marknadsaktivitet. Därutöver har aktier till ett värde av 5 miljoner kronor flyttats från nivå 1 till nivå 2.

Finansiella instrument som värderats med värderingsmodeller som i väsentlig utsträckning bygger på indata som inte går att verifiera med externa marknadsuppgifter kategoriserar som nivå 3. Dessa innehav består främst av onoterade innehav i aktier och fondandelar. Årets förändringar av innehav i nivå 3 redovisas i en separat tabell.

Investeringar i riskkapitalfonder värderas med värderingsmodeller som huvudsakligen bygger på relativvärdering av jämförbara noterade företag i samma bransch. Det resultatmått som jämförelsen bygger på justeras för faktorer som stör jämförelsen mellan investeringen och jämförelsebolaget. Därefter beräknas värdet på basis av vinstmultiplar, exempelvis P/E-tal. Värdeförändringar samt realiserat resultat på investeringar i riskkapitalfonder som utgör en del av placeringstillgångarna i försäkringsrörelsen redovisas inte direkt i resultaträkningen utan ingår i underlaget för beräkning av avkastningsdelning i försäkringsrörelsen.

Koncernens innehav av onoterade aktier består till övervägande del av bankens andelar av olika typer av gemensamägd verksamhet med anknytning till bankens affär. Det kan exempelvis röra sig om andelar i clearingorganisationer och infrastruktursamarbeten på Handelsbankens hemmamarknader. Sådana innehav värderas i regel till bankens andel av substansvärdet i bolaget, alternativt till det pris den senaste transaktionen genomfördes till.

Onoterade aktier är i allt väsentligt klassificerade som tillgängliga för försäljning. Värdeförändringar på dessa innehav redovisas därmed i övrigt totalresultat.

I nivå 3 ingår även sådana lån som värderas till verkligt värde och för vilka värderingen i väsentlig utsträckning påverkats av ett kreditrisktagande som inte kan verifieras med externt genererad data. En rimligt möjlig förändring av dessa kreditrisktaganden skulle inte medföra någon väsentlig påverkan på koncernens finansiella ställning eller resultat. Värdeförändringar på lån värderade till verkligt värde redovisas i nettoresultat av finansiella transaktioner.

Under året har en genomgång gjorts av värderingen av tillgångar och skulder som redovisas under posterna Tillgångar respektive Skulder där kunden står värdeförändringsrisken. Till följd därav har 490 miljoner kronor flyttats mellan nivå 1 och nivå 3 under båda posterna. Posterna består av fondandelar som banken äger men för vilka motparten står värdeförändringsrisken, och motsvarande skuld. Årets realiserade värdeförändringar på finansiella instrument i nivå 3 uppgår till 141 miljoner kronor, varav 147 miljoner kronor ingår i underlaget för beräkning av avkastningsdelning i försäkringsrörelsen. Resterande belopp har redovisats i nettoresultat av finansiella transaktioner.

Förändring av innehav i nivå 3 2013

mkr	Aktier och andelar	Derivat, nettoposition	Utlåning till allmänheten	Tillgångar där kunden står värde- förändringsrisken	Skulder där kunden står värde- förändringsrisken	Emitterade värdepapper
Redovisat värde vid årets ingång	1 560	-	24	-	-	-77
Inköp/Emitterat	107	-	-	-	-	-1
Återköp/Avyttrat	-304	-	-	-	-	-
Förfallet	-1	-	-2	-	-	-
Orealiserad värdeförändring i resultaträkningen	-12	-	0	-	-	-6
Orealiserad värdeförändring i övrigt totalresultat	38	-	1	-	-	-
Förflyttning från nivå 1 eller 2	-	-	3	490	-490	-
Förflyttning till nivå 1 eller 2	-	-	-8	-	-	-
Redovisat värde vid årets utgång	1 388	-	18	490	-490	-84

Förändring av innehav i nivå 3 2012

mkr	Aktier och andelar	Derivat, nettoposition	Utlåning till allmänheten	Tillgångar där kunden står värde- förändringsrisken	Skulder där kunden står värde- förändringsrisken	Emitterade värdepapper
Redovisat värde vid årets ingång	1 802	-3	25	-	-	-77
Inköp/Emitterat	84	-	-	-	-	-
Återköp/Avyttrat	-397	-	-	-	-	2
Förfallet	-	-	-6	-	-	-
Periodens värdeförändring realiserad i resultaträkningen	76	-	-	-	-	-
Orealiserad värdeförändring i resultaträkningen	23	-	0	-	-	-2
Orealiserad värdeförändring i övrigt totalresultat	-28	-	-1	-	-	-
Förflyttning från nivå 1 eller 2	-	-	6	-	-	-
Förflyttning till nivå 1 eller 2	-	3	-	-	-	-
Redovisat värde vid årets utgång	1 560	-	24	-	-	-77

Principer för upplysningar om verkligt värde på finansiella instrument som redovisas till anskaffningsvärde eller upplupet anskaffningsvärde

Upplysningar om verkligt värde på finansiella instrument som redovisas till anskaffningsvärde eller upplupet anskaffningsvärde lämnas i not K38 samt i tabellen nedan. Dessa instrument består i allt väsentligt av utlåning samt in- och upplåning. För betalningsmedel samt kortfristiga fordringar och skulder har det redovisade värdet bedömts vara en godtagbar estimering av det verkliga värdet. Någon värdering till verkligt värde av dessa poster har därmed inte gjorts. Fordringar och skulder med

förfallodag alternativt tidpunkt för nästkommande ränteomsättning som infaller inom 30 dagar, har definierats som kortfristiga.

Värderingen av utlåning till fast ränta baseras på aktuell marknadsränta med justering för antagande om marknadsmässig kredit- och likviditetsriskpremie. Premien har antagits vara lika med genomsnittlig marginal för nytlåning vid mättidpunkten. Räntebärande värdepapper har värderats till aktuellt marknadspris i den mån ett sådant funnits tillgängligt. Upplåning samt räntebärande värdepapper för vilka marknadsprisinformation inte funnits har värderats med en värderingsmodell som bygger på marknadsdata i form av priser eller räntor för liknande instrument.

I tabellen nedan har den värdering som ligger till grund för uppgifterna om verkligt värde på finansiella instrument som redovisas till anskaffningsvärde eller upplupet anskaffningsvärde kategoriserats i den värderingshierarki som beskrivits ovan. Betalningsmedel samt inlåning har likställts med kontanter och kategoriserats som nivå 1. I nivå 1 redovisas även räntebärande värdepapper (tillgångar och skulder) för vilka det finns ett aktuellt marknadspris. Utlåning för vilken antagandet om kredit- och likviditetspremie väsentligt påverkat upplysningen om verkligt värde har kategoriserats som nivå 3. Övriga instrument är kategoriserade som nivå 2.

Verkligt värde på finansiella instrument redovisade till anskaffningsvärde eller upplupet anskaffningsvärde 2013 mkr	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	334 794	-	-	334 794
Övrig utlåning till centralbanker	2 668	32 492	-	35 160
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	3 483	-	-	3 483
Utlåning till övriga kreditinstitut	15 228	46 248	937	62 413
Utlåning till allmänheten	5 779	29 246	1 663 912	1 698 937
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	931	-	-	931
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	-	313	383	696
Summa	362 883	108 299	1 665 232	2 136 414
Skulder				
Skulder till kreditinstitut	33 487	139 641	-	173 128
In- och upplåning från allmänheten	684 914	139 990	-	824 904
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	-	696	-	696
Emitterade värdepapper	644 538	505 189	-	1 149 727
Efterställda skulder	-	17 710	-	17 710
Summa	1 362 939	803 226	-	2 166 165

K40 Ställda och mottagna säkerheter samt överförda finansiella tillgångar

För egna skulder ställda säkerheter mkr	2013	2012
Kontanter	5 010	5 000
Statspapper och obligationer	21 860	55 676
Utlåning till allmänheten	619 110	610 659
Aktier	3 086	161
För försäkringstagare registerförda tillgångar	92 197	79 188
Övrigt	13 002	-
Summa	754 265	750 684

Övriga ställda säkerheter mkr	2013	2012
Kontanter	702	257
Statspapper och obligationer	30 483	679
Aktier	6 482	1 628
Övrigt	4 012	-
Summa	41 679	2 564

Med Övriga ställda säkerheter avses säkerheter som ställts för förpliktelser som ej redovisas i balansräkningen.

Ställda säkerheter

Ställda säkerheter i form av räntebärande värdepapper består i huvudsak av värdepapper som ställts som säkerhet i centralbanker och andra kreditinstitut, för betalningssystem, värdepappershandel och clearing samt värdepapper som sålts under bindande återköpsavtal.

Ställda säkerheter i form av aktier består i huvudsak av utlånade aktier.

Utlåning till allmänheten som ställts som säkerhet utgörs till största delen av den registrerade säkerhetsmassan till förmån för innehavare av säkerställda obligationer emitterade av Stadshypotek. Säkerhetsmassan består av hypotekslån som lämnats mot pant i huvudsakligen småhus, fritidshus, flerbostadshus och bostadsrätter med belåningsgrad inom 75 procent av marknadsvärdet. I händelse av bolagets obestånd har innehavarna av de säkerställda obligationerna förmånsrätt enligt lagen om säkerställda obligationer och förmånsrättslagen i de pantförskrivna tillgångarna. Om tillgångarna i säkerhetsmassan vid tiden för ett konkursbeslut uppfyller de villkor som uppställts i lagen ska de hållas åtskilda från konkursboets övriga tillgångar och skulder. Innehavarna av obligationerna erhåller då fortsatt kontraktserliga betalningar enligt obligationsvillkoren fram till förfall.

För försäkringstagare registerförda tillgångar består av tillgångar under livförsäkringsavtal i Handelsbanken Liv i vilka försäkringstagarna har förmånsrätt.

Mottagna säkerheter

Vid omvända återköpsavtal och aktielån mottas värdepapper som kan säljas eller pantsättas vidare till tredje part. Sådana värdepapper redovisas inte i balansräkningen. Det verkliga värdet av mottagna värdepapper under omvända återköpsavtal och avtal om aktielån uppgick till 34 306 miljoner kronor (33 528) vid räkenskapsårets slut, varav säkerheter till ett värde av 1 050 miljoner kronor (11 452) sålts eller pantsatts vidare. Information om mottagna panter för utlåning och andra mottagna säkerheter framgår av not K2.

Överförda finansiella tillgångar redovisade i balansräkningen

Överförda finansiella tillgångar är tillgångar för vilka rätten till framtida kassaflöden direkt eller indirekt överförs till en extern motpart. Merparten av de överförda finansiella tillgångar som redovisas i balansräkningen består av räntebärande värdepapper som sålts under bindande återköpsavtal samt utlånade aktier. I normalfallet regleras villkoren för bindande återköp och aktielån i ramavtal som ingåtts mellan banken och respektive motpart.

Bindande återköpsavtal innebär försäljning av ett värdepapper med förbindelse om återköp till ett fastställt pris vid en förutbestämd framtida tidpunkt. Säljaren av värdepappret är därmed fortsatt exponerad för risken för värdeförändringar under avtalets löptid. Sålda värdepapper under återköpsavtal kvarstår till marknadsvärde i balansräkningen under avtalets löptid. Mottagen

köpeskilling redovisas som skuld till motparten. Enligt standardvillkoren i återköpsavtal övergår äganderätten till det sålda värdepappret helt från säljare till köpare, vilket innebär att köparen har rätt att vidareförfoga, återpanta eller på annat sätt förfoga över de köpta värdepappren.

Enligt standardavtalen för aktielån kvarstår exponeringen för värdeförändring i den utlånade aktien hos långgivaren. Utlånade aktier kvarstår därmed i balansräkningen under lånets löptid. Säkerheter för utlånade aktier utgår i regel i form av kontanter eller andra värdepapper. Mottagen kontantsäkerhet redovisas som skuld i balansräkningen. På samma sätt som för återköpsavtal innebär det standardavtal som används för aktielån att låntagaren under lånets löptid har rätt att vidareförfoga, återpanta eller på annat sätt förfoga över de lånade aktierna.

Som övriga överförda finansiella tillgångar redovisas statspapper, obligationer och aktier som ställts som säkerhet för värdepappershandel, clearing med mera och där förfoganderätten över värdepappret övergått till motparten. Som överförda finansiella tillgångar redovisas även vissa tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken. Posten består av portföljer av finansiella instrument till vilka banken har formell äganderätt, men där de risker som är förknippade med tillgångarna liksom rätten till framtida kassaflöden överförs till en tredje part. Värderingen av dessa tillgångar speglar värderingen av den motsvarande skuldposten.

Överförda finansiella tillgångar redovisade i balansräkningen mkr	2013		2012	
	Redovisat värde	Redovisat värde motsvarande skuld	Redovisat värde	Redovisat värde motsvarande skuld
Aktier, värdepappersutlåning	3 641	3 086	453	112 ¹
Aktier, övrigt	5 927	-	-	-
Statspapper och obligationer, repor	6 685	6 689	5 706	5 705
Statspapper och obligationer, övrigt	1 184	-	57	-
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	2 203	2 203	1 025	1 025
Summa	19 640	11 978	7 241	6 842

¹ Mottagen kontantsäkerhet.

K41 Ansvarsförbindelser

mkr	2013	2012
Garantiförbindelser, krediter	8 371	10 723
Garantiförbindelser, övriga	58 568	39 913
Oåterkalleliga rembursar	4 842	26 004
Övrigt	2 348	4 183
Summa	74 129	80 823

Ansvarsförbindelserna bestod i huvudsak av olika typer av garantiförbindelser. I tabellen anges garantiernas nominella belopp.

K42 Övriga åtaganden

mkr	2013	2012
Kreditlöften	246 518	239 774
Outnyttjad del av beviljade räkningskrediter	122 572	132 534
Övrigt	9 046	20 779
Summa	378 136	393 087

Avtalade, ej uppsägbara, framtida operationella leasingavgifter fördelade på de år de förfaller till betalning

mkr	2013	2012
2014	701	530
2015–2018	1 781	1 101
2019 och senare	564	373
Summa	3 046	2 004

Operationell leasing är främst hänförlig till för verksamheten normala avtal avseende kontorslokaler och kontorsutrustning.

K43 Leasing

Uppgift om bruttoinvestering och nuvärdet av fordran avseende framtida minimileaseavgifter	2013	2012
mkr		
Bruttoinvestering	43 308	47 984
Nuvärdet av fordran avseende framtida minimileaseavgifter per balansdagen	40 375	44 111

Fördelning av bruttoinvestering och minimileaseavgifter på förfallotidpunkter

mkr	Inom 1 år	Mellan 1 och 5 år	Senare än 5 år	Summa
2013				
Fördelning av bruttoinvestering	4 181	15 847	23 280	43 308
Fördelning av nuvärdet av framtida minimileaseavgifter	4 157	15 368	20 850	40 375
2012				
Fördelning av bruttoinvestering	5 477	16 756	25 751	47 984
Fördelning av nuvärdet av framtida minimileaseavgifter	5 439	16 146	22 526	44 111

Ej intjänade finansiella intäkter

mkr	2013	2012
Ej intjänade finansiella intäkter	2 932	3 873

I samtliga finansiella leasingavtal är koncernen leasegivare. Samtliga leasingavtal har garanterade restvärden. Bokförd reserv för osäkra fordringar avseende minimileaseavgifter uppgår till 22 mkr (36). Den variabla delen av leasingavgifter som ingår i årets resultat uppgår till 431 mkr (742). Minskningen beror delvis på det lägre ränteläget under 2013 jämfört med 2012 men även på minskade volymer.

Vid utgången av året fanns i koncernen sex leasingengagemang som vart och ett enskilt hade ett redovisat värde överstigande 1 mdkr. Totalt redovisat värde på dessa engagemang var 18,9 mdkr (19,8) vilket motsvarar 1,1% av koncernens totala kreditvolym per den 31 december 2013. Det redovisade värdet på det enskilt största engagemanget var 8,3 mdkr (8,7). Genomsnittlig återstående löptid för detta engagemang var 6,2 år (7,2). Engagemangen riktar sig mot branscherna transport och energi.

K44 Segmentinformation

Segmentinformation 2013	Hemmamärknader						Handelsbanken International	Capital Markets	Övrigt	Justeringar och eliminerings	Kvarvarande verksamhet
	Kontorsrörelsen i Sverige	Kontorsrörelsen i Storbritannien	Kontorsrörelsen i Danmark	Kontorsrörelsen i Finland	Kontorsrörelsen i Norge	Kontorsrörelsen i Nederländerna					
Räntenetto	16 424	2 624	1 519	1 219	3 574	230	660	151	313	-45	26 669
Provisionsnetto	3 528	213	329	412	364	23	308	2 658	-31		7 804
Nettoreultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	462	120	97	40	83	1	79	977	-502		1 357
Riskresultat försäkring								142			142
Andelar i intresseföretags resultat									9		9
Övriga intäkter	27	13	18	5	12	-	6	10	255		346
Summa intäkter	20 441	2 970	1 963	1 676	4 033	254	1 053	3 938	44	-45	36 327
Personalkostnader	-3 300	-1 059	-546	-331	-662	-96	-510	-2 033	-2 858	-9	-11 404
Övriga administrativa kostnader	-1 190	-243	-175	-145	-232	-21	-181	-785	-2 209		-5 181
Internt köpta och sålda tjänster	-3 027	-317	-252	-239	-368	-56	-153	31	4 336	45	
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-87	-41	-17	-10	-10	-1	-11	-50	-249		-476
Summa kostnader	-7 604	-1 660	-990	-725	-1 272	-174	-855	-2 837	-980	36	-17 061
Resultat före kreditförluster	12 837	1 310	973	951	2 761	80	198	1 101	-936	-9	19 266
Kreditförluster, netto	-357	-168	-161	-268	-169	-7	-65				-1 195
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	9	1	-	0	0	-	0	0	7		17
Rörelseresultat	12 489	1 143	812	683	2 592	73	133	1 101	-929	-9	18 088
Resultatutdelning	902	30	47	70	43	4	38	-1 134	0		
Rörelseresultat efter resultatutdelning	13 391	1 173	859	753	2 635	77	171	-33	-929	-9	18 088
Interna intäkter ¹	-1 104	-1 212	-395	-417	-3 606	-140	-50	-1 414	8 338		
K/I-tal, %	35,6	55,3	49,3	41,5	31,2	67,4	78,4	101,2			47,0
Kreditförlustnivå, %	0,03	0,14	0,25	0,30	0,08	0,05	0,22				0,07
Tillgångar	1 325 261	194 503	78 830	153 436	202 567	33 039	76 640	294 607	1 533 505	-1 402 582	2 489 806
Skulder	1 263 456	186 859	73 482	147 315	190 444	32 221	72 419	291 546	1 533 505	-1 412 780	2 378 467
Allokerat kapital	61 805	7 644	5 348	6 121	12 123	818	4 221	3 061		10 198	111 339
Räntabilitet på allokerat kapital, %	17,7	13,2	12,7	9,9	17,0	7,7	3,1	-			13,8
Årets investeringar i icke finansiella anläggningstillgångar	71	22	37	10	14	8	22	225	233		642
Årets investeringar i intresseföretag									53		53
Medelantal anställda	4 420	1 260	624	490	650	102	511	1 464	1 982		11 503

¹ Interna intäkter som ingår i summa intäkter består av intäkter från transaktioner med andra rörelsesegment. Eftersom ränteintäkter och räntekostnader redovisas netto som en intäkt innebär det att interna intäkter bland annat innehåller nettot av intern finansieringskostnad mellan segmenten.

Geografisk information 2013

mkr	Sverige	Danmark	Finland	Norge	Storbritannien	Nederländerna	Övriga världen	Koncernen
Intäkter	17 925	2 429	2 623	7 951	4 101	394	904	36 327
Tillgångar	1 458 999	97 940	142 878	215 909	219 267	26 520	328 293	2 489 806

Övriga upplysningar

Investeringar i icke-finansiella tillgångar 515 41 13 21 22 8 22 642
 Intäkter och tillgångar som presenteras i den Geografiska informationen består endast av de externa intäkterna och tillgångarna i respektive land. Den geografiska fördelningen av externa intäkter är baserad på det land där affären är genomförd.

Rörelsesegmenten redovisas i enlighet med IFRS 8 Rörelsesegment, vilket innebär att segmentinformationen presenteras på motsvarande sätt som tillämpas internt i styrningssyfte. Handelsbankens verksamhet presenteras uppdelat på segmenten Kontorsrörelserna i Sverige, Storbritannien, Danmark, Finland, Norge och i Nederländerna samt Handelsbanken International och Capital Markets. Kontorsrörelsen i Handelsbanken, vars verksamhet består av att tillhandahålla universalbanktjänster, är uppdelad i 14 regionbanker, varav sex stycken är svenska och åtta stycken är belägna utanför Sverige. Varje regionbank styrs av en regionbankschef

och följs upp som en fristående resultatenhet. Segmentet Capital Markets är bankens investmentsbank vilket bland annat inbegriper värdepappershandel och investeringsrådgivning. I verksamheten ingår även kapitalförvaltning och försäkringsverksamhet.

Segmentens resultat visas före och efter intern resultatutdelning. Den interna resultatutdelningen innebär att kundansvarig enhet tilldelas allt resultat som härrör från dess kunders transaktioner med banken oavsett inom vilket segment transaktionen är genomförd. Dessutom redovisas intäkter och kostnader för internt utförda tjänster netto på raden "Internt

köpta och sålda tjänster". Transaktioner mellan segmenten redovisas huvudsakligen enligt självkostnadsprincipen. I kolumnerna Övrigt samt Justeringar och eliminerings visas poster som inte hör till något specifikt segment eller elimineras på koncernnivå. I kolumnen Övrigt ingår finansförvaltning och centrala stabsavdelningar samt kostnaden för avsättningen till Oktogonen som uppgår till 1 096 miljoner kronor (1020). I kolumnen Justeringar och eliminerings redovisas bland annat justeringar för personalkostnader. I justeringar för personalkostnader ingår skillnaden mellan koncernens pensionskostnader beräknade enligt IAS 19 Ersättnings

Segmentinformation 2012	Hemmamarknader						Handelsbanken International	Capital Markets	Övrigt	Justeringar och eliminerings	Kvarvarande verksamhet
	Kontorsrörelsen i Sverige	Kontorsrörelsen i Storbritannien	Kontorsrörelsen i Danmark	Kontorsrörelsen i Finland	Kontorsrörelsen i Norge	Kontorsrörelsen i Nederländerna					
mkr											
Räntenetto	16 781	2 142	1 397	1 032	3 098	177	766	517	209	-38	26 081
Provisionsnetto	3 375	94	290	375	329	26	328	2 438	114		7 369
Nettoreultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	579	91	55	30	87	2	86	658	-468		1 120
Risikresultat försäkring								196			196
Andelar i intresseföretags resultat									8		8
Övriga intäkter	18	15	19	5	15	-	2	11	203		288
Summa intäkter	20 753	2 342	1 761	1 442	3 529	205	1 182	3 820	66	-38	35 062
Personalkostnader	-3 157	-793	-537	-326	-700	-77	-526	-2 255	-2 745	-51	-11 167
Övriga administrativa kostnader	-1 218	-178	-173	-143	-235	-18	-192	-768	-2 144		-5 069
Internt köpta och sålda tjänster	-2 828	-201	-235	-208	-316	-37	-108	-127	4 022	38	
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-90	-12	-16	-21	-12	-7	-13	-54	-239		-464
Summa kostnader	-7 293	-1 184	-961	-698	-1 263	-139	-839	-3 204	-1 106	-13	-16 700
Resultat före kreditförluster	13 460	1 158	800	744	2 266	66	343	616	-1 040	-51	18 362
Kreditförluster, netto	-420	-151	-368	-128	-200	0	16				-1 251
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	-1	-	-	-	-	-2	0	0		-3
Rörelseresultat	13 040	1 006	432	616	2 066	66	357	616	-1 040	-51	17 108
Resultatutdelning	641	15	27	44	31	1	20	-779	0		
Rörelseresultat efter resultatutdelning	13 681	1 021	459	660	2 097	67	377	-163	-1 040	-51	17 108
Interna intäkter ¹	-2 178	-1 308	-538	-689	-4 131	-235	-44	-1 167	10 290		
K/I-tal, %	34,1	50,2	53,7	47,0	35,5	67,5	69,8	105,4			47,6
Kreditförlustnivå, %	0,04	0,16	0,61	0,15	0,11	0,00	-0,04				0,08
Tillgångar	1 275 804	147 787	74 077	134 985	212 392	21 482	67 594	317 892	1 335 051	-1 203 113	2 383 951
Skulder	1 218 560	141 909	69 151	129 558	200 519	20 942	63 593	313 705	1 335 051	-1 212 887	2 280 101
Allokerat kapital	57 244	5 878	4 926	5 427	11 873	540	4 001	4 187		9 774	103 850
Räntabilitet på allokerat kapital, %	18,5	13,9	7,3	9,8	13,5	10,4	6,8	-			14,8
Årets investeringar i icke finansiella anläggningstillgångar	78	14	2	20	7	2	15	222	228		588
Årets investeringar i intresseföretag									30		30
Medelantal anställda	4 397	944	617	478	647	82	536	1 550	1 941		11 192

Geografisk information 2012

mkr	Sverige	Danmark	Finland	Norge	Storbritannien	Nederländerna	Övriga världen	Koncernen
Intäkter	17 738	2 693	2 306	7 914	3 308	367	736	35 062
Tillgångar	1 465 364	81 277	165 771	217 050	190 791	16 906	250 699	2 387 858

Övriga upplysningar

Investeringar i icke-finansiella tillgångar	531	6	10	9	14	3	15	588
---	-----	---	----	---	----	---	----	-----

till anställda och segmentens schablonmässiga pensionskostnader, vilken uppgår till -564 miljoner kronor (-611), samt gottgörelse från Svenska Handelsbankens Pensionsstiftelse på 555 miljoner kronor (560).

Interna intäkter består främst av interna räntor och provisioner. I segmentens resultaträkningar ingår dessutom interna poster i form av ersättningar för interna tjänster. Interndebiteringar sker huvudsakligen enligt självkostnadsprincipen. I kontorsrörelsen består tillgångarna till största delen av utlåning till allmänheten och skulderna av inlåning från allmänheten samt intern upplåning. I segmentet Capital Markets

består tillgångarna främst av värdepapper som förvaltas inom ramen för kapitalförvaltning och försäkringsverksamheten. Tillgångarna i kolumnen Övrigt består till övervägande del av internutlåning till de olika segmenten medan skulderna framförallt består av extern upplåning. Räntabilitet på allokerat kapital för segmenten är beräknad på genomsnittligt allokerat kapital och skattesatsen 22 procent. För koncernen beräknas räntabilitet på eget kapital efter redovisad skatt.

Intäkter per produktområde	2013	2012
mkr		
Investmentbank	4 272	4 230
Bankinlåning och utlåning företag	11 913	11 720
Finansbolagstjänster	1 887	1 982
Bankinlåning och utlåning privatpersoner	4 541	4 815
Hypotek	9 369	7 747
Pension och Försäkring	1 031	1 105
Kapitalmarknad	1 914	1 547
Handelsfinansiering	477	570
Övrig verksamhet	923	1 346
Summa	36 327	35 062

K45 Tillgångar och skulder i valuta

2013 mkr	SEK	EUR	NOK	DKK	GBP	USD	Övriga valutor	Totalt
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker	342	48 191	4 263	85	46 585	235 126	202	334 794
Övrig utlåning till centralbanker	2 540	130	11 105	21 156	229	-	0	35 160
Utlåning till övriga kreditinstitut	4 120	11 124	132	151	583	43 811	2 977	62 898
Utlåning till allmänheten	1 121 986	164 903	182 613	62 231	129 807	24 378	10 421	1 696 339
<i>varav företag</i>	494 774	123 076	101 809	24 965	90 892	24 313	9 199	869 028
<i>varav hushåll</i>	627 212	41 827	80 804	37 266	38 915	65	1 222	827 311
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	26 826	6 727	1 137	6	-	21 202	1 553	57 451
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	54 921	5 651	2 667	75	-	734	77	64 125
Övriga ej valutafördelade poster	239 039							239 039
Summa tillgångar	1 449 774	236 726	201 917	83 704	177 204	325 251	15 230	2 489 806
Skulder								
Skulder till kreditinstitut	29 695	24 208	5 252	13 315	12 156	75 355	11 643	171 624
In- och upplåning från allmänheten	429 266	83 433	52 273	32 072	69 091	153 580	5 490	825 205
<i>varav företag</i>	192 500	70 681	36 810	20 758	59 905	151 938	5 293	537 885
<i>varav hushåll</i>	236 766	12 752	15 463	11 314	9 186	1 642	197	287 320
Emitterade värdepapper	477 393	227 389	18 769	226	89 640	317 453	19 771	1 150 641
Efterställda skulder	10 472	4 427	-	-	-	143	923	15 965
Övriga ej valutafördelade poster, inkl eget kapital	326 371							326 371
Summa skulder och eget kapital	1 273 197	339 457	76 294	45 613	170 887	546 531	37 827	2 489 806
Valutafördelade övriga tillgångar och skulder samt utombalansposter		102 703	-125 629	-38 049	-6 362	221 290	22 683	
Nettoposition i valuta		-28	-6	42	-45	10	86	59
2012								
mkr	SEK	EUR	NOK	DKK	GBP	USD	Övriga valutor	Totalt
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker	1 333	77 689	8 628	73	4	148 320	498	236 545
Övrig utlåning till centralbanker	2 444	-422	375	9 875	98	0	0	12 370
Utlåning till övriga kreditinstitut	9 928	11 844	2 845	250	134	60 822	3 688	89 511
Utlåning till allmänheten	1 126 737	150 201	199 231	54 637	110 953	27 488	11 232	1 680 479
<i>varav företag</i>	529 830	114 036	115 970	23 374	80 975	27 426	9 808	901 419
<i>varav hushåll</i>	596 907	36 165	83 261	31 263	29 978	62	1 424	779 060
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	28 612	3 332	183	5	0	15 727	1 047	48 906
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	57 812	5 971	3 081	107	-	1 251	132	68 354
Övriga ej valutafördelade poster	247 786							247 786
Summa tillgångar	1 474 652	248 615	214 343	64 947	111 189	253 608	16 597	2 383 951
Skulder								
Skulder till kreditinstitut	27 773	46 440	12 076	12 109	3 811	66 438	15 298	183 945
In- och upplåning från allmänheten	413 908	65 822	57 421	23 578	43 836	72 803	4 855	682 223
<i>varav företag</i>	192 469	53 594	41 591	13 088	37 894	71 543	4 631	414 810
<i>varav hushåll</i>	221 439	12 228	15 830	10 490	5 942	1 260	224	267 413
Emitterade värdepapper	478 244	268 211	15 999	365	64 320	310 628	13 659	1 151 426
Efterställda skulder	10 896	4 655	-	-	4 300	186	1 130	21 167
Övriga ej valutafördelade poster, inkl eget kapital	345 190							345 190
Summa skulder och eget kapital	1 276 011	385 128	85 496	36 052	116 267	450 055	34 942	2 383 951
Valutafördelade övriga tillgångar och skulder samt utombalansposter		136 415	-128 745	-28 910	5 010	196 266	18 627	
Nettoposition i valuta		-98	102	-15	-68	-181	282	22

K46 Upplysningar om närstående

Fordringar på och skulder till närstående	Intresseföretag		Övriga närstående	
	2013	2012	2013	2012
mkr				
Utlåning till kreditinstitut	-	12	-	-
Utlåning till allmänheten	729	227	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-	-
Övriga tillgångar	85	-	587	579
Summa	814	239	587	579
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	-
In- och upplåning från allmänheten	186	152	334	227
Emitterade värdepapper	-	-	-	-
Efterställda skulder	-	-	698	400
Övriga skulder	-	-	56	92
Summa	186	152	1 088	719
Närstående – intäkter och kostnader				
	Intresseföretag		Övriga närstående	
mkr	2013	2012	2013	2012
Ränteintäkter	8	4	0	-
Räntekostnader	-2	-3	-18	-18
Provisionsintäkter	2	0	-	0
Provisionskostnader	-99	-17	-	-
Nettoresultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	0	0	-	-
Övriga intäkter	-	-	3	4
Övriga kostnader	-2	-2	-24	-21
Summa	-93	-18	-39	-35

Specifikation över intresseföretagen samt information om aktieägartillskott till intresseföretag finns i not K19. Intresseföretagens verksamhet består i att utföra olika typer av tjänster som har anknytning till bankens verksamhet. I gruppen "Övriga närstående" ingår följande företag: Svenska Handelsbankens Pensionsstiftelse, Svenska Handelsbankens Personalstiftelse och Pensionskassan SHB, försäkringsförening (Pensionskassan). Företagen anlitar Svenska Handelsbanken AB för sedvanliga bank- och redovisningstjänster. Inga transaktioner av väsentlig karaktär mellan koncernen och närstående företag har skett under perioden.

Moderbolagets svenska dotterbolag har betalat pensionspremier avseende förmånsbestämda pensioner till Pensionskassan uppgående till 46 mkr (42). Pensionskassans utfästelser till anställda i dotterbolag garanteras av moderbolaget, det vill säga om Pensionskassan inte skulle kunna betala sina åtaganden så är moderbolaget skyldig att ta över och betala åtagandet. Pensionskassans förpliktelser uppgår till 3 557 mkr (3 959). SHB AB har begärt gottgörelse av Svenska Handelsbankens Pensionssiftelse uppgående till 555 mkr (560).

Information om krediter till ledande befattningshavare samt om ledande befattningshavares villkor och ersättningar i övrigt framgår av not K8.

K47 Rörelseförvärv

Den 24 maj 2013 slutfördes förvärvet av Heartwood Wealth Group Limited samt tillhörande rättigheter, förvaltaravtal och dotterbolag med mera. Därigenom har Heartwood Wealth Group Limited blivit ett helägt dotterbolag i Handelsbanken. Motivet till förvärvet är att banken genom förvärvet utökar kunderbjudandet i Storbritannien och tar ett viktigt steg för ytterligare tillväxt också inom sparaffären.

Heartwood förvaltar cirka 1,8 miljarder pund och har cirka 90 anställda. Bolaget har verksamhet i London och Tunbridge Wells. De erbjuder tjänster som diskretionär förvaltning, finansiell rådgivning och pensionslösningar.

För upprättande av förvärvsbalans vid konso- lideringstillfället, har redovisat anskaffningsvärde

till verkligt värde i enlighet med IFRS 3 fastställts till ca 44 miljoner pund. Förvärvsanalysen omfattar bland annat värdering till verkligt värde av tillgångar och skulder i Heartwood, identifierbara immateriella tillgångar, värdering av eventalförpliktelser, uppskjutna skatter samt maximal tilläggsköpeskillning förenade med vissa villkor.

Av tabellen nedan framgår hur redovisat anskaffningsvärde i förvärvsbalansen fördelade sig över förvärvade tillgångar och skulder i Heartwood vid förvärvet. Tabellens nedre del visar redovisade och verkliga värden på Heartwoods tillgångar och skulder.

Vid förvärvet identifierades en kundrelaterad immateriell tillgång samt varumärket Heartwood,

vars värden går att mäta tillförlitligt och som därför redovisas separat. Därutöver uppstod goodwill. Den goodwill som uppstod vid förvärvet består främst av synergieffekter med Handelsbankens etablerade verksamhet i Storbritannien samt personalrelaterade resurser.

Heartwood har sedan förvärvet bidragit med 101 miljoner kronor till årets intäkter. Bidraget till årets resultat är endast marginellt. Om Heartwood hade ingått i koncernräkenskaperna från ingången av 2013 hade bolaget bidragit med 160 miljoner kronor till koncernens intäkter. Påverkan på årets resultat hade endast varit marginell.

mkr	
Redovisat anskaffningsvärde enligt IFRS 3	446
Verkligt värde redovisade tillgångar (enligt specifikation nedan)	101
Identifierbara immateriella tillgångar	260
Uppskjuten skatt	-59
Förvärvade nettotillgångar totalt	302
Förvärvad goodwill	144

mkr	Verkligt värde vid förvärvet	Redovisat värde i Heartwood innan förvärvet
Utlåning till kreditinstitut	93	93
Immateriella tillgångar	-	58
Fastigheter och inventarier	7	7
Övriga tillgångar	34	34
Summa tillgångar	134	192
Övriga skulder	33	33
Summa skulder	33	33
Summa nettotillgångar	101	159

K48 Omräkning av finansiella rapporter med anledning av reviderade IAS 19

Omräkningen är hänförlig till redovisning av förmånsbestämda pensioner enligt reviderade IAS 19 Ersättningar till anställda. Den initiala effekten redovisas mot balanserad vinst per 1 januari 2012. Den justerade 2011 balansräkningen utgör den nya ingående balansen 2012. Innebörden av förändringen beskrivs mer i detalj i not K1.

mkr	2012	Justeringar IAS19	2012 Justerad
Summa intäkter	35 062		35 062
Personalkostnader	-10 711	-456	-11 167
Övriga administrativa kostnader	-5 069		-5 069
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-464		-464
Summa kostnader	-16 244	-456	-16 700
Resultat före kreditförluster	18 818	-456	18 362
Kreditförluster, netto	-1 251		-1 251
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	-3		-3
Rörelseresultat	17 564	-456	17 108
Skatter	-3 038	-54	-3 092
Årets resultat från kvarvarande verksamhet	14 526	-510	14 016
Årets resultat hänförligt till avvecklad verksamhet, efter skatt	22		22
Årets resultat	14 548	-510	14 038
<i>Varav tillhör</i>			
Stamaktieägare	14 547	-510	14 037
Minoritet	1		1
Resultat per aktie, kvarvarande verksamhet, kr	23,11	-0,81	22,30
efter utspädning	22,60	-0,78	21,82
Resultat per aktie, total verksamhet, kr	23,15	-0,81	22,34
efter utspädning	22,63	-0,78	21,85
Årets resultat	14 548	-510	14 038
Övrigt totalresultat			
Kassafödersäkringar	2 390		2 390
Instrument tillgängliga för försäljning	984		984
Årets omräkningsdifferens	-126		-126
Förmånsbestämda pensionsplaner		2 583	2 583
Skatt hänförlig till övrigt totalresultat	-913	-568	-1 481
Summa övrigt totalresultat	2 335	2 015	4 350
Årets totalresultat	16 883	1 505	18 388
Årets totalresultat hänförligt till			
Stamaktieägare	16 882		18 387
Minoritet	1		1

mkr	2011	Justeringar IAS19	2011 Justerad	2012	Justeringar IAS19	2012 Justerad
TILLGÅNGAR						
Pensionstillgångar, netto	4 775	-4 775	-	4 673	-3 907	766
Övriga tillgångar	2 449 591		2 449 591	2 383 185		2 383 185
Summa tillgångar	2 454 366	-4 775	2 449 591	2 387 858	-3 907	2 383 951
SKULDER OCH EGET KAPITAL						
Uppskjutna skatteskulder	9 466	-1 624	7 842	9 573	-860	8 713
Pensionsskulder, netto		1 401	1 401			
Övriga skulder	2 350 376		2 350 376	2 271 388		2 271 388
Summa skulder	2 359 842	-223	2 359 619	2 280 961	-860	2 280 101
Övrigt eget kapital	1 685		1 685	5 607		5 607
Förmånsbestämda pensionsplaner					2 015	2 015
Balanserad vinst	80 516	-4 552	75 964	86 743	-4 552	82 191
Årets resultat	12 323		12 323	14 547	-510	14 037
Summa eget kapital	94 524	-4 552	89 972	106 897	-3 047	103 850
Summa skulder och eget kapital	2 454 366	-4 775	2 449 591	2 387 858	-3 907	2 383 951

K49 Kapitaltäckning

KAPITALPOLICY

Banken har som mål att upprätthålla en betryggande kapitalnivå som svarar mot de risker som koncernens verksamhet innebär och som överstiger de minimikrav som lagen föreskriver. En god kapitalnivå behövs för att kunna hantera situationer med finansiell påfrestning, men även andra händelser såsom förvärv och kraftig volymtillväxt.

KAPITALKRAV ENLIGT LAG

Enligt de nya kapitaltäckningsregler, Basel II, som infördes i Sverige den 1 februari 2007 genom lagen (2006:1371) om Kapitaltäckning och stora exponeringar ska banken upprätthålla en kapitalbas som minst motsvarar summan av kapitalkraven för kreditrisker, marknadsrisker och operativa risker. Utöver att hålla kapital enligt minimikravet ska banken göra en intern kapitalutvärdering. Handelsbankens kapitalpolicy – senast fastställd under 2012 – anger riktlinjerna för den interna kapitalutvärderingen. Banken omfattas även av ett kapitalkrav på nivån finansiellt konglomerat enligt lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, se vidare kapitaltäckning för det finansiella konglomeratet nedan. Banken har under 2013, med god marginal, uppfyllt den lagstadgade miniminivån för kapitalbasen. Detaljerad information om bankens kapitalbas och kapitalkrav finns i not K2, Risk- och kapitalhantering, samt i dokumentet Handelsbankens risk- och kapitalhantering – information enligt Pelare 3, se handelsbanken.se/ir.

BESKRIVNING AV DEN FINANSIELLA FÖRETAGSGRUPPEN

Den finansiella företagsgruppen består av moderbolaget samt dotter- och intresseföretag som också ingår i koncernens redovisning, se tabell på sidan 137. De bolag som ingår i koncernredovisningen och som inte ingår i den finansiella företagsgruppen framgår även av tabell på sidan 137. I kapitaltäckningen konsolideras samtliga bolag fullständigt, i koncernredovisningen konsolideras intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden.

BESKRIVNING AV KAPITALBASEN FÖR DEN FINANSIELLA FÖRETAGSGRUPPEN

Kapitalbasen består av primärt kapital respektive supplementärt kapital. Det primära kapitalet består av eget kapital samt utgivna primärkapitaltillskott i de bolag som ingår i den finansiella företagsgrupp där Handelsbanken AB är moderinstitut. Det supplementära kapitalet består huvudsakligen av eviga och tidsbundna förlagslån. Från kapitalbasen görs därefter vissa avdrag. Avdragen görs dels från det primära, dels från det supplementära kapitalet samt från kapitalbasen som helhet. Endast kapital från bolag som ingår i den finansiella företagsgruppen ingår i kapitalbasen. För bankens riskhantering är det viktigt att såväl koncernen som den finansiella företagsgruppen risk-

mässigt kan ses som en enhet. För att risker ska kunna hanteras effektivt i koncernen kan kapital behöva omfördelas mellan de olika företagen i koncernen. Banken har generellt sett möjlighet att omfördela kapital mellan koncernens bolag, inom ramen för de begränsningar som följer av lagstiftning, till exempel kapitaltäckningskrav och bolagsrättsliga begränsningar. Banken ser i övrigt inga materiella eller rättsliga hinder för en snabb överföring av medel ur kapitalbasen eller återbetalning av skulder mellan moderbolaget och dess dotterföretag.

Primärkapital

Primärkapital utgörs till största delen av eget kapital i den finansiella företagsgruppen. I och med att koncernens försäkringsbolag inte ingår i den finansiella företagsgruppen ingår inte utarbetade vinstmedel i dessa bolag i primärkapitalet. Vissa typer av eviga förlagslån får efter tillstånd från Finansinspektionen räknas med i primärkapitalet (så kallade primärkapitaltillskott). Hur stor andel som får räknas med netto efter reduktionsposter beror på kontraktvillkoren för de emitterade tillskotten. Totalt får primärkapitaltillskott uppgå till högst 50 procent av det sammanlagda primärkapitalet. Sådana primärkapitaltillskott som ej är konverterbara till aktier eller som kan återlösas till nominellt värde av banken får högst ingå med 35 procent. För innovativa primärkapitaltillskott, vilka innehåller en ökning av räntepåslaget (så kallad step-up), gäller att dessa får ingå med högst 15 procent. Det totala utrymmet för att emittera primärkapitaltillskott var 78,9 miljarder kronor vid utgången av 2013, varav primärkapitaltillskott som ej är konverterbara till aktier eller som kan återlösas till nominellt värde av banken utgjorde 52,1 miljarder kronor. Utrymmet för att emittera innovativa primärkapitaltillskott utgjorde 19,2 miljarder kronor.

Av bankens samtliga emitterade primärkapitaltillskott utgörs 5,3 miljarder kronor av vanliga primärkapitaltillskott och 5,3 miljarder kronor utgörs av så kallade enhanced primärkapitaltillskott. Vanliga primärkapitaltillskott som banken emitterade fram till och med 2007, ger banken rätt att omvandla instrumentet till eget kapital för att undvika likvidationsplikt. För enhanced primärkapitaltillskott emitterade sedan 2008, gäller att banken har rätt att omvandla instrumenten till eget kapital redan tidigare för att undvika att bryta mot regleringsmässiga krav. I händelse av likvidation skuldförs instrumenten, även till den del som sedan tidigare omvandlats till eget kapital och har då lika rätt till utskiftning av bolagets medel. Denna rätt är efterställd alla andra fordringshavare. Det är endast aktieägarna som har en sämre rätt till utskiftning. För enhanced primärkapitaltillskott har banken en ovillkorlig rätt att ställa in kupongbetalningar, det vill säga ränteutbetalning kan ställas in när som helst. I det fall utdelningsbara medel saknas måste kupongbetalningar ställas in för båda typer av tillskott.

Samtliga primärkapitaltillskott är emitterade efter tillstånd enligt tidigare regelverk. Hela beloppet räknas därmed in efter tillämpning av övergångsbestämmelserna i FFFS 2010:10.

De poster som ska exkluderas från det primära kapitalet är främst goodwill och andra immateriella tillgångar samt orealiserade vinster på aktier som klassificerats som tillgängliga för försäljning. Även uppskjutna skattefordringar samt uppskrivningar av fastigheter reducerar primärkapitalet. Neutralitetsjusteringar görs för räntebärande instrument klassificerade som tillgängliga för försäljning samt påverkan som kassaflödessäkringar har haft på eget kapital. Med anledning av ändrade kapitaltäckningsregler som gäller från och med den 31 december 2011 ska ett avdrag göras för prisjusteringar för samtliga mindre likvida positioner som värderas till verkligt värde. Tidigare regler inkluderade endast illikvida positioner i handelslagret.

Supplementärkapital

I det supplementära kapitalet ingår förlagslån, avdrag som gjorts avseende uppskrivningar av fastigheter samt orealiserade vinster på aktier som klassificerats som tillgängliga för försäljning. Det supplementära kapitalet får brutto inte överstiga det primära kapitalet. En ytterligare begränsning är att de tidsbundna förlagslånen maximalt får inräknas i kapitalbasen till 50 procent av totalt primärt kapital. Innehaven av olika former av efterställda skulder rymms inom begränsningsreglerna. För en närmare beskrivning av villkoren för utestående förlagslån hänvisas till not K37, Efterställda skulder.

Avdrag från primär- och supplementärkapital

Institut som har tillstånd att använda interna riskklassificeringsmodeller (IRK-institut) ska göra ett avdrag för skillnaden mellan förväntad kreditförlust enligt IRK-modellen och gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster i det fall de förväntade kreditförlusterna överstiger gjorda reserveringar. Avdrag ska också göras för kapitaltillskott i vissa finansiella företag om det föreligger intressebolagsförhållande, om kapitalandelen överstiger 10 procent eller om de sammanlagda tillskotten överstiger 10 procent av företagets kapital. Dessa avdrag ska göras med hälften från det primära och hälften från det supplementära kapitalet.

Avdrag från total kapitalbas

Från den totala kapitalbasen ska avdrag göras för nettovärdet av redovisade övervärden i pensions-tillgångar. Avdraget får emellertid minskas med ett belopp som motsvarar bankens rätt till ersättning för pensionskostnader från Handelsbankens Pensionsstiftelse. Den totala kapitalbasen reducerades fram till och med 2012 med tillskott till försäkringsbolag som lämnats innan den 20 juni 2006. Från 2013 ska dessa tillskott dras av med hälften från det primära och hälften från det supplementära kapitalet.

Företag som ingår i den finansiella företagsgruppen	Org.nummer	Säte
Handelsbanken AB (publ)¹	502007-7862	Stockholm
KONCERNFÖRETAG		
Handelsbanken Finans AB¹	556053-0841	Stockholm
Kredit-Inkasso AB	556069-3185	Stockholm
Handelsbanken Rahoitus Oy	0112308-8	Helsingfors
Kreditt-Inkasso AS	955074203	Fredrikstad
Handelsbanken Finans (Shanghai) Financial Leasing Co., Ltd	310101717882194	Shanghai
Stadshypotek AB¹	556459-6715	Stockholm
Svenska Intecknings Garanti AB Sigab (inaktiv)	556432-7285	Stockholm
Handelsbanken Fondbolagsförvaltning AB	556070-0683	Stockholm
Handelsbanken Fonder AB	556418-8851	Stockholm
Handelsinvest Investeringsförvaltning A/S	12930879	Köpenhamn
Handelsbanken Fondbolag AB	1105019-3	Helsingfors
Handelsbanken Kapitalförvaltning AS	973194860	Oslo
AB Handel och Industri	556013-5336	Stockholm
Heartwood Wealth Group Limited	05498937	London
Heartwood Wealth Management Limited	4132340	London
Heartwood Nominees Limited (inaktiv)	2299877	London
Heartwood Second Nominees Limited (inaktiv)	3193458	London
Private Office limited (inaktiv)	4332528	London
Ejendomsselskabet af 1. januar 2002 A/S	38300512	Herning
Ejendomsselskabet af 1. maj 2009 A/S	59173812	Hillerød
Forva AS	945812141	Oslo
Lejontrappan AB (inaktiv)	556481-1551	Göteborg
Handelsbanken Markets Securities, Inc ¹	11-3257438	New York
Handelsbanken Mezzanine Fond 1 KB (inaktiv)	969710-3126	Stockholm
Handelsbanken Mezzanine Management AB (inaktiv)	556679-2668	Stockholm
Lokalbolig A/S	78488018	Hillerød
Rådstuplass 4 AS	910508423	Bergen
SIL (Nominees) Limited (inaktiv)	1932320	London
Svenska Handelsbanken Delaware Inc.	13-3153272	Delaware
Svenska Handelsbanken S.A. ¹	RCS Lux B-15992	Luxemburg
Svenska Property Nominees Limited (inaktiv)	2308524	London
Handelsbanken Fastigheter AB	556873-0021	Stockholm
Svenska Handelsbanken Representações (Brasil) Ltda	15.367.073/0001-93	São Paulo
EFN Ekonomikanalen AB	556930-1608	Stockholm
INTRESSEFÖRETAG		
Bankomatcentralen AB	556197-2265	Stockholm
BDB Bankernas Depå AB	556695-3567	Stockholm
BGC Holding AB	556607-0933	Stockholm
Bankgirocentralen BGC AB	556047-3521	Stockholm
Devise Business Transactions Sweden AB	556564-5404	Stockholm
Finansiell ID-teknik BID AB	556630-4928	Stockholm
Upplysningscentralen UC AB	556137-5113	Stockholm
UC Ekonomipublikationer AB	556613-0042	Stockholm
UC Ljungquist Information AB	556576-7133	Stockholm
UC allabolag AB	556730-7367	Stockholm
Bankomat AB	556817-9716	Stockholm
Getswish AB	556913-7382	Stockholm
¹ Kreditinstitut.		
Företag som inte ingår i finansiell företagsgrupp	Org.nummer	Säte
Handelsbanken Liv Försäkring AB (koncernen exkl Handelsbanken Fastigheter AB)	516401-8284	Stockholm
Svenska Re S.A.	RCS Lux B-32053	Luxemburg
Handelsbanken Skadeförsäkrings AB	516401-6767	Stockholm
Handelsbanken Renting AB (under likvidation)	556043-2766	Stockholm
Flisekompaniet Holding AS	992999136	Oslo
Dyson Group plc	163096	Sheffield
Plastal Industri AB	556532-8845	Göteborg
Festival AS	993798304	Kristiansand

KAPITALKRAV

För riskklassificering och beräkning av kreditrisk tillämpas en metod för intern riskklassificering (IRK). I kapitaltäckningsregelverket återfinns två olika IRK-metoder, en grundmetod och en avancerad metod.

I grundmetoden beräknar banken med en egen metod sannolikheten för att kunden ska falla inom ett år (PD), medan övriga parametrar är givna av Finansinspektionen. I den avancerade metoden använder banken egna metoder för att beräkna förlust givet fallissemang (LGD) och exponering vid fallissemang (EAD).

Handelsbanken tillämpar grundläggande IRK-metod för exponeringar mot Institut, samt för vissa produkt- och säkerhetstyper avseende företagsexponeringar för hela regionbanksrörelsen samt i dotterbolagen Stadshypotek AB, Handelsbanken Finans AB, Handelsbanken Finans (Shanghai) Financial Leasing Co Ltd och Rahoitus Oy.

Avancerad IRK-metod tillämpas för merparten av exponeringar mot Stora företag, medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar i regionbanksrörelsen (exklusive Nederländerna), Handelsbanken Capital Markets, Stadshypotek AB och Handelsbanken Finans AB, samt hushållsexponeringar i Sverige, Norge, Finland och Danmark samt i dotterbolagen Stadshypotek AB, Handelsbanken Finans AB och Rahoitus Oy.

IRK-metoden omfattade vid årsskiftet ungefär 87 procent av de totala riskvägda tillgångarna avseende kreditrisk beräknade enligt Basel II. För resterande kreditriskexponeringar mättes kapitalkravet under 2013 enligt Basel II-regelverkets schablonregler. Sifferuppgifter som redovisas i detta avsnitt avser minimikapitalkraven enligt Pelare I i kapitaltäckningsreglerna, Basel II. När det i tabellerna står enligt Basel II är utgångspunkten hur minimikapitalkraven ser ut efter det att övergångsreglerna upphört att gälla. Övergångsreglerna gäller tillsvidare.

I tabellen över kapitalkrav enligt IRK-metoden särredovisas repor och värdepapperslån eftersom dessa ger upphov till mycket låga kapitalkrav samtidigt som volymerna varierar betydligt över tiden. Det låga kapitalkravet beror på att exponeringen presenteras brutto och att exponeringen är säkerställd.

Den totala genomsnittliga riskvikten för IRK-exponeringarna minskade under året med 1,2 procentenheter. Minskningen beror främst på att den genomsnittliga riskvikten för företagsexponeringar har minskat. Detta i sin tur beror främst på ökad kreditvolym under året till motparter med relativt sett lägre riskvikter samtidigt som volymen till motparter med relativt sett högre riskvikter minskar.

För närmare information om förändringar under året hänvisas till bankens delårsrapporter under 2013 samt till bankens upplysningar enligt den särskilda informationen om kapitaltäckning som återfinns i Risk och kapitalhantering – information enligt Pelare 3.

K49 Forts

Operativ risk

Handelsbanken använder schablonmetoden, enligt vilken kapitalkravet beräknas med olika utgångspunkt i bankens intäkter inom olika affärsområden.

MARKNADSRISKER

Kapitalkravet för marknadsrisker beräknas för den finansiella företagsgruppen. Kapitalkravet för ränterisker och aktiekursrisker beräknas dock endast för positioner i handelslagret. Vid beräkning av kapitalkravet för marknadsrisker tillämpas schablonmetod.

KAPITALTÄCKNING FÖR DET FINANSIELLA KONGLOMERATET

Institut och försäkringsbolag som ingår i det finansiella konglomeratet ska ha en kapitalbas som är tillräckligt stor för att uppfylla konglomeratets kapitalkrav. Kapitalbasen för det finansiella konglomeratet har beräknats med hjälp av en kombination av sammanläggnings- och avräkningsmetoden och konsolideringsmetoden. Detta innebär att kapitalbasen för den finansiella företagsgruppen har lagts samman med kapitalbasen för Handelsbanken Liv AB Försäkringsgrupp. För att beräkna kravet för konglomeratet har på motsvarande sätt kapitalkravet för den finansiella företagsgruppen adderats med solvenskraven för försäkringsgruppen.

Kapitalbas mkr	2013	2012	2012 Ej justerad IAS 19
PRIMÄRT KAPITAL			
Eget kapital, koncernen	111 339	103 850	106 897
Upparbetad utdelning innevarande år	-10 485	-6 804	-6 804
Avgår eget kapital utanför finansiell företagsgrupp	1 727	-1 018	-1 167
Skillnad i resultat mellan finansiell företagsgrupp och koncernen	-680	2 851	2 853
Koncernens minoritetsintressen	-2	-2	-2
Eget kapital, kapitalbas	101 899	98 877	101 777
Minoritetsintressen i finansiell företagsgrupp	602	572	572
Avgående poster			
Goodwill och andra immateriella tillgångar	-8 296	-7 458	-7 458
Uppskrivningsfond	-100	-108	-108
Prisjusteringar för positioner redovisade till verkligt värde	-1	-14	-14
Uppskjuten skattefordran	-58	-61	-61
Särskilt avdrag för IRK-institut	-993	-1 094	-1 094
Kapitaltillskott i försäkringsbolag och andra finansiella företag	-3 691	-1 483	-1 483
Positioner i värdepappersisering	-245	-248	-248
Justeringar enligt stabilitetsfilter			
Kassafödessäkringar	1 518	-1 149	-1 149
Orealiserad ackumulerad positiv värdeförändring, aktier	-1 216	-797	-797
Orealiserad ackumulerad värdeförändring, ränteinstrument	116	170	170
Summa kärnprimärkapital	89 535	87 207	90 107
Innovativa primärkapitaltillskott	7 705	9 323	9 323
Icke-innovativa primärkapitaltillskott	2 897	2 903	2 903
Summa primärt kapital	100 137	99 433	102 333
SUPPLEMENTÄRT KAPITAL			
Eviga förlagslån		3 133	3 133
Tidsbundna förlagslån	3 882	4 274	4 274
Tillkommande poster			
Orealiserad ackumulerad positiv värdeförändring, aktier	1 216	797	797
Uppskrivningsfond	100	108	108
Avgående poster			
Särskilt avdrag för IRK-institut	-993	-1 094	-1 094
Kapitaltillskott i försäkringsbolag och andra finansiella företag	-3 691	-1 483	-1 483
Positioner i värdepappersisering	-245	-248	-248
Summa supplementärt kapital	269	5 487	5 487
Summa primärt och supplementärt kapital	100 406	104 920	107 820
Avgående poster från total kapitalbas			
Kapitaltillskott i försäkringsbolag	-	-4 417	-4 417
Övervärde pensionstillgångar	-	-	-1 524
Summa kapitalbas för kapitaltäckningsändamål	100 406	100 503	101 879

Kapitalkrav schablonmetoden¹

mkr	2013		2012	
	Exponeringsbelopp (EAD)	Kapitalkrav	Exponeringsbelopp (EAD)	Kapitalkrav ²
Stater och centralbanker	406 996	12	301 760	9
Kommuner	57 231	2	53 038	1
Multilaterala utvecklingsbanker	1 647	0	673	0
Institut	2 238	45	4 606	103
Företag	23 032	1 842	22 325	1 786
Hushåll	11 117	667	9 340	560
Säkerhet i fastighet	36 378	1 102	25 961	790
Oreglerade poster	168	18	173	19
Övriga poster	14 748	537	10 283	531
Total schablon	553 555	4 225	428 159	3 799

¹ Uppgifter om kapitalkrav för exponeringsklasser där det förekommer exponeringar.

² Kapitalkrav för schablon ej justerat för IAS 19.

Kreditrisiker IRK	Exponering efter kreditriskskydd (EAD)		Genomsnittlig riskvikt i %		Kapitalkrav	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
mkr						
Företag	915 218	944 987	28,4	30,5	20 824	23 026
varav repor och värdepapperslån	8 376	23 286	0,5	0,6	3	12
varav övrig utlåning, grundmetod	140 425	341 048	35,8	44,5	4 023	12 137
varav övrig utlåning, avancerad metod	766 417	580 653	27,4	23,4	16 798	10 877
- Stora företag	138 597	-	5,2	-	582	-
- Medelstora företag	153 810	72 467	52,5	61,2	6 458	3 549
- Fastighetsbolag	72 305	380 147	57,4	21,7	3 323	6 612
- Bostadsrättsföreningar	401 705	128 039	20	7	6 435	716
Hushåll	789 722	752 176	7,3	7,5	4 604	4 530
varav fastighetskrediter	705 004	665 969	5,2	5,4	2 934	2 885
varav övriga	84 718	86 207	24,6	23,8	1 670	1 645
Små företag	28 358	28 596	35,3	38,1	801	872
Institut	100 503	128 748	11,9	9,5	954	976
varav repor och värdepapperslån	48 863	76 588	0,8	0,6	31	38
varav övrig utlåning	51 640	52 160	22,3	22,5	923	938
Aktieexponeringar	5 693	5 206	143,6	140,1	654	584
Motpartslösa exponeringar	2 204	2 279	100	100	176	182
Värdepapperisering	878	1 323	3,1	3,5	2	4
Traditionell värdepapperisering	878	1 323	3,1	3,5	2	4
Syntetisk värdepapperisering	-	-	-	-	-	-
Total IRK	1 842 576	1 863 315	19,0	20,2	28 015	30 174
varav repor och värdepapperslån	57 239	99 874	0,7	0,6	34	50
varav övrig utlåning, grundmetod	200 840	402 016	36	43	5 778	13 845
varav övrig utlåning, avancerad metod	1 584 497	1 361 425	17,5	14,9	22 203	16 279

Kapitalkrav	2013	2012	Kapitaltäckningsanalys, %	2013	2012
mkr					
Kreditrisk					
Kreditrisk enligt schablonmetoden	4 225	3 654	Kapitalkrav i Basel II jämfört med övergångsregler	46	48
Kreditrisk enligt IRK-metoden	28 015	30 174	Kapitaltäckningsgrad enligt		
Marknadsrisk			Basel II	21,6	20,7
Ränterisk	745	880	övergångsregler	9,9	10,0
varav generell risk	493	660	Primärkapitalrelation enligt		
varav specifik risk	252	220	Basel II	21,5	20,4
Aktiekursrisk	11	26	övergångsregler	9,9	9,9
varav generell risk	3	10	Kärnprimärkapitalrelation enligt		
varav specifik risk	6	13	Basel II	19,2	17,9
varav fonder	2	3	övergångsregler	8,8	8,7
Valutarisk	-	-	Kapitalbas i förhållande till kapitalkrav		
Råvarurisk	14	9	Basel II	270	258
Avvecklingsrisk	0	3	övergångsregler	124	125
Operativ risk					
Operativ risk	4 246	4 181	Historik avseende lagstadgade kapitalkrav (ej justerad för reviderade IAS 19)		
Summa kapitalkrav enligt Basel II	37 256	38 927	mkr	2012-12-31	
Justering enligt övergångsregler	44 039	41 454	Kärnprimärkapital	90 107	
Summa kapitalkrav enligt Basel II, övergångsregler	81 295	80 381	Summa primärt kapital	102 333	
Risikvägd volym enligt Basel II, övergångsregler	1 016 192	1 004 763	Total kapitalbas för kapitaltäckningsändamål	101 879	
Risikvägd volym enligt Basel II	465 701	486 588	Totalt kapitalkrav enligt Basel II	39 072	
			Kapitalkrav enligt Basel II, övergångsregler	80 498	
			Risikvägd volym enligt övergångsregler	1 006 219	
			Risikvägd volym enligt Basel II	488 400	
Kapitaltäckning finansiella konglomeratet					
mkr	2013	2012	Kapitaltäckningsgrad enligt Basel II	20,9%	
Kapitalbas efter avdrag och justeringar	107 365	107 482	Kapitaltäckningsgrad enligt övergångsregler	10,1%	
Kapitalkrav	82 180	81 451	Primärkapitalrelation enligt Basel II	21,0%	
Överskott	25 185	26 031	Primärkapitalrelation enligt övergångsregler	10,2%	

Moderbolaget

Förvaltningsberättelse Moderbolaget

Utveckling i moderbolaget

Moderbolagets räkenskaper omfattar delar av den verksamhet som organisatoriskt ingår i kontorsrörelsen i och utanför Sverige, Capital Markets samt centrala avdelningar och staber. Även om Handelsbankens affärer till övervägande del utgår från och samordnas av de lokala bankkontoren, ligger en betydande del av affärsvolymerna juridiskt utanför moderbolaget i helägda dotterbolag, i synnerhet bolåneinstitutet Stadshypotek AB. Utvecklingen i moderbolaget är därmed inte att likställa med utvecklingen av affärsverksamheten i koncernen som helhet. Affärsverksamhetens utveckling illustreras därför bättre av förvaltningsberättelsen för koncernen. För att få en heltäckande och mer representativ bild av Handelsbankens ställning, resultat och utveckling hänvisas istället till koncernens förvaltningsberättelse.

Under räkenskapsåret minskade moderbolagets rörelseresultat med 12 procent till 16 380 miljoner kronor (18 602). Årets resultat ökade med 39 procent till 16 028 miljoner kronor (11 552). Räntenettot minskade med 3 procent till 15 962 miljoner kronor (16 431) och provisionsnettot minskade med 1 procent till 5 649 miljoner kronor (5 724). Moderbolagets egna kapital ökade till 90 758 miljoner kronor (82 232). För moderbolagets 5-årsöversikt, se sidan 147.

Riskhantering

Handelsbanken har en låg risktolerans som upprätthålls genom en stark riskkultur som är uthållig över tiden och som gäller för alla områden i koncernen. För närmare beskrivning av bankens exponering mot risker och hanteringen av dessa, se not K2.

Principer för ersättning till ledande befattningshavare

Handelsbankens principer för ersättning till ledande befattningshavare framgår av not K8 samt avsnittet om Principer för ersättning till ledande befattningshavare i Bolagsstyrningsrapporten, se sidan 58.

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår en total utdelning på 16,50 kronor per aktie, varav ordinarie utdelning uppgår till 11,50 kronor per aktie (10,75). Styrelsens förslag till vinstdisposition finns på sidan 175.

Aktien

Aktierna fördelade på aktieslag
31 december 2013

Aktieslag	Antal	% av kapital	% av röster
Serie A	623 895 352	98,15	99,81
Serie B	11 750 443	1,85	0,19
Totalt	635 645 795	100	100

Två aktieägare har en ägarandel som överstiger 10 procent: Industrivärden och Stiftelsen Oktagonen. Utförliga uppgifter om bankens största svenska aktieägare finns på sidan 45.

Handelsbankens bolagsordning anger att ingen aktieägare vid bolagsstämman får rösta för mer än tio procent av det totala antalet röster i banken. För mer information om aktieägares rättigheter, se sidan 52.

Vid årsstämman i mars 2013 bemyndigades styrelsen att återköpa maximalt 40 miljoner aktier fram till årsstämman i mars 2014. Detta mandat utnyttjades inte under 2013. Utförligare information om detta framgår av sidan 45.

Övrigt

Handelsbanken arbetar kontinuerligt med åtgärder för att minimera bankens direkta och indirekta miljöpåverkan. För mer information om bankens miljöarbete, se sidan 196.

Handelsbanken arbetar för att det decentraliserade arbetssättet och tron på individen ska genomsyra verksamheten. För utförlig beskrivning av bankens arbetssätt och utveckling av medarbetare, se sidan 186.

Finansiella rapporter

Moderbolaget

INNEHÅLL

Resultaträkning	143	M20 Fastigheter och inventarier	162
Totalresultat	143	M21 Övriga tillgångar	163
Balansräkning	144	M22 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	163
Förändring i eget kapital	145	M23 Skulder till kreditinstitut	163
Kassaflödesanalys	146	M24 In- och upplåning från allmänheten	163
5-årsöversikt	147	M25 Emitterade värdepapper	164
Noter Moderbolaget	149	M26 Korta positioner	164
M1 Redovisningsprinciper	149	M27 Skatter	165
M2 Risk- och kapitalhantering	150	M28 Avsättningar	165
M3 Räntenetto	152	M29 Övriga skulder	165
M4 Erhållna utdelningar	153	M30 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	165
M5 Provisionsnetto	153	M31 Efterställda skulder	166
M6 Nettoresultat av finansiella transaktioner	153	M32 Obeskattade reserver	166
M7 Övriga rörelseintäkter	153	M33 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder	167
M8 Personalkostnader	154	M34 Värdering av finansiella instrument till verkligt värde	168
M9 Övriga administrationskostnader	154	M35 Ställda och mottagna säkerheter samt överförda finansiella tillgångar	170
M10 Kreditförluster	155	M36 Ansvarsförbindelser	170
M11 Bokslutsdispositioner	157	M37 Övriga åtaganden	170
M12 Utlåning till kreditinstitut	157	M38 Pensionsförpliktelser	171
M13 Utlåning till allmänheten	158	M39 Tillgångar och skulder i valuta	171
M14 Räntebärande värdepapper	158	M40 Upplysningar om närstående	172
M15 Aktier och andelar	158	M41 Kapitaltäckning	173
M16 Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag	159		
M17 Derivatinstrument	160		
M18 Kvittning av finansiella instrument	161		
M19 Immateriella tillgångar	162		

Resultaträkning Moderbolaget

mkr		2013	2012
Ränteintäkter	Not M3	29 295	35 933
Räntekostnader	Not M3	-13 333	-19 502
Räntenetto		15 962	16 431
Erhållna utdelningar	Not M4	8 995	9 152
Provisionsintäkter	Not M5	7 423	7 131
Provisionskostnader	Not M5	-1 774	-1 407
Provisionsnetto		5 649	5 724
Nettoresultat av finansiella transaktioner	Not M6	589	3 994
Övriga rörelseintäkter	Not M7	1 953	758
Summa rörelseintäkter		33 148	36 059
Allmänna administrationskostnader			
Personalkostnader	Not M8	-9 977	-9 808
Övriga administrationskostnader	Not M9	-5 075	-5 157
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	Not M19, M20	-498	-518
Summa kostnader före kreditförluster		-15 550	-15 483
Resultat före kreditförluster		17 598	20 576
Kreditförluster, netto	Not M10	-1 189	-1 154
Nedskrivning av finansiella tillgångar		-29	-820
Rörelseresultat		16 380	18 602
Bokslutsdispositioner	Not M11	4 267	-4 065
Resultat före skatter		20 647	14 537
Skatter	Not M27	-4 619	-2 985
Årets resultat		16 028	11 552

Totalresultat Moderbolaget

mkr		2013	2012
Årets resultat		16 028	11 552
Övrigt totalresultat			
Kassafödessäkringar		-3 009	2 522
Instrument tillgängliga för försäljning		534	983
Årets omräkningsdifferens		879	-10
<i>varav säkring av nettotillgångar i utlandsverksamhet</i>		901	481
Skatt hänförlig till övrigt totalresultat		397	-962
<i>varav kassafödessäkringar</i>		656	-608
<i>varav instrument tillgängliga för försäljning</i>		-61	-248
<i>varav säkring av nettotillgångar i utlandsverksamhet</i>		-198	-106
Summa övrigt totalresultat		-1 199	2 533
Årets totalresultat		14 829	14 085

Periodens omklassificeringar till resultaträkningen framgår av Förändring i eget kapital.

Balansräkning Moderbolaget

mkr		2013	2012
TILLGÅNGAR			
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		334 794	236 447
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	<i>Not M14</i>	53 785	45 259
Utlåning till kreditinstitut	<i>Not M12</i>	475 440	422 897
Utlåning till allmänheten	<i>Not M13</i>	685 372	731 967
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	<i>Not M14</i>	58 943	62 939
Aktier och andelar	<i>Not M15</i>	47 221	28 269
Aktier i koncern- och intresseföretag	<i>Not M16</i>	46 153	45 734
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken		2 188	2 011
Derivatinstrument	<i>Not M17</i>	78 295	122 525
Immateriella tillgångar	<i>Not M19</i>	1 750	1 643
Fastigheter och inventarier	<i>Not M20</i>	978	967
Aktuella skattefordringar		-	-
Uppskjutna skattefordringar	<i>Not M27</i>	202	333
Övriga tillgångar	<i>Not M21</i>	16 468	18 428
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	<i>Not M22</i>	5 272	5 347
Summa tillgångar	<i>Not M33</i>	1 806 861	1 724 766
SKULDER OCH EGET KAPITAL			
Skulder till kreditinstitut	<i>Not M23</i>	226 631	243 332
In- och upplåning från allmänheten	<i>Not M24</i>	814 227	668 683
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken		2 236	2 059
Emitterade värdepapper m m	<i>Not M25</i>	532 607	531 284
Derivatinstrument	<i>Not M17</i>	77 143	126 922
Korta positioner	<i>Not M26</i>	22 845	16 201
Aktuella skatteskulder		816	340
Uppskjutna skatteskulder	<i>Not M27</i>	114	707
Avsättningar	<i>Not M28</i>	128	116
Övriga skulder	<i>Not M29</i>	12 703	17 154
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	<i>Not M30</i>	9 915	9 531
Efterställda skulder	<i>Not M31</i>	15 965	21 167
Summa skulder	<i>Not M33</i>	1 715 330	1 637 496
Obeskattade reserver	<i>Not M32</i>	773	5 038
Aktiekapital		2 956	2 943
Överkursfond		2 843	2 337
Andra fonder		1 911	3 110
Balanserad vinst		67 020	62 290
Årets resultat		16 028	11 552
Summa eget kapital		90 758	82 232
Summa skulder och eget kapital		1 806 861	1 724 766
POSTER INOM LINJEN			
För egna skulder ställda säkerheter	<i>Not M35</i>	25 216	59 195
Övriga ställda säkerheter	<i>Not M35</i>	41 679	2 564
Ansvarsförbindelser/eventualförpliktelser	<i>Not M36</i>	121 509	131 586
Övriga åtaganden	<i>Not M37</i>	518 414	475 287

Förändring i eget kapital

Moderbolaget

mkr	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital				Balanserade vinstmedel	Totalt
	Aktiekapital	Reservfond	Överkurs-fond	Säkrings-reserv ¹	Verkligt värde-reserv ¹	Omräknings-reserv ¹		
Ingående eget kapital 2013	2 943	2 682	2 337	1 010	550	-1 132	73 842	82 232
Årets resultat							16 028	16 028
Övrigt totalresultat				-2 353	473	681		-1 199
Årets totalresultat				-2 353	473	681	16 028	14 829
Utdelning							-6 822	-6 822
Konvertering av 2008-års konvertibla förlagslån	13		506					519
Förändring i innehav av egna aktier i handelslager								-
Utgående eget kapital 2013	2 956	2 682	2 843	-1 343	1 023	-451	83 048	90 758

mkr	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital				Balanserade vinstmedel	Totalt
	Aktiekapital	Reservfond	Överkurs-fond	Säkrings-reserv ¹	Verkligt värde-reserv ¹	Omräknings-reserv ¹		
Ingående eget kapital 2012	2 902	2 682	793	-904	-185	-1 016	68 385	72 657
Årets resultat							11 552	11 552
Övrigt totalresultat				1 914	735	-116		2 533
Årets totalresultat				1 914	735	-116	11 552	14 085
Utdelning							-6 110	-6 110
Konvertering av 2008-års konvertibla förlagslån	41		1 544					1 585
Förändring i innehav av egna aktier i handelslager							15	15
Utgående eget kapital 2012	2 943	2 682	2 337	1 010	550	-1 132	73 842	82 232

¹ Ingår i fond för verkligt värde.

Under perioden januari–december 2013 hade konvertibler till ett nominellt värde av 533 mkr (1 641) avseende 2008 års konvertibla förlagslån konverterats till 2 838 683 A-aktier (8 744 470). Vid räkenskapsårets slut uppgick antalet egna aktier i handelslagret till 0 aktier (0).

Specifikation av förändringar i eget kapital

Förändring av säkringsreserv	2013	2012
mkr		
Säkringsreserv vid årets ingång	1 010	-904
Orealiserade värdeförändringar under året	-2 353	1 914
Säkringsreserv vid årets utgång	-1 343	1 010
Förändring av verkligt värdereserv		
mkr		
Verkligt värdereserv vid årets ingång	550	-185
Orealiserad marknadsvärdeförändring under året för kvarvarande samt nya innehav	507	787
Realiserad marknadsvärdering omklassificerat till resultaträkningen ¹	-34	-52
Verkligt värdereserv vid årets utgång	1 023	550
Förändring av omräkningsreserv		
mkr		
Omräkningsreserv vid årets ingång	-1 132	-1 016
Förändring av omräkningsdifferens hänförlig till filialer	681	-113
Omklassificerat till resultaträkningen ²	0	-3
Omräkningsreserv vid årets utgång	-451	-1 132

¹ Skatt som omklassificerats till resultaträkningen hänförlig till denna post 16 mkr (-17).

² Skatt som omklassificerats till resultaträkningen hänförlig till denna post - (-).

Kassaflödesanalys Moderbolaget

mkr	2013	2012
LÖPANDE VERKSAMHET		
Rörelseresultat	16 380	18 602
<i>varav inbetalda räntor</i>	26 690	36 817
<i>varav utbetalda räntor</i>	-13 280	-19 602
<i>varav inbetalda utdelningar</i>	1 039	432
Justering för ej kassaflödespåverkande poster i rörelseresultatet		
Kreditförluster	1 271	1 253
Orealiserade värdeförändringar	-162	197
Av- och nedskrivningar	527	1 339
Koncernbidrag att erhålla	-7 951	-7 477
Betalda inkomstskatter	-4 145	-3 393
Förändring i den löpande verksamhetens tillgångar och skulder		
Utlåning till kreditinstitut	-52 543	109 816
Utlåning till allmänheten	45 214	-46 336
Räntebärande värdepapper och aktier	-24 281	-21 934
Skulder till kreditinstitut	-16 701	-18 474
In- och upplåning från allmänheten	145 544	-36 882
Emitterade värdepapper	1 323	-12 592
Derivatinstrument, nettopositioner	-5 245	8 368
Korta positioner	6 644	-5 196
Fondlikvidfordringar och fondlikvidskulder	-819	356
Övrigt	-4 813	15 303
Kassaflöde från löpande verksamhet	100 243	2 950
INVESTERINGSVERKSAMHET		
Förvärv av dotterbolag	-446	-
Förändring aktier	-8	611
Förändring räntebärande värdepapper	594	4 553
Förändring materiella anläggningstillgångar	-248	427
Förändring immateriella anläggningstillgångar	-322	-316
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-430	5 275
FINANSIERINGSVERKSAMHET		
Amortering av förlagslån	-4 048	-14 890
Emitterade förlagslån	-	2 990
Utbetald utdelning	-6 822	-6 110
Utdelningar från koncernföretag	7 477	6 170
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	-3 393	-11 840
Årets kassaflöde	96 420	-3 615
Likvida medel vid årets början	236 447	251 592
Kassaflöde från löpande verksamhet	100 243	2 950
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-430	5 275
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	-3 393	-11 840
Kursdifferens i likvida medel	1 927	-11 530
Likvida medel vid årets slut	334 794	236 447

5-årsöversikt Moderbolaget

Resultaträkning mkr	2013	2012	2011	2010	2009
Räntenetto	15 962	16 431	15 684	14 549	14 584
Erhållna utdelningar	8 995	9 152	5 733	2 749	6 687
Provisionsnetto	5 649	5 724	6 026	6 455	5 995
Nettoresultat av finansiella transaktioner	589	3 994	458	790	2 453
Övriga rörelseintäkter	1 953	758	640	624	597
Summa rörelseintäkter	33 148	36 059	28 541	25 167	30 316
Allmänna administrationskostnader					
Personalkostnader	-9 977	-9 808	-9 247	-8 838	-8 938
Övriga administrationskostnader	-5 075	-5 157	-4 723	-4 775	-4 450
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-498	-518	-538	-533	-574
Summa kostnader före kreditförluster	-15 550	-15 483	-14 508	-14 146	-13 962
Resultat före kreditförluster	17 598	20 576	14 033	11 021	16 354
Kreditförluster, netto	-1 189	-1 154	-1 081	-1 466	-3 781
Nedskrivning av finansiella tillgångar	-29	-820	-375	-470	-30
Rörelseresultat	16 380	18 602	12 577	9 085	12 543
Bokslutsdispositioner	4 267	-4 065	106	108	1 100
Resultat före skatt	20 647	14 537	12 683	9 193	13 643
Skatter	-4 619	-2 985	-3 470	-2 548	-2 784
Årets resultat	16 028	11 552	9 213	6 645	10 859
Utdelning för året	10 488 ¹	6 804	6 085	5 611	4 988
¹ Enligt styrelsens förslag.					
Totalresultat mkr	2013	2012	2011	2010	2009
Årets resultat	16 028	11 552	9 213	6 645	10 859
Övrigt totalresultat					
Kassaflödessäkringar	-3 009	2 522	-264	-186	13
Instrument tillgängliga för försäljning	534	983	-1 319	2 188	3 277
Årets omräkningsdifferens	879	-10	36	-1 462	51
<i>varav säkring av nettotillgångar i utlandsverksamhet</i>	901	481	-	-	-
Skatt hänförlig till övrigt totalresultat	397	-962	435	-549	-927
<i>varav kassaflödessäkringar</i>	656	-608	70	49	-3
<i>varav instrument tillgängliga för försäljning</i>	-61	-248	365	-598	-924
<i>varav säkring av nettotillgångar i utlandsverksamhet</i>	-198	-106	-	-	-
Summa övrigt totalresultat	-1 199	2 533	-1 112	-9	2 414
Årets totalresultat	14 829	14 085	8 101	6 636	13 273

5-årsöversikt Moderbolaget, forts

Balansräkning mkr	2013	2012	2011	2010	2009
Tillgångar					
Utlåning till allmänheten	685 372	731 967	686 827	691 221	741 496
Utlåning till kreditinstitut	475 440	422 897	532 713	505 049	396 001
Räntebärande värdepapper	112 728	108 198	94 237	103 836	154 790
Övriga tillgångar	533 321	461 704	499 484	314 057	278 351
Summa tillgångar	1 806 861	1 724 766	1 813 261	1 614 163	1 570 638
Skulder och eget kapital					
In- och upplåning från allmänheten	814 227	668 683	705 565	577 180	570 166
Skulder till kreditinstitut	226 631	243 332	261 806	260 117	225 049
Emitterade värdepapper	532 607	531 284	543 876	483 305	474 205
Efterställda skulder	15 965	21 167	35 325	43 959	59 021
Övriga skulder	125 900	173 030	193 034	178 922	172 940
Obeskattade reserver	773	5 038	998	1 110	1 368
Eget kapital	90 758	82 232	72 657	69 570	67 889
Summa skulder och eget kapital	1 806 861	1 724 766	1 813 261	1 614 163	1 570 638
Poster inom linjen					
För egna skulder ställda säkerheter	25 216	59 195	72 007	79 591	171 051
Övriga ställda säkerheter	41 679	2 564	5 236	4 398	8 124
Ansvarsförbindelser/eventualförpliktelser	121 509	131 586	149 061	131 479	154 338
Övriga åtaganden	518 414	475 287	513 217	415 771	376 628
Nyckeltal	2013	2012	2011	2010	2009
Reserveringsgrad för osäkra fordringar, %	58,0	56,0	61,0	61,5	61,9
Andel osäkra fordringar, %	0,24	0,28	0,24	0,33	0,33
Kapitaltäckningsgrad, % enligt Basel II	21,4	20,6	20,9	19,3	20,2
Primärkapitalrelation, % enligt Basel II	20,5	19,0	16,9	12,9	12,0

Noter Moderbolaget

M1 Redovisningsprinciper

Lag- och föreskriftsenlighet

Moderbolagets årsredovisning är upprättad i enlighet med lagen 1995:1559 om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL) och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2008:25 Årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. I enlighet med övergångsreglerna i FFFS 2013:24 Föreskrifter om ändring i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:25) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag för tidstillämpas dessa ändringsföreskrifter. Moderbolaget tillämpar också RFR 2 Redovisning för juridiska personer samt uttalanden från Rådet för finansiell rapportering. I enlighet med Finansinspektionens allmänna råd tillämpar moderbolaget så kallad lagbegränsad IFRS. Det innebär att de internationella redovisningsstandarder och tolkningar av dessa standarder som har antagits av EU har tillämpats i den utsträckning som det är möjligt inom ramen för nationella lagar och föreskrifter samt sambandet mellan redovisning och beskattning.

Sambandet mellan moderbolagets och koncernens redovisningsprinciper

Moderbolagets redovisningsprinciper överensstämmer i stora delar med koncernens. I det följande redogörs endast för de områden där moderbolagets principer skiljer sig från koncernens. I allt övrigt hänvisas till redovisningsprinciperna för koncernen i not K1.

Förändrade redovisningsprinciper

Moderbolagets redovisningsprinciper är i allt väsentligt detsamma som tillämpades räkenskapsåret 2012.

Presentation

Moderbolaget tillämpar de uppställningsformer för resultat- och balansräkning som följer av ÅRKL och Finansinspektionens föreskrifter. Det innebär främst följande skillnader i förhållande till den uppställning som tillämpas av koncernen:

- fordringar på centralbanker som är direkt disponerbara på anmodan som i koncernens balansräkning redovisas i posten Övrig utlåning till centralbanker, redovisas i moderbolagets balansräkning som Utlåning till kreditinstitut

- broker- och börskostnader redovisas i moderbolaget som provisionskostnader
- erhållna utdelningar redovisas på särskild rad i moderbolagets resultaträkning
- resultat vid avyttring av materiella och immateriella anläggningstillgångar redovisas i moderbolaget som övrig intäkt/kostnad
- poster inom linjen redovisas i direkt anslutning till moderbolagets balansräkning
- obeskattade reserver som i koncernen delas upp i egen kapitalandel respektive skatteskuld, redovisas i moderbolaget i en egen balanspost.

Tillgångar och skulder i utländsk valuta

Lån i moderbolaget som säkrar nettoinvesteringar i utlandsverksamhet värderas till historisk anskaffningskurs.

Tillgångar som innehas för försäljning och avvecklad verksamhet

Någon särredovisning av Nettoresultat efter skatt från avvecklad verksamhet sker inte i moderbolagets resultaträkning. I balansräkningen görs inte heller någon särskild uppdelning av Tillgångar som innehas för försäljning.

Aktier och andelar i dotter- och intresseföretag

Aktier och andelar i dotterföretag och intresseföretag värderas till anskaffningsvärde. Utdelningar på aktier i dotter- och intresseföretag redovisas som intäkt i resultaträkningen i posten Erhållna utdelningar.

Finansiella garantier

Finansiella garantier i form av borgensförbindelser till förmån för dotter- och intresseföretag, redovisas i moderbolaget som en avsättning i balansräkningen i den utsträckning moderbolaget har ett befintligt åtagande och betalning sannolikt erfordras för att reglera åtagandet.

Immateriella tillgångar

I moderbolaget görs avskrivningar på inkråmsgoodwill och andra immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod i enlighet med bestämmelserna i ÅRKL. De kundrelationer som förvärven gett upphov till, och därmed nyttjandeperioden för inkråmsgoodwill, är erfarenhetsmässigt mycket långa. Avskrivningstiden är satt till 20 år.

Utdelningar

I posten Erhållna utdelningar redovisas alla erhållna utdelningar i moderbolaget, inklusive utdelningar från dotterföretag och intresseföretag, samt erhållna koncernbidrag. Anticiperad utdelning redovisas endast om moderföretaget har beslutanderätt avseende utdelningens storlek och beslutet har fattats innan publiceringen av de finansiella rapporterna.

Redovisning av pensioner

Moderbolaget tillämpar inte bestämmelserna i IAS 19 om redovisning av förmånsbestämda planer. Istället sker beräkning av kalkylmässig pensionskostnad i moderbolaget enligt Tryggandelagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter. Det innebär framförallt skillnader i fråga om hur diskonteringsräntan fastställs och att beräkningen av framtida förpliktelse inte tar hänsyn till antaganden om framtida löneökningar. Redovisad nettokostnad för pensioner beräknas som utbetalda pensioner, pensionspremier samt avsättning till pensionsstiftelse, med avräkning för eventuell gottgörelse från pensionsstiftelse. Årets nettokostnad för pensioner redovisas som Personal-kostnad i moderbolagets resultaträkning.

Överskjutande belopp till följd av att förvaltningstillgångarnas värde överstiger beräknade pensionsförpliktelser redovisas inte som en tillgång i moderbolagets balansräkning. Under-skott redovisas som en skuld.

Pensionskassans utfästelser till anställda i dotterbolag garanteras av moderbolaget, det vill säga om Pensionskassan inte skulle kunna betala sina åtaganden så är banken skyldig att ta över och betala åtagandet.

Skatter

I moderbolaget redovisas obeskattade reserver som en egen post i balansräkningen. Obeskattade reserver består av en komponent som utgör uppskjuten skatteskuld och en komponent som utgör eget kapital.

M2 Risk- och kapitalhantering

Handelsbankskoncernens riskhantering beskrivs i not K2. Specifika upplysningar över moderbolagets risker presenteras nedan. För definitioner se sidan 216.

Kreditrisk

Kreditriskexponering mkr	2013	2012
Utlåning till allmänheten ¹	685 372	731 967
varav repor	15 711	33 799
Utlåning till kreditinstitut	475 440	410 527
varav repor	34 259	62 104
Outnyttjad del av beviljade räkningskrediter	124 778	134 262
Kreditlöften	242 242	235 670
Övriga åtaganden	151 394	105 355
Garantiförbindelser, krediter	54 386	65 216
Garantiförbindelser, övriga	62 126	39 914
Dokumentkrediter	4 997	26 433
Derivatinstrument	78 295	122 525
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	53 785	45 259
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	58 943	62 939
Summa	1 991 758	1 980 067

¹ Av detta belopp består 2 580 mkr (4 078) av utlåning som vid första redovisningstillfället kategoriserats som värderad till verkligt värde via resultaträkningen.

Utlåning till allmänheten, sektor- och branschfördelad mkr	2013			2012		
	Utlåning före beaktande av reserveringar	Reserveringar för sannolika kreditförluster	Utlåning efter beaktande av reserveringar	Utlåning före beaktande av reserveringar	Reserveringar för sannolika kreditförluster	Utlåning efter beaktande av reserveringar
Privatpersoner	132 880	-618	132 262	123 328	-655	122 673
Bostadsrättsföreningar	11 796	-24	11 772	12 373	-13	12 360
Fastighetsförvaltning	306 280	-391	305 889	297 298	-360	296 938
Tillverkningsindustri	36 237	-516	35 721	41 427	-472	40 955
Handel	28 971	-361	28 610	30 741	-440	30 301
Hotell- och restaurangverksamhet	6 556	-24	6 532	7 357	-36	7 321
Person- och godstransport till sjöss	13 285	-423	12 862	16 209	-406	15 803
Övrig transport och kommunikation	6 089	-80	6 009	10 955	-181	10 774
Byggnadsverksamhet	9 409	-116	9 293	10 175	-106	10 069
Elektricitet, gas och vatten	12 483	-44	12 439	13 492	-25	13 467
Jordbruk, jakt och skogsbruk	4 951	-20	4 931	5 997	-12	5 985
Övrig serviceverksamhet	19 007	-97	18 910	21 176	-208	20 968
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	67 426	-569	66 857	81 854	-601	81 253
Stat och kommun	7 648	0	7 648	25 669	-	25 669
Övrig företagsutlåning	26 042	-67	25 975	37 807	-101	37 706
Summa utlåning till allmänheten, före beaktande av gruppvis reservering	689 060	-3 350	685 710		-3 616	732 242
Gruppvis reservering			-338			-275
Summa utlåning till allmänheten	689 060		685 372	735 858		731 967

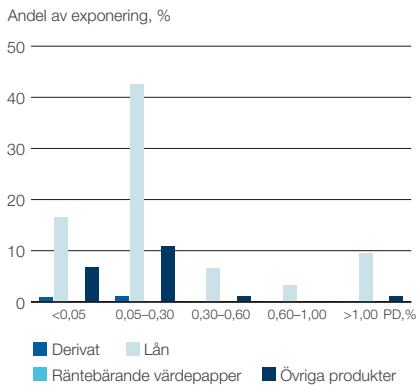
Utlåning till allmänheten, säkerhet mkr	2013	2012	Kreditriskexponering on balance, säkerhet mkr	2013	2012
Bostadsfastigheter ¹	163 375	151 103	Bostadsfastigheter ¹	163 375	151 103
Övriga fastigheter	192 153	190 973	Övriga fastigheter	192 153	190 973
Stat, kommun och landsting	6 048	32 944	Stat, kommun och landsting	398 681	290 613
Borgen	14 897	15 207	Borgen	14 908	15 266
Finansiella säkerheter	12 650	25 938	Finansiella säkerheter	53 163	89 110
Objektssäkerheter	0	0	Objektssäkerheter	0	0
Övriga säkerheter	54 914	56 986	Övriga säkerheter	54 914	56 986
Blanko	241 335	258 816	Blanko	678 271	639 047
Utlåning till allmänheten	685 372	731 967	Total kreditriskexponering	1 555 465	1 433 098

¹ Inklusive bostadsrätter.

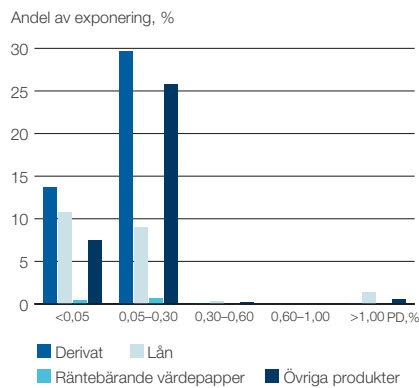
¹ Inklusive bostadsrätter.

Kreditkvalitet

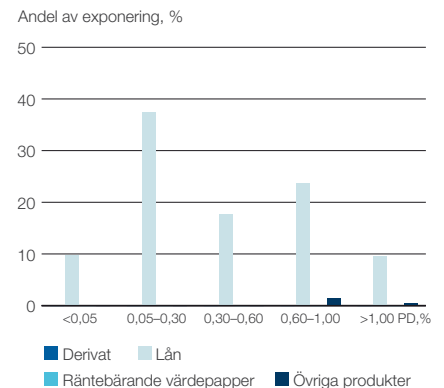
Andel exponering per produkttyp per PD-intervall exklusive fallerade krediter – Företagsexponeringar

Andel exponering per produkttyp per PD-intervall exklusive fallerade krediter – Institutsexponeringar

Andel exponering per produkttyp per PD-intervall exklusive fallerade krediter – Hushållsexponeringar

Marknadsrisk¹

mkr	2013	2012
Ränterisk	-747	-491
Valutakursrisk ²	5	-18

¹ För information om aktie- och råvarukursrisk i moderbolaget hänvisas till not K2.

² Värsta utfall av +/-5% förändring av SEK.

Förfallanalys för finansiella tillgångar och skulder, 2013 mkr	Upp till 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år	Ospecificerad löptid	Summa
Kassa och tillgodohavanden i centralbanker	369 957	-	-	-	-	369 957
Belåningsbara statsskuldförbindelser ¹	54 391	-	-	-	-	54 391
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²	59 607	-	-	-	-	59 607
Utlåning till kreditinstitut	257 829	97 992	66 571	26 496	290	449 178
varav omvända repor	33 892	-	-	-	-	33 892
Utlåning till allmänheten	119 587	113 227	281 914	224 364	1 992	741 084
varav omvända repor	15 714	-	-	-	-	15 714
Övrigt	53 691	-	-	-	144 836	198 527
varav aktier och andelar	47 221	-	-	-	-	47 221
varav fordringar på fondlikvider	6 470	-	-	-	-	6 470
Summa tillgångar	915 062	211 219	348 485	250 860	147 118	1 872 744
Skulder till kreditinstitut	159 757	10 990	28 265	13 874	20 850	233 736
varav repor	748	-	-	-	-	748
varav inlåning från centralbanker	68 544	1 404	-	-	1 634	71 582
In- och upplåning från allmänheten	202 022	22 775	3 326	499	586 677	815 299
varav repor	7 606	-	-	-	-	7 606
Emitterade värdepapper ³	159 053	115 714	210 650	74 488	-	559 905
Efterställda skulder	3 800	1 709	10 123	3 245	-	18 877
Övrigt	29 947	-	-	-	187 809	217 756
varav korta positioner	23 170	-	-	-	-	23 170
varav fondlikvidskulder	6 777	-	-	-	-	6 777
Summa	554 579	151 188	252 364	92 106	795 336	1 845 573
Poster utanför balansräkningen						
Finansiella garantier och ej utnyttjade lånelöften	518 414					

Derivat 2013 mkr	Upp till 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år	Summa
Summa derivat inflöde	488 689	307 754	521 344	153 825	1 471 612
Summa derivat utflöde	502 480	290 891	501 830	147 748	1 442 949
Netto	-13 791	16 863	19 514	6 077	28 663

¹ Av beloppet (exklusive räntor) har 25 022 mkr en återstående löptid som understiger ett år.

² Av beloppet (exklusive räntor) har 11 192 mkr en återstående löptid som understiger ett år.

³ Av beloppet (exklusive räntor) har 268 182 mkr en återstående löptid som understiger ett år. För inlåningsvolymen avser kolumn "Ospecificerad löptid" inlåning som är betalbar på anfordran. Jämförelsetal för 2012 är inte redovisade enligt den mer detaljerade uppställningen 2013.

M2 Forts

Förfallanalys för finansiella skulder, 2012 mkr	Upp till 3 månader	3-12 månader	1-5 år	Över 5 år	Ospecificerad löptid	Summa
Skulder till kreditinstitut	184 976	21 994	185	10 170	33 663	250 988
<i>varav repor</i>	2 394	-	-	-	-	2 394
In- och upplåning från allmänheten	126 112	22 804	3 226	676	519 033	671 851
<i>varav repor</i>	12 295	-	-	-	-	12 295
Emitterade värdepapper	255 811	104 453	141 967	54 988	-	557 219
Övriga tradingskulder	14 261	-	-	-	-	14 261
Efterställda skulder	607	4 818	14 874	4 621	-	24 920
Summa	581 767	154 069	160 252	70 455	552 696	1 519 239

Poster utanför balansräkningen

Finansiella garantier och ej utnyttjade lånelöften	475 287
--	---------

Derivat 2012 mkr	Upp till 3 månader	3-12 månader	1-5 år	Över 5 år	Summa
Summa derivat inflöde	714 535	334 438	528 529	133 964	1 711 466
Summa derivat utflöde	718 076	332 489	527 453	133 431	1 711 449
Netto	-3 541	1 949	1 076	533	17

M3 Räntenetto

mkr	2013	2012
Ränteintäkter		
Utlåning till kreditinstitut och centralbanker	6 936	9 710
Utlåning till allmänheten	22 442	25 269
Belåningsbara statsskuldforbindelser m m	2 106	1 521
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 897	1 967
Derivatinstrument	-2 777	-1 524
Övriga ränteintäkter	1 324	1 356
Summa ränteintäkter	31 928	38 299
Varav ränteintäkter redovisade i nettoresultat av finansiella transaktioner värderade till verkligt värde	2 633	2 366
Ränteintäkter enligt resultaträkning	29 295	35 933
Räntekostnader		
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	-1 319	-1 961
In- och upplåning från allmänheten	-4 609	-7 056
Emitterade värdepapper	-7 344	-8 183
Derivatinstrument	2 267	-879
Efterställda skulder	-1 214	-1 359
Övriga räntekostnader	-3 269	-2 386
Summa räntekostnader	-15 488	-21 824
Varav räntekostnader redovisade i nettoresultat av finansiella transaktioner värderade till verkligt värde	-2 155	-2 322
Räntekostnader enligt resultaträkning	-13 333	-19 502
Räntenetto	15 962	16 431

Inkluderar ränteintäkter på osäkra fordringar 93 mkr (107). Totala ränteintäkter på tillgångar bokförda till upplupet anskaffningsvärde samt tillgångar som är tillgängliga för försäljning var 30 841 mkr (36 113). Totala räntekostnader på skulder bokförda till upplupet anskaffningsvärde var 15 600 mkr (18 623).

M4 Erhållna utdelningar

mkr	2013	2012
Utdelningar på aktier och andelar	1 039	432
Utdelningar från intresseföretag	5	-
Utdelningar från koncernföretag	-	1 243
Erhållna koncernbidrag	7 951	7 477
Summa	8 995	9 152

M5 Provisionsnetto

mkr	2013	2012
Courtage och övriga värdepappersprovisioner	1 171	1 112
Fonder	1 134	712
Depå och övrig kapitalförvaltning	316	304
Rådgivning	263	195
Betalningar	2 784	2 676
Ut- och inlåning	856	892
Garantier	434	461
Övrigt	465	779
Summa provisionsintäkter	7 423	7 131
Värdepapper	-544	-278
Betalningar	-1 164	-1 056
Övrigt	-66	-73
Summa provisionskostnader	-1 774	-1 407
Provisionsnetto	5 649	5 724

M6 Nettoresultat av finansiella transaktioner

mkr	2013	2012
Handel, derivat, valutakurseffekt m m	1 214	-68
Övriga finansiella instrument till verkligt värde över resultaträkningen	-785	733
<i>varav räntebärande värdepapper</i>	-707	732
<i>varav lån</i>	-78	1
Finansiella instrument till upplupet anskaffningsvärde	129	30
<i>varav lån</i>	170	59
<i>varav skulder</i>	-41	-29
Finansiella instrument tillgängliga för försäljning	-21	3 167 ¹
Säkringsredovisning		
Säkring av verkligt värde	19	140
<i>varav säkringsinstrument</i>	-160	140
<i>varav säkrad post</i>	179	0
Ineffektivitet på kassaflödessäkringar	33	-8
Summa	589	3 994

¹ Under föregående år har dotterbolagsaktier avyttrats i en koncernintern transaktion.

M7 Övriga rörelseintäkter

mkr	2013	2012
Hysesintäkter	19	26
Andra rörelseintäkter	1 934	732
Summa	1 953	758

M8 Personalkostnader

mkr	2013	2012
Löner och arvoden	-6 497	-6 344
Sociala avgifter	-1 622	-1 539
Pensionskostnader ¹	-346	-515
Avsättning till vinstandelsstiftelse	-1 022	-959
Andra personalkostnader	-490	-451
Summa	-9 977	-9 808

¹ Uppgift om pensionskostnaderna visas i not M38.

Löner och arvoden mkr	2013	2012
Ledande befattningshavare ²	-100	-100
Övriga	-6 397	-6 244
Summa	-6 497	-6 344

² Styrelseledamöter, verkställande direktör och vice verkställande direktörer, 27 (26) personer.

Könsfördelning i %	2013		2012	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Styrelse	73	27	75	25
VD och vVD	79	21	82	18

Medelantal anställda	2013	Män	Kvinnor	2012	Män	Kvinnor
Sverige	6 966	3 201	3 765	6 984	3 222	3 762
Norge	745	411	334	753	403	350
Finland	526	216	310	530	218	312
Danmark	676	338	338	672	341	331
Storbritannien	1 294	780	514	1 024	637	387
Luxemburg	30	18	12	28	20	8
Tyskland	64	36	28	68	40	28
USA	76	48	28	77	51	26
Nederländerna	113	74	39	85	59	26
Singapore	37	9	28	36	8	28
Hongkong	66	26	40	32	19	13
Polen	45	18	27	48	19	29
Övriga länder	69	26	43	102	33	69
Summa	10 707	5 201	5 506	10 439	5 070	5 369

Information om principer avseende ersättningar till VD och vVD i moderbolaget framgår av not K8.

M9 Övriga administrationskostnader

mkr	2013	2012
Fastigheter och lokaler	-1 261	-1 239
Externa datakostnader	-1 653	-1 540
Kommunikation	-341	-319
Resor och marknadsföring	-327	-337
Köpta tjänster	-952	-946
Materialanskaffning	-191	-180
Andra omkostnader	-350	-596
Summa	-5 075	-5 157
<i>Varav kostnader avseende operationell leasing</i>		
<i>Minimileasingavgift</i>	-680	-670
<i>Variabel avgift</i>	-109	-19
Summa	-789	-689

Operationell leasing är främst hänförlig till för verksamheten normala avtal avseende kontorslokaler och kontorsutrustning. Hyreskostnader avseende lokaler har normalt en variabel avgift knuten till inflation och fastighetsskatt. Kostnaden för det enskilt största leasingavtalet uppgick under 2013 till cirka 165 mkr (130). Inget av de större leasingavtalen löper med variabel avgift.

Ersättning till revisorer och revisionsbolag mkr	KPMG		Ernst & Young AB	
	2013	2012	2013	2012
Revisionsuppdraget	-8	-7	-3	-3
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-2	-2	0	0
Skatterådgivning	0	0	-1	-1
Övriga tjänster	0	0	0	0

M10 Kreditförluster

mkr	2013	2012
Specifik reservering för individuellt värderade fordringar		
Årets reservering	-1 241	-1 388
Återfört från tidigare gjorda reserveringar	277	329
Summa	-964	-1 059
Gruppvis reservering		
Årets nettoreservering för individuellt värderade fordringar	-64	84
Årets nettoreservering för homogena fordringar	1	6
Summa	-63	90
Poster utanför balansräkningen		
Förluster på poster utanför balansräkningen	-9	-
Återföring av förluster på poster utanför balansräkningen	0	0
Förändring i kollektiv avsättning för poster utanför balansräkningen	-10	5
Summa	-19	5
Bortskrivningar		
Årets konstaterade kreditförluster	-1 359	-1 227
Utnyttjad andel av tidigare reserveringar	1 134	937
Återvinningar	82	100
Summa	-143	-190
Kreditförluster, netto	-1 189	-1 154

Osäkra fordringar m m	2013	2012
mkr		
Osäkra fordringar	6 360	6 949
Specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar	-3 350	-3 616
Reserveringar för gruppvis värderade homogena grupper av fordringar med begränsat värde	-	-
Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade fordringar	-338	-275
Osäkra fordringar, netto	2 672	3 058
Total reserveringsgrad för osäkra fordringar, %	58,0	56,0
Andel osäkra fordringar, %	0,24	0,28
Reserveringsgrad exklusive gruppvisa reserveringar, %	52,7	52,0
Oreglerade fordringar som inte är osäkra	1 266	1 425
Osäkra fordringar som under året omklassificerats till normallån	27	41

Fordringar klassificeras som osäkra om kontrakterade kassaflöden sannolikt inte kommer att fullföljas. Varje fordran som ger upphov till specifik reservering ingår i osäkra fordringar med sitt fulla belopp även om delar täcks av säkerheter. Det innebär att reserveringsgraden ej beaktar erhållna säkerheter. Som oreglerade klassificeras fordringar för vilken ränta, amortering eller övertrassering är förfallna till betalning sedan mer än 60 dagar. För övriga definitioner se sidan 216.

Förändring av reserv för sannolika kreditförluster 2013	Reserv för individuellt värderade fordringar	Gruppvis reserv individuellt värderade fordringar	Reserv gruppvis värderade homogena fordringar	Summa reserv för sannolika kreditförluster
mkr				
Reserv vid årets ingång	-3 616	-275	-	-3 891
Årets reservering	-1 241	-64	-	-1 305
Återfört från tidigare reserveringar	277	-	-	277
Utnyttjad för konstaterade förluster	1 134	-	-	1 134
Valutaeffekt m m	96	1	-	97
Reserv vid årets utgång	-3 350	-338	-	-3 688

Förändring av reserv för sannolika kreditförluster 2012	Reserv för individuellt värderade fordringar	Gruppvis reserv individuellt värderade fordringar	Reserv gruppvis värderade homogena fordringar	Summa reserv för sannolika kreditförluster
mkr				
Reserv vid årets ingång	-3 589	-360	-	-3 949
Årets reservering	-1 388	-	-	-1 388
Återfört från tidigare reserveringar	329	84	-	413
Utnyttjad för konstaterade förluster	937	-	-	937
Valutaeffekt m m	95	1	-	96
Reserv vid årets utgång	-3 616	-275	-	-3 891

M10 Forts

Osäkra fordringar och fordringar som är förfallna sedan mer än 60 dagar, sektor- och branschfördelade 2013 mkr	Osäkra fordringar			Varav förfallna sedan 60 dagar	Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra
	Brutto	Reserver	Netto ¹		
Privatpersoner	1 226	-618	608	479	562
Bostadsrättsföreningar	75	-24	51	45	6
Fastighetsförvaltning	1 166	-391	775	430	401
Tillverkningsindustri	890	-516	374	189	9
Handel	704	-361	343	209	42
Hotell- och restaurangverksamhet	37	-24	13	11	9
Person- och godstransport till sjöss	424	-423	1	1	1
Övrig transport och kommunikation	110	-80	30	28	5
Byggnadsverksamhet	193	-116	77	71	88
Elektricitet, gas och vatten	72	-44	28	28	7
Jordbruk, jakt och skogsbruk	25	-20	5	6	1
Övrig serviceverksamhet	147	-97	50	43	33
Holding-, investemnt-, försäkringsbolag, fonder m m	1 138	-569	569	61	4
Övrig företagsutlåning	153	-67	86	74	98
Kreditinstitut	-	-	-	-	-
Summa	6 360	-3 350	3 010	1 675	1 266

Osäkra fordringar och fordringar som är förfallna sedan mer än 60 dagar, sektor- och branschfördelade 2012 mkr	Osäkra fordringar			Varav förfallna sedan 60 dagar	Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra
	Brutto	Reserver	Netto ¹		
Privatpersoner	1 213	-655	558	480	535
Bostadsrättsföreningar	25	-13	12	12	43
Fastighetsförvaltning	993	-360	633	358	410
Tillverkningsindustri	828	-472	356	174	117
Handel	1 082	-440	642	397	45
Hotell- och restaurangverksamhet	79	-36	43	42	19
Person- och godstransport till sjöss	419	-406	13	13	0
Övrig transport och kommunikation	287	-181	106	105	17
Byggnadsverksamhet	216	-106	110	107	66
Elektricitet, gas och vatten	88	-25	63	1	13
Jordbruk, jakt och skogsbruk	20	-12	8	8	35
Övrig serviceverksamhet	406	-208	198	188	58
Holding-, investemnt-, försäkringsbolag, fonder m m	1 153	-601	552	25	13
Övrig företagsutlåning	140	-101	39	38	54
Kreditinstitut	-	-	-	-	-
Summa	6 949	-3 616	3 333	1 948	1 425

¹ Redovisat värde efter beaktande av specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar och reserveringar för gruppvis värderade fordringar, men exklusive gruppvisa reserveringar för fordringar som värderas individuellt.

Osäkra fordringar och fordringar som är förfallna sedan mer än 60 dagar, geografiskt fördelade 2013 mkr	Osäkra fordringar			Varav förfallna sedan 60 dagar	Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra
	Brutto	Reserver	Netto ¹		
Sverige	2 224	-1 249	975	886	340
Norge	433	-177	256	214	285
Finland	934	-393	541	289	99
Danmark	1 294	-852	442	167	16
Storbritannien	320	-106	214	47	459
Nederländerna	15	-3	12	12	-
Övriga Europa	123	-57	66	60	67
Nordamerika	1 015	-513	502	-	-
Asien	2	0	2	-	-
Summa	6 360	-3 350	3 010	1 675	1 266

Osäkra fordringar och fordringar som är förfallna sedan mer än 60 dagar, geografiskt fördelade 2012 mkr	Osäkra fordringar			Varav förfallna sedan 60 dagar	Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra
	Brutto	Reserver	Netto ¹		
Sverige	2 521	-1 526	995	895	387
Norge	642	-290	352	207	383
Finland	970	-257	713	411	121
Danmark	1 195	-785	410	224	27
Storbritannien	440	-158	282	177	441
Nederländerna	-	-	-	-	-
Övriga Europa	158	-84	74	34	66
Nordamerika	1 021	-516	505	-	-
Asien	2	0	2	-	-
Summa	6 949	-3 616	3 333	1 948	1 425

¹ Redovisat värde efter beaktande av specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar och reserveringar för gruppvis värderade fordringar, men exklusive gruppvisa reserveringar för fordringar som värderas individuellt.

Förfallstruktur avseende förfallna fordringar som inte är osäkra 2013	Utlåning till kreditinstitut	Utlåning till allmänheten			Summa
		Hushåll	Företag	Övrigt	
mkr					
Förfallna ≥ 5 dagar ≤ 1 månad	-	661	851	-	1 512
Förfallna > 1 månad ≤ 2 månader	-	138	110	-	248
Förfallna > 2 månader ≤ 3 månader	-	80	20	-	100
Förfallna > 3 månader ≤ 12 månader	-	280	297	-	577
Förfallna > 12 månader	-	431	158	-	589
Summa	-	1 590	1 436	-	3 026

Förfallstruktur avseende förfallna fordringar som inte är osäkra 2012	Utlåning till kreditinstitut	Utlåning till allmänheten			Summa
		Hushåll	Företag	Övrigt	
mkr					
Förfallna ≥ 5 dagar ≤ 1 månad	-	717	986	-	1 703
Förfallna > 1 månad ≤ 2 månader	-	171	137	-	308
Förfallna > 2 månader ≤ 3 månader	-	120	91	-	211
Förfallna > 3 månader ≤ 12 månader	-	429	167	-	596
Förfallna > 12 månader	-	419	199	-	618
Summa	-	1 856	1 580	-	3 436

Tillgångar övertagna för skyddande av fordran	2013	2012
mkr		
Fastigheter	392	390
Lös egendom	-	-
Aktier och andelar	0	0
Redovisat värde	392	390

M11 Bokslutsdispositioner

mkr	2013	2012
Periodiseringsfond	4 168	-4 168
Förändring av överavskrivning goodwill	99	103
Summa	4 267	-4 065

M12 Utlåning till kreditinstitut

mkr	2013	2012	Medelvolym	2013	2012
Utlåning i svenska kronor					
Banker	5 402	7 434	Utlåning till kreditinstitut i svenska kronor	261 438	237 965
Övriga kreditinstitut	250 765	201 030	Utlåning till kreditinstitut i utländsk valuta	212 622	259 985
Summa	256 167	208 464	Summa	474 060	497 950
Utlåning i utländsk valuta			<i>Varav omvända repor</i>	<i>35 528</i>	<i>12 093</i>
Banker	55 930	35 723			
Övriga kreditinstitut	163 343	178 710			
Summa	219 273	214 433			
Sannolika kreditförluster	-	-			
Summa utlåning till kreditinstitut	475 440	422 897			
<i>Varav omvända repor</i>	<i>34 259</i>	<i>62 104</i>			
<i>Varav efterställda</i>	<i>21 218</i>	<i>16 718</i>			

M13 Utlåning till allmänheten

mkr	2013	2012
Utlåning i svenska kronor		
Hushåll	42 794	43 732
Företag	199 557	242 976
Riksgälden	5 180	16 442
Summa	247 531	303 150
Utlåning i utländsk valuta		
Hushåll	105 864	93 101
Företag	335 665	339 607
Riksgälden	-	-
Summa	441 529	432 708
Sannolika kreditförluster	-3 688	-3 891
Summa utlåning till allmänheten	685 372	731 967
Varav omvända repor	15 711	33 799
Varav efterställda	1 129	1 129

Medelvolym, exkl Riksgälden	2013	2012
mkr		
Utlåning till allmänheten i svenska kronor	266 862	273 731
Utlåning till allmänheten i utländsk valuta	429 613	425 943
Summa	696 475	699 674
Varav omvända repor	22 665	19 472

M14 Räntebärande värdepapper

mkr	2013			2012		
	Nominellt värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Nominellt värde	Verkligt värde	Redovisat värde
Belåningsbara värdepapper emitterade av stat	45 803	46 695	46 675	37 620	41 451	41 384
Belåningsbara värdepapper emitterade av andra	7 019	7 110	7 110	3 785	3 875	3 875
Summa belåningsbara statsskuldförbindelser m m	52 822	53 805	53 785	41 405	45 326	45 259
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	56 961	58 941	58 943	60 000	62 935	62 939
Summa räntebärande värdepapper	109 783	112 746	112 728	101 405	108 261	108 198
Varav onoterade värdepapper		3 240	3 240		2 890	2 890

mkr	2013			2012		
	Nominellt värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Nominellt värde	Verkligt värde	Redovisat värde
Stat	45 803	46 695	46 675	37 620	41 451	41 384
Kreditinstitut	10 330	10 696	10 698	9 454	9 813	9 817
Bostadsinstitut	37 933	39 476	39 476	41 890	44 396	44 396
Övrigt	15 717	15 879	15 879	12 441	12 601	12 601
Summa	109 783	112 746	112 728	101 405	108 261	108 198

Medelvolym	2013	2012
mkr		
Räntebärande värdepapper	124 208	108 860

M15 Aktier och andelar

mkr	2013	2012
Innehav värderade till verkligt värde över resultaträkningen		
Noterade	40 287	22 883
Icke noterade	1 256	194
Summa	41 543	23 077

mkr	2013	2012
Innehav klassificerade som tillgängliga för försäljning		
Noterade	4 368	4 163
Icke noterade	1 310	1 029
Summa	5 678	5 192
Summa aktier och andelar	47 221	28 269

M16 Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag

Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag						2013	2012
mkr							
Intresseföretag, icke noterade						92	92
Koncernföretag, icke noterade						46 061	45 642
Summa						46 153	45 734
Intresseföretag						Redovisat värde mkr	
	Organisations-nummer	Säte	Antal aktier	Ägarandel %	2013	2012	
Bankomat AB	556817-9716	Stockholm	150	20,00	55	55	
Bankomatcentralen AB	556197-2265	Stockholm	1 100	21,90	0	0	
BDB Bankernas Depå AB	556695-3567	Stockholm	13 000	20,00	7	7	
BGC Holding AB	556607-0933	Stockholm	25 382	25,40	4	4	
Finansiell ID-teknik BID AB	556630-4928	Stockholm	12 735	28,30	24	24	
Getswish AB	556913-7382	Stockholm	10 000	20,00	2	2	
Upplysningscentralen UC AB	556137-5113	Stockholm	2 448	24,48	0	0	
Summa						92	92
Koncernföretag						Redovisat värde mkr	
	Organisations-nummer	Säte	Antal aktier	Ägarandel %	2013	2012	
Handelsbanken Finans AB¹	556053-0841	Stockholm	1 550 000	100	11 672	11 672	
Kredit-Inkasso AB	556069-3185	Stockholm		100			
Handelsbanken Rahoitus Oy	0112308-8	Helsingfors		100			
Kreditt-Inkasso AS	955074203	Oslo		100			
Handelsbanken Finans (Shanghai) Financial Leasing Co., Ltd	310101717882194	Shanghai		100			
Stadshypotek AB¹	556459-6715	Stockholm	162 000	100	26 870	26 870	
Handelsbanken Fondbolagsförvaltning AB	556070-0683	Stockholm	10 000	100	1	1	
Handelsbanken Fonder AB	556418-8851	Stockholm		100			
Handelsinvest Investeringsförvaltning A/S	12930879	Köpenhamn		100			
Handelsbanken Fondbolag Ab	1105019-3	Helsingfors		100			
Handelsbanken Kapitalförvaltning AS	973194860	Oslo		100			
Handelsbanken Liv Försäkrings AB	516401-8284	Stockholm	100 000	100	6 189	6 189	
Handelsbanken Life & Pension Ltd	453703	Dublin		100			
SHB Liv Försäkringsaktieselskab	20594942	Köpenhamn		100			
SHB Liv Försäkringsaktiebolag	2478149-7	Helsingfors		100			
Handelsbanken Fastigheter AB	556873-0021	Stockholm		100			
AB Handel och Industri	556013-5336	Stockholm	100 000	100	104	63	
Plastal Industri AB	556532-8845	Göteborg		100			
Heartwood Wealth Group Ltd	5498937	London	1 000 000	100	470	-	
Heartwood Wealth Management Limited	4132340	London		100			
Övriga dotterbolag							
EFN Ekonomikanalen AB	556930-1608	Stockholm	100	100	0	-	
Ejendomsselskabet af 1. januar 2002 A/S	38300512	Herning	2 460 000	100	294	247	
Ejendomsselskabet af 1. maj 2009 A/S	59173812	Hilleröd	2 700 000	100	200	200	
Forva AS	945812141	Oslo	4 000 000	100	1	1	
Lejontrappan AB	556481-1551	Göteborg	1 000	100	0	0	
Handelsbanken Markets Securities, Inc. ^{1, 2}	11-3257438	New York	1 000	100	29	39	
Handelsbanken Mezzanine Fond 1 KB	969710-3126	Stockholm	Andel	100	0	0	
Handelsbanken Mezzanine Management AB	556679-2668	Stockholm	5 000	100	1	1	
Handelsbanken Renting AB	556043-2766	Stockholm	1 000	100	14	14	
Handelsbanken Skadeförsäkrings AB	516401-6767	Stockholm	1 500	100	31	31	
Lokalbolig A/S	78488018	Hilleröd	540 000	68,35	1	1	
Rådstuplass 4 AS	910508423	Bergen	40 000	100	0	0	
SIL (Nominees) Limited	1932320	London	100	100	-	-	
Svenska Handelsbanken Delaware Inc.	13-3153272	Delaware	1 000	100	0	0	
Svenska Handelsbanken Representações (Brasil) Ltda	15.367.073/001-93	São Paulo	999	99,9	2	2	
Svenska Handelsbanken S.A. ¹	RCS Lux B-15992	Luxemburg	1 000 000	100	147	147	
Svenska Property Nominees Limited	2308524	London	100	100	-	-	
Svenska Re S.A.	RCS Lux B-32053	Luxemburg	20 000	100	35	35	
ZAO Svenska Handelsbanken	1057711005384	Moskva			-	129	
Summa						46 061	45 642

Förteckningen över koncernföretag omfattar direktägda dotterföretag samt större dotterföretag till dessa.

¹ Kreditinstitut.

² Moderbolagets andelar i Handelsbanken Markets Securities, Inc. har under räkenskapsåret skrivits ned med netto 10 mkr till ett värde motsvarande bolagets marknadsvärde med avdrag för försäljningskostnader.

M17 Derivatinstrument

mkr	Nominellt belopp/löptid			Nominellt belopp		Positiva marknadsvärden		Negativa marknadsvärden	
	upp till 1 år	mer än 1 år upp till 5 år	mer än 5 år	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Derivat för handel									
Ränterelaterade kontrakt									
Optioner	90 854	190 017	12 731	293 602	377 350	4 200	5 167	4 338	4 524
FRA/terminer	1 814 375	1 157 801	-	2 972 176	2 994 787	420	1 344	143	1 512
Swappar	752 125	1 498 568	488 260	2 738 953	3 217 456	47 505	82 111	47 831	83 333
Övriga instrument	-	-	-	-	10	-	-	-	0
Valutarelaterade kontrakt									
Optioner	43 144	1 490	-	44 634	89 107	311	467	234	599
Terminer	103 899	7 048	223	111 170	154 018	1 083	1 735	1 313	2 414
Swappar	635 019	317 485	64 975	1 017 479	1 221 606	16 236	23 553	13 949	21 153
Övriga instrument	60	-	1	61	107	15	-	120	117
Aktierelaterade kontrakt									
Optioner	18 836	23 605	258	42 699	47 180	3 019	2 652	5 112	3 806
Terminer	4 408	-	-	4 408	2 222	8	19	34	6
Swappar	30 271	4 273	144	34 688	20 144	691	293	2 486	1 302
Övriga instrument	434	0	243	677	1 977	3	14	494	588
Råvarurelaterade kontrakt									
Optioner	1 871	-	3 196	5 067	7 197	105	161	992	1 272
Terminer	17 739	5	3 303	21 047	29 542	375	367	377	384
Swappar	300	13	-	313	1 031	0	9	49	49
Övriga instrument	372	3	82	457	729	132	150	420	718
Kreditrelaterade kontrakt									
Optioner	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Swappar	893	7 900	1 256	10 049	12 585	544	253	45	46
Övriga instrument	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga derivatkontrakt	-	-	-	-	-	-	0	-	-
Summa	3 514 600	3 208 208	574 672	7 297 480	8 177 048	74 647	118 295	77 937	121 823
Derivat för marknadsvärdesäkringar									
Ränterelaterade kontrakt									
Swappar	-	-	-	-	26 261	-	1 188	-	749
Övriga instrument	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Valutarelaterade kontrakt									
Swappar	-	-	817	817	1 789	177	426	-	-
Summa	-	-	817	817	28 050	177	1 614	0	749
Derivat för kassaflödessäkringar									
Ränterelaterade kontrakt									
Swappar	14 670	101 056	69 457	185 183	144 278	4 773	6 239	2 002	1 328
Valutarelaterade kontrakt									
Swappar	13 672	84 457	45 530	143 659	113 969	4 733	326	3 239	6 971
Summa	28 342	185 513	114 987	328 842	258 247	9 506	6 565	5 241	8 299
Summa derivatinstrument	3 542 942	3 393 721	690 476	7 627 139	8 463 345	84 330	126 474	83 178	130 871
Belopp som kvittats i balansräkningen						-6 035	-3 949	-6 035	-3 949
Nettobelopp i balansräkningen						78 295	122 525	77 143	126 922
<i>Clearade derivat</i>				2 429 128	2 583 355	3 151	1 967	3 345	3 206
Valutafördelning av marknadsvärden									
SEK						99 605	248 392	182 836	346 485
USD						23 433	-104 893	-199 795	-314 899
EUR						67 126	3 785	37 352	-60 208
Övriga						-105 834	-20 810	62 785	159 493

I noten presenteras derivatkontrakt brutto. Belopp som kvittats i balansräkningen består av det kvittade marknadsvärdet på kontrakt för vilka det finns en legal rätt och avsikt att reglera avtalade kassaflöden netto (däribland clearade kontrakt). Dessa kontrakt nettoredovisas i balansräkningen per motpart och valuta.

Positiva skillnader mellan det värde som räknats fram med en värderingsmodell vid det första redovisningstillfället och transaktionspriset (dag-1 resultat), periodiseras över derivatets löptid. Vid årsskiftet uppgick sådana ännu ej resultatförda dag-1 resultat till 396 mkr (341).

M18 Kvittning av finansiella instrument

2013		Återköpsavtal samt in- & utlåning av värdepapper	
mkr	Derivat		Totalt
Finansiella tillgångar som kvittas eller som omfattas av avtal om kvittning			
Bruttobelopp av finansiella tillgångar	84 330	53 612	137 942
Bruttobelopp av finansiella skulder som kvittats i balansräkningen	-6 035	-	-6 035
Nettobelopp av finansiella tillgångar som redovisas i balansräkningen	78 295	53 612	131 907
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument som inte uppfyller kvittningskriterierna	-41 036	-	-41 036
Mottagna finansiella säkerheter	-10 540	-53 569	-64 109
Nettobelopp	26 719	43	26 762
Finansiella skulder som kvittas eller som omfattas av avtal om kvittning			
Bruttobelopp av finansiella skulder	83 178	8 352	91 530
Bruttobelopp av finansiella tillgångar som kvittats i balansräkningen	-6 035	-	-6 035
Nettobelopp av finansiella skulder som redovisas i balansräkningen	77 143	8 352	85 495
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument som inte uppfyller kvittningskriterierna	-41 036	-	-41 036
Ställda finansiella säkerheter	-4 793	-7 889	-12 682
Nettobelopp	31 314	463	31 777
2012			
mkr	Derivat	Återköpsavtal samt in- & utlåning av värdepapper	Totalt
Finansiella tillgångar som kvittas eller som omfattas av avtal om kvittning			
Bruttobelopp av finansiella tillgångar	126 474	96 356	222 830
Bruttobelopp av finansiella skulder som kvittats i balansräkningen	-3 949	-	-3 949
Nettobelopp av finansiella tillgångar som redovisas i balansräkningen	122 525	96 356	218 881
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument som inte uppfyller kvittningskriterierna	-90 209	-	-90 209
Mottagna finansiella säkerheter	-9 230	-96 333	-105 563
Nettobelopp	23 086	23	23 109
Finansiella skulder som kvittas eller som omfattas av avtal om kvittning			
Bruttobelopp av finansiella skulder	130 871	14 686	145 557
Bruttobelopp av finansiella tillgångar som kvittats i balansräkningen	-3 949	-	-3 949
Nettobelopp av finansiella skulder som redovisas i balansräkningen	126 922	14 686	141 608
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument som inte uppfyller kvittningskriterierna	-90 209	-	-90 209
Ställda finansiella säkerheter	-6 647	-12 279	-18 926
Nettobelopp	30 066	2 407	32 473

M19 Immateriella tillgångar

2013	Inkräms- goodwill	Internt utvecklad programvara	Total 2013
2013			
mkr			
Anskaffningsvärde vid ingången av året	2 072	1 104	3 176
Anskaffningsvärde på tillkommande immateriella tillgångar	-	322	322
Avyttringar och utrangeringar	-	-82	-82
Valutaeffekt	-1	2	1
Anskaffningsvärde vid utgången av året	2 071	1 346	3 417
Accumulerade av- och nedskrivningar vid ingången av året	-1 193	-340	-1 533
Avyttringar och utrangeringar	-	82	82
Årets avskrivningar enligt plan	-108	-106	-214
Årets nedskrivningar	-	-2	-2
Valutaeffekt	3	-3	0
Accumulerade av- och nedskrivningar vid utgången av året	-1 298	-369	-1 667
Redovisat värde	773	977	1 750

2012	Inkräms- goodwill	Internt utvecklad programvara	Total 2012
2012			
mkr			
Anskaffningsvärde vid ingången av året	2 126	811	2 937
Anskaffningsvärde på tillkommande immateriella tillgångar	-	317	317
Avyttringar och utrangeringar	-	-21	-21
Valutaeffekt	-54	-3	-57
Anskaffningsvärde vid utgången av året	2 072	1 104	3 176
Accumulerade av- och nedskrivningar vid ingången av året	-1 111	-262	-1 373
Avyttringar och utrangeringar	-	21	21
Årets avskrivningar enligt plan	-110	-98	-208
Årets nedskrivningar	-	-3	-3
Valutaeffekt	28	2	30
Accumulerade av- och nedskrivningar vid utgången av året	-1 193	-340	-1 533
Redovisat värde	879	764	1 643

M20 Fastigheter och inventarier

Fastigheter och inventarier	2013	2012
mkr		
Inventarier	466	452
Fastigheter	120	125
Egendom övertagen för skyddande av fordran	392	390
Summa	978	967

I posten Egendom övertagen för skyddande av fordran ingår fastigheter som återkommande värderas till verkligt värde i enlighet med koncernens redovisningsprinciper för tillgångar som övertagits för skydd av fordran, se not K1. Det verkliga värdet på fastigheter som återkommande värderas till verkligt värde uppgår till 392 mkr. Orealiserade värdeförändringar på dessa fastigheter har påverkat årets resultat med -10 mkr. Värdering av privatbostäder bygger i allt väsentligt på marknadsobservationer av jämförbara fastighetsköp på den aktuella orten. Värdering av kontorsfastigheter bygger på diskontering av framtida kassaflöden och baseras på antaganden om bland annat hyresnivå, vakansgrad, drift- och underhållskostnader, direktavkastningskrav och kalkylränta. Vid värdering av industrilokaler används alltid en godkänd värderingsman. Värderingen av industrilokaler baseras främst på fastighetens skick, läge samt alternativa användningsområden. Underlag till de antaganden som använts vid värderingen hämtas i så stor utsträckning som möjligt från externa marknadsobservationer. Värdering som enbart bygger på marknadsobservationer (48 mkr) klassificeras som nivå 2 i den värderingshierarki som beskrivs i not K39. Värdering som har ett väsentligt inslag av egna antaganden (344 mkr) klassificeras som nivå 3 i värderingshierarkin. Orealiserade värdeförändringar i nivå 3 avseende fastigheter som återkommande värderas till verkligt värde har påverkat årets resultat med -17 mkr. Årets försäljning av fastigheter som återkommande värderas till verkligt värde uppgår till 81 mkr varav 64 mkr var klassade som nivå 3 innan försäljningen. Nya fastigheter har tillkommit under året med 50 mkr varav 48 mkr klassats som nivå 3.

Inventarier	2013	2012
mkr		
Anskaffningsvärde vid ingången av året	1 513	1 588
Anskaffningsvärde på tillkommande under året	265	234
Avyttringar och utrangeringar	-238	-296
Valutaeffekt	-23	-13
Anskaffningsvärde vid utgången av året	1 517	1 513
Accumulerade av- och nedskrivningar vid ingången av året	-1 061	-1 086
Årets avskrivningar enligt plan	-248	-282
Förändring genom rörelseförvärv	-	1
Avyttringar och utrangeringar	236	295
Valutaeffekt	22	11
Accumulerade av- och nedskrivningar vid utgången av året	-1 051	-1 061
Redovisat värde	466	452

Fastigheter	2013	2012
mkr		
Anskaffningsvärde vid ingången av året	190	1 853
Anskaffningsvärde på tillkommande under året	-	-
Ny- och ombyggnation	-	0
Avyttringar och utrangeringar	-	-1 663 ¹
Anskaffningsvärde vid utgången av året	190	190
Accumulerade av- och nedskrivningar vid ingången av året	-65	-708
Årets avskrivningar enligt plan	-5	-22
Årets nedskrivningar	-	-3
Avyttringar och utrangeringar	-	668
Accumulerade av- och nedskrivningar vid utgången av året	-70	-65
Redovisat värde	120	125

¹ Fastigheter har under föregående år avyttrats till ett dotterbolag.

M21 Övriga tillgångar

mkr	2013	2012
Fondlikvidfordringar	6 470	6 966
Övrigt	9 998	11 462
Summa	16 468	18 428

M22 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

mkr	2013	2012
Upplupna ränteutgifter	3 739	4 135
Övriga upplupna intäkter	1 341	1 052
Förutbetalda kostnader	192	160
Summa	5 272	5 347
<i>Varav efterställda</i>	<i>11</i>	<i>13</i>

M23 Skulder till kreditinstitut

mkr	2013	2012	Medelvolymer mkr	2013	2012
Skulder i svenska kronor			Skulder till kreditinstitut i svenska kronor	52 839	75 681
Banker	19 869	17 937	Skulder till kreditinstitut i utländsk valuta	223 293	197 509
Övriga kreditinstitut	12 162	11 072	Summa	276 132	273 190
Summa	32 031	29 009	<i>Varav repor</i>	<i>3 961</i>	<i>4 396</i>
Skulder i utländsk valuta					
Banker	135 848	149 145			
Övriga kreditinstitut	58 752	65 178			
Summa	194 600	214 323			
Summa skulder till kreditinstitut	226 631	243 332			
<i>Varav repor</i>	<i>748</i>	<i>2 391</i>			

M24 In- och upplåning från allmänheten

Inlåning från allmänheten mkr	2013	2012	Medelvolymer mkr	2013	2012
Inlåning i svenska kronor			Inlåning från allmänheten		
Hushåll	207 374	190 328	Inlåning från allmänheten i svenska kronor	348 970	332 836
Företag	165 314	159 348	Inlåning från allmänheten i utländsk valuta	178 337	165 123
Riksgälden	-	-	Summa	527 307	497 959
Summa	372 688	349 676	Upplåning från allmänheten		
Inlåning i utländsk valuta			Upplåning från allmänheten i svenska kronor	53 434	56 033
Hushåll	48 990	44 308	Upplåning från allmänheten i utländsk valuta	146 665	132 434
Företag	172 779	125 330	Summa	200 099	188 467
Riksgälden	-	-	<i>Varav repor</i>	<i>10 551</i>	<i>11 305</i>
Summa	221 769	169 638			
Summa inlåning från allmänheten	594 457	519 314			
Upplåning från allmänheten					
mkr	2013	2012			
Upplåning i svenska kronor	49 117	54 383			
Upplåning i utländsk valuta	170 653	94 986			
Summa	219 770	149 369			
<i>Varav repor</i>	<i>7 604</i>	<i>12 294</i>			
Summa in- och upplåning från allmänheten	814 227	668 683			

M25 Emitterade värdepapper

mkr	2013		2012	
	Nominellt belopp	Redovisat värde	Nominellt belopp	Redovisat värde
Certifikat				
Certifikat i svenska kronor	15 613	17 299	16 127	16 568
Varav				
till upplupet anskaffningsvärde för handel	101	101	3 066	3 066
Certifikat i utländsk valuta	15 512	17 198	13 061	13 502
Varav	227 719	227 754	319 610	319 647
till upplupet anskaffningsvärde för handel	227 532	227 532	319 393	319 393
	187	222	217	254
Summa	243 332	245 053	335 737	336 215
Obligationslån				
Obligationslån i svenska kronor	14 822	14 298	19 165	18 633
Varav				
till upplupet anskaffningsvärde för marknadsvärdesåkringar	14 822	14 006	19 165	18 465
Obligationslån i utländsk valuta	-	292	-	168
Varav	271 426	273 256	173 780	176 436
till upplupet anskaffningsvärde för marknadsvärdesåkringar	268 882	272 319	150 437	157 624
	2 544	937	23 343	18 812
Summa	286 248	287 554	192 945	195 069
Summa emitterade värdepapper	529 580	532 607	528 682	531 284

Omsättning av egna skuldinstrument	2013	2012
mkr		
Emitterade	864 221	1 153 240
Återköpta	25 575	47 788
Förfallna	838 283	1 086 716

Medelvolymer	2013	2012
mkr		
Svenska kronor	32 140	36 452
Utländsk valuta	514 620	512 347
Summa	546 760	548 799

M26 Korta positioner

mkr	2013	2012
Korta positioner värderade till verkligt värde		
Aktier	3 430	1 940
Räntebärande värdepapper	19 415	14 261
Varav		
övriga emitterter	19 415	14 261
egna emitterade	-	-
Summa	22 845	16 201

Medelvolymer	2013	2012
mkr		
Svenska kronor	22 832	17 445
Utländsk valuta	1 214	2 406
Summa	24 046	19 851

M27 Skatter

Uppskjutna skattefordringar mkr	2013	2012	Redovisade skattekostnader i resultaträkningen mkr	2013	2012
Fastigheter och inventarier	35	35	Aktuell skatt		
Derivatinstrument	159	298	Årets skattekostnad	-4 604	-3 060
Övrigt	8	0	Justering av skatt hänförlig till tidigare år	-19	5
Summa	202	333	Uppskjuten skatt		
			Förändringar i temporära skillnader	4	70
Uppskjutna skatteskulder mkr	2013	2012	Summa	-4 619	-2 985
Fastigheter och inventarier	16	18	Nominell skattesats i Sverige, %	22,0	26,3
Derivatinstrument ¹	98	689	Avvikelser		
Summa	114	707	Ej skattepliktiga intäkter/ej avdragsgilla kostnader	0,3	-6,0
			Skatt avseende tidigare år och övrigt	0,1	0,2
Netto uppskjutna skatter	-88	374	Effektiv skattesats, %	22,4	20,5

Förändring av uppskjutna skatter 2013

mkr	Ingående balans	Redovisat över resultat-räkningen	Redovisat i övrigt totalresultat	Utgående balans
Fastigheter och inventarier	-17	-2	-	-19
Derivatinstrument ¹	391	6	-458	-61
Övrigt	0	-8	-	-8
Summa	374	-4	-458	-88

Förändring av uppskjutna skatter 2012

mkr	Ingående balans	Redovisat över resultat-räkningen	Redovisat i övrigt totalresultat	Utgående balans
Fastigheter och inventarier	53	-70	-	-17
Derivatinstrument ¹	-322	-	713	391
Summa	-269	-70	713	374

Från och med 2013 är den svenska bolagsskatten ändrad från 26,3% till 22%. Uppskjutna skatter i balansräkningen är omräknade till den nya skattesatsen.

¹ Uppskjuten skatteskuld för derivatinstrument 2012 har justerats med 106 mkr. Detta belopp ingick tidigare i den nu borttagna posten Säkring av nettotillgångar i utlandsverksamhet.

M28 Avsättningar

mkr	Avsättning för omstrukturering	Avsättning för garanti-åtaganden	Övriga avsättningar	Summa 2013	Summa 2012
Avsättningar vid årets ingång	91	15	10	116	24
Avsatt under året	-	44	8	52	98
lanspråktaget	-40	-	-	-40	-
Återfört	-	-	-	-	-6
Avsättningar vid årets utgång	51	59	18	128	116

Avsättningen för omstrukturingskostnader avser merkostnader till följd av uppsägning av hyrda lokaler. Merparten av det resterande avsättningsbeloppet förväntas regleras under 2014. Avsättning för garantiåtaganden består av avsättningar för ett antal utombalansposter.

Handelsbanken är föremål för krav i ett antal tvistemål som drivs i allmänna domstolar. Bankens bedömning är att tvistemålen i allt väsentligt kommer att utfalla till bankens fördel. Tvistebeloppet bedöms inte kunna få en väsentlig inverkan på bankens ställning eller resultat. Under övriga avsättningar redovisas de belopp som avsatts för reglering av de anspråk som riktats mot banken.

M29 Övriga skulder

mkr	2013	2012
Fondlikvidskulder	6 777	8 091
Övrigt	5 926	9 063
Summa	12 703	17 154

M30 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

mkr	2013	2012
Upplupna räntekostnader	5 817	5 868
Övriga upplupna kostnader	3 889	3 567
Förutbetalda intäkter	209	96
Summa	9 915	9 531

M31 Efterställda skulder

mkr	2013	2012
Förlagslån i svenska kronor	10 472	10 897
Förlagslån i utländsk valuta	5 493	10 270
Summa	15 965	21 167

Medelvolym	2013	2012
Förlagslån i svenska kronor	10 764	9 480
Förlagslån i utländsk valuta	7 824	16 670
Summa	18 588	26 150

Specifikation, förlagslån	Ursprungligt nominellt belopp av respektive valuta	Räntesats %	Utestående belopp
I SVENSKA KRONOR			
2008/evigt ¹	2 350	11,000	2 348
2008/evigt ²	2 905	10,500	2 897
2011/evigt ³	2 512	rörlig	2 230
2012/tidsbunden ⁴	1 750	4,472	1 740
Övriga svenska ⁵			1 257
Summa			10 472
I UTLÄNDSK VALUTA			
2005/evigt ⁶	EUR 500	4,194	4 427
Övriga utländska ⁷			1 066
Summa			5 493
Summa efterställda skulder			15 965

¹ Evigt förlagslån till fast ränta. Villkoren ger möjlighet att förtidslösa lånet vid varje ränteförfallodag fr o m mars 2019. Vid förtidslösen krävs Finansinspektionens medgivande. I samband med rätten att förtidsinlösa blir räntan rörlig, knuten till Stibor.

² Evigt förlagslån till fast ränta. Villkoren ger möjlighet att förtidslösa lånet vid varje ränteförfallodag fr o m mars 2014. Vid förtidslösen krävs Finansinspektionens medgivande. I samband med rätten att förtidsinlösa blir räntan rörlig, knuten till Stibor.

³ Evigt förlagslån till rörlig ränta. Lånet är ett konvertibelt förlagslån på nominellt 2,5 mdkr riktat till koncernens anställda på marknadsmässiga villkor. Lånet har status som supplementärkapital och kan omvandlas till aktier i Handelsbanken. Konvertering kan ske från den 1 maj 2016 till den initiala konverteringskursen 256,52 kr, vilket motsvarar 122% av den genomsnittliga aktiekursen under perioden 19 april–maj 2011. Den initiala konverteringskursen justeras för utdelningar under löptiden. Från den 31 maj 2016 finns möjlighet att konvertera till aktier i Handelsbanken till konverteringskursen eller den då gällande börskursen om denna skulle vara lägre än konverteringskursen. Sista dag att begära konvertering är den 30 november 2016.

⁴ Tidsbundet förlagslån till fast ränta. Villkoren ger möjlighet att förtidslösa lånet vid varje ränteförfallodag fr o m oktober 2017. Vid förtidslösen krävs Finansinspektionens medgivande. I samband med rätten att förtidsinlösa blir räntan rörlig, knuten till Euribor.

⁵ Övriga svenska här ej specificerade förlagslån är emitterade i form av tidsbundna eller eviga förlagslån. I totalbeloppet ingår dels ett konvertibelt förlagslån på nominellt 2,3 mdkr riktat till koncernens anställda på marknadsmässiga villkor. Lånet om 2,3 mdkr har hybridstatus och kan omvandlas till aktier i Handelsbanken. Konvertering kan ske från den 1 juni 2011 till konverteringskursen 187,56 kr, vilket motsvarar 110% av den genomsnittliga aktiekursen under perioden 6–12 maj 2008 justerat för 2008 års utdelning. Nominellt utestående belopp efter beaktande av konverteringar fram till 31 december 2013 uppgick till 7,6 mkr. Från den 21 maj 2013 finns möjlighet att konvertera till aktier i Handelsbanken till konverteringskursen eller den då gällande börskursen om denna skulle vara lägre än konverteringskursen. Resterande del innehåller ett tidsbundet förlagslån till rörlig ränta på 1,25 mdkr. Villkoren i detta lån är flexibelt och syftar till att fullt ut göra instrumentet medräkningsbart i kapitalbasen enligt kommande regelverk, CRDIV/CRR. Villkoren ger möjlighet att förtidslösa lånet vid varje förfallodag fr o m oktober 2017. Vid förtidslösen krävs Finansinspektionens medgivande.

⁶ Evigt förlagslån till fast ränta. Villkoren ger möjlighet att förtidslösa lånet vid varje ränteförfallodag fr o m december 2015. Vid förtidslösen krävs Finansinspektionens medgivande. I samband med rätten att förtidsinlösa blir räntan rörlig, knuten till Euribor.

⁷ Övriga utländska, här ej specificerade förlagslån, är emitterade i form av eviga förlagslån.

M32 Obeskattade reserver

mkr	2013	2012
Periodiseringsfond	-	4 168
Ackumulerade överavskrivningar goodwill	773	870
Summa	773	5 038

M33 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

2013	Värderat till verkligt värde i RR uppdelat på		Derivat identifierat som säkringsinstrument	Investeringar som hålles till förfall	Lån och andra fordringar	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Övriga finansiella tillgångar/skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Innehav för handel	Övrigt ¹							
Tillgångar									
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker					334 185		609	334 794	334 794
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	32 611	16 160		3 461		1 553		53 785	53 805
Utlåning till kreditinstitut					475 440			475 440	479 609
Utlåning till allmänheten		2 580			682 792			685 372	685 711
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	26 959	30 149		933		902		58 943	58 941
Aktier och andelar	41 543					5 678		47 221	47 221
Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag							46 153	46 153	46 153
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken		1 860			328			2 188	2 188
Derivatinstrument	69 471		8 824					78 295	78 295
Övriga tillgångar	68				8 346		8 054	16 468	16 468
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	480	661		117	1 734		2 280	5 272	5 272
Summa finansiella tillgångar	171 132	51 410	8 824	4 511	1 502 825	8 133	57 096	1 803 931	1 808 457
Övriga icke finansiella tillgångar								2 930	
Summa tillgångar								1 806 861	
Skulder									
Skulder till kreditinstitut							226 631	226 631	228 131
In- och upplåning från allmänheten							814 227	814 227	814 035
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken		1 908					328	2 236	2 236
Emitterade värdepapper	17 420						515 187	532 607	544 327
Derivatinstrument	72 136		5 007					77 143	77 143
Korta positioner	22 845							22 845	22 845
Övriga skulder	19						12 684	12 703	12 703
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	357						9 558	9 915	9 915
Efterställda skulder							15 965	15 965	17 705
Summa finansiella skulder	112 777	1 908	5 007				1 594 580	1 714 272	1 729 040
Övriga icke finansiella skulder								1 058	
Summa skulder								1 715 330	

¹ Klassificerats att värderas till verkligt värde.

Omklassificerade finansiella tillgångar

mkr	Innehav klassificerade som lån	
	Omklassificerat från innehav för handel	Omklassificerat från tillgängligt för försäljning
Redovisat värde	74	5 375
Verkligt värde	74	5 464
Redovisat värde vid omklassificeringen 2008-07-01	3 041	19 722
Redovisat värde vid ingången av 2013	96	7 782
Verkligt värde vid ingången av 2013	95	7 930
Redovisad värdeförändring i resultaträkningen 2013	-	170
Redovisad värdeförändring i resultaträkningen 2012	-	-5
Redovisad värdeförändring i övrigt totalresultat 2013	0	-3
Redovisad värdeförändring i övrigt totalresultat 2012	-5	-177
Värdeförändring som skulle redovisats i resultaträkningen 2013 om tillgångarna inte hade klassificerats om	1	170
Värdeförändring som skulle redovisats i resultaträkningen 2012 om tillgångarna inte hade klassificerats om	2	-5
Värdeförändring som skulle redovisats i övrigt totalresultat 2013 om tillgångarna inte hade klassificerats om	-	-25
Värdeförändring som skulle redovisats i övrigt totalresultat 2012 om tillgångarna inte hade klassificerats om	-	266
Andel amorteringar och förfall sedan omklassificeringen	99,5%	75,1%
Intäktsförd ränta 2013	69	137

Omklassificeringen genomfördes den 1 juli 2008, se vidare not K38.

M33 Forts

2012	Värderat till verkligt värde i RR uppdelat på		Derivat identifierat som säkringsinstrument	Investeringar som hålles till förfall	Lån och andra fordringar	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Övriga finansiella tillgångar/skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Innehav för handel	Övrigt ¹							
Tillgångar									
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker					236 447			236 447	236 447
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	26 474	13 981		3 757		1 047		45 259	45 326
Utlåning till kreditinstitut					422 897			422 897	428 503
Utlåning till allmänheten		4 078			727 889			731 967	732 646
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	30 535	29 658		1 340		1 406		62 939	62 935
Aktier och andelar	23 077					5 192		28 269	28 269
Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag							45 734	45 734	45 734
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken		1 676			335			2 011	2 011
Derivatinstrument	116 096		6 429					122 525	122 525
Övriga tillgångar	28				18 393		7	18 428	18 428
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	229	854		118	4 146	0		5 347	5 347
Summa finansiella tillgångar	196 439	50 247	6 429	5 215	1 410 107	7 645	45 741	1 721 823	1 728 171
Övriga icke finansiella tillgångar								2 943	
Summa tillgångar								1 724 766	
Skulder									
Skulder till kreditinstitut							243 332	243 332	245 672
In- och upplåning från allmänheten							668 683	668 683	668 777
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken		1 724					335	2 059	2 059
Emitterade värdepapper	13 756						517 528	531 284	541 792
Derivatinstrument	118 254		8 668					126 922	126 922
Korta positioner	16 201							16 201	16 201
Övriga skulder	19						17 135	17 154	17 154
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	54						9 477	9 531	9 531
Efterställda skulder							21 167	21 167	22 507
Summa finansiella skulder	148 284	1 724	8 668				1 477 657	1 636 333	1 650 615
Övriga icke finansiella skulder								1 163	
Summa skulder								1 637 496	

¹ Klassificerats att värderas till verkligt värde.

Redogörelse för tillämpade principer för värdering till verkligt värde återfinns i not K39. För aktier i koncern- och intresseföretag anges inget verkligt värde utan anskaffningsvärde.

M34 Värdering av finansiella instrument till verkligt värde

Finansiella instrument värderade till verkligt värde 2013	Nivå			Totalt
mkr	1	2	3	
Tillgångar				
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m				
Innehav för handel	32 611	-	-	32 611
Klassificerade att värderas till verkligt värde	16 160	-	-	16 160
Tillgängliga för försäljning	1 553	-	-	1 553
Utlåning till allmänheten	-	2 562	18	2 580
Obligationer och andra räntebärande värdepapper				
Innehav för handel	21 881	5 078	-	26 959
Klassificerade att värderas till verkligt värde	30 149	-	-	30 149
Tillgängliga för försäljning	582	320	-	902
Aktier och andelar				
Innehav för handel	40 284	1 183	76	41 543
Klassificerade att värderas till verkligt värde	-	-	-	-
Tillgängliga för försäljning	4 367	634	677	5 678
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	1 860	-	-	1 860
Derivatinstrument	1 328	76 967	-	78 295
Summa	150 775	86 744	771	238 290
Skulder				
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	1 908	-	-	1 908
Emitterade värdepapper	4	17 332	84	17 420
Derivatinstrument	2 155	74 988	-	77 143
Korta positioner	21 951	894	-	22 845
Summa	26 018	93 214	84	119 316

Finansiella instrument värderade till verkligt värde 2012 mkr	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	41 163	339	-	41 502
Utlåning till allmänheten	-	4 054	24	4 078
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	48 792	12 807	-	61 599
Aktier och andelar	27 046	515	708	28 269
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	1 676	-	-	1 676
Derivatinstrument	1 239	121 286	-	122 525
Summa	119 916	139 001	732	259 649
Skulder				
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	1 724	-	-	1 724
Emitterade värdepapper	5	13 674	77	13 756
Derivatinstrument	2 508	124 414	-	126 922
Korta positioner	15 430	771	-	16 201
Summa	19 667	138 859	77	158 603

Redogörelse för tillämpade principer återfinns i not K39.

Förändring av innehav i nivå 3 2013 mkr	Aktier och andelar	Derivat, nettoposition	Utlåning till allmänheten	Emitterade värdepapper
Redovisat värde vid årets ingång	708	-	24	-77
Inköp/Emitterat	44	-	-	-1
Återköp/Avyttrat	-6	-	-	-
Förfallet	-1	-	-2	-
Orealiserad värdeförändring i resultaträkningen	-30	-	0	-6
Orealiserad värdeförändring i övrigt totalresultat	38	-	1	-
Förflyttning från nivå 1 eller 2	-	-	3	-
Förflyttning till nivå 1 eller 2	-	-	-8	-
Redovisat värde vid årets utgång	753	-	18	-84

Förändring av innehav i nivå 3 2012 mkr	Aktier och andelar	Derivat, nettoposition	Utlåning till allmänheten	Emitterade värdepapper
Redovisat värde vid årets ingång	740	-3	25	-77
Inköp/Emitterat	14	-	-	-
Återköp/Avyttrat	-18	-	-	2
Förfallet	-	-	-6	-
Periodens värdeförändring realiserad i resultaträkningen	-8	-	-	-
Orealiserad värdeförändring i resultaträkningen	8	-	0	-2
Orealiserad värdeförändring i övrigt totalresultat	-28	-	-1	-
Förflyttning från nivå 1 eller 2	-	-	6	-
Förflyttning till nivå 1 eller 2	-	3	-	-
Redovisat värde vid årets utgång	708	-	24	-77

Verkligt värde på finansiella instrument redovisade till anskaffningsvärde eller upplupet anskaffningsvärde 2013 mkr	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	334 794	-	-	334 794
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	3 481	-	-	3 481
Utlåning till kreditinstitut	17 693	460 979	937	479 609
Utlåning till allmänheten	5 768	30 449	646 914	683 131
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	931	-	-	931
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	-	312	16	328
Summa	362 667	491 740	647 867	1 502 274
Skulder				
Skulder till kreditinstitut	47 866	180 265	-	228 131
In- och upplåning från allmänheten	679 852	134 183	-	814 035
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	-	328	-	328
Emitterade värdepapper	136 324	390 583	-	526 907
Efterställda skulder	-	17 705	-	17 705
Summa	864 042	723 064	-	1 587 106

M35 Ställda och mottagna säkerheter samt överförda finansiella tillgångar

För egna skulder ställda säkerheter mkr	2013	2012
Kontanter	0	0
Statspapper och obligationer	21 853	55 676
Utlåning till allmänheten	0	3 358
Aktier	3 086	161
Övrigt	277	-
Summa	25 216	59 195

Övriga ställda säkerheter mkr	2013	2012
Kontanter	702	257
Statspapper och obligationer	30 483	679
Aktier	6 482	1 628
Övrigt	4 012	-
Summa	41 679	2 564

Med Övriga ställda säkerheter avses säkerheter som ställts för förpliktelser som ej redovisas i balansräkningen.

Mottagna säkerheter

Som en del av ingångna omvända återköpsavtal och värdepapperslån har koncernen accepterat säkerheter som kan säljas eller pantsättas vidare till tredje part. Det verkliga värdet av sådana accepterade säkerheter uppgick till 34 306 mkr (33 528) vid räkenskapsårets slut, varav säkerheter till ett värde av 1 050 mkr (11 452) var sålda eller pantsatta till tredje part.

Överförda finansiella tillgångar redovisade i balansräkningen mkr	2013		2012	
	Redovisat värde	Redovisat värde motsvarande skuld	Redovisat värde	Redovisat värde motsvarande skuld
Aktier, värdepappersutlåning	3 641	3 086	453	112 ¹
Aktier, övrigt	5 927	-	-	-
Statspapper och obligationer, repor	6 685	6 689	6 566	6 564
Statspapper och obligationer, övrigt	1 184	-	57	-
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	328	328	335	335
Summa	17 765	10 103	7 411	7 011

¹ Mottagen kontantsäkerhet.

M36 Ansvarsförbindelser

mkr	2013	2012
Garantiförbindelser, krediter	54 386	65 216
Garantiförbindelser, övriga	62 126	39 914
Rebursers	4 842	26 004
Övrigt	155	452
Summa	121 509	131 586

Ansvarsförbindelserna bestod i huvudsak av olika typer av garantiförbindelser. I tabellen anges garantiernas nominella belopp.

M37 Övriga åtaganden

mkr	2013		2012	
	2013	2012	2013	2012
Kreditlöften	242 242	235 670	694	535
Outnyttjad del av beviljade räkningskrediter	124 778	134 262	1 765	1 008
Övrigt	151 394	105 355	556	288
Summa	518 414	475 287	3 015	1 831

Avtalade, ej uppsägbara, framtida operationella leasingavgifter fördelade på de år de förfaller till betalning

mkr	2013	2012
2014	694	535
2015–2018	1 765	1 008
2019 och senare	556	288
Summa	3 015	1 831

Operationell leasing är främst hänförlig till för verksamheten normala avtal avseende kontorslokaler och kontorsutrustning.

M38 Pensionsförpliktelser

mkr	2013	2012
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde	23 972	21 835
Pensionsförpliktelser	25 234	21 231
Pensionsnetto	-1 262	604

Pensionsförpliktelser och förvaltningstillgångar är beräknade enligt Tryggandelagens grunder och Finansinspektionens föreskrifter. Förvaltningstillgångarna innehas av Svenska Handelsbankens Pensionsstiftelse, och liknande juridiska personer avseende utfästelser i bankens filialer i UK, Norge och Tyskland. I Pensionskassan SHB, försäkringsförening uppgår pensionsförpliktelserna till 3 557 mkr (3 959) och marknadsvärdet av tillgångarna till 10 141 mkr (8 941). Överskottet i Pensionskassan SHB, försäkringsförening uppgår således till 6 584 mkr (4 982). Med hänsyn till att överskottet i Pensionskassan SHB, försäkringsförening kan utnyttjas för att täcka moderbolagets pensionsförpliktelser redovisas inte ett underskott som en skuld i balansräkningen för 2013.

Pensionskostnader mkr	2013	2012
Utbetalda pensioner	-464	-464
Pensionspremier	-426	-463
Sociala avgifter	16	-48
Ersättning från pensionsstiftelse	555	560
Avsättning till pensionsstiftelse	-27	-100
Redovisad pensionskostnad i resultaträkningen	-346	-515

Nästa års förväntade utbetalning avseende förmånsbestämda pensionsplaner uppgår till 595 mkr. Kostnaderna för pensionspremier innehåller premier för BTPK (avgiftsbestämd pension) med 80 mkr (82).

Förvaltningstillgångar mkr	2013	2012
Ingående balans	21 835	18 808
Avkastning	2 692	3 587
Ersättning från pensionsstiftelse	-555	-560
Utgående balans	23 972	21 835
Procentuell avkastning på förvaltningstillgångar	12%	19%

Av det verkliga värdet på förvaltningstillgångarna i Svenska Handelsbankens Pensionsstiftelse avser 11 042 mkr (9 508) avsättningar som gjorts under åren 1989–2004 till en särskild kompletterande pension (SKP). I förpliktelserna ingår utfästelse avseende SKP med samma belopp som förvaltningstillgångarnas verkliga värde. En del av denna utfästelse, 8 655 mkr (7 312), är villkorad.

Pensionsförpliktelser mkr	2013	2012
Ingående balans	21 231	19 223
Kalkylmässig pensionskostnad	422	479
Räntekostnader	416	385
Värdesäkring	18	184
Förtida pensionering	109	171
Utbetalda pensioner	-464	-464
Ändrade antaganden ¹	1 819	225
Värdeförändring villkorad förpliktelse	1 343	1 064
Tillkommande poster ålderspension	480	-
Annan förändring av kapitalvärdet	-140	-36
Utgående balans	25 234	21 231

¹ Avser effekt av ändrad diskonteringsränta enligt Finansinspektionens anvisningar.

Fördelning av förvaltningstillgångar mkr	2013	2012
Aktier och andelar	19 565	18 646
Räntebärande värdepapper	3 489	2 956
Övriga förvaltningstillgångar	918	233
Summa	23 972	21 835

I Sverige utgår ålderspension från och med 65 års ålder enligt pensionsavtal mellan BAO och Finansförbundet respektive BAO och SACO-förbunden med 10% av årslönen upp till 7,5 inkomstbasbelopp. På lönedel i inkomstbasbeloppsintervall 7,5–20 utgår ålderspension med 65% och i inkomstbasbeloppsintervall 20–30 med 32,5% av årslönen. På lönedel överstigande 30 inkomstbasbelopp utgår ingen ålderspension.

Värdet av pensionsförpliktelserna beräknas årligen, per balansdagen, på försäkringstekniska grunder. De mest väsentliga beräkningsantagandena är dödligheten och diskonteringsräntan. Dödlighetsantagandet följer antagandena i Tryggandelagens grunder. Diskonteringsräntan är 2% (2,8%) efter skatt och antaganden om omkostnader.

M39 Tillgångar och skulder i valuta

2013 mkr	SEK	EUR	NOK	DKK	GBP	USD	Övriga valutor	Totalt
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker	342	48 191	4 263	85	46 585	235 126	202	334 794
Utlåning till kreditinstitut	256 800	61 117	55 136	41 214	1 510	55 844	3 819	475 440
Utlåning till allmänheten	246 168	112 723	120 198	42 815	128 823	24 349	10 296	685 372
<i>varav företag</i>	203 374	96 502	88 683	24 522	90 189	24 294	9 150	536 714
<i>varav hushåll</i>	42 794	16 221	31 515	18 293	38 634	55	1 146	148 658
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	23 165	6 727	1 137	1	0	21 202	1 553	53 785
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	49 739	5 651	2 667	75	-	734	77	58 943
Övriga ej valutafördelade poster	198 527							198 527
Summa tillgångar	774 741	234 409	183 401	84 190	176 918	337 255	15 947	1 806 861
Skulder								
Skulder till kreditinstitut	32 664	25 769	7 982	14 260	12 490	121 745	11 721	226 631
In- och upplåning från allmänheten	421 806	81 255	52 376	32 395	68 467	152 487	5 441	814 227
<i>varav företag</i>	190 365	68 902	36 967	21 093	59 592	151 289	5 286	533 494
<i>varav hushåll</i>	231 441	12 353	15 409	11 302	8 875	1 198	155	280 733
Emitterade värdepapper	31 597	154 408	5 190	226	74 753	254 048	12 385	532 607
Efterställda skulder	10 472	4 427	-	-	-	143	923	15 965
Övriga ej valutafördelade poster, inkl eget kapital	217 431							217 431
Summa skulder och eget kapital	713 970	265 859	65 548	46 881	155 710	528 423	30 470	1 806 861
Valutafördelade övriga tillgångar och skulder samt utombalansposter		31 421	-117 857	-37 267	-21 253	191 178	14 609	
Nettoposition i valuta		-29	-4	42	-45	10	86	60

M39 Forts

2012 mkr	SEK	EUR	NOK	DKK	GBP	USD	Övriga valutor	Totalt
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker	1 333	77 611	8 628	73	4	148 320	478	236 447
Utlåning till kreditinstitut	209 087	72 468	50 742	24 942	1 015	60 827	3 816	422 897
Utlåning till allmänheten	301 636	104 925	137 370	39 749	109 793	27 445	11 049	731 967
<i>varav företag</i>	257 894	93 108	103 974	22 904	80 174	27 394	9 687	595 135
<i>varav hushåll</i>	43 742	11 817	33 396	16 845	29 619	51	1 362	136 832
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	25 101	3 199	183	1	0	15 728	1 047	45 259
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	52 396	5 972	3 081	107	-	1 251	132	62 939
Övriga ej valutafördelade poster	225 257							225 257
Summa tillgångar	814 810	264 175	200 004	64 872	110 812	253 571	16 522	1 724 766
Skulder								
Skulder till kreditinstitut	30 671	49 460	9 816	12 134	4 121	121 740	15 390	243 332
In- och upplåning från allmänheten	404 142	63 303	57 524	23 883	43 153	71 776	4 902	668 683
<i>varav företag</i>	188 799	51 513	41 775	13 399	37 545	70 755	4 734	408 520
<i>varav hushåll</i>	215 343	11 790	15 749	10 484	5 608	1 021	168	260 163
Emitterade värdepapper	35 200	190 197	5 728	365	58 610	235 708	5 476	531 284
Efterställda skulder	10 897	4 655	-	-	4 300	181	1 134	21 167
Övriga ej valutafördelade poster, inkl eget kapital	260 300							260 300
Summa skulder och eget kapital	741 210	307 615	73 068	36 382	110 184	429 405	26 902	1 724 766
Valutafördelade övriga tillgångar och skulder samt utombalansposter		43 342	-126 834	-28 505	-696	175 653	10 662	
Nettoposition i valuta		-98	102	-15	-68	-181	282	22

M40 Upplysningar om närstående

Fordringar på och skulder till närstående	Dotterföretag		Intresseföretag		Övriga närstående	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Fordringar på och skulder till närstående						
mkr						
Utlåning till kreditinstitut	377 619	321 192	-	12	-	-
Utlåning till allmänheten	1 207	1 162	729	227	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-	-	-	-
Derivat	8 338	11 778	-	-	-	-
Övriga tillgångar	8 725	8 363	85	-	587	579
Summa	395 889	342 495	814	239	587	579
Skulder till kreditinstitut	61 701	70 511	-	-	-	-
In- och upplåning från allmänheten	7 214	4 527	186	152	334	227
Emitterade värdepapper	-	-	-	-	-	-
Derivat	15 250	21 127	-	-	0	5
Efterställda skulder	-	-	-	-	698	400
Övriga skulder	325	308	-	-	56	87
Summa	84 490	96 473	186	152	1 088	719
Ansvarsförbindelser	55 907	61 461	-	-	-	-
Derivat, nominella värden	475 041	512 532	-	-	-	-
Närstående – intäkter och kostnader						
mkr						
Ränteintäkter	5 406	7 519	8	4	0	-
Räntekostnader	-591	-680	-2	-3	-18	-18
Provisionsintäkter	25	27	2	0	-	0
Provisionskostnader	0	0	-93	-11	-	-
Nettoresultat av finansiella poster värderade till verkligt värde	-	-	0	0	-	-
Övriga intäkter	1 835	709	-	-	3	4
Övriga kostnader	-438	-293	-2	-2	-24	-21
Summa	6 237	7 282	-87	-12	-39	-35

Förbättrad metod att analysera posterna under Fordringar på och skulder till närstående har införts under året. Detta har resulterat i justeringar av jämförelsesiffrorna mellan posterna Utlåning till kreditinstitut samt Utlåning till allmänheten. Den totala summan utlåning är oförändrad.

Under året har endast normala affärstransaktioner skett mellan moder- och dotterbolag. Specifikation över dotterbolagen och intresseföretagen finns i not M16. Intresseföretagens verksamhet består i att utföra olika typer av tjänster i anknytning till de finansiella marknaderna. I gruppen övriga närstående ingår följande företag: Svenska Handelsbankens Pensionsstiftelse, Svenska Handelsbankens Personalstiftelse och Pensionskassan SHB, försäkringsförening. Företagen anlitar Svenska Handelsbanken AB för sedvanliga bank- och redovisningstjänster. Upplysningar om aktieägar-tillskott till koncern- och intresseföretag lämnas i not M16.

Information om krediter till ledande befattningshavare samt om ledande befattningshavares villkor och ersättningar i övrigt framgår av not K8.

M41 Kapitaltäckning

Kapitalbas mkr	2013	2012	Kapitalkrav mkr	2013	2012
PRIMÄRT KAPITAL			Kreditrisk		
Eget kapital, moderbolaget	90 758	82 232	Kreditrisk enligt schablonmetoden	3 836	3 486
Obeskattade reserver		3 253	Kreditrisk enligt IRK-metoden	27 081	29 067
Upparbetad utdelning innevarande år	-10 485	-6 804	Marknadsrisk		
Eget kapital, kapitalbas	80 273	78 681	Ränterisk	745	880
Innovativa primärkapitaltillskott	7 705	9 323	varav generell risk	493	660
Icke-innovativa primärkapitaltillskott	2 897	2 903	varav specifik risk	252	220
Avgående poster			Aktiekursrisk	11	26
Goodwill och andra immateriella tillgångar	-977	-774	varav generell risk	3	10
Uppskrivningsfond		-108	varav specifik risk	6	13
Prisjusteringar för positioner redovisade till verkligt värde	-1	-14	varav fonder	2	3
Uppskjuten skattefordran	-36	-35	Valutarisk	-	-
Särskilt avdrag för IRK-institut	-806	-891	Råvarurisk	14	9
Kapitaltillskott i försäkringsbolag och andra finansiella företag	-32	-8	Avvecklingsrisk	0	3
Positioner i värdepapperisering	-245	-248	Operativ risk		
Justeringar enligt stabilitetsfilter			Operativ risk	3 128	3 165
Kassafödersäkringar	1 344	-1 010	Summa kapitalkrav enligt Basel II	34 815	36 636
Orealiserad ackumulerad positiv värdeförändring, aktier	-1 196	-777	Justering enligt övergångsregler	8 993	9 055
Orealiserad ackumulerad värdeförändring, ränteinstrument	114	169	Summa kapitalkrav enligt Basel II, övergångsregler	43 808	45 691
Summa primärt kapital	89 040	87 211	Riskvägd volym enligt Basel II	435 189	457 950
SUPPLEMENTÄRT KAPITAL			Riskvägd volym enligt Basel II, övergångsregler	547 596	571 140
Eviga förlagslån		3 133	Kapitaltäckningsanalys, %	2013	2012
Tidsbundna förlagslån	3 881	4 275	Kapitalkrav i Basel II jämfört med övergångsregler	79,5	80
Tillkommande poster			Kapitaltäckningsgrad enligt		
Orealiserad ackumulerad positiv värdeförändring, aktier	1 196	777	Basel II	21,4	20,6
Uppskrivningsfond		108	övergångsregler	17,0	16,5
Avgående poster			Primärkapitalrelation enligt		
Särskilt avdrag för IRK-institut	-806	-891	Basel II	20,5	19,0
Kapitaltillskott i försäkringsbolag och andra finansiella företag	-32	-8	övergångsregler	16,3	15,3
Positioner i värdepapperisering	-245	-248	Kärnprimärkapitalrelation enligt		
Summa supplementärt kapital	3 994	7 146	Basel II	18,0	16,4
Summa primärt och supplementärt kapital	93 034	94 357	övergångsregler	14,3	13,1
Avgående poster från total kapitalbas			Kapitalbas i förhållande till kapitalkrav		
Kapitaltillskott i försäkringsbolag		-50	Basel II	267	257
Total kapitalbas för kapitaltäckningsändamål	93 034	94 307	övergångsregler	212	206

För information om villkor och bestämmelser för kapitalbasens poster och delposter, se not K49.

Kapitalkrav schablonmetoden ¹ mkr	2013		2012	
	Exponerings- belopp (EAD)	Kapitalkrav	Exponerings- belopp (EAD)	Kapitalkrav
Stater och centralbanker	403 612	12	299 065	8
Kommuner	31 115	2	30 498	1
Multilaterala utvecklingsbanker	1 647	0	673	0
Institut	402 234	69	345 327	117
Företag	23 740	1 898	22 994	1 840
Hushåll	10 277	617	8 065	484
Säkerhet i fastighet	35 349	1 072	25 304	770
Oreglerade poster	147	16	148	16
Övriga poster	2 487	150	4 742	250
Total	910 608	3 836	736 816	3 486

¹ Uppgifter om kapitalkrav för exponeringsklasser där exponeringar förekommer.

M41 Forts

Kreditrisk IRK	Exponering efter kreditriskkydd (EAD)		Genomsnittlig riskvikt i %		Kapitalkrav	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Kreditrisk IRK						
mkr						
Företag	642 301	697 512	36,3	37,3	18 655	20 810
varav repor och värdepapperslån	8 376	23 286	0,5	0,6	3	12
varav övrig utlåning, grundmetod	139 862	340 098	35,9	44,5	4 015	12 108
varav övrig utlåning, avancerad metod	494 063	334 128	37	32,5	14 637	8 690
- Stora företag	153 531	-	52,5	-	6 450	-
- Medelstora företag	65 961	65 812	60,1	64,1	3 172	3 373
- Fastighetsbolag	261 980	254 371	23,1	24,6	4 832	5 010
- Bostadsrättsföreningar	12 591	13 945	18,1	27,5	183	307
Hushåll	132 514	130 385	15,7	15,5	1 667	1 619
varav fastighetskrediter	61 259	57 360	8,8	9,6	432	442
varav övriga	71 255	73 025	21,7	20,2	1 235	1 177
Små företag	21 631	21 778	39,4	43,1	682	751
Institut	100 490	128 670	11,9	9,5	953	974
varav repor och värdepapperslån	48 863	76 588	0,8	0,6	31	38
varav övrig utlåning	51 627	52 082	22,3	22,5	922	936
Aktieexponeringar	51 829	50 860	121,6	118,8	5 043	4 832
Motpartslösa exponeringar	978	967	100	100	78	77
Värdepapperisering	878	1 323	3,1	3,5	2	4
Traditionell värdepapperisering	878	1 323	3,1	3,5	2	4
Syntetisk värdepapperisering	-	-	-	-	-	-
Total IRK	950 621	1 031 495	35,6	35,2	27 081	29 067
varav repor och värdepapperslån	57 239	99 874	0,7	0,6	34	50
varav övrig utlåning, grundmetod	245 174	445 330	51,3	50,4	10 061	17 957
varav övrig utlåning, avancerad metod	648 208	486 291	32,8	28,4	16 986	11 060

Förslag till vinstdisposition samt yttrande från styrelsen

Till årsstämman förfogande står enligt balansräkningen för Handelsbanken vinstmedel på sammanlagt 85 121 miljoner kronor.

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:

Till aktieägarna utdelas per aktie 16,50 kronor varav 11,50 kronor i ordinarie utdelning (10,75 kronor för 2012)	10 488
Till nästa år överförs	74 633
Summa disponerat	85 121

Vid bedömningen om storleken på bolagets föreslagna utdelning, totalt 10 488 miljoner kronor (eller det högre belopp som kan bli följden om fler aktier tillkommer på grund av konverteringar av Handelsbankens utestående konvertibla förlagslån 2008, dock maximalt 10 489 miljoner kronor), har hänsyn tagits till verksamhetens art, omfattning, konsolideringsbehov, risktagande, likviditet och ställning i övrigt såväl i banken som i koncernen.

Styrelsen bedömer att ovanstående vinstdisposition är försiktig och väl avpassad för verksamhetens fortlevnad.

Orealiserade värdeförändringar på tillgångar och skulder värderade till verkligt värde har påverkat det egna kapitalet med netto 8 533 miljoner kronor.

Den finansiella företagsgruppens kapitalbas vid årsskiftet, minskad med föreslagen utdelning baserad på genomförda konverteringar och andra väsentliga förändringar av kapitalbasen efter årsskiftet, översteg det lagstadgade kapitalkravet med 29 414 miljoner kronor och i moderbolaget 59 529 miljoner kronor.

Härmed försäkras att koncernredovisningen har upprättats i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder, att moderbolagets årsredovisning har upprättats i enlighet med god redovisningssed för aktiemarknadsbolag, att års- och koncernredovisningen ger en rättvisande bild av koncernens och moderbolagets ställning och resultat samt att förvaltningsberättelsen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av moderbolagets och koncernens verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som moderbolaget och de övriga företag som ingår i koncernen står inför.

STOCKHOLM DEN 4 FEBRUARI 2014

Fredrik Lundberg

Anders Nyrén
Styrelseordförande

Sverker Martin-Löf

Jon Fredrik Baksaa

Tommy Bylund

Jan Johansson

Ole Johansson

Bente Rathe

Lone Fønss Schröder

Charlotte Skog

Pär Boman
Verkställande direktör

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Svenska Handelsbanken AB (publ)
Org nr 502007-7862

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN OCH KONCERNREDOVISNINGEN

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Svenska Handelsbanken AB (publ) för år 2013. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 7–175.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och en koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. Bankens interna revisionsavdelning har under året löpande granskat den interna kontrollen och räkenskaperna. Rapporter häröver har tillställts oss.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2013 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2013 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Förvaltningsberättelsen och bolagsstyrningsrapporten är förenliga med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Svenska Handelsbanken AB (publ) för år 2013.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen och lagen om bank- och finansieringsrörelse.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, lagen om bank- och finansieringsrörelse, lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

14 FEBRUARI 2014

KPMG AB
Stefan Holmström
Auktoriserad revisor

Ernst & Young AB
Erik Åström
Auktoriserad revisor

Hållbarhetsredovisning

Handelsbanken har samlat information om bankens hållbarhetsarbete i denna hållbarhetsredovisning i enlighet med riktlinjer från Global Reporting Initiative, GRI. Banken har sedan flera år redovisat relationen med våra huvudsakliga intressenter – kunder, medarbetare, investerare och samhället – samt hur bankens verksamhet påverkat miljön.

INNEHÅLL

INTRODUKTION

Hållbarhet i Handelsbanken 179

ÖVERSIKT

Nyckeltal för hållbarhetsarbetet 180

IDÉ OCH ORGANISATION

Vår idé och organisation 182

Handelsbankens intressenter 183

KUNDER

Nöjda kunder 184

MEDARBETARE

Kompetenta medarbetare 186

ÄGARE

Bolagsstyrning 189

SAMHÄLLE

Socialt ansvarstagande 190

Ansvarsfull kreditgivning 191

Ansvarsfulla investeringar 192

Handelsbanken i samhället 193

Ekonomiskt värdeskapande 194

Hög etik skapar förtroende 195

Bankens miljöarbete 196

INITIATIV, UTMÅRKELSER, INDEX OCH UNDERSÖKNINGAR 198

GRI – GLOBAL REPORTING INITIATIVE

Innehåll och avgränsningar 200

GRI-protokoll 201

GRANSKNINGSBERÄTTELSE

Revisors rapport 203

OM DEN HÄR RAPPORTEN

Denna redovisning beskriver hur Handelsbanken arbetar med sina viktigaste hållbarhetsfrågor i förhållande till sina huvudsakliga intressenter. Detta är Handelsbankens fjärde hållbarhetsredovisning enligt Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer 3.0 för rapportering och omfattar aktiviteter och resultat för 2013. Informationen avser koncernen om inte annat anges. Handelsbankens redovisning uppfyller nivå C+, vilket bekräftas av bankens externa revisorer. Se bestyrkande-rapport på sidan 203.

Ett fullständigt innehållsindex enligt GRI finns på sidorna 201–202.

Redovisningen utgör Handelsbankens Communication on Progress till FN:s Global Compact.

Kompletterande information om Handelsbankens hållbarhetsarbete finns i en utökad GRI-bilaga som finns publicerad på Handelsbankens webbplats.

Hållbarhet i Handelsbanken

Handelsbankens affärsmöjligheter och framgångar är beroende av det förtroende vi får av kunder, investerare, allmänhet, myndigheter och våra medarbetare. En förutsättning för detta förtroende är att bankens verksamhet präglas av hög etisk standard, ett ansvarsfullt agerande samt att bankens medarbetare uppträder förtroendeskapande.

Handelsbanken är en långsiktigt stabil bank. En bank som, oavsett tillståndet i vår omvärld, finns till hands för våra kunder.

Handelsbanken har sex hemmamarknader: Sverige, Storbritannien, Danmark, Finland, Norge och Nederländerna. I dessa länder har vi rikstäckande kontorsnät, organiserade i en eller flera regionbanker i varje land. Banken öppnar nya kontor även på andra marknader för att stödja bankens kunder på hemmamarknaderna med deras internationella affärer.

Handelsbanken har en stark lokal närvaro på alla sina hemmamarknader. Handelsbankens höga kostnadseffektivitet gör att banken kan behålla en lokal närvaro och därmed fortsätta att fylla en viktig funktion i det lokala samhället, även på orter där andra banker lagt ned sina lokala bankkontor.

Banken har en organisk tillväxtmodell som visat sig fungera på allt fler orter i allt fler länder. Vår tillväxtmodell skapar hög tillgänglighet, nöjda kunder och innebär att banken kan växa med låg risk och god kontroll på kostnaderna. Tillsammans med bankens konservativa syn på risker och tradition av betryggande finansiella reserver, ger det en långsiktigt stabil och ansvarstagande bank.

SÅ ARBETAR VI MED HÅLLBARHET

Handelsbankens företagsmål är att ha bättre lönsamhet än genomsnittet för jämförbara banker på våra hemmamarknader. Handelsbanken ska dessutom agera som en ansvarsfull samhällsaktör.

Det är därför naturligt för banken att arbeta med hållbarhetsfrågor som innebär ett frivilligt ansvarstagande för hur bankens verksamhet påverkar samhället ur ett ekonomiskt, socialt, etiskt och miljömässigt perspektiv. För Handelsbanken innebär hållbarhet också att banken ska vara en attraktiv arbetsgivare och en stabil aktör som ger ett positivt bidrag till samhället och dess utveckling.

TJÄNSTER TILL ALLMÄNHETENS NYTTA

Genom att leverera finansiella tjänster utgör Handelsbanken, tillsammans med övriga aktörer i finanssektorn, en viktig del av samhällets grundläggande infrastruktur.

En banks grundläggande uppgift är å ena sidan att ta hand om pengar från dem som vill skjuta upp sin konsumtion och spara sina pengar, och å andra sidan låna ut pengar till

företag och hushåll som vill konsumera och investera i dag. Bankerna ska också tillsammans upprätthålla ett fungerande och effektivt betalningssystem samt hantera risker.

VÅR ANALYS AV VERKSAMHETENS PÅVERKAN

Framgångsrik och hållbar bankverksamhet kännetecknas av ansvarstagande. Handelsbanken ska tillgodose kundernas behov av finansiella produkter och tjänster på ett ansvarsfullt sätt samt ge aktieägarna en god avkastning. Därutöver tar banken ett socialt ansvar, agerar etiskt i förhållande till alla sina intressenter och arbetar för att minimera bankens miljöpåverkan.

Olika branscher har olika stor påverkan inom olika områden. Till exempel är en banks direkta miljöpåverkan förhållandevis begränsad, även om Handelsbanken bland annat arbetar för att minimera de koldioxidutsläpp som verksamheten genererar.

Handelsbankens kunder ansvarar fullt ut för sin verksamhet och hur den bedrivs. Handelsbankens möjlighet att påverka kundens agerande är normalt relativt begränsad.

ANSVARFULL KREDITGIVNING

När det gäller socialt ansvarstagande och samhällsansvar har en bank möjlighet att göra skillnad, inte minst i rollen som kreditgivare.

Det är viktigt att bankens kreditgivning är ansvarsfull och baseras på en noggrann bedömning av kundens återbetalningsförmåga. Svag återbetalningsförmåga får aldrig accepteras med argumentet att kunden är villig att betala en hög ränta. Strävan efter kortsiktiga vinster för banken måste stå tillbaka för vad som kan bedömas vara långsiktigt hållbart. Bland annat därför tillämpar inte Handelsbanken resultat- eller volymbaserad bonus eller andra former av rörliga ersättningar, varken för bankens ledning eller för någon annan anställd som tar beslut om krediter eller på annat sätt kan påverka bankens riskprofil. Banken gör heller ingen budget och har inga volym- eller marknadsandelsmål.

LÅNG TRADITION AV HÅLLBARHETSARBETE

Hållbarhetsaspekter är sedan länge en väl integrerad del av Handelsbankens idé om hur man driver en framgångsrik bankverksamhet på ett ansvarsfullt sätt.

Handelsbanken är en internationell koncern med verksamhet i 24 länder. Oavsett var i världen

vi arbetar så sätter Handelsbanken alltid kunden i centrum och fokuserar på långsiktiga och hållbara kundrelationer.

Varje dag arbetar bankens drygt 11 500 medarbetare för att våra kunder ska vara nöjda, att vi har intäkter som stiger snabbare än kostnaderna samt att vi har ordning och reda i våra verksamheter.

Handelsbanken tar ansvar genom att hantera risker på ett sådant sätt att så få kunder som möjligt ska drabbas av betalningssvårigheter och att vi därmed fortsatt kan vara en bank med stabila finanser som ger ett positivt bidrag till kunder, ägare och samhälle.

Handelsbankens goda lönsamhet, som till stor del förklaras av bankens höga kostnadseffektivitet, kommer även samhället som helhet till del; Handelsbanken är sedan flera år tillbaka en av de största betalarna av bolagsskatt i Sverige och den största betalaren till den svenska stabilitetsfonden för det finansiella systemet.

DET MEST GRUNDLÄGGANDE HÅLLBARHETSKRITERIET

Den senaste globala finanskrisen har tydliggjort att det mest grundläggande hållbarhetskriteriet för en bank är överlevnad. En bank måste drivas på ett sådant sätt att den alltid är i stånd att finansiera sin verksamhet så att den kan överleva av egen kraft.

Det innebär att en banks högsta prioritet måste vara att upprätthålla förtroendet hos kunder, obligationsinvestorare, tillsynsmyndigheter och ägare. Ett sådant förtroende förutsätter att bankens rörelse är sund. Därför är det viktigt att all verksamhet i Handelsbanken präglas av ett ansvarsfullt företagande.

I tider av finansiell oro blir det än mer tydligt att banker som agerat ansvarsfullt har konkurrensfördelar, till exempel när det gäller möjligheten och villkoren för att finansiera sig på den internationella kapitalmarknaden och att attrahera duktiga medarbetare.

Även privatkunder fäster stor vikt vid att banken agerar ansvarsfullt. Att ha pengar på konto i en trygg bank uppfattades som allt mer attraktivt under finanskrisen.

Nyckeltal för hållbarhetsarbetet

För att följa upp hållbarhetsarbetet har banken identifierat ett antal mätbara indikatorer för hur vårt hållbarhetsarbete utvecklas över tiden och satt dem i relation till jämförbara bolag med liknande förutsättningar.

EKONOMI

- Handelsbanken har under lång tid haft lägre kreditförluster än jämförbara aktörer i banksektorn. Under 2013 uppgick Handelsbankens kreditförluster till 0,07 procent (0,08) av utlåningen. Under den senaste femårsperioden har bankens genomsnittliga kreditförlustnivå uppgått till 0,10 procent. Det ska jämföras med genomsnittet för övriga stora nordiska banker som under samma period uppgick till 0,40 procent.
- Handelsbanken har stabila finanser och har inte någon gång under den senaste finanskrisen behövt be om likviditetsstöd eller kapitaltillskott, varken från någon centralbank, staten eller i form av nyemission från aktieägarna.
- Handelsbanken har varje år sedan början av 1970-talet haft högre lönsamhet än genomsnittet för jämförbara banker på våra hemmamarknader.
- Handelsbanken har under en lång följd av år, även varje år under de senaste årens oro på de finansiella marknaderna, gett utdelning till sina aktieägare.
- Handelsbanken har genom sin vinstnivå under många år varit en av de största betalarna av bolagsskatt i Sverige och den största betalaren till den svenska stabilitetsfonden för det finansiella systemet.

SOCIALT ANSVAR

- Handelsbanken hade under 2013 de nöjdaste bankkunderna av de fyra stora bankerna* i Sverige enligt SKI (Svenskt Kvalitetsindex). Det gällde både på privatsidan och på företagssidan. Även på bankens övriga hemmamarknader låg Handelsbanken i topp avseende kundnöjdhet enligt SKI:s systemorganisation EPSI.
- Handelsbanken är en attraktiv arbetsgivare som erbjuder medarbetarna trygghet. Den externa personalomsättningen var fortsatt låg och uppgick (exklusive pensioneringar och avlidna) till 2,9 procent (3,6) i koncernen och i Sverige uppgick den till 1,8 procent.
- Den totala sjukfrånvaron för medarbetarna i Sverige uppgick till 3,0 procent (2,9) varav långtidssjukskrivna till 1,3 procent (1,1).

* Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank.

MILJÖ

- Andelen miljömärkt el är 92 procent för hela Norden och för verksamheten i Sverige är den 99 procent.
- Under hösten 2013 presenterade Carbon Disclosure Project (CDP) dels sin årliga rapport över hur världens 500 största företag redovisar sina utsläpp och hur de hanterar sin klimatpåverkan, dels en motsvarande rapport för nordiska företag. Handelsbanken ökade sitt resultat och fick 81 poäng (71) av 100 möjliga. Medelvärde i undersökningen CDP Nordic var 73 poäng.
- För bankens samtliga regionbanker i Norden, Storbritannien och Nederländerna samt central verksamhet uppmättes utsläpp av koldioxid (CO₂) från verksamhetens elförbrukning, till totalt 2 971 ton för 2013. För den svenska verksamheten mäter vi utöver elförbrukningen även transporter, tjänsteresor samt värme för de fastigheter Handelsbanken äger i Sverige. Total utsläppsmängd CO₂ för samtliga redovisade enheter uppgår till 6 982 ton under 2013.
Mängden uppmätt utsläpp av koldioxid (CO₂) enligt ovan har ökat jämfört med 2012. Detta beror på att bankens verksamhet har ökat i framförallt Storbritannien och Nederländerna under 2013, vilket påverkar bankens energiförbrukning.

ÖVERGRIPANDE MÅL

Företagsmål

Handelsbankens mål är att ha bättre lönsamhet än genomsnittet för jämförbara banker på hemmamarknaderna.

Måluppfyllelse

Handelsbankens räntabilitet på eget kapital för total verksamhet uppgick till 13,9 procent (14,9). Motsvarande siffra för ett vägt genomsnitt av övriga stora nordiska banker var 10,2 procent (10,4). Det innebär att Handelsbanken för 42:a året i rad uppfyllde företagsmålet.

Räntabilitet på eget kapital 1973–2013

* För perioden fram till och med 2002 ingår endast svenska banker.

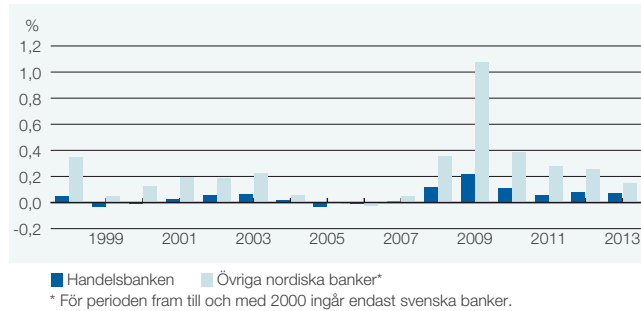
LÄGRE KREDITFÖRLUSTER

Handelsbanken har låg risktolerans. Detta innebär att krediternas kvalitet aldrig får åsidosättas för att nå högre volym eller högre marginal.

Utfall

Kreditförlusterna uppgick till -1 195 miljoner kronor (-1 251). I relation till utlåningen uppgick kreditförlusterna till 0,07 procent (0,08). Motsvarande tal för övriga stora nordiska banker var 0,15 procent (0,26).

Kreditförluster i procent av utlåning 1998–2013

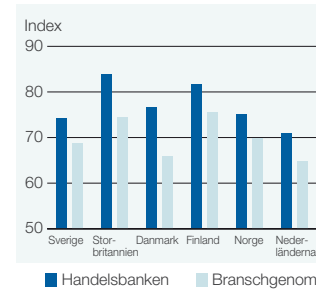
MEST NÖJDA KUNDER

Banken ska nå lönsamhetsmålet genom att ha nöjdare kunder än konkurrenterna. Kvaliteten och servicen ska därför minst motsvara och helst överträffa kundernas förväntningar.

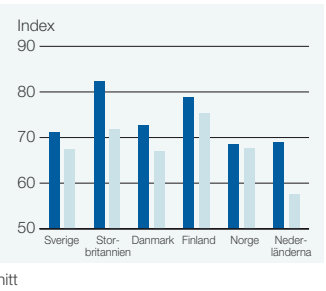
Utfall

Handelsbanken fortsatte att ha de nöjdaste kunderna av de fyra stora bankerna i Sverige. Det gäller både på privat- och företagsidan. Banken toppar dessa listor i alla nordiska länder, i Storbritannien och i Nederländerna. Nöjda kunder är ett mått på att Handelsbankens sätt att arbeta fungerar.

Kundnöjdhet privatkunder 2013

Kundnöjdhet företagskunder 2013

Källa: SKI/EPSI

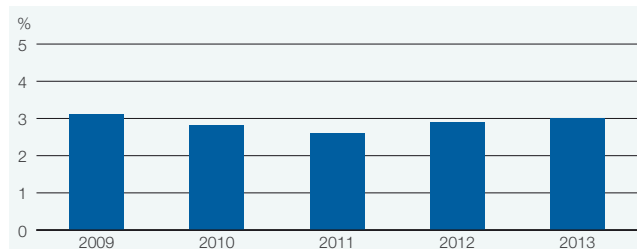
SJUKFRÅNVARO

Alla anställda ska må bra, utvecklas och fungera optimalt. Det är ett långsiktigt mål som innehåller faktorer som tydlig och ärlig kommunikation, rätt kompetens och rätt förutsättningar för att kunna lösa uppgifter och hantera olika situationer i arbetet, att känna stolthet och tilltro samt att känna och få respekt.

Utfall

Den totala sjukfrånvaron för medarbetarna i Sverige uppgick till 3,0 procent (2,9), varav långtidssjukskrivna till 1,3 procent (1,1).

Sjukfrånvaro i Sverige 2009–2013*

* Sjukfrånvaro anges som procentuell andel av total ordinarie arbetstid.

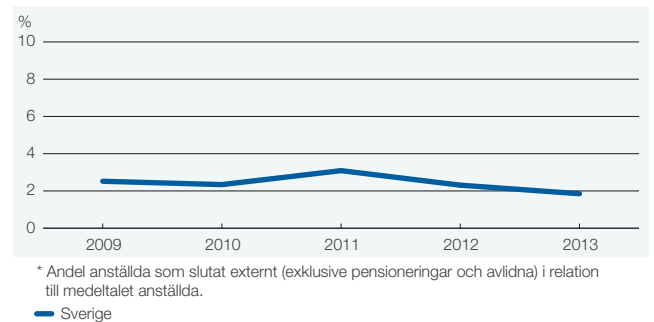
LÅNGSIKTIGHET

Banken har en långsiktig syn på såväl kundrelationer som medarbetare, och ser varje anställning som en betydelsefull investering. Medarbetare med lång erfarenhet och med stora kunskaper från hela banken bidrar väsentligt till att banken har nöjda kunder.

Utfall

Den externa personalomsättningen var fortsatt låg och uppgick till 1,8 procent i Sverige.

Extern personalomsättning 2009–2013*

* Andel anställda som slutat externt (exklusive pensioneringar och avlidna) i relation till medeltalet anställda.

— Sverige

KOLDIOXIDUTSLÄPP

För att tydliggöra Handelsbankens miljöpåverkan och miljöarbete har banken valt att redovisa koldioxidutsläpp avseende elförbrukning i Norden under åren 2008–2013 och i Storbritannien för åren 2011–2013. För 2013 redovisas även elförbrukningen i Nederländerna.

Koldioxidutsläpp (CO ₂) ton	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Elförbrukning, Norden, Storbritannien och Nederländerna	2 971					
Elförbrukning, Norden och Storbritannien	2 846	2 170	3 763			
varav elförbrukning, Norden ¹	1 093	767	2 517	4 519	6 568	9 878
elförbrukning, Sverige	83	224	821	2 717	5 071	8 367
Värme m m för egna fastigheter, Sverige	1 143	1 480	1 466	1 569	1 181	1 344
Externa transporter, Sverige	398	401	125	128	289	209
Tjänsteresor, Sverige	2 470	2 261	2 171	2 216	2 417	2 945

¹ Sverige, Danmark, Norge, Finland.

Som omräkningsfaktor för utsläpp av CO₂ för icke miljöl i Norden tillämpas residualmix Norden, det vill säga el vars ursprung inte går att härleda. Utsläpp CO₂ för åren 2008–2012 är omräknade retroaktivt enligt residualmix Norden.

Utfall

Koldioxidutsläppen avseende elförbrukning har ökat jämfört med 2012. Detta beror på att bankens verksamhet har ökat i framförallt Storbritannien och i Nederländerna under 2013, vilket påverkar bankens energiförbrukning.

Vår idé och organisation

Handelsbanken är en fullsortimentsbank med ett decentraliserat arbetssätt, stark lokal förankring genom rikstäckande kontorsnät och långsiktighet i kundrelationerna. Handelsbanken växer främst genom att öppna kontor på orter där banken inte tidigare varit verksam.

Handelsbanken har bedrivit bankverksamhet sedan 1871 och Handelsbankens aktie är den äldsta noterade aktien på Stockholmsbörsen.

Vårt mål är bättre lönsamhet än genomsnittet för jämförbara banker på våra hemmamarknader. Målet ska främst uppnås genom att Handelsbanken har lägre kostnader och nöjdare kunder än konkurrenterna.

TILLGÄNGLIGHET, ENKELHET OCH OMTANKE

Vi lägger stor omsorg på att vara tillgängliga för våra kunder, det är en viktig del av Handelsbankens sätt att bedriva bank. Vi lägger inte ned kontor, istället öppnar vi nya. I Sverige har Handelsbanken Direkt Personlig Service alltid öppet. Dygnet runt. Året runt. Vi arbetar hela tiden med att utveckla och förbättra våra mötesplatser samt öka tillgängligheten för våra kunder. Det gäller både på våra kontor, på internettjänsten samt på digitala mötesplatser som till exempel tjänster som mobilapplikationer (appar) för smartphones och läsplattor.

När kunden tar kontakt med oss ska mötet vara enkelt och byråkratiskt. Vi strävar till exempel efter att ha samma tjänsteutbud på våra olika mötesplatser. Det innebär att kunden ska kunna göra samma typ av affärer med banken oavsett hur kunden kontaktar banken.

Allt banken gör syftar till att skapa bästa möjliga förutsättningar för bra kundmöten. Det är i dessa som banken inleder, vidmakthåller och utvecklar goda, långsiktiga kundrelationer.

Vi har alltid kundens behov i fokus och strävar efter att kunden ska uppleva att vår service präglas av omtanke.

PRODUKTER OCH TJÄNSTER

Handelsbanken har ett heltäckande sortiment av produkter och tjänster för att möta kundernas olika behov och önskemål. För detta sortiment ansvarar produktspecialister inom bankens fyra

affärsområden: Handelsbanken Capital Markets, Stadshypotek, Skog och lantbruk samt Handelsbanken Direkt. Varje produktägare paketerar sin produkt, samtidigt som kontoret tar ansvar för att varje enskild kund får ett erbjudande anpassat till just den kundens behov och förutsättningar.

MARKNADER

Handelsbanken erbjuder finansiella produkter och tjänster på bankens sex hemmamarknader: Sverige, Storbritannien, Danmark, Finland, Norge och Nederländerna.

I Storbritannien har banken nu 161 kontor och fyra regionbanker och bankens tillväxt i landet fortsätter.

Vi har också under året öppnat flera nya kontor i Nederländerna och hade vid årsskiftet 18 kontor i landet.

På Handelsbankens hemmamarknader har vi rikstäckande kontorsnät, organiserade i en eller flera regionbanker i varje land.

Handelsbanken har i dag mer än 800 kontor i 24 länder, varav 791 kontor på våra sex hemmamarknader.

TILLVÄXTMODELL

För att Handelsbanken ska uppnå och bevara hög lönsamhet krävs också tillväxt. Banken växer främst genom att öppna kontor på orter där banken inte tidigare varit verksam. På så sätt växer Handelsbanken kund för kund, kontor för kontor. Såväl sättet att arbeta som sättet att växa har visat sig fungera på allt fler orter och i allt fler länder. Denna organiska tillväxtmodell innebär att Handelsbanken kan växa med låg risk och god kontroll på kostnaderna.

DECENTRALISERAD ORGANISATION MED FOKUS PÅ KUNDEN

Alla affärsbeslut som rör enskilda kunders relationer med banken utgår från kundens behov och beslutas på det lokala bankkontoret. Varje kontor

leds av en kontorschef, som är ensam ansvarig för hela bankaffären inom sitt lokala verksamhetsområde.

Kontorscheferna i Handelsbanken har en mycket hög grad av självbestämmande eftersom vi är övertygade om att de som sitter närmast kunden fattar de klokaste besluten – både ur kundens och ur bankens synvinkel. Detta mandat att fatta de viktiga affärsbesluten tillsammans med kunden, vid sittande bord, är en god förutsättning för bra kundmöten. Våra kunder får träffa den som bestämmer, inte ett ombud.

Kontorens självständighet ger en mycket stark lokal förankring med långsiktiga kundrelationer. Det är det lokala bankkontoret som bäst vet vad som efterfrågas på den lokala marknaden. Därför arbetar banken normalt inte med centrala marknadsplaner eller reklamkampanjer. Detta decentraliserade arbetssätt har Handelsbanken konsekvent och framgångsrikt tillämpat i många år.

ORGANISATION FÖR HÅLLBARHETSFRÅGOR

Handelsbankens styrelse har beslutat om bankens policy i ett antal centrala hållbarhetsfrågor.

Handelsbanken har ett råd för hållbarhetsfrågor som bildades 2010. Rådets ordförande är vice verkställande direktör och medlem i koncernledningen samt har det övergripande ansvaret för att säkerställa att Handelsbanken identifierar och adresserar de hållbarhetsfrågor som är relevanta för banken. Rådet består av representanter för bankkontoren i Sverige, affärsområdet Handelsbanken Capital Markets samt representanter för de centrala funktionerna för ekonomi, information, investerarkontakter, IT, kreditgivning och personal. Under året tillkom även representanter från Handelsbanken International och från affärsområdet Handelsbanken Direkt. Rådet har sammanträtt regelbundet under året.

Centrala
avdelningar
och staber

Centrala
affärsområden och
produktägare

Regionala
huvudkontor

Kontor

KUND

Så här är vi organiserade

Handelsbankens sätt att arbeta kan enkelt beskrivas med en pil där all verksamhet är inriktad mot kunden. Kontoren är närmast kunden och ansvarar för bankens kunder på sin lokala marknad. Varje hemmamarknad har sin egen landsorganisation med lönsamhetsansvar för kontorsrörelsen i respektive land. För att våra kunderbjudanden ska hålla hög kvalitet har vi ett antal centrala affärsområden där produktägare tar fram och utvecklar våra produkter och lösningar. På det centrala huvudkontoret finns också staber och specialistavdelningar som har ett övergripande ansvar för olika funktioner i banken.

Handelsbankens intressenter

Många enskilda individer, organisationer och företag påverkas av hur Handelsbanken agerar i olika frågor. För Handelsbanken betyder ansvarsfullt företagande att leva upp till dessa intressenters rimliga förväntningar och agera på ett sådant sätt att de känner ett fortsatt förtroende för banken.

Handelsbankens huvudsakliga intressenter är våra kunder, medarbetare, aktieägare, obligationsinvestorare samt samhället i övrigt, bland annat i form av tillsynsmyndigheter där banken är verksam.

LÖPANDE DIALOG

Det är viktigt att banken hela tiden håller sig uppdaterad om de önskemål och krav som de olika intressenterna har på Handelsbanken. Därför har banken en löpande dialog med kunder, medarbetare, ägare och investerare samt myndigheter och andra samhällsaktörer.

Kunder

Den viktigaste dialogen sker vid de tusentals kundmöten som dagligen äger rum på bankens 810 kontor samt via telefon och e-post.

Genom att vara lyhörd för kundens frågor och önskemål kan Handelsbanken ge svar och möta kundens förväntningar.

Medarbetare

Samtliga medarbetare deltar och medverkar i den egna enhetens verksamhetsplanering varje år. Därefter följer individuella planerings- och utvecklingssamtal som utgör länken mellan verksamhetens och medarbetarens mål. Resultatet blir en handlingsplan som ska följas upp kontinuerligt under året och som sedan ligger till grund för ett årligt lönesamtal mellan chef och medarbetare.

Ägare

Aktieägarna är de som ytterst beslutar om Handelsbankens styrning. Aktieägarnas rätt att besluta i bolagets angelägenheter utövas på bolagsstämman. Där ges också tillfälle för den enskilde aktieägaren att ställa frågor till bankens styrelse och ledning.

Aktieägarna visar stort intresse för bankens årsstämmor. Under de tre senaste åren har aktieägare som representerar cirka 50 procent av rösterna i banken deltagit.

Bankens avdelning för investerarkontakter förser investerare, analytiker, ratinginstitut och övriga aktörer på kapitalmarknaden med information om Handelsbankens aktie och den finansiella utvecklingen.

Samhälle

Handelsbanken har en löpande dialog med till exempel tillsynsmyndigheter, centralbanker, regelverksorgan samt regeringar och parlament både i Sverige och utomlands. Bankens har också fortlöpande kontakter med så kallade non-governmental organisations (NGO).

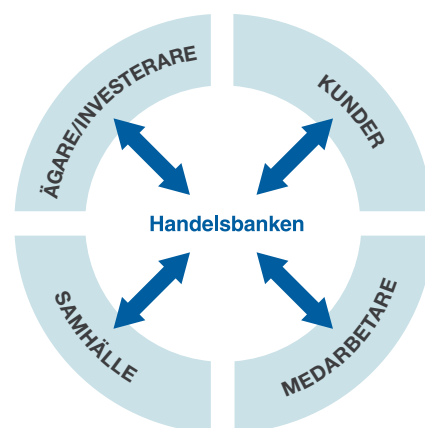
Tabellen, som är uppställd enligt GRI:s principer, visar hur de intäkter bankens verksamhet genererar fördelas på olika intressentgrupper. Uppgifterna härrör från koncernens resultat- och balansräkning.

Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde (enligt GRI) Ekonomiska flöden till och från olika intressentgrupper

m dkr	2013	2012	2011	2010	2009
DIREKT TILLSKAPAT EKONOMISKT VÄRDE					
Kunderna					
Intäkter efter avdrag för kreditförluster och före avgifter för Stabilitetsfond, insättargaranti m m	36,2	34,9	33,1	30,4	29,5
Förädlingsvärde skapat genom att betjäna kunder	36,2	34,9	33,1	30,4	29,5
FÖRDELAT EKONOMISKT VÄRDE					
Medarbetarna					
Löner	7,1	6,9	6,7	6,4	6,7
Avsättning till vinstandelsstiftelse	1,1	1,0	0,9	0,8	0,7
Sociala avgifter och andra personalkostnader	3,2	3,3	2,3	2,3	2,6
Kostnad för medarbetarna	11,4	11,2	9,9	9,5	10,0
Samhället					
Leverantörer, inkl ej avdragsgill moms*	5,7	5,5	5,5	5,5	5,2
Skattekostnader**	3,9	3,0	4,4	4,0	3,5
Avgifter för Stabilitetsfond, insättargaranti m m	1,1	1,1	1,1	0,6	0,6
Erhållet statligt bankstöd	-	-	-	-	-
Deltagande i statliga garantiprogram	-	-	-	-	-
Till samhället	10,7	9,6	11,0	10,1	9,3
Ägarna					
Utdelning (avser utbetalningsår)	6,8	6,1	5,6	5,0	4,4
Nyemission	-	-	-	-	-
Transaktioner med aktieägarna	6,8	6,1	5,6	5,0	4,4
Återinvesterat ekonomiskt värde ("kvar i banken")	7,3	8,0	6,6	5,8	5,8

* Avser Övriga administrativa kostnader samt avskrivningar.

** Avser Skattekostnader enligt resultaträkningen.

Alla intressenter har förväntningar på Handelsbanken. Gemensamt är att banken ska vara stabil och lyhörd för dessa förväntningar. Hur väl banken lyckas leva upp till dem påverkar Handelsbankens fortsatta framgångar.

Nöjda kunder

För Handelsbanken är utgångspunkten alltid att tillmötesgå kundernas behov. På så sätt bygger vi en förtroendefull och långsiktig relation med varje kund. Varje år mäter Svenskt Kvalitetsindex (SKI) kundnöjdheten i bland annat banksektorn. För 25:e året i rad ger kunderna Handelsbanken högsta betyg jämfört med de tre övriga stora bankerna* i Sverige.

Handelsbanken strävar alltid efter att alla viktiga affärsbeslut ska tas så nära kunden som möjligt. Det bidrar till bättre kundmöten, bättre beslut och nöjdare kunder. Allt banken gör syftar till att skapa bästa möjliga förutsättningar för bra kundmöten. Genom att vinna kundernas förtroende blir Handelsbanken kundens naturliga val.

”Allt banken gör syftar till att skapa bästa möjliga förutsättningar för bra kundmöten.”

STÄNDIGT ÖKA TILLGÅNGLIGHETEN

En viktig utgångspunkt för att ha nöjda kunder är att hela tiden öka vår tillgänglighet – att finnas där och när kunden behöver oss. Vi lägger inte ned kontor, istället öppnar vi nya. Vi utvecklar också en ny typ av fysiska mötesplatser som är knutna till lokala bankkontor på olika orter där kunderna kan träffa banken när det passar dem.

När kontoren har stängt har Handelsbanken Direkt Personlig Service alltid öppet. Det är en

unik tjänst genom att den är bemannad med professionella banktjänstemän som hjälper kunden till rätta via telefon dygnet runt, året runt.

Utöver personlig service arbetar vi hela tiden med att förbättra våra digitala mötesplatser där kunderna kan utföra allt fler av sina bankärenden som till exempel att betala räkningar, flytta pengar, se saldon och korttransaktioner, köpa och sälja fonder samt se över sitt fondsparande, direkt via smartphone eller läsplatta. Mobilapplikationer (appar) finns för Android, iPhone, iPad och Windows Phone.

NÖJDA KUNDER PÅ SAMTLIGA HEMMAMARKNADER

Mätningar av kundnöjdhet är mycket viktiga i Handelsbanken. Varje år genomför Svenskt Kvalitetsindex (SKI) och systerorganisationen EPSI oberoende mätningar av kundnöjdhet. Allt sedan mätningarna startade i Sverige 1989 har Handelsbanken varje år haft topplaceringar både vad gäller privat- och företagskunder.

Resultatet för 2013 visar att Handelsbanken hade de nöjdaste kunderna av de fyra stora bankerna i Sverige. Enligt undersökningen uppskattar bankens kunder lokal närvaro, service och kontanthantering. Resultatet visade också att avståndet har ökat jämfört med övriga stora banker i Sverige.

Resultatet för 2013 visar att Handelsbanken

även hade topplaceringar på samtliga av våra hemmamarknader, både bland privat- och företagskunder.

”När kontoren har stängt har Handelsbanken Direkt Personlig Service alltid öppet.”

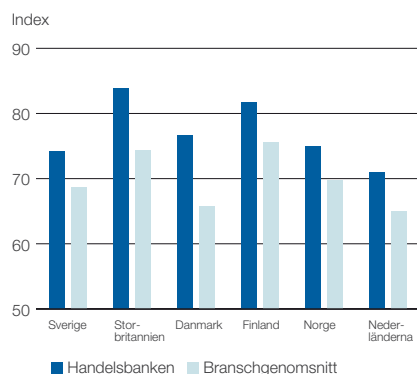
I Storbritannien har Handelsbanken fortsatt de mest nöjda privat- och företagskunderna. Resultatet visade också att kundnöjdheten ligger högre än genomsnittet för branschen.

I Danmark har Handelsbanken de mest nöjda privat- och företagskunderna och resultatet visade även att banken ligger på en fortsatt stabil hög nivå, trots att kundnöjdheten för branschen har sjunkit.

I Finland ligger banken, liksom tidigare år, i topp vad gäller mest nöjda privat- och företagskunder.

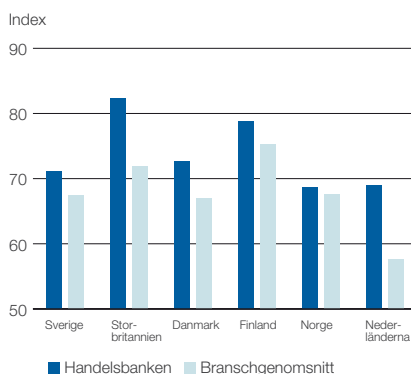
Resultatet i Norge visade att Handelsbanken hade nöjdare kunder – såväl privat- som före-

Kundnöjdhet privatkunder 2013

Källa: SKI/EPSI

Kundnöjdhet företagskunder 2013

Källa: SKI/EPSI

* Enligt SKI (Svenskt Kvalitetsindex), har Handelsbanken sedan mätningarna startade 1989 nöjdast privatkunder av de fyra stora bankerna i Sverige (Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank).

tagskunder – än genomsnittet för den norska bankbranschen.

”Det är minst lika viktigt att ha lojala kunder som nöjda kunder.”

Även i Nederländerna visade mätningarna att banken har nöjdare kunder än genomsnittet i branschen. Det gäller både privat- och företagskunder.

Sammanfattningsvis visar dessa oberoende mätningar av kundnöjdhet att bankens arbete med att konsekvent och kontinuerligt arbeta med långsiktiga kundrelationer fungerar.

LOJALA KUNDER

Det är minst lika viktigt att ha lojala kunder som nöjda kunder. I SKI:s och EPSI:s årliga mätningar är även lojalitet ett centralt resultat med koppling till kundnöjdheten. Det finns ett positivt samband mellan kundnöjdhet och lojalitet. Lojaliteten speglar om man som kund avser att stanna kvar hos sin bank, hur man talar om

sin bank samt om man kan tänka sig att rekommendera sin bank till andra.

Förutom att Handelsbankens kunder är mycket nöjda, så visar resultatet för 2013 att de också är mycket lojala. På samtliga hemmamarknader noteras att lojaliteten är betydligt högre än för branschen i genomsnitt. Det gäller även för de marknader där Handelsbanken får betraktas som en större aktör, vilket får anses som unikt.

ANSEENDE

I TNS Sifos Anseendeindex för 2013, baserat på allmänhetens uppfattning, är Handelsbanken ett av de tio mest ansedda företagen i Sverige, oavsett undersökt bransch. Bankens indexvärde på 60 jämföras med de övriga tre stora bankerna som ligger mellan 25 och 41.

Enligt undersökningen uppfattas Handelsbanken bland annat ha hög etik och moral samt vara en bra arbetsplats, vilket är viktiga faktorer som påverkar Handelsbankens anseende ur ett hållbarhetsperspektiv.

HANTERING AV KUNDKLAGOMÅL

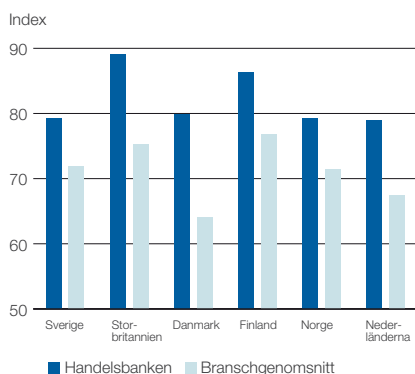
Handelsbanken tar kundklagomål på största allvar och har väl uppbyggda rutiner för att hantera dessa ärenden. Vi fäster stor vikt vid att på ett förtroendeskapande sätt hantera synpunkter och klagomål som kommer till banken.

Klagomål ska snabbt handläggas i första hand av ansvarigt kontor och med den omsorg som varje ärende kräver. Vill kunden ta ärendet vidare finns en särskild klagomålsansvarig inom varje regionbank. Dessutom finns klagomålsansvariga på koncernnivå som regelbundet rapporterar till koncernledning, regionbanker och produktägare.

Information om klagomålshantering i banken finns lättillgänglig på bankens webbplats handelsbanken.se.

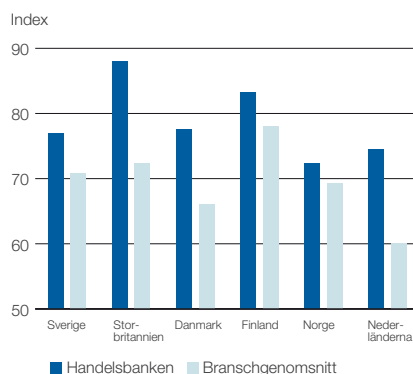
”Enligt undersökningen uppfattas Handelsbanken bland annat ha hög etik och moral samt vara en bra arbetsplats.”

Lojalitet privatkunder 2013

Källa: SKI/EPSI

Lojalitet företagskunder 2013

Källa: SKI/EPSI

Kompetenta medarbetare

Handelsbanken arbetar ständigt för att vår företagskultur med decentraliserat arbetssätt och tro på individen ska genomsyra verksamheten. Det gäller oavsett var i världen Handelsbanken öppnar nya kontor. Under 2013 hade Handelsbanken 11 503 medarbetare verksamma i 24 länder, varav närmare 35 procent var anställda utanför Sverige.

HANDELSBANKEN REKRYSERAR PERSONER SOM DELAR BANKENS GRUNDLÄGGANDE VÄRDERINGAR

Att arbeta i Handelsbanken handlar främst om relationer med andra människor. Utan rätt medarbetare hjälper det inte hur bra produkterna eller tjänsterna är. När vi rekryterar nya medarbetare söker vi hela tiden efter personer som delar bankens grundläggande värderingar. Vi vill att medarbetarna ska drivas av att sätta kunden främst, tycka om stort eget ansvar och vilja ta egna initiativ.

”När vi rekryterar nya medarbetare söker vi hela tiden efter personer som delar bankens grundläggande värderingar.”

HANDELSBANKENS STUDENTPROGRAM

Handelsbanken i Sverige erbjuder ungdomar som ska börja läsa på universitet eller högskola att parallellt med studierna delta i bankens Studentprogram. I programmet ingår arbete under studietiden, en egen handlingsplan

Hjulet – samspillet mellan bankens verksamhet och medarbetarens utveckling

och relevant utbildning för att utvecklas inom Handelsbanken. Syftet är att attrahera och rekrytera yngre medarbetare som ett led i bankens framtida chefsförsörjning samt att främja jämställdheten.

STÄNDIG UTVECKLING

Handelsbankens styrka bygger på medarbetarnas samlade kompetens. Den viktigaste källan till ökad professionalism är lärande i det dagliga arbetet där alla medarbetare har ansvar för en ständig utveckling, både sin egen och verksamhetens.

Därför är alla medarbetare delaktiga när den egna enhetens verksamhetsplan tas fram. Den ligger till grund för det planerade utvecklings-samtalet, PLUS, som varje medarbetare har med sin närmaste chef minst en gång per år. Därefter gör medarbetaren en handlingsplan där det framgår vilka mål som ska uppnås och vilka förutsättningar som krävs. Medarbetaren har i slutet på året ett lönesamtal med sin chef med utgångspunkt från de uppföljningar av handlingsplanen som har genomförts.

INTERN ARBETSMARKNAD OCH CHEFSFÖRSÖRJNING

Eftersom företagskulturen och bankens värderingar har avgörande betydelse för bankens framgång är intern rekrytering viktig. Intern rörlighet bidrar till att arbetssätt och kultur sprids i alla delar i banken och länder, genom att samlad kompetens och erfarenhet tas med till de nya uppgifterna.

”Handelsbankens styrka bygger på medarbetarnas samlade kompetens.”

Medarbetare med lång erfarenhet och med stora kunskaper från hela banken, bidrar väsentligt till att banken har nöjda kunder. För att behålla medarbetaren krävs rätt förutsättningar för att utvecklas i arbetet, olika karriärmöjligheter samt att medarbetaren bemöts utifrån den fas i livet som hon eller han befinner sig i. Den externa personalomsättningen i koncernen uppgick under året till 2,9 procent (3,6).

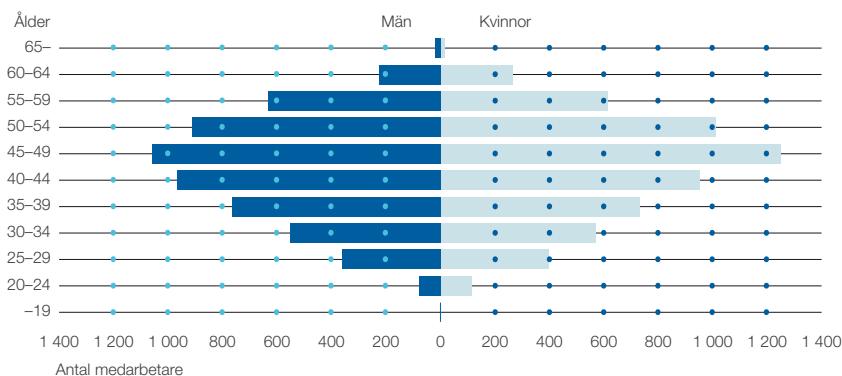
Chefer i Handelsbanken måste vara starka kulturbärare. Därför rekryteras även de flesta chefer internt. Under 2013 rekryterades 98 procent (98) av alla chefer i Sverige internt. För hela koncernen, inklusive de marknader där banken är relativt nyetablerad, var motsvarande siffra 90 procent (93).

En av de viktigaste uppgifterna för bankens chefer är att identifiera, stimulera och utveckla nya chefer i banken.

LOKAL FÖRANKRING

På bankens hemmamarknader utanför Sverige är – med få undantag – chefer och medarbetare

Ålders- och könsfördelning 2013

lokalt anställda. Det är viktigt att de som arbetar på kontor både har en naturlig anknytning och god kunskap om orten och den lokala marknaden. Andelen ledande befattningshavare (verkställande direktör, vice verkställande direktör samt verkställande direktör för dotterbolag) som är lokalt anställda inom dessa hemmamarknader uppgick vid årsskiftet till 86 procent.

FÖR JÄMSTÄLLDHET – MOT DISKRIMINERING

Oavsett bakgrund är medarbetarna enskilda individer med egna särdrag, egna styrkor och ett eget sätt att uttrycka sig. Ingen diskriminering på grund av kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder får förekomma i Handelsbanken.

Fall av diskriminering som gäller medarbetare hanteras som regel i verksamheterna genom de lokala personalfunktionerna, men i de fall där ärendet anmälts till nationell diskrimineringsombudsman eller motsvarande officiell instans följs detta upp på koncernnivå. Under 2013 rapporterades inga sådana fall.

Handelsbanken ska vara ett jämställt företag där kvinnor och män har samma möjligheter, förutsättningar och makt att forma banken och sina arbetsliv. Jämställdhet handlar om att ta tillvara hela Handelsbankens potential.

I varje land där banken är verksam ska banken arbeta fram en jämställdhetsplan som stödjer koncernens jämställdhetsmål. Jämställdhetsplanen ska utgå från Handelsbankens

grundläggande värderingar samt beakta de lagar och riktlinjer som gäller i landet.

I Sverige var 44 procent (43) av bankens chefer kvinnor vid årsskiftet. Motsvarande siffra för det totala antalet medarbetare i Sverige var 54 procent (54).

I hela koncernen var 38 procent (37) av cheferna kvinnor. Motsvarande siffra för det totala antalet medarbetare i koncernen var 52 procent (52).

”Jämställdhet handlar om att ta tillvara hela Handelsbankens potential.”

Bankens jämställdhetsarbete fortsätter med olika åtgärder för att vara ett jämställt Handelsbanken. Utbildningsinsatser genomförs för att öka medvetenheten om hur sociala och kulturella normer påverkar attityder och beteenden i vardagen för chefer, medarbetare inom personalfunktioner och fackliga företrädare.

Det finns även en interaktiv utbildning som riktar sig till samtliga anställda i Sverige. Den har tagits fram i samarbete med de fackliga organisationerna och syftar till att skapa dialog och

ge verktyg för att se och agera ur ett jämställt perspektiv.

Satsningen på att åtgärda osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män har fortsatt under året. Personalfunktioner och fackliga företrädare har arrangerat gemensamma träffar med lönesättande chefer för att ge ytterligare stöd i arbetet med jämställda löner.

Jämställdhetsarbetet ska också underlätta för män och kvinnor att förena förvärvsarbete med föräldraskap.

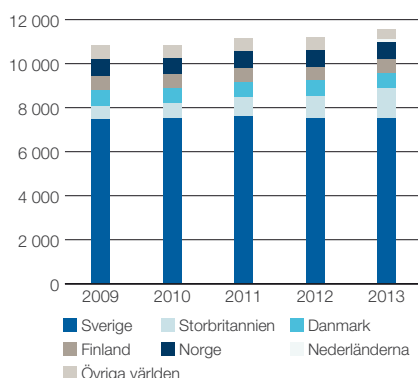
Handelsbanken subventionerar hem- och familjeservice till medarbetare i Sverige med barn under tolv år. Handelsbanken följer rådande socialförsäkringsregler om föräldraledighet. Utöver dessa bidrar majoriteten av bankens hemmamarknader på olika sätt med ersättning enligt lokala bestämmelser och detta tillsammans innebär att de anställda får mellan 80–100 procent av lönen under en begränsad tid. Vid föräldraledighet har medarbetaren samma rätt till löneutveckling som övriga anställda.

ARBETSMILJÖ OCH HÄLSA

Handelsbankens övergripande mål med arbetsmiljöarbetet fokuserar på att medarbetarna ska må bra, utvecklas och fungera optimalt. Det är ett långsiktigt mål som innehåller faktorer som tydlig och ärlig kommunikation, rätt kompetens och rätt förutsättningar för att kunna lösa uppgifter och hantera olika situationer i arbetet, att känna stolthet och tilltro samt att känna och få respekt.

Alla anställda har ansvar för att skapa en god

Medelantal anställda 2009–2013

Sjukfrånvaro i Sverige	2013			2012		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
%						
Åldersgruppen 29 år och yngre	1,2	2,8	2,1	1,2	2,8	2,2
Åldersgruppen 30–49 år	1,5	3,2	2,5	1,4	3,1	2,3
Åldersgruppen 50 år och äldre	2,5	5,8	4,3	2,8	5,3	4,2
Total sjukfrånvaro	1,8	4,0	3,0	1,8	3,7	2,9
varav långtidsfrånvaro	0,6	1,9	1,3	0,5	1,6	1,1

Sjukfrånvaron anges som procentuell andel av total ordinarie arbetstid. Som långtidsfrånvaro avses frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.

arbetsmiljö i Handelsbanken. Chefer ska i samverkan med sina medarbetare och personalrepresentanter utveckla en hälsosam och säker arbetsplats, enligt bankens arbetsmiljömål.

I Sverige ska chefer med delegerat arbetsmiljöansvar i samarbete med arbetsmiljöombud och medarbetare genomföra en arbetsmiljö- rond, minst en gång per år. Den omfattar medarbetarnas fysiska och psykosociala miljö. Resultatet ska diskuteras inom respektive enhet i banken och eventuella åtgärder ska integreras i verksamhetsplanen.

Friskvårdsverksamheten och arbetsmiljöarbetet utgör delar i det långsiktiga hälsoarbetet, kallat Hållbar Hälsa, som skapar förutsättningar för god fysisk och psykisk hälsa på arbetsplatsen.

I samband med krisituationer har Handelsbanken sedan lång tid tillbaka utvecklat ett stödprogram med externa samarbetspartners.

Medarbetarna erbjuds ett brett utbud och ett stort antal subventionerade hälso- och friskvårdsaktiviteter både individuellt och i grupp. Handelsbanken har sedan 1919 en idrottsförening som med sina 4 000 medlemmar är en av de största i sitt slag i Sverige.

För att stimulera intresset för konst och konsthantverk har banken även en konstförening med drygt 3 500 medlemmar. Den är Sveriges största konstförening.

ARBETSVILLKOR OCH FACKLIGA RÄTTIGHETER

Alla anställda i Handelsbanken har rätt att ansluta sig till fackföreningar eller arbetstagarorganisationer. Handelsbankens traditionellt goda fackliga relationer är en värdefull del av kulturen i Handelsbanken. Samtliga medarbetare i Danmark, Finland, Frankrike, Luxemburg, Norge, Sverige och Österrike – det vill säga närmare 85 procent av bankens anställda – omfattas av kollektivavtal. I dessa länder omfattas även de medarbetare som inte är fackligt anslutna av kollektivavtalets villkor. Antalet anställda har ökat i länder med traditionellt sett låg anslutning till kollektivavtal. Därför har andelen av kollektivavtalsanslutna i banken sjunkit något.

Hantering av olika ärenden i Sverige, till exempel organisationsförändring, regleras i Handelsbankens medbestämmandeavtal med Finansförbundets lokala organ samt i kollektivavtalet mellan BAO (Bankinstitutens Arbetsgivareorganisation) och Jusek, Civilekonomernas Riksförbund samt Sveriges Ingenjörer.

Det förs en ständig dialog mellan fackliga företrädare och chefer om verksamheten, till exempel om förändringar och nyheter som ska lanseras – där värdefulla kunskaper utbyts redan på idéstadiet. Förutom de frågor som hanteras i dialog med de fackliga organisationerna inom respektive land, finns även Handelsbankens European Work Council (EWC), vilket fungerar som ett forum för gemensamma och gränsöverskridande frågor inom Handelsbankens koncernen. EWC består av representanter från nio länder: Danmark, Finland, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Polen, Storbritannien, Sverige och Tyskland.

”Handelsbanken har sedan 1919 en idrottsförening som med sina 4 000 medlemmar är en av de största i sitt slag i Sverige.”

PERSONALTIDNING

Handelsbankens personaltidning *Remissan* är en tidning för, om och av medarbetarna i Handelsbanken som startades 1948. *Remissans* uppgift är att skapa gemenskap, tillhörighet och engagemang hos medarbetarna samt att spegla Handelsbankens kultur i hela koncernen. Tidningen ges ut på svenska och engelska.

PENSIONER OCH ANDRA VILLKOR

Handelsbanken strävar efter att vara en attraktiv arbetsgivare. Därför erbjuder banken olika typer av marknadsmässiga förmåner, både för tillsvidare- och visstidsanställda i koncernen.

Pensionsförmåner är en del av den totala ersättningen för medarbetare i Handelsbanken. Pensionsvillkoren i de länder banken bedriver verksamhet ska vara konkurrenskraftiga samt anpassade efter lagstiftning och regelverk i enlighet med de lokala förutsättningar som gäller för respektive land.

I en tjänstepensionsplan kan det ingå ålderspension, sjukpension och efterlevandeskydd. De pensionsförmåner som medarbetare i Handelsbanken kan erbjudas är förmånsbestämda, premiebestämda eller en kombination av båda.

På bankens hemmamarknader erbjuds medarbetare krediter till förmånliga villkor. I huvudsak beviljas dessa krediter för bostadsändamål. Villkoren skiljer sig mellan länderna beroende av lokala förutsättningar samt att det i Norge och Sverige är en beskattningsbar förmån.

OKTOGONEN – BANKENS RESULTATANDELSSYSTEM

En förutsättning för att uppnå bankens finansiella mål om bättre lönsamhet än genomsnittet för jämförbara banker på hemmamarknaderna, är att de anställda gör en bättre arbetsinsats än vad som är normalt för branschen i övrigt. Styrelsen anser därför att det är rimligt att de anställda får del av ett eventuellt merresultat. Sedan 1973 har Handelsbanken varje år utom två, avsatt en del av vinsten till ett resultatandelssystem för de anställda. Medlen förvaltas av Stiftelsen Oktogonen.

En förutsättning för att avsättning kan ske är att Handelsbankskoncernen uppfyller målet att ha en högre räntabilitet på eget kapital än ett vägt snitt av jämförbara börsnoterade nordiska, brittiska och nederländska banker. Av merresultatet kan då en tredjedel sättas av till de anställda. Avsättningsbeloppet begränsas till 15 procent av utdelningen till aktieägarna. Om banken sänker utdelningen till aktieägarna ska ingen avsättning till vinstandelsstiftelsen ske. Varje anställd får lika stor del av det avsatta beloppet och systemet omfattar samtliga anställda på bankens hemmamarknader. På senare år har även anställda i Hong Kong, Luxemburg, Polen, Singapore och Taipei kommit att omfattas av Oktogonen.

Cirka 97 procent av koncernens medarbetare omfattas nu av Oktogonen. Resultatandelssystemet är långsiktigt då utbetalning till andelsägaren kan ske först det året den anställde når 60 års ålder.

En grundtanke i stiftelsens förvaltning är att medlen placeras i Handelsbankens aktier.

Oktogonen har två representanter i Handelsbankens styrelse.

Bolagsstyrning

En svensk banks verksamhet regleras i svensk lag och bankverksamhet får bara bedrivas med tillstånd av den svenska Finansinspektionen.

Handelsbanken tillämpar det svenska regelverket i vår verksamhet både i och utanför Sverige. Som huvudprincip tillämpar vi utomlands även värdlandets regler om de är strängare eller har avvikande krav.

Handelsbankens bolagsstyrningsrapport utgår från aktieägarperspektivet. Det finns dock även andra intressenter som har ett intresse av Handelsbankens bolagsstyrning och vilkas förtroende banken är beroende av. Exempel på sådana intressenter är kunder, medarbetare, obligationsinvestorare och samhället.

”Handelsbankens starka företagskultur har stor betydelse för styrningen av banken.”

PRINCIPER FÖR BOLAGSSTYRNING I HANDELSBANKEN

Handelsbanken har utvecklat en stark företagskultur för hur bankarbete ska bedrivas. Banken

har ett decentraliserat arbetssätt med en hög grad av självbestämmande långt ut i bankens organisation. Denna företagskultur är utförligt beskriven i den interna skriften Mål och Medel som beskriver bankens mål, idé och sätt att arbeta. Alla medarbetare får ett eget exemplar av Mål och Medel.

Handelsbankens starka företagskultur har stor betydelse för styrningen av banken. Den verkar parallellt med och genomsyrar principer, förhållningssätt, limiter och måttal vilka framgår i policydokument och instruktioner.

Handelsbankens styrelse har beslutat om bankens hållning i ett antal centrala hållbarhetsfrågor, framförallt genom antagandet av etiska riktlinjer för Handelsbankskoncernen som omfattar exempelvis ekonomisk brottslighet, förhållande till kunderna, intressekonflikter, sekretess och miljö.

Intern kontroll

Ansvaret för den interna kontrollen och bankens regelefterlevnad är en integrerad del av chefsansvaret på alla nivåer i banken. Ansvaret innebär att det ska finnas ändamålsenliga instruktioner och rutiner för verksamheten och att efterlevnaden av dessa rutiner följs upp regelbundet.

Compliancefunktionen erbjuder råd och stöd i frågor om regelverket och följer upp regel-

efterlevnaden i banken. Den interna kontrollen och arbetet med regelefterlevnad är föremål för intern och extern riskbaserad revision.

Även hållbarhetsfrågor är en del av ansvaret för alla chefer i koncernen. Planerings- och utvecklingsamtal (PLUS) ska enligt bankens rutiner även föras med chefer och i sådana samtal följs chefens arbete med hållbarhetsfrågor upp.

”Även hållbarhetsfrågor är en del av ansvaret för alla chefer i koncernen.”

ETT URVAL AV POLICYDOKUMENT FASTSTÄLLDA AV BANKENS STYRELSE:

- Kreditpolitik
- Policy för operativa risker
- Kapitalpolicy
- Finanspolicy
- Finansiell riskpolicy
- Informationspolicy
- Etiska riktlinjer
- Policy för ersättning och lämplighetsbedömning
- Policy för utnyttjande av externrevisorernas tjänster (fastställd av revisionsutskottet)
- Policy för oberoende riskkontroll
- Policy för compliance
- Policy för uppdragsavtal
- Policy om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism
- Policy för ansvarsfulla investeringar (fastställd av kapitalförvaltningsenheten)
- Policy för intressekonflikter och åtgärder mot mutor och otillbörlig påverkan
- Policy för klagomålshantering

ETT URVAL AV UPPFÖRANDEREGLER PÅ PERSONALOMRÅDET:

- Personalpolicy
- Riktlinjer för alkohol- och drogfrågor
- Riktlinjer mot kränkande särbehandling
- Riktlinjer mot sexuella trakasserier
- Riktlinjer rörande mutor och otillbörlig påverkan
- Miljöpolitiken

MER INFORMATION

För mer information hänvisas till bankens fullständiga bolagsstyrningsrapport som finns på sidorna 49–63 i årsredovisningen.

Mer om bolagsstyrning i Handelsbanken finns även att läsa på bankens webbplats handelsbanken.se. Där finns bland annat följande information:

- Tidigare års bolagsstyrningsrapporter från och med 2007
- Bolagsordning
- Information om valberedningen
- Information från årsstämmor från och med 2004.

Socialt ansvarstagande

Socialt ansvarstagande i Handelsbanken kännetecknas av ansvarsfull kreditgivning och rådgivning, strävan efter att ha nöjda kunder samt att vara en bra arbetsgivare.

Det engelska uttrycket Corporate Social Responsibility (CSR) speglar väl de starka sociala och etiska aspekterna av en ansvarsfullt bedriven bankrörelse. Bankens miljöpåverkan är relativt begränsad, både den direkta och indirekta. Däremot kan bankens agerande göra stor skillnad – inte minst i rollen som kreditgivare. Om en bank inte agerar ansvarsfullt riskerar kunder, bankens ägare och skattebetalare att drabbas. En alltför aggressiv försäljning av krediter som bygger upp en osund skuldsättning hos hushåll och företag slår alltid hårdast mot kunden.

LÅGA KREDITFÖRLUSTER

För den som vill utvärdera en bank utifrån ett hållbarhetskriterium kan det därför vara bra att studera bankens risktolerans. Handelsbanken har en mycket låg risktolerans. Bankens strikta förhållningssätt till risk innebär att banken medvetet undviker att delta i affärer med hög risk, även om kunden är villig att betala en hög ränta. Den låga risktoleransen upprätthålls genom en stark riskkultur som är uthållig över tiden och som gäller på alla områden i koncernen.

Handelsbanken har under många år haft betydligt lägre kreditförluster än jämförbara banker. Under perioden 1998–2013 uppgick den genomsnittliga kreditförlustnivån i Handelsbanken till 0,05 procent, att jämföra med 0,18 procent för genomsnittet av de övriga tre stora bankerna i Sverige.

ANSVARFULL FÖRSÄLJNING OCH RÅDGIVNING

Vid finansiell rådgivning och försäkringsförmedling ser banken alltid till kundens hela situation och ekonomiska förutsättningar. Med denna kunskap kan rådgivaren och banken ge vägledning om finansiering, betalning eller investeringar som är anpassad till varje kunds behov.

Vid en investeringsrådgivning anpassas förslaget till kundens mål, spartid och inställning till risk. Kundens kunskap om, och förståelse för, den specifika risk som är förknippad med varje typ av finansiellt instrument samt hur aktiv kunden är i sina placeringar tas också i beaktande.

Regelverken kräver att samtliga medarbetare som arbetar med att ge kunder finansiell rådgivning kring placering och försäkring har relevanta och aktuella kunskaper. Under 2013 har certifierade medarbetare SwedSec-licensierats genom en utbildning och ett inträdestest. I Handelsbanken fanns vid det senaste årsskiftet drygt 4 600 SwedSec-licensierade medarbetare i Sverige för rådgivning om finansiella instrument och försäkringar. Dessa medarbetare genomför varje år en kunskapsuppdatering.

Bankens rådgivning sätter alltid kundens intresse främst och präglas av professionalism och hög etisk standard samt utförs i enlighet med gällande lagar och regler.

Bankens kundinformation ska vara tydlig, saklig och lätt att uppfatta. Villkoren för bankens tjänster ska vara tydliga och inte ändras godtyckligt.

EXTERN DIALOG KRING SOCIALT ANSVARSTAGANDE

Handelsbanken i Sverige har inom ramen för arbetet i Bankinstitutens Arbetsgivareorganisation en representant som arbetar med jämställdhet.

Härutöver har banken en kontinuerlig dialog med våra kunder i de tusentals kundmöten som dagligen sker på våra mer än 800 kontor och även med våra investerare samt myndigheter i frågor som är betydelsefulla för en bank, däribland även socialt ansvarstagande.

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Handelsbanken ställer sig bakom de principer som kommer till uttryck i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Handelsbanken är ansluten till FN:s Global Compact som bekräftar bankens uttalade stöd för universella mänskliga rättigheter. Det innebär att banken strävar efter att stödja och respektera skydd för mänskliga rättigheter inom det område som banken kan påverka och att banken försäkras om att den inte är delaktig i brott mot mänskliga rättigheter. Vid kreditgivning beaktar banken kundernas förhållningssätt till mänskliga rättigheter.

BANKEN SOM ARBETSGIVARE

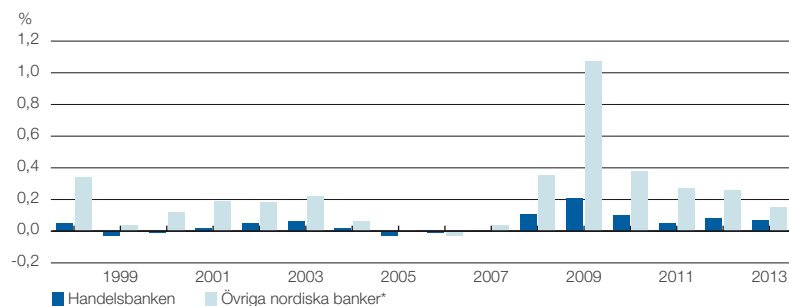
Handelsbanken har en långsiktig syn på relationen till medarbetarna och tron på den enskilda individens vilja och förmåga utgör grunden i bankens företagskultur. Eftersom människor har olika behov och kapacitet under sitt yrkesliv, strävar banken som arbetsgivare efter att ge rätt förutsättningar för medarbetarna att både utvecklas och bidra till bankens framgång.

Bland annat har Handelsbanken i Sverige inlett ett samarbete med Samhall. Samhalls uppdrag är att skapa meningsfulla och utvecklande arbeten åt personer med olika funktionsnedsättningar.

SAMARBETE MED ECPAT MOT BARNSEXHANDEL

I Sverige samarbetar Handelsbanken med barnrättsorganisationen Ecpat Sverige och är även medlem i Finanskoalitionen mot barnpornografi. Det övergripande målet för samarbetet och medlemskapet är att genom information förhindra barnsexhandel och kommersiell exploatering av barn samt att försvåra och förhindra penningtransaktioner som sker för betalning av barnpornografi.

Kreditförluster i procent av utlåning 1998–2013

* För perioden fram till och med 2000 ingår endast svenska banker.

Handelsbanken har en låg risktolerans. Det återspeglas bland annat av att banken under många år haft betydligt lägre kreditförluster än branschen i övrigt.

Ansvarsfull kreditgivning

Den ekonomiska rådgivningen i samband med kreditgivning sker alltid med utgångspunkt från kundens behov och ekonomiska ställning.

Ansvarsfull kreditgivning innebär att Handelsbanken inte lämnar krediter till kunder som saknar förutsättningar att klara av sina lån. Vid bankens kreditgivning läggs därför stor vikt vid bedömning av kundens möjligheter att fullgöra sina åtaganden. Det skyddar den enskilda kunden från att hamna i ekonomiska svårigheter på grund av alltför hög skuldsättning, något som också är till nytta både för banken och för samhället i stort.

Ekonomisk rådgivning i samband med kreditgivning sker alltid med utgångspunkt från kundens behov och ekonomiska ställning. Brister i kundens återbetalningsförmåga kan aldrig åsidosättas med argumentet att banken erbjuds goda säkerheter eller höga marginaler.

HÅLLBARHETSFRÅGOR VID KREDITGIVNING

En principiellt och etiskt viktig fråga är i vilken utsträckning banken bör ha ansvar för vad kunderna gör. Det kan till exempel gälla en låntagare som tillverkar hälsovådliga produkter, har en tillverkningsprocess som medför negativ påverkan på miljön eller som inte tillåter anställda att utöva sina fackliga rättigheter.

Handelsbankens uppfattning är att det är kunden som fullt ut ansvarar för sin verksamhet och hur den bedrivs. En grundläggande förutsättning för Handelsbankens kreditgivning är dock att verksamheten är lagenlig och uppfyller alla myndighetskrav när det gäller miljöfrågor och övriga hållbarhetsfrågor. Inom bankens hemmamarknader, som är länder med väl utvecklad lagstiftning om skydd för människors hälsa, miljö och fackliga rättigheter finns det myndigheter som effektivt kontrollerar att lagar och föreskrifter efterlevs.

Handelsbankens kreditpolitik föreskriver att banken ska iaktta god etik vid kreditgivning. Det innebär att det är bankens ambition att i sin kreditriskbedömning beakta kundens förhållningssätt till mänskliga rättigheter och grundläggande principer om arbetsvillkor och miljöhänsyn.

MILJÖBEDÖMNINGAR VID KREDITGIVNING

Vid kreditbedömningar tar Handelsbanken hänsyn till hur miljörisker påverkar kundens återbetalningsförmåga. Det är särskilt viktigt avseende

kunder som bedriver miljöfarlig verksamhet eller säljer produkter som kan medföra miljö- eller hälsorisker.

”Ekonomisk rådgivning i samband med kreditgivning sker alltid med utgångspunkt från kundens behov och ekonomiska ställning.”

Bankens ansvar för hållbarhetsfrågor vid kreditgivning begränsar sig till bedömning av kundens återbetalningsförmåga och därmed kreditrisken. Ett exempel kan vara risken för att kundens pro-

dukt inte går att sälja eller att skärpta miljökrav för kundens tillverkningsprocess leder till att dess återbetalningsförmåga försämras.

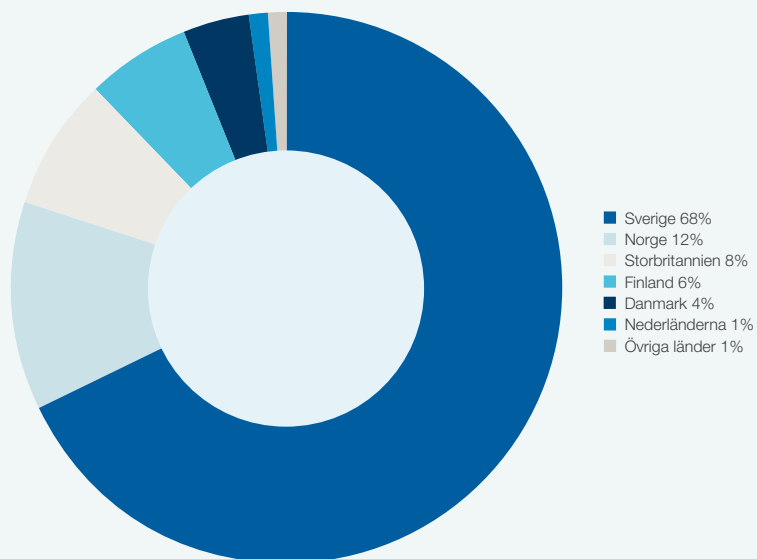
Vid fastighetsrelaterad kreditgivning är det viktigt att ta hänsyn till om det inom fastigheten bedrivs eller har bedrivits miljöfarlig verksamhet.

Det kundansvariga kontoret gör kreditriskbedömningen. Därmed bedömer kontoret också hur miljörisker påverkar kundens återbetalningsförmåga. Allt detta ingår i affärsbedömningen, som är bankens metod att bedöma affärsutbytet med kunden.

Affärsbedömningen är ett väl fungerande hjälpmedel för kontoren när det gäller att identifiera och bedöma risker. Det är också ett bra underlag för högre instanser i banken vid värdering av kreditrisken och vid uppföljning av att kontoren beaktar miljöfrågor i kreditriskbedömningen.

Banken har sedan lång tid tillbaka en restriktiv syn på risk, inklusive miljörisk vid kreditgivning. Denna kultur och kompetens hos medarbetare vidmakthålls och utvecklas bäst i det dagliga arbetet och lärandet på kontoren.

Utlåning till allmänheten, geografisk fördelning

Ansvarsfulla investeringar

Handelsbanken arbetar med att integrera hållbarhetsfrågor i investeringsbeslut som vi tar för våra kunders räkning. Det är en förutsättning för att skapa en långsiktig värdetillväxt. Som grund för detta arbete ligger FN:s principer för ansvarsfulla investeringar, PRI.

Ett ansvarsfullt beteende är en grundförutsättning för långsiktigt värdeskapande på kapitalmarknaderna. Att investera våra kunders tillgångar på ett ansvarsfullt sätt blir därmed en viktig förutsättning för att nå vårt mål att generera en god långsiktig avkastning i Handelsbankens fonder.

FN-initiativet Global Compact, som sammanfattar normer kring mänskliga rättigheter, arbetsrätt, korruption och miljöförstöring, är vägledande även för bankens arbete med ansvarsfulla investeringar.

Handelsbanken arbetar med att integrera hållbarhetsfrågor i de investeringsbeslut som vi tar för våra kunders räkning. Som grund för vårt arbetssätt ligger FN:s principer för ansvarsfulla investeringar, PRI, som Handelsbanken undertecknade 2009. Dessa principer är nu vägledande för hur kapitalförvaltare och kapitalägare arbetar med hållbarhetsfrågor. Undertecknandet av PRI innebär bland annat att vi åtagit oss att integrera hållbarhetsfrågor i analys och investeringsbeslut samt att engagera oss för större öppenhet kring miljöfrågor, sociala frågor och ägarstyrningsfrågor i de bolag som Handelsbanken Fonder investerar i.

ÄGARSTYRNING I HANDELSBANKEN FONDER

Handelsbanken Fonder utövar sin ägarroll i de bolag som fonderna äger aktier i, på uppdrag av fondandelsägarna. Ägarrollen utövas med målet att bolagens värde, och därmed andelsvärdet för fonderna, långsiktigt utvecklas på bästa sätt.

Signatory of:

1. Att integrera miljö-, sociala och bolagsstyrningsfrågor (ESG) i investeringsanalys och beslutsfattande
2. Att vara en aktiv ägare och inkludera ESG-frågor i vår ägarpolicy
3. Att tillse att ESG-frågor redovisas av de bolag vi investerar i
4. Att stödja tillämpning av PRI inom investeringsindustrin
5. Att samarbeta med andra för att öka effektiviteten i tillämpningen av dessa principer
6. Att rapportera hur vi tillämpar dessa principer och hur detta arbete framskrider

Det sker till exempel i frågor som rör sammansättningen av bolagsstyrelser och förfarandet inför och vid bolagsstämmor. Inför årsstämmorna 2013 deltog Handelsbanken Fonder i nio valberedningar. Dessutom har Handelsbanken Fonder röstat på 55 årsstämmor.

ANSVARFULLA INVESTERINGAR I HANDELSBANKEN LIV

Handelsbanken Liv har placeringsriktlinjer som bygger på Global Compact och FN:s principer för ansvarsfulla investeringar, PRI. En ansvarsfull kapitalförvaltning är en förutsättning både för långsiktigt värdeskapande och för att möta kundernas efterfrågan. När Handelsbanken Liv väljer och utvärderar förvaltare, fonder och fondbolag för traditionell försäkring och fondförsäkring ska hänsyn tas till Global Compact och PRI.

ANALYS OCH ÅTGÄRD

Alla innehav i de fonder och portföljer som förvaltas av Handelsbanken Fonder genomlysas regelbundet, bland annat med utgångspunkt ifrån Global Compact. Dessa internationella normer och konventioner utgör grunden i Handelsbankens Fonders policy för ansvarsfulla investeringar.

Analysarbetet görs inom ramen för fondförvaltningen men också med hjälp av externa experter på ansvarsfulla investeringar. Vi har därmed möjlighet att följa upp rapporterade avvikelser från dessa normer, till exempel genom att ha en dialog med företaget i fråga. Beroende på hur en sådan dialog utvecklas, tar vi ställning till ett eventuellt fortsatt agerande.

Vårt integrerade arbetssätt innebär att vi gärna tar upp hållbarhetsfrågor i den kontinuerliga dialog vi för med de bolag vi investerar i. Dialogen sker i form av regelbundna möten med företagsledning och andra företrädare för bolagen. Under 2013 genomförde analytiker och portföljförvaltare inom Handelsbanken Fonder ett eller flera möten med cirka 1 300 företagsledningar eller företagsrepresentanter världen över. Under 2013 har Handelsbanken Fonder dessutom specifikt tagit upp avvikelser från internationella normer och konventioner med ett tjugotal företag.

Handelsbankens fonder investerar inte i företag som är inblandade i tillverkning eller försäljning av förbjudna vapen, vilket definieras enligt internationell rätt. Det gäller till exempel klustervapen och personminor.

FONDER MED SÄRSKILDA KRITERIER

Handelsbanken Fonder erbjuder även fonder som tar hänsyn till särskilda kriterier i sin placeringsinriktning. Sverige Index Criteria och Global Index Criteria utesluter bolag verksamma i vissa branscher som kan anses kontroversiella. Dessa fonder har under året haft fortsatt goda inflöden av kapital. Tillsammans med ytterligare några produkter med hållbarhetsprofil ämnade för institutionella investerare har dessa fonder ett samlat kapital om 15 miljarder kronor.

INVESTERINGAR I RÅVAROR

Finansiella investeringar i råvaror sker i regel genom köp av finansiella instrument som derivat, ofta på terminsmarknaden. Denna marknad finns i första hand till för att producenter och köpare av olika råvaror ska kunna minska effekten av prisförändringar, men den ger också investerare möjlighet att ta del av hur råvarupriserna rör sig.

Även om efterfrågan och utbud av den underliggande fysiska råvaran i slutändan avgör priset, hävdar vissa bedömare att investeringar i terminer skapar prisbubblor. Ett område är jordbruksråvaror där det finns olika synsätt. För Handelsbanken är det viktigt att följa debatten och delta i sammanhang där dessa frågor diskuteras.

HANDELSBANKEN DELTAR I HÅLLBART VÄRDESKAPANDE

Tillsammans med en rad större svenska institutionella investerare deltog Handelsbanken Kapitalförvaltning 2013 i initiativet Hållbart värdeskapande. I en enkät till de 100 bolagen med högst börsvärde på Nasdaq OMX Stockholm ställdes en rad frågor som rör riktlinjer, implementering och styrning av hållbarhetsfrågor. Syftet är att ge företagen en bättre förståelse för vilka frågor som är relevanta för investerare och att utgöra ett stöd för utvecklingen av kommunikation och rapportering. Projektmedlemmarna kommer på olika sätt var och en för sig att använda bolagens enkätsvar som underlag för investeringsbeslut och dialogaktiviteter som ägare.

Handelsbanken i samhället

Handelsbanken är en ansvarsfull samhällsaktör och bidrar till samhällets ekonomiska utveckling genom att driva en långsiktig och stabil bankverksamhet med fokus på kundernas behov.

HANDELSBANKEN I SAMHÄLLET

Handelsbanken är en långsiktig stabil bank. En bank som, oavsett tillståndet i vår omvärld, finns till hands för våra kunder. Genom att vara en bank med stabila finanser och stabil närvaro vill Handelsbanken uppfylla rollen som en ansvarsfull samhällsaktör. I den rollen tar Handelsbanken också ansvar genom att agera på ett sådant sätt att så få kunder som möjligt ska drabbas av betalningssvårigheter. Handelsbanken kan därmed fortsätta att vara en bank med stabila finanser som ger ett positivt bidrag till kunder, ägare och samhälle.

HANDELSBANKEN I DET LOKALA SAMHÄLLET

Handelsbanken är övertygad om behovet av lokal närvaro. Grundidén med bankens sätt att arbeta är att affärsbesluten fattas så nära kunden som möjligt. Därför tillhandahåller Handelsbanken ett landsomfattande kontorsnät i de länder som banken identifierat som sina hemmamarknader. Bankens decentraliserade organisation, där den lokala kontorschefen ansvarar för alla bankens affärer inom sitt lokala verksamhetsområde, gör att Handelsbanken har en stark förankring i det lokala samhället.

På senare år har de flesta banker valt att kraftigt dra ned på antalet kontor. Handelsbanken har istället valt att behålla de lokala kontoren och därmed fortsätta att fylla en viktig funktion i det lokala samhället.

Banken utvecklar dessutom en ny typ av fysiska mötesplatser knutna till lokala bankkontor på olika orter.

Under 2013 öppnade Handelsbanken 37 nya kontor på hemmamarknaderna: två nya kontor i

Sverige, 28 nya kontor i Storbritannien, två kontor i Danmark och fem nya kontor i Nederländerna. På 59 platser är Handelsbanken i dag ensam bank på orten.

TILLGÄNGLIGA LOKALKONTOR

Bankens kontor ska vara tillgängliga även för kunder med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga. De flesta av bankens 462 kontor i Sverige uppfyller dessa krav. I de fall kraven ännu inte är uppfyllda, beror detta ofta på restriktioner som rör förändring av fasader eller gatumiljö. Med vårt täta kontorsnät kan vi vid behov erbjuda kunder ett närliggande kontor som är anpassat för dessa behov.

”Handelsbanken är övertygad om behovet av lokal närvaro.”

TJÄNSTER FÖR ALLMÄNHETENS NYTTA

En banks grundläggande uppgift är å ena sidan att ta hand om pengar från dem som vill skjuta upp sin konsumtion och spara sina pengar och å andra sidan låna ut pengar till företag och hushåll som vill konsumera och investera i dag. Bankerna ska också tillsammans upprätthålla ett fungerande och effektivt betalningssystem samt hantera risker.

HANDELSBANKEN SOM SKATTEBETALARE

Handelsbanken är sedan många år en av de största betalarna av bolagsskatt i Sverige. Dessutom är moms en betydande kostnad för Handelsbanken då bankens verksamhet till stor del inte är momspliktig. Banken har därför inte möjlighet att dra av all den ingående moms som banken betalar vid köp av externa tjänster och produkter. Utöver detta är Handelsbanken störst betalare till den svenska stabilitetsfonden för det finansiella systemet.

För 2013 beräknas Handelsbankens totala skatt och statliga avgifter uppgå till drygt sju miljarder kronor.

POLITISKT OBEROENDE

Handelsbanken är partipolitiskt oberoende. Banken har inte i modern tid lämnat något ekonomiskt stöd till något politiskt parti, eller på något annat sätt gjort politiska donationer.

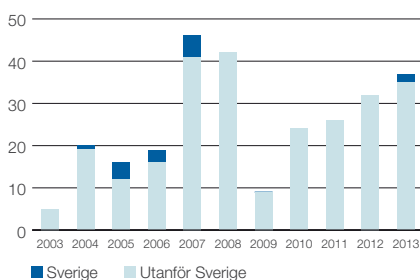
BIDRAG TILL FORSKNING OCH UTBILDNING

Handelsbanken har vid olika tillfällen sedan i början av 1960-talet lämnat bidrag till ekonomisk forskning, framförallt genom avsättningar till två fristående forskningsstiftelser: Tore Browaldhs stiftelse samt Jan Wallanders och Tom Hedelius stiftelse.

Tillsammans är stiftelserna en av de viktigaste anslagsgivarna till ekonomisk forskning i Sverige och finansierar bland annat två professurer. Under 2013 beviljades 148 anslag (139) på tillsammans 149 miljoner kronor (130).

Handelsbanken har under flera år stöttat projektet Ung Privatekonomi för att främja ungdomars kunskaper om privatekonomi genom att ekonomiskt stödja informationskampanjer och bidra med bankens kunskap.

Antal nyöppnade kontor 2003–2013

Ekonomiskt värdeskapande

Handelsbankens högre lönsamhet kommer såväl aktieägare som samhället tillgodo.

Handelsbanken är en av få nordiska banker som inte sökt finansiellt stöd, varken från centralbanker, staten eller aktieägarna under de senaste årens oro på de finansiella marknaderna.

VÄRDESKAPANDE UNDER 2013

Handelsbankens resultat före skatter och statliga avgifter uppgick till drygt 21 miljarder kronor 2013. Detta skapade värde fördelades enligt följande: drygt sju miljarder kronor i skatter och statliga avgifter, drygt tio miljarder kronor i föreslagen utdelning att betalas till aktieägarna under våren 2014 samt resterande cirka fyra miljarder kronor som återinvesteras i verksamheten.

STABILT GENOM FINANSKRISEN

Handelsbanken har under finanskrisen inte tagit del av svenska statens kapitalstöds- eller garanti-program och är den enda av de börsnoterade svenska bankerna som under finanskrisen inte har behövt be aktieägarna om nytt kapital.

En välskött bank som agerar hållbart och ansvarsfullt har stor positiv inverkan på

samhällsekonomin. Det gäller inte bara direkta ekonomiska effekter som inbetalning av bolags-skatt, utan också de indirekta ekonomiska effekterna.

”En välskött bank som agerar hållbart och ansvarsfullt har stor positiv inverkan på samhällsekonomin.”

DIREKT EKONOMISKT VÄRDE

Under den senaste konjunkturcykeln har Handelsbanken gett sina aktieägare utdelning varje år, samtidigt som banken varit och är en av de största betalarna av bolagsskatt i Sverige.

INDIREKTA EKONOMISKA EFFEKTER

Handelsbanken är den största finansiären av företag i Sverige och finansierar därmed tillväxt och ökad sysselsättning runt om i landet.

Banken gör det möjligt för hushållen att finansiera bostadsköp och därmed till exempel flytta till annan ort med bättre arbetsmarknad. Var fjärde utlånad krona för hushållens bolån i Sverige är finansierad av Handelsbankskoncernen.

Tabellen, som är uppställd enligt GRI:s principer, visar hur de intäkter bankens verksamhet genererar fördelas på olika intressentgrupper. Uppgifterna härrör från koncernens resultat- och balansräkning.

Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde (enligt GRI) Ekonomiska flöden till och från olika intressentgrupper

mdkr	2013	2012	2011	2010	2009
DIREKT TILLSKAPAT EKONOMISKT VÄRDE					
Kunderna					
Intäkter efter avdrag för kreditförluster och före avgifter för Stabilitetsfond, insättargaranti m m	36,2	34,9	33,1	30,4	29,5
Förädlingsvärde skapat genom att betjäna kunder	36,2	34,9	33,1	30,4	29,5
FÖRDELAT EKONOMISKT VÄRDE					
Medarbetarna					
Löner	7,1	6,9	6,7	6,4	6,7
Avsättning till vinstfonder	1,1	1,0	0,9	0,8	0,7
Sociala avgifter och andra personalkostnader	3,2	3,3	2,3	2,3	2,6
Kostnad för medarbetarna	11,4	11,2	9,9	9,5	10,0
Samhället					
Leverantörer, inkl ej avdragsgill moms*	5,7	5,5	5,5	5,5	5,2
Skattekostnader**	3,9	3,0	4,4	4,0	3,5
Avgifter för Stabilitetsfond, insättargaranti m m	1,1	1,1	1,1	0,6	0,6
Erhållet statligt bankstöd	-	-	-	-	-
Deltagande i statliga garantiprogram	-	-	-	-	-
Till samhället	10,7	9,6	11,0	10,1	9,3
Ägarna					
Utdelning (avser utbetalningsår)	6,8	6,1	5,6	5,0	4,4
Nyemission	-	-	-	-	-
Transaktioner med aktieägarna	6,8	6,1	5,6	5,0	4,4
Återinvesterat ekonomiskt värde ("kvar i banken")	7,3	8,0	6,6	5,8	5,8

* Avser Övriga administrativa kostnader samt avskrivningar.

** Avser Skattekostnader enligt resultaträkningen.

Tabellen över skapat och levererat direkt ekonomiskt värde visar hur de intäkter Handelsbankens verksamhet genererat under året fördelas på olika intressenter. Beräkningen är baserad på siffror i resultaträkningen och i enlighet med GRI:s riktlinjer. De fördelade posterna i tabellen utgår från ett utvidgat förädlingsvärde där löner, avskrivningar och övriga administrativa kostnader (leverantörer) läggs till rörelseresultatet. Avsikten är att på ett grundläggande sätt visa hur Handelsbanken skapar värde för sina intressenter och i de ekonomiska system inom vilka organisationen arbetar. Tabellen ger en översikt av det direkt mätbara monetära värdet Handelsbanken tillför intressenterna och hur banken därmed bidrar till utvecklingen i samhället.

Hög etik skapar förtroende

Handelsbanken har etiska riktlinjer som slår fast att verksamheten ska präglas av hög etisk standard.

ETISKA RIKTLINJER I HANDELSBANKEN

Handelsbankens etiska riktlinjer antas av bankens styrelse. Där formuleras de grundläggande riktlinjerna för varje medarbetares agerande.

Vid osäkerhet inför tillämpning av bankens etiska riktlinjer och sammanhängande frågor, ska kontakt tas med närmaste chef för att diskutera vad som är etiskt godtagbart.

En självklar regel är att banken och de anställda ska följa de lagar och föreskrifter som reglerar bankens verksamhet. Om den enskilde individen har ett sämre skydd genom lokala lagar och föreskrifter än enligt svenska lagar, regler och principer, tillämpar Handelsbanken de senare.

Riktlinjerna omprövas varje år av styrelsen. Utgångspunkten är då eventuella förändringar som skett i berörd lagstiftning, men också förändringar i omvärldens förväntningar, bankens erfarenheter i det löpande interna arbetet samt iakttagelser från bankens omfattande interna kontroll.

ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM

För att förhindra att banker utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism finns lagar och regler som gäller i stora delar av världen. Det innebär bland annat att banken är skyldig att ha god kännedom om sina kunder och dessas bankaffärer både då affärsförhållanden inleds och under den tid de varar. Transaktioner, ägarstrukturer och affärsupplägg som uppfattas som ovanliga eller som banken inte förstår bakgrunden till granskas.

Bankens instruktioner, rutiner, utbildning och systemstöd inom penningtvättsområdet syftar till att stödja medarbetare så att god kundkännedom uppnås. Banken kan på så sätt undvika att medverka i affärer som misstänks ha koppling till brottslig verksamhet eller som de anställda inte förstår innebörden av.

INTRESSEKONFLIKTER OCH MUTOR

Intressekonflikter förekommer dagligen i samhället och den finansiella sektorn är inget undantag. Det åligger därför bankens anställda, oavsett var man arbetar i banken, att följa bankens regelverk om intressekonflikter och i samband därmed löpande identifiera intresse-

konflikter samt i så stor omfattning som möjligt se till att de undviks. På samma sätt är det viktigt att de anställda följer bankens regelverk mot mutor och otillbörlig påverkan för att undvika att komma i beroendeställning till kund eller leverantör till banken eller att påverka en kund otillbörligt. Förutom gällande lagar ska de anställda följa bankens eget regelverk inom området samt de rekommendationer som givits ut av Institutet Mot Mutor. Handelsbanken har under året identifierat ett misstänkt fall av korruption som banken för närvarande utreder.

Regelverken ska följas i samtliga sammanhang såsom vid eventuella gåvor, representation och övriga evenemang. Vidare ska anställdas tjänsteresor alltid bekostas av banken.

ANSTÄLLDAS UPPTRÄDANDE

Medarbetare i Handelsbanken

- ska inte kunna misstänkas för att dra otillbörlig fördel av den kunskap om de finansiella marknaderna som hon eller han får i sitt arbete
- ska vara väl förtrogna med vad som gäller enligt insiderlagen och iaktta bankens regler för anställdas värdepappers- och valutaaffärer
- ska, både privat och i tjänsten, avstå från affärstransaktioner som strider mot bankens regler eller gällande lagstiftning
- ska avhålla sig från affärer eller andra åtaganden som allvarligt kan äventyra den egna ekonomin
- får inte handlägga ärenden som de själva eller anhöriga har ett personligt intresse i. Det gäller även för företag som medarbetaren eller dess anhöriga är engagerade i
- ska till chef eller Centrala revisionsavdelningen, anmäla misstänkta oegentligheter inom banken
- ska anmäla uppdrag utom banktjänsten för godkännande. Detta innefattar även bisysslor och vissa uppdrag i föreningslivet.

BANKEN SOM KUND

Handelsbanken är köpare av varor och tjänster från svenska och utländska leverantörer. Etiska överväganden är lika viktiga när banken uppträder som kund som när banken är leverantör av tjänster och produkter. För att undvika

beroendeställning i förhållande till leverantörer har banken regler för att ta emot och ge personliga gåvor samt för representation.

Miljöhänsyn vägs också in i alla inköpsbeslut. Vid inköpsbeslut ingår även att undersöka att leverantörer har:

- kollektivavtal
- en policy gällande arbetsmiljö
- en policy gällande mutor och bestickning.

För att säkerställa kvaliteten vid bankens inköpsbeslut har en checklista tagits fram. Denna lista kommer att implementeras under 2014.

Banken för kontinuerligt dialog med leverantörer för att driva på och förbättra vårt miljöarbete.

Handelsbankens etiska riktlinjer efterlevs även när banken agerar som kund.

HANDELSBANKENS ETISKA RIKTLINJER OMFATTAR:

- Hög etisk standard
- Lagar, föreskrifter och vägledande principer
- Ekonomisk brottslighet
- Förhållande till kunderna
- Intressekonflikter
- FN:s Global Compact
- Anställdas uppträdande
- Sekretess
- Miljö
- Uppdragstagare

LÄS MER

Bankens etiska riktlinjer finns tillgängliga på bankens webbplats handelsbanken.se.

Bankens miljöarbete

Handelsbanken tar ansvar för hur bankens verksamhet påverkar samhället på flera områden. Bland annat arbetar vi för att minimera bankens direkta och indirekta miljöpåverkan.

HANDELSBANKENS MILJÖPOLITIK

Handelsbanken ska medverka till en långsiktigt hållbar utveckling, så långt det är tekniskt och ekonomiskt möjligt, men också så att det är förenligt med bankens åtaganden. Handelsbankens utgångspunkt är därför att bankens miljöpåverkan ska vara så liten som möjligt. Handelsbanken har undertecknat och följer flera frivilliga överenskommelser, till exempel Internationella Handelskammarens (ICC) "Näringslivsprogram för varaktigt hållbar utveckling", FN:s program "Bankerna och Miljön" (UNEP FI), FN:s frivilliga initiativ Global Compact och FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (PRI).

HANDELSBANKENS DIREKTA MILJÖPÅVERKAN

En banks direkta miljöpåverkan är förhållandevis begränsad. Handelsbankens direkta miljöpåverkan kommer framförallt från förbrukning av energi, material, utrustning, resor och transporter. Sedan flera år mäter och redovisar banken de koldioxidutsläpp som den egna verksamheten genererar från transporter, el och värme. För bankens samtliga regionbanker i Norden, Storbritannien och Nederländerna samt central verksamhet uppmättes utsläpp av koldioxid (CO₂) från verksamhetens elförbrukning, till totalt 2 971 ton för 2013.

För den svenska verksamheten mäter vi utöver elförbrukningen även transporter, tjänsteresor samt värme och kyla för de fastigheter Handelsbanken äger i Sverige, vilket uppgick till totalt 4 094 ton CO₂ för 2013. Mängden uppmätt utsläpp av CO₂ i Sverige har minskat med sex procent jämfört med 2012. Mängden CO₂-utsläpp från elförbrukning har minskat, men CO₂-utsläpp från tjänsteresor har ökat i Sverige. Andelen miljömärkt el för Sverige är 99 procent. Handelsbanken strävar efter att minimera de koldioxidutsläpp som verksamheten genererar.

Handelsbankens elförbrukning för verksamheten i Norden motsvarar samma nivå 2013 som för 2012. Däremot har andelen miljömärkt el för hela Norden minskat till 92 procent. Detta medför att den totala mängden utsläpp av CO₂ för elförbrukning i Norden har ökat 2013 jämfört med 2012.

Carbon Disclosure Project (CDP), är ett globalt projekt där investerare har gått samman och uppmanar börsföretag världen över att redovisa sina utsläpp samt hur de hanterar sin klimatpåverkan. Bakom projektet står bland annat över 500 stora banker, institutionella investerare och försäkringsbolag. Rapporten har publicerats varje år sedan år 2000.

”I hela banken genomförs kontinuerligt förändringar som tillsammans resulterar i minskad miljö- och klimatpåverkan.”

Handelsbanken ökade sitt resultat och fick 81 poäng (71) av 100 möjliga enligt Carbon Disclosure Projects rapport för 2013, som presenterades under hösten samma år. Medelvärde i undersökningen för CDP Nordic var 73 poäng.

KLIMATPÅVERKAN

Frikyla används under perioden december till maj för huvudkontorets fastigheter som

komplement till att använda kylmaskiner och fjärrkyla. Frikyla innebär att banken tar ut kyla från Östersjöns vatten via värmeväxlare.

En långsiktig underhållsplan har upprättats för bankens ägda fastigheter för att på sikt minska fastigheternas totala energiförbrukning.

EFFEKTIVARE UTRUSTNING OCH RESURSANVÄNDNING

I hela banken genomförs kontinuerligt förändringar som tillsammans resulterar i minskad miljö- och klimatpåverkan.

- Koldioxidutsläppen avseende elförbrukning i Sverige har under de senaste sex åren minskat med 99 procent. Detta beror främst på minskad elförbrukning, men även genom valet av att köpa större mängder ursprungsmärkt el (100 procent vatten)
- nya kunder som sparar regelbundet varje månad och har bankens internettjänst får elektroniska aviseringar
- antalet videokonferenstimmar har under 2013 ökat med två procent jämfört med 2012
- elektronisk hantering av leverantörsfakturer utökas successivt, vilket minskar både pappersförbrukning och transporter. Banken fortsätter även att utveckla digitala tjänster för kunderna, kontoren och interna avdelningar för att minska pappersförbrukningen ytterligare
- arbetet med att minska bankens miljöpåverkan för IT fortsätter. Under hösten 2013 startade ett arbete med att effektivisera gamla servrar. Hittills har 15 servrar effektiviserats, vilket innebär att man har lyckats sänka behov av kyla och el
- i bankens fastigheter har äldre ventilationsanläggningar moderniserats för att minska energiförbrukning
- vid utbyte av gamla skrivare, faxmaskiner och skannrar ersätts dessa med multifunktionsmaskiner för att få en minskad energiför-

Koldioxidutsläpp (CO ₂) ton	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Elförbrukning, Norden, Storbritannien och Nederländerna	2 971					
Elförbrukning, Norden och Storbritannien	2 846	2 170	3 763			
varav elförbrukning, Norden ¹	1 093	767	2 517	4 519	6 568	9 878
elförbrukning, Sverige	83	224	821	2 717	5 071	8 367
Värme m m för egna fastigheter, Sverige	1 143	1 480	1 466	1 569	1 181	1 344
Externa transporter, Sverige	398	401	125	128	289	209
Tjänsteresor, Sverige	2 470	2 261	2 171	2 216	2 417	2 945

¹ Sverige, Danmark, Norge, Finland.

Som omräkningsfaktor för utsläpp av CO₂ för icke miljööel i Norden tillämpas residualmix Norden, det vill säga el vars ursprung inte går att härleda. Utsläpp CO₂ för åren 2008–2012 är omräknade retroaktivt enligt residualmix Norden.

brukning, miljöcertifierade maskiner med miljövänliga toner samt på sikt även minskad pappersförbrukning

- när gammal utrustning ska skrotas säkerställer banken att den blir återvunnen på ett miljövänligt sätt
- Handelsbanken har kompletterat urvalet av leasingbilar för de anställda i Sverige med så kallade laddhybridbilar som kan laddas från det fasta elnätet.

”Mängden uppmätt utsläpp av CO₂ i Sverige har minskat med sex procent jämfört med 2012.”

ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA BANKENS PÅVERKAN PÅ MILJÖN

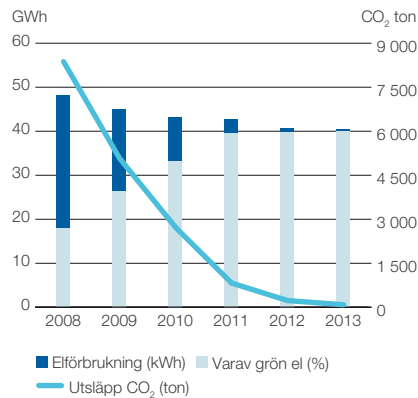
För att minska bankens påverkan på miljön, planeras följande initiativ de närmaste åren:

- Ytterligare höja medvetenheten internt när det gäller åtgärder för att minska bankens direkta klimatpåverkan. Syftet är att alla delar av organisationen effektivt ska kunna bidra till att minska till exempel energiförbrukningen
- öka andelen inköpt miljömärkt el under 2014
- öka mängden återvunnet avfall
- minska omfattningen av tjänsteresor genom att underlätta användandet av videokonferenser
- utveckla digitala tjänster för kunder, kontor och interna avdelningar för att minska pappersförbrukningen.

HANDELSBANKENS INDIREKTA MILJÖPÅVERKAN

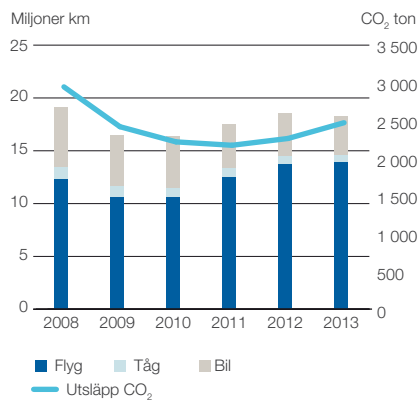
Genom att ansluta sig till FN:s Global Compact åtar sig Handelsbanken att beskriva hur banken arbetar med till exempel miljöfrågor. Utöver bankens egen resursförbrukning gäller det främst den indirekta miljöpåverkan via kreditgivning och kapitalförvaltning.

Elförbrukning, Sverige

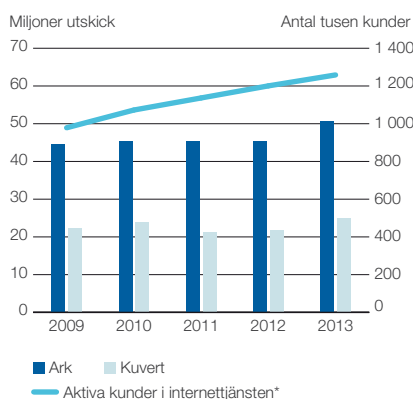

Som omräkningsfaktor för utsläpp av CO₂ för icke miljöel i Norden tillämpas residualmix Norden, det vill säga el vars ursprung inte går att härleda. Utsläpp CO₂ för åren 2008–2012 är omräknade retroaktivt enligt residualmix Norden.

Tjänsteresor, Sverige

Centrala utskick, koncernen

* Privat- respektive företagskunder som varit aktiva på bankens internettjänst minst en gång under de sista sex månaderna 2013.

LÄS MER

Ytterligare information om hur banken arbetar med miljöfrågor redovisas på bankens webbplats handelsbanken.se/csr.

Initiativ, utmärkelser, index och undersökningar

Handelsbanken samarbetar både inom och utanför finansbranschen i olika initiativ som är avsedda att öka medvetenheten kring hållbarhet och ansvarsfullt företagande.

INITIATIV

Global Compact

Handelsbanken undertecknade 2009 FN:s Global Compact, vilket befäster bankens tidigare uttalade stöd för universella mänskliga rättigheter och ett ansvarsfullt agerande som företag. Global Compact är ett initiativ som riktar sig till företag och som förespråkar tio principer som grundar sig på internationella konventioner. Principerna som lanserades år 2000 inkluderar mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och bekämpning av korruption.

ICC

Internationella Handelskammaren (ICC) har arbetat fram ett näringslivsprogram i syfte att vägleda företag i hela världen att uppnå sina miljöåtaganden. Dessa åtaganden sker i överensstämmelse med internationella och nationella riktlinjer samt normer för miljömedvetet ledarskap. Handelsbanken har undertecknat och följt programmet sedan 1990-talet.

PRI

Signatory of:

Principles for Responsible Investment

PRI (United Nations backed Principles for

Responsible Investment Initiative) startade 2006 och är ett nätverk av investerare som tillsammans med FN arbetar för att implementera principer för ansvarsfulla investeringar. Avsikten är att främja ett ansvarsfullt agerande bland finansiella aktörer och driva ökad öppenhet och medvetenhet om miljö, sociala frågor och bolagsstyrning i de bolag som dessa aktörer placerar i. Handelsbanken undertecknade principerna 2009. Totalt har cirka 1 200 kapitalägare, kapitalförvaltare och andra intressenter undertecknat principerna.

UNEP FI

FN:s miljöprogram har en särskild organisation som arbetar med hur kapitalmarknaden kan främja en miljömässigt hållbar utveckling genom sin verksamhet. De omkring 200 finansiella institutionerna som stödjer initiativet bidrar bland annat till ökad forskning och kunskap om hur hållbarhetsfrågor kan integreras i de finansiella besluten. Handelsbanken har varit medlem i UNEP FI sedan mitten av 1990-talet.

Ecpat

Under 2009 anslöt sig Handelsbanken tillsammans med Svenska Bankföreningen till ett samarbete med Ecpat. Det övergripande målet för samarbetet är att förhindra kommersiell sexuell exploatering av barn genom att försvåra och förhindra penningtransaktioner som sker för betalning av barnpornografi.

Ecpat Sverige ingår i Ecpat International som har medlemsorganisationer i över 70 länder. Ecpat arbetar med att förebygga och stoppa alla former av barnsexhandel: barnpornografi, trafficking och barnsexturism.

Finanskoalitionen mot barnpornografi

Handelsbanken har varit medlem i svenska Finansiella koalitionen mot barnpornografi (Finanskoalitionen) sedan 2009. Finanskoalitionen verkar för att motarbeta och försvåra handeln med barnpornografi och utgår från det övergripande brottsförebyggande målet att stoppa övergrepp mot barn. I syfte att förhindra denna handel genom de finansiella systemen har ett unikt samarbete utarbetats mellan myndigheter, den privata och den ideella sektorn. Genom att Finanskoalitionen medlemmar försvårar möjligheten att använda de finansiella systemen för denna typ av brottslighet, bidrar det till att komplicera och begränsa dess spridning.

Ekonomisk forskning

Handelsbanken har vid olika tillfällen sedan i början av 1960-talet lämnat bidrag till ekonomisk forskning, framförallt genom avsättningar till två fristående forskningsstiftelser Tore Browaldhs stiftelse samt Jan Wallanders och Tom Hedelius stiftelse.

Tillsammans är stiftelserna en av de viktigaste anslagsgivarna till ekonomisk forskning i Sverige och finansierar bland annat två professorer. Under 2013 beviljades 148 anslag (139) på tillsammans 149 miljoner kronor (130).

Vid slutet av 2013 uppgick stiftelsernas sammantagna förmögenhet till 5 000 miljoner kronor.

Privatekonomi för unga

Handelsbanken stödjer initiativ för att främja ungdomars kunskaper om privatekonomi genom att stödja informationskampanjer och bidra med kunskap. Ung Privatekonomi är ett skolinformationsprojekt som utbildar Sveriges gymnasieelever och lärare inom ämnena privatekonomi och sparande.

Samarbeten med universitet och högskolor

Handelsbanken har ett flertal samarbeten med universitet och högskolor och det är en viktig del i ett långsiktigt employer branding-arbete. Genom dessa samarbeten etablerar Handelsbanken kontakter med viktiga målgrupper ur ett rekryteringsperspektiv. Det bygger på samverkan och engagemang hos lokala personalavdelningar, medarbetare och chefer från både bankkontor och interna enheter.

Studentprogram i Handelsbanken

Handelsbanken i Sverige erbjuder ungdomar som ska börja läsa på universitet eller högskola att parallellt med studierna delta i bankens studentprogram. I programmet ingår arbete under studietiden, en egen handlingsplan och relevant utbildning för att utvecklas inom Handelsbanken. Syftet är att attrahera och rekrytera yngre medarbetare som ett led i bankens framtida chefsförsörjning och att främja jämställdheten.

Tekniksprånget

Handelsbanken deltar sedan hösten 2013 i Tekniksprånget. Tekniksprånget drivs av Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) på uppdrag av Skolverket. Tekniksprånget är ett initiativ som syftar till att ungdomar som gått ut gymnasiet natur- och teknikprogram ska få en inblick i ingenjörsyrket. Under fyra månader erbjuds ungdomarna praktik som ska inspirera dem att söka till en ingenjörsutbildning i framtiden.

UTMÄRKELSER

Årets Bank 2013

Handelsbanken är utsedd till Årets Bank 2013 av tidningen Privata Affärer. Med motiveringen "Den stora banken som även ser till de små behoven hos sina kunder", tog banken emot priset för tredje gången på fem år. Priset, som är i särklass den största bankutnämningen i Sverige, har delats ut sedan 1991. Utnämningen baseras på vad tidningens många läsare anser om de olika bankerna i Sverige, där en jury sedan väljer ut den främsta banken.

Årets affärsbank 2013

Finans Barometern För tredje året i rad har Handelsbanken utsetts till Årets affärsbank i Finansbarometerns årliga undersökning. När omdömena om kundnöjdhet, elektroniska tjänster, kvaliteten på rådgivning, pris, service och bemötande samt tjänste- och produktutbud vägdes samman, fick Handelsbanken det högsta betyg som någon bank har fått under de elva år som studien gjorts.

Sveriges småföretagsbank 2013

Finans Barometern För andra året i rad har Handelsbanken utsetts till Sveriges småföretagsbank i Finansbarometerns årliga undersökning. När omdömen om kundnöjdhet, elektroniska tjänster, kvaliteten på rådgivning, pris, service och bemötande samt tjänste- och produktutbud vägdes samman, fick Handelsbanken det högsta betyg som har delats ut till någon bank i den här undersökningen.

Universum Medarbetare

Undersökningsföretaget Universum har under året genomfört tre olika undersökningar där Handelsbanken får goda betyg. När Universum mätte Sveriges Bästa Arbetsgivare 2013, kom Handelsbanken på åttonde plats, vilket är bäst i bankbranschen. Resultatet baseras på faktorer som "intern identitet" (vad medarbetarna anser om arbetsgivarens rykte och image), jobbegenskaper, människor och kultur samt ersättning och möjlighet att avancera. Medarbetarna ger även betyg på hur nöjda de är utifrån ett helhetsperspektiv samt hur benägna de är att stanna kvar hos sin arbetsgivare.

Ekonomistudenter

Enligt undersökningsföretaget Universums mätning, Företagsbarometern 2013, hamnar Handelsbanken på en sjätte plats och är därmed bäst i branschen bland ekonomistudenter i Sverige. Deltagarna i undersökningen har svarat på frågor om ideala arbetsgivare och betygsatt dessa utifrån följande kriterier: rykte och image, jobbegenskaper, människor och kultur samt ersättning och möjligheter att avancera.

Yrkesverksamma akademiker

I Universums undersökning, Karriärbarometern, har Sveriges unga yrkesverksamma akademiker, Young Professionals, utsett sina ideala arbetsgivare. Till Young Professionals räknas personer under 40 år med akademisk bakgrund och med ett till åtta års arbetslivserfarenhet. Bland yrkesverksamma ekonomer hamnar Handelsbanken på en nionde plats och rankas därmed högst bland svenska banker. Även i den här undersökningen har deltagarna svarat på frågor om vad som är en bra arbetsgivare utifrån följande kriterier: rykte och image, jobbegenskaper, människor och kultur samt ersättning och möjligheter att avancera.

Annas Jämställdhetspris 2012

Centrala Jämställdhets- & Mångfaldskommittén Handelsbanken tilldelades Annas Jämställdhetspris 2012 för att under många år bedrivit ett systematiskt och målinriktat arbete för att främja lika rättigheter och möjligheter i arbetet för kvinnor och män. Annas Jämställdhetspris instiftades 1993 och har sedan dess delats ut årligen i Sverige till en enskild person, ett företag, en klubb, ett projekt eller en arbetsgrupp för goda insatser för ökad jämställdhet inom bank- och finansbranschen. Bakom priset står Centrala Jämställdhets- och Mångfaldskommittén, bildad av BAO (Bankinstitutens Arbetsgivareorganisation) och Finansförbundet.

INDEX OCH UNDERSÖKNINGAR

Handelsbanken granskas och bedöms av såväl kunder som aktörer på den finansiella marknaden. Resultaten och det omdöme som banken får av dessa visar på hur väl banken lever upp till deras förväntningar.

Ethibel Sustainability Index

Brysselbaserade Ethibel förser finansmarknaden med information om bolags CSR-arbete. Analysen görs av analysföretaget Vigeo, och baserat på resultatet skapar Ethibel ett universum som utgör grunden för hållbarhetsprodukter och ansvarsfulla investeringar. Svenska Handelsbanken A ingår sedan år 2004 i Ethibel Excellence Investment Register, och är dessutom inkluderad i indexet ESI Excellence som utgår från universumet.

OMX GES Sustainability

Tillsammans med analysföretaget GES Investment Services, har OMX lanserat ett antal hållbarhetsindex som ger investerare ett universum av bolag som möter uppställda hållbarhetskrav. Handelsbanken har kvalificerat sig för både OMX GES Sustainability Sweden och det nordiska indexet OMX GES Sustainability Nordic.

Båda indexen bygger på en ranking av hur väl företagen arbetar med miljö, sociala frågor samt bolagsstyrning, det som ofta refereras till som ESG-frågor: environmental, social, governance. De företag som får högst betyg kvalificerar sig för indexen.

STOXX Europe Sustainability Index

Handelsbanken ingår i STOXX Europe Sustainability Index. De bolag som ingår i indexet har valts ut i en analysprocess som tillhandahålls av Bank Sarasin. Bolagen utvärderas utifrån miljö, socialt ansvarstagande och bolagsstyrningsfrågor.

FTSE4Good

Handelsbanken är utvald att ingå i det internationella FTSE4Good Index 2013. Analyserna tillhandahålls av Eiris som är ett ledande analyshus för granskningar av ansvarsfullt företagande. Investerare och ägare använder FTSE4Good Index för att identifiera företag som uppfyller globalt erkända standarder för företagsansvar. Indexet är oberoende och bygger på analyser av företags arbete inom miljö, mänskliga rättigheter och andra områden som räknas in under ansvarsfullt företagande. Handelsbanken har varit ansluten sedan 2001.

Nöjda kunder

Handelsbanken hade 2013 de nöjdaste bankkunderna av de stora bankerna i Sverige. Det gäller både på privatsidan och på företagssidan. Banken toppar dessa listor på samtliga hemmamarknader. Svenskt Kvalitetsindex (SKI) är ett system för att samla in, analysera och sprida information om kunders förväntningar, upplevd kvalitet samt värdering av varor och tjänster. Bakom driften står också den internationella organisationen EPSI Rating (European Performance Satisfaction Index) som håller i jämförande mätningar i mer än 20 länder. Forskning och utveckling inom ramen för kvalitetsmätningarna sker reguljärt vid SIQ (Institutet för Kvalitetsutveckling) och HHS (Handelshögskolan i Stockholm).

Hållbart värdeskapande

Tillsammans med några av Sveriges stora investerare har Handelsbanken Kapitalförvaltning sedan 2009 deltagit i projektet Hållbart värdeskapande. Målet med projektet har för deltagarna varit att lyfta fram betydelsen av att svenska börsbolag arbetar strukturerat med hållbarhetsfrågor.

I egenskap av ett av de 100 största svenska börsbolagen har Handelsbanken själv besvarat enkäten om sitt arbete.

Innehåll och avgränsningar

Handelsbanken har redovisat arbetet med relevanta hållbarhetsaspekter enligt riktlinjer från Global Reporting Initiative, GRI 3.0, sedan 2009. I år gör vi det som del av bankens årsredovisning, tidigare har detta redovisats i en separat hållbarhetsredovisning. Målet med redovisningen är att våra intressenter – kunder, medarbetare, investerare och samhället – ska kunna ta del av vårt arbete på ett enkelt sätt och få en god förståelse för hur banken presterar.

ARBETET MED ATT TA FRAM RAPPORTEN

Handelsbankens råd för hållbarhetsfrågor (se sidan 182) har identifierat bankens mest relevanta hållbarhetsaspekter. Utgångspunkterna har varit bankens verksamhet, en intern analys om det ömsesidiga påverkansförhållandet mellan banken och intressenterna, och det som framkommer i löpande dialog med intressenterna. Med intressenter avser banken de grupper som i stor utsträckning påverkas av bankens agerande eller kan påverka bankens förmåga att skapa värde.

RELEVANS FÖR EN BANK I NORDEN, STORBRITANNIEN OCH NEDERLÄNDERNA

Relevans och väsentlighet är nyckelbegrepp vid redovisning enligt GRI. Handelsbanken redovisar de hållbarhetsaspekter som vi anser är särskilt relevanta för våra intressenter och för bankens förmåga till långsiktigt värdeskapande. Analysen av vad som är relevant och väsentligt har resulterat i att Handelsbanken också

redovisar enligt GRI:s branschsupplement för finansbranschen (FSSS). Bankverksamhet har en begränsad direkt miljöpåverkan och därför har ett antal av GRI:s miljöindikatorer bedömts ha lägre relevans för Handelsbanken, och således redovisar vi inte på dessa. Handelsbankens leverantörer såsom fastighetsägare som tillhandahåller lokaler för bankkontor och leverantörer av kontorsmaterial finns i de regioner som Handelsbanken verkar i. Risker kopplade till mänskliga rättigheter och arbetsvillkor i leverantörsledet bedöms därmed som begränsade.

När Handelsbanken har bedömt relevansgraden av en specifik indikator har utgångspunkterna varit Handelsbankens verksamhet och var den bedrivs.

I tillägg till den information som lämnas i redovisningen finns det en separat GRI-bilaga på Handelsbankens webbplats handelsbanken.se/csr.

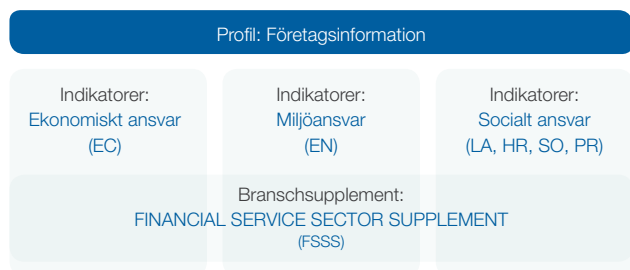
För mer information om GRI, besök organisationens webbplats globalreporting.org.

DATAINSAMLING OCH AVGRÄNSNINGAR

Hållbarhetsredovisningen innehåller information som avser koncernen om inte annat anges. Informationen som presenteras i redovisningen täcker de mest omfattande och betydande delarna av verksamheten med fokus på bankverksamheten.

Under januari 2013 etablerade banken en regionbank i Nederländerna vilken därmed är bankens sjätte hemmamarknad.

Redovisningen innehåller vissa avgränsningar avseende personal- och miljödata (LA och EN). Viss personalinformation avser endast den svenska verksamheten, medan annan avser hela koncernen. Miljödata avser verksamheterna på bankens hemmamarknader, med tyngdpunkten på den svenska verksamheten. Avgränsningarna framgår i redovisningen där det är aktuellt. Utsläpp avseende koldioxid för åren 2008–2012 är omräknade retroaktivt enligt residualmix Norden och det har påverkat informationen som lämnats i tidigare års rapporter. Utöver detta har inga andra betydande korrigeringar eller ändringar med hänsyn till information som lämnats i föregående års hållbarhetsredovisningar gjorts.

Redovisningens tillämpningsnivå	C	C+	B	B+	A	A+
G3 Upplysningar om profil	Redovisa: 1.1 2.1-2.10 3.1-3.8, 3.10-3.12 4.1-4.4, 4.14-4.15		Redovisa alla punkter för nivå C och: 1.2 3.9, 3.13 4.5-4.13, 4.16-4.17		Samma krav som för nivå B	
G3 Upplysningar om hållbarhetsstyrningen	Behövs ej	Redovisningen bestyrkt av utomstående	Upplysningar om hållbarhetsstyrningen för varje indikatorkategori	Redovisningen bestyrkt av utomstående	Upplysningar om hållbarhetsstyrningen för varje indikatorkategori	Redovisningen bestyrkt av utomstående
G3 Resultatindikatorer & branschspecifika resultatindikatorer	Redovisa minst tio resultatindikatorer, och åtminstone en från vardera: social, ekonomisk och miljöpåverkan	Redovisningen bestyrkt av utomstående	Redovisa minst 20 resultatindikatorer, och åtminstone en från vardera: ekonomisk påverkan, miljöpåverkan, mänskliga rättigheter, anställningsförhållanden och arbetsvillkor, organisations roll i samhället, produktansvar	Redovisningen bestyrkt av utomstående	Redovisa varje kärnindikator i G3 och varje branschspecifika indikator med hänsyn till väsentlighetsprincipen	Redovisningen bestyrkt av utomstående

*Branschspecifika tillägg i slutlig version

INNEHÅLLSINDEX ENLIGT GLOBAL REPORTING INITIATIVE (GRI)

Handelsbanken redovisar sitt hållbarhetsarbete i enlighet med riktlinjer från Global Reporting Initiative (GRI) 3.0. Hållbarhetsredovisningen uppfyller informationsbehovet för nivå C+, vilket bekräftas av bankens externa revisorer. Handelsbanken redovisar koncernens hållbarhetsarbete årligen. Årets redovisning är Handelsbankens fjärde hållbarhetsredovisning enligt GRI och avser kalenderåret 2013. Den senaste redovisningen lämnades i februari 2013 och avsåg kalenderåret 2012.

Informationen som presenteras i denna rapport ska ge en god bild av Handelsbankens hållbarhetsarbete och möta intressenternas informationsbehov.

Tabellen nedan innehåller de indikatorer som bedömts relevanta för Handelsbankens verksamhet, inklusive indikatorer från GRI:s branschsupplement för finanssektorn (FS). Symbolerna i tabellen anger vilken relevansgrad Handelsbanken anser att en indikator har samt i vilken grad Handelsbanken redovisar på indikatorn.

I tillägg till den information som lämnas i denna hållbarhetsredovisning finns en separat GRI-bilaga på Handelsbankens webbplats handelsbanken.se/csr.

KONTAKT

För frågor eller synpunkter på denna rapport eller om bankens hållbarhetsarbete, kontakta Handelsbankens Centrala personalavdelning, e-post csr@handelsbanken.se.

PROFIL: FÖRETAGSINFORMATION		Sida HÅR	Sida ÅR/www	Grad
1.	STRATEGI OCH ANALYS			
1.1	Kommentar från VD		4–5	■
1.2	Beskrivning av påverkan, risker och möjligheter	179, 190–197	12–13, 46–47	■
2.	ORGANISATIONEN			
2.1	Organisationens namn		3	■
2.2	Huvudsakliga varumärken, produkter och tjänster		9, 14–17	■
2.3	Organisationsstruktur		14–15	■
2.4	Huvudkontorets lokalisering		3	■
2.5	Länder där organisationen är verksam		Omslag insida, 16–17, 204–211	■
2.6	Ägarstruktur och bolagsform		49	■
2.7	Marknader		Omslag insida, 16–17, 204–211	■
2.8	Bolagets storlek		Omslag insida, 10–11, 19, 22–23	■
2.9	Större förändringar under redovisningsperioden	200	20–21	■
2.10	Erhållna utmärkelser under räkenskapsåret	190, 199	4–5	■
3.	REDOVISNINGSPARAMETRAR			
3.1	Redovisningsperiod	201		■
3.2	Senaste redovisningen	201		■
3.3	Redovisningscykel	201		■
3.4	Kontaktperson för rapporten	201		■
3.5	Process för att definiera redovisningens innehåll	200		■
3.6	Redovisningens avgränsningar	200		■
3.7	Begränsningar av omfattningen eller avgränsningen	200		■
3.8	Redovisningsprinciper för samägda bolag, dotterbolag, osv	178, 200	70–71	■
3.10	Förklaring till korrigeringar från tidigare rapporter	200		■
3.11	Väsentliga förändringar i omfattning, avgränsning eller mätmetoder jämfört med tidigare års redovisningar	200		■
3.12	Tabell som visar var information för samtliga delar av GRI (Standard Disclosures) går att hitta	201–202		■
3.13	Policy och praxis för extern granskning	203		■
4.	STYRNING, ÅTAGANDEN OCH ENGAGEMANG			
4.1	Styrningsstruktur	189	50–58, 60–63	■
4.2	Styrelseordförandens roll		53–54, 60	■
4.3	Oberoende eller icke-verkställande styrelseledamöter		53–54, 60–61	■
4.4	Aktieägarnas och medarbetarnas möjligheter att lämna förslag etc till styrelsen	183	2, 50, 52–53	■
4.5	Ersättning till ledande befattningshavare		53–54, 57–58, 104–106	■
4.6	Undvikande av intressekonflikter i styrelsen		52–54, 57	■
4.7	Process för krav på styrelseledamöternas kvalifikationer		52–54	■
4.8	Mission, värderingar, uppförandekod etc	179, 184–187, 189–193, 195–196		■
4.9	Styrelsens övervakning av hållbarhetsarbetet	189	50–57	■
4.10	Utvärdering av styrelsearbetet		52–53	□
4.12	Externa stadgor, principer och initiativ	190, 192, 196, 198	4–5	■
4.13	Medlemskap i organisationer	198–199		■
4.14	Intressentgrupper	183, 193		■
4.15	Identifiering och urval av intressenter	183–185		□
4.16	Metoder för samarbete med intressenter	183–186, 188, 196		■
4.17	Viktiga frågor som framkommit i dialog med intressenter	183–185		□

HÅR Avser Hållbarhetsredovisning 2013
 ÅR Avser Årsredovisning 2013
 www Avser GRI-bilaga på handelsbanken.se/csr

Teckenförklaring

- Relevant
- Delvis relevant
- Ej relevant
- Rapporterad
- Delvis rapporterad
- Ej rapporterad

INDIKATORER	Sida HÅR	Sida ÅR/www	Relevans	Grad
5. EKONOMISKA INDIKATORER (EC)				
Information om hållbarhetsstyrning/Ekonomi		9–15		
EC1. Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde	183, 194		●	■
EC2. Finansiell påverkan, samt risker och möjligheter, hänförliga till klimatförändringen	179, 191–192, 196–197		●	■
EC3. Omfattningen av organisationens förmånsbestämda åtaganden		104–106	●	■
EC4. Väsentligt finansiellt stöd från den offentliga sektorn	180, 194		●	■
EC7. Rutiner för lokalanställning och andelen av ledande befattningshavare som anställts lokalt	186–187		●	■
EC8. Utveckling och påverkan av investeringar i infrastruktur och tjänster som huvudsakligen görs för allmänhetens nytta, på kommersiell basis eller utan full ersättning	193, 198		●	■
EC9. Beskrivning av betydande indirekta ekonomiska effekter, inklusive effekternas omfattning	179, 193–194		●	■
6. MILJÖINDIKATORER (EN)				
Information om hållbarhetsstyrning/Miljö	180–183, 191–192, 196–197			
EN1. Materialanvändning i vikt eller volym		www	○	□
EN4. Indirekt energianvändning per primär energikälla	180–181, 196–197		○	■
EN5. Minskad energianvändning genom sparande och effektivitetsförbättringar	196–197		○	□
EN6. Initiativ för energieffektiva produkter och tjänster, inklusive baserade på förnyelsebar energi, samt resultat för energibehovet	191, 196–197		○	□
EN7. Initiativ för att minska indirekt energianvändning samt uppnådd reduktion	196–197		○	□
EN16. Totala direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt	180–181, 196		○	■
EN17. Andra relevanta indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt	196–197, 200	www	○	□
EN18. Initiativ för att minska utsläpp av växthusgaser, samt uppnådd minskning	180–181, 196–197		●	■
EN22. Total avfallsvikt, per typ och hanteringsmetod		www	○	□
EN29. Väsentlig miljöpåverkan genom transport av produkter och andra varor och material som används i verksamheten, inklusive tjänsteresor	196–197		○	□
7. SOCIALA INDIKATORER (LA, HR, SO, PR)				
Information om hållbarhetsstyrning				
Anställningsförhållanden och arbetsvillkor (LA)	179–183, 186–193, 195, 198			
LA1. Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform och region	186–187	104	●	■
LA2. Totalt antal anställda och personalomsättning, per åldersgrupp, kön och region	181, 186–187		●	□
LA3. Förmåner som ges till heltidsanställd personal och som inte omfattar tillfälligt eller deltidanställda, per större verksamhet	188	60–63, 104	●	□
LA4. Andel av personalstyrkan som omfattas av kollektivavtal	188		●	■
LA5. Minsta varseltid angående betydande förändringar i verksamheten, och huruvida detta är specificerat i kollektivavtal	188		●	□
LA7. Omfattningen av skador, arbetsrelaterade sjukdomar, förlorade arbetsdagar, frånvaro samt totala antalet arbetsrelaterade dödsolyckor per region	180–181, 187		○	□
LA9. Arbetsmiljöområden (hälsa och säkerhet) som omfattas av formella överenskommelser med fackföreningar	188		●	□
LA12. Procent anställda som får regelbunden utvärdering och uppföljning av sin prestation och karriärutveckling	186		●	■
LA13. Sammansättning av styrelse och ledning nedbruten på kön, åldersgrupp, minoritetsgrupptillhörighet och andra mångfaldsindikatorer	186–187	60–63, 104	●	■
LA14. Löneskillnad i procent mellan män och kvinnor per anställningskategori	187		●	□
Mänskliga rättigheter (HR)				
HR1. Andel och antal betydande investeringsbeslut som inkluderar krav gällande mänskliga rättigheter, eller som har granskats utifrån mänskliga rättigheter	190–193		●	□
HR4. Antal fall av diskriminering, samt vidtagna åtgärder	187		●	■
Samhälle (SO)				
SO2. Andel och antal affärsheter som analyserats avseende risk för korruption		55–57, 78–101	●	■
SO3. Andel anställda som utbildats i organisationens policyer och rutiner mot korruption	195	56–57	●	□
SO4. Åtgärder som vidtagits på grund av korruptionsincidenter	195		●	■
SO5. Politiska ställningstaganden och delaktighet i politiska beslutsprocesser och lobbying	193		○	■
SO8. Betydande böter och sanktioner för brott mot gällande lagar och bestämmelser	Inga betydande incidenter under 2013		●	■
Produktansvar (PR)				
PR3. Produkt- och tjänsteinformation som krävs enligt rutinerna, samt andel av produkter och tjänster som berörs	190–192		●	□
PR5. Rutiner för kundnöjdhet, inklusive resultat från kundundersökningar	180–182, 184–185, 199		●	■
PR6. Program för efterlevnad av lagar, standarder och frivilliga koder för marknadskommunikation, inklusive marknadsföring, PR och sponsring	190		●	■
PR9. Betydande böter för brott mot lagar och regler gällande tillhandahållandet och användningen av produkter och tjänster	Inga betydande incidenter under 2013		●	■
SUPPLEMENT FÖR FINANSSEKTORN				
FS. PÅVERKAN FRÅN PRODUKTER OCH TJÄNSTER (FS)				
FS1. Riktlinjer för miljö och sociala faktorer i affärsområdena	182, 190–193, 195–197		●	■
FS2. Processer för att utvärdera och granska miljö- och sociala risker i olika affärsområden	191–192		●	■
FS3. Processer för att granska kunders implementering och efterlevnad av miljömässiga eller sociala krav i avtal	191		●	□
FS5. Interagerande med kunder/investeringar/affärspartners om miljömässiga och sociala risker och möjligheter	191–192		●	■
FS10. Andel av och antal företag i portföljen med vilka institutionen har interagerat i miljömässiga eller sociala frågor	192		●	□
FS11. Andel av tillgångar/kapital som omfattas av miljömässig eller social screening	192		●	■
FS12. Röstningspolicy om miljö eller sociala frågor för aktieinnehav	192		●	□
FS13. Närvaro och tillgänglighet i glesbefolkade eller ekonomiskt utsatta områden	182, 193	16–17	●	■
FS15. Riktlinjer och policy för en sund utformning och rådgivning av finansiella tjänster	179, 190		●	■
FS16. Initiativ för att öka kunskap om ekonomi för olika grupper	193, 198		●	■

Teckenförklaring

HÅR Avser Hållbarhetsredovisning 2013
 ÅR Avser Årsredovisning 2013
 www Avser GRI-bilaga på handelsbanken.se/csr

● Relevans
 ○ Delvis relevant
 ○ Ej relevant
 ■ Rapporterad
 □ Delvis rapporterad
 □ Ej rapporterad

Revisors rapport över kombinerad granskning av Handelsbanken hållbarhetsredovisning

Till läsarna av Svenska Handelsbanken AB (publ) hållbarhetsredovisning.

INLEDNING

Vi har fått i uppdrag av koncernledningen i Svenska Handelsbanken AB (publ) att granska Handelsbankens hållbarhetsredovisning för 2013. Till hållbarhetsredovisningen hör även en separat GRI-bilaga, Handelsbankens GRI-bilaga 2013 på www.handelsbanken.se/csr. Omfattningen på hållbarhetsredovisningen framgår på sidan 3 i Årsredovisning 2013.

STYRELSENS OCH FÖRETAGSLEDNINGENS ANSVAR FÖR HÅLLBARHETSREDOVISNINGEN

Det är styrelsen och koncernledningen som har ansvaret för det löpande arbetet inom hållbar utveckling samt för att upprätta och presentera hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier, vilka framgår på sidan 201 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av Sustainability Reporting Guidelines G3 utgivna av The Global Reporting Initiative (GRI) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen.

REVISORNS ANSVAR

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår granskning.

Vi har utfört uppdraget i enlighet med RevR 6 Bestyrkande av hållbarhetsredovisning utgiven av FAR. Uppdraget består av översiktlig granskning av hållbarhetsredovisningen som helhet och en revision av viss information som specificeras nedan. En revision syftar till att uppnå en rimlig säkerhet, för att försäkra oss om att informationen inte innehåller väsentliga felaktigheter. Bankens interna revisionsavdelning har granskat den interna kontrollen och hållbarhetsredovisningen. Rapporter häröver har tillställts oss.

En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för kvantitativ och kvalitativ information i hållbarhetsredovisningen. En översiktlig granskning är i huvudsak begränsad till förfrågningar hos bolagets personal med ansvar för hållbarhetsfrågor och analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. Den uttalade slutsatsen grundad på vår översiktliga granskning har därför inte den säkerhet som vår uttalade slutsats grundad på vår revision har. Eftersom detta är ett kombinerat uppdrag lämnar vi våra slutsatser avseende revision och översiktlig granskning i separata avsnitt.

Vår revision har omfattat följande information:

- Tabellen "Personalomsättningen 2009–2013"
- Tabellerna "Räntabilitet på eget kapital 1973–2013", "Kreditförluster i procent av utlåning 1998–2013", "Kundnöjdhet, privatkunder och företagskunder 2013"
- Utsläpp av koldioxid från verksamhetens elförbrukning.

De kriterier som vår granskning baseras på är de delar av Sustainability Reporting Guidelines G3, utgiven av The Global Reporting Initiative (GRI), som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen.

Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för våra uttalanden nedan.

UTTALANDEN

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att informationen i hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan angivna kriterierna.

Grundat på vår revision anser vi att den information i hållbarhetsredovisningen som omfattas av vårt uppdrag, i allt väsentligt, har upprättats i enlighet med de ovan angivna kriterierna.

Stockholm den 14 februari 2014

KPMG AB

Stefan Holmström
Auktoriserad revisor

Åse Bäckström
Specialistmedlem i FAR

Handelsbanken

Kontaktuppgifter

Webbadress: handelsbanken.se där inget annat anges.

CENTRALA HUVUDKONTORET SVERIGE

Pär Boman, koncernchef
Claes Norlén, ordförande regionbanksstyrelse
Håkan Sandberg, ordförande dotterbolag och regionbanksstyrelse
 Kungsträdgårdsgatan 2
 106 70 Stockholm
 08-701 10 00
 handelsbanken.se
 Organisationsnummer: 502007-7862

CENTRALA HUVUDKONTORET UK

Anders Bouvin, chef
 3 Thomas More Square
 London E1W 1WY, Storbritannien
 +44 (0)20 757 880 00
 handelsbanken.co.uk

CENTRALA ENHETER OCH STABER VID HUVUDKONTORET SVERIGE

CENTRALA PERSONALAVDELNINGEN

Katarina Berner Frösdal, chef
 Kungsträdgårdsgatan 2
 106 70 Stockholm
 08-701 10 00

CENTRALA DATAAVDELNINGEN

Anders H Johansson, chef
 Tegelluddsvägen 10
 115 82 Stockholm
 08-701 10 00

CENTRALA KREDITAVDELNINGEN

Lars Kahnlund, chef
Per Beckman tillträder som chef den 1 maj 2014
 Kungsträdgårdsgatan 2
 106 70 Stockholm
 08-701 10 00

CENTRALA INFRASTRUKTUR

Agneta Lilja, chef
 Torsgatan 14
 106 70 Stockholm
 08-701 10 00

CENTRALA FINANS- OCH EKONOMIAVDELNINGEN

Ulf Riese, CFO
 Kungsträdgårdsgatan 2
 106 70 Stockholm
 08-701 10 00

CENTRALA JURISTAVDELNINGEN

Ulf Köping-Höggård, chef
 Kungsträdgårdsgatan 2
 106 70 Stockholm
 08-701 10 00

CENTRALA INFORMATIONSAVDELNINGEN

Johan Lagerström, chef
 Kungsträdgårdsgatan 2
 106 70 Stockholm
 08-701 10 00

BOLAGSSTYRNING OCH MYNDIGHETSKONTAKTER

Klas Tollstadius, chef
 Kungsträdgårdsgatan 2
 106 70 Stockholm
 08-701 10 00

OBEROENDE KONTROLLFUNKTIONER

OBEROENDE RISKKONTROLL

Maria Hedin, chef
 Kungsträdgårdsgatan 2
 106 70 Stockholm
 08-701 10 00

CENTRAL COMPLIANCE

Luciana Pacor Hygrel, chef
 Kungsträdgårdsgatan 2
 106 70 Stockholm
 08-701 10 00

CENTRALA REVISIONSAVDELNINGEN

Tord Jonerot, chef
 Kungsträdgårdsgatan 2
 106 70 Stockholm
 08-701 10 00

AFFÄRSOMRÅDEN

HANDELSBANKEN CAPITAL MARKETS

Michael Green, chef
Jan Häggström, chef ekonomisk analys
 Blasieholmstorg 11
 106 70 Stockholm
 08-701 10 00

HANDELSBANKEN DIREKT

Yonnie Bergqvist, chef
 Torsgatan 12
 106 35 Stockholm
 08-701 10 00

HANDELSBANKEN SKOG OCH LANTBRUK

Rainer Lawniczak, chef
Åsa Willén tillträder som chef den 1 juni 2014
 Torsgatan 14
 103 70 Stockholm
 08-701 10 00

DOTTERBOLAG

EFN

Carl Bjurling, chef
 Blasieholmstorg 12
 106 70 Stockholm
 08-701 10 00
 Organisationsnummer: 556930-1608

HANDEL OCH INDUSTRI

Bengt Kjell, chef
 Nybrokajen 15
 106 70 Stockholm
 08-701 41 10
 Organisationsnummer: 556013-5336

HANDELSBANKEN FINANS

Marie Lundberg, chef
 Torsgatan 12-14
 106 35 Stockholm
 08-701 46 00
 Organisationsnummer: 556053-0841

HANDELSBANKEN FONDER

Javiera Ragnartz, chef
 Blasieholmstorg 12
 106 70 Stockholm
 08-701 10 00
 Organisationsnummer: 556418-8851

HANDELSBANKEN LIV

Louise Sander, chef
 Blasieholmstorg 12
 Box 1325
 111 83 Stockholm
 08-701 71 00
 Organisationsnummer: 516401-8284

HEARTWOOD

Simon Lough, chef
 12 Henrietta Street
 Covent Garden
 London WC2E 8LH, Storbritannien
 +44 (0)20 704 513 20
 Organisationsnummer: 4132340

STADSHYPOTEK

Per Beckman, chef
Ulrika Stolt Kirkegaard tillträder som chef den 1 maj 2014
 Torsgatan 12
 103 70 Stockholm
 08-701 54 00
 Organisationsnummer: 556459-6715

REGIONALA HUVUDKONTOR**REGIONBANKEN NORRA SVERIGE****Annika Brunnéd**, chefStorgatan 48
Box 1002
901 20 Umeå
090-15 45 60**REGIONBANKEN MELLANSVERIGE****Pontus Åhlund**, chefNygatan 20
Box 196
801 03 Gävle
026-17 20 60**REGIONBANKEN STOCKHOLM****Carina Åkerström**, chefKungsträdgårdsgatan 2
106 70 Stockholm
08-701 10 00**REGIONBANKEN ÖSTRA SVERIGE****Stefan Nilsson**, chefNygatan 20
Box 421
581 04 Linköping
013-28 91 00**REGIONBANKEN VÄSTRA SVERIGE****Katarina Ljungqvist**, chefÖstra Hamngatan 23 A
405 40 Göteborg
031-774 80 00**REGIONBANKEN SÖDRA SVERIGE****Anders Ohlner**, chefSödergatan 10
205 40 Malmö
040-24 56 00**REGIONBANKEN****NORRA STORBRITANNIEN****John Parker**, chef4M Building
Malaga Avenue
Manchester Airport
Manchester M90 3RR, Storbritannien
+44 (0)16 160 202 00
handelsbanken.co.uk**REGIONBANKEN****CENTRALA STORBRITANNIEN****Göran Stille**, chefTwo Colmore Square
38 Colmore Circus, 3rd floor
Queensway
Birmingham B4 6BN, Storbritannien
+44 (0)12 121 291 74
handelsbanken.co.uk**REGIONBANKEN****SYDVÄSTRA STORBRITANNIEN****Michael Broom**, chef1100 Parkway North
Stoke Gifford
Bristol BS34 8YU, Storbritannien
+44 (0)11 793 110 08
handelsbanken.co.uk**REGIONBANKEN****SÖDRA STORBRITANNIEN****Simon Lodge**, chef3 Thomas More Square
London E1W 1WY, Storbritannien
+44 (0)20 757 880 00
handelsbanken.co.uk**REGIONBANKEN DANMARK****Frank Vang-Jensen**, chefHavneholmen 29
DK-1561 Köpenhamn V, Danmark
+45 (0)46 79 12 00
handelsbanken.dk**REGIONBANKEN FINLAND****Nina Arkilahti**, chefAlexandersgatan 11
FI-00100 Helsingfors, Finland
+358 (0)10 444 11
handelsbanken.fi**REGIONBANKEN NORGE****Dag Tjernsmo**, chefTjuvholmen Allé 11
Postboks 1342 Vika
NO-0113 Oslo, Norge
+47 (0)22 39 70 00
handelsbanken.no**REGIONBANKEN NEDERLÄNDERNA****Mikael Sørensen**, chefWTC Schipol Airport
Schiphol Boulevard 135
NL-1118 BG Schiphol, Nederländerna
+31 (0)204 127 600
handelsbanken.nl**HANDELSBANKEN INTERNATIONAL****Magnus Uggla**, chefTorsgatan 14
106 70 Stockholm
08-701 10 00

Kontor och kontorschefer

REGIONBANKEN NORRA SVERIGE

Styrelse

Direktör **Bob Persson** Östersund, ordförande
 Direktör **Hans Jonsson** Umeå
 Direktör **Gunnar Liljedahl** Luleå
 Professor och Vice rektor Handelshögskolan
Agneta Marell Umeå
 Bankdirektör **Annika Brunnéd** Umeå
 Banktjänsteman **Inger Nordström** Härnösand, (P)*

Regionbankschef

Annika Brunnéd Umeå

REGIONBANKEN MELLANSVERIGE

Styrelse

Direktör **Ulf Bergkvist** Insjön, ordförande
 Direktör **Torsten Engwall** Gävle
 Direktör **Peter Larsson** Sandviken
 Direktör **Monica Oldenstedt** Västerås
 Direktör **Åke Rydén** Sveg
 Direktör **Anders Wiklander** Sundsvall
 Bankdirektör **Pontus Åhlund** Gävle
 Banktjänsteman **Monica Morén** Hedemora, (P)*

Regionbankschef

Pontus Åhlund Gävle

Kontor/kontorschefer

Arvidsjaur **Ann-Louise Högborg**
 Backe **Linnea Olsson**
 Bjurholm **Linda Öhrman**
 Bjästa **Kathrin Nordenberg**
 Björna **Veronica Egnor**
 Boden **Ann-Christin Söderberg Rånman**
 Bredbyn **Anna Englund**
 Bureå **Helen Sundström**
 Burträsk **Joakim Löfbom**
 Byske **Sören Markström**
 Domsjö **Patrise Halsius**
 Dorotea **Fredrik Sjöbom**
 Föllinge **Bodil Edfeldt Olsson**
 Gammelstad **Susanne Rudeklint**
 Gällivare **Björn Nyström**
 Hammarstrand **Lars-Göran Fahlén**
 Hammerdal **David Sjödin**
 Haparanda **Tomas Björnfot**
 Holmsund **Marina Lindgren**
 Hoting **Berith Minasadotter**
 Husum **Veronica Egnor**
 Härnösand **Åsa Starfelt Nilsson**
 Jokkmokk **Ulrica Kvikström**
 Junsele **Annica Olofsson**
 Järpen **Pär Jakobsson**
 Kalix **Ulla-Britt Söderberg**
 Kiruna **Andreas Karlsson**
 Kramfors **Susanne Moström**
 Krokom **Ulf Hellström**
 Liden **Tobias Wiklund**
 Lit **Magnus Noren**
 Lugnvik **Tommy Sjölund**
 Luleå
 Storgatan **Jörgen Ericsson**
 Örnåset **Lisbeth Aidanpää**
 Lycksele **Henrik Johansson**

Lövånger **Kjell-Ove Lövgren**
 Malå **Ewa Lundqvist**
 Mörsil **Astrid Larsson Lindh**
 Nordingrå **Tommy Sjölund**
 Nordmaling **Mats Ågren**
 Norsjö **Greger Holmström**
 Nåsåker **Mari Tarander Jakobsson**
 Offerdal **Jörgen Nordqvist**
 Pajala **Per-Anders Juntti**
 Piteå **Stefan Uddström**
 Ramsele **Jan-Åke Sjömäling**
 Robertsfors **Jenny Berglund**
 Råneå **Maria Mörk**
 Skellefteå **Hans Albert Lindgren**
 Sollefteå **Sofia Bodin**
 Sorsele **Fredrik Karlsson**
 Storuman **Fredrik Karlsson**
 Strömsund **Lars-Erik Olsén**
 Sävar **Andreas Fors**
 Trehörningsjö **Gunilla Näslund**
 Ullånger **Tommy Sjölund**
 Umeå
 City **Anders Sundström**
 Teg **Thomas Rönnberg**
 Västra **Henrik Lundström**
 Vilhelmina **Karin Svensson**
 Vindeln **Anna Johansson**
 Vännäs **Helene Hedman**
 Ånäset **Jenny Berglund**
 Åre **Jenny Strand**
 Åsele **Anna Andersson**
 Älvsbyn **Eva Berggren**
 Örnsköldsvik **Lars Norlinder**
 Östersund **Petter Dahlin**
 Överkalix **Maria Fältmark**
 Övertorneå **Asta Blombäck**

Kontor/kontorschefer

Alfta **Dan Silvroth**
 Arboga **Larry Andersson**
 Arbrå **Pär Lindh**
 Avesta **Ruben Bergdahl**
 Bergby **Susanne Persson**
 Bergsjö **Rose-Marie Hildingsson**
 Bjursås **Anders Rapp**
 Björbo **Jenny Åkerström**
 Bollnäs **Thomas Frykberg**
 Borlänge **Caroline Cedergren**
 Bräcke **Mikael Mellström**
 Delsbo **Örjan Källman**
 Edsbyn **Annika Wikström**
 Enköping **Lars Olsson**
 Fagersta **Mikael Johansson Holst**
 Falun **Anders Forsgren**
 Fellingsbro **Daniel Wallin**
 Frånsta **Micaela Morén**
 Frövi **Mikael Jansson**
 Furudal **Margrethe Westerberg**
 Gagnef **Anders Rehn**
 Gnarp **Niclas Södergren**
 Grangärde **Johanna Sallander**
 Grängesberg **Mia Karlsson**
 Gällö **Karin Evertsson**
 Gävle City **Svante Larsson**
 Hallstavig **Catarina Lyshag**
 Heby **Maria Oscarsson**
 Hede **Mattias Sundt**
 Hedemora **Håkan Arvidsson**
 Hedesunda **Pernilla Strömberg**
 Hudiksvall **Thony Nylund**
 Insjön **Oskar Ahlzén**
 Järvsö **Ove Larsson**
 Kilafors **Sten Morin**
 Knivsta **Agneta Sturesson**
 Kolbäck **Eva Klang**
 Kopparberg **Lena Ragnarsson Vöks**
 Kungsör **Stefan Granholm**
 Kvissleby **Per Pettersson**
 Köping **Peter Fällman**
 Leksand **Anders Ekström**
 Lima **Lena Eggens**
 Lindsberg **Maria Ekdahl**
 Ljusdal **Tommy Bylund**
 Ljusne **Anna Ekström**

Ludvika **Carina Lundefors**
 Malung **Martin Sellberg**
 Matfors **Johan Billström**
 Mockfjärd **Bengt Korning**
 Mora **Henrik Ragnarsson**
 Norberg **Håkan Bjurling**
 Norrtälje **Bo Schotte**
 Ockelbo **Karin Eriksson**
 Orsa **Anette Skoglund**
 Rimbo **Iréne Widnersson**
 Rättvik **Maria Holmberg**
 Sala **Robert Karlsson**
 Sandviken **Pia Källarbo**
 Skinnkatteberg **Niclas Zidén**
 Skultuna **Johan Gustavsson**
 Skutskär **Magnus Sjökvist**
 Skärplinge **Stefan Holmquist**
 Skönsberg **Urban Strömbo**
 Stora Tuna **Anette Köpman**
 Storvik **Helene Hedin**
 Sundsvall **Owe Sundin**
 Sveg **Jörgen Andersson**
 Svenstavik **Bengt Nilzén**
 Säter **Patrik Nylén**
 Söderhamn **Joakim Frithiof**
 Sörberge **Ulrika Bolt**
 Tierp **Micael Lindström**
 Timrå **Amanda Eriksson**
 Torsåker **Toni Soppela**
 Uppsala
 City **Johan Lindblom**
 Eriksberg **Magnus Sundqvist**
 Industriområde **Baruch Grauman**
 Luthagen **Birger Kristiansson**
 Vansbro **Fredrik Hallqvist**
 Västanfors **Andreas Byrén**
 Västerås
 City **Per Karlsson**
 Emausgatan **Therese Massaro Kvarnryd**
 Köpingsvägen **Mats Söderlund**
 Stora Gatan **Håkan Janson**
 Ånge **Andreas Abraham**
 Österbybruk **Kristina Carlsson**
 Östervåla **Helena Kolström**
 Östhammar **Anna Lydell Bjälmén**

(P)*= personalrepresentant

REGIONBANKEN STOCKHOLM

Styrelse

Direktör **Stefan Wigren** Bromma, ordförande
 Direktör **Ingalill Berglund** Solna
 Direktör **Carl-Olof By** Saltsjöbaden
 Direktör **Jörgen Centerman** Stockholm
 Direktör **Jan-Erik Lindstedt** Stockholm
 Direktör **Ulf Lundahl** Lidingö
 Bankdirektör **Carina Åkerström** Stockholm
 Banktjänsteman **Anne Reis** Stockholm, (P)*

Regionbankschef

Carina Åkerström Stockholm

Kontor/kontorschef

Alviks Torg **Johan Lurén**
 Arlanda Sky City **Carl-Fredrik Boija**
 Birger Jarlsgatan **Daniel Spangenberg**
 Brommaplan **Peter Lindh**
 Bålsta **Ann-Sofie Sivander**
 Dalarö **Kristina Jansenberg**
 Djursholm **Sune Werkell**
 Ekerö **Mathias Lindmark**
 Farsta **Ulrika Kallur**
 Fleminggatan **Tomas Wistedt**
 Fridhemsplan **Ann Lilja**
 Frihamnen **Johanna Lagerbäck**
 Gamla Stan **Carl-Magnus Gustafsson**
 Globen **Daniel Andersson**
 Gustav Adolfs Torg **Anders Lindegren**
 Götgatsbacken **Maria Wedholm**
 Hallunda **Göran Rönngren**
 Hammarby **Stefan Zettergren**
 Haninge **Pernilla Eldestrand**
 Hornsberg **Jan Larsson**
 Hornsgatan **Lars Holm**
 Huddinge **Jenny Löw Borsos**
 Humlegården **AnneMarie Dahlstedt**
 Hägersten **Anders Friman**
 Hässelby Gård **Anders Stenberg**
 Högalid **Per Lindholm**
 Högdalen **Maria Sjöstedt**
 Jakobsberg **Marie Lindström**
 Järna **Ellinor Lindblom**
 Karlaplan **Johan Hillmersson**
 Karlavägen **Mats-Jörgen Hansson**
 Kista **Hans Lundin**
 Kungsholmstorg **Jan Wallin**
 Kungsträdgården **Peter Einarsson**
 Kungsängen **Stina Marklund**
 Kärtorp **Karl-Erik Bäckman**
 Lidingö
 Centrum **Elisabeth Hiljebäck**
 Larsberg **Mikael Gustafson**
 Näset **Magnus Blomqvist**
 Marieberg **Lotta Adestam**
 Marievik **David Haqvinsson**
 Märsta **Magnus Hedlund**
 Mörby Centrum **Peder Wiberg**
 Nacka Forum **Jörgen Nilsson**
 Norrmalmstorg **Johan Nordström**
 Norrtull **Kjell Andersson**
 Nynäshamn **Anders Hagman**
 Näsby Park **Cecilia Sonntag**
 Odengatan **Catarina Thunstedt**
 Odenplan **Susanne Signell**
 Renstiernas Gata **Cecilia Hallqvist**
 Rotebro **Katarina Fridén**

S:t Eriksplan **Marika Hedblom**
 Salem **Torsten Johansson**
 Saltsjö-Boo **Malin Meijer**
 Sigtuna **Christer Bengtsson**
 Skanstull **Mikael Wenngren**
 Skärholmen **Anki Lenksjö**
 Sköndal **Jessica Nirvin**
 Sollentuna **Fredrik Andersson**
 Solna
 Frösunda **Ulf Eliasson**
 Solna **Lisa Spangenberg**
 Solna Strand **Lena Schaumburger**
 Spånga **Anders Nygren**
 Stockholm Sergel **Maria Hellberg**
 Strandvägen **Mats Ernborg**
 Stureplan **Peter Stuesson**
 Stuvsta **Mats Nordling**
 Sundbyberg **Per Anders Tranberg**
 Sveavägen **Malin Bergström**
 Södertälje **Bengt Bohman**
 Tessinparken **Lars Ebersson**
 Torsgatan **Lena Stenmark**
 Trångsund **Pia Bergkvist**
 Tullinge **Lena Lövkvist**
 Tyresö **Susanne Norman-Taube**
 Täby Centrum **Johan Grahn**
 Ulvsunda **Tina Nylén**
 Upplands Väsby **Urban Wolters**
 Vallentuna **Fredrik Enander**
 Vanadisplan **Stefan Sjöstedt**, tf
 Vasagatan **Christer Örtegren**
 Vaxholm **Maria Lindberg**
 Vällingby **Kajsen Hansson**
 Värmdö **Niklas Eklund**
 Värtavägen **Anna Gustafsson**
 Västerhaninge **Göran Hartog**
 Västermalm **Ulrika Staffas Nordqvist**
 Åkersberga **Christer Lövholt**
 Årsta **Anna Karlsson**
 Älvsjö **Anna Blomstergren**
 Ängby Blackeberg **Marcus Lundgren**
 Ösmo **Anna Persson**
 Östermalmstorg **Marion Ulander**
 Östra Station **Elisabeth Croon**

Mötesplatser

Alviks Torg
 Äppelvikén **Johan Lurén**
 Högdalen
 Stureby **Maria Sjöstedt**
 Solna
 Arenastaden **Lisa Spangenberg**
 Täby Centrum
 Arninge **Johan Grahn**
 Ängby Blackeberg
 Ängbyplan **Marcus Lundgren**

REGIONBANKEN ÖSTRA SVERIGE

Styrelse

Direktör **Jan Cedwall** Nyköping, ordförande
 Direktör **Santhe Dahl** Växjö
 Direktör **Jan-Eric Nilsson** Djursholm
 Direktör **Sten Peterson** Katrineholm
 Direktör **Kenneth Synnersten** Västerås
 Bankdirektör **Stefan Nilsson** Linköping
 Banktjänsteman **Alf Åke Dratzén** Visby, (P)*

Regionbankschef

Stefan Nilsson Linköping

Kontor/kontorschef

Alvesta **Maj-Lis Pettersson**
 Anderstorp **Sten Berglund**
 Bankeryd **Åsa A Olsson**
 Borensberg **Malin Svanberg**
 Borgholm **Conny Johansson**
 Eksjö **Karin Jönsson**
 Emmaboda **Johan Lorentzon**
 Eskilstuna
 Fristadstorget **Vakant**
 Östermalm **Bo Vallin**
 Finspång **Carina Karlsson**
 Fjugesta **Anders Hedvall**
 Flen **Lotta Peppas**
 Färösund **Britt Nordstöm**
 Färjestaden **Ida Petersson**
 Gislaved **Per Risberg**
 Gnesta **Mårten Larsson**
 Hallsberg **Yvonne Bülow**
 Hemse **Lars Cramér**
 Hultsfred **Monica Carlenskög**
 Huskvarna **Mats Andersson**
 Högsby **Jonas Petersson**
 Jönköping **Claes Ericson**
 Kalmar
 Kalmar Hansa **Christin Abrahamsson**
 Kvarnholmen **Ola Tyrberg**
 Katrineholm **Göran Bjerke**
 Klintehamn **Linda Ewald**
 Kumla **Thomas Ljungberg**
 Lammhult **Christina Blomstrand**
 Landsbro **Kent Lind**
 Linköping
 City **Staffan Krause**
 Tornby **Mats Borgsjö**
 Mjölby **Michael Rimstedt**
 Motala **Anders Hättström**
 Mönsterås **Ann Robertsson**
 Mörbylånga **Susann Svenzén**
 Mörlunda **Marie Jonsson**

Norrköping
 Drottninggatan **Hans Widmark**
 Eneby **Marie Kellgren**
 Fjärilsgatan **Lars Blomqvist**
 Nybro **Eric Emlid**
 Nyköping **Jens Fransson**
 Nässjö **Cecilia Antonsson**
 Oskarshamn **Jenny Nilsson**
 Pålsholmen **Anders Lindfors**
 Rörvik **Christina Blomstrand**
 Slite **Catarina Bylund**
 Strängnäs **Thomas Wedholm**
 Sävsjö **Cecilia Tahlin**
 Söderköping **Marika Ronnerheim**
 Tingsryd **Peter Andersson**
 Torsås **Jeanette Karlström**
 Tranås **Patrik Rosengren**
 Trosa **Anna-Karin Borg**
 Vadstena **Christine Wallstén**
 Vaggeryd **Inger Ågren**
 Vetlanda **Jörgen Asp**
 Vimmerby **Hans Will**
 Virserum **Monica Johansson**
 Visby
 Adelsgatan **Niclas Boklund**
 Öster **Carl Oscar Sjöström**
 Vislanda **Camilla Ivarsson**
 Värnamo **Jonas Flink**
 Västervik **Michael Skänestig**
 Växjö **Jonas Ahlqvist**
 Ålem **Ann Robertsson**
 Åseda **Mattias König**
 Åtvidaberg **Erik Torbrand**
 Örebro
 Ekersgatan **Kristina Dahl**
 Stortorget **Kenneth Vallin**
 Vågustorget **Bengt Gunnarsson**

Mötesplatser

Norrköping Drottninggatan
 Östra Husby **Hans Widmark**
 Strängnäs
 Mariefred **Thomas Wedholm**

(P)* = personalrepresentant

REGIONBANKEN NORRA STORBRITANNIEN

Verksamheten ingår i Svenska Handelsbanken, filial London.

Styrelse

Bankdirektör **Håkan Sandberg** Stockholm, ordförande
 Bankdirektör **Anders Bouvin** London, chef för Handelsbanken UK
 Bankdirektör **Olof Lindstrand** Lidingö
 Bankdirektör **John Parker** Manchester

Regionbankschef

John Parker Manchester

REGIONBANKEN CENTRALA STORBRITANNIEN

Verksamheten ingår i Svenska Handelsbanken, filial London.

Styrelse

Bankdirektör **Anders Bouvin** London, ordförande,
 chef för Handelsbanken UK
 Bankdirektör **Olof Lindstrand** Lidingö
 Bankdirektör **Håkan Sandberg** Stockholm
 Bankdirektör **Göran Stille** Birmingham

Regionbankschef

Göran Stille Birmingham

Kontor/kontorschef

Aberdeen **Neil Clark**
 Altrincham **Ian Noke**
 Barnsley **Suzanne Minifie**
 Beverley **Ian Gatenby**
 Blackburn **Philip Skupski**
 Bolton **Sean Greenhalgh**
 Bradford **Andrew Lowther**
 Burnley **David Kovacs**
 Carlisle **Jason Smith**
 Castleford **Ian Mason**
 Chester **Chris Burgoyne**
 Chesterfield **Phil Walker**
 Darlington **Mike Airey**
 Doncaster **Neil Ebden**
 Durham **Rory Gibson**
 Edinburgh **Michael Mullins**
 Glasgow **George Shanks**
 Grimsby **Anthony Winn**
 Halifax **Angela Dowd**
 Harrogate **Richard Lally**
 Heswall **Richard Malley**
 Hexham **David Wilson, tf**
 Huddersfield **Tony Jones**
 Hull **Neil Harrison**
 Ilkley **Sue Toulson**
 Kendal **Richard Lancaster**
 Lancaster **Kevin Sanderson**

Leeds
 The Embankment **David Brady**
 Headingley **Stephen Hill**
 Wellington Street **James Cornell**
 Liverpool **Keith Lowe**
 Lytham **Christopher Strahan**
 Manchester
 Spinningfields **Joe McGrath**
 Trinity Way **John Burke**
 Middlesbrough **John Martinson**
 Morpeth **David Elliot**
 Newcastle
 Grey Street **Tom Ramshaw**
 Saville Row **Mike Brunskill**
 Perth **Alexander McDougall**
 Preston **David Warbrick**
 Rotherham **Mike Harrison**
 Scarborough **Nick Sharples**
 Sheffield
 Riverside **Stephen Tweedle**
 Tudor Square **Patrick McGarry**
 Stirling **David Beggs**
 Stockport **Andrew Buckley**
 Stockton-on-Tees **David Filby**
 Sunderland **Granville Kelly**
 Wakefield **Ian Mason, tf**
 Warrington **Lesley Cozens**
 Wetherby **Adam von Emlöh**
 Wigan **Alan Bowers**
 York **Christopher Ibbotson**

Kontor/kontorschef

Banbury **Paul Graham**
 Bedford **Mick Valerio**
 Birmingham
 Newhall St **David Hastings**
 Temple Row **Tony Hall**
 Bromsgrove **Stephen Ellis**
 Burton-on-Trent **Ian Morris**
 Bury St Edmunds **Nigel Foyster**
 Cambridge **Richard Waters**
 Colwyn Bay **Gareth Jones**
 Crewe **Adrian Smith**
 Coventry **Paul Belfield**
 Derby **Shaun Hill**
 Ipswich **Andrew Pike**
 Leamington Spa **Paul Brooksbank**
 Leicester **Simon Bradley**
 Lincoln **David Thompson**
 Loughborough **Simon Grant**

Luton **Paul Drummond**
 Mansfield **Darryn Evans**
 Milton Keynes **Derek Bell**
 Northampton **David Rundle**
 Norwich **Ian Hall**
 Nottingham
 City Gate **Andrew Tomlinson**
 West Bridgford **Ian Davys**
 Peterborough **Julian Turner**
 Rugby **Andy McCabe**
 Shrewsbury **Chris Hyde**
 Solihull **Richard Baker**
 Stafford **Mike Smith**
 Stoke-on-Trent **Paul Stokes**
 Tamworth **Christine Banks**
 Wolverhampton **Steven Lewis**
 Worcester **Philip Dutton**
 Wrexham **Vicky Davies**

REGIONBANKEN SYDVÄSTRA STORBRITANNIEN

Verksamheten ingår i Svenska Handelsbanken, filial London.

Styrelse

Bankdirektör **Anders Bouvin** London, ordförande,
chef för Handelsbanken UKBankdirektör **Michael Broom** BristolBankdirektör **Olof Lindstrand** LidingöBankdirektör **Håkan Sandberg** Stockholm

Regionbankschef

Michael Broom Bristol

REGIONBANKEN SÖDRA STORBRITANNIEN

Verksamheten ingår i Svenska Handelsbanken, filial London.

Styrelse

Bankdirektör **Håkan Sandberg** Stockholm, ordförandeBankdirektör **Anders Bouvin** London,
chef för Handelsbanken UKBankdirektör **Olof Lindstrand** LidingöBankdirektör **Simon Lodge** London

Regionbankschef

Simon Lodge London

Kontor/kontorschef

Aylesbury **Derek Beards**Ascot **Richard Payton**Barnstaple **Peter Larcombe**Basingstoke **Vakant**Bath **Chris Johnson**Bodmin **Phil Kerkin**Bournemouth **Jeremy Tollworthy**Bridgend **Mark Standley**

Bristol

Clifton **Martin Bidgood**Parkway **Roger Bell**Queen Square **Ian Dibble**Camberley **Mark Clinkske**Cardiff **Neil Humphreys**Cheltenham **Di Pitts**Chichester **Chris Golding**Dorchester **Andrew Denning**Exeter **Darren Galliford**Gloucester **Simon Cropper**Guildford **Neil Truman**Hereford **Craig Wyer**High Wycombe **Vakant**Newbury **Geoff Dann**Newport **Martin Leech**Oxford **David Woodhead**Plymouth **Phill Harvey**Poole **Dave Shering**Portsmouth **Richard Gillard**Reading **Graham Beith**Salisbury **Graham Renshaw**Slough **Sarah Dean**, tfSouthampton **Craig Ward**Swansea **Steve Smith**Swindon **Shaun Bradshaw**Taunton **Peter Kirby**Truro **Denise Major**Weston super Mare **Martin Fey**Yeovil **Jim Durrant**

Kontor/kontorschef

Bishop's Stortford **Steve Cooper**Brighton **Simon Howe**Bromley **Chris Pye**Canterbury **David Kiernan**Chatham **Gavin Coleman**Chelmsford **Mark Earlam**Chiswick **Dermot Jordan**Clapham **Neil Higgs**Colchester **Alan Barnard**Crawley **Simon Briggs**Croydon **Vakant**Dartford **Trevor Adams**Ealing **Chris Ttoui**Enfield **Adrian Bennett**Epsom **Phil Hunt**Hampstead **Denis McCarthy**Harrow **Paul Jarman**Hertford **Debbie Chilton**Kensington **Tom Fuller**Kingston **Peter Wylde**

London

Holborn **Sean McManus**London Bridge **David Boaden**Marylebone **Andrew Rowlands**Moorgate **Paul Chapman**West End **Roy Budgett**Maidstone **Jeremy Brett**Queen's Park **Steve MacDonald**Redhill **Clive Martin**Richmond **Mark Lobo**Romford **David Roe**Sevenoaks **Nick Brooker**St Albans **Anthony Fogden**Southend-on-Sea **John Brooks**Tunbridge Wells **Nick Green**Uxbridge **Steve Howarth**Watford **Andrew Samarasinghe**Wimbledon **Barry Sexton**

REGIONBANKEN DANMARK

Verksamheten ingår i Svenska Handelsbanken, filial Köpenhamn.

Styrelse

Bankdirektör **Claes Norlén** Stockholm, ordförande
 Senior Vice President, Head of Global Services Cement
Ulrik Kolding Hartvig Roskilde
 Partner **Steen Winther-Petersen** Köpenhamn
 Ekonomidirektör **John Vestergaard** Ikast
 Direktör och partner **Lise Westphal** Emdrup
 Bankdirektör **Frank Vang-Jensen** Gentofte
 Banktjänsteman **Helle Rank** Aalborg, (P)*

Regionbankschef

Frank Vang-Jensen Köpenhamn

Kontor/kontorschef

Aalborg

City **Ole Dahl Nielsen**
 Syd **Morten O. Hedemann**

Allerød **Mads Christian Heidemann**

Amager **Dorte Jellestad**

Aulum **Gerda Kviesgaard**

Ballerup **Steen Hansen**

Birkerød **Jesper Borglykke**

Brande **Henrik Overgaard**

Charlottenlund **Allan Kandrup**

Esbjerg **Morten Andersen**

Farum **Jens Karlsson**

Fredensborg **Kjeld Aunstrup**

Fredericia **Brian Sørensen**

Frederiksberg

Frederiksberg **Henrik Bengtsson**

Frederiksberg Vest **Jesper Christensen**

Frederikssund **Michael Tøgersen**

Frederiksværk **Alan Nielsen**

Give **Martin Skovgaard Larsen**

Grindsted **Lars Balle Olsen**

Hammerum **Jakob Rousing Sloth**

Helsingør **Steen Malmqvist**

Helsingør **Dan-Gösta Larsen**

Herlev **Flemming Jensen**

Herning

City **Niels Viggo Malle**

Fredhøj **Bruno Hansen**

Hillerød

Hillerød **Steen Hirschsprung**

Vest **Lisbeth Arenfeldt**

Holstebro **Henrik Kristiansen**

Horsens **John Jørgensen**

Ikast **Arnth Stougaard**

Karup **Vibeke Hestbek**

Kgs. Lyngby **Preben Bjerrekær**

Kibæk **Preben Staal**

Kolding **Jesper Andersen**

Köpenhamn

City **Gorm Bjørkman**

Østerbro **Bjarne Albrechtsen**

Large Corporates **Knud Jacobsen**

Vest **Jan Arup**

Køge **Brian Jakobsen**

Lemvig **Peter Tornbo**

Lyngø **Kristian Løvgreen-Hansen**

Odense **Klaus Rydal**

Roskilde **Stig Teilman**

Sdr. Felding **Kristian Hansen**

Silkeborg **Stefan Brochmann**

Slagelse **Henrik Kragh**

Slangerup **Jørgen Torm**

Stenløse **Dennis Grouleff**

Struer **Poul Bakkegaard**

Sunds **Allan Eg**

Vejle **Carsten Hjortflod**

Viborg **Jens Rahbek**

Videbæk **Anja Lyhne**

Vildbjerg **Frank Jensen**

Århus

Århus City **Esben Kjeldsen**

Århus Syd **Arne Vestergaard Knudsen**

REGIONBANKEN FINLAND

Verksamheten ingår i Svenska Handelsbanken, filial Helsingfors.

Styrelse

Direktör **Stig Gustavson** Helsingfors, ordförande
 Bankdirektör **Claes Norlén** Stockholm, vice ordförande
 Direktör **Bjarne Mitts** Helsingfors
 Direktör **Leena Niemistö** Helsingfors
 Direktör **Elmar Paananen** Helsingfors
 Direktör **Andreas Tallberg** Kyrkslätt
 Direktör **Seija Turunen** Helsingfors
 Bankdirektör **Nina Arkilahti** Esbo
 Banktjänsteman **Tiina Pöyhönen** Kuopio, (P)*

Regionbankschef

Nina Arkilahti Helsingfors

Kontor/kontorschef

Björneborg **Sami-Pekka Ylikoski**

Borgå **Annika Bergvall**

Ekenäs **Hannu Oksanen**

Esbo

Alberga **Nina Lukka**

Hagalund **Hannu Oksanen**

Mattby **Outi Vesanto**

Helsingfors

Alexen **Tuija Nuutinen**

Böle **Maria Kaisa Ylimäinen**

Dianaparken **Ilari Tyrkkö**

Hagnäs **Jussi Nikkanen**

Kampen **Riitta Hallila**

Munkshöjden **Jouni Linnavuori**

Östra centrum **Outi Vainikka**

Hyvinge **Risto Mäkeläinen**

Imatra **Pekka Lankinen**

Jakobstad **Jörgen Blomqvist**

Joensuu **Mauri Kujanen**

Jyväskylä **Jarkko Käki**

Karleby **Esa Alkio**

Kervo **Kimmo Heiskanen**

Kotka **Hannu Huostila**

Kouvola **Henri Liija**

Kuopio **Simo Sarkkinen**

Kyrkslätt **Päivi Toppari**

Lahtis **Matti Nieminen**

Lojo **Arto Finérus**

Raisio **Maaria Rahikainen**

Raumo **Sami-Pekka Ylikoski**, tf

Rovaniemi **Pekka Pistokoski**

Salo **Teemu Alanko**

Seinäjoki **Jorma Soukka**

St. Michel **Jouko Kervinen**

Tammerfors

Kauppakatu **Tarja Suvisalmi**

Kyttälä **Kari Koivisto**

Tavastehus **Pauli Ranta**

Torneå **Roger Keisu**

Träskända **Ilkka Arenius**

Uleåborg **Timo Väisänen**

Vanda

Aviapolis **Tero Juotasniemi**

Dickursby **Stephan Björkell**

Myrbacka **Matti Sulamaa**

Vasa **Frej Björnses**

Villmanstrand **Martti Mäkelä**

Åbo

Salutorget **Risto Vihula**

Tavastgatan **Josefiina Vornanen**

(P)*= personalrepresentant

REGIONBANKEN NORGE

Verksamheten ingår i Svenska Handelsbanken, filial Oslo.

Styrelse

Direktör **Bjørn Flatgård** Kolbotn, ordförande
 Bankdirektör **Claes Norlén** Stockholm, vice ordförande
 Civilekonom **Hans Anfinn Eide Helland** Sandnes
 M.Sc. Business and Finance **Rebekka Glasser Herlofsen** Oslo
 Adm. dir. **Dag Tangevald-Jensen** Oslo
 Bankdirektör **Dag Tjernsmo** Oslo
 Banktjänsteman **Kjell Arild Andersen** Bergen, (P)*

Regionbankschef

Dag Tjernsmo Oslo

REGIONBANKEN NEDERLÄNDERNA

Verksamheten ingår i Svenska Handelsbanken AB, filial Nederländerna.

Styrelse

Bankdirektör **Håkan Sandberg** Stockholm, ordförande
 Bankdirektör **Anders Bouvin** London
 Bankdirektör **Olof Lindstrand** Lidingö
 Bankdirektör **Mikael Sørensen** Haarlem

Regionbankschef

Mikael Sørensen Haarlem

Kontor/kontorschef

Arendal **Petter Anker Rasch**Asker **Turid Williksen**
Bergen

Fana **Monica Vågen**
 Fyllingsdalen **Gottlieb Gullaksen**
 Kokstad **Jarle Hundven**
 Minde **Åse Fluge Nordgreen**
 Sentrum **Tore Svein Nese**
 Strandgaten **Erik Ramsdal**
 Vest **Mette Skauge**
 Åsane **Thomas Rasmussen**

Bodo **Tore Halvorsen**Bryne **Rolf Inge Knutsen**Drammen **Toril Garntangen**Fredrikstad **Tove Anita R Torp**Halden **Roar Elsness**Hamar **Hans Skjelbreid**Haugesund **Knut Børge Lunde**Jessheim **Inger Kyhen**Kolbotn **Terje Andersen**Kongsberg **Kristin Franck**Kristiansand **Vidar Akselsen**Larvik **Bodil Hansen**Lillehammer **Lars Erik Jevanord**Lillestrøm **Paal Tollefsen**Lysaker **Glenn Steinbo**Mo i Rana **Jonny I Bohlin**Molde **Jan Fredrik Fogth**, tfMoss **Willy Fossum**

Oslo

Grev Wedels plass **Thomas B. Tresselt**
 Large Corporates **Sven Ove Oksvik**
 Majorstuen **Bjørn Erik Røv**
 Nydalen **Bente Bjerkvold**
 Olav Vs gate **Harald Søreide**
 Bryn **Eirik Arnesen**
 Skøyen **Thomas Stousland**

Sandefjord **Hans Jørgen Ormar**Sandnes **Sindre Bergsagel**Sandvika **Kirsti Jensås**Sarpsborg **Tormod Sørum**Ski **Geir Anders Sundnes**Skien **Jan Egil Hafredal**Sotra **Lisbeth Turøy**

Stavanger

Sentrum **Lynn Sperb**Straen **Ole Henry Slette**Tromsø **Yngve Haldorsen**

Trondheim

Heimdal **Fredrik Lillemyr**Søndregate **Ola Grøtte**Tønsberg **Per Skustad**Ålesund **Steinar Krøvel**

Kontor/kontorschef

Amersfoort **Robert van der Kolk**

Amsterdam

Centrum **Jasper Klok**Zuid **Daniël van Til**Barendrecht **Peter Bot**Bergen op Zoom **Patrick van Zon**Breda **Ton Schröder**Den Haag **Roderick Mastenbroek**Eindhoven **Marco van Tongeren**Emmen **Marc Bruin**Groningen **Erwin van der Steur**Het Gooi **Lars Vissers**Leeuwarden **Tammo Oosterhof**Maastricht **Tim Neu**Rotterdam **Hans Troost**Schiphol **Edwin Boonk**Twente **Martijn Peters**Utrecht **Michiel van Loon**Zwolle **Wery Hegge**

(P)*= personalrepresentant

KONTOR UTANFÖR NORDEN, STORBRIANNIEN OCH NEDERLÄNDERNA

Verksamheten bedrivs i Svenska Handelsbanken med filial i respektive land, med undantag för Luxemburg där verksamheten bedrivs i både dotterbolag och filial. Från och med januari 2014 har bankens dotterbolag i Luxemburg fusionerats in i moderbolaget, som kommer bedriva aktuell verksamhet genom befintlig filial.

Kontor/kontorschefer

Estland

Landschef **Annika Nordström**
Tallinn **Annika Nordström**

Frankrike

Landschef **Björn Torsteinsrud**
Nice **Anna Jansson-Clauzier**
Paris **Jesper Hellström**

Kina

Landschef **Mikael Westerback**
Hong Kong **Johan Andrén**
Shanghai **Mikael Westerback**

Lettland

Landschef **Dzintars Salavs**
Riga **Dzintars Salavs**

Litauen

Landschef **Håkan Molin**
Vilnius **Håkan Molin**

Luxemburg

Landschef **Jörgen Oldensand**
Luxemburg **Jörgen Oldensand**

Polen

Landschef **Harri Tuohimaa**
Warszawa **Harri Tuohimaa**

Singapore

Landschef **Jan B Djerf**
Singapore **Jan B Djerf**

Tyskland

Landschef **Elisa Saarinen**
Düsseldorf **Thomas Kuhn**
Essen **Thomas Kuhn**
Frankfurt **Marie Jöhnk**
Hamburg **Kerstin Fuchs**
Mannheim **Hans Jürgen Ding**
München **Andreas Stein**
Stuttgart **Hans Jürgen Ding**

USA

Landschef **Rolf Marquardt**
New York **Rolf Marquardt**

Österrike

Landschef **Christian Prinz zu Solms-Lich**
Wien **Christian Prinz zu Solms-Lich**

Representantkontor

Beijing

Representant **Jason Wang**

Kuala Lumpur

Representant **Abhinash Muruksvan**

Marbella

Representant **Jessika Kroon**
Representant **Vibeke Toustrup Bonne**

Moskva

Representant **Viktor Tsoy**

Mumbai

Representant **Ashish Gupta**

São Paulo

Representant **Carl-Gustav Moberg**

Sydney

Representant **Robert Karlsson**

Taipei

Representant **Amy Chen**

Zürich

Representant **Torben Kragh**

STYRELSE DOTTERBOLAG**

EFN

Styrelse

Bankdirektör **Johan Lagerström** Täby, ordförande
Bankdirektör **Magnus Berglund** Saltsjöbaden
Bankdirektör **Michael Green** Västra Frölunda
Bankdirektör **Ulf Köping-Höggård** Lidingö
Bankdirektör **Carina Åkerström** Stockholm

Verkställande direktör

Carl Bjurling Enskede

HANDEL OCH INDUSTRI

Styrelse

Bankdirektör **M. Johan Widerberg** Göteborg, ordförande
Bankdirektör **Olof Lindstrand** Lidingö
Verkställande direktör Haldex **Bo Annvik** Hovås

Verkställande direktör

Bengt Kjell Stockholm

HANDELSBANKEN FINANS

Styrelse

Bankdirektör **Yonnie Bergqvist** Täby, ordförande
Bankdirektör **Kai Jokitullpo** Stockholm
Bankdirektör **Göran Holgerson** Gnesta
Banktjänsteman **Peter Gustafsson** Farsta, (P)*

Verkställande direktör

Marie Lundberg Stockholm

HANDELSBANKEN FONDER

Styrelse

Bankdirektör **Olof Lindstrand** Stockholm, ordförande
Direktör **Michael Bertorp** Stockholm
Ekonomidirektör **Gunnar Bätelsson** Sandviken
Direktör **Åsa Magnusson** Linköping
Direktör **Lena Munkhammar** Solna
Banktjänsteman **Ann-Christine Frilund** Gustavsberg, (P)*

Verkställande direktör

Javiera Ragnartz Stockholm

HANDELSBANKEN LIV

Styrelse

Bankdirektör **Thommy Mossinger** Stockholm, ordförande
Bankdirektör **Joakim Jansson** Sundbyberg
Bankdirektör **Lennart Söderberg** Täby
Försäkringstjänsteman **Anna Hjelmberg** Järfälla, (P)*

Verkställande direktör

Louise Sander Danderyd

HEARTWOOD

Styrelse

Head of UKJ Handelsbanken **Ian White** Stockport, ordförande
Chief Executive Officer **Simon Lough** London
Executive Director **Tracey Davidson** London
Chief Investment Officer **Nolan Carter** Oxfordshire
Finance Director **Karen Fryer** Croydon
Head of Private Clients **Simon Dixon** Battle

STADSHYPOTEK

Styrelse

Bankdirektör **Håkan Sandberg** Stockholm, ordförande
Bankdirektör **Yonnie Bergqvist** Täby
Bankdirektör **Olof Lindstrand** Lidingö
Bankdirektör **Thommy Mossinger** Stockholm
Direktör **Michael Bertorp** Stockholm
Banktjänsteman **Camilla Persson** Farsta, (P)*

Verkställande direktör

Per Beckman Lidingö

(P)* = personalrepresentant

** För fullständigt firmanamn, se not M16.

Definitioner och förklaringar

ANDEL OSÄKRA FORDRINGAR

Osäkra fordringar netto i förhållande till total utlåning till allmänheten och kreditinstitut (exklusive banker). Osäkra fordringar redovisas utan avdrag för de säkerheter som finns för att säkerställa fordran.

AVKASTNINGSDELNING

Avkastningsdelning innebär att försäkringsbolaget erhåller tio procent av totalavkastningen i avkastningsdelning då totalavkastningen överstiger den av försäkringsbolaget garanterade räntan.

DIREKTAVKASTNING

Utdelning per aktie dividerad med börskursen vid årets slut.

ITRAXX

ITRAXX Financials är ett index över CDS-spreadarna för de 25 största obligationsemitenterna inom bank- och försäkringssektorn i Europa och beskriver den genomsnittliga premie som en investerare kräver för att acceptera kreditrisk på bolagen.

JUSTERAT EGET KAPITAL PER AKTIE

Eget kapital vid årets slut reducerat med eget kapitaleffekten av kassafördessäkringar och minoritetens andel av eget kapital. Justerat eget kapital divideras sedan med antalet stamaktier vid årsskiftet, reducerat med återköp. I förekommande fall tas hänsyn till utspädningseffekt.

KAPITALBAS

Kapitalbasen består av summan av primärkapital och supplementärt kapital. För att få total kapitalbas för kapitaltäckningsändamål görs avdrag för kapitaltillskott i försäkringsbolag, redovisade övertvärden av pensionstillgångar. För en utförligare beskrivning av kapitalbasen, se not K49.

KAPITALTÄCKNINGSGRAD

Total kapitalbas för kapitaltäckningsändamål i relation till riskvägd volym.

K/I-TAL

Summa kostnader i förhållande till summa intäkter.

KREDITFÖRLUSTNIVÅ

Kreditförluster och värdeförändringar på övertagen egendom i förhållande till utlåning till allmänheten och kreditinstitut (exklusive banker) vid årets början samt övertagen egendom och kreditgarantier.

KÄRNPRIMÄRKAPITAL

Totalt primärkapital exklusive primärkapitaltillskott.

KÄRNPRIMÄRKAPITALRELATION

Kärnprimärkapital i relation till riskvägd volym.

OSÄKER FORDRAN

Fordringar klassificeras som osäkra om kontrakterade kassaflöden sannolikt inte kommer att fullföljas. Varje fordran som ger upphov till specifik reservering ingår i osäkra fordringar med sitt fulla belopp även om delar täcks av säkerheter.

P/E-TAL

Börskurs vid årets slut dividerad med resultat per aktie.

PREMIEINKOMST

Begrepp inom bankens försäkringsrörelse som i huvudsak betecknar summan av under året inbetalda premier.

PRIMÄRKAPITAL

Primärkapital är en delkomponent av kapitalbasen och består av eget kapital och primärkapitaltillskott. Avdrag görs för bland annat upparbetad utdelning, goodwill och andra immateriella tillgångar samt skillnaden mellan förväntad förlust och gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster. Upparbetade vinstmedel i koncernens försäkringsbolag ingår inte i primärkapitalet. För en utförligare beskrivning av kapitalbasen, se not K49.

PRIMÄRKAPITALRELATION

Totalt primärt kapital i förhållande till riskvägd volym.

PRIMÄRKAPITALTILLSKOTT

Primärkapitaltillskott utgörs av förlagslån som efter godkännande från Finansinspektionen får räknas med i primärkapitalet.

RESULTAT PER AKTIE

Årets resultat hänförligt till stamaktieägarna dividerat med genomsnittligt antal utestående aktier. I förekommande fall tas hänsyn till utspädningseffekt.

RISKRESULTAT

Begrepp inom bankens försäkringsrörelse. Skillnaden mellan de avgifter som bolaget tar ut för att täcka försäkringsrisker (död, livslängd, sjuk- och olycksfall) och den faktiska kostnaden för försäkringsskador.

RISKVÄGD VOLYM

Summa riskvägt belopp från varje kreditrisk-exponering. Riskvägt belopp är lika med exponeringens riskvikt multiplicerat med dess exponeringsbelopp. Riskvikten beräknas utifrån ett antal faktorer såsom motpartens återbetalningsförmåga och skötsel, typ av produkt samt värden i eventuella säkerheter.

RÄNTABILITET PÅ EGET KAPITAL

Årets resultat i relation till genomsnittligt eget kapital. Genomsnittligt eget kapital justeras för värdeförändringar på finansiella tillgångar klassificerade som tillgängliga för försäljning och derivat i kassafördessäkringar samt ett vägt genomsnitt av nyemission, utdelning samt återköp av egna aktier.

RÄNTABILITET PÅ TOTALT KAPITAL

Rörelseresultatet i relation till genomsnittlig balansomslutning.

SOLVENSKVOT

Begrepp inom bankens försäkringsrörelse. Solvenskvoten är kapitalbasen delad med erforderlig solvensmarginal och mäter vilken marginal bolaget har för att kunna stå för sina åtaganden. Kvoten för vinstutdelande livbolag kan inte jämföras med kvoten för ömsesidiga livbolag.

SUPPLEMENTÄRT KAPITAL

Supplementärt kapital är en delkomponent av kapitalbasen och består huvudsakligen av eviga och tidsbundna förlagslån. Avdrag görs för bland annat skillnaden mellan förväntad förlust och gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster. För en utförligare beskrivning av kapitalbasen, se not K49.

TOTALAVKASTNING

Summan av årets aktiekursförändring och utbetalda utdelning per aktie dividerad med aktiekursen vid utgången av föregående år.

